

سنة أبي داود

SUNEN
EBU DAVUDA

Ebu Davudova
zbirka hadisa sa komentarom

4

Ebu Davud Sulejman ibn Eš'as es-Sidžistani

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

SUNEN EBU DAVUDA

prijevod i komentar: Mahmut Karalić

Knjiga 4

Novi Pazar, 2012.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

POGLAVLJA O POSTU

30. O postaču koji tokom posta
u ramazanu u snu ejakulira

2376. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Zejda b. Eslema, on od nekog druga, a on od nekog ashaba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Post neće pokvariti onaj koji povrati, niti onaj koji polucira u snu, niti onaj koji pusti krv.”¹

31. O postačevom korišćenju
surme pred spavanje

2377. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Ali b. Sabit, prenijevši od Abdurrahmana b. en-Nu'mana b. Ma'beda b. Hevzea, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je naredio korišćenje namirisano²g ismida² pred spavanje, rekavši: ‘Neka ga postač ne koristi.’”³

كِتَابُ الصَّوْمِ

٣٠. بَابُ فِي الصَّائِمِ يَخْتَلِمُ
تَهَارًا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ

٢٣٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَفْطِرُ مَنْ قَاءَ وَلَا مَنْ أَحْتَمَمَ وَلَا مَنْ أَحْتَجَمَ.

٣١. بَابُ فِي الْكُخْلِ
عِنْدَ التَّوْمِ لِلصَّائِمِ

٢٣٧٧. حَدَّثَنَا الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الثُّعْمَانِ بْنِ مَعْبُدِ بْنِ هُوْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَمَرَ بِالْإِنْمِيدِ الْمُرْوَجِّ عِنْدَ التَّوْمِ وَقَالَ لِيَتَّقِيهِ الصَّائِمُ.

¹ U senedu ovoga hadisa, osim ashaba, postoji još jedan nepoznat prenosilac. Ovaj hadis je prenio i Abdurrahman b. Zejd b. Eslem od svoga oca Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ebu Seida el-Hudrija, a on od Vjerovjesnika. Međutim, hadiski učenjaci su i Abdurrahmana b. Zejda b. Eslema smatrali slabim prenosiocem. Neki su ovaj hadis od Zejda b. Eslema prenijeli kao mursel-hadis.

² Kamen koji se koristi za surmu.

³ Na temelju ovoga hadisa, Ibn Šubruma i Ibn Ebu Lejla smatraju da korišćenje surme kvari post. Većina učenjaka, pak, smatra da korišćenje surme ne kvari post, ali je njeno

Ebu Davud kaže: “Jahja b. Mein mi je kazao: ‘Ovaj hadis, tj. hadis o surmi, je munker.’”

2378. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Utbea Ebu Muaza, on od Ubejdullaha b. Ebu Bekra b. Enesa b. Malika, da je Enes b. Malik koristio surmu kada je postio.

2379. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Abdullah el-Mahremi i Jahja b. Musa el-Belhi, njih je obavijestio Jahja b. Isa, da je El-A'meš kazao: “Nije mi poznato da je iko od naših drugova smatrao da je postaču mekruh korištenje surme. Ibrahim je to smatrao dopuštenim.”

32. O postačevom namjernom povraćanju

2380. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od Hišama b. Hassana, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ko nenamjerno povрати, (taj dan) nije obavezan napostiti, a onaj koji to namjerno izazove, neka naposti.”⁴

korišćenje mekruh. Ovakvo mišljenje zastupaju Sufjan, Ibnul-Mubarek, Ahmed b. Hanbel i Ishak. Oni smatraju da je ovaj hadis slab. Neki učenjaci, poput Eš-Šafija i Ebu Hanife, smatraju da je korišćenje surme postaču dopušteno i da ne smeta postu.

⁴ Iz spomenutog hadisa zaključujemo da onome ko nenamjerno povрати post nije pokvaren. Ukoliko se to nekome desi, treba nastaviti post. Međutim, post je pokvaren onome ko namjerno izaziva povraćanje. U tom slučaju dužan je taj dan napostiti. Ovo je stav većine islamskih učenjaka. Ovaj hadis su zabilježili Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ لِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ هُوَ حَدِيثٌ مُنْكَرٌ بَعْنِي حَدِيثُ الْكُحْلِ.

٣٧٨. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ عُنْبَةَ أَبِي مُعَاوِيَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ يَكْتَحِلُ وَهُوَ صَائِمٌ.

٣٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُخَرَّمِيُّ وَيَحْيَى بْنُ مُوسَى الْبَلْخِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عِيْسَى عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِنَا يَكْرَهُ الْكُحْلَ لِلصَّائِمِ وَكَانَ إِبْرَاهِيمُ يُرَخِّصُ أَنْ يَكْتَحِلَ الصَّائِمُ بِالصَّيْرِ.

٣٢. بَابُ الصَّائِمِ يَسْتَقِيءُ عَامِدًا

٣٨٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَخْبَرَنَا عِيْسَى بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ ذَرَعَهُ قَيْءٌ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ، وَإِنْ اسْتَقَاءَ فَلَيْسَ بِصَائِمٍ».

Ebu Davud kaže: “Takoder ga je prenio i Hafs b. Gijas od Hišama u sličnom značenju.”

2381. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ma’mer Abdullah b. Amr, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od El-Husejna, on od Jahjaa, ovaj od Abdurrahmana b. Amra el-Evzaije, ovaj od Jeiša b. el-Velida b. Hišama, on od svog oca, ovaj od Ma’dana b. Talhe, a on od Ebud-Derdaa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je povratio i prekinuo post.⁵ Sreo sam Sevvana, šticenika Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u džamiji u Damasku i rekao mu: ‘Ispričao mi je Ebud-Derda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., povratio i prekinuo post.’ On reče: ‘Istinu je kazao. Ja sam mu tada posipao vodu za abdest.’”⁶

33. O postačevom poljupcu

2382. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A’meša, on od Ibrahima, ovaj od El-Esveda i Alkamea, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (imao običaj) i poljubiti i pomilovati (ženu) dok bi postio, ali je on bolje od vas mogao sputati svoju strast.”⁷

قال أبو داود: رواه أيضاً حفص بن غياث عن هشام مثله

٢٣٨١. حدثنا أبو مغمير عبد الله بن عمرو أخبرنا عبد الوارث أخبرنا الحسين بن يحيى حدثني عبد الرحمن بن عمرو الأوزاعي عن يعيش بن الوليد بن هشام أن أباة حدثه حدثني معدان بن طلحة أن أبا الترداء حدثه: «أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قاء فافطر (وأفطر) فلقيت ثوبان مولى رسول الله صلى الله عليه وسلم في مسجد دمشق فقلت له: إن أبا الترداء حدثني: «أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قاء فافطر. قال: صدق، وأنا صببت له وضوءه».

٣٣. باب القبلة للصائم

٢٣٨٢. حدثنا مُسَدَّدٌ أخبرنا أبو معاوية عن الأعشى عن إبراهيم عن الأسود وعلقمة عن عائشة قالت: «كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقبل وهو صائم ويباير وهو صائم، ولكنه كان أملك لأبيه».

⁵ Abadi smatra da ovo znači da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., namjerno izazvao povraćanje te je zbog toga prekinuo post. Et-Tirmizi, pak, smatra da Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije namjerno izazvao povraćanje, nego je povratio spontano. A pošto je povraćajući oslabio, prekinuo je post.

⁶ Ovaj su hadis zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami’u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁷ En-Nevevi smatra da ove Aišine riječi treba shvatiti u smislu upozorenja. Izbjegavajte poljupce i milovanje dok postite, jer imajte u vidu da vi niste kao

2383. ISPRIČAO NAM JE Ebut-Tevbe er-Rebia b. Nafi, kog je obavijestio Ebul-Ahves, prenijevši od Zijada b. Ilakaa, on od Amra b. Mejmuna, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u mjesecu posta imao običaj poljubiti (svoju ženu).”

2384. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Sa'da b. Ibrahima, on od Talhe b. Abdullaha b. Osmana el-Kurešija, a on od Aiše: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao običaj poljubiti me dok bi postio, a i ja bih tada postila.”⁸

2385. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus el-Lejs. A ispričao nam je i Isa b. Hammad, kog je obavijestio El-Lejs b. Sa'd, prenijevši od Bekira b. Abdullaha b. Seida, on od Džabira b. Abdullaha, da je Omer b. el-Hattab rekao: “Jednom prilikom, dok sam postio, bijah raspoložen i poljubih (svoju ženu). ‘Allahov Poslanice, danas sam uradio krupnu stvar – poljubio sam (svoju ženu) dok sam postio.’ – rekoh, on kaza: ‘Šta misliš, da ispereš usta dok postiš (da li bi to smetalo postu)?’” Isa b. Hammad je prenio: “Ne bi mu smetalo.” – odgovorio sam mu. Onda su se složili da je rekao: “Onda šuti!”⁹

٣٣٨٣. حدثنا أبو توبة الربيع بن نافع حدثنا أبو الأخوص عن زياد بن علاقة عن عمرو بن ميمون عن عائشة رضي الله عنها قالت: «كان النبي صلى الله عليه وسلم يُقبل في شهر الصوم».

٣٣٨٤. حدثنا محمد بن كثير أنبأنا سفيان عن سعد بن إبراهيم عن طلحة بن عبد الله - يعني ابن عثمان القرشي - عن عائشة قالت: «كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يُقبلني وهو صائم وأنا صائمة».

٣٣٨٥. حدثنا أحمد بن يونس حدثنا الليث ح. وحدثنا عيسى بن حماد أنبأنا الليث بن سعد عن بكير بن عبد الله عن عبد الملك بن سعيد عن جابر بن عبد الله قال قال عمر بن الخطاب: «هيشئت فقبلت وأنا صائم، فقلت: يا رسول الله صنعت اليوم أمراً عظيماً، قبلت وأنا صائم. قال: أرايت لو مضضت من الماء وأنت صائم. قال عيسى بن حماد في حديثه قلت: لا بأس به، ثم اتفقا، قال: فمعه».

Allahov Poslanik, s.a.v.s., i da nećete uvijek moći odoljeti iskušenju. Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi, osim Ibn Madžea.

⁸ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

⁹ To znači da, kako god postaču ispiranje usta ne kvari post ukoliko vodi računa da mu kap vode ne ode niz grlo, isto tako poljubac neće pokvariti post ukoliko je osoba u stanju sputati svoje strasti da ne dođe do spolnog odnosa.

34. O postačevom gutanju pljuvačke

2386. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Muhammed b. Dinar, prenijevši od Sa'da b. Evisa el-Abdija, on od Misdea Ebu Jahjaa, a on od Aiše, da ju je Vjerovjesnik, s.a.v.s., imao običaj ljubiti i sisati joj jezik i dok bi postio.¹⁰

Ibnul-A'rabi kaže: "Do mene je doprlo da je Ebu Davud rekao: 'Sened ovoga hadisa nije pouzdan.'"

35. O zabrani milovanja supruge mladom čovjeku koji posti

2387. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, kog je obavijestio Ebu Ahmed ez-Zubejri, prenijevši od Israila, on od Ebul-Anbesea, on od El-Egarra, a on od Ebu Hurejrea: "Neki čovjek upita Vjerovjesnika, s.a.v.s., u vezi postačevog milovanja žene, pa mu je dozvolio, a dođe mu drugi čovjek i upita ga o tome, a on mu zabrani. Onaj kome je to dozvolio bio je starac, dok je onaj kome je to zabranio bio mlad čovjek."

٣٤. بَابُ الصَّائِمِ يَبْلَعُ الرَّيْقَ

٢٣٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دِينَارٍ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ أَوْسٍ الْعَبْدِيُّ عَنْ مِصْرَعِ أَبِي تَجِيٍّ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْبَلُهَا وَهُوَ صَائِمٌ وَيَمُصُّ لِسَانَهَا (قَالَ ابْنُ الْأَعْرَابِيِّ: بَلَغَنِي عَنْ أَبِي دَاوُدَ أَنَّهُ قَالَ: هَذَا الْإِسْنَادُ لَيْسَ بِصَحِيحٍ).

٣٥. بَابُ كَرَاهِيَّتِهِ لِلشَّابِّ

٢٣٨٧. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ يَعْنِي الزُّبَيْرِيَّ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي الْعَنْبَسِ عَنْ الْأَعْرَجِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُبَاشَرَةِ لِلصَّائِمِ فَرَحَّصَ لَهُ وَأَتَاهُ آخَرَ فَسَأَلَهُ فَتَنَاهَا فإِذَا الَّذِي رَحَّصَ لَهُ شَيْخٌ وَالَّذِي تَنَاهَاهُ شَابٌّ.

¹⁰ Nema sumnje da gutanje pljuvačke, posebno tuđe, kvari post. Međutim, pretpostavlja se, smatra Abadi, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izbacivao pljuvačku kada bi se nagomilala u njegovim ustima dok bi ljubio Aišu. Osim toga, ovaj hadis je slab, jer je u njegovom senedu Muhammed b. Dinar et-Tahi el-Basri, koji je, prema mišljenju Jahjaa b. Meina, slab prenosilac. Abadi smatra da je riječi: *i sisati joj jezik* Muhammed b. Dinar sam dodao i da to Aiša nije kazala.

36. Ko tokom ramazana osvane džunub

2388. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika. A obavijestio nas je Abdullah b. Muhammed b. Ishak el-Ezremi, prenijevši od Abdurrahmana b. Mehdiya, on od Malika, on od Abdurabihi b. Seida, on od Ebu Bekra b. Abdurrahmana b. el-Harisa b. Hišama, da su Aiša i Ummu Selema, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, kazale: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi (ponekad) osvanuo džunub." Abdullah el-Ezremi kaže: "...u ramazanu, zbog spolnog odnosa sa nekom od supruge, a ne zbog ejakulacije u snu; potom bi postio."

Ebu Davud kaže: "Malo je onih koji su ovako rekli: 'Ko osvane džunub u ramazanu.' Ovaj hadis (kod većine) glasi: 'Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi osvanuo džunub i postio bi taj dan.'"¹¹

2389. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Abdurrahmana b. Ma'mera el-Ensarija, on od Ebu Junusa, Aišinog šticićenika, a on od Aiše: "Neki čovjek, dok je stajao na vratima, reče Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: 'Allahov Poslanice, ja (ponekad) osvanem džunub, a želim taj dan postiti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'I ja (ponekad) osvanem džunub, a želim postiti. Onda se okupam i postim (taj dan).' Čuvši to, dotični čovjek reče:

٣٦. بَابُ مَنْ أَصْبَحَ جُنُبًا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ

٣٣٨٨. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكِ ح. وَأَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَذْرَبِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ زَوْجَتَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمَا قَالَتَا: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْبِحُ جُنُبًا. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ الْأَذْرَبِيُّ فِي حَدِيثِهِ فِي رَمَضَانَ مِنْ جَمَاعٍ غَيْرِ احْتِلَامٍ ثُمَّ يَصُومُ.

قال أبو داود: ما أقل من يقول هذه الكلمة - يعني يصبغ جنباً في رمضان - وإنما الحديث أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يصبغ جنباً وهو صائم.

٣٣٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ - يَعْنِي الْقَعْنَبِيُّ - عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَفْمَرِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي يُوسُفَ مَوْلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ وَقَفَ عَلَى الْبَابِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصْبِحُ جُنُبًا وَأَنَا أُرِيدُ الصِّيَامَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَأَنَا أَصْبِحُ جُنُبًا

¹¹ Tj. bez spominjanja ramazana.

'Allahov Poslaniče, ti nisi kao mi. Tebi je Allah oprostio i ono što si uradio od grijeha i ono što ćeš uraditi.' To Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rasrdi, pa reče: 'Tako mi Allaha, od svih vas ja se najviše bojim Allaha i najbolje poznajem Njegove propise.'¹²

37. O kefaretu (otkupu) za čovjeka koji uz ramazan stupi u spolni odnos sa ženom

2390. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Muhammed b. Isa, isti smisao, prenijevši od Sufjana. Musedded je rekao: Ez-Zuhrija, ovaj od Humejda b. Abdurrahmana, da je Ebu Hurejre kazao: "Došao je neki čovjek¹³ (Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.) i rekao: 'Allahov Vjerovjesniče, upropašćen sam.' 'A šta te je upropastilo?' – upitao ga je (Vjerovjesnik, s.a.v.s.). 'Imao sam sa suprugom spolni odnos za vrijeme ramazana.'¹⁴ – reče on. (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) ga upita: 'Jesi li u stanju osloboditi roba?' 'Nisam.' – reče on. 'A možeš li uzastopno postiti dva mjeseca?' – upita (Poslanik, s.a.v.s.). 'Ne mogu.' – odgovori on. 'A jesi li u mogućnosti nahraniti šezdeset

وَأَنَا أُرِيدُ الصِّيَامَ فَأَغْتَسِلُ وَأُصُومُ، فَقَالَ الرَّجُلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ لَسْتَ مِثْلَنَا، قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَحْسَبَكُمْ لِلَّهِ وَأَعْلَنَكُمْ بِمَا آتَيْعُ.

٣٧. بَابُ كَفَّارَةِ مَنْ آتَى أَهْلَهُ فِي رَمَضَانَ

٢٣٩٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَحُمَيْدُ بْنُ عِيسَى الْمَعْفِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: آتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: هَلَكْتُ فَقَالَ: مَا شَأْنُكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ فَهَلْ تَجِدُ مَا تُغْتِقُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ اجْلِسْ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ ثَمَرٌ فَقَالَ: تَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلٌ بَنِي أَفْقَرُ مِنَّا فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

¹² Učenjaci su jednoglasni u mišljenju, tvrdi Abadi, da osoba koja uz ramazan ili izvan njega osvane džunub, svejedno da li je postala džunub zbog spolnog odnosa ili zbog ejakulacije u snu, treba se okupati i postiti taj dan.

¹³ U Buharijevom predanju stoji: "Dok smo jednom prilikom sjedili kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dođe mu neki čovjek..." Abdulganij, u djelu *Mubhemat*, tvrdi da je to bio Seleme b. Sahr el-Bejadi.

¹⁴ Ove riječi ukazuju na to da je on ovo učinio svjesno, i time pokvario post.

siromaha?’ – ponovo ga upita (Poslanik, s.a.v.s.). ‘Nisam.’ – odgovori čovjek. (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) tada reče: ‘Sjedi!’ I on je sjeo. Potom je Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesena velika korpa sa hurmama, pa je rekao: ‘Podijeli ovo (siromasima) na ime milostinje.’ Čovjek reče: ‘U cijeloj Medini nema niko siromašniji od nas.’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., se tada nasmijao da su mu se sjekutići ukazali, a onda je rekao: ‘Uzmi je i nahrani svoju porodicu.’¹⁵ Musedded je na drugom mjestu kazao da su mu se očnjaci ukazali.

2391. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, pre-nijevši od Ma’mera, on od Ez-Zuhrija – sa istim značenjem. Ez-Zuhri je dodao: “Ova olakšica je važila isključivo za njega. Kada bi to neko danas učinio, morao bi izvršiti kefaret.”¹⁶

Ebu Davud kaže: “Prenijeli su ga i El-Lejs b. Sa’d, El-Evzai, Mensur b. el-Mutemir i Irak b. Malik, sa značenjem Ibn Ujejneovog hadisa. El-Evzai je u njemu dodao: ‘...i zatraži oprost od Allaha.’”

2392. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, pre-nijevši od Malika, on od Ibn

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ تَنَائِبُهُ قَالَ
فَأَطْعَمَهُ إِيَّاهُمْ وَقَالَ مُسَدَّدٌ فِي مَوْضِعٍ
آخَرَ أَنِّي أَبُوهُ.

٣٣٩١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ
الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ بِهَذَا
الْحَدِيثِ بِمَعْنَاهُ زَادَ الرَّهْرِيُّ وَإِنَّمَا كَانَ
هَذَا رُخْصَةً لَهُ خَاصَّةً فَلَوْ أَنَّ رَجُلًا فَعَلَ
ذَلِكَ الْيَوْمَ لَمْ يَكُنْ لَهُ بُدٌّ مِنَ التَّكْفِيرِ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ
وَالْأَوْزَاعِيُّ وَمَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ وَعِزْرَاكُ
بْنُ مَالِكٍ عَلَى مَعْنَى ابْنِ عُيَيْنَةَ زَادَ فِيهِ
الْأَوْزَاعِيُّ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ.

٣٣٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ
مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ

¹⁵ Ovaj hadis upućuje na to da se iskup (kefaret) za onoga ko bez opravdanog razloga namjerno prekine ramazanski post sastoji u tome: 1) da, ukoliko je u mogućnosti, oslobodi roba ili robinju; 2) ako to nije u mogućnosti, da posti uzastopno šezdeset dana; 3) a ako ni to nije u mogućnosti, neka nahrani šezdeset siromaha. Neki smatraju da je obavezan držati se ovog redoslijeda, dok neki misle da od ovo troje može odabrati ono što mu je najlakše.

¹⁶ El-Hattabi smatra da su ovo Ez-Zuhrijeve riječi i da one nemaju valjanog utemeljenja.

Šihaba, on od Humejda b. Abdurrahmana, a on od Ebu Hurejrea: “Neki čovjek je (namjerno) prekinuo post u ramazanu, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da oslobodi roba ili da posti uzastopno šezdeset dana, ili da nahrani šezdeset siromaha. On je rekao: ‘Ja to ne mogu.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je rekao: ‘Sjedi!’ Tada neko Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., donese veliku korpu hurmi. On reče: ‘Uzmi ovo i podijeli kao sadaku.’ Čovjek reče: ‘Allahov Poslaniče, od mene nema niko siromašniji.’ Čuvši to, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nasmija da su mu se očnjaci ugledali, pa mu reče: ‘Onda to ti jedi.’”

Ebu Davud kaže: “Prenio je i Ibn Džurejdž od Ez-Zuhrija – slično Malikovom tekstu – da se neki čovjek omrsio uz ramazan. On (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) je kazao: ‘Oslobodi roba, ili posti uzastopno dva mjeseca, ili nahrani šezdeset nevoljnika.’”

2393 . ISPRIČAO NAM JE Džafer b. Musafir, kog je obavijestio Ibn Ebu Fudejk, prenijevši od Hišama b. Sa’da, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana, a on od Ebu Hurejrea, koji je kazao: “Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, koji je prekinuo post u ramazanu...”, a onda je spomenuo ovaj hadis, kazavši: “(Vjerovjesniku, s.a.v.s.) je donesena velika korpa sa hurmama koja je sadržavala oko petnaest saova. (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) je na kraju rekao: ‘Jedi ti i tvoja porodica, naposti dan i zatraži oprost od Allaha.’”¹⁷

الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعْتِقَ رَقَبَةً أَوْ يَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ أَوْ يُطْعِمَ سِتِينَ مِنْكِينَا قَالَ لَا أَجِدُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْلِسْ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ: خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَحَدٌ أَخْرَجَ مِنِّي فَصَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَسَّوهُ حَتَّى بَدَتْ أَنْبَابُهُ وَقَالَ لَهُ كَلِمَةٌ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَلَى لَفْظِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا أَفْطَرَ وَقَالَ فِيهِ أَوْ تُعْتِقَ رَقَبَةً أَوْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ أَوْ تُطْعِمَ سِتِينَ مِنْكِينَا.

٢٣٩٣. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فَأَتَى بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ قَدْرُ خَمْسَةِ عَشَرَ صَاعًا وَقَالَ فِيهِ كَلِمَةٌ أَنْتَ وَأَهْلُ بَيْتِكَ وَصُمْ يَوْمًا وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ.

¹⁷ U ranijim hadisima je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio čovjeku koji se namjerno omrsio uz ramazan da mora izvršiti kefareti. U ovom hadisu mu to ne naređuje,

2394. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Abdurrahmana b. el-Kasima, ovaj od Muhammeda b. Džafera b. ez-Zubejra, on od Abada b. Abdullaha b. ez-Zubejra, da je Aiša kazala: “U ramazanu neki čovjek u džamiji priđe Vjerovjesniku i reče: ‘Propao sam, Allahov Poslaniče!’ ‘Zbog čega?’ – upita ga Vjerovjesnik, s.a.v.s. On reče: ‘Imao sam spolni odnos sa suprugom.’ ‘Podijeli (propisanu) milostinju.’¹⁸ Čovjek reče: ‘Siromah sam i nisam to u mogućnosti učiniti.’ ‘Sjedi.’ – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s., i on sjede. I dok je tako sjedio, pomoli se neki čovjek koji je za sobom vodio magarca natovarenog hranom. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘Gdje je onaj što kaže da je propao?’ Čovjek ustade, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Uzmi ovo i podijeli na ime milostinje.’ ‘Da ovo podijelim nekome drugom, Allahov Poslaniče? Tako mi Allaha, mi smo gladni, nemamo nigdje ništa.’ ‘Onda to vi jedite.’ – reče Allahov Poslanik, s.a.v.s.”¹⁹

2395. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf, kog je obavijestio Seid b. Ebu Merjem,

٣٩٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَنْ رُوَيْبِنِ الْحَارِثِ أَنَّ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبَّادَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ زَوْجَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ أَنَّ رَجُلًا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فِي رَمَضَانَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اخْتَرْتُكَ فَسَأَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَأْنُهُ قَالَ أَصَبْتُ أَهْلِي قَالَ تَصَدَّقْ قَالَ وَاللَّهِ مَا لِي شَيْءٌ وَلَا أَقْدِيرٌ عَلَيْهِ قَالَ اجْلِسْ فَجَلَسَ فَبَيَّنْتَنَا هُوَ عَلَى ذَلِكَ أَقْبَلَ رَجُلٌ يَسُوقُ جَمَارًا عَلَيْهِ طَعَامٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّنَ الْمُخْتَرِي أَينَمَا فَقَامَ الرَّجُلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَصَدَّقْ بِهَذَا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَى غَيْرِنَا فَوَاللَّهِ إِنَّا لَجِياعٌ مَا لَنَا شَيْءٌ قَالَ كُلُّوهُ.

٣٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُوفٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الزُّنَادِ

nego mu kaže da naposti taj dan i od Allaha zatraži oprost. Ibnul-Kajjim smatra da je naredba u ovom hadisu da naposti taj dan veoma diskutabilna i sporna među učenjacima i šerijatskim pravnicima. Najvjerojatnije se u ovome hadisu radi o nenamjernom i opravdanom prekidu posta u ramazanu. Za opravdano prekinut post sljeduje napošćavanje toga dana, a ne kefaret. Kefaret slijedi samo za neopravdano prekinuti post ramazana.

¹⁸ Tj. nahrani šezdeset nevoljnika, siromaha.

¹⁹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

prenijevši od Ibn Ebuz-Zinada, on od Abdurrahmana b. el-Harisa, on od Muhammeda b. Džafera b. ez-Zubejra, on od Abbada b. Abdullaha, a on od Aiše – prethodni hadis, rekavši: “(Vjerovjesniku, s.a.v.s.) je donesena velika korpa (hurmi) koja je sadržavala dvadeset saova.”

38. Oštro upozorenje onima koji (ramazanom) namjerno prekidaju post

2396. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Šu’be. A ispričao nam je i Muhammed b. Kesir, prenijevši od Šu’bea, on od Habiba b. Ebu Sabita, on od Umarea b. Umejra, on od Ibn Mutavvesa, on od svoga oca. Ibn Kesir je prenio i od Ebu Mutavvesa, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bez opravdanog razloga, a ne onda kada mu Allah dozvoljava da mrsi,²⁰ bude prekinuo post jednog dana ramazana, ne može ga nadomjestiti ni kada bi doživotno postio.”²¹

2397. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jahja b. Seid, prenijevši od Sufjana, on od Habiba, ovaj od Umarea, a on od Ibn el-Mutavvesa, ovaj

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ فَأَتَنِي بِمَرَقٍ فِيهِ عَشْرُونَ صَاعًا.

٣٨. بَابُ التَّغْلِيظِ فِي مَنْ أَفْطَرَ عَمْدًا

٢٣٩٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح. وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ مُطَوَّيْسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُطَوَّيْسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ فِي غَيْرِ رُخْصَةٍ رَخَّصَهَا اللَّهُ لَهُ لَمْ يَقْضِ عَنْهُ صِيَامَ النَّهْرِ.

٢٣٩٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي حَبِيبٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ ابْنِ الْمُطَوَّيْسِ

²⁰ Kao što su bolest, putovanje, žena u mjesečnom i postporodajnom ciklusu, starost i sl.

²¹ Et-Tibbi veli da se vrijednost jednog dana ramazanskog posta ne može nadomjestiti, pa makar, nakon toga, doživotno postio nafilu. Islamski učenjaci su se složili da osoba treba taj dan napostiti. Ovaj hadis su zabilježili Et-Tirmizi u *Džami’u*, En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* i El-Buhari u *Sahihu*, kao muallek-hadis.

od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao – hadis sličan Ibn Kesirovom i Sulejmanovom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Sufjan i Šu’be su se razišli u tome je li Ibnul-Mutavves ili je Ebul-Mutavves.”

39. O onome koji jede zaboravivši da posti

2398. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ejuba, Habiba i Hišama, oni od Muhammeda b. Sirina, da je Ebu Hurejre kazao: “Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Allahov Poslaniče, zaboravivši da postim, jeo sam i pio.’ Poslanik mu reče: ‘Allah te je nahranio i napojio.’”²²

قَالَ فَلَقِيْتُ ابْنَ الْمُطَوِّسِ فَحَدَّثَنِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِثْلَ حَدِيثِ ابْنِ كَثِيرٍ وَسُلَيْمَانَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَاحْتُلِفَ عَلَى سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ عَنْهُمَا ابْنُ الْمُطَوِّسِ وَأَبُو الْمُطَوِّسِ.

٣٩. بَاب مَنْ أَكَلَ نَاسِيًا

٣٩٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ وَحَبِيبٍ وَهَشَامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَكَلْتُ وَشَرِبْتُ نَاسِيًا وَأَنَا صَائِمٌ فَقَالَ: اللَّهُ أَطْعَمَكَ وَسَقَاكَ.

²² Ahmed b. Hanbel bilježi u *Musnedu*, od Ummu Ishak, da se jednom našla kod Vjerovjesnika, s.a.v.s. Donesen je čanak popare i ona je s njim jela. Nakon jela, sjetila se da posti. Zul-Jedejn joj reče: “Zar sad kada si se najela!?”, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: “Nastavi svoj post, to ti je samo opskrba koju ti je Allah dao.”

Abdurrezzak je prenio od Ibn Džurejdža, a on od Amra b. Dinara, da je neki čovjek došao Ebu Hurejreu i rekao: “Jutros sam zapostio, pa sam, zaboravivši, jeo.” “Ne smeta.” – reče Ebu Hurejre. “Nakon toga sam otišao kod jednog čovjeka i, zaboravivši da postim, i kod njega jeo i pio.” “Ne smeta,” – reče Ebu Hurejre – “Allah te je nahranio i napojio.” “Nakon toga sam” – veli on – “otišao kod još jednog čovjeka, pa sam, zaboraviši, i kod njega jeo.” – a Ebu Hurejre na to kaza: “Ti si osoba koja nije navikla da posti.”

Na temelju ovoga hadisa, Sufjan es-Sevri, Ebu Hanife, Ahmed b. Hanbel i Eš-Šafi smatraju da osobi koja, zaboravivši da posti, nešto pojede ili popije, post nije pokvaren. Ona, nakon jela i pića, treba samo da nastavi postiti.

Malik je shvatio da se ovaj Ebu Hurejreov hadis odnosi isključivo na dobrovoljni, a ne na ramazanski post. Prema njegovom mišljenju, ukoliko bi neko postio dobrovoljni post pa, zaboravivši, nešto pojelo ili popio, post mu nije pokvaren. Međutim, ukoliko bi postio ramazanski post, on bi mu bio pokvaren i dužan bi

40. O odgađanju napošćivanja ramazana

2399. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Selema b. Abdurrahmana, da je Aiša kazala: "Imala bih propuštenih dana posta mjeseca ramazana i ne bih ih uspjela napostiti do šabana."²³

41. O onome koji umre, a ostane dužan posta

2400. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Ubejdullaha b. Ebu Džafera, ovaj od Muhammeda b. Džafera b. ez-Zubejra, on od Urvea, a on od Aiše, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Ko umre i ostane dužan postiti, neka to za njega nadoknadi njegov skrbnik."

Ebu Davud kaže: "Ovo se, prema Ahmed b. Hanbelovom mišljenju, odnosi na zavjetni post."

٤٠. بَابُ تَأْخِيرِ قَضَاءِ رَمَضَانَ

٢٣٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ
الْمَعْنِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ
عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ
سَمِيعَ غَائِثَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ إِنَّ
كَانَ لَيَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ فَمَا
أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَهُ حَتَّى يَأْتِيَ شَعْبَانَ.

٤١. بَابُ فِيمَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ

٢٤٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ
وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ
عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ
مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيِّهِ».
فَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا فِي التَّذْرِ وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ
بْنِ حَنْبَلٍ.

bio napostiti taj dan. Ovakav Malikov stav se kosi sa hadisom koji bilježe Ibn Huzejme, Ibn Hiban, Hakim i Ed-Darekutni od Ebu Hurejrea, u kome stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se nehotice, iz zaborava, omrsi, a posti ramazanski post, taj dan nije dužan napostiti, niti ga za to sljeduje iskup (kefaret)." Ibn Hadžer veli da je ovaj hadis, u najmanju ruku, hasen.

²³ Osoba koja opravdano mrsi u danima ramazana, prema mišljenju Ebu Hanife, Malika, Ahmeda b. Hanbela, Eš-Šafija i drugih učenjaka selefa, ne mora žuriti sa napošćivanjem propuštenih dana. Prema njihovom mišljenju, ona ga može odgoditi najdalje do mjeseca šabana.

2401. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Husajna, on od Seida b. Džubejra, da je Ibn Abbas kazao: “Ukoliko se osoba razboli u ramazanu i ne bude mogla postiti, a ne ozdravi, nego umre, za nju će se nahraniti (siromah) kako ne bi ostala dužna posta. Ako, pak, ostane dužna postiti zavjetni post, za nju će ga nadoknaditi njen skrbnik.”²⁴

42. O postu tokom putovanja

2402. ISPRIČALI SU NAM Sulejman b. Harb i Musedded, njih je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše, da je Hamza el-Eslemi, koji je puno postio, upitao Vjerovjesnika s.a.v.s: “Allahov Poslaniče, ja puno postim, pa mogu li postiti i prilikom putovanja?” Allahov Poslanik reče: “Ako želiš – posti, a ako ne želiš – mrsi.”²⁵

2403. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufeji, kog je obavijestio

٤٤٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِذَا مَرِضَ الرَّجُلُ فِي رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ وَلَمْ يَصِحْ أَطْعِمَ عَنْهُ وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ قَضَاءٌ، وَإِنْ نَذَرَ قَضَى عَنْهُ وَلِيَّهِ.

٤٤٠٢. بَابُ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ

٤٤٠٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَمُسَدَّدٌ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ حَمْزَةَ الْأَنْسَلِيَّ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ أَسْرُدُ الصَّوْمَ أَفَأَصُومُ فِي السَّفَرِ قَالَ صُمْ إِنْ شِئْتَ وَأَفْطِرْ إِنْ شِئْتَ.

٤٤٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ الْمَدَنِيُّ

²⁴ Ovdje se pod naknadom posta za umrlu osobu misli na to da se za svaki dan njenog propušćenog posta nahrani po jedan siromah. Iako je ovdje rečeno: “neka za nju naposti”, to se odnosi na hranjenje siromaha. Da se time misli na post, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne bi rekao: “...neka to za nju nadoknadi njen skrbnik.”, imajući u vidu da za nju može svako postiti i ne bi bilo potrebe naglašavati da to za nju učini njen skrbnik.

²⁵ U Muslimovom predanju stoji da je Hamza b. Amr el-Eslemi rekao: “Allahov Poslaniče, ja mnogo postim, pa hoću li postiti prilikom putovanja?”

Ibn Hadžer veli da se iz ovog hadisa, koji je pouzdan, zaključuje da ga je on pitao o ramazanskom postu tokom putovanja.

Nevevi smatra da se iz navedenog hadisa zaključuje da je tokom putovanja dozvoljeno i postiti i mrsiti.

Muhammed b. Abdulmedžid el-Medeni, prenijevši od Hamze b. Muhammeda b. Hamze el-Eslemija, on od svog oca, da je njegov djed kazao: “Allahov Poslaniče, ja posjedujem tovarnu životinju sa kojom radim pod kiriju, te zbog toga često putujem. Ponekad na putu budem u ramazanu, a mlad sam i snažan, pa bi mi više odgovaralo da postim tokom putovanja nego da kasnije napošćivam – pa da li je veća nagrada da tokom putovanja postim ili da mrsim?’ On reče: ‘Hamza, čini šta želiš.’”

2404. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Mensura, on od Mudžahida, on od Tavusa, da je Ibn Abbas kazao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je krenuo iz Medine prema Mekki. Kada je stigao u Usfan, zatražio je posudu s vodom i napio se, podigavši posudu do usta kako bi ga ljudi mogli vidjeti. To se zbililo u mjesecu ramazanu.”

Ibn Abbas je govorio: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je (na putovanjima tokom ramazana) i postio i mrsio. Zato, ko hoće, neka (na putovanjima) posti, a ko hoće, neka mrsi.”²⁶

1405. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zaide, prenijevši od Humejda et-Tavila, da je Enes rekao: “U ramazanu bismo putovali sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Neki od nas su postili, a neki mrsili. Pa niti je onaj koji je postio korio onoga koji nije, niti je onaj koji nije postio korio onoga koji je postio.”²⁷

قَالَ سَمِعْتُ حَمْرَةَ بِنْتِ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْرَةَ الْأَسْلَمِيَّ يَذْكُرُ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي صَاحِبُ ظَهْرٍ أَعَالِيهِ أَسَافِرُ عَلَيْهِ وَأَكْرِيهِ وَإِنَّهُ رَمْتَا صَادَفَنِي هَذَا الشَّهْرُ يَعْنِي رَمَضَانَ وَأَنَا أَحَدُ الْقَوْمِ وَأَنَا شَابٌّ وَأَحَدُ بَنِي أَصُومَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ أَنْ أُؤَخَّرَهُ فَيَكُونُ دِينًا أَفْأَصُومُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْظَمَ لِأَجْرِي أَوْ أَفْطِرُ قَالَ أَيُّ ذَلِكَ شِئْتَ يَا حَمْرَةَ.

٢٤٠٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَارِوَيْسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ حَتَّى بَلَغَ عُسْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ فَرَفَعَهُ إِلَى فِيهِ لِيُرِيَهُ النَّاسَ وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدْ صَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ.

٢٤٠٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّيْبِيِّ عَنْ أَنَسِ قَالَ: سَافَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ قَصَامَ بَعْضًا وَأَفْطَرَ بَعْضًا فَلَمْ يَبْعِبِ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ وَلَا الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ.

²⁶ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

1406. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Salih i Vehb b. Bejan, isti smisao, prenijevši od Ibn Vehba, on od Muavije, ovaj od Rebija b. Jezida, da je Kazae rekao: “Došao sam Ebu Seidu el-Hudriju, koji je ljudima okupljenim oko njega objašnjavao nešto. Sačekao sam da bude slobodan, pa ga upitah o postu na putovanju u toku ramazana. On reče: ‘Izišli smo u godini u kojoj je oslobođena Mekka, tokom ramazana. Tokom putovanja je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio te smo i mi postili. Pošto stigismo do mjesta gdje smo odsjeli, on reče: ‘Približili ste se vašem neprijatelju, pa je za vas bolje da ne postite.’ Sutradan su neki od nas postili, a neki nisu. Putovali smo dalje i pošto odsjedismo u jednom mjestu, on reče: ‘Stižete (sutra ujutru) vašem neprijatelju, pa je za vas bolje da ne postite, zato se omrsite!’ To je bila čvrsta odluka Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”²⁸

Ebu Seid kaže: “I prije i poslije toga sam postio sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s.”

43. O onome koji odabere da ne posti (tokom putovanja)

2407. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Sa’da b. Zurarea, on od Muhammeda b. Amra b. Hasana, a on od Džabira b. Abdullaha: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je vidio čovjeka oko koga bijaše gužva – ljudi su mu pravili

٤٠٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ وَوَهْبُ بْنُ بَيَانَ الْعَمَشِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ قَزَعَةَ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ وَهُوَ يُفِيئُ النَّاسَ وَهُمْ مُكِبُّونَ عَلَيْهِ فَإِنْتظَرْتُ خَلْوَتَهُ فَلَمَّا خَلَا سَأَلْتُهُ عَنْ صِيَامِ رَمَضَانَ فِي السَّفَرِ فَقَالَ: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ عَامَ الْفَتْحِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ وَتَصُومُ حَتَّى بَلَغَ مَنْزِلًا مِنَ الْمَنَازِلِ فَقَالَ: إِنَّكُمْ قَدْ دَنَوْتُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَالْفِطْرُ أَقْرَى لَكُمْ فَأَصْبَحْنَا مِنَّا الصَّائِمِ وَمِنَّا الْمُفْطِرُ قَالَ ثُمَّ سِرْنَا فَتَزَلْنَا مَنْزِلًا فَقَالَ: إِنَّكُمْ تُصَبِّحُونَ عَدُوِّكُمْ وَالْفِطْرُ أَقْرَى لَكُمْ فَأَفْطَرُوا فَكَانَتْ عَزِيمَةً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

قَالَ أَبُو سَعِيدٍ ثُمَّ لَقَدْ رَأَيْتُنِي أَصُومُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ ذَلِكَ وَتَعَدَّ ذَلِكَ.

٤٣. بَابُ اخْتِيَارِ الْفِطْرِ

٤٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَعْنِي ابْنَ سَعْدِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَسَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى

²⁸ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

hlad, pa je rekao: ‘Post na putovanju ne spada u dobročinstvo.’”

2408. ISPRIČAO NAM JE Šejban b. Ferruh, kog je obavijestio Ebu Hilal er-Rasibi, prenijevši od Ibn Sevadea el-Kušejrija, a on od Enesa b. Malika – jednog od potomaka Abdullaha b. Ka’ba, brata Kušejrovih potomaka: “Konjanici Allahovog Poslanika, s.a.v.s., su nas napali te sam otišao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i zatekao ga kako jede. Ugledavši me, reče: ‘Sjedi i uzmi nešto od hrane.’ Ja postim.’ – odgovorih, a on kaza: ‘Sjedi da ti kažem nešto o namazu i postu: Uzvišeni Allah je putnika (musafira) oslobodio dio, odnosno pola namaza, i posta,²⁹ a dojilju ili trudnicu samo posta.’ Tako mi Allaha, Vjerovjesnik, s.a.v.s., ih je spomenuo obje (ili je kazao: jednu od njih dvije).³⁰ On kaže: ‘O kako mi je (i danas) u duši teško što (tada) ne jedoh Vjerovjesnikovu, s.a.v.s., hranu.’”³¹

44. Ko izabere da posti (tokom putovanja)

2409. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Seida b. Abdulaziza, on od Ismaila b.

رَجُلًا يُظَلِّلُ عَلَيْهِ وَالرَّحَامُ عَلَيْهِ فَقَالَ:
لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصِّيَامُ فِي السَّفَرِ.

٤٤٠٨. حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ الرَّاسِبِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ سَوَادَةَ الْقُشَيْرِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ إِخْوَةَ بَنِي قُشَيْرٍ قَالَ: أَغَارَتْ عَلَيْنَا خَيْلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْتَهَيْتُ أَوْ قَالَ فَأَنْطَلَقْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَأْكُلُ فَقَالَ: اجْلِسْ فَأَصِيبَ مِنْ طَعَامِنَا هَذَا فَقُلْتُ إِنِّي صَائِمٌ قَالَ اجْلِسْ أُحَدِّثُكَ عَنِ الصَّلَاةِ وَعَنِ الصِّيَامِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَضَعَ شَطْرَ الصَّلَاةِ أَوْ نِصْفَ الصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ عَنِ السَّافِرِ وَعَنِ الْمُرْضِعِ أَوْ الْحَبْلِ وَاللَّهِ لَقَدْ قَالَهُمَا جَمِيعًا أَوْ أَحَدَهُمَا قَالَ فَتَلَّهَمْتُ نَفْسِي أَنْ لَا أَكُونَ أَكَلْتُ مِنْ طَعَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٤٤. بَابُ مَنْ اخْتَارَ الصِّيَامَ

٤٤٠٩. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ

²⁹ Putnik je oslobođen pola namaza, tako što četverorekatne farzove klanja samo po dva rekata, i posta – jer tokom putovanja nije obavezan postiti, ali će te dane napostiti.

³⁰ Ovdje se radi o nedoumici nekog ravije da li je Malik b. Enes spomenuo i trudnicu i dojilju ili je spomenuo samo jednu od njih.

³¹ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

Ubejdullaha, ovaj od Ummud-Derdae,³² da je Ebud-Derda kazao: “Izišli smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u jednu od bitki koje je vodio, u tako vrućem danu, da su neki od nas stavljali ruku (ili je kazao: šaku) na glavu zbog silne vrućine. Među nama nije niko postio, osim Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Abdullah b. Revaha.”³³

2410. ISPRIČAO NAM JE Hamid b. Jahja, kog je obavijestio Hašim b. el-Kasim. A obavijestio nas je i Ukbe b. Mukrem, prenijevši od Ebu Kutejbea, isti smisao, on od Abdussameda b. Habiba b. Abdullaha el-Ezdija, ovaj od Habiba b. Abdullaha, on od Sinana b. Selemea b. el-Muhabbeka el-Huzelija, ovaj od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude (na kraćem) putovanju, a posjeduje jahalicu koja će ga dovesti do kuće, neka posti ramazan tamo gdje ga zatekne.”³⁴

حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي
أُمُّ التَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي التَّرْدَاءِ قَالَ: «خَرَجْنَا
مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فِي بَعْضِ غَزَوَاتِهِ فِي حَرِّ شَدِيدٍ حَتَّى
إِنْ أَحَدُنَا لَيَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ أَوْ كَفَّهُ
عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ مَا فِينَا صَائِمٌ
إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ.»

٤٤١٠. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ
الْقَاسِمِ ح. وَأَخْبَرَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ أَخْبَرَنَا
أَبُو قُتَيْبَةَ الْمَعْنَى قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمدِ بْنُ
حَبِيبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَزْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي
حَبِيبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ سَمِعْتُ سَيَانَ بْنَ
سَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبَّبِ الْهُدَلِيِّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«مَنْ كَانَتْ لَهُ حَمُولَةٌ تَأْوِي إِلَى شِبَعِ فَلْيَصُمْ
رَمَضَانَ حَيْثُ أَذْرَكَهُ.»

³² Ovo je Ummud-Derda mlađa, koja se zvala Hudžejma. Bila je tabiin, dok se Ummud-Derda starija zvala Hajrija i bila je sahabijka.

³³ U Muslimovom predanju stoji dodatak: “Ovo putovanje je bilo u ramazanu.” Abadi kaže: “Očito je u ovom hadisu riječ o nekom drugom putovanju, a ne o putovanju radi Oslobođenja Mekke, imajući u vidu da je naglašeno da je uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na tom putovanju postio još jedino Abdullah b. Revaha, a on je pao kao šehid u Bici na Muti u džumadel-ulau 8. godine po Hidžri, dok se Oslobođenje Mekke desilo u ramazanu 8. godine po Hidžri. Ovaj hadis su zabilježili El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

³⁴ Iz ranije spomenutih hadisa imali smo priliku vidjeti da putnik tokom ramazana, ako želi, može postiti, a ako želi, može mrsiti. Tokom teških putovanja, a posebno tokom vojnih pohoda, efdalnije je mrsiti nego postiti. Iz ovog hadisa vidimo da je putniku sa prijevoznim sredstvima, ukoliko se radi o kraćem putovanju, efdalnije postiti nego mrsiti.

2411. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. el-Mu-hadžir, kog je obavijestio Abdussamed b. Abdulvaris, prenijevši od Abdussameda b. Habiba, on od svog oca, ovaj od Sinana b. Selemea, a on od Selemea b. el-Muhabbeka, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Koga ramazan zatekne na putovanju...”, a onda je spomenuo hadis, po značenju, sličan prethodnom hadisu.

45. Kada musafir može prekinuti post

2412. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer, kog je obavijestio Abdullah b. Jezid. A obavijestio nas je i Džafer b. Musafir, prenijevši od Abdullaha b. Jahjaa, isti smisao, njemu su ispričali Seid b. Ebu Ejub, Džafer i El-Lejs, oni od Jezida b. Ebu Habiba, a on od Kulejba b. Zuhla el-Hadremija, prenijevši od Ubejda, da je Džafer b. Džebr rekao: “U ramazanu sam putovao sa ashabom Ebu Basreom el-Gifarijem lađom, iz El-Fustata.³⁵ Čim smo se ukrkali u lađu, a bijaše vrijeme ručka (Džafer prenosi: nismo se odmakli ni od kuća a) on zatraži sofru. Pošto postaviše sofru, on reče: ‘Primakni se!’ Rekoh: ‘Zar ne vidiš da ni od kuća još nismo odmakli?’ A Ebu Basre reče: ‘Zar ćeš protivrječiti sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s?’ ‘Pa je’ – veli Džafer – ‘Ebu Basre jeo.’”³⁶

٤١١. حدثنا نَصْرُ بْنُ الْمُهَاجِرِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ - يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْوَارِثِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ حَبِيبٍ حَتْنِي أَبِي عَنِ سِنَانِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبَّبِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَذْرَكَهُ رَمَضَانُ فِي السَّفَرِ، فَذَكَرَ مَعْنَاهُ».

٤٥. باب متى يفطر المسافر إذا خرج.

٤١٢. حدثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ حَتْنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ ح. وَأَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَجِيٍّ الْمَعْنَى حَتْنِي سَعِيدٌ - يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ - زَادَ جَعْفَرُ وَاللَيْثُ قَالَ حَتْنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ كَلْبَانَ بْنَ ذُهَلٍ الْحَضْرَمِيِّ أَخْبَرَهُ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ جَبْرِ قَالَ: «كُنْتُ مَعَ أَبِي بَصْرَةَ الْغِفَارِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفِينَةٍ مِنَ الْفُسْطَاطِ فِي رَمَضَانَ فَرَفَعَ ثُمَّ قَرَّبَ عَنَاوُهُ قَالَ جَعْفَرُ فِي حَبِيبِهِ قَلَّمَ يُجَاوِزُ الْبُيُوتَ حَتَّى دَعَا بِالسَّفَرَةِ، قَالَ: اقْتَرِبْ، قُلْتُ: أَلَسْتَ تَرَى الْبُيُوتَ؟ قَالَ أَبُو بَصْرَةَ: أَتَرَعَبُ عَنْ سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَعْفَرُ فِي حَبِيبِهِ: فَكَلَّ».

³⁵ Grad u Egiptu. Izgrađen je u mjestu u kome je Amr b. el-As postavio svoje šatore dok je osvajao Egipt.

³⁶ Zabilježio je Et-Tirmizi u *Džami’u*, sa senedom od Muhammeda b. Ka’ba, koji je kazao: “Došao sam Enesu b. Maliku za vrijeme ramazana u momentu dok

46. Dužina i putovanje na kome se ne mora postiti

2413. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Hammad, kog je obavijestio El-Lejs b. Sa'd, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebul-Hajra, a on od Mesura el-Kelbija, da je Dihje b. Halife³⁷ u ramazanu otišao iz sela (Mize), u okolini Damaska, do sela Akabe, u okolini El-Fustata, a to je razdaljina od tri milje, i omrsio se. Sa njim su se omrsili i neki ljudi, dok neki to nisu odobravali. Pošto se vratio u svoje selo, reče: "Tako mi Allaha, danas sam doživio stvar za koju sam mislio da je neću doživjeti: doživio sam da neki ljudi postupe suprotno uputi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i uputi njegovih ashaba.", aludirajući time na one koji su postili. Potom je rekao: "Allahu, uzmi me k Sebi!"³⁸

٤٦. باب قدر مسيرة ما يفطر فيه
٤٤١٣. حدثنا عيسى بن حماد أنبأنا
الليث - يعني ابن سعد - عن يزيد بن
أبي حبيب عن أبي الحخير عن منصور
الكلبي أن دحية بن خليفة خرج من
قرية من دمشق مرة إلى قدر قرية عقبة
من الفسطاط، وذلك ثلاثة أميال في
رمضان، ثم إنه أفطر وأفطر معه ناس،
وغيره آخرون أن يفطروا، فلما رجع إلى
قرية قال: والله لقد رأيت اليوم أمراً ما
كنت أظن أي أراه أن قوماً رغبوا عن
هذه رسول الله صلى الله عليه وسلم
وأصحابه يقول: ذلك للذين صاموا، ثم
قال عند ذلك: اللهم أقبضني إليك.

se spremao na put. Jahalica mu je bila spremna, a on bijaše obukao odjeću za putovanje. Zatraži jelo i jede. Ja mu rekoh: 'Je li to sunnet?' 'Da,' – reče on – 'ovo je sunnet.', a potom uzjaha jahalicu."

Ovi hadisi su dokaz da je osobi koja za vrijeme ramazana namjerava krenuti na put dozvoljeno jesti čim krene na put ili, pak, prije nego krene. I ne samo da joj je dozvoljeno nego joj je sunnet tako postupiti, kako to ističe ashab Enes b. Malik.

³⁷ Dihje b. Halife el-Kelbi je ashab. Vele da se Džibril Muhammedu, s.a.v.s., najčešće javljao u njegovom liku.

³⁸ Iz ovoga hadisa vidimo da je ashab Dihje b. Halife el-Kelbi uz ramazan mrsio na putovanju koje je iznosilo oko tri milje. Ibn Abbas i Ibn Omer smatraju da se, u ramazanu, ne može mrsti niti se mogu skraćivati namazi na putovanju koje je kraće od 48 milja. El-Hattabi smatra da ovaj hadis nije jak jer je u njegovom senedu prenosilac Mensur el-Kelbi, koji nije bio poznat.

2414. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio El-Mu'temir, prenijevši od Ubejdullaha, a on od Nafi'a: "Ibn Omer bi (u ramazanu) izlazio do mjesta El-Gabe,³⁹ a ne bi prekidao post niti bi skraćivao namaz."

**47. O tome da neko kaže:
"Postio sam cijeli ramazan."**

2415. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od El-Muhelleba b. Ebu Habibe, on od El-Hasana, on od Ebu Bekra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neka niko ne govori: 'Postio sam cijeli ramazan.' Ili: 'Proveo sam cijeli ramazan u ibadetu.'"

"Ne znam" – veli Hasan – "je li (ovo kazao zbog toga) što je prezirao hvalisanje ili zbog toga što mora biti i spavanja i ležanja."⁴⁰

48. O postu u danima dvaju bajrama

2416. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe b. Seid i Zuhejr b. Harb, njih je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, da je Ubejd kazao: "Prisustvovao sam bajramu sa Omerom,

٤١٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَخْرُجُ إِلَى الْعَابَةِ فَلَا يُفْطِرُ وَلَا يَقْصِرُ.

٤٧. بَابٌ مَن يَقُولُ
صُنْتُ رَمَازَانَ كُلَّهُ

٤١٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي حَبِيبَةَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ إِنِّي صُنْتُ رَمَازَانَ كُلَّهُ وَقُضِيََتْ لَهُ فَلَا أُذْرِي أَكْرَةَ التَّرْكِيبَةِ أَوْ قَالَ لَا بَدَّ مِنْ نَوْمِهِ أَوْ رَفْتِهِ.

٤٨. بَابٌ فِي صَوْمِ الْعِيدَيْنِ

٤١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَزُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ وَهَذَا حَدِيثُهُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ:

³⁹ El-Gabe je bilo mjesto obraslo drvećem na putu od Medine prema Šamu. Vele da bi se Abbas b. Abdulmuttalib popeo na brdo Sel pored Medine i dozivao djecu koja bi bila u mjestu El-Gabe, i oni bi ga čuli. A udaljenost između brda Sel i El-Gabe bila je oko osam milja.

⁴⁰ Dakle, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio ljudima da govore da su postili cijeli ramazan ili da su cijeli ramazan proveli u ibadetu, jer ako to kažu, onda to podrazumijeva da su cijele dane i noći proveli u postu ili u ibadetu, a to nije moguće imajući u vidu da ljudi moraju odmarati i spavati. Ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai u *Sunenu*.

pa je počeo sa namazom prije hutbe. Zatim je kazao: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se poste ova dva dana: prvi dan Kurban-bajrama – da biste jeli meso kurbana, i prvi dan Ramazanskog bajrama – jer se tada završava post.’”⁴¹

2417. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Vuhejb, prenijevši od Amra b. Jahjaa, on od svoga oca, a on od Ebu Seida el-Hudrija: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio post dva dana: post prvog dana Ramazanskog bajrama i post prvog dana Kurban-bajrama. I zabranio je dva načina oblačenja: prebacivanje kraja ogrtača zdesna preko lijevog ramena unazad, pa otpozadi preko desnog ramena naprijed, i da se osoba umota u tkaninu tako da joj na stidnom mjestu ne bude ništa.⁴² I zabranio je klanjanje namaza u dva vremena: poslije sabahskog i poslije ikindijskog farza.”⁴³

شَهِدْتُ الْعِيْدَ مَعَ عُمَرَ قَبْلَ أَنْ يَصَلِّيَ بِالصَّلَاةِ
قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صِيَامِ هَذَيْنِ
الْيَوْمَيْنِ أَمَّا يَوْمَ الْأَضْحَى فَتَأْكُلُونَ مِنْ
لَحْمِ نُسُكِكُمْ وَأَمَّا يَوْمَ الْفِطْرِ فَيَفْطِرْكُمْ
مِنْ صِيَامِكُمْ.

٤٤١٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ
عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: نَهَى رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِ
يَوْمَيْنِ يَوْمَ الْفِطْرِ وَيَوْمَ الْأَضْحَى وَعَنْ
لَيْسَتَيْنِ الصَّمَاءِ وَأَنْ يَخْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي
الثَّوْبِ الْوَاحِدِ وَعَنْ الصَّلَاةِ فِي سَاعَتَيْنِ
بَعْدَ الصُّبْحِ وَبَعْدَ الْعَصْرِ.

⁴¹ Nevevi, u komentaru Muslimovog *Sahiha*, veli: “Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je haram postiti ova dva dana, svejedno da li se radilo o dobrovoljnom, zavjetnom ili postu radi iskupa (kefareta). Ukoliko bi se neko svjesno zavjetovao da će postiti baš ova dva dana, prema mišljenju Eš-Šafija i većine učenjaka, ne bi bio obavezan ispuniti takav zavjet, niti bi ih naknadno morao napošćivati. Ebu Hanife smatra da je takav obavezan ispuniti zavjet, tako što će napostiti ta dva dana. A ukoliko bi ih i postio, to bi mu, smatra on, vrijedilo.

⁴² Takav način odijevanja je bio prisutan kod predislamskih Arapa. Ovim hadisom takav način, gdje može doći do otkrivanja stidnog dijela tijela, Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjuje.

⁴³ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sabihima* i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

49. O postu u ostalim danima Kurban-bajrama

2418. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Jezida b. el-Hada, a on od Ebu Murrea, Umihaninog šticeinika, da je jednom prilikom sa Abdullahom b. Amrom ušao kod njegovog oca Amra b. el-Asa. On im je iznio jelo i kazao: "Jedi!" "Ja postim." – odgovorio je Murre, a Amr mu reče: "Jedi! Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je zabranio da u ovim danima postimo." Malik kaže: "To su dani Kurban-bajrama."

2419. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Vehb, prenijevši od Musaa b. Alija. A obavijestio nas je i Osman b. Ebu Šejbe, prenijevši od Vekia, on od Musaa b. Alija, ovaj od Vehba, on od svog oca, a on od Ukbea b. Amira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dan Arefata⁴⁴ i dani Kurban-bajrama su za nas, sljedbenike islama, mubarek dani. To su dani jela i pića."⁴⁵

٤٩. بَابُ صِيَامِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ

٢٤١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ أَبِي مُرَّةٍ مَوْلَى أُمِّ هَانِيَةَ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَلَى أَبِيهِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ فَقَرَّبَ إِلَيْهِمَا طَعَامًا فَقَالَ: كُلْ فَقَالَ: لِي صَائِمٌ فَقَالَ: عَمْرٍو كُلْ فَهَذِهِ الْأَيَّامُ الَّتِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا بِإِفْطَارِهَا وَتَنْهَانَا عَنْ صِيَامِهَا قَالَ مَالِكٌ وَهِيَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ.

٢٤١٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَلِيٍّ ح. وَحَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ وَالْإِخْبَارِيُّ حَبِيبٌ وَهْبٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمٌ عَرَفَةٌ وَيَوْمُ النَّحْرِ وَأَيَّامُ التَّشْرِيقِ عِيدُنَا أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَهِيَ أَيَّامُ أَكْلِ وَشُرْبٍ.

⁴⁴ Eš-Ševkani veli: "Hadis koji u *El-Kutubus-sitteu* od Ebu Katadea svi bilježe, osim El-Buharija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Post na Dan Arefata je iskup za (male) grijeha (počinjene) u dvije godine: u godini koja je prošla i u onoj koja slijedi.' – dokaz je da je lijepo postiti na Dan Arefata. Hadis Ukbea b. Amira, spomenut u ovom poglavlju, ukazuje na to da je mekruh postiti na Dan Arefata. Učenjaci su ova dva hadisa, na prvi pogled protivrječna, pomirili tako što su kazali da je na Dan Arefata lijepo postiti onima koji su kod svojih kuća, a mekruh onima koji su na hadžu."

⁴⁵ Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i za njega kazao da je hasenun-sahih.

50. O zabrani da se posti samo petkom

2420. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neka niko ne posti petkom, osim da posti i dan prije ili dan poslije njega."⁴⁶

51. O zabrani da se posti samo subotom

2421. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade, kog je obavijestio Sufjan b. Habib, a ispričao nam je Jezid b. Kubejs, stanovnik Džebelea, kog je obavijestio El-Velid – svi su prenijeli od Sevra b. Jezida, on od Halida b. Ma'dana, on od Abdullaha b. Busra es-Sulemijja, a on od svoje sestre.⁴⁷ Jezid

٥٠. بَابُ النَّهْيِ أَنْ يُحْصَّ
يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصَوْمِ

٤٤٢٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ
عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي
هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «لَا يَصُومُ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا
أَنْ يَصُومَ قَبْلَهُ يَوْمًا أَوْ بَعْدَهُ».

٥١. بَابُ النَّهْيِ أَنْ يُحْصَّ
يَوْمَ السَّبْتِ بِصَوْمِ

٤٤٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعَدَةَ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ بْنُ حَبِيبٍ ح. وَحَدَّثَنَا يَزِيدُ
بْنُ قُبَيْسٍ مِنْ أَهْلِ جَبَلَةَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ
جَمِيعاً عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ

⁴⁶ El-Buhari bilježi u *Sahihu*, sa senedom od Džuvejrije b. el-Haris, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog petka ušao kod nje, a ona je taj dan postila. On je upita: "Jesi li juče postila?" "Nisam." – odgovorila je. "A namjeravaš li sutra postiti?" "Ne." – odgovori ona, a on joj reče: "Onda se omrsi."

Muslim bilježi u *Sahihu*, od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Nemojte provoditi u ibadetu samo petak navečer, i nemojte postiti samo petak."

Na temelju spomenutih hadisa većina učenjaka smatra da je postiti samo petak, bez dana prije ili dana poslije, mekruh. Ebu Hanife i Malik, pak, smatraju da nije mekruh postiti samo petkom. Ovakav stav temelje na hadisu koji je zabilježio Et-Tirmizi u *Džamii*, od Abdullaha b. Mes'uda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je s početka svakog mjeseca postio po tri dana, i rijetko kad petkom ne bi postio."

Ovaj hadis u *El-Kutubus-sitten* bilježe svi autori.

⁴⁷ Sestra Abdullaha b. Busraa se zvala Behija. Međutim, više je poznata kao Es-Samma.

es-Samma je kazao da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Nemojte postiti subotom, osim ono što vam je propisano.⁴⁸ Ukoliko neko ne bi (od hrane) našao ništa drugo osim grozdovu ljusku ili grančicu drveta, neka ih žvaće.”⁴⁹

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis je derogiran.”

52. O dopuštenju u tome

2422. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katadea. A ispričao nam je i Hafsa b. Omer, prenijevši od Hemmama, on od Katadea, ovaj od Ebu Ejuba, on od Hafsa el-Atekija, on od Džuvejrije b. el-Haris: “Jednog petka je kod nje ušao Vjerovjesnik, s.a.v.s., a ona postaše. ‘Jesi li postila juče?’ – upita on. ‘Nisam.’ – odgovorila je ona. ‘A namjeravaš li postiti sutra?’ – ponovo će on. ‘Ne.’ – odgovori ona, a on joj reče: ‘Onda se omrsi.’”⁵⁰

مَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ السَّلَمِيِّ عَنْ أُخْتَيْهِ، وَقَالَ يَزِيدُ الصَّمَاءُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَصُومُوا يَوْمَ السَّبْتِ إِلَّا فِيمَا افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ وَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلَّا لِحَاءَ عِنَبٍ أَوْ عُوْدَ شَجَرَةٍ فَلْيَبْضُغْهُ».

قال أبو داود: هذا الحديث منسوخ.

٥٢. باب الرخصة في ذلك

٢٤٢٢. حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَنبَأَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ ح. وحدثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ حدثنا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَفْصُ الْعَتَكِيِّ عَنْ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ: «أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهِيَ صَائِمَةٌ قَالَ أَصْنَتِ أَمْسِي؟ قَالَتْ: لَا، قَالَ: تُرِيدِينَ أَنْ تَصُومِي عَدَاءً؟ قَالَتْ: لَا، قَالَ: فَأَقْطِرِي».

⁴⁸ Osim ukoliko se sa subotom ne podudari Dan Arefata, Dan ašure ili neki drugi dan u kome je lijepo postiti.

⁴⁹ Kada bi se desilo da neko subotom nema nikakve hrane, neka taj dan mrsi pa makar žvakao grozdovu ljusku, grančicu drveta ili nešto slično tome.

Iz ovoga hadisa većina učenjaka zaključuje da je mekruh postiti samo subotom, osim ako se posti dan prije ili dan poslije, jer Jevreji svetkuju taj dan, pa da ne bi izgledalo da mu i muslimani zato pridaju poseban značaj. Neće smetati ako se uz subotu posti dan prije ili dan poslije. En-Nesai, El-Bejheki i Ibn Hibban bilježe od Kurejba: “Ljudi su me poslali Ummu Selemi da je upitam za dane koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., najčešće postio, pa je kazala da je on najčešće postio subotu i nedjelju. Kada sam se vratio i saopćio im šta je kazala, svi su otišli kod nje i isto je upitali. Ona je rekla: ‘Istinu vam je kazao. Postio je najčešće subotu i nedjelju i govorio bi: ‘Ova dva dana su praznici idolopoklonika, pa se želim (time) razlikovati od njih.’”

⁵⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

2423. ISPRIČAO NAM JE Abdulmelik b. Šuajb, prenijevši od Ibn Vehba, on od El-Lejsa, on od Ibn Šihaba. Kada bi mu neko spomenuo da je zabranjeno postiti isključivo subotom, Ibn Šihab bi rekao: "To je Himsijski hadis."⁵¹

2424. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah b. Sufjan, kog je obavijestio El-Velid, da je El-Evzai kazao: "Ja sam ga skrivao dok nisam primijetio da je raširen Busrov hadis o postu isključivo subotom."

Ebu Davud kaže da je Malik rekao: "Ovo je laž."

53. O dobrovoljnom postu cijelog života

2425. ISPRIČALI SU NAM Sulejman b. Harb i Musedded, koje je obavijestio Ham-mad b. Zejd, prenijevši od Gajlana b. Džerira, on od Abdullaha b. Ma'beda ez-Zimanija, a on od Ebu Katadea: "Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslanice, kako ti postiš?' Te njegove riječi jako rasrdiše Allahovog Poslanika, s.a.v.s.⁵²

٢٤٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ اللَّيْثَ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ كَانَ إِذَا ذَكَرَ لَهُ أَنَّهُ نَعَى عَنْ صِيَامِ يَوْمِ السَّبْتِ يَقُولُ ابْنُ شِهَابٍ هَذَا حَدِيثٌ حِمْيَوِيٌّ.

٢٤٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ بْنِ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ مَا زِلْتُ لَهُ كَانِمًا حَتَّى رَأَيْتُهُ انْتَشَرَ بَعْضِي حَدِيثَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ هَذَا فِي صَوْمِ يَوْمِ السَّبْتِ قَالَ أَبُو دَاوُدَ قَالَ مَا لِكَ هَذَا كَذِبٌ.

٥٣. بَابُ فِي صَوْمِ الدَّهْرِ تَطَوُّعًا

٢٤٢٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَمُسَدَّدٌ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْبُدِ الرَّمَّانِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ

⁵¹ Tj. to je hadis Abdullaha b. Busra es-Sulemija u čijem su senedu dvojica ravija iz Himsa: Sevr b. Jezid i Halid b. Ma'dan, koje su neki kritizirali, a neki smatrali pouzdanim. Es-Sindi smatra da je on time htio kazati da je to slab hadis. Neki za ovaj hadis kažu da je derogiran, a neki da je slab. Et-Tirmizi ga ocjenjuje hasenom.

⁵² Te riječi su, prema mišljenju učenjaka, rasrdile Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zbog svoje neumjesnosti. One su zahtijevale iskren odgovor. Mnogi ne bi mogli postiti kao što je postio Allahov Poslanik, s.a.v.s., a smatrali bi se obaveznim da ga slijede. Dotična osoba je trebala pitanje formulirati ovako: "Koliko ću dana postiti?" ili: "Kako mi preporučuješ da postim?", a ne: "Kao što ti postiš?"

Pošto to primijeti, Omer reče: 'Zadovoljni smo da nam je Allah Gospodar, da nam je islam vjera i da nam je Muhammed vjerovjesnik. Utječemo se Allahu od Njegove srdžbe i srdžbe Njegovog Poslanika.' Te riječi je Omer ponavljao sve dok srdžba ne popusti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a onda reče: 'Allahov Poslaniče, šta veliš za onoga koji posti cijelu godinu?' On reče: 'On nije ni postio ni mrsio.'⁵³ Musedded kaže: 'Niti je postio niti je mrsio (ili je kazao: nije ni postio ni mrsio) – ovo je Gajlanijeva dilema. 'Allahov Poslaniče, šta veliš za onoga koji dva dana posti, a jedan dan mrsi?' Poslanik odgovori: 'A zar neko može tako?' 'Allahov Poslaniče, šta kažeš za onoga koji dan posti, a dan mrsi?' – upita on, a Poslanik reče: 'To je Davudov, a.s., post.' 'Allahov Poslaniče, šta kažeš za onoga koji dan posti, a dva dana mrsi?' – ponovo upita on. Poslanik reče: 'Volio bih kada bih ja mogao tako.' Potom Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaza: 'Ko bude postio tri dana od svakog mjeseca i ramazan – kao da je postio cijelu godinu. Nadam se da post na Dan Arefata Allah briše grijeh⁵⁴ za godinu koja je prošla i za godinu koja dolazi, a da za post Dana Ašure (Allah, dž.š.) oprašta grijeh za godinu koja je prošla.'"

كَيْفَ تَصُومُ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَوْلِهِ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ عَمَرَ قَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَيُحَمَّدٍ نَبِيًّا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَمِنْ غَضَبِ رَسُولِهِ فَلَمْ يَزَلْ عَمَرَ يُرَدِّدُهَا حَتَّى سَكَنَ غَضَبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَمَنُ بِصَوْمِ النَّهْرِ كُلَّهُ قَالَ لَا صَامَ وَلَا أَفْطَرَ قَالَ مُتَدَدًا لَمْ يَصُمْ وَلَمْ يُفْطِرْ أَوْ مَا صَامَ وَلَا أَفْطَرَ شَكَ غَيْلَانُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَمَنُ بِصَوْمِ يَوْمَيْنِ وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ أَوْ يُطِيقُ ذَلِكَ أَحَدٌ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ يَمَنُ بِصَوْمِ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ ذَلِكَ صَوْمٌ دَاوُدَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ يَمَنُ بِصَوْمِ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمَيْنِ قَالَ وَوَدِدْتُ أَنِّي طَوَّقْتُ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثٌ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَمَضَانَ إِلَى رَمَضَانَ فَهَذَا صِيَامُ النَّهْرِ كُلُّهُ وَصِيَامُ عَرَفَةَ إِلَيَّ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ وَصَوْمُ يَوْمِ عَاشُورَةَ إِلَيَّ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ.

⁵³ Dakle, u skladu sa sunnetom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on nije ni postio ni mrsio.

⁵⁴ En-Nevevi, Imamul-Haremejn i većina učenjaka Ehlus-sunneta vel-džemata smatraju da se ovo odnosi na male grijeh. Za velike je, prema njihovom mišljenju, potrebno pokajanje.

2426. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Mehdi, prenijevši od Gajlana, on od Abdullaha b. Ma'beda ez-Zimanija, a on od Ebu Katadea, ovaj hadis, dodavši: "Allahov Poslaniče, a šta misliš o postu ponedjeljkom i četvrtkom?" – upitao je, a Poslanik reče: "U tom danu (u ponedjeljak) sam rođen i u tom danu mi je počela objava Kur'ana."

2427. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ibnul-Musejbea i Ebu Selemea, da je Abdullah b. Amr b. el-As kazao: "Jednom prilikom me je srećo Allahov Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Pričali su mi da si rekao: 'Ja sve dane postim i u ibadetu provodim sve noći.' 'Da, Allahov Poslaniče, rekao sam to.' Poslanik mi reče: 'Ibadeti i spavaj; posti i mrsi. Posti od svakog mjeseca po tri dana. To ti je kao da si postio cijelu godinu.' 'Allahov Poslaniče, mogu i više.' – kazao sam. On reče: 'Onda posti dan, a mrsi dva dana.' Rekoh: 'Mogu i više.' 'Onda posti dan, a mrsi dan. To ti je najbolji post – to je Davudov, a.s., post.' – kaza mi Poslanik. Rekoh: 'Mogu i bolje od toga.', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Nema boljeg od toga.'⁵⁵

٢٤٢٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ حَدَّثَنَا غَيْلَانٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْبُدِ الرَّيْمَانِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ بِهَذَا الْحَدِيثِ زَادَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ صَوْمَ يَوْمِ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمِ الْخَمِيسِ قَالَ فِيهِ وَلَيْتَ وَفِيهِ أَنْزَلَ عَلَيَّ الْقُرْآنَ.

٢٤٢٧. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: لَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَلَمْ أُحَدِّثْ أَنَّكَ تَقُولُ لِأَقْوَمَنَّ اللَّيْلَ وَلَا صَوْمَنَّ النَّهَارَ قَالَ أَحَسْبُهُ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ قُلْتَ ذَلِكَ قَالَ قُمْ وَنَمْ وَصُمْ وَأَفْطِرْ وَصُمْ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ قَالَ قُلْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ قَالَ فَمَلَيْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا وَهُوَ أَعْدَلُ الصِّيَامِ وَهُوَ صِيَامُ دَاوُدَ قُلْتَ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ.

⁵⁵ Sa stanovišta islama, zabranjeno je postiti sve dane u godini, čak i onim osobama koje bi fizički to i mogle podnijeti, i to iz nekoliko razloga: 1) Svako, pored obaveza prema Allahu, ima i obaveze prema drugima koje ne bi mogao ispuniti ukoliko bi stalno postio. Naprimjer: obaveze prema bračnom drugu, obaveze odazivanja na sohbeta i sl. 2) Postoje dani u godini u kojima je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se u njima posti, kao što su: Ramazanski i Kurban-bajram.

54. O postu u mjesecima Ešhurul-hurum

2428. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Seida el-Džurejrija, on od Ebus-Selila, on od Mudžibe el-Bahilije, da je njen otac, ili amidža, došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zatim otišao i ponovo mu se vratio nakon godinu dana, a izgled i stanje su mu se bili izmijenili. Kada je došao, upita: “Poznajesh li me, Allahov Poslaniče?” “Ko si ti?” – upita on. “Ja sam El-Bahili. Dolazio sam ti prije godinu dana.” “Zbog čega si se promijenio, a tada si lijepo izgledao?” On reče: “Otkako sam se od tebe rastao, jeo sam samo noću.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Zašto mučiš sebe?”⁵⁶ i dodade: “Posti ramazan i po jedan dan od svakog mjeseca.” “Povećaj mi” – reče on – “jer imam snage.” “Posti po dva dana (od svakog mjeseca).” “Povećaj mi” – reče on – “jer imam snage.” Poslanik reče: “Posti po tri dana (od svakog mjeseca).” “Povećaj mi” – reče on – “jer imam snage.” Poslanik

٥٤. بَاب فِي صَوْمِ أَشْهُرِ الْحُرْمِ

٢٤٢٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ عَنْ سَعِيدِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي السَّلِيلِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِيهَا أَوْ عَمَّهَا
أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
ثُمَّ انْطَلَقَ فَأَتَاهُ بَعْدَ سَنَةٍ وَقَدْ تَغَيَّرَتْ
حَالُهُ وَهَيْئَتُهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا
تَعْرِفُنِي قَالَ وَمَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا الْبَاهِلِيُّ
الَّذِي جِئْتُكَ عَامَ الْأَوَّلِ قَالَ فَمَا غَيَّرَكَ
وَقَدْ كُنْتَ حَسَنَ الْهَيْئَةِ قَالَ مَا أَكَلْتُ
طَعَامًا إِلَّا بِلَيْلٍ مُنْذُ فَارَقْتُكَ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِمَ
عَذَّبْتَ نَفْسَكَ ثُمَّ قَالَ صُمْ شَهْرَ الصَّبْرِ
وَيَوْمًا مِنْ كُلِّ شَهْرٍ قَالَ زِدْنِي فَإِنَّ فِي قُوَّةٍ
قَالَ صُمْ يَوْمَيْنِ قَالَ زِدْنِي قَالَ صُمْ ثَلَاثَةَ
أَيَّامٍ قَالَ زِدْنِي قَالَ صُمْ مِنْ الْحُرْمِ وَأَتْرَكَ
صُمْ مِنَ الْحُرْمِ وَأَتْرَكَ صُمْ مِنَ الْحُرْمِ

3) Neprekidnim postom osoba bi ugrozila vlastito zdravlje, itd. Umjesto toga, onome ko želi što više postiti najbolje je da posti Davudov post, a to znači da jedan dan posti a drugi da mrsi. Boljeg posta od toga nema, kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naglasio u ovome hadisu. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁵⁶ Ovaj čovjek je cijelu godinu postio svaki dan te je zbog toga oslabio i promijenio se do te mjere da ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije mogao prepoznati. Zato mu je naredio da ne muči sebe svakodnevnim postom, nego da, ako već hoće dobrovoljno postiti, da to čini onako kako mu je objasnio u ovom hadisu.

kaza: “Od mjeseci Ešhurul-hurum⁵⁷ posti i mrsi, zatim od mjeseci Ešhurul-hurum posti i mrsi, zatim od mjeseci Ešhurul-hurum posti i mrsi – pokazujući tri prsta, savijajući ih, a potom ih ispružajući.”⁵⁸

55. O postu u mjesecu muharremu

2429. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Kutejbe b. Seid, njih je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Ebu Bišra, on od Humejda b. Abdurrahmana, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najvredniji je post poslije mjeseca ramazana – post u Allahovom mjesecu muharremu,⁵⁹ a najvredniji namaz poslije propisanog je noćni namaz.”⁶⁰

Kutejbe nije rekao: “poslije mjeseca ramazana”, nego je samo rekao: “poslije ramazana.”

وَأَتْرَكَ وَقَالَ بِأَصَابِعِهِ الثَّلَاثَةَ فَصَمَّهَا ثُمَّ أُرْسَلَهَا.

٥٥. بَابُ فِي صَوْمِ الْمُحَرَّمِ

٤٤٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَقُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ وَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْمَفْرُوضَةِ صَلَاةٌ مِنَ اللَّيْلِ لَمْ يَقُلْ قُتَيْبَةُ شَهْرٌ قَالَ رَمَضَانَ.

⁵⁷ To su četiri sveta mjeseca u kojima je zabranjeno ratovanje i prolijevanje krvi: redžeb, zul-ka'de, zul-hidždže i muharrem.

⁵⁸ Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je pokazao prstima da ni u jednom mjesecu ne posti uzastopno više od tri dana, nego da nakon svaka tri dana napravi dan ili dva pauzu, a da onda može opet nastaviti s postom. A može i da znači, smatra Abadi, da tri dana posti a tri pazira, i sve tako. Ovaj hadis su zabilježili i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁵⁹ I u Muslimovom predanju stoji dodatak: “...a najvredniji je, poslije obaveznog namaza, noćni namaz.”

⁶⁰ Iako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu naglasio da je poslije ramazanskog najvredniji post u muharemu, on je ipak najviše dana postio u šabanu. Učinjaci smatraju da je to činio iz nekoliko razloga: 1) možda mu je kasnije saopćeno koliko je post vrijedan u šabanu; 2) možda je zbog čestih putovanja i poslova bio spriječen da puno posti u muharremu; 3) tako se pripremao za ramazan.

Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

2430. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, kog je obavijestio Isa, da je Osman b. Hakim kazao: “Upitao sam Seida b. Džubejra o postu u mjesecu redždebu, pa je kazao: ‘Ibn Abbas me je obavijestio sljedeće: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi (u svakom mjesecu) toliko postio da smo govorili: ‘Cijelog će ga ispostiti.’ A onda bi toliko mrsio da smo govorili: ‘Neće više (u njemu ni) postiti.’”

56. O postu u mjesecu šabanu

2431. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od Abdullaha b. Ebu Kajsa, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je najviše volio postiti (nafilu) u šabanu. Potom bi ga sastavio sa ramazanom.”⁶¹

57. O postu u mjesecu ševalu

2432. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Osman el-Idžli, kog je obavijestio Ubejdullah b. Musa, prenijevši od Haruna b. Selmana, on od Ubejdullaha b. Muslima el-Kurešija, da je njegov otac kazao: “Upitao sam (ili je kazano: upitan je Vjerovjesnik, s.a.v.s.) o doživotnom postu, pa je rekao: ‘Ti imaš obavezu prema svojoj ženi, zato posti mjesec ramazan i mjesec koji dolazi poslije njega,’⁶²

⁶¹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

⁶² Neki su protumačili da se ovdje misli na šest dana mjeseca ševala, a neki da se ove riječi odnose na mjesec šaban. Bilježe Muslim u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami’u*, od Ebu Ejjuba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude postio

٢٤٣٠. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا
عِيَسَى حَدَّثَنَا عُثْمَانُ يَعْنِي ابْنَ حَكِيمٍ
قَالَ سَأَلْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ صِيَامِ
رَجَبٍ فَقَالَ: أَخْبَرَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ
يَصُومُ حَتَّى تَقُولَ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى
تَقُولَ لَا يَصُومُ.

٥٦. باب في صوم شعبان

٢٤٣١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ أَنَّهُ
سَمِعَ عَائِشَةَ تَقُولُ: «كَانَ أَحَبَّ الشُّهُورِ
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ
يَصُومَهُ شَعْبَانَ ثُمَّ يَصِلَهُ بِرَمَضَانَ».

٥٧. باب في صوم شوال

٢٤٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعِجْلِيُّ
أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ مُوسَى عَنْ
هَارُونَ بْنِ سَلْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ
مُسْلِمِ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: «سَأَلْتُ أَوْ
سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ
صِيَامِ التَّهْرِ؟ فَقَالَ: «إِنَّ لِأَهْلِكَ عَلَيْكَ
حَقًّا صُمْ رَمَضَانَ وَالَّذِي يَلِيهِ وَكُلَّ أَرْبَعَاءَ
وَتَحْمِيْسٍ، فَإِذَا أَنْتَ قَدْ صُمْتَ التَّهْرَةَ».

te posti svaku srijedu i četvrtak. Ukoliko budeš radio ovako (imat ćeš nagradu) kao da si (cijeli život) svakog dana postio.”

Ebu Davud kaže: “Muslim b. Ubejdullah je rekao: ‘Sa njim se složio Zejd el-Ukeli, a razišao Ebu Nuajm.’”

58. O postu šest dana od mjeseca ševala

2433. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed, prenijevši od Safvana b. Sulejma i Sa'da b. Seida, njih dvojica od Omera b. Sabita el-Ensarija, on od ashaba Ebu Ejjuba, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko isposti ramazan i poslije njega šest dana ševala, kao da je postio cijelu godinu.”⁶³

59. Kako je postio Vjerovjesnik, s.a.v.s.

2434. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, a on od Ebu Nadra, štićenika Omera b. Ubejdullaha, a on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi toliko postio da smo govorili: ‘Neće više mrsiti.’ A onda bi toliko mrsio da smo govorili: ‘Neće više postiti.’ Nisam vidjela da je Allahov Poslanik postio ijedan drugi mjesec u cjelosti

ramazan, i poslije njega šest dana ševala, to mu je kao da je cijeli život postio (svaki dan).”

⁶³ Imajući u vidu da Uzvišeni Allah za svako dobro djelo daje deseterostruku nagradu, nagrada za ramazan iznosi kao za deset mjeseci i nagrada za šest dana kao za dva mjeseca, što je ravno godini. Ako osoba na taj način posti čitavog života, imat će nagradu kao da je postila cijeli život sve dane. Ovaj hadis su zabilježili Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

قال أبو داود: وَاقَمَهُ زَيْدُ الْعُكَيْلِيُّ وَخَالَفَهُ أَبُو نَجِيمٍ. قَالَ مُسْلِمٌ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ.

٥٨. باب في صوم ستة أيام من شوال

٢٤٣٣. حَدَّثَنَا التَّمِيمِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ وَسَعْدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ تَابِتِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ بِسِتِّ مِنْ شَوَّالٍ فَكَأَنَّمَا صَامَ التَّهْرَةَ.»

٥٩. باب كيف كان يصوم

النبي صلى الله عليه وسلم

٢٤٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِكْتَمَلَ صِيَامَ

osim ramazana, niti sam vidjela da je i u jednom drugom mjesecu (osim ramazanu) više postio nego u šabanu.”

2435. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, on od Ebu Hurejrea, u istom značenju, dodavši: “Postio ga je gotovo cijelog, (a nekad) i cijelog.”

60. O postu ponedjeljkom i četvrtkom

2436. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Eban, prenijevši od Jahjaa, on od Omera b. Ebul-Hakema b. Sevvana, ovaj od štićenika Kudamea b. Mez’una, da je Usame b. Zejdov štićenik pošao sa Usameom u dolinu Vadil-Kura da traži njegove deve, a postio je ponedjeljak i četvrtak. Njegov gospodar mu reče: “Zašto postiš ponedjeljak i četvrtak kada si star čovjek?” “Zato” – odgovori on – “što je i Vjerovjesnik, s.a.v.s., postio ponedjeljak i četvrtak. Kada su ga upitali o tome, kazao je: ‘Djela robova se predstavljaju ponedjeljkom i četvrtkom.’”⁶⁴

Ebu Davud kaže: “Ovako je kazao Hišam ed-Destivai, prenijevši od Jahjaa, a on od Omera b. Ebul-Hakema.”

شَهْرٍ قَطُّ إِلَّا رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ فِي شَهْرٍ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ.

٢٤٣٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ زَادَ كَانَ يَصُومُهُ إِلَّا قَلِيلًا بَلْ كَانَ يَصُومُهُ كُلَّهُ.

٦٠. بَاب فِي صَوْمِ الْإِثْنَيْنِ وَالْحَمِيسِ

٢٤٣٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبَانٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي الْحَكَمِ بْنِ ثَوْبَانَ عَنْ مَوْلَى قُدَامَةَ بْنِ مَظْمُونٍ عَنْ مَوْلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ انْطَلَقَ مَعَ أُسَامَةَ إِلَى وَادِي الْفَرَى فِي طَلَبِ مَالٍ لَهُ فَكَانَ يَصُومُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْحَمِيسِ فَقَالَ لَهُ مَوْلَاهُ لِمَ تَصُومُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْحَمِيسِ وَأَنْتَ شَيْخٌ كَبِيرٌ فَقَالَ: إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَصُومُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْحَمِيسِ وَسُئِلَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: إِنَّ أَعْمَالَ الْعِبَادِ تُعْرَضُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْحَمِيسِ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: كَذَا قَالَ هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي الْحَكَمِ

⁶⁴Sva ljudska djela se dva puta sedmično iznose pred Uzvišenog Allaha: ponedjeljkom i četvrtkom. Ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai u *Sunenu*.

61. O postu deset dana⁶⁵

2437. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od El-Hurra b. es-Sabbaha, on od Hunejdea b. Halida, on od svoje supruge, a ona od neke Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi postio prvih devet dana mjeseca zul-hidžeta, Dan ašure, po tri dana od svakog mjeseca i prvi ponedjeljak i četvrtak u mjesecu."⁶⁶

2438. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Veki, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Saliha, Mudžahida i Muslima el-Betina, oni od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nema dana u kojima je dobro djelo Allahu draže, nego što je u ovih deset dana."⁶⁷ "Allahov Poslaniče, zar ni borba na Allahovom putu?" – upitaše, a on kaza: "Ni borba na Allahovom putu, osim, (djelo) osobe koja je (u borbu) ušla zalažući svoj imetak i svoj život, pa se ni sa čim od toga ne vrati."

٦١. بَاب فِي صَوْمِ الْعَشْرِ

٢٤٣٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَرَوَةَ
عَنِ الْحُرِّ بْنِ الصَّبَّاحِ عَنْ هُنَيْدَةَ بْنِ خَالِدٍ
عَنْ امْرَأَتِهِ عَنْ بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ تِسْعَ ذِي
الْحِجَّةِ وَيَوْمَ عَاشُورَاءَ وَثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ
شَهْرٍ أَوَّلِ اثْنَيْنِ مِنَ الشَّهْرِ وَالْحَمِيسِ.

٢٤٣٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي
صَالِحٍ وَمُجَاهِدٍ وَمُسْلِمِ الْبَطِينِ عَنْ
سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ
إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ يَعْنِي أَيَّامَ الْعَشْرِ
قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ قَالَ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا
رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ
ذَلِكَ بِشَيْءٍ.

⁶⁵ O postu prvih deset dana mjeseca zul-hidžeta.

⁶⁶ Bilježe ga En-Nesai u *Sunenu* i Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁶⁷ Da li su vredniji posljednjih deset dana ramazana ili prvih deset dana zul-hidždžeta, sporno je među islamskim učenjacima. Neki kažu da su vredniji prvi, a neki, opet, da su vredniji drugi. Odabrano je mišljenje ono koje zastupa većina učenjaka: da su, što se tiče dana, vredniji prvih deset dana zul-hidždžeta, zbog Arefata, a što se tiče noći, vrednije su deset posljednjih noći ramazana, zbog Lejletul-kadra. Zato su u ovom hadisu spomenuti dani, a ne noći.

62. O mršenju (nepošćivanju) ovih deset dana

2439. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, on je prenio od El-A'meša, on od Ibrahima, on od Esveda, da je Aiša kazala: "Nisam vidjela da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ikada postio (prvih) deset dana (zul-hidždžeta)."⁶⁸

63. O postu na Dan Arefata na Arefatu

2440. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Havšeb b. Akil, prenijevši od Mehdiya el-Hedžerija, da je Ikrime kazao: "Jednom prilikom bijasmo kod Ebu Hurejrea u njegovoj kući, pa nam je ispričao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se na Arefatu posti Dan Arefata."⁶⁹

٦٢. بَاب فِي فِطْرِ الْعَشْرِ

٢٤٣٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ
عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ
عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَائِمًا الْعَشَرَ
قَطًّا.

٦٣. بَاب فِي صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ بِعَرَفَةَ

٢٤٤٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا
حَوْشَبُ بْنُ عُقَيْلٍ عَنْ مَهْدِيٍّ الْهَجْرِيِّ
حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ
فِي بَيْتِهِ فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ
بِعَرَفَةَ.

⁶⁸ Nevevi kaže: "Učenjaci smatraju da u ovom hadisu postoji naznaka koja upućuje na to da bi post u prvih devet dana zul-hidždžeta mogao biti pokuđen. Oni tvrde da u njemu postoje takve naznake, ali da, ipak, post prvih devet dana ovoga mjeseca ne samo da nije pokuđen nego je mustehab. Buhari bilježi u *Sabihu* da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nema dana u kojima su dobra djela vrijedna kao što su u ovima.", tj. u prvih deset dana mjeseca zul-hidždžeta.

Na isti zaključak upućuje i hadis koji je spomenut u prethodnom poglavlju Hunejdea b. Halida, on od svoje supruge, a ona od neke od Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., supruga, koja je kazala: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi postio prvih devet dana zul-hidždžeta, Dan ašure, po tri dana od svakog mjeseca i prvi ponedjeljak i četvrtak u mjesecu."

Aišin hadis o kom je riječ u ovom poglavlju oni objašnjavaju tako što smatraju da se on odnosi na stanje tokom putovanja ili bolesti. Dakle, ona Vjerovjesnika, s.a.v.s., nije nikada vidjela da je postio prvih devet dana mjeseca zul-hidždžeta, na putovanju ili kada bi bio bolestan.

⁶⁹ El-Mubarekfuri kao ispravno izdvaja mišljenje većine, koji kažu da je mustehab onima koji su na Arefatu da taj dan ne poste, pozivajući se na ovaj hadis. Ovaj

2441. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ebun-Nadra, on od Umejra, štićenika Abdullaha b. Abbasa, a on od Ummul-Fadl bint el-Haris:⁷⁰ “Pred njom su ljudi polemicali o tome da li Allahov Poslanik, s.a.v.s., posti Dan Arefata. Neki su rekli da posti, a drugi da ne posti. Ona mu je tada, dok je na devi boravio na Arefatu, poslala u posudi mlijeka i on se napio.”⁷¹

64. O postu na Dan Ašure⁷²

2442. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, da je Aiša kazala: “Ašura bijaše dan koji su Kurejšije postili u vrijeme džahilijeta, a postio ga je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u vrijeme džahilijeta. Pošto se preselio u Medinu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je i dalje postio i naredio je ljudima da ga poste. A kada

su hadis zabilježili En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁷⁰ Ummul-Fadl je Harisova kćerka, a supruga Abbasa b. Abdulmutalliba.

⁷¹ Et-Taberi smatra da Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije postio na Arefatu kako bi time pokazao da onaj koji se nalazi na Arefatu ima pravo odabrati hoće li postiti ili ne.

Prema mišljenju većine učenjaka, Dan Arefata je mustehab postiti onima koji se nalaze kod kuće, a mekruh onima koji su toga dana na Arefatu, da bi, kako tvrdi većina, bili fizički spremniji za dovu i ibadet toga dana, ili zato što je taj dan, kao što tvrde neki, mubarek dan onima koji se nalaze na Arefatu.

Ata veli: “Onaj koji ne bude postio na Arefatu zato da bi fizički bio spremniji za ibadet i dovu toga dana, ima za to nagradu kao da je i postio. Ovaj hadis su zabilježili El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁷² Dan ašure je, prema mišljenju većine učenjaka, deseti dan mjeseca muharrema.

٤٤١١. حدثنا القَعْنَبِيُّ عن مَالِكٍ عن أَبِي التَّضَرِّيرِ عن عُمَيْرِ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عن أُمِّ الْقَضِيّ بِنْتِ الْحَارِثِ: «أَنَّ نَاسًا تَمَارَوْا عِنْدَهَا يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ هُوَ صَائِمٌ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ بِصَائِمٍ، فَأُرْسِلَتْ إِلَيْهِ بِقَدْحٍ لَبَنٍ، وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ بِعَرَفَةَ فَتَرَبَّ».

٦٤. باب في صوم يوم عاشوراء

٤٤٤٢. حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عن مَالِكٍ عن هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عن أَبِيهِ عن عَائِشَةَ قَالَتْ: «كَانَ يَوْمَ عَاشُورَةَ يَوْمًا تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ

je propisan ramazan, ramazanski post je postao obavezan, a post na Dan Ašure je ostavljen na volju ljudima: ko je htio, postio ga je, a ko je htio, napustio ga je.”⁷³

2443. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, da je Ibn Omer kazao: “Ašura je dan koji smo postili u predislamsko doba. Kada je propisan ramazan, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ovo je jedan od Allahovih dana, pa ko hoće, neka ga (i dalje) posti, a ko hoće, neka ga ne posti.’”⁷⁴

2444. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejub, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Ebu Bišra, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, koji je kazao: “Pošto je Vjerovjesnik, s.a.v.s., stigao u Medinu, zatekao je Jevreje kako poste Ašuru. Upitani zbog čega to čine, rekoše: ‘Ovo je dan u kome je Allah pomogao Musaa protiv faraona i mi ga postimo iz počasti prema njemu.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Mi imamo veće pravo na Musaa nego vi.’ i naredi da se taj dan posti.”⁷⁵

بِصِيَامِهِ، فَلَمَّا فَرِضَ رَمَضَانُ كَانَ هُوَ
الْمَرِيضَةُ وَثَرِكَ عَاشُورَاءُ، فَمَنْ شَاءَ
صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ.

٢٤٤٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ
عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ
عُمَرَ قَالَ: كَانَ عَاشُورَاءَ يَوْمًا نَصُومُهُ فِي
الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا يَوْمٌ
مِنْ أَيَّامِ اللَّهِ فَمَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ
تَرَكَهُ.

٢٤٤٤. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا
هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ
جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ
وَجَدَ الْيَهُودَ يَصُومُونَ عَاشُورَاءَ فَسُئِلُوا
عَنْ ذَلِكَ فَقَالُوا هَذَا الْيَوْمَ الَّذِي أَظْهَرَ
اللَّهُ فِيهِ مُوسَى عَلَى فِرْعَوْنَ وَنَحْنُ نَصُومُهُ
تَعْظِيمًا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ
وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.

⁷³ Iz ovoga se hadisa vidi da je post na Dan Ašure u početku bio obavezan. Propisivanjem ramazanskog posta ta obaveza je prestala, a post na Dan Ašure je ostao kao nafila koju je lijepo postiti.

⁷⁴ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sabihima*.

⁷⁵ Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitten* zabilježili svi autori, osim Et-Tirmizija.

65. Predanja u kojima stoji da je Ašura devetog dana muharrema

2445. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Jahjaa b. Ejuba, on od Ismaila b. Umejjea el-Kurešija, ovaj od Ebu Gatafana, da je Abdullah b. Abbas rekao: “Pošto je Vjerovjesnik, s.a.v.s., postio deseti dan muharrema i nama naredio da ga postimo, ljudi rekoše: ‘Allahov Poslaniče, taj dan veličaju i jevreji i hrišćani.’, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaza: ‘Sljedeće godine mi ćemo postiti i deveti dan muharrema.’⁷⁶ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je preselio na Ahiret i nije dočekao Ašuru sljedeće godine.”⁷⁷

2446. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja b. Seid, prenijevši od Muavije b. Gallaba. A obavijestio nas je Musedded, prenijevši od Ismaila, on od Hadžiba b. Omera – svi su prenijeli sličan

٦٥. بَابُ مَا رُوِيَ أَنَّ عَاشُورَاءَ الْيَوْمِ التَّاسِعِ

٢٤٤٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ أَنَّ إِسْمَاعِيلَ بْنَ أُمَيَّةَ الْقُرَشِيِّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَظْمَانَ يَقُولُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ جِئْتُ صَامَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرْتَنَا بِصِيَامِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ يَوْمٌ تُعَظَّمُهُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَإِذَا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ صُمْنَا يَوْمَ التَّاسِعِ فَلَمْ يَأْتِ الْعَامُ الْمُقْبِلَ حَتَّى تُوَفِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٤٤٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ عَنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ غَلَابٍ ح. وَحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي حَاجِبُ بْنُ عَمْرٍو جَمِيعًا الْمَعْقِيُّ عَنِ

⁷⁶ Prema En-Nevevijeovom mišljenju, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ovim riječima želi kazati da će muslimani od naredne godine uz deseti postiti i deveti dan muharrema kako bi se razlikovali od jevreja i hrišćana. Nije namjeravao da Ašuru, koja pada desetog dana, premjesti na deveti. To jasno potvrđuje hadis koji je zabilježio El-Bejheki u *Sunenu*, sa senedom od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: “Postite deveti i deseti dan muharrema.” kao i hadis koji je zabilježio Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Razlikujte se od jevreja: uz deseti dan muharrema postite i dan prije ili dan poslije njega.”

⁷⁷ Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije dočekao deseti muharrem iduće godine. On je, kako ističe Et-Tibbi, preselio na Ahiret 12. rebiul-evvela. Ovaj hadis bilježi i Muslim u *Sahihu*.

smisao – da je El-Hakem b. el-A'redž kazao: “Došao sam Ibn Abbasu, a on u Časnom Hramu stavio ogrtač pod glavu i (leži). Upitao sam ga o postu na Dan Ašure, pa mi reče: ‘Kada ugledaš mlada muharrema, broji (dane), pa kada osvaneš devetog dana, ti zaposti.’ Rekao sam: ‘Je li ga tako postio Muhammed, s.a.v.s?’ On reče: ‘Tako ga je postio Muhammed, s.a.v.s.’”⁷⁸

الْحَكَمُ بْنُ الْأَعْرَجِ قَالَ: أَتَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ رِدَاءَهُ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ فَقَالَ: إِذَا رَأَيْتَ هِلَالَ الْمُحَرَّمِ فَأَعْدُدْ فَإِذَا كَانَ يَوْمَ التَّاسِعِ فَأَصْبِحْ صَائِمًا فَقُلْتُ كَمَا كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ فَقَالَ: كَذَلِكَ كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ.

66. O vrijednosti njegovog pošćenja

2447. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Minhal, kog je obavijestio Jezid b. Zurej, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Abdurrahmana b. Meslemea, a on od svoga amidže: “Neki ljudi iz plemena Eslem su došli Vjerovjesniku, s.a.v.s., a Vjerovjesnik, s.a.v.s., ih upita: ‘Postite li danas?’⁷⁹ ‘Ne postimo.’ – odgovoriše, a on reče: ‘Postite preostali dio ovoga dana i napostite ga.’”⁸⁰

٦٦. بَابُ فِي فَضْلِ صَوْمِهِ

٢٤٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْلَمَةَ عَنْ عَمِّهِ أَنَّ أَسْلَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: صُنُّمُ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا قَالَ فَأَتِمُّوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ وَأَقْضُوا

⁷⁸ Većina islamskih učenjaka smatra da je Ašura desetog dana muharrema. Ibn Abbas smatra da je ona devetog dana muharrema. Ovaj Ibn Abbasov stav Nevevi je pokušao pomiriti sa vjerodostojnim hadisima tako što je utvrdio da je kod Arapa bio adet da su peti dan, u kom su pojili deve, nazivali četvrtim. Isto su nazivali i ostale dane. Tako je, u skladu sa tim adetom, deveti, ustvari, deseti dan.

Ovaj hadis su zabilježili Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁷⁹To je bio Dan Ašure, deseti muharrem.

⁸⁰El-Hattabi smatra da je ova Vjerovjesnikova, s.a.v.s., naredba bila u smislu mustehaba, a ne vadžiba. Učenjaci su se razišli u pogledu posta na Dan Ašure: da li se on smatra obaveznim ili dobrovoljnim. Ebu Hanife smatra da je post na Dan Ašure obavezan, dok Ahmed b. Hanbeli i Eš-Šafi smatraju da je dobrovoljan. Pomirenje ovakvih različitih stavova pruža nam sljedeći hadis: “Ašura bijaše

Ebu Davud kaže: “Ovaj dan, tj. Ašuru (deseti dan muharrema).”

67. O tome da se dan posti, a dan mrsi

2448. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Hanbel, Muhammed b. Isa i Museddud – ovo je Ahmedov hadis – njih je obavijestio Sufjan, koji je čuo od Amra, a on od Amra b. Evsa, ovaj od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Od (svih vidova dobrovoljnog) posta Allahu je najdraži Davudov post, i od (svih vidova dobrovoljnog) namaza Allahu je najdraži Davudov namaz. On je (s početka) pola noći spavao, potom je ustajao i jednu trećinu provodio u namazu, pa je onda spavao još jednu šestinu. Postio je tako što bi dan postio, a dan mrsio.”⁸¹

68. O postu po tri dana od svakog mjeseca

2449. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Hemmam, prenijevši od Enesa, Muhammedovog brata, on od Ibn Melhana el-Kajsija, da je njegov otac kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da

dan koji su Kurejšije postili u vrijeme džahilijeta, a postio ga je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u vrijeme džahilijeta. Pošto se Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio u Medinu, on ga je i dalje postio i naredio je svijetu da ga posti. A kada je propisan ramazan, ramazanski post je postao obavezan, a post na Dan Ašure je ostavljen na volju ljudima: ko je htio, (i dalje) ga je postio, a ko je htio, napustio ga je.”

⁸¹ Bilježe ga Muslim u *Sabihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: يَغْنِي يَوْمَ عَاشُورَاءَ.

٦٧. بَاب فِي صَوْمِ يَوْمٍ وَفِطْرِ يَوْمٍ

٢٤٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى وَمُسَدَّدٌ وَالْإِسْبَارِيُّ فِي حَدِيثِ أَحْمَدَ قَالُوا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرًا قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَوْسٍ سَمِعَهُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صِيَامُ دَاوُدَ وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صَلَاةُ دَاوُدَ كَانَ يَتِمُّ نِصْفَهُ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَتِمُّ سُدُسَهُ وَكَانَ يُفِطِرُ يَوْمًا وَيَصُومُ يَوْمًا.

٦٨. بَاب فِي صَوْمِ الثَّلَاثِ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ

٢٤٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ أَبِي أَيُّوبٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَصُومَ

postimo bijele dane (u mjesecu): trinaesti, četrnaesti i petnaesti, rekavši da je post u njima ravan postu cijele godine.”⁸²

2450. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kamil, kog je obavijestio Ebu Davud, a njega Šejban, prenijevši od Asima, a ovaj od Zirra, a on od Abdullaha:⁸³ “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je postio (bijele dane) svakog mjeseca po tri dana.”⁸⁴

69. O onome koji kaže da je postio ponedjeljak i četvrtak

2451. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Asima b. Behdelea, on od Sevaa el-Huzaija, a on od Hafse: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je postio po tri dana od (svakog) mjeseca: ponedjeljak i četvrtak, i ponedjeljak od druge sedmice.”⁸⁵

2452. ISPRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, kog je obavijestio Muhammed b. Fudajl, prenijevši od El-Hasana b. Ubejdullaha, ovaj od Hunejdea el-Huzaija, da je njegova majka kazala: “Ušla sam kod Ummu Seleme i pitala je o postu, pa je rekla: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je naredio da od svakog

الْبَيْضِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَأَرْبَعَةَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ قَالَ وَقَالَ هُنَّ كَهَيْئَةِ الدَّهْرِ

٢٤٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ يَعْنِي مِنْ عُرَّةٍ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

٦٩. بَابُ مَنْ قَالَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسَ

٢٤٥١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَاصِمِ بْنِ يَهْدَلَةَ عَنْ سَوَّاءِ الْخَزَائِعِيِّ عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنَ الشَّهْرِ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسَ وَالْإِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى.

٢٤٥٢. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ هُنَيْدَةَ الْخَزَائِعِيِّ عَنْ أُمِّهِ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَسَأَلْتُهَا عَنْ الصِّيَامِ فَقَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

⁸² Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁸³ Abdullah b. Mes’ud.

⁸⁴ Es-Sujuti smatra da je postio bijele dane: trinaesti, četrnaesti i petnaesti od svakog mjeseca, dok Ali el-Kari smatra da je u svakom mjesecu s početka postio po tri dana. Ovaj hadis su zabilježili Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁸⁵ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

mjeseca postim po tri dana, da prvi od njih bude ponedjeljak i četvrtak.”⁸⁶

70. O onome koji kaže da nije obraćao pažnju koje će dane postiti

2453. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Jezida er-Riška, da je Muaza kazala: “Pitala sam Aišu: ‘Je li Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio tri dana od svakog mjeseca?’ ‘Jeste.’ – reče ona. ‘A koje je dane postio?’ – upitah. ‘Nije vodio računa koje će dane postiti.’”⁸⁷

71. O nijetu za post

2454. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Ibn Lehia i Jahjaa b. Ejuba, oni od Abdullaha b. Ebu Bekra b. Hazma, on od Ibn Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, on od svoga oca, a on od Hafse, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, da je Allahov Poslanik,

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُرْنِي أَنْ أَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ أَوَّلَهَا الْإِثْنَيْنِ وَالْحَمِيْسَ.

٧٠. بَاب مَنْ قَالَ لَا يُبَالِي مِنْ أَيِّ الشَّهْرِ

٢٤٥٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ يَزِيدَ الرَّشِكِ عَنْ مُعَاذَةَ قَالَتْ قُلْتُ لِعَائِشَةَ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَتْ نَعَمْ قُلْتُ مِنْ أَيِّ شَهْرٍ كَانَ يَصُومُ قَالَتْ مَا كَانَ يُبَالِي مِنْ أَيِّ أَيَّامِ الشَّهْرِ كَانَ يَصُومُ.

٧١. بَاب التَّيَّةِ فِي الصِّيَامِ

٢٤٥٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيْعَةَ وَخَيْسَى بْنُ أَبِي وَهْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَزْمٍ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

⁸⁶ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

⁸⁷ Abadi smatra da nema prutivrječnosti između ovoga i hadisa koji su ranije spomenuti. Svako od ashaba je ispričao ono što je vidio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Aiša je vidjela da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nekada postio tri dana na početku, nekada u sredini, a nekada na kraju mjeseca. Mesud je, npr., vidio da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., tri dana postio na početku mjeseca.

Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

s.a.v.s., kazao: “Ko ne zanijeti post prije zore, on nema posta.”⁸⁸

Ebu Davud kaže: “Također su ga prenijeli i El-Lejs i Ishak b. Hazim, svi od Abdullaha b. Ebu Bekra – u istom značenju. Njegov sened su zaustavili na Hafsi Ma’mer, Ez-Zubejdiju, Ibn Ujejneu i Junusu el-Ejliju, a svi su ga prenijeli od Ez-Zuhrija.”

72. O olakšici u tome

2455. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan. A obavijestio nas je i Osman b. Ebu Šejbe, prenijevši od Vekia – svi su prenijeli od Talhe b. Jahjaa – on od Aiše bint Talhe, da je Aiša kazala: “Kada bi ušao kod mene, Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi me ponekad upitao: ‘Imaš li šta za ručak?’ Kada bih rekla da nemam, on bi kazao: ‘Onda ću danas postiti.’” Veki je dodao: “Ušao je kod nas drugog dana, a mi rekosmo: ‘Allahov Poslaniče, poklonjeno nam je jelo, pa smo ga ostavili tebi.’ On reče: ‘Donesi ga.’, pa se omrsio iako je tog jutra bio zapostio.”

2456. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir b. Abdulhamid, prenijevši od Jezida b. Ebu

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يُجِيعِ الصَّيَامَ قَبْلَ الْفَجْرِ فَلَا صِيَامَ لَهُ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ اللَّيْثُ وَإِسْحَاقُ بْنُ حَازِمٍ
أَيْضًا جَمِيعًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ
مِثْلَهُ وَرَوَّاهُ عَلَى حَفْصَةَ مَعْمَرُ وَالزُّبَيْدِيُّ
وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَوَيْلَسُ الْأَيْبِيُّ كُلُّهُمْ عَنْ
الرُّهْرِيِّ.

٧٢. بَاب فِي الرُّخْصَةِ فِيهِ

٢٤٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَنبَأَنَا
سُفْيَانَ ح. وَأَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
أَخْبَرَنَا وَكَيْعٌ جَمِيعًا عَنْ طَلْحَةَ بْنِ يَحْيَى
عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَيَّ قَالَ: هَلْ
عِنْدَكُمْ طَعَامٌ؟ فَإِذَا قُلْنَا لَا، قَالَ: إِنِّي
صَائِمٌ. زَادَ وَكَيْعٌ: فَدَخَلَ عَلَيْنَا يَوْمًا آخَرَ،
فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهَيْبِي لَنَا حَيْسٌ
فَحَبَسْنَاكَ لَكَ، فَقَالَ: أَذْنِيهِ. فَأَصْبَحَ
صَائِمًا وَأَفْطَرَ.

٢٤٥٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَخْبَرَنَا
جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي

⁸⁸ Na temelju ovoga hadisa, Ibn Omer, Džabir b. Zejd, Malik, El-Mazini i Davud smatraju da nijedna vrsta posta, svejedno da li se radilo o obaveznom ili nafili, nije ispravna ukoliko se nijet ne donese prije zore.

Ostali učenjaci smatraju da se nijet za dobrovoljni post može donijeti i tokom dana. Ovakav stav temelje na Aišinom hadisu koji slijedi.

Ovaj hadis su zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

Zijada, on od Abdullaha b. el-Harisa, da je Umihana kazala: “Kada je bilo Oslobođenje Mekke, došla je Fatima i sjela s lijeve strane Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a Umihana s njegove desne strane. Potom je došla El-Velida i donijela posudu napitka. Dade je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i on se napi. Potom je dade Umihani i ona se napi. Pošto se napi, reče: ‘Allahov Poslaniče, omrsih se, a postila sam.’ On je upita: ‘Jesi li to nešto nadoknađivala?’ ‘Ne.’ – reče ona, a Poslanik reče: ‘Ne smeta ako se radi o dobrovoljnom postu.’”⁸⁹

73. Mišljenje onih koji smatraju da je obavezno napošćivanje nafle

2457. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Hajvea b. Šurejha, on od Ibnul-Hada, ovaj od Zumejla, Urveovog štićenika, on od Urvea b. ez-Zubejra, da je Aiša kazala: “Meni i Hafsi je poklonjeno jelo, a mi smo toga dana postile, pa smo se omrsile. U tom trenutku uđe Allahov Poslanik, s.a.v.s., a mi rekosmo: ‘Allahov Poslaniče, poklonjeno nam je jelo koga smo se poželjele, pa smo se omrsile.’ Allahov

زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ هَانِيَةَ قَالَتْ: «لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْفَتْحِ - فَتْحِ مَكَّةَ - جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَجَلَسَتْ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمُّ هَانِيَةُ عَنْ يَمِينِهِ، قَالَتْ: فَجَاءَتِ الْوَلِيدَةُ بِرَاءٍ فِيهِ شَرَابٌ، فَتَأَوَّلَتْهُ فَشَرِبَ مِنْهُ، ثُمَّ تَأَوَّلَتْهُ أُمُّ هَانِيَةَ فَشَرِبَتْ مِنْهُ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ أَفْطَرْتُ وَكُنْتُ صَائِمَةً، فَقَالَ لَهَا: أَكُنْتِ تَقْضِينَ شَيْئًا؟ قَالَتْ: لَا، قَالَ: فَلَا يَصْرُكَ إِنْ كَانَ تَطَوُّعًا.»

٧٣. بَابٌ مِنْ رَأْيِ عَلَيْهِ الْقَضَاءُ

٢٤٥٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ عَنْ ابْنِ الْهَادِ عَنْ زُمَيْلِ مَوْلَى عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَهْيَيْ لِي وَلِحَفْصَةَ طَعَامٌ وَكُنَّا صَائِمَتَيْنِ فَأَفْطَرْنَا ثُمَّ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا أَهْيَيْتَ لَنَا هَدِيَّةً فَأَشْتَهَيْنَاهَا فَأَفْطَرْنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

⁸⁹ Iz spomenutih hadisa, veli El-Hitabi, mogu se zaključiti dvije stvari: da se kod dobrovoljnog posta nijet može učiniti i poslije, ne mora se učiniti do zore, i da se dobrovoljni post može prekinuti i bez opravdanog razloga te da ga nije obavezno napošćivati. Isto misle i Ibn Abbas i Ahmed b. Hanbel i Eš-Šafi. Ebu Hanife smatra da je dužan taj dan napostiti, dok Malik smatra da je dužan napostiti samo ukoliko se omrsio bez opravdanog razloga.

Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Nemate grijeha, umjesto toga postite drugi dan.’⁹⁰

Ebu Seid b. el-A'rabi kaže: “Ovaj hadis nije pouzdan.”⁹¹

74. O postu bez muževljeve dozvole

2458. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbeha, a ovaj od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neka žena ne posti, izvan ramazana, kada joj je muž kod kuće, osim sa njegovim dopuštenjem.⁹² I neka ne dopušta nikome da ulazi u kuću njenog muža – a on je tu prisutan – osim sa njegovim dopuštenjem.”⁹³

2459. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Saliha, da je Ebu Seid kazao: “Jedna žena dođe Vjerovjesniku, s.a.v.s., dok smo bili kod njega i reče: ‘Allahov Poslaniče, moj muž Safvan b.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا عَلَيْكُمَا صَوْمًا مَكَانَهُ
يَوْمًا آخَرَ.

٧٤. بَابُ الْمَرْأَةِ تَصُومُ
بِعَاقِرِ إِذْنِ زَوْجِهَا

٢٤٥٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَصُومُ الْمَرْأَةُ وَيَعْلَمُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ غَيْرَ رَمَضَانَ وَلَا تَأْذَنُ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ.

٢٤٥٩. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: جَاءَتْ امْرَأَةً إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

⁹⁰ Malik b. Enes i Ebu Hanife ovaj hadis uzimaju za dokaz kada tvrde da je osoba koja se, posteći nafilu, omrsi dužna te dane napostiti.

⁹¹ El-Hattabi smatra da mu je sened slab, jer je u njemu Zumejl, koji je nedovoljno poznat prenosilac.

⁹² Ovaj hadis je dokaz da ženi nije dozvoljeno postiti nikakvu nafilu kada joj je muž kod kuće, osim sa njegovim dopuštenjem. Sve vidove obaveznog posta dužna je postiti, i za to joj nije potrebna njegova saglasnost.

Taberani bilježi u *Mu'džemul-kebiru*, od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Od obaveza koje žena ima prema mužu jeste i ta da ne posti nikakvu nafilu, osim s njegovim dopuštenjem. Ukoliko to bude činila, bespotrebno je bila gladna i žedna – ona joj neće biti primljena.”

⁹³ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

el-Muattil me tuče kada klanjam i tjera me da se omrsim kad postim,⁹⁴ a sabah-namaz ne klanja dok sunce ne iziđe.’ Pošto je Safvan u tom momentu bio kod njega, Poslanik ga upita o onome što je rekla žena, pa on reče: ‘Allahov Poslaniče, što se tiče njenih riječi da je tučem kada klanja, to je zbog toga što uči po dvije sure,⁹⁵ iako sam joj to zabranjivao.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Učenje samo jedne sure je dovoljno.’ ‘Što se tiče njenih riječi da je tjeram da se omrsi kada posti, ja sam mlad čovjek i ne mogu da izdržim (bez žene).’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: ‘Nije dozvoljeno ženi da posti (nafilu), osim sa muževljevim dopuštenjem.’ ‘Što se tiče njenih riječi da ne klanjam sabah dok sunce ne iziđe, mi smo porodica koja je poznata po tome da noću mnogo radi i da se ne može probuditi dok sunce ne iziđe.’ On reče: ‘Kada se probudiš, klanjaj.’”

Ebu Davud kaže: “Prenio ga je Hammad b. Seleme od Humejda ili od Sabita, a on od Ebu el-Mutevekkila.”

75. O postaču koji bude pozvan na gozbu

2460. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Seid, kog je obavijestio Ebu Halid, pre-nijevši od Hišama, on od Ibn Sirina, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ukoliko neko bude pozvan

وَتَحْنُ عِنْدَهُ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ زَوْجِي صَفْوَانَ بْنِ الْمُعْطَلِ يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّيْتُ وَيَقْطُرُنِي إِذَا صُنْتُ وَلَا يُصَلِّي صَلَاةَ الْمَجْرِي حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ قَالَ وَصَفْوَانُ عِنْدَهُ قَالَ فَسَأَلَهُ عَمَّا قَالَتْ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا قَوْلُهَا يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّيْتُ فَإِنَّهَا تَفْرَأُ بِسُورَتَيْنِ وَقَدْ نَهَيْتُهَا قَالَ فَقَالَ: لَوْ كَانَتْ سُورَةٌ وَاحِدَةً لَكُنْتُ النَّاسَ وَأَمَّا قَوْلُهَا يُقْطِرُنِي فَإِنَّهَا تَنْطَلِقُ فَتَصُومُ وَأَنَا رَجُلٌ شَابٌّ فَلَا أَضِيرُ فَقَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمَئِذٍ لَا تَصُومُ امْرَأَةٌ إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا وَأَمَّا قَوْلُهَا إِنِّي لَا أَصَلِّي حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَإِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ عَرَفْنَا ذَلِكَ لَا نَكَادُ نَسْتَيْقِظُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ قَالَ فَإِذَا اسْتَيْقِظْتَ فَصَلِّ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: زَوَاهُ حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ عَنْ حَمِيدِ أَوْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ

٧٥. بَاب فِي الصَّائِمِ يُدْعَى إِلَى وَبَيْعَةٍ

٢٤٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَلْيُجِبْ

⁹⁴ Dobrovoljni post – nafilu.

⁹⁵ Uči po dvije dugačke sure na jednom rekatu.

(na jelo), neka se odazove. Ako ne bude postio, neka jede, a ako bude postio, neka prouči dovu.⁹⁶

Hišam kaže: “Ovdje je riječ *namaz* upotrijebljena u smislu dove.”

Ebu Davud kaže: “Prenosi ga Hafs b. Gijas također od Hišama.”

76. Šta će reći postač kada bude pozvan na objed

2461. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebuz-Zinada, on od El-A' redža, a on od Ebu Hurjrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ukoliko neko od vas, dok posti, bude pozvan na objed, neka kaže: ‘Postim.’”⁹⁷

فَإِنْ كَانَ مُفْطِرًا فَلْيَطْعَمْ وَإِنْ كَانَ صَائِمًا
فَلْيُصَلِّ قَالَ هِشَامٌ وَالصَّلَاةُ الدُّعَاءُ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ أَيْضًا
عَنْ هِشَامٍ.

٧٦. بَابُ مَا يَقُولُ الصَّائِمُ

إِذَا دُعِيَ إِلَى الطَّعَامِ

٢٤٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ
أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ وَهُوَ صَائِمٌ
فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ.

⁹⁶ Ebu Davud i Et-Tirmizi su riječi *fel-jusalli* razumjeli u smislu dove. Dakle, iako pozvani, zbog posta, ne može pristupiti jelu, neka se, ipak, odazove pozivu kako bi se, sa ostalima, dovom obratio Uzvišenom Allahu, dž.š., da domaćinu podari bereket. Ovakav smisao riječi *neka se moli*, potvrđuje i hadis koji bilježi Et-Taberani od Ibn Mes'uda u kome stoji: “Pa ukoliko bude postio, neka uči dovu za bereket.”

Neki su, pak, riječi *fel-jusalli* razumjeli u smislu namaza. Dakle, neka se odazove i u njegovoj kući klanja. Potvrdu za ovakav smisao nalaze u hadisu koji bilježi El-Buhari od Enesa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je (jednom prilikom) ušao kod Ummu Sulejm. Iznijela mu je hurmi i masla, a on reče: ‘Vratite maslo u mješinu, a hurme u zdjelu, jer postim.’ Potom je ustao i u kutku sobe klanjao dva rekata dobrovoljnog namaza, a potom uputio dovu u kojoj se molio za Ummu Sulejm i njenu porodicu.”

Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁹⁷ Ukoliko se neko zbog posta ne može odazvati pozivu na objed, neka se dotičnom izvini i objasni da ne može doći, jer posti. Pa ukoliko mu, veli En-Nevevi, on primi izvinjenje i uvaži njegovo obrazloženje, onda ne mora prisustvovati. Međutim,

77. O itikafu

2462. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ukajla, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sve do smrti posljednjih deset dana ramazana provodio u itikafu. Poslije njegove smrti to su činile njegove supruge.”⁹⁸

2463. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, on od Ebu Rafia, a on od Ubeja b. Ka’ba: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je redovno prakticao da posljednjih deset dana ramazana provodi u itikafu. Jedne godine nije bio u itikafu (jer je bio na putu), pa je sljedeće godine u itikafu proveo dvadeset noći.”

2464. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog su obavijestili Ebu Mua-vija i Ja’la b. Ubejd, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Amre, da je Aiša kazala: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio u itikaf, klanjao bi sabah, a potom bi ušao u

٧٧. بَابُ الْإِعْتِكَافِ

٢٤٦٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزَّهْرِيِّ عَنِ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ: «أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى قَبِضَهُ اللَّهُ، ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ.»

٢٤٦٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا حَمَّادٌ أَنبَأَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنِ أَبِي بِنِ كَعْبٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ، فَلَمْ يَعْتَكِفْ عَامًا، فَلَمَّا كَانَ فِي الْعَامِ الْمُقْبِلِ اعْتَكَفَ عِشْرِينَ لَيْلَةً.»

٢٤٦٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ وَيَعْلَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ أَبِي رَافِعٍ عَنِ عَائِشَةَ قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ صَلَّى الْفَجْرَ ثُمَّ

ako domaćin i nakon toga bude insistirao na njegovom prisustvu, onda je dužan prisustvovati, makar i ne jeo.

Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁹⁸ Iz ovog hadisa zaključujemo da je povlačenje u džamiju posljednjih deset dana ramazana radi itikafa pritrveni sunnet. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ovo redovito prakticao, a poslije njegove smrti to su činile njegove supruge. Ukoliko bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., u toku ramazana bio na putu, sljedećeg ramazana bi to nadoknadio, pa bi umjesto deset, u itikafu boravio dvadeset dana, kako vidimo iz hadisa koji slijedi.

prostorijsu rezerviranu za itikaf.⁹⁹ Jednog ramazana je posljednjih deset dana htio provesti u itikafu, pa je naredio te mu je (u kutu džamije) postavljen šator. Pošto to vidjeh i ja naredih te i meni postaviše šator. Nakon toga i ostale Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge narediše te im postaviše šatore. Pošto Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjavši sabah, ugleda šatore, reče: ‘Kakvi su ovo šatori? Zar u njima vi vidite neko dobročinstvo?’ Tada naredi da se skloni njegov šator, pa su njegove supruge naredile da se sklone i njihovi šatori, a potom odgodi boravak u itikafu sve do prvih deset dana ševvala.”¹⁰⁰

Ebu Davud kaže: “Slično su ga prenijeli i Ibn Ishak i El-Evzai od Jahjaa b. Seida. A prenio ga je i Malik od Jahjjaa b. Seida, rekavši: ‘U itikafu je bio dvadeset dana ševvala.’”

78. Gdje se boravi u itikafu

2465. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Junusa, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi

دَخَلَ مُعْتَكِفَهُ، قَالَتْ: وَإِنَّهُ أَرَادَ مَرَّةً أَنْ يَعْتَكِفَ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ، قَالَتْ: فَأَمَرَ بِنَتَائِهِ فَضْرِبَ، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ أَمَرْتُ بِنَتَائِي فَضْرِبَ، قَالَتْ: وَأَمَرَ غَيْرِي مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَتَائِهِ فَضْرِبَ فَلَمَّا صَلَّى الْمَجْرَى نَظَرَ إِلَى الْأَبْنِيِّ فَقَالَ مَا هَذِهِ الْبَيْتُ تُرِدْنَ؟ قَالَتْ: فَأَمَرَ بِنَتَائِهِ فَتَوَضَّعَ وَأَمَرَ أَزْوَاجَهُ بِأَبْنِيَّتِهِنَّ فَتَوَضَّعَتْ ثُمَّ أَخَّرَ الْإِعْتِكَافَ إِلَى الْعَشْرِ الْأَوَّلِ يَعْني مِنْ سَوَالٍ.

قال أبو داود: رَوَاهُ ابْنُ إِسْحَاقَ وَالْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ: “اعْتَكَفَ عِشْرِينَ مِنْ سَوَالٍ.”

٧٨. بَابُ أَيِّنَ يَكُونُ الْإِعْتِكَافُ

٢٤٦٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ أَنَّ نَافِعًا أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ

⁹⁹ Ahmed b. Hanbel i Ishak b. Ibrahim, na temelju ovoga hadisa, smatraju da s itikafom treba početi od sabaha dvadeset i prvog dana ramazana. Većina učenjaka smatra da s itikafom treba početi pred akšam dvadeset prve noći ramazana. Prema njihovom mišljenju, ako bi se počelo sa sabahom dvadeset i prve noći ramazana, ne bi se u itikafu boravilo punih deset dana.

¹⁰⁰ Dakle, Allahov Poslanik, s.a.v.s., te godine nije boravio u itikafu posljednjih deset dana ramazana, nego prvih deset dana mjeseca ševvala. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

provodio posljednjih deset dana ramazana u itikafu.”

Nafi kaže: “Abdullah mi je pokazao mjesto u džamiji na kome je Allahov Poslanik, s.a.v.s., boravio u itikafu.”¹⁰¹

2466. ISPRIČAO NAM JE Hennad, prenijevši od Ebu Bekra, on od Ebu Hasina, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi svakog ramazana u itikafu proveo deset dana. U godini u kojoj je preselio na Ahiret, u itikafu je proveo dvadeset dana.”¹⁰²

79. Osoba koja je u itikafu može ući u kuću radi fiziološke potrebe

2467. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Urvea b. ez-Zubejra, on od Amre bint Abdurrahman, a ona od Aiše: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi mi, dok je u itikafu, primakao glavu i ja bih ga češljala. U kuću ne bi ulazio, osim zbog potrebe.”¹⁰³

الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ قَالَ نَافِعٌ وَقَدْ أَرَانِي عَبْدُ اللَّهِ الْمَسْكَانَ الَّذِي كَانَ يَغْتَكِفُ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمَسْجِدِ.

٢٤٦٦. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ عَنْ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْتَكِفُ كُلَّ رَمَضَانَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَانَ الْعَامَ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ اعْتَكَفَ عِشْرِينَ يَوْمًا.

٧٩. بَابُ الْمُعْتَكِفِ

يَدْخُلُ النَّبِيَّتَ لِحَاجَتِهِ

٢٤٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الرُّبَيْعِ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اعْتَكَفَ يُنْبِي إِلَيَّ رَأْسَهُ فَأَرْجِلُهُ وَكَانَ لَا يَدْخُلُ النَّبِيَّتَ إِلَّا لِحَاجَةِ الْإِنْسَانِ.

¹⁰¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

¹⁰² Abadi smatra da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., predosjetio da mu se približila smrt, pa je želio te godine pojačati ibadet i time skrenuti pažnju svojim sljedbenicima da to isto čine kada osjete da im se približila smrt.

Ovaj hadis su zabilježili El-Buhari u *Sabihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

¹⁰³ Iz ovog hadisa zaključujemo da je osobi, dok je u itikafu, analogno češljanju, dozvoljeno okupati se, očistiti, nagizdati, namirisati, ošišati se itd. Većina učenjaka smatra da joj je u itikafu dopušteno sve ono što joj nije mekruh činiti u džamiji. Dozvoljeno joj je, također, iz itikafa promoliti i određene dijelove tijela, kao što joj je dozvoljeno napusti itikaf da bi obavila neku od fizioloških potreba. Alija b. Ebu Talib, Sejid b. Džubejr, Hasan el-Basri i En-Nehat su mišljenja da onaj ko

2468. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe b. Seid i Abdullah b. Mesleme, prenijevši od El-Lejsa, on od Ibn Šihaba, on od Urvea i Amre, njih dvoje od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Takoder ga je prenio Junus od Ez-Zuhrija, a niko nije podržao Malika, koji ga je prenio od Urvea, on od Amre. A prenijeli su ga i Ma’mer, Zijad b. Seid i drugi od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše.”

2469. ISPRIČALI SU NAM Sulejman b. Harb i Musedded, njih je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi u džamiji boravio u itikafu. Proturio bi glavu kroz otvor u sobi i ja bih mu oprala glavu.” Musedded kaže: “I češljala bih ga, a imala bih mjesečnicu.”

2470. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Šebbube el-Mervezi, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma’mera, on od Ez-Zuhrija, on od Alija b. Husejna, a on od Safije: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., bijaše u itikafu i ja sam došla uveče da ga posjetim. Sa njim sam razgovarala,

٤٦٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَا حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعُمَرَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَكَذَلِكَ رَوَاهُ يُونُسُ عَنِ الرَّهْرِيِّ وَلَمْ يُتَابِعْ أَحَدٌ مَالِكًا عَلَى عُرْوَةَ عَنْ عُمَرَ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ وَزِيَادُ بْنُ سَعْدٍ وَغَيْرُهُمَا عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ.

٤٦٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَمُسَدَّدٌ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكُونُ مُعْتَكِفًا فِي الْمَسْجِدِ قَبْلَ تَوَلِّيهِ رَأْسَهُ مِنْ خَلْلِ الْحُجْرَةِ فَأَغْسِلَ رَأْسَهُ وَقَالَ مُسَدَّدٌ فَأَرْجَلَهُ وَأَنَا حَائِضٌ.

٤٧٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ شَبُوبَةَ الْمَرْزُوقِيُّ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفًا فَأَتَيْتُهُ أُرْوَرَهُ لَيْلًا فَحَدَّثْتُهُ ثُمَّ قُمْتُ فَأَنْقَلَبْتُ فَقَامَ مَعِي

je u itikafu može izići zbog džume, obilaska bolesnika i pratnje dženaze. Ebu Hanife i njegovi učenici kažu: “Nije dozvoljeno osobi u itikafu da izlazi, osim radi džume ili fizioloških potreba. A zbog posjete bolesniku ili zbog dženaze neće napuštati itikaf – tog mišljenja je Malik, Eš-Šafija i Mudžahid. Ishak b. Rehevehj pravi razliku između obaveznog i dobrovoljnog itikafa, kod obaveznog neće izlaziti zbog obilaska bolesnika i pratnje dženaze, a kod dobrovoljnog će na početku donijeti nijjet.

Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitten* zabilježili svi autori.

a onda sam ustala da idem kući. I Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao sa mnom da me isprati. Njen stan bijaše u kući Usame b. Zejda. Tada naiđoše dvojica ensarija. Pošto ugledaše Vjerovjesnika, s.a.v.s., požuriše. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Polahko vas dvojica. Ovo je Safija bint Huzejj.’ ‘Subhanallah, Allahov Poslaniče!’ – uzviknuše oni, a on reče: ‘Šejtan kola čovječijim tijelom kao što kola krv, pa se bojim da vam šta ne ubaci u srca (ili je kazao: da u vaša srca ne ubaci šta loše).’¹⁰⁴

2471. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Ebul-Jeman, prenijevši od Šuajba, sa ovim senedom, da je Ez-Zuhri rekao: “Kada je bio na džamijskim vratima koja su pored vrata Ummu Selemine odaje, pored njih su prošla dva čovjeka.”, a onda je naveo slično predanje.

80. O mu'tekifovom obilasku bolesnika

2472. ISPRIČALI SU NAM Abdullah b. Muhammed en-Nufejli i Muhammed b. Isa, njih je obavijestio Abdusselam b. Harb, prenijevši od El-Lejsa b. Ebu Sulejma, on od Abdurrahmana b. el-Kasima, on od svoga oca, a on od Aiše – a ovo prenosi En-Nufejljij: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je, dok je bio u itikafu, samo prošao pored bolesnika

لِيَقْلِبَنِي وَكَانَ مَسْكَنَهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَى رِضْلِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُجَيْبٍ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ فَخَشِيْتُ أَنْ يَقْدِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا أَوْ قَالَ شَرًّا.

٢٤٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَارِبٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ بِإِسْنَادِهِ بِهَذَا قَالَتْ حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ الَّذِي عِنْدَ بَابِ أُمَّ سَلَمَةَ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ وَسَاقَ مَعْنَاهُ.

٨٠. بَابُ الْمُعْتَكِفِ يَعُودُ الْمَرِيضَ

٢٤٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمِيمِيُّ وَحُمَيْدُ بْنُ عَيْسَى قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ التَّمِيمِيُّ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمُرُّ بِالْمَرِيضِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَيَمُرُّ كَمَا هُوَ وَلَا يَعْرِجُ يَسْأَلُ عَنْهُ وَقَالَ ابْنُ عَيْسَى

¹⁰⁴ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

(koji bijaše izvan džamije), a nije se kod njega zadržavao niti ga je šta pitao.”

Ebu Isa kaže da je Aiša rekla: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi, za vrijeme boravka u itikafu, obilazio bolesnika.”¹⁰⁵

2473. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, kog je obavijestio Halid, prenijevši od Abdurrahmana b. Ishaka, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše: “Onome ko je u itikafu sunnet je da ne obilazi bolesnika, da ne prisustvuje dženazi, da ne dotiče ženu, da sa njom nema spolni odnos i da iz itikafa ne izlazi, osim kada je to neophodno. Itikafa nema bez posta, niti se itikaf može obaviti na drugom mjestu osim u džamiji.”

Ebu Davud kaže: “Niko, osim Abdurrahmana, nije kazao da je rekla: ‘sunnet je’” Ebu Davud smatra da su to Aišine riječi.

2474. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ibrahim, kog je obavijestio Ebu Davud, prenijevši od Abdullaha b. Budejla, on od Amra b. Dinara, a on od Ibn Omera: “Omer se još u predislamsko doba zavjetovao da će noć ili dan proboraviti pored Kabe. O tome upita Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji mu reče: ‘Proboravi i posti.’”¹⁰⁶

2475. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Omer b. Muhammed b. Eban, prenijevši od Ebana b. Saliha el-Kurešija, ovaj od Amra b. Muhammeda el-Ankarija, a on

قَالَتْ إِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ الْمَرِيضَ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ.

٢٤٧٣. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَعِيَّةٍ أَخْبَرَنَا خَالِدُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَعْنِي ابْنَ إِسْحَاقَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ السُّنَّةُ عَلَى الْمُعْتَكِفِ أَنْ لَا يَعُودَ مَرِيضًا وَلَا يَشْهَدَ جَنَازَةً وَلَا يَسَّ امْرَأَةً وَلَا يُبَايِرُهَا وَلَا يَخْرُجُ لِحَاجَةٍ إِلَّا لِمَا لَا بُدَّ مِنْهُ وَلَا اغْتِكَافَ إِلَّا بِصَوْمٍ وَلَا اغْتِكَافَ إِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: غَيْرُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ لَا يَقُولُ فِيهِ قَالَتْ السُّنَّةُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: جَعَلَهُ قَوْلَ عَائِشَةَ.

٢٤٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُدَيْلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَعَلَ عَلَيْهِ أَنْ يَعْتَكِفَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَيْلَةً أَوْ يَوْمًا عِنْدَ الْكَعْبَةِ، فَسَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اغْتَكِفْ وَصُمْ.

٢٤٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبَانَ بْنِ صَالِحِ الْفُرَشِيِّ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ يَعْنِي الْعَنْقَرِيَّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

¹⁰⁵ El-Munziri kaže da je u senedu ovoga hadisa Lejs b. Ebu Sulejm, kog su učenjaci kritizirali.

¹⁰⁶ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

od Abdullaha b. Budejla, sa istim senedom, slično prethodnom hadisu, rekavši: “Dok je Omer boravio pored Kabe, ljudi su (glasno) izgovorili tekbir. ‘Šta je ono, Abdullahu?’ – upitao je. ‘To je Allahov Poslanik, s.a.v.s., oslobodio zarobljenike plemena Hevazin.’ – reče Abdullah, a on kaza: ‘I ova djevojka je od njih?’, i posla je sa njima.”¹⁰⁷

81. O itikafu žene koja ima istihazu

2476. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Isa i Kutejbe b. Seid, njih je obavijestio Jezid, prenijevši od Halida, on od Ikrimea, a on od Aiše: “Jedna od Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., supruga je sa njim boravila u itikafu, a vidjela je i žutu tečnost i krv (imala je istihazu). Ponekad smo stavljali posudu ispod nje dok bi klanjala.”¹⁰⁸

بن بُدَيْلٍ بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ قَالَ: «قَبِينَمَا هُوَ مُعْتَكِفٌ إِذْ كَبَّرَ النَّاسُ فَقَالَ مَا هَذَا يَا عَبْدَ اللَّهِ؟ قَالَ سَيِّئٌ هُوَ أَرَانِي أَعْتَقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَتِلْكَ الْجَارِيَةُ فَأَرْسَلَهَا مَعَهُمْ».

٨١. بَاب فِي الْمُسْتَحَاضَةِ تَعْتَكِفُ

٢٤٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْمَى وَفُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اعْتَكَفْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةً مِنْ أَزْوَاجِهِ فَكَانَتْ تَرَى الصُّفْرَةَ وَالْحُمْرَةَ فَرَبَّيَا وَضَعْنَا الطَّسْتَ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي.

¹⁰⁷ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

¹⁰⁸ Bilježi ga El-Buhari u *Sabihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O DŽIHADU¹⁰⁹

1. O hidžri i življenju u pustinji

2477. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl, kog je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od El-Evzaija, on od Ez-Zuhrija, on od Ataa b. Jezida, a on od Ebu Seida el-Hudrija: “Neki beduin je pitao Vjerovjesnika, s.a.v.s., o preseljenju (u Medinu), pa mu je Poslanik rekao: “Teško tebi! Preseljenje u Medinu je teško. Imaš li deve?” ‘Da.’ – odgovorio je on. ‘A daješ li na njih zekat?’ ‘Da.’ – odgovorio je. On reče: ‘I dalje radi to što si radio (ne preseljavaj se). Allah neće ništa umanjiti od tvoga rada.’”¹¹⁰

2478. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, Ebu Šejbeovi sinovi, koje je obavijestio Šerik, prenijevši od El-Mikdama b. Šurejha, da je njegov otac kazao: “Pitao sam Aišu, r.a., o življenju u pustinji, pa je kazala: ‘Jednom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., otišao do ovih uzvišenja želeći da proboravi u pustinji, pa je po mene poslao devu iz zekata koja nije prije jahana, i rekao: ‘Aiša, budi nježna (prema njoj), jer nikada ni u čemu nije bila nježnost, a da ga nije ukrasila, niti je ikada išta bilo lišeno nježnosti, a da mu to nije bilo nedostatak.’”¹¹¹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْجِهَادِ

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْهَجْرَةِ

وَسُكْنَى الْبَدْوِ

٢٤٧٧. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بِنِعْمِي ابْنُ مُسْلِمٍ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ أَعْرَابِيًّا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْهَجْرَةِ فَقَالَ: وَيْحَكَ إِنَّ سَأَانَ الْهَجْرَةِ شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتْرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا.

٢٤٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ وَعُثْمَانُ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنِ الْمُقَدَّمِ بْنِ شُرَيْجٍ عَنِ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ الْبَدَاوَةِ فَقَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْدُو إِلَى هَذِهِ السَّلَاجِ وَإِنَّهُ أَرَادَ الْبَدَاوَةَ مَرَّةً فَأَرْسَلَ إِلَيَّ نَاقَةً مُحَرَّمَةً مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ لِي يَا عَائِشَةُ ازْفِي فَإِنَّ الرَّفْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا زَانَهُ وَلَا نُرِعَ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا سَانَهُ.

¹⁰⁹ Džihad podrazumijeva borbu na Allahovom, dž.š., putu.

¹¹⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

¹¹¹ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

2. Poglavlje o hidžri

2479. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Isa, prenijevši od Hariza b. Osmana, on od Abdurrahmana b. Ebu Avfa, on od Ebu Hinda, on od Muavije da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: “Neće prestati (potreba za) hidžrom sve dok ne prestane (potreba za) pokajanjem, a neće prestati (potreba za) pokajanjem sve dok se sunce ne rodi sa zapada.”¹¹²

2480. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Mensura, on od Mudžahida, on od Tavusa, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Dan oslobođenja Mekke rekao: “Nema više seljenja (iz Mekke), već (slijedi) odlučna borba i iskrena namjera. Kada god budete pozvani u borbu, odazovite se!”¹¹³

2481. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, da je Amir kazao: “Došao je neki čovjek kod Abdullaha b. Amra, kod koga su bili neki ljudi, sjeo kod njega, a onda rekao: ‘Obavijesti me o nečemu što si čuo

٢. بَاب فِي الْهِجْرَةِ هَلْ انْقَطَعَتْ

٢٤٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا عِمْسَى عَنْ حَرِيرِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَوْفٍ عَنْ أَبِي هِنْدٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ وَلَا تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا.

٢٤٨٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَارُوقِ بْنِ عَبْدِ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمَ الْفَتْحِ فَتْحُ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفِرْتُمْ فَأَنْفِرُوا.

٢٤٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ أَخْبَرَنَا عَامِرٌ قَالَ: أتَى رَجُلٌ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَعِنْدَهُ الْقَوْمُ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَهُ، فَقَالَ أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

¹¹² Iz ovoga hadisa vidimo da neće prestati potreba za hidžrom (seobom) do Sudnjega dana. Na samom početku, pošto se Muhammed, s.a.v.s., preselio iz Mekke u Medinu, muslimanima je hidžra postala obavezna. Poslije Oslobođenja Mekke hidžra više nije bila obaveza, nego mendub. Ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai u *Sunenu*.

¹¹³ Nakon Oslobođenja Mekke hidžra iz Mekke prestaje biti obavezna jer su je muslimani osvojili. Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' Abdulah reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada kaže: 'Istinski musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku pošteđeni muslimani, a istinski muhadžir je onaj koji odbaci ono što mu je Allah zabranio.'¹¹⁴

3. O seljenju u Šam

2482. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer, kog je obavijestio Muaz b. Hišam, prenijevši od svog oca, on od Katadea, on od Šehra b. Havšeba, a on od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Poslije Hidžre bit će još jedna hidžra.¹¹⁵ Najbolji stanovnici Zemlje preselit će u mjesto u koje se preselio Ibrahim, a zli žitelji će ostati u svojim mjestima. Allahu neće biti po volji da i oni idu, pa će ih zadržati; njih će vatra skupiti na jedno mjesto sa majmunima i svinjama."¹¹⁶

وسلم فقال سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ».

۳. باب في سكنى الشام

٢٤٨٢. حدثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اسْتَكُونُ هِجْرَةَ بَعْدَ هِجْرَةِ فَخِيَارُ أَهْلِ الْأَرْضِ أَلَزَمُهُمْ مُهَاجِرَ إِبْرَاهِيمَ، وَيَسْقَى فِي الْأَرْضِ شِرَارَ أَهْلِهَا تَلْفِظُهُمْ أَرْضُهُمْ تَقْدَرُهُمْ نَفْسُ اللَّهِ وَتَحْتَرُهُمُ النَّارُ مَعَ الْفِرْدَةِ وَالْحَتَّانِزِيرِ».

¹¹⁴ El-Alkame smatra da postoje dva oblika hidžre: javna i tajna. Javna je kada čovjek, da bi sačuvao svoju vjeru, bježi od nereda i iskušenja, a tajna kada čovjek bježi od grijeha i poroka na koje ga podstiču njegova pohlepa, strast i šejtan.

Ovaj hadis su zabilježili El-Buhari u *Sabihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

¹¹⁵ Nakon hidžre iz Mekke u Medinu, dogodit će se još jedna hidžra – u Šam (područje Sirije i oko nje).

¹¹⁶ Poslije hidžre iz Mekke u Medinu, dogodit će se još jedna hidžra – u Šam. Abadi smatra da će se ona desiti onda kada se vatra pojavi od Hadramevta. Jedino sigurno mjesto, sigurno od vatre, bit će Šam. Svi dobri robovi će se preseliti u Šam, a lošima će Allah omrznuti to mjesto, pa će oni skupa sa životinjama, majmunima i svinjama bježati ispred vatre. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Prije Sudnjeg dana pojavit će se vatra od strane Hadramevta (ili: od mora Hadramevta) koja će pred sobom tjerati narod." "Šta nam u tom slučaju preporučuješ da činimo, Allahov Poslaniče?" – upitaše prisutni. On reče: "Preporučujem vam da idete u Šam."

2483. ISPRIČAO NAM JE Hajve b. Šurejh el-Hadremi, kog je obavijestio Bekijje, prenijevši od Behira, on od Halida b. Ma'dana, on od Ibn Ebu Kutejlea, a on od Ibn Havalea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vi ćete se razjediniti do te mjere da ćete se podijeliti u tri vojske: jedna će biti u Šamu, druga u Jemenu, a treća u Iraku." Ibn Havale reče: "Šta mi preporučuješ, Allahov Poslaniče, da činim ako dočekam to vrijeme?" On reče: "Drži se Šama. On je mjesto koje je Allah odabrao na Zemlji. Njemu trebaju težiti najbolji Allahovi robovi. Budete li spriječeni da odete tamo, onda se držite Jemena. Pijte vodu sa vašeg vrela. Allah mi je obećao da će zaštititi Šam i njegove stanovnike."

4. Ustrajnost u džihadu

2484. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Katadea, on od Mutarrifa, a on od Imrana b. Husajna, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neki moji sljedbenici će se boriti za Istinu i pobjeđivati svoje neprijatelje sve dok se posljednji od njih ne budu borili protiv El-Mesiha Dedžala."

5. O sevapima za džihad

2485. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Sulejman b. Kesir, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Ataa b. Jezida, ovaj od Ebu Seida, da je

٢٤٨٣. حَدَّثَنَا حَيَوَةُ بْنُ شُرَيْجٍ الْخَطْرِيُّ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنِي بَجِيرٌ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِي مَعْدَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي قَتِيلَةَ عَنْ ابْنِ حَوَالَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَيَصِيرُ الْأَمْرُ إِلَى أَنْ تَكُونُوا جُنُودًا مُجْتَمَعَةً جُنْدُ بِالشَّامِ وَجُنْدُ بِالْيَمَنِ وَجُنْدُ بِالعِرَاقِ قَالَ ابْنُ حَوَالَةَ خَزَلِي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ فَقَالَ: عَلَيْكَ بِالشَّامِ فَإِنَّهَا خَيْرُ اللَّهِ مِنْ أَرْضِهِ يَجْتَبِي إِلَيْهَا خَيْرَتَهُ مِنْ عِبَادِهِ فَأَمَّا إِنْ أَيْتَسَمَّ فَعَلَيْكُمْ بِبِمَنِيكُمْ وَاسْقُوا مِنْ عُذْرِكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ تَوَكَّلْ لِي بِالشَّامِ وَأَهْلِيهِ.

٤. بَاب فِي دَوَامِ الْجِهَادِ

٢٤٨٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَرَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ عَلَى مَنْ نَآؤَاهُمْ حَتَّى يُقَاتِلَ آخِرَهُمُ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ.

٥. بَاب فِي ثَوَابِ الْجِهَادِ

٢٤٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّبَالِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سِئِلَ أَيُّ

Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitan: “Koji vjernik je najpotpunijeg imana?” On reče: “Čovjek koji se lično i svojim imetkom bori na Allahovom putu i čovjek koji se osami u kakav klanac da bi robovao Allahu i da bi ljude poštedito vlastitog zla.”¹¹⁷

6. O zabrani putovanja (radi izolacije od ljudi)

2486. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Osman et-Tenuhi Ebul-Džemahir, kog je obavijestio El-Hejsem b. Humejd, prenijevši od El-Alaa b. el-Harisa, on od El-Kasima Ebu Abdurrahmana, a on od Ebu Umamea, da je neki čovjek rekao: “Allahov Poslanice, dozvoli mi da odem i izoliram se od ljudi.” Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: “Izolacija od svijeta za moje sljedbenike je borba na putu Uzvišenog Allaha.”¹¹⁸

7. O vrijednosti povratka iz borbe

2487. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musaffa, kog je obavijestio Ali b. Ajjaš, prenijevši od El-Lejsa b. Sa'da, on od Hajvea, ovaj od Ibn Šufejja, on od Šufejja b. Mania, on od Abdullaha b. Amra, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Povratak iz borbe vrijedi kao i sama borba.”¹¹⁹

الْمُؤْمِنِينَ أَكْمَلُ إِيمَانًا قَالَ رَجُلٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ وَرَجُلٌ يَغْبُدُ اللَّهُ فِي شُعْبٍ مِنَ الشَّعَابِ قَدْ كَفِيَ النَّاسَ شَرَّهُ.

٦. بَاب فِي التَّغْيِي عَنْ السِّيَاحَةِ

٢٤٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ التَّنُوخِيُّ أَبُو الْجَمَاهِرِ حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنِي الْعَلَاءُ بْنُ الْحَارِثِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُذِّنُ لِي فِي السِّيَاحَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ سِيَاحَةَ أُمَّتِي الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى.

٧. بَاب فِي فَضْلِ الْقَفْلِ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى

٢٤٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا حَبِوَةُ عَنْ ابْنِ شُعْفَى عَنْ شُعْفَى بْنِ مَتَاعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ ابْنُ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَفْلَةٌ كَغَزْوَةٍ.

¹¹⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

¹¹⁸ Ovaj čovjek je od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tražio dozvolu da putuje kako, izolacijom, ne bi griješio prema njima ogovarajući ih, prenoseći tuđe riječi, te kako im ne bi zavidio ili ih vrijeđao.

¹¹⁹ Ovo znači, smatra Abadi, da borac na Allahovom putu za povratak iz borbe ima istu nagradu kao i za odlazak u borbu, jer je povratak iz borbe potreban

8. O vrijednosti borbe protiv Bizantinaca u odnosu na borbu protiv ostalih naroda

2488. ISPRIČAO NAM JE Abdurrahman b. Sellam, kog je obavijestio Hadžadž b. Muhammed, prenijevši od Feredža b. Fedalea, on od Abdulhabira b. Sabita b. Kajsja b. Šimasa, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: "Neka žena, po imenu Ummu Hallad, koja je imala veo na licu, došla je Vjerovjesniku, s.a.v.s., da ga pita za svoga ubijenog sina. Neki Vjerovjesnikovi, s.a.v.s., ashabi joj rekoše: 'Sa velom na licu si došla pitati za sina?' Ona reče: 'Ako sam izgubila sina, nisam izgubila stid.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Tvoj sin ima nagradu kao dva šehida.' 'Zašto to, Allahov Poslaniče?' – upita ona, a on reče: 'Zato što ga je ubio sljedbenik Knjige.'"

9. O putovanju u borbu morem

2489. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ismail b. Zekerijja, prenijevši od Mutarrifa, on od Bišra Ebu Abdullaha, on od Bešira b. Muslima, a on od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Morem će putovati samo onaj koji želi obaviti hadž, onaj koji želi obaviti umru i borac na Allahovom

٨. بَابُ فَضْلِ قِتَالِ الرُّومِ عَلَى غَيْرِهِمْ مِنَ الْأُمَمِ

٢٤٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ فَرْجِ بْنِ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ الْحَكِيمِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شِمَاسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: «جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهَا أُمُّ خَلَادٍ وَهِيَ مُنْتَقِبَةٌ تَسْأَلُ عَنْ ابْنِهَا وَهُوَ مَقْتُولٌ، فَقَالَ لَهَا بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «جِئْتِ تَسْأَلِينَ عَنِ ابْنِكَ وَأَنْتِ مُنْتَقِبَةٌ؟» فَقَالَتْ: «إِنْ أُرِّدَ ابْنِي فَلَنْ أُرْزَأَ حَيَاتِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ابْنُكَ لَكَ أَجْرُ شَهِيدَيْنِ، قَالَتْ: «وَلَمْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟» قَالَ: «لَأَنَّ قَتْلَهُ أَهْلُ الْكِتَابِ».

٩. بَابُ فِي رُكُوبِ الْبَحْرِ فِي الْغَزْوِ

٢٤٨٩. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكْرِيَّا عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ بَشِيرٍ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ تَبَشِيرِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: «قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَرْكَبُ الْبَحْرَ

radi odmora i radi pripreme za ponovnu borbu.

putu. Ispod mora je vatra, a ispod vatre more.”¹²⁰

10. O vrijednosti ratovanja na moru

2490. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Atiki, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, da je Enes b. Malik kazao: “Ispričala mi je Ummu Haram b. Milhan, Ummu Sulejmina sestra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom kod njih malo zaspao. Nakon izvjesnog vremena se probudio smijući se. ‘Šta te je nasmijalo, Allahov Poslaniče?’ – upitala sam. ‘Vidio sam (ratnike iz moga ummeta) koji su se borili na moru gdje kao vladari sjede na divanima.’¹²¹ Rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da me učini od njih.’ On reče: ‘Ti ćeš biti od njih.’ Potom je ponovo zaspao, a nakon izvjesnog vremena se opet probudio smijući se. ‘Šta te je sada nasmijalo, Allahov Poslaniče?’ – upitala sam ga. Rekao je isto što i prvi put. ‘Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da me učini od njih.’ On reče: ‘Ti

إِلَّا حَاجٌّ أَوْ مُعْتَمِرٌ أَوْ غَارٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَلَنْ تَحْتَ الْبَحْرِ نَارًا وَتَحْتَ النَّارِ بَحْرًا.

١٠. بَابُ فَضْلِ الْغَزْوِ فِي الْبَحْرِ

٢٤٩٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْعَتَكِيُّ
حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى
بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي أُمُّ حَرَامٍ
بِنْتُ مِلْحَانَ أُخْتُ أُمِّ سَلِيمٍ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عِنْدَهُمْ
فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَمَلْتُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ مَا أَضْحَكَكَ قَالَ رَأَيْتُ قَوْمًا
مِمَّنْ يَرْكَبُ ظَهَرَ هَذَا الْبَحْرِ كَالْمَلُوكِ
عَلَى الْأَسِيرَةِ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اذْغُ
اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ فَإِنَّكَ مِنْهُمْ
قَالَتْ ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ
قَالَتْ فَمَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَضْحَكَكَ
فَقَالَ: مِثْلَ مَقَالِيهِ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ
اللَّهِ اذْغُ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ
مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ قَالَ فَتَرَوُجَهَا عَبَادَةُ بْنُ
الصَّامِتِ فَغَزَا فِي الْبَحْرِ فَحَمَلَهَا مَعَهُ

¹²⁰ Putovanje morem u to vrijeme je bilo veoma opasno imajući u vidu da su na moru česte oluje, i to da su lađe tada bile primitivne, a morem su krstarili gusari koji su vršili razbojništva. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je preporučio da se izbjegava putovanje morem. Jedino je trojici odobrio da putuju morem ukoliko nemaju drugog puta: onome koji želi obaviti petu islamsku dužnost – hadž, onome koji želi obaviti umru i ratniku na Allahovom putu.

¹²¹ Ibn Abdulberr smatra da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u snu prikazana nagrada koja čeka njegove sljedbenike koji se u ime Allaha budu borili na moru. On ih je vidio kako poput vladara sjede na divanima u Džennetu.

ćeš biti među prvima.' Kasnije se Ubade b. Sabit, koji je učestvovao u prvoj pomorskoj bici, oženio njome. Poveo ju je sa sobom. Kada su se vraćali (iskrcavajući se sa lađe) iz te bitke, dovedena joj je mazga da je uzjaše. Ona je sa nje pala, slomila vrat i umrla."¹²²

2491. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, da je Enes b. Malik kazao: "Kad god bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., išao u Kuba, svratio bi kod Ummu Haram b. Milhan, koja je bila udata za Ubadea b. Samita. Jednog dana, svrativši kod nje, ona ga počasti jelom, a onda sjede da mu bišće glavu. Zatim je citirao prethodni hadis."

Ebu Davud kaže: "Ummu Milhan je umrla na Kipru.

2492. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, kog je obavijestio Hišam b. Jusuf, prenijevši od Ma'mera, on od Zejda b. Eslema, ovaj od Ataa b. Jesara, a on od Er-Rumejse,¹²³ Ummu Sulejmine sestre, koja je kazala: "Jednom prilikom je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kod nje

فَلَمَّا رَجَعَ فُرِّبَتْ لَهَا بَغْلَةٌ لِتَرْكَبَهَا
فَصَرَغَتْهَا فَأَنْدَقَتْ عَنْقَهَا فَمَاتَتْ.

٢٤٩١. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ
إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ
أَنْسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا
ذَهَبَ إِلَى قُبَاءَ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامِ بِنْتِ
مِلْحَانَ وَكَانَتْ تَحْتِ عِبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ
فَتَدْخُلُ عَلَيْهَا يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ وَجَلَسَتْ
تَقْلِي رَأْسَهُ وَسَاقَ هَذَا الْحَدِيثُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَمَاتَتْ بِنْتُ مِلْحَانَ بِقَبْرُصَ.

٢٤٩٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا
هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ زَيْدِ
بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أُخْتِ
أُمِّ سُلَيْمِ الرُّمَيْصَاءِ قَالَتْ نَامَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَيْقِظَ وَكَانَتْ تَغْسِلُ
رَأْسَهَا فَاسْتَيْقِظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقَالَتْ

¹²² To je bila prva pomorska bitka koju su muslimani vodili za vrijeme Osman b. Affanovog hilafeta, a pod komandom Muavije b. Ebu Sufjana. U toj bici je učestvovala i Ummu Haram. Nakon njenog završetka, dok su se kopnom vraćali u Šam, Ummu Haram je pala s mazge i umrla. Ovaj hadis bilježe u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

¹²³ Er-Rumejsa je Ummu Haram b. Milhan. To je tetka Enesa b. Malika. Ibn Abdulberr smatra da je Ummu Haram bila Vjerovjesnikova, s.a.v.s., tetka po mlijeku. Neki tvrde da mu je ona bila tetka po ocu, pošto je Abdulmuttalibova majka bila iz plemena Benu Nedždžar.

zaspao. Dok je prala svoju glavu, on se probudio smijući se. ‘Allahov Poslaniče, je li se to smiješ što perem glavu?’ – upita ga. ‘Ne.’ – odgovorio je on.”, a onda je spomenuo ovaj haber dodajući i umanjujući.

Ebu Davud kaže: “Er-Rumejsa je Ummu Sulejmina sestra po mlijeuku.”

2493. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Bekkar el-Ajši, kog je obavijestio Mervan. A obavijestio nas je i Abdulvehhab b. Abdurrahim el-Dževberi ed-Dimeški, prenijevši od Mervana, a on od Hilala b. Mejmuna er-Remlija, ovaj od Ja’laa b. Šeddada, on od Ummu Haram, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Moreplovac kojeg od nemirnog mora spopada povraćanje, imat će nagradu šehida, dok će utopljenik imati nagradu dva šehida.”

2494. ISPRIČAO NAM JE Abdusselam b. Atik, kog je obavijestio Ebu Misher, prenijevši od Ismaila b. Abdullaha b. Semaa, on od El-Evzaije, ovaj od Sulejmana b. Habiba, a on od Ebu Umamea el-Bahilija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Trojici je Uzvišeni Allah jamac: čovjeku koji ode u borbu na Allahovom putu – Allah mu je jamac da će ga, ako ga usmrti, uvesti u Džennet, ili, ako ga vrati kući, da će ga vratiti sa nagradom i plijenom; čovjeku koji ode u džamiju On je jamac da će ga, ako ga usmrti, uvesti u Džennet ili, ako ga vrati kući, vratiti sa nagradom i plijenom; i čovjeku koji se povuče u kuću da bi se sačuvao nereda.”

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْضَحَكَ مِنْ رَأْسِي قَالَ لَا
وَسَاقَ هَذَا الْحَبْرَ يَزِيدُ وَيَنْقُصُ.
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: الرُّمَيْصَاءُ أُخْتُ أُمِّ سُلَيْمٍ مِنَ
الرُّضَاعَةِ.

٢٤٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ الْعَيْشِيُّ
حَدَّثَنَا مَرْوَانُ ح. وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ
بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْجَوْتَرِيُّ الدَّمَشْقِيُّ
الْمَعْقِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هِلَالُ
بْنُ مَيْمُونِ الرَّمْلِيُّ عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادٍ
عَنْ أُمِّ حَرَامٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْمَائِدُ فِي الْبَحْرِ الَّذِي
يُصِيبُهُ الْقَيْءُ لَهُ أَجْرٌ شَهِيدٍ وَالْعَرِقُ لَهُ
أَجْرٌ شَهِيدَيْنِ.

٢٤٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ عَتِيْقٍ
حَدَّثَنَا أَبُو مُسْهِرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ يَعْني ابْنَ سَمَاعَةَ حَدَّثَنَا
الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ حَبِيبٍ
عَنْ أَبِي أَمَامَةَ النَّبَاهِيِّ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ
ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ خَرَجَ
غَارِيًّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ
حَتَّى يَتَوَقَّاهُ فَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرُدَّهُ بِمَا
نَالَ مِنْ أَجْرٍ وَعَنْيَمَةٍ وَرَجُلٌ رَاحَ إِلَى
الْمَسْجِدِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ حَتَّى يَتَوَقَّاهُ
فَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرُدَّهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ
وَعَنْيَمَةٍ وَرَجُلٌ دَخَلَ بَيْتَهُ بِسَلَامٍ فَهُوَ
ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

11. O vrijednosti onoga koji (u borbi) ubije nevjernika

2495. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezaz, kog je obavijestio Ismail b. Džafer, prenijevši od El-Alaa, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Nikada se u Džehennemu neće naći skupa nevjernik i njegov ubica."¹²⁴

12. O zabrani žena boraca na Allahovom putu onima koji ostaju kod kuće

2496. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ka'neba, on od Alkamea b. Merseda, on od Ibn Burejdea, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Žene boraca na Allahovom putu su zabranjene muškarcima koji su ostali kod kuće kao što su im zabranjene njihove majke. Neće ni jedan od onih koji su ostali kod kuće prevariti borca na Allahovom putu u pogledu njegove žene, a da na Sudnjem danu neće biti doveden pred njega, pa će mu biti rečeno: 'Ovaj te je prevario u vezi tvoje žene, pa uzmi od njegovih dobrih djela koliko hoćeš.' Potom se Allahov

۱۱. بَاب فِي فَضْلِ مَنْ قَتَلَ كَافِرًا

۲۴۹۵. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبِرَّازِيُّ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ جَعْفَرٍ عَنْ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَجْتَمِعُ فِي النَّارِ كَافِرٌ وَقَاتِلُهُ أَبَدًا.

۱۲. بَاب فِي حُرْمَةِ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِيدِينَ

۲۴۹۶. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ قَعْنَبٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُرْمَةُ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِيدِينَ أُمَّهَاتِهِمْ وَمَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْقَاعِيدِينَ يَخْلُفُ رَجُلًا مِنَ الْمُجَاهِدِينَ فِي أَهْلِهِ إِلَّا نَصَبَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَبِيلَ لَهُ هَذَا قَدْ خَلَّفَكَ فِي أَهْلِكَ فَخُذْ مِنْ حَسَنَاتِهِ مَا شِئْتَ فَالْتَقَمْتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا ظَنُّكُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ كَانَ قَعْنَبُ رَجُلًا صَالِحًا وَكَانَ ابْنُ أَبِي لَيْسَى أَرَادَ قَعْنَبًا عَلَى الْقَضَاءِ فَأَبَى

¹²⁴ Uzvišeni Allah je obećao nevjernicima vječitu patnju u Džehennemu, a borcima na Allahovom putu oprost i Džennet. Iz tog razloga se nevjernik i onaj što ga je ubio u borbi na Allahovom putu nikada skupa ne mogu naći u Džehennemu.

Ovaj hadis su zabilježili Muslim u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Poslanik, s.a.v.s., okrenuo prema nama i rekao: ‘Šta mislite, koliko će mu dobrih djela tom prilikom uzeti?’¹²⁵

Ebu Seid veli da je Ebu Davud kazao: “Ka’neb je bio dobar čovjek. Ibn Ebu Lejla je želio da mu Ka’neb presudi u sporu, ali je on odbio, rekavši: ‘Ja želim neku potrebu za dirhem i tražim od čovjeka da mi u tome pomogne. Ko to ne bi tražio pomoć u ostvarenju svoje potrebe? Izvedite me da vidim.’ Izišao je i sklonio se.” Sufjan kaže: “Dok se on sklanjao u kući, nešto mu je palo na glavu i on je umro.”

13. O jedinici koja se bori, a ništa ne zaplijeni

2497. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, kog je obavijestio Abdullah b. Jezid, prenijevši od Hajvea i Ibn Lehia, oni od Ebu Hanija el-Havlanija, on od Ebu Abdurrahmana el-Hubulija, on od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nijedna skupina se neće boriti na Allahovom putu i steći plijen, a da joj (zbog toga) neće biti umanjena njihova ahiretska nagrada za dvije trećine. Oni će na Ahiretu dobiti samo jednu trećinu te nagrade. A ukoliko ne steknu plijen, imat će (na Ahiretu) cjelovitu nagradu.”¹²⁶

عَلَيْهِ وَقَالَ أَنَا أُرِيدُ الْحَاجَةَ بِدِرْهِمٍ فَاسْتَعِينُ
عَلَيْهَا بِرَجُلٍ قَالَ وَآيِنَا لَا يَسْتَعِينُ فِي
حَاجَتِهِ قَالَ أَخْرَجُونِي حَتَّى أَنْظَرَ فَأُخْرِجَ
فَتَوَارَى قَالَ سَفِيحَانٌ بَيْنَمَا هُوَ مُتَوَارٍ إِذْ وَقَعَ
عَلَيْهِ النَّيْتُ فَمَاتَ.

١٣. بَاب فِي السَّرِيَّةِ تَخْفِئُ

٢٤٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ
مَيْسَرَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا
حَبِوَةُ وَابْنُ لَهَيْعَةَ قَالَا أَخْبَرَنَا أَبُو هَانِيَةَ
الْحَوَّلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ
يَقُولُ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا
مِنْ غَازِيَةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُصِيبُونَ
عَنِيَّةً إِلَّا تَعَجَّلُوا تُلْقَى أَجْرُهُمْ مِنَ
الْآخِرَةِ، وَيَبْقَى لَهُمُ التَّلْثُ، فَإِنْ لَمْ
يُصِيبُوا عَنِيَّةً تَمَّ لَهُمْ أَجْرُهُمْ.»

¹²⁵ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

¹²⁶ Muslim u *Sahihu*.

14. O mnogostruko većoj nagradi za zikr u odnosu na finansiranje borbe na Allahovom putu

2498. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Jahjaa b. Ejuba i Seida b. Ebu Ejuba, njih dvojica od Zebbana b. Faida, on od Sehla b. Muaza, ovaj od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nagrada za namaz, post i zikr umnogostručuje se i do sedam stotina puta u odnosu na finansiranje borbe na Allahovom putu."¹²⁷

15. O onome koji umre u borbi na Allahovom putu

2499. ISPRIČAO NAM JE Abdulvehhab b. Nedžde, kog je obavijestio Bekijje b. el-Velid, prenijevši od Ibn Sevvana, on od svoga oca, on od Mekhula, a on od Abdurrahmana b. Ganema el-Eš'arija, on od Ebu Malika el-Eš'arija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko ode u borbu na Allahovom putu, pa umre, ili bude ubijen, ili ga usmrti njegov konj ili kamila, ili umre od ujeda gmizavca, ili umre na svojoj postelji, ili na bilo koji drugi način – on je šehid i pripada mu Džennet."¹²⁸

١٤. باب في تضعيف الذكر في سبيل الله عز وجل

٢٤٩٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ وَسَعِيدِ بْنِ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ زَبَّانَ بْنِ فَايِدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الصَّلَاةَ وَالصِّيَامَ وَالذِّكْرَ تَضَاعَفُ عَلَى التَّمَقُّةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِسَبْعِ مِائَةٍ ضِعْفٍ.

١٥. باب فيمن مات غازیاً

٢٤٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ ابْنِ ثَوْبَانَ عَنْ أَبِيهِ يَرُدُّ إِلَى مَكْحُولٍ إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُنْمٍ الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ فَصَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ أَوْ قُتِلَ فَهُوَ شَهِيدٌ أَوْ وَقَصَهُ فَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ أَوْ لَدَعَتْهُ هَامَةٌ أَوْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ أَوْ بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللَّهُ فَإِنَّهُ شَهِيدٌ وَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ.

¹²⁷ El-Munziri smatra da su dvojica prenosilaca koji su u senedu ovoga hadisa slabi: Zebban b. Faid i Sehl b. Muaz.

¹²⁸ El-Munziri smatra da su dvojica prenosilaca koji su u senedu ovoga hadisa slabi: Bekijje b. el-Velid i Abdurrahman b. Sabit b. Sevban.

16. O vrijednosti bdijenja na vojnom položaju

2500. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Ebu Hanija, on od Amra b. Malika, a on od Fedalea b. Ubejdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Svakoj osobi se kada umre zapečate djela, osim onome koji bdije na vojnom položaju boreći se na Allahovom putu. Njegova (dobra) djela će se uvećavati sve do Sudnjeg dana, i ta osoba će biti pošteđena kaburskog iskušenja.”¹²⁹

17. O vrijednosti stražarenja na Allahovom putu

2501. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe, kog je obavijestio Muavija b. Sellam, prenijevši od Zejda b. Sellama, on od Ebu Sellama, ovaj od Es-Selulija Ebu Kebšea, da je Sehl b. el-Hanzalije ispričao: “Putovali smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na dan Bitke na Hunejnu. Usiljeno smo marširali sve do noći. Kada je nastupilo vrijeme namaza, Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dođe neki konjanik i reče: ‘Allahov Poslaniče,

١٦. بَاب فِي فَضْلِ الرَّبَاطِ

٢٥٠٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ حَدَّثَنِي أَبُو هَانِيَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ الْمَيِّتِ يُخْتَمُ عَلَى عَمَلِهِ إِلَّا الْمُرَاطِطَ فَإِنَّهُ يَنْمُو لَهُ عَمَلُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَيُؤْمَنُ مِنْ فَتَنِ الْقَبْرِ.

١٧. بَاب فِي فَضْلِ الْحَرَسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى

٢٥٠١. حَدَّثَنَا أَبُو تَوْبَةَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ يَعْنِي ابْنَ سَلَامٍ عَنْ زَيْدِ يَعْنِي ابْنَ سَلَامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي السَّلْوِيُّ أَبُو كَبْشَةَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ سَهْلُ بْنُ الْحَنْظَلِيِّ أَنَّهُمْ سَارُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُتَيْنٍ فَأَطَّابُوا السَّبْرَ حَتَّى كَانَتْ عَشِيَّةً فَحَضَرَتْ الصَّلَاةَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَجُلٌ فَارِسٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَنْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ حَتَّى

¹²⁹ U ovom hadisu je spomenuta nova kategorija ljudi u odnosu na tri kategorije koje su spomenute u hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu*, od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Kada osoba umre, prestaju joj teći sevabi, osim u tri slučaja: ukoliko je za života uložila novac u kakav hajrat (trajnu sadaku), ako je iza sebe ostavila kakvo naučno djelo kojim se ljudi koriste i ako je iza sebe ostavila lijepo odgojeno dijete koje Allahu, dž.š., upućuje dove za nju.” Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

ja sam išao ispred vas. Ispeo sam se na to i to brdo i vidio pleme Hevazin. Došli su sa ženama, devama i ovcama. Svi su se iskupili na Hunejnu.' Kada to ču, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nasmija i reče: 'To će, ako Allah da, sutra biti plijen muslimana.' – a zatim reče: 'Ko će nam noćas čuvati stražu?' Enes b. Ebu Mersed el-Ganevi reče: 'Ja ću, Allahov Poslaniče.' 'Uzjaši konja.' – kaza mu Poslanik. Pošto uzjaha, dođe Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on mu reče: 'Okreni se prema ovom klanu tako da budeš iznad njega, kako nas neprijatelj ne bi noćas iznenadio s tvoje strane.' Kada smo osvanuli, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je otišao na mjesto na kome je klanjao i klanjao dva rekata, a onda upitao: 'Jeste li vidjeli vašeg konjanika?' Rekoše: "Allahov Poslaniče, nismo ga vidjeli." Bi proučen ikamet i Allahov Poslanik, a.s., klanja, osvrćući se na klanac sve dok ne završi namaz. Zatim reče: 'Radujte se, stigao je vaš konjanik.' Kad on dođe, okrenusmo se prema drveću klanca. On stade ispred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nazva selam i reče: 'Ispeo sam se na najuzvišeniji dio ovog klanca, gdje mi je naredio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Pošto je svanulo, posmatrao sam oba klanca i nisam nikoga vidio.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: 'Jesi li ikako noćas silazio sa njega?' 'Nisam, osim radi klanjanja ili obavljanja nužde.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: 'Ti si već zaslužio Džennet i neće ti smetati

طَلَعْتُ جَبَلٍ كَذَا وَكَذَا فَإِذَا أَنَا بِهَوَازِنَ عَلَى بَعْرَةِ آبَائِهِمْ يَطْعُمِيهِمْ وَيَتَعِيمُهُمْ وَيَسَائِيهِمْ اجْتَمَعُوا إِلَى حَنْزَلِ بْنِ قَتَبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ تِلْكَ غَنِيمَةُ الْمُسْلِمِينَ عَدَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَحْرُسُنَا اللَّيْلَةَ قَالَ أَنَسُ بْنُ أَبِي مَرْثِدٍ الْعَتَوِيُّ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَارْكَبْ فَرَكِبَ فَرَسًا لَهُ فَجَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَفَيْلُ هَذَا الشَّعْبِ حَتَّى تَكُونَ فِي أَعْلَاهُ وَلَا تُعَرَّنَ مِنْ قِبَلِكَ اللَّيْلَةَ فَلَمَّا أَصْبَحْنَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مُصَلَاةٍ فَرَكَعَ رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَلْ أَحْسَسْتُمْ فَارِسَكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَحْسَسْنَاهُ فَنُوبَ بِالصَّلَاةِ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَهُوَ يَلْتَفِتُ إِلَى الشَّعْبِ حَتَّى إِذَا قَضَى صَلَاتَهُ وَسَلَّمَ قَالَ أْبَشِرُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ فَارِسَكُمْ فَجَعَلْنَا نَنْظُرُ إِلَى خِلَالِ الشَّجَرِ فِي الشَّعْبِ فَإِذَا هُوَ قَدْ جَاءَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي انْطَلَقْتُ حَتَّى كُنْتُ فِي أَعْلَى هَذَا الشَّعْبِ حَيْثُ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ انْطَلَعْتُ الشَّعْبَيْنِ كِلَيْهِمَا فَتَنَظَّرْتُ فَلَمْ أَرِ أَحَدًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَرَأَيْتَ اللَّيْلَةَ قَالَ لَا إِلَّا مُصَلِّيًا أَوْ قَاضِيًا حَاجَةً فَقَالَ

ukoliko (to) nakon ovoga više ne budeš radio.”¹³⁰

18. O pokuđenosti izostavljanja iz borbe

2502. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Sulejman el-Mervezi, kog je obavijestio Ibnul-Mubarek, prenijevši od Vuhejba, on od Abdea b. el-Verda, on od Omera b. Muhammeda b. el-Munkedira, ovaj od Sumejja, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko umre, a nije učestvovao u borbi na Allahovom putu niti je o borbi razmišljao (podsticao sebe na to), umro je sa dijelom nifaka (licemjerstva).”

2503. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, a čitao sam to Jezidu b. Abdurabihi el-Džurdžusiju, njih dvojicu je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od Jahjaa b. el-Harisa, on od El-Kasima Ebu Abdurrahmana, on od Ebu Umamea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko ne bude učestvovao u borbi (na Allahovom putu), i ne bude opremio borca (na Njegovom putu), i ne bude, kako dolikuje, brinuo o porodici borca (na Allahovom putu) – Allah će mu dati iznenadnu propast.” Jezid b. Abdurabihi je rekao: “...prije Sudnjeg dana.”¹³¹

لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ
أَوْجَبْتَ فَلَا عَلَيْكَ أَنْ لَا تَعْمَلَ بَعْدَهَا.

١٨. بَابُ كَرَاهِيَةِ تَرْكِ الْعَزْمِ

٢٥٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ
السَّرَوْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا
وَهَيْبُ قَالَ قَالَ عَبْدَةُ يَعْنِي ابْنَ الْوُرْدِ أَخْبَرَنِي
عَمْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ سُوَيْبِ
عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ مَاتَ وَلَمْ
يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ نَفْسَهُ بِالْعَزْمِ مَاتَ عَلَى
شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ.

٢٥٠٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ وَقَرَأْتُهُ
عَلَى يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ الْجَرْجُجِيِّ قَالَ
حَدَّثَنَا الرَّيْدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ
الْحَارِثِ عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ
أَبِي أَمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ مَنْ لَمْ يَغْزُ أَوْ يُجَاهِدْ غَايِبًا أَوْ يُخْلِفَ
غَايِبًا فِي أَهْلِهِ يَجْزِي أَصَابَهُ اللَّهُ بِقَارِعَةٍ
قَالَ يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ فِي حَدِيثِهِ قَبْلَ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

¹³⁰ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

¹³¹ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

2504. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Humejda, a on od Enesa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Borite se protiv mušrika vašim imecima, životima i jezicima.”¹³²

19. O derogaciji općenite naredbe o odlasku u boj posebnom naredbom

2505. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed el-Mervezi, kog je obavijestio Ali b. Husejn, prenijevši od svoga oca, on od Jezida en-Nahvija, on od Ikrimea, da je Ibn Abbas kazao: “Riječi Uzvišenog: *Ako ne budete u boj išli, On će vas na nesnosne muke staviti.* (Et-Tevba, 3) i: *Nije trebalo da stanovnici Medine, ni beduini u njenoj blizini, iza Allahovog Poslanika izostanu i da svoj život njegovom životu pretpostave, jer njih neće zadesiti ni žeđ, ni umor, ni glad na Allahovom putu, niti će stupiti na neko mjesto koje će nevjernike naljutiti, niti će ikakvu nevolju od neprijatelja pretrpjeti, a da im to sve neće kao dobro djelo upisano biti – Allah zaista neće dopustiti da propadne nagrada onima koji čine dobro – i neće dati nikakav prilog, ni mali ni veliki, niti će ikakvu dolinu prevaliti, a da im to neće zapisano biti, da bi ih Allah nagradio za djela njihova nagradom ljepšom od one koju su zaslužili.* (Et-Tevba, 120-121) derogirane su ajetom: *Ne trebaju svi vjernici ići u boj.* (Et-Tevba, 122)”

٢٥٠٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ».

١٩. باب في نسخ نفي العامة بالخاصة

٢٥٠٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْزُوقِيُّ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ التَّخَوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ﴿إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ وَ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ إِلَى قَوْلِهِ يَغْمَلُونَ﴾ نَسَخَتْهَا آيَةُ النَّبِيِّ تَلِيهَا ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً﴾.

¹³² Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

2506. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Zejd b. el-Hubab, prenijevši od Abdulmu'mina b. Halida el-Hanefija, da je Nedžd b. Nufej kazao: "Upitao sam Ibn Abbasa o ovom ajetu: *Ako ne budete u boj išli, On će vas na nenasnosne muke staviti.* (Et-Tevba, 3), pa je rekao: 'Bili su kažnjeni uskraćenjem kiše.'"

20. O dopuštenju nesposobnima da ne idu u borbu

2507. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdurrahman b. Ebuz-Zinad, prenijevši od svoga oca, on od Haridžea b. Zejda, da je Zejd b. Sabit kazao: "Jednom prilikom bijah pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ga je prekrila smirenost (prilikom Objave), a njegovo stegno pade na moje stegno. Nisam nikada osjetio ništa teže od stegna Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kada ga to prođe, reče: 'Piši!', i ja na dlan svoje ruke zapisah: *Vjernici koji se ne bore, osim onih koji su za borbu nesposobni, nisu jednaki onima koji se na Allahovom putu bore imecima svojim i životima svojim. One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje, Allah će odlikovati čitavim stepenom nad onima koji se ne budu borili, i On svima obećava lijepu nagradu. Allah će borcima, a ne onima koji se ne bore, dati veliku nagradu.* (En-Nisa, 95) Kad je čuo o nagradama za borce, Ibn Ummu Maktum, koji bijaše slijep, ustade i reče: 'Allahov Poslanice, a šta je sa vjernikom

٢٥٠٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحَبَابِ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ خَالِدِ الْحَنْفِيِّ حَدَّثَنِي نَجْدَةُ بْنُ نَفِيعٍ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ قَالَ فَأَمْسِكَ عَنْهُمْ الْمَطَرُ وَكَانَ عَذَابَهُمْ.

٢٠. بَابُ فِي الرَّخْصَةِ فِي الْقُعُودِ مِنَ الْعُدُوِّ

٢٥٠٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الرَّثَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَارِجَةَ بِنِ زَيْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: كُنْتُ إِلَى جَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَشِيَتْهُ السَّكِينَةُ فَوَقَعَتْ فَخِذُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ فَخِذِي فَمَا وَجَدْتُ يُقَلُّ شَيْءٌ أَثْقَلَ مِنِّي فَخِذِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سُرِّي عَنْهُ فَقَالَ: أَكْتُبُ فَكُتِّبْتُ فِي كِتَابِ ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ فَقَامَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَ رَجُلًا أَعْسَى لَمَّا سَمِعَ قَضِيْلَةَ الْمُجَاهِدِينَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ يَمَنُ لَا يَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَلَمَّا قَضَى كَلَامَهُ غَشِيَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخِذُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ فَخِذِي فَمَا وَجَدْتُ مِنْ ثِقَلِهَا فِي الْمَرَّةِ الثَّانِيَةِ كَمَا وَجَدْتُ فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى

koji nije u stanju boriti se na Allahovom putu?’ Pošto završi pitanje, Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ponovo obuze smirenost i njegovo stegno pade na moje, pa sam i po drugi put osjetio njegovu težinu. Pošto to prođe Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on reče: ‘Uči Zejde!’ Pa sam proučio: *Vjernici koji se ne bore – a Allahov Poslanik, s.a.v.s., nastavi: osim onih koji su za borbu nesposobni, nisu jednaki onima koji se na Allahovom putu bore imecima svojim i životima svojim. One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje, Allah će odlikovati čitavim stepenom nad onima koji se ne budu borili, i On svima obećava lijepu nagradu. Allah će borcima, a ne onima koji se ne bore, dati veliku nagradu. Allah ga je zasebno objavio, pa sam ga dodao. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kao da sada gledam mjesto gdje sam ga dodao pored linije na dlanu.*”

2508. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Humejda, on od Musaa b. Enesa b. Malika, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Vi ste u Medini ostavili ljude; nećete preći (ni jednu) dionicu puta, niti nešto podijeliti, niti prevaliti (ijednu) dolinu, a da oni neće učestvovati sa vama (u nagradi).” “Kako će učestvovati u nagradi sa nama, Allahov Poslaniče, kada su u Medini?” – upitaše, a on reče: “Spriječio ih je opravdan razlog.”

ثُمَّ سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَفْرَأُ يَا زَيْدُ فَقَرَأْتُ ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿غَيْرُ أُولِي الصَّرِيرِ﴾ الْآيَةَ كُلَّهَا قَالَ زَيْدٌ فَأَنْزَلَهَا اللَّهُ وَحَدَّثَهَا فَأَلْحَقْتُهَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مَلْحَمَتِهَا عِنْدَ صَنْعِ فِي كَيْفٍ.

٢٥٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقَدْ تَرَكْتُمْ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ وَلَا قَطَعْتُمْ مِنْ وَادٍ إِلَّا وَهُمْ مَعَكُمْ فِيهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَكُونُونَ مَعَنَا وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ: حَبَسَهُمُ الْعُدُنُ.

21. Šta može nadomjestiti borbu

2509. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Amr b. Ebul-Hadžadž Ebu Ma'mer, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od El-Husejna, on od Jahjaa Ebu Selemea, ovaj od Busra b. Seida, a on od Zejda b. Halida el-Džuhenija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko opremi borca (gaziju) na Allahovom putu, ima nagradu kao da je i sam ratovao. Isto tako, ko bude lijepo brinuo o ratnikovoj porodici (dok je on u borbi), ima nagradu kao da je i sam ratovao."¹³³

2510. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Jezida b. Ebu Seida, El-Mihrijevog šticićenika, on od svoga oca, a on od Ebu Seida el-Hudrija: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao (vojsku) na pleme Benu Lihjan rekavši: 'Neka svaki drugi od vas iziđe u borbu. Ko god je ostao kod kuće, ukoliko bude korektno brinuo o porodici ratnika, imat će polovinu njegove nagrade.'¹³⁴

22. O hrabrosti i kukavičluku

2511. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. el-Džerrah, prenijevši od Abdullaha b. Jezida, on od Musaa b. Alija b. Rebaha, on od svoga oca, a on od Abdulaziza b. Mervana, ovaj od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik,

٢١. بَاب مَا يُجْزَى مِنَ الْعَزْوِ

٢٥٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنِ أَبِي الْحَجَّاجِ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ الْجُهَيْنِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ عَزَا وَمَنْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ يَجْزَى فَقَدْ عَزَا.

٢٥١٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ مَوْلَى الْمُهَرَّبِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَى بَنِي لَحْيَانَ وَقَالَ لِيُخْرُجَ مِنْ كُلِّ رَجُلَيْنِ رَجُلٌ ثُمَّ قَالَ لِلْقَاعِدِ أَيُّكُمْ خَلَفَ الْحَارِجَ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ يَجْزَى كَانَ لَهُ مِثْلُ نِصْفِ أَجْرِ الْحَارِجِ.

٢٢. بَاب فِي الْجُرْأَةِ وَالْحُبْنِ

٢٥١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَجَّاجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عَائِدَةَ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ

¹³³ Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori, osim Ibn Madžea.

¹³⁴ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

s.a.v.s., rekao: "Najgore što se može naći kod jednog čovjeka je: uznemirujuća pohlepa (škrtnost) i pretjerani kukavičluk."

23. O riječima Uzvišenog: Sami sebe u propast ne dovodite

2512. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Hajvea b. Šurejha i Ibn Lehie, njih dvojica od Jezida b. Ebu Habiba, da je Eslem Ebu Imran¹³⁵ kazao: "Krenuli smo iz Medine prema Konstantinopolju da ga osvojimo. Na čelu naše vojske bio je Abdurrahman, sin Halida b. Velida. Bizantijci su, leđima okrenuti zidinama grada, bili spremni za borbu. Jedan (muslimanski) borac navali na neprijatelja. Pošto uđe među njih, ljudi povikaše: 'Polahko, polahko! Samo je Allah Bog, ovaj se svojim rukama baca u propast!' Kada to ču, Ebu Ejub reče: 'Ovaj ajet je objavljen u vezi nas, ensarija! Kada je Allah pomogao Svoga Vjerovjesnika i pošto je islam ojačao, mi rekosmo: 'Posvetimo se našim imecima i nadoknadimo ono što je potrošeno. Tim povodom Uzvišeni Allah objavi: *I imetak na Allahovom putu žrtvuajte, i sami sebe u propast ne dovodite.* (El-Bekare, 195) Dovodjenje samih sebe u propast ogledalo se u tome što smo mislili da se posvetimo imovini, a da napustimo borbu, kako bismo nadoknadili ono što je potrošeno."

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: شَرُّ مَا فِي رَجُلٍ شُحُّ هَالِيعٍ وَجُبْنٌ هَالِيعٍ.

٢٣. بَابُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾

٢٥١٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ وَابْنِ لَوَيْعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَسْلَمَ أَبِي عِمْرَانَ قَالَ: عَزَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ نُرِيدُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةَ وَعَلَى الْجَمَاعَةِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَالرُّومُ مُلْصِقُوا ظُهُورَهُمْ بِحَايِطِ السَّبِيئَةِ فَحَمَلَ رَجُلٌ عَلَى الْعَدُوِّ فَقَالَ: النَّاسُ مَهْمَةٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُلْقِي بِيَدَيْهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ فَقَالَ: أَبُو أَيُّوبَ إِنَّمَا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةٌ فِيْنَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ لَمَّا نَصَرَ اللَّهُ نَبِيَّهُ وَأَظْهَرَ الْإِسْلَامَ قُلْنَا هَلُمَّ نُعِيْمُ فِي أَمْوَالِنَا وَنُضْلِحْهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ﴾ فَالْإِنْفَاءُ بِالْأَيْدِي إِلَى التَّهْلُكَةِ أَنْ نُعِيْمَ فِي أَمْوَالِنَا وَنُضْلِحْهَا وَتَدْعُ الْجِهَادَ قَالَ أَبُو عِمْرَانَ

¹³⁵ Eslem b. Jezid Ebu Imran et-Tudžibi el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je drugoj generaciji.

Ebu Umran kaže: “Ebu Ejub se borio na Allahovom putu sve do smrti. Pokopan je u Konstantinopolju.”¹³⁶

24. O gađanju

2513. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. el-Mubarek, prenijevši od Abdurrahmana b. Jezida b. Džabira, on od Ebu Sellama, ovaj od Halida b. Zejda, a on od Ukbea b. Amira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Uzvišeni Allah će, radi jedne strijele, trojicu uvesti u Džennet: onoga koji ju je napravio, ako ju je pravio radi nagrade i dobra, onoga koji njome gađa (neprijatelja) i onoga koji ga njome bude posluživao. Zato učite gađanje i jahanje, iako bih više volio da naučite gađanje nego jahanje. Sve drugo čime bi se musliman zabavljao, osim treniranjem konja, igrom sa svojom suprugom i gađanjem iz luka – beskorisno je. Ko napusti gađanje, ne žudeći za tim, nakon što ga je naučio, neka zna da je napustio veliku blagodat ili ju je zanijekao.”¹³⁷

2514. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, ovaj od Ebu Alija

قَلَّمَ بَزَلْ أَبُو أَيُّوبَ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
حَتَّى دُوِنَ بِالْفُسْطَنْطِينِيَّةِ.

٢٤. بَاب فِي الرَّيِّ

٢٥١٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنِي عَبْدُ
الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ جَابِرٍ حَدَّثَنِي أَبُو
سَلَامٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَقْبَةَ بْنِ
عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
يُدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ الْجَنَّةَ
صَانِعَهُ يَخْتَسِبُ فِي صَنْعَتِهِ الْحَنْزِيرَ وَالرَّايِي
بِهِ وَمُنْبِلَهُ وَارْمُوا وَارْكَبُوا وَأَنْ تَرْمُوا
أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَرْكَبُوا لَيْسَ مِنَ اللَّهِ
إِلَّا ثَلَاثٌ تَأْيِيبُ الرَّجُلِ قَرَسَهُ وَمَلَاعَبَتُهُ
أَهْلَهُ وَرَمِيَهُ بِقَوْمِهِ وَنَبْلِهِ وَمَنْ تَرَكَ
الرَّيَّ بَعْدَ مَا عَلِمَهُ رَغْبَةً عَنْهُ فَإِنَّهَا
نِعْمَةٌ تَرَكَهَا أَوْ قَالَ كَفَرَهَا.

٢٥١٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ
الْحَارِثِ عَنْ أَبِي عَالِيٍّ ثَمَامَةَ بْنِ شَقِيٍّ

¹³⁶ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u*, En-Nesai u *Sunenu*, Ebu Jala el-Mevsil u *Musnedu*, Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*. Hakim veli da je vjerodostojan prema kriterijima Buharija i Muslima.

Hušejm b. Bešir b. Kasim.

¹³⁷ Muslim je zabilježio u *Sahihu*, sa senedom od Ukbea b. Amira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Ko nauči gađati, a potom napusti gađanje, ne pripada nama i pogriješio je.” Ovaj hadis je zabilježio En-Nesai u *Sunenu*.

Sumamea b. Šufejja el-Hemedanija, on od Ukbea b. Amira el-Džuhenija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na minberu (tumačeći Allahove riječi): *I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj.* (El-Enfal, 60), rekao: “Snaga je gađanje, snaga je strelivo, snaga je strelivo.”¹³⁸

25. Ko ide u boj radi ovosvjetske koristi

2515. ISPRIČAO NAM JE Hajve b. Šurejh el-Hadremi, kog je obavijestio Bekijje, prenijevši od Behira, on od Halida b. Ma'dana, on od Ebu Bahrijjea, on od Muaza b. Džebela, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Postoje dvije vrste ratovanja: onaj koji bude ratovao radi Allahovog zadovoljstva, pokorava se zapovijedniku, žrtvuje ono što je najbolje, pomaže svome drugu i izbjegava nered. On će za sve vrijeme koje je proveo, i u spavanju i u budnom stanju, imati nagradu. Onaj, pak, koji bude ratovao radi ponosa, pretvaranja i slave, i bude nepokoran zapovijedniku i činio nered na Zemlji, vratit će se bez sevapa, samo sa grijehom.”¹³⁹

2516. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe er-Rebi b. Nafi, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Ibn Ebu Zi'ba, on od El-Kasima, on od Bukejra b. Abdullaha el-Ešedža, on od Ibn Mikreza – jednog od stanovnika Šama – a on od Ebu Hurejrea: “Jednom prilikom neki čovjek reče: ‘Allahov Poslaniče, neko krene

الْمُهْدَانِي أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ الْجُهَيْنِي يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ ﴿ وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ﴾ أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّغْبِيَّيْنَ أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّغْبِيَّيْنَ.

٢٥. بَاب فِي مَنْ يَغْزُو وَيَلْتَمِسُ الدُّنْيَا

٢٥١٥. حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ شَرِيحٍ الْحَضْرَمِيُّ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنِي بِحَيْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْنَانَ عَنْ أَبِي بَحْرِيَّةَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْغَزْوُ غَزْوَانٌ فَأَمَّا مَنْ ابْتَغَى وَجْهَ اللَّهِ وَأَطَاعَ الْإِمَامَ وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ وَوَسَّرَ الشَّرِيكَ وَاجْتَنَبَ الْمَسَادَ فَلِإِنَّ نَوْمَهُ وَنُبْهَهُ أَجْرٌ كُلُّهُ وَأَمَّا مَنْ غَزَا فُخْرًا وَرِيَاةً وَسُعْنَةً وَعَصَى الْإِمَامَ وَأَفْسَدَ فِي الْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمْ يَرْجِعْ بِالْكَفَافِ.

٢٥١٦. حَدَّثَنَا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذُنَبٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَّحِّ عَنْ ابْنِ مِكْرَزِ بْنِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَجُلٌ يُرِيدُ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ

¹³⁸ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

¹³⁹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

u borbu na Allahovom putu da bi ostvario kakvu ovosvjetsku korist.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'On neće imati nagrade.' To se ljudima učini krupnim, pa rekoše čovjeku: 'Vrati se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Možda ga nisi dobro razumio.' On se vrati i reče: 'Allahov Poslaniče, neko krene u borbu na Allahovom putu da bi ostvario kakvu ovosvjetsku korist?' On reče: 'On neće imati nagrade.' Kada su to čuli, ljudi mu rekoše: 'Vrati se ponovo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Možda ga nisi razumio.' On mu se i po treći put vrati rekavši isto, na što mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: 'On neće imati nagrade.'"

26. Ko se bude borio radi toga da Allahova riječ bude gornja

2517. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Amra b. Murrea, on od Ebu Vaila, a on od Ebu Musaa, da je neki beduin došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Neko se bori radi spomena, neko da bi bio hvaljen, neko radi plijena, a neko da bi ga drugi vidjeli." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ko se bude borio radi toga da Allahova riječ bude gornja, on se bori na Allahovom putu."¹⁴⁰

2518. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Muslim, kog je obavijestio Ebu Davud, prenijevši od Šu'bea, a on od Amra, ovaj od Ebu

اللَّهِ وَهُوَ يَبْتَغِي عَرَضًا مِنْ عَرَضِ الدُّنْيَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا أَجْرَ لَهُ فَأَعْظَمَ ذَلِكَ النَّاسُ وَقَالُوا لِلرَّجُلِ عُدْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَعَلَّكَ لَمْ تَفْهَمْهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ رَجُلٌ يُرِيدُ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَهُوَ يَبْتَغِي عَرَضًا مِنْ عَرَضِ الدُّنْيَا فَقَالَ: لَا أَجْرَ لَهُ فَقَالُوا لِلرَّجُلِ عُدْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ النَّاقِئَةُ فَقَالَ لَهُ لَا أَجْرَ لَهُ.

٢٦. بَابُ مَنْ قَاتَلَ لِيَكُونَ

كَلِمَةُ اللَّهِ فِي الْعُلْيَا

٢٥١٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالْيُقَاتِلُ لِيُحْمَدَ وَيُقَاتِلُ لِيُغَنَّمَ وَيُقَاتِلُ لِيُرِيَ مَكَانَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَاتَلَ حَتَّى تَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ فِي أَعْلَى فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

٢٥١٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو قَالَ سَمِعْتُ

¹⁴⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori.

Vaila – hadis koji me je zadivio. Potom je spomenuo smisao Poslanikovog hadisa.

2519. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Hatim el-Ensari, kog je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Muhammeda b. Ebul-Veddaha, on od El-Allaa b. Abdullaha b. Rafia, on od Hanana b. Haridžea: “**Jednom prilikom Abdullah b. Amr reče: ‘Allahov Poslaniče, obavijesti me o džihadu i borbi.’ On reče: ‘O Abdullahu b. Amre, ako se budeš borio strpljivo očekujući nagradu na Onom svijetu, Allah će te proživjeti strpljivog sa nagradom na Onom svijetu. A ako se budeš borio pretvarajući se i očekujući obilje na ovom svijetu, Allah će te proživjeti kako se pretvaraš i očekuješ obilje ovoga svijeta. O Abdullahu b. Amre, s kakvom god se namjerom budeš borio ili budeš ubijen, Allah će te proživjeti u takvom stanju.’”**

27. O vrijednosti pogibije na Allahovom putu

2520. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Abdullah b. Idris, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ismaila b. Umejjea, on od Ebus-Zubejra, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “**Pošto vaša braća izginuše na Uhudu, Allah njihove duše smjesti u zelene ptice koje odlaze na džennetske rijeke i jednu njegove plodove, potom se vraćaju na kandila od zlata koja**

مِنْ أَبِي وَائِلٍ حَدِيثًا أَعْجَبَنِي فَذَكَرَ
مَعْنَاهُ.

٢٥١٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ حَاتِمِ الْأَنْصَارِيِّ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْوَضَّاحِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ حَنَانِ بْنِ خَارِجَةَ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ عَبْدُ
اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ
الْجِهَادِ وَالْعَزْوِ فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ
عَمْرٍو إِنْ قَاتَلْتَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا بَعَثَكَ
اللَّهُ صَابِرًا مُحْتَسِبًا وَإِنْ قَاتَلْتَ مُرَائِيًا
مُكَابِرًا بَعَثَكَ اللَّهُ مُرَائِيًا مُكَابِرًا يَا عَبْدَ
اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو عَلَى أَيِّ حَالٍ قَاتَلْتَ أَوْ
قُتِلْتَ بَعَثَكَ اللَّهُ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ.

٢٧. بَاب فِي فَضْلِ الشَّهَادَةِ

٢٥٢٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ
بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ
أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ
عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: لَمَّا أُصِيبَ إِخْوَانُكُمْ بِأُحُدٍ جَعَلَ
اللَّهُ أَرْوَاحَهُمْ فِي جَوْفِ طَيْرٍ خَضِرٍ تَرِدُ
أَنْهَارَ الْجَنَّةِ تَأْكُلُ مِنْ ثَمَارِهَا وَتَأْوِي إِلَى
قَنَادِيلٍ مِنْ ذَهَبٍ مُعَلَّقَةٍ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ

su okačena u hladu Arša. Kada su vidjeli ugodnost njihove ishrane, njihovog pića i boravka, rekli su: 'Ko će o nama obavijestiti našu braću, da smo živi i opskrbljeni u Džennetu kako ne bi izbjegavali džihad i odustajali od borbe?' Uzvišeni Allah reče: 'Ja ću ih obavijestiti o vama.', pa je Uzvišeni Allah objavio: *Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga.* (Ali Imran, 169)¹⁴¹

2521. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jezid b. Zurej, prenijevši od Avfa, on od Hasnae bint Muavije es-Sarimije, da je njen amidža ispričao: "Jednom prilikom upitah Vjerovjesnika, s.a.v.s: 'Ko će sve biti u Džennetu?' On reče: 'U Džennetu će biti vjerovjesnik, šehid, malo dijete i živo zakopano dijete.'"

28. Za koga će se šehid zauzimati

2522. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od El-Velida b. Rebaha ez-Zimmarija, kom je kazao njegov amidža Nimran b. Utbe ez-Zimmari, koji je kazao: "Mi smo, kao siročad, ušli kod Ummud-Derdae, pa je rekla: 'Radujte se, jer sam čula od Ebud-Derdaa da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Šehid će se moći zauzeti za sedamdeset članova svoje porodice.'"

Ebu Davud je kazao: "Jahja b. Hassan je pogriješio, ispravno je: Rebah b. el-Velid."

فَلَمَّا وَجَدُوا طَيْبَ مَا كَلِمِهِمْ وَمَشَرِبِهِمْ وَتَقِيلِهِمْ قَالُوا مَنْ يُبَلِّغُ إِخْوَانَنَا عَنَّا أَنَّا أَحْيَاءُ فِي الْجَنَّةِ نُرزُّوْا لِقَلًا يَزْهَدُوا فِي الْجِهَادِ وَلَا يَنْكَلُوا عِنْدَ الْحَرْبِ فَقَالَ: اللَّهُ سُبْحَانَهُ أَنَا أُبَلِّغُهُمْ عَنْكُمْ قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.

٢٥٢١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْجٍ حَدَّثَنَا عَرُوفٌ حَدَّثَنَا حَسَنَةُ بِنْتُ مَعَارِبَةَ الصَّرِيئَةُ قَالَتْ حَدَّثَنَا عَمِّي قَالَ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ فِي الْجَنَّةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ فِي الْجَنَّةِ وَالشَّهِيدُ فِي الْجَنَّةِ وَالْمَوْلُودُ فِي الْجَنَّةِ وَالْوَالِدُ فِي الْجَنَّةِ.

٢٨. بَابُ فِي الشَّهِيدِ يُشَفِّعُ

٢٥٢٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ رَبَاجٍ الدَّمَارِيُّ حَدَّثَنِي عَمِّي نِمْرَانُ بْنُ عُثْبَةَ الدَّمَارِيُّ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى أُمِّ الدَّرْدَاءِ وَنَحْنُ أَيَّتَمُّ فَقَالَتْ أَبْشِرُوا فَإِنِّي سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُشَفِّعُ الشَّهِيدُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: صَوَابُهُ رَبَاجُ بْنُ الْوَلِيدِ.

¹⁴¹ Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*.

29. O svjetlu koje se može vidjeti pored mezara (nekih) šehida

2523. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr er-Razi, kog je obavijestio Seleme b. el-Fadl, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Rumana, ovaj od Urvea, da je Aiša kazala: “Kada je umro Negus, pričalo se među nama da se neprestano pored njegovog mezara vidalo svjetlo.”¹⁴²

Ebu Seid nam je rekao: “Ispričao nam je Ahmed b. Abduldžebbar, prenijevši od Junusa b. Bukejra, a on od Ibn Ishaka – slično ovom hadisu.”

2524. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Amra b. Murrea, on od Amra b. Mejmuna, on od Abdullaha b. Rubejjea, a on od Ubejdullaha b. Halida es-Sulemija: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pobratimio dvojicu ljudi. Jedan od njih je ubijen, dok je drugi umro nakon sedmicu ili tako nešto. Pošto mu klanjasmo dženazu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘Šta ste molili?’ Rekoše: ‘Mi smo se za njega molili riječima: *Allahu, oprosti mu i sastavi ga sa njegovim pobratimom.*’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Gdje je njegov namaz naspram namaza onoga drugog!? Gdje je njegov post – Šu'be je je bio u nedoumici u vezi posta – naspram posta onoga drugoga!? I gdje su njegova

٢٩. بَاب فِي الثَّوْرِ يُرَى

عِنْدَ قَبْرِ الشَّهِيدِ

٢٥٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو الرَّازِيِّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ الْقَضْلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ رُوْمَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا مَاتَ النَّجَاشِيُّ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ لَا يَرَى نُورًا عَلَى قَبْرِهِ نُورًا

٢٥٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدِ السُّلَمِيِّ قَالَ: آخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَقَتِلَ أَحَدُهُمَا وَمَاتَ الْآخَرُ بَعْدَهُ يَجْمَعُهُ أَوْ تَحْوِيهَا فَصَلَّيْنَا عَلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا قُلْتُمْ فَقُلْنَا دَعَوْنَا لَهُ وَقُلْنَا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ بِصَاحِبِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَابِئِنْ صَلَاتُهُ بَعْدَ صَلَاتِهِ وَصَوْمُهُ بَعْدَ صَوْمِهِ شَاكَ

¹⁴² Negus je abesinski car koji je primio islam i kome je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je čuo da je umro, u odsutnosti klanjao dženazu. Abadi kaže: “Postoji mogućnost da je on bio jedna vrsta šehida.”

djela naspram djela onoga drugog!? Između njih dvojice je razmak poput razmaka između nebesa i Zemlje.”¹⁴³

30. O plaćanju (nadnica) u borbi

2525. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi. A obavijestio nas je Amr b. Osman, prenijevši od Muhammeda b. Harba isti smisao – njegov hadis sam najbolje upamtio – on je prenio od Ebu Selemea Sulejmana b. Sulejma, on od Jahjaa b. Džabira et-Taija, on od bratića Ebu Ejuba el-Ensarija, a on od Ebu Ejuba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Vi ćete osvojiti razne pokrajine. Vojska će se skupljati tako što će pokrajine (plemena) upućivati u sastav vojske svoje jedinice. Neki ljudi će izbjegavati da ratuju (bez nadoknade) u svojim jedinicama, a nuditi će se jedinicama drugih plemena, govoreći: ‘Ko će me iznajmiti da mu opslužujem jedinicu? Ko će me iznajmiti da mu opslužujem jedinicu?’ Taj će se tretirati najamnikom (a ne borcem na Allahovom putu) pa i ukoliko pogine.”

31. O olakšici u pogledu uzimanja naknade

2526. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. el-Hasen el-Missisi, kog je obavijestio Hadžadž b. Muhammed. A obavijestio nas je Abdu-melik b. Šuajb, prenijevši od Ibn Vehba, on od El-Lejsa b. Sa’da, on od Hajvea b. Šurejha, on od Ibn Šufejja, on od svoga oca, a on od

شُعْبَةُ فِي صَوْمِهِ وَعَمَلُهُ بَعْدَ عَمَلِهِ إِنَّ
بَيْنَهُمَا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ.

٣٠. بَابُ فِي الْجَعَائِلِ فِي الْعَزْوِ

٢٥٢٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ أَخْبَرَنَا ح. وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ الْمَعْنَى وَأَنَا لِحَدِيثِهِ أَتَقَنَّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرِ الظَّائِي عَنْ ابْنِ أَبِي أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: سَنُفْتَحُ عَلَيْكُمْ الْأَمْصَارَ وَسَتَكُونُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ تُقَطِّعُ عَلَيْكُمْ فِيهَا بُعُوثٌ فَيَكْفِرُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ الْبُعْثَ فِيهَا فَيَتَخَلَّصُ مِنْ قَوْمِهِ ثُمَّ يَتَصَفَّحُ الْقَبَائِلَ يَغْرِضُ نَفْسَهُ عَلَيْهِمْ يَقُولُ مَنْ أَكْفَيْهِ بُعْثٌ كَذَا مَنْ أَكْفَيْهِ بُعْثٌ كَذَا أَلَا وَذَلِكَ الْأَجِيرُ إِلَى آخِرِ قَطْرَةٍ مِنْ دَمِهِ.

٣١. بَابُ الرُّخْصَةِ فِي أَخْذِ الْجَعَائِلِ

٢٥٢٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَسَنِ الْمِصْصِيُّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ يَمِينِ بْنِ مُحَمَّدٍ ح. وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبٍ وَحَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ حَيَّوَةَ بِنِ شَرِيحٍ عَنْ ابْنِ شُقَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

¹⁴³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Borac na Allahovom putu će imati nagradu, a onaj koji ga (u ime Allaha) opremi, imat će nagradu za to i nagradu poput nagrade boraca.”

32. O čovjeku koji učestvuje u borbi tražeći naknadu za uslugu

2527. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, preni-jevši od Asima b. Hakima, on od Jahjaa b. Ebu Amra es-Sejbanija, on od Abdullaha b. ed-Dejlemija, da je Ja’la b. Mun kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je obznanio vojni pohod. Bio sam star, a nemadoh sluge. Tražio sam nekoga ko će me opsluživati, a da mu dam dio plijena (kao što će ga imati svaki borac). Našao sam jednog čovjeka, koji mi pred polazak reče: ‘Ja ne znam koliki će biti ratni plijen i koliki će biti moj dio. Hoću da mi sad odrediš moj iznos, bilo mog udjela u ratnom plijenu ili ne bilo. Odredih da njegov iznos bude tri dinara. Kada je stigao ratni plijen, htjedoh da mu iz plijena dam njegov dio, a onda se sjetih dinara te otidoh do Vjerovjesnika, s.a.v.s., i spomenuh mu to, a on reče: ‘On za svoje učešće u borbi neće imati ni na ovom ni na Budućem svijetu druge nagrade osim tih dinara koje si mu odredio.’”

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَلْفَازِي أَجْرُهُ وَلِلْجَاعِلِ أَجْرُهُ وَأَجْرُ الْفَازِي.

٣٢. بَاب فِي الرَّجُلِ يَغْزُو بِأَجْرِ الْخِدْمَةِ

٢٥٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ أَخْبَرَنِي عَاصِمُ بْنُ

حَكِيمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي عُمَرَ السَّيْبَانِيِّ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ التَّيْلَمِيِّ أَنَّ يَعْلَى ابْنَ

مُنِيَةَ قَالَ: أَدَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بِالْغَزْوِ وَأَنَا شَيْخٌ كَبِيرٌ لَيْسَ لِي

خَادِمٌ فَالْتَمَسْتُ أَحِيرًا يَكْفِينِي وَأُجْرِي

لَهُ سَهْمَةٌ فَوَجَدْتُ رَجُلًا قَلَمَّا دَنَا الرَّجُلُ

أَتَانِي فَقَالَ: مَا أَذْرِي مَا السُّهُمَانِ وَمَا

يَبْلُغُ سَهْمِي فَسَمَّ لِي شَيْئًا كَانَ السُّهُمُ

أَوْ لَمْ يَكُنْ فَسَمَّيْتُ لَهُ ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ

قَلَمَّا حَضَرَتْ غَنِيمَتُهُ أَرَدْتُ أَنْ أُجْرِي

لَهُ سَهْمَهُ فَذَكَرْتُ الدَّنَانِيرَ فَعَجِثُ التَّيِّبِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ لَهُ أَمْرَهُ

فَقَالَ: مَا أَجِدُ لَهُ فِي غَزْوَتِهِ هَذِهِ فِي الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةِ إِلَّا دَنَانِيرَهُ الَّتِي سَمَّيْتُ.

33. O čovjeku koji se bori na Allahovom putu, a roditelji mu time nisu zadovoljni

2528. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ataa b. es-Saiba, ovaj od svoga oca, da je Abdullah b. Amr kazao: “Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Došao sam da ti dam prisegu za hidžru (džihad), a ostavio sam roditelje uplakane.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Vrati se i razveseli ih kao što si ih i rasplakao.’”¹⁴⁴

2529. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Habiba b. Ebu Sabita, on od Ebul-Abbasa, da je Abdullah b. Amr kazao: “Neki čovjek je upitao Vjerovjesnika, s.a.v.s.: ‘Da li da idem u borbu na Allahovom putu?’ ‘Imaš li roditelje?’ – upita ga Poslanik. ‘Imam.’ – odgovori čovjek, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ti se bori uz njih (služeći ih).’”¹⁴⁵

Ebul-Abbas bijaše pjesnik. Zvao se Es-Saib b. Ferruh.

٣٣. بَابُ فِي الرَّجُلِ يَغْزُو وَأَبَوَاهُ كَارِهَانِ

٢٥٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَظَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: جِئْتُ أَبَايَ عَلَى الْهِجْرَةِ وَتَرَكْتُ أَبِي وَرَجَعْتُ عَلَيْهِمَا فَأَضْحِكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتَهُمَا.

٢٥٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَجَاهِدُ قَالَ أَلَاكَ أَبَوَانِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَبِيهِمَا فَجَاهِدْ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَبُو الْعَبَّاسِ هَذَا الشَّاعِرُ اسْمُهُ السَّائِبُ بْنُ قُرُوحٍ.

¹⁴⁴ El-Hattabi smatra da će sin tražiti dozvolu za učešće u borbi ili za hidžru ukoliko su oni dobrovoljni. Međutim, ukoliko su obavezni, neće tražiti dozvole. Ovo važi za djecu čiji su roditelji muslimani. Djeca čiji su roditelji nemuslimani nisu dužna tražiti od njih dozvolu ni onda kada žele dobrovoljno učestvovati u borbi.

Ovaj hadis su zabilježili En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

¹⁴⁵ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

2530. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Derradža Ebus-Semha, on od Ebul-Hejsema, a on od Ebu Seida el-Hudrija: “Neki čovjek iz Jemena je učinio hidžru Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. ‘Imaš li ti ikoga u Jemenu?’ – upita ga Allahov Poslanik, s.a.v.s. ‘Imam roditelje.’ – odgovori on. A jesu li ti dozvolili (da se preseliš kod mene)?’ – upita ga on. ‘Nisu.’ – odgovori čovjek, a Vjerovjesnik reče: ‘Vrati se i zatraži od njih dozvolu, pa ako ti dozvole, bori se. U protivnom, čini dobročinstvo njima dvoma.’”¹⁴⁶

34. O učešću žena u vojnim pohodima

2531. ISPRIČAO NAM JE Abdusselam b. Mutahir, kog je obavijestio Džafer b. Sulejman, prenijevši od Sabita, a on od Enesa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sa sobom u vojne pohode vodio i Ummu Sulejm i neke ensarijke da borce snabdijevaju vodom i da previjaju ranjenike.”¹⁴⁷

35. O učešću u vojnim pohodima sa lošim vođama

2532. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Džafera b. Burkana, on od Jezida b. Ebu Nušbea, a on od Enesa b. Malika, da

٢٥٣٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ أَنَّ دَرَّاجًا أَبَا السَّمُجِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلًا هَاجَرَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْيَمَنِ فَقَالَ: هَلْ لَكَ أَحَدٌ بِالْيَمَنِ قَالَ أَبُو آدِي قَالَ أَذِنَا لَكَ قَالَ لَا قَالَ ارْجِعْ إِلَيْهِمَا فَاسْتَأْذِنْهُمَا فَإِنْ أَذِنَا لَكَ فَجَاهِدْ وَإِلَّا فِيرْهُمَا.

٣٤. بَاب فِي النِّسَاءِ يَغْزُونَ

٢٥٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامُ بْنُ مُطَهَّرٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو بِأُمَّ سُلَيْمٍ وَنِسْوَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ لِيَسْقِيْنَ الْمَاءَ وَيُدَاوِينَ الْجُرْحَى.

٣٥. بَاب فِي الْغَزْوِ مَعَ أَيْمَةِ الْجُورِ

٢٥٣٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ عَنْ يَزِيدِ بْنِ أَبِي نُشْبَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

¹⁴⁶ El-Munziri kaže: “U senedu ovoga hadisa je Derradž Ebu Semh el-Misri. On je, po ocjeni hadiskih učenjaka, slab prenosilac.

¹⁴⁷ Bilježe ga Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Od temelja vjerovanja je troje: suzdržavanje od (borbe protiv) onoga koji kaže: *La ilabe illallah/Samo je Allah Bog*, i ne smatraj ga (ne smatrajmo ga) nevjernikom zbog grijeha, i ne izvodi ga (i ne izvodimo ga) iz islama zbog djela; borba na Allahovom putu koja važi od momenta kada me je Allah poslao kao vjerovjesnika, pa sve dok posljednji od mojih sljedbenika ne ubije Dedžala,¹⁴⁸ ne izostavlja se ni zbog nasilja tiranina, ni zbog pravednosti pravednog (vladara); i vjerovanje da sve što se događa biva Allahovim određenjem.”

2533. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od El-Alaa b. el-Harisa, on od Mekhula, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Borba na Allahovom putu vam je dužnost sa svakim vladarem (muslimanom) – bio on dobar ili loš. Dužnost vam je klanjati namaz za svakim muslimanom – bio on dobar ili loš, makar činio velike grijeha. Dužnost vam je klanjati dženzu svakom muslimanu – dobrom ili lošem, pa makar činio i velike grijeha.”¹⁴⁹

وَسَلَّمَ: ثَلَاثٌ مِنْ أَصْلِ الْإِيمَانِ الْكَفُّ
عَمَّنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نُكْفِرُهُ
بِذَنْبٍ وَلَا نُخْرِجُهُ مِنَ الْإِسْلَامِ بِعَمَلٍ
وَالْجِهَادُ مَا بَيْنَ مُنْذُ بَعَثَنِي اللَّهُ إِلَى أَنْ
يُقَاتِلَ آخِرَ أُمَّيِّ الدَّجَالِ لَا يُبْطِلُهُ جَوْرُ
جَائِرٍ وَلَا عَدْلُ عَادِلٍ وَالْإِيمَانُ بِالْأَقْتَارِ

٢٥٣٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ
عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْحَارِثِ عَنِ مَكْحُولٍ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْجِهَادُ وَاجِبٌ عَلَيْكُمْ
مَعَ كُلِّ أَمِيرٍ بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا وَالصَّلَاةُ
وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ خَلْفَ كُلِّ مُسْلِمٍ بَرًّا
كَانَ أَوْ فَاجِرًا وَإِنْ عَمِلَ الْكَبَائِرَ وَالصَّلَاةُ
وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا
وَإِنْ عَمِلَ الْكَبَائِرَ

¹⁴⁸ Misli se na Isaa, a.s., koji će ubiti Dedžala.

¹⁴⁹ El-Azizi kaže: “I džihad, i klanjanje u džematu, i klanjanje dženzaze umrlom su muslimanima fardi-kifaje.” Sa njim se u tome ne slaže Abadi. Mišljenje selefa je da klanjanje u džematu obligatna dužnost svakom muslimanu, dok borba na Allahovom putu zavisi od situacije. Nekada je ona muslimanima fardi-kifaje, a nekada fardi-ajm. El-Munziri za ovaj hadis veli da mu je sened prekinut, pošto Mekhul nije slušao hadise od Ebu Hurejrea.

36. O čovjeku koji ide u vojni pohod na tuđoj jahalici

2534. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sulejman el-Enbari, kog je obavijestio Abide b. Humejd, prenijevši od El-Esveda b. Kajsa, on od Nubejha el-Anezija, a on od Džabira b. Abdullaha: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je htio u vojni pohod, pa je rekao: 'O skupino muhadžira i ensarija, neki vaši drugovi ne posjeduju imovinu niti rodbinu. Zato neka svaki od vas uzme sebi dvojicu ili trojicu. Niko od nas ko posjeduje jahalicu nema veće pravo da je jaše od onoga koga je uzeo sebi.' Džabir kaže: 'Ja sam sebi uzeo dvojicu ili trojicu i nemam veće pravo da jašem svoju devu od onih koje sam uzeo sebi.'"

37. O čovjeku koji učestvuje u vojnom pohodu očekujući i nagradu i plijen

2535. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Esed b. Musa, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od Damrea, da je kod Ibn Zugba el-Ejadija odsjeo Abdullah b. Havale el-Ezdi i kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao pješke da uzmemo plijen. Vratili smo se, a nismo dobili ništa od plijena. Pošto nam na licima vidje umor, ustade između nas i reče: 'Allahu, ne prepuštaj ih meni, jer im ja malo mogu dati. Ne prepuštaj ih ni njima samima, jer nisu u stanju sami sebe izdržavati. Ne prepuštaj ih ni ljudima, jer će oni grabiti

٣٦. بَاب الرَّجُلِ يَتَحَمَّلُ

بِمَالٍ غَيْرِهِ يَغْزُو

٢٥٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ حَدَّثَنَا عُبَيْدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ نُبَيْجِ الْعَنْزِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَرَادَ أَنْ يَغْزُو فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ إِنَّ مِنْ إِخْوَانِكُمْ قَوْمًا لَيْسَ لَهُمْ مَالٌ وَلَا عَشِيرَةٌ فَلْيَضْمَ أَحَدَكُمْ إِلَيْهِ الرَّجُلَيْنِ أَوْ الثَّلَاثَةِ فَمَا لِأَحَدِنَا مِنْ ظَهْرٍ يَحْمِلُهُ إِلَّا عُقْبَةً كَعُقْبَةِ يَعْنِي أَحَدِهِمْ قَالَ فَضَمَنْتُ إِلَيَّ اثْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةَ قَالَ مَا لِي إِلَّا عُقْبَةُ كَعُقْبَةِ أَحَدِهِمْ مِنْ جَمَلِي.

٣٧. بَابُ فِي الرَّجُلِ يَغْزُو

يَلْتَمِسُ الْأَجْرَ وَالْغَنِيمَةَ

٢٥٣٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنِي صَنْوَرَةُ أَنَّ ابْنَ زُعْبِ الْإِيَادِيِّ حَدَّثَهُ قَالَ: نَزَلَ عَلَيَّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَوَالَةَ الْأَزْدِيُّ فَقَالَ لِي بَعَثْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنُتَنَّمَ عَلَى أَقْدَامِنَا فَرَجَعْنَا فَلَمْ نَعْنَمْ شَيْئًا وَعَرَفَ الْجُهْدَ فِي رُجُوهِنَا فَقَامَ فِيْنَا فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَا تَكِلْهُمْ إِلَيَّ فَأَضْعَفْ عَنْهُمْ وَلَا تَكِلْهُمْ إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَيَعْجِزُوا عَنْهَا وَلَا تَكِلْهُمْ إِلَى النَّاسِ فَيَسْتَأْتِرُوا

sebi, a o njima će slabo brinuti.' Potom stavi ruku na moju glavu (ili: na moje tjeme) pa reče: 'O Ibn Havale, kada vidiš da je hilafet (iz Medine) prenesen u Šam, znaj da su potresi, nemiri i krupne stvari sasvim blizu. Toga dana će Sudnji dan ljudima biti bliže nego što je ova moja ruka tvojoj glavi.'

Ebu Davud kaže: "Abdullah b. Havale Himsijj."

38. O čovjeku koji se žrtvuje¹⁵⁰

2536. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ataa b. es-Saiba, on od Murree el-Hemdanija, a on od Abdullaha b. Mes'uda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah se divi čovjeku koji se bori na Allahovom putu, pa njegovi drugovi pobjegnu, a on se, znajući šta ga čeka, vrati i bori dok ne pogine. Uzvišeni Allah kaže Njegovim melekima: 'Pogledajte Moga roba! Vratio se iz želje za onim što je kod Mene i čežnje za tim sve dok nije poginuo.'"

39. O onome koji primi islam a zatim odmah pogine boreći se u ime Uzvišenog Allaha

2537. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea: "Amr b. Akješ je

عَلَيْهِمْ ثُمَّ وَصَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي أَوْ قَالَ عَلَى هَامِي ثُمَّ قَالَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ إِذَا رَأَيْتَ الْخِلَافَةَ قَدْ تَرَلَّتْ أَرْضَ الْمُقَدَّسَةِ فَقَدْ دَنَّتِ السَّرَّازِلُ وَالْبَلَابِلُ وَالْأُمُورُ الْعِظَامُ وَالسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنَ النَّاسِ مِنْ يَدِي هَذِهِ مِنْ رَأْسِكَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَوَالَةَ حِمْسِيُّ.

٣٨. بَاب فِي الرَّجُلِ يَشْرِي نَفْسَهُ

٢٥٣٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا عِظَامُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ مَرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْمُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَجِبَ رَبُّنَا عَزَّ وَجَلَّ مِنْ رَجُلٍ عَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَانْهَزَمَ يَعْني أَصْحَابَهُ فَعَلِمَ مَا عَلَيْهِ فَرَجَعَ حَتَّى أَهْرَبَ دَمَهُ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ انظُرُوا إِلَى عَبْدِي رَجَعَ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدِي وَتَسَفَّقَهُ مِمَّا عِنْدِي حَتَّى أَهْرَبَ دَمَهُ.

٣٩. بَاب فِي مَن يُسْلِمُ وَيُقْتَلُ

مَكَانَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

٢٥٣٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ عَمْرٍو بْنَ أَقْبِيشٍ كَانَ لَهُ رِبَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَّرَ أَنْ

¹⁵⁰ Ima ljudi koji se žrtvuju da bi Allaha umilostivili – a Allah je milostiv prema robovima Svojim. (El-Bekare, 207)

u predislamsko doba imao kamatu kod nekih ljudi. Nije htio primiti islam dok je od njih ne uzme. Na Dan Uhuda upita: ‘Gdje su moji amidžići?’ ‘Na Uhudu.’ – rekoše mu ljudi. ‘A gdje je taj i taj?’ ‘Na Uhudu.’ – kazaše mu. ‘A gdje je taj i taj?’ ‘I on je na Uhudu.’ – odgovoriše mu. On tada obuče svoj pancir, uze oružje, uzjaha svoga konja i pođe prema muslimanima. Kada ga muslimani ugledaše, rekoše: ‘Amre, ne približavaj nam se.’ ‘Ja sam primio islam.’ – reče on i nastavi da se bori (na njihovoj strani). Pošto bi ranjen, uzeše ga i odnesoše njegovoj rodbini. Tada kod njega dođe Sa’d b. Muaz i reče njegovoj sestri: ‘Pitaj ga je li se borio iz fanatizma prema svome narodu, ili iz bijesa prema njima, ili se borio radi Allaha i Njegovog Poslanika?’ Rekao je: ‘Borio sam se radi Allaha i Njegovog Poslanika.’ Umro je i ušao u Džennet, a ni jedan namaz nije klanjao.”

40. O čovjeku koji umre od vlastitog oružja

2538. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Junusa, ovaj od Ibn Šihaba, a on od Abdurrahmana i Abdullaha b. Ka’ba b. Malika. Ahmed je rekao: “Ovako su prenijeli Ibn Vehb i Anbesa b. Halid od Junusa. Abdurrahman b. Abdullah je rekao da je Seleme b. el-Ekve kazao: ‘Moj brat se na Dan Hajbera žestoko borio. Od silne

يُسَلِّمَ حَتَّى يَأْخُذَهُ فَجَاءَهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ: أَيْنَ بَنُو عَمِّي قَالُوا بِأُحُدٍ قَالَ أَيْنَ فَلَانٌ قَالُوا بِأُحُدٍ قَالَ فَأَيْنَ فَلَانٌ قَالُوا بِأُحُدٍ فَلَيْسَ لِأُمَّتِهِ وَرَكِبَ فَرَسَهُ ثُمَّ تَوَجَّهَ فَبَلَغَهُمْ فَلَمَّا رَأَاهُ الْمُسْلِمُونَ قَالُوا إِلَيْكَ عَنَّا يَا عَمْرُو قَالَ إِنِّي قَدْ آمَنْتُ فَقَاتَلَ حَتَّى جُرِحَ فَحِيلَ إِلَى أَهْلِهِ جَرِيحًا فَجَاءَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَالَ لِأَخْتِهِ سَلِيهِ حَيْثُ لِقَوْمِكَ أَوْ غَضَبًا لَهُمْ أَمْ غَضَبًا لِلَّهِ فَقَالَ: بَلْ غَضَبًا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ فَمَاتَ فَدَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَا صَلَّى لِلَّهِ صَلَاةً.

٤٠. بَاب فِي الرَّجُلِ يَمُوتُ بِسِلَاحِهِ

٢٥٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَالِكٍ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ أَحْمَدُ كَذَا قَالَ هُوَ يَغْنِي ابْنَ وَهْبٍ وَعَنْبَسَةُ يَغْنِي ابْنَ خَالِدٍ جَمِيعًا عَنْ يُونُسَ قَالَ أَحْمَدُ وَالصَّوَابُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْرَعِ قَالَ لَمَّا

borbe mu ispade mač, povrati mu se i ubi ga. Ashabi su se dvoumili u vezi slučaja čovjeka koji pogine od vlastitog oružja. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'On je poginuo trudeći se i boreći se na Allahovom putu.' Ibn Šihab kaže: 'Potom sam upitao sina Selemea b. el-Ekvea o tome, pa mi je ispričao slično tome, od svoga oca, osim što je kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Neki govore neistinu. On je umro trudeći se i boreći se na Allahovom putu i imat će (za to) dvostruku nagradu.'"¹⁵¹

2539. ISPRIČAO NAM JE Hišam b. Halid ed-Dimeški, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Muavije b. Ebu Sellama, on od svoga oca, on od njegovog djeda Ebu Sellama, da je neki ashab kazao: "Napali smo jedno pleme iz Džuhejne. Jedan musliman je tražio nekog njihovog čovjeka. Zamahnuo je da ga udari, promašio ga i pogodio sebe. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'O skupino muslimana, pogledajte šta bi s vašim bratom!' Oni pohitaše i nađoše ga mrtvog. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga s krvlju umota u njegovu odjeću, klanja mu dženazu i pokopa. 'Je li on šhid, Allahov Poslaniče?' – upitaše prisutni. 'Jeste,' – odgovori on – 'ja ću mu to posvjedočiti.'"

41. O dovi pri susretu s neprijateljem

2540. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Ibn Ebu Merjem, prenijevši od Musaa b. Jakuba ez-Zem'ijja,

كَانَ يَوْمَ حَيْبَرَ قَاتَلَ أَحْمَدُ قِتَالًا شَدِيدًا فَأَرْتَدَّ عَلَيْهِ سَيْفُهُ فَقَتَلَهُ فَقَالَ: أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ وَشَكُوا فِيهِ رَجُلٌ مَاتَ بِسِلَاحِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَاتَ جَاهِدًا مُجَاهِدًا قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ ابْنَ إِسْلَمَةَ بْنِ الْأَكْرَعِ فَحَدَّثَنِي عَنْ أَبِيهِ بِمِثْلِ ذَلِكَ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَذَبُوا مَاتَ جَاهِدًا مُجَاهِدًا فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ.

٢٥٣٩. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ خَالِدِ الدَّمَشَقِيِّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سَلَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي سَلَامٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَقْرَبْنَا عَلَى حَيٍّ مِنْ جُهَيْنَةَ فَظَلَبَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَجُلًا مِنْهُمْ فَضَرَبَهُ فَأَخْطَاهُ وَأَصَابَ نَفْسَهُ بِالسَّيْفِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَحْوَكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ قَابِتَدْرَهُ النَّاسُ فَوَجَدُوهُ قَدْ مَاتَ فَلَفَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثِيَابِهِ وَدَمَائِهِ وَصَلَّى عَلَيْهِ وَدَفَنَهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْهيدٌ هُوَ قَالَ نَعَمْ وَأَنَا لَهُ شَهِيدٌ.

٤١. بَابُ الدُّعَاءِ عِنْدَ اللَّقَاءِ

٢٥٤٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ الرَّمَعِيُّ عَنْ أَبِي حَارِثٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ

¹⁵¹ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

on od Ebu Hazima, a on od Sehla b. Sa'da, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dvije dove neće biti odbijene (ili je kazao: rijetko će biti odbijene). Dova nakon ezana i dova prilikom borbe, kada se borci izmiješaju i počnu biti jedni druge."

Musa kaže: "Ispričao mi je Rizk b. Seid b. Abdurrahman, prenijevši od Ebu Hazima, on od Sehla b. Sa'da, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "...i dok pada kiša."

42. O onome koji bude molio Allaha da padne kao šehid

2541. ISPRIČALI SU NAM Hišam b. Halid Ebu Mervan i Ibnul-Musaffa, njih je obavijestio Bekije, prenijevši od Ibn Sevbanu, on od svoga oca, on od Mekhula, a on od Malika b. Jehamira, on od Muaza b. Džebela, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Ko se bude borio na Allahovom putu koliko je vrijeme između dva mužnja deve, njemu je Džennet osiguran. Ko iskreno bude molio Allaha da pogine (na Njegovom putu), zatim umre ili pogine, imat će nagradu šehida." Odavde je Ibnul-Musaffa dodao: "Ko u borbi na Allahovom putu bude ranjen od neprijatelja ili se sam povrijedi, ta njegova ozljeda će na Sudnjem danu biti veća nego što je bila (na dunjaluku). Boja će joj biti poput boje šafrana, a mirisat će poput miska. A kome se, u borbi na Allahovom putu, po tijelu

قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثِنْتَانِ لَا تُرَدَّانِ أَوْ قَلَمَا تُرَدَّانِ الدُّعَاءُ عِنْدَ التَّدَاةِ وَعِنْدَ النَّبَاسِ حِينَ يُلْحِمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

قَالَ مُوسَى وَحَدَّثَنِي رِزْقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَوَقْتُ الطَّيْرِ.

٤٢. باب فِيمَنْ سَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى الشَّهَادَةَ

٢٥٤١. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَرْوَانَ وَابْنُ الْمُصَفَّى قَالَا حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ عَنْ ابْنِ ثَوْبَانَ عَنْ أَبِيهِ يُرَدُّ إِلَى مَكْحُولٍ إِلَى مَالِكِ بْنِ يُحَايِرَ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُوتِقَ نَاقَهُ فَقَدْ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ مِنْ نَفْسِهِ صَادِقًا نَمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَإِنَّ لَهُ أَجْرَ شَهِيدٍ زَادَ ابْنُ الْمُصَفَّى مِنْ هُنَا وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ نُكِبَ نُكْبَةً فَإِنَّهَا تَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَعْزَرَ مَا كَانَتْ لَوْنُهَا لَوْنُ الرَّعْفَرَانِ وَرِيحُهَا رِيحُ الْيَسْكَكِ وَمَنْ

pojave čirevi i otekline, taj će na sebi imati znak šehida.”¹⁵²

43. O pokuđenosti odsijecanja prednjeg čeonog uvojka i repa kod konja

2542. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe, prenijevši od El-Hejsema b. Humejda. A ispričao nam je Hušejš b. Asrem, kog je obavijestio Ebu Asim, svi su prenijeli od Sevra b. Jezida, on od Nasra el-Kinanija, a on od nekog čovjeka – Ebu Tevbe kaže – od Sevra b. Jezida, on od nekog šejha iz plemena Benu Sulejm, on od Utbea b. Abdussulemija – ovo je njegov tekst – da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: ‘Ne odsijecajte konjima čeonu uvojku, niti grive, niti repove: oni repovima tjeraju muhe, griva ih prekriva, a u čeonom uvojkju se nalazi dobro.’”¹⁵³

44. Konje koje boje je mustehab držati

2543. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hišam b. Seid et-Talikani, prenijevši od Muhammeda b. Muhadžira el-Ensarije, on od Akila b. Šebiba, ovaj od Ebu Vehba el-Džušemija, ashaba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Preporučujem vam da držite crveno-smeđe konje sa bijelim biljezima na čelu i nogama, ili crvenkaste sa bijelim biljezima na

خَرَجَ بِهِ خُرَاجٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّ عَلَيْهِ طَابِعَ الشَّهَادَةِ.

٤٣. بَابُ فِي كِرَاهِيَةِ جَزْرِ نَوَاصِيِ الْحَيْلِ وَأَذْنَابِهَا

٢٥٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو ثَوْتَةَ عَنْ الْهَيْثَمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ح. وَحَدَّثَنَا حُشَيْشُ بْنُ أُصْرَمَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ جَمِيعًا عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ نَصْرِ الْكِنَانِيِّ عَنْ رَجُلٍ وَقَالَ أَبُو ثَوْتَةَ عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ شَيْخٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ عَنْ عُثْبَةَ بْنِ عَبْدِ السَّلَمِيِّ وَهَذَا لَفْظُهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَقْصُوا نَوَاصِيِ الْحَيْلِ وَلَا مَعَارِفَهَا وَلَا أَذْنَابَهَا فَإِنَّ أَذْنَابَهَا مَذَابِهَا وَمَعَارِفَهَا دِقَاقُهَا وَنَوَاصِيهَا مَعْفُودٌ فِيهَا الْحَيْزُ.

٤٤. بَابُ فِيمَا يُسْتَحَبُّ مِنَ ألْوَانِ الْحَيْلِ

٢٥٤٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعِيدِ الظَّالِقَانِيِّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ الْأَنْصَارِيِّ حَدَّثَنِي عَقِيلُ بْنُ شَيْبَةَ عَنْ أَبِي وَهْبِ الْجَسْمِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِكُلِّ كُمَيْتٍ أَعْرَ مَحْجَلٍ أَوْ أَشْقَرَ أَعْرَ مَحْجَلٍ أَوْ أَذْهَمَ

¹⁵² Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

¹⁵³ El-Munziri kaže da se u senedu ovoga hadisa nalazi nepoznat ravija.

čelu i nogama ili, pak, vranca sa bijelim biljezima na čelu i nogama.”¹⁵⁴

2544. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf et-Tai, kog je obavijestio Ebul-Mugire, prenijevši od Muhammeda b. Muhadžira, on od Akila b. Šebiba, ovaj od Ebu Vehba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Preporučujem vam da držite svakog crvenkastog konja koji ima bijele biljege na čelu i nogama, ili svakog konja crveno-smeđe boje koji ima biljeg na čelu.” – spomenuvši slično prethodnom hadisu.

Muhammed b. Muhadžir kaže: “Pitao sam ga zašto je naglasio vrijednost crvenog konja, a on reče: ‘Zato što kad je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao jednu jedinicu u borbu, prvi koji izvojevaše pobjedu bijaše čovjek na crvenom konju.’”

2545. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, kog je obavijestio Husejn b. Muhammed, prenijevši od Šejbana, on od Isaa b. Alija, on od svoga oca, on od njegovog djeda, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Bereket je u crvenkastim konjima.”¹⁵⁵

45. Da li se kobila naziva konjem

2546. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Mervan er-Rekki, kog je obavijestio Mervan b. Muavija, prenijevši od Ebu Hajjana et-Tejmija, on od Ebu Zur’a, a on od Ebu Hurejrea: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je nazivao i kobilu konjem.”

أَعْرَ مُحَمَّدٌ حَجَلِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَوْفٍ الطَّائِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ

٢٥٤٤. حَدَّثَنَا عَقِيلُ بْنُ شَيْبِيبٍ عَنْ أَبِي وَهَبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْكُمْ بِكُلِّ أَشْقَرٍ أَعْرَ مُحَمَّدٌ حَجَلِي أَوْ كُنَيْتِ أَعْرَ فَذَكَرَ نَحْوَهُ قَالَ مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ مُهَاجِرٍ وَسَأَلْتُهُ لِمَ فَضَّلَ الْأَشْقَرَ قَالَ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ جَاءَ بِالْفَتْحِ صَاحِبُ أَشْقَرٍ.

٢٥٤٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ شَيْبَانَ عَنْ عَيْسَى بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُمْنُ الْحَقِيلِ فِي شُقْرِهَا.

٤٥. بَابُ هَلْ تُسَمَّى الْأُنْثَى

مِنَ الْحَقِيلِ قَرَسًا

٢٥٤٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَرْوَانَ الرَّقِئِيُّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي حَيَّانٍ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُسَمِّي الْأُنْثَى مِنَ الْحَقِيلِ قَرَسًا.

¹⁵⁴ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

¹⁵⁵ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami’u*.

46. Koje je konje pokuđeno držati

2547. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Selma b. Abdurrahmana, on od Ebu Zur'a, a on od Ebu Hurejrea: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je prezirao konje koji imaju bijele pjege u nakrst: na zadnjoj desnoj i prednjoj lijevoj nozi, ili na prednjoj desnoj i zadnjoj lijevoj nozi."¹⁵⁶

Ebu Davud kaže: "koji ima bijele pjege nasuprot".

47. O našim obavezama prema jahaćim i životinjama čije meso jedemo

2548. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufeji, kog je obavijestio Miskin b. Bukejr, prenijevši od Muhammeda b. Muhadžira, on od Rebie b. Jezida, ovaj od Ebu Kebšea es-Selulija, a on od Sehla b. el-Hanzalijjea: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom prošao pored kamile kod koje su se (od mršavosti) leđa gotovo spojila s trbuhom, pa je kazao: 'Bojte se Allaha u pogledu ovih životinja, koje ne mogu govoriti. Kada ih jašete, neka su dobre (site), i kada ih jedete, neka su dobre (debele).'"

2549. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Mehdi, prenijevši od Ibn Ebu Jakuba, on od El-Hasana b. Sa'da, štićenika El-Hasana b. Alije, da je Abdullah b.

٤٦. بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْخَيْلِ

٢٥٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلْمِ هُوَانِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْرَهُ الشَّكَالَ مِنَ الْخَيْلِ وَالشَّكَالَ يَكُونُ الْقَرَسُ فِي رِجْلِهِ الْيُسْرَى بِيَاضٍ وَفِي يَدِهِ الْيُسْرَى بِيَاضٍ أَوْ فِي يَدِهِ الْيُسْرَى وَفِي رِجْلِهِ الْيُسْرَى
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَيْ مَخَالِفَ.

٤٧. بَاب مَا يُؤْمَرُ بِهِ مِنْ

الْقِيَامِ عَلَى الدَّوَابِّ وَالْبَهَائِمِ

٢٥٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَلِيُّ حَدَّثَنَا مِسْكِينُ بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ بَرِيدٍ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ السَّلُولِيِّ عَنْ سَهْلِ ابْنِ الْحَنْظَلِيِّ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَعِيرٍ قَدْ لَحِقَ ظَهْرُهُ بِبَطْنِهِ فَقَالَ: اتَّقُوا اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوهَا صَالِحَةً وَكُلُّوهَا صَالِحَةً.

٢٥٤٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعْدِ مَوْلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: أَرَدْتُ

¹⁵⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori, osim El-Buharija.

Džafer kazao: "Jednog dana me je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posadio iza sebe da jašem i potajno mi ispričao hadis – koji nikome neću ispričati. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prilikom obavljanja fiziološke potrebe najviše volio da se zakloni iza kakve građevine ili gustih palmi. Jednom prilikom je ušao u vrt nekog ensarije i vidio devu. Pošto je ugledala Vjerovjesnika, s.a.v.s., deva je zacvilila i iz očiju su joj potekle suze. Vjerovjesnik, s.a.v.s., joj je prišao, pomilovao je po ušnoj kosti i ona je prestala plakati. Upitao je: 'Ko je vlasnik ove deve? Čija je ovo deva?' Dođe neki mladić, ensarija, i reče: 'Moja, Allahov Poslaniče.' On reče: 'Zar se ne bojiš Allaha u vezi ove životinje, koju ti je Allah podario? Požalila mi se da je izgladnjuješ i da je pretovaraš.'"¹⁵⁷

2550. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Sumejja, Ebu Bekrovog štićenika, on od Ebu Saliha es-Semmana, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Dok je neki čovjek išao putem, jako je ožednio. Pronašao je bunar, spustio se u njega i napio se. Zatim je izišao i zatekao psa kako dahće i od žeđi jede zemlju. Čovjek reče: 'Ovaj pas je u stanju u kakvom sam ja bio.', pa se opet spustio u bunar, napunio obuću vodom, uhvatio je ustima, popeo se i napojio psa, te ga je Allah pohvalio i oprostio mu." "Allahov

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلَفَهُ ذَاتَ يَوْمٍ فَأَسْرَّ إِلَيْهِ حَبِيبًا لَا أُحَدِّثُ بِهِ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ وَكَانَ أَحَبُّ مَا اسْتَتَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَاجَتِهِ هَدَفًا أَوْ حَائِشَ نَخْلٍ قَالَ فَدَخَلَ حَائِطًا لِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَإِذَا جَمَلٌ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَنَّ وَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ فَآتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ ذِفْرَاهُ فَسَكَتَ فَقَالَ: مَنْ رَبُّ هَذَا الْجَمَلِ لِمَنْ هَذَا الْجَمَلُ فَجَاءَهُ فَتَى مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ: أَفَلَا تَتَّقِي اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبُهَيْمَةِ الَّتِي مَلَكَكَ اللَّهُ إِيَّاهَا فَإِنَّهُ سَكَا إِلَيْكَ نَجِيعُهُ وَتَذْنِيبُهُ.

٢٥٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُوَيْبِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ فَاشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بئْرًا فَتَزَلَّ فِيهَا فَتَرَبَّ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ التُّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ: الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلَ الَّذِي كَانَ بَلَغَنِي فَتَزَلَّ الْبئْرَ فَمَلَأَ حُمَّهُ فَأَمْسَكُهُ بِفِيهِ حَتَّى رَقِيَ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ

¹⁵⁷ Bilježe ga Muslim u *Sahibu* i Ibn Madže u *Sunenu*. Međutim, u njihovom predanju nije spomenuta priča o devi.

Poslaniče, zar ćemo i za životinje imati nagradu?” – upitali su prisutni. “Za sve živo što ima jetru postoji i nagrada.” – odgovorio je.¹⁵⁸

48. O odsjedanju u odredištima

2551. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Muhammed b. Džafer, prenijevši od Šu'bea, on od Hamze ed-Dabijja, da je Enes b. Malik rekao: “Kada bismo (prilikom putovanja) odsjeli u nekom mjestu, ne bismo klanjali duha-namaz dok ne bismo raspremili deve.”

49. O vezivanju ogrlice od strune¹⁵⁹ konjima oko vrata

2552. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Ebu Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma, a on od Abbada b. Temima, kog je obavijestio Ebu Bešir el-Ensari, da je sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., bio na jednom putovanju. Tada je Allahov Poslanik poslao izaslanika (Abdullah b. Ebu Bekr misli da je rekao: a svijet je bio u svojim konačištima), da se na vratu ni jedne deve ne ostavi ogrlica od strune, odnosno bilo kakva ogrlica (kao hamajlija protiv uroka i sl.), a da ne bude prekinuta.¹⁶⁰

اللَّهُ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ لِأَجْرًا فَقَالَ: فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ

٤٨. بَاب فِي نَزُولِ الْمَنَازِلِ

٢٥٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَنْبَلِيٌّ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَزْرَةَ الضَّبِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ: كُنَّا إِذَا نَزَلْنَا مَنْزِلًا لَا نَسْجُحُ حَتَّى نَحْمَلَ الرَّحَالَ.

٤٩. بَاب فِي تَقْلِيدِ الْخَيْلِ بِالْأَوْتَارِ

٢٥٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَمْعَتِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَبْدِ بْنِ تَمِيمٍ أَنَّ أَبَا بَشِيرَ الْأَنْصَارِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَنْفَارِهِ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَبِئْتُ أَنَّهُ قَالَ وَالنَّاسُ فِي مَبِيتِهِمْ لَا يَبْقَيْنَ فِي رِقَبَةٍ بَعِيرٍ قِلَادَةً مِنْ وَتَرٍ وَلَا قِلَادَةً إِلَّا قُطِعَتْ قَالَ مَالِكٌ أَرَى أَنَّ ذَلِكَ مِنْ أَجْلِ الْعَيْنِ.

¹⁵⁸ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

¹⁵⁹ Abadi tvrdi da se ovo poglavlje ne nalazi u nekim primjercima rukopisa Ebu Davudovog *Sunena*.

¹⁶⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

Malik je rekao: “Mislim da je to zbog uroka.”

50. O plemenitosti prema konjima, te lijepom odnosu prema njima i njihovom timarenju¹⁶¹

2553. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hišam b. Seid et-Talikani, prenijevši od Muhammeda b. el-Muhadžira, on od Akila b. Šebiba, ovaj od ashaba Ebu Vehba el-Džušemija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Odnosite se lijepo prema konjima, milujte ih po glavi i po zadnjem dijelu (ili je kazao: po sapima). Možete im oko vrata vezati uže, ali im ne vežite ogrlice od strune (radi uroka).”¹⁶²

51. O stavljanju zvona na konje

2554. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ubejdulla-ha, on od Nafia, on od Salima, on od Ebul-Džerraha, Ummu Habibinog štićenika, on od Ummu Habibe, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Meleki se ne pridružuju skupini (ljudi) u kojoj se nalazi zvono.”¹⁶³

2555. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od

٥٠. بَابُ إِكْرَامِ الْخَيْلِ وَارْتِبَاطِهَا وَالْمَسْجِ عَلَى أَكْفَالِهَا

٢٥٥٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعِيدِ الطَّالِقَانِيِّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ حَدَّثَنِي عُقَيْلُ بْنُ شَيْبٍ عَنْ أَبِي وَهْبِ الْجُسَيْمِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ارْتَبِطُوا الْخَيْلَ وَامْسَحُوا بِرِئَاصِهَا وَأَعْجَازِهَا أَوْ قَالَ أَكْفَالِهَا وَقَلَّدُوهَا وَلَا تَقَلَّدُوهَا الْأَوْتَارَ.

٥١. بَابُ فِي تَغْلِيْقِ الْأَجْرَاسِ

٢٥٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِي الْجَرَّاحِ مَوْلَى أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَصْحَبُ الْمَلَائِكَةُ رِفْقَةً فِيهَا جَرَسٌ.

٢٥٥٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَصْحَبُ

¹⁶¹ Abadi tvrdi da se ni ovo poglavlje ne nalazi u nekim primjercima rukopisa Ebu Davudovog *Sunena*.

¹⁶² Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

¹⁶³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

Suhejla b. Ebu Salih, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Meleki se ne pridružuju skupini (ljudi) u kojoj se nalaze pas ili zvono (zvono ili pas).”¹⁶⁴

2556. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi, kog je obavijestio Ebu Bekr b. Ebu Uvejs, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od El-A'laa b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “U zvonu je šejtanska muzika.”¹⁶⁵

52. O jahanju životinje koja jede nečist

2557. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Ejuba, on od Nafia, da je Ibn Omer kazao: “Zabranjeno je jahanje životinje koja jede nečist.”¹⁶⁶

2558. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Surejh er-Razi, kog je obavijestio Abdullah b. el-Džehm, prenijevši od Amra b. Ebu Kajs, on od Ejuba es-Sahtijanija,

الْمَلَائِكَةُ رَفَقَةً فِيهَا كَلْبٌ أَوْ جَرَسٌ
(جَرَسٌ أَوْ كَلْبٌ).

٢٥٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ أَخْبَرَنَا أَبُو
بَكْرٍ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ
بْنُ بِلَالٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فِي الْجَرَسِ مِرْمَارُ
الشَّيْطَانِ.

٥٢. بَابُ فِي رُكُوبِ الْجَلَالَةِ

٢٥٥٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ
عَنْ أَيُّوبَ عَنْ تَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ:
نَهَى عَنْ رُكُوبِ الْجَلَالَةِ.

٢٥٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ الرَّازِيُّ
أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْجُهْمِ حَدَّثَنَا عَمْرُو
يَعْنِي ابْنَ أَبِي قَيْسٍ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ
عَنْ تَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ

¹⁶⁴ Poznato nam je da meleki milosti ne ulaze u kuće ili stanove u kojima se nalazi pas, slika ili zvono. Iz ovog hadisa saznajemo da se meleki milosti ne pridružuju ni skupinama putnika koji na svojim jahalicama imaju zvona ili koji sa sobom vode psa.

Ovaj hadis su zabilježili Muslim u *Sabihu* i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

¹⁶⁵ Bilježe ga Muslim u *Sabihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

¹⁶⁶ U ovom hadisu se zabranjuje jahanje životinje koja jede nečist. U hadisu koji bilježi Et-Tirmizi u *Džami'u*, sa senedom od Ibn Omera, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio jedenje mesa i pijenje mlijeka od životinje koja jede nečist. Razlog tome je što meso i mlijeko takve životinje zaudaraju kao što zaudara i znoj deve koja jede nečist.

on od Nafia, a on od Ibn Omera: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se jaše deva koja jede nečist."¹⁶⁷

53. O čovjeku koji dā ime životinji

2559. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Ebul-Ahvesa, on od Ebu Ishaka, on od Amra b. Mejmuna, da je Muaz kazao: "Jahao sam iza Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., leđa na magarcu koji se zvao Ufejz."¹⁶⁸

54. O pozivu prilikom borbe: Jašite, o Allahovi konjanici!

2560. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Davud b. Sufjan, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od Sulejmana b. Musaa Ebu Davuda, on od Džafera b. Sa'da b. Semurea b. Džunduba, ovaj od Hubejba b. Sulejmana,¹⁶⁹ on od svoga oca Sulejmana b. Semurea, a on od Semurea b. Džunduba: "Nakon toga, Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi, kada bismo osjetili strah, naše konje nazvao Allahovom konjicom i naredio bi nam, kada krećemo u borbu, da se grupišemo i idemo strpljivo i dostojanstveno."¹⁷⁰

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجَلَالَةِ
فِي الْإِبِلِ أَنْ يُرَكَبَ عَلَيْهَا.

٥٣. بَاب فِي الرَّجُلِ يُسَمِّي دَابَّتَهُ

٢٥٥٩. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ: كُنْتُ رَدَفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ.

٥٤. بَاب فِي التَّدَايِ عِنْدَ التَّغْيِيرِ
يَا حَيْلَ اللَّهِ ازْجِي

٢٥٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانَ بْنُ مُوسَى أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ حَدَّثَنِي حُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَى حَيْلَنَا حَيْلَ اللَّهِ إِذَا فَرَعْنَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا إِذَا فَرَعْنَا بِالْجَمَاعَةِ وَالصَّبْرِ وَالسَّكِينَةِ وَإِذَا قَاتَلْنَا.

¹⁶⁷ Ovdje je zabrana upotrijebljena u smislu mekruha, a ne u smislu harama.

¹⁶⁸ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori, osim Ibn Madžea.

¹⁶⁹ Hubejb b. Sulejman b. Semure b. Džundub Ebu Sulejman el-Kufi. On je bio nedovoljno poznat prenosilac. Pripadao je sedmoj generaciji prenosilaca.

¹⁷⁰ El-Askeri je zabilježio u djelu *El-Emsal*, sa senedom od Enesa b. Malika, da je Harise b. en-Nu'man rekao: "Allahov Poslanice, zamoli Allaha da padnem kao šehid." Jednog dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzviknu: "Jašite, o Allahovi konjanici!" On je prvi uzjahao konja i prvi je pao kao šehid.

55. O zabrani proklinjanja životinje

2561. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ejuba, on od Ebu Kilabea, on od Ebul-Muhelleba, a on od Imrana b. Husajna: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je tokom jednog putovanja čuo kako neko proklinje. 'Kakvo je ono proklinjanje?' – upitao je. Rekli su: 'Ono ta i ta žena proklinje svoju devu.' Poslanik kaza: 'Skinite tovar (i sedlo) s nje, jer je ukleta.' Te su skinuli tovar s nje. Kao da sada gledam u nju: bila je to deva smeđe boje."¹⁷¹

56. O borbi životinja

2562. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Kutbea b. Abdulaziza b. Sijaha, on od A'meša, on od Ebu Jahjaa el-Kattata, on od Mudžahida, a on od Ibn Abbasa: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio borbe životinja."¹⁷²

57. O stavljanju obilježja životinjama

2563. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Hišama b. Zejda, da je Enes kazao: "Donio sam mog tek rođenog brata Vjerovjesniku, s.a.v.s., da

٥٥. بَابُ فِي التَّدَايِ عِنْدَ التَّغْيِيرِ
يَا خَيْلَ اللَّهِ ازْكُمِي

٢٥٦١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ عَنْ أَبِي يُوَيْبٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي
الْمُهَلَّبِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي
سَفَرٍ فَسَمِعَ لَعْنَةً فَقَالَ: مَا هَذِهِ قَالُوا
هَذِهِ لِفُلَانَةٍ لَعْنَتْ رَاحِلَتَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ضَعُورًا عَنْهَا
فَأَنَّهَا مَلْعُونَةٌ فَوَضَعُوا عَنْهَا قَالَ عِمْرَانُ
فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهَا نَاقَةً وَرَقَاءً.

٥٦. بَابُ فِي التَّخْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ

٢٥٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا
يَحْيَى بْنُ أَدَمَ عَنْ قُطَيْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ
بْنِ سَيَّاحٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي يَحْيَى
الْقَطَّابِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
عَنِ التَّخْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ.

٥٧. بَابُ فِي وَسْمِ الدَّوَابِّ

٢٥٦٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غُرَيْرٍ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ
مَالِكٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

¹⁷¹ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

¹⁷² Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*. Misli se na burbe pijetlova, bikova, ovnova i sl.

mu hurmom istrlja nepca.¹⁷³ Zatekli smo ga u toru kako stavlja obilježja bravima (mislim da je rekao: u uši).¹⁷⁴

58. O zabrani obilježavanja i udaranja po licu

2564. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebuz-Zubejra, a on od Džabira: “Neko je prošao pored Vjerovjesnika, s.a.v.s., na magarcu koji je bio obilježen po licu, pa je rekao: ‘Zar vam nije poznato da sam ja prokleo onoga koji obilježava životinje po licu i onoga ko ih udara po licu? To je zabranjeno.’”¹⁷⁵

59. O pokuđenosti parenja magaraca s konjima

2565. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebul-Hajra, on od Ibn Zurejra, a on od Alije b. Ebu Taliba: “Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je poklonjena mazga i on ju je uzjahao. Alija reče: ‘Kada bismo parili magarce i konje, dobili

وَسَلَّمَ بِأَجْ لِي حِينَ وُلِدَ لِجَنَّتْهُ فَإِنَّا
مُورِي مِرْبِدٍ يَسْمُ عَنَّمَا أَحْسَبُهُ قَالَ فِي
أَذَانِهَا.

٥٨. بَابُ التَّفْهِيمِ عَنِ الْوَسْمِ فِي
الْوَجْهِ وَالصَّرْبِ فِي الْوَجْهِ

٢٥٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَنبَأَنَا
سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ التَّيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَيْهِ بِمَجَارٍ
قَدْ وَسِمَ فِي وَجْهِهِ فَقَالَ: أَمَا بَلَّفَكُم أَنِّي
لَعَنْتُ مَنْ وَسِمَ الْبَيْهِيَّةَ فِي وَجْهِهَا أَوْ
صَرَّبَهَا فِي وَجْهِهَا، فَنَهَى عَنْ ذَلِكَ.

٥٩. بَابُ فِي كِرَاهِيَةِ الْحَمْرِ
تَنْزِي عَلَى الْخَيْلِ

٢٥٦٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا
اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي
الْحَقْبَرِ عَنْ ابْنِ زُرَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
قَالَ: «أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ بَغْلَةٌ فَرَكَّبَهَا، فَقَالَ عَلِيٌّ: لَوْ حَمَلْنَا
الْحَمِيرَ عَلَى الْخَيْلِ فَكَانَتْ لَنَا مِثْلُ هَذِهِ؟»

¹⁷³ Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi stavio hurmu u svoja mubarek usta, a onda bi njome novorođenčetu istrljao nepca. Činio im je to radi bereketa.

¹⁷⁴ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

¹⁷⁵ Na temelju ovog i drugih hadisa, En-Nevevi smatra da je udaranje po licu i insana i hajvana zabranjeno, kao što je, po njemu, zabranjen svaki vid obilježavanja i žigosanja po licu, i hajvana i insana. Hajvana je dozvoljeno obilježiti, ukoliko to zahtijeva potreba, po drugim dijelovima tijela, mimo lica. Ovaj hadis su zabilježili Muslim u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

bismo slično ovome. Allahov Poslanik, a.s., reče: 'To rade oni koji ne znaju.'¹⁷⁶

60. O jahanju trojice na jednoj životinji

2566. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih Ma-hbub b. Musa, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Asima b. Sulejmana, on od Muverrika el-Idžlija, da je Abdullah b. Džafer kazao: "Kada bi se Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio s putovanja, bio bi dočekan sa nama (od naših staratelja). Koga bi od nas prvoga sreo, stavio bi ga na jahalicu ispred sebe. Jednom prilikom je prvo sreo mene i stavio me ispred sebe. Potom je sreo Hasana ili Husejna, a njega je stavio iza sebe, i tako smo ušli u Medinu."¹⁷⁷

61. O sjedenju na jahalici

2567. ISPRIČAO NAM JE Abdulvehhab b. Nedžde, kog je obavijestio Ibn Ajjaš, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Amra eš-Šeibanija, on od Ebu Merjema, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Nipošto ne držite govore sjedeći na leđima vaših životinja. Allah vam ih je potčinio da vas prenesu do odredišta do kojih biste, da nije njih, s velikim naporom stigli, a zemlju

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ.

٦٠. باب في ركوب ثلاثة على دابة

٢٥٦٦. حدثنا أبو صالح محبوب بن موسى أخبرنا أبو إسحاق الفزازي عن عاصم بن سليمان عن موريق - يعني العجلي - حدثني عبدالله بن جعفر قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ اسْتَقْبَلَ بِنَا فَأَيُّنَا اسْتَقْبَلَ أَوْلَى جَعَلَهُ أَمَامَهُ فَاسْتَقْبَلَ بِي فَحَمَلَنِي أَمَامَهُ، ثُمَّ اسْتَقْبَلَ بِحَسَنِ أَوْ حُسَيْنٍ فَجَعَلَهُ خَلْفَهُ فَدَخَلْنَا الْمَدِينَةَ وَإِنَّا لَكَذَلِكَ.

٦١. باب في الوقوف على الدابة

٢٥٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّهْمَنِ بْنُ نَجْدَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي عَمْرٍو السَّبَّائِيَّ عَنْ ابْنِ أَبِي مَرْثَمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا ظُهُورَ دَوَابِّكُمْ مَنَابِرَ فَإِنَّ اللَّهَ إِنَّمَا سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَبَلَّغَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا

¹⁷⁶ Neki učenjaci, na temelju ovoga i drugih hadisa, smatraju da je mekruh ukrštanje magaraca i konja, dok neki smatraju da je to dozvoljeno. Ovi drugi svoje mišljenje temelje na činjenici da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., posjedovao mazgu koja je nastala ukrštanjem magarca i konja.

¹⁷⁷ Abadi smatra da se ovaj hadis može uzeti kao dokaz za dozvoljenost jahanja trojice na jednoj životinji. Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

vam je odredio da na njoj obavljate svoje potrebe.”¹⁷⁸

62. O životinjama koje se vode pored¹⁷⁹

2568. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi, kog je obavijestio Ibn Ebu Fudejk, prenijevši od Abdullaha b. Ebu Jahjaa, on od Seida b. Ebu Hinda, a ovaj od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Postoje deve i prostorije koje su u službi šejtana. U službi šejtana su one deve koje neko ugoji i vodi pored sebe, a niti ih jaše niti tovari (služe za hvalisanje); provede ih pored svoga brata po vjeri umornog od putovanja, a ne ponudi ga da ih uzjaše. A nosiljke za žene na devama koje (su prazne) i koje su ljudi prekrili svilenim brokatom,” – veli Seid – “to su prostorije u službi šejtana.”¹⁸⁰

بَالِيغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ وَجَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فَعَلَيْهَا فَأَقْضُوا حَاجَتَكُمْ.

٦٢. بَاب فِي الْجَنَائِبِ

٢٥٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَحْيَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَكُونُ إِبِلٌ لِلشَّيَاطِينِ وَبُيُوتٌ لِلشَّيَاطِينِ فَأَمَّا إِبِلُ الشَّيَاطِينِ فَقَدْ رَأَيْتُهَا تَخْرُجُ أَحَدَكُمْ بِجُنَيْبَاتٍ مَعَهُ قَدْ أَسْمَتَهَا فَلَا يَعْلَمُ بَعِيرًا مِنْهَا وَيَمُرُّ بِأَخِيهِ قَدْ انْقَطَعَ بِهِ فَلَا يَحْمِلُهُ وَأَمَّا بُيُوتُ الشَّيَاطِينِ فَلَمْ أَرَهَا كَأَنَّ سَعِيدًا يَقُولُ لَا أَرَاهَا إِلَّا هَذِهِ الْأَقْفَاصُ الَّتِي يَسْتُرُ النَّاسُ بِالدَّبِيَّاجِ.

¹⁷⁸ Ovim hadisom Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjuje da, dok vodimo poslovne razgovore, sjedimo na jahalicama. One služe za jahanje, a kada obavljamo poslovne razgovore, treba sići sa jahalica i to na zemlji obaviti. Allahov Poslanik, a.s., ovo zabranjuje iz razloga da ne bismo bespotrebno opterećivali životinje. U senedu ovoga hadisa je Ismail b. Ajjaš, kog su hadiski učenjaci kritizirali.

¹⁷⁹ Ovim se misli na životinje koje vlasnik drži radi hvalisanja. To su obično reprezentativne, dobro ugojene životine koje ne služe za jahanje niti za tovarjenje, nego samo za samoisticanje.

¹⁸⁰ Ovim hadisom Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazuje da je sve ono što ljudi drže radi hvalisanja, a ne radi službe ljudima, u službi šejtana. Naveo je primjer da su dobro uhranjene deve koje ljudi na putovanja vode pored sebe, kako bi se time istjecali i hvalili, dok njegova braća i sestre po vjeri, koji nemaju jahalica, idu pješke, u službi šejtana.

63. O žurbi prilikom putovanja i zabrani odmaranja na putu (pred kraj noći)

2569. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Suhejla b. Ebu Salih, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Kada putujete plodnim predjelima, dajte devama njihovo pravo. A kada putujete neplodnim predjelima, požurite.¹⁸¹ Kada hoćete da odmorite pred kraj noći, sklonite se s puta.”¹⁸²

2570. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Jezid b. Harun (Zurej), prenijevši od Hišama, on od El-Hasana, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Poslanika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu, s tim što je nakon riječi: “...dajte devama njihovo pravo” kazao: “...i ne prolazite (bez odmora) mjesta predviđena za odmor.”¹⁸³

٦٣. بَاب فِي سُرْعَةِ السَّيْرِ وَالْتَفِي عَنِ التَّعْرِيسِ فِي الطَّرِيقِ

٢٥٦٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَافَرْتُمْ فِي الْخَيْصَبِ فَأَعْظَمُوا الْإِبِلَ حَقَّهَا وَإِذَا سَافَرْتُمْ فِي الْجُدْبِ فَاسْرِعُوا السَّيْرَ فَإِذَا أَرَدْتُمْ التَّعْرِيسَ فَتَنَكَّبُوا عَنِ الطَّرِيقِ.

٢٥٧٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ هَذَا قَالَ بَعْدَ قَوْلِهِ حَقَّهَا وَلَا تُعْدُوا الْمَنَارِلَ.

¹⁸¹ U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., iznosi neka pravila prilikom putovanja. To su: ukoliko ljudi putuju na devama ili drugim životinjama kroz plodne predjele, ne trebaju žuriti. Trebaju odmarati deve, jer one tokom takvih putovanja imaju hrane. Međutim, ukoliko putuju neplodnim predjelima, trebaju žuriti, jer deve neće moći dugo izdržati bez hrane. Kada odmaraju, pred kraj noći, da ne odmaraju na putu, nego podalje od njega, jer putevima, obično, noću hodaju i zvijeri i gmizavci.

¹⁸² Bilježe ga Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

¹⁸³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

64. O putovanju noću

2571. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Ali, kog je obavijestio Halid b. Jezid, prenijevši od Ebu Džafera er-Razija, on od Er-Rebi'a b. Enesa, a on od Enesa da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Putujte noću, jer je putovanje noću lakše."¹⁸⁴

65. Vlasnik životinje ima najveće pravo da je jaše naprijed

2572. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Sabit el-Mervezi, kog je obavijestio Ali b. Husejn, prenijevši od svog oca, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od Ebu Burejdea kada veli: "Dok je jednog dana Vjerovjesnik, s.a.v.s., išao pješke, naiđe neki čovjek sa magarcem. Reče: 'Uzjaši, Allahov Poslaniče!', a on ustuknu nazad. Allahov Poslanik mu kaza: 'Ne, ti si preči da na svojoj životinji jašeš naprijed, osim ako to pravo ne ustupaš meni!' 'Ustupam ti ga.' – reče, i Poslanik uzjaha."¹⁸⁵

٦٤. بَاب فِي الدُّحَّةِ

٢٥٧١. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا حَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ عَنْ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَيْنَا بِاللَّيْلِ بِالدُّحَّةِ فَإِنَّ الْأَرْضَ تُظَوَّرُ بِاللَّيْلِ.

٦٥. بَاب رَبِّ الدَّابَّةِ أَحَقُّ بِصَدْرِهَا

٢٥٧٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَابِيتِ الْمَرْوَزِيُّ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ: سَمِعْتُ بُرَيْدَةَ يَقُولُ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي جَاءَ رَجُلٌ وَمَعَهُ حِمَارٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ازْكَبْ وَتَأَخَّرَ الرَّجُلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا أَنْتَ أَحَقُّ بِصَدْرِ دَابَّتِكَ مِنِّي إِلَّا أَنْ تَجْعَلَهُ لِي قَالَ فَإِنِّي قَدْ جَعَلْتُهُ لَكَ فَرَكِبَ.

¹⁸⁴ Dakako, ovo se odnosilo na putovanja na devama i pješke u predjelima u kojima vladaju velike vrućine. Noću se lakše i brže putuje, tako da se putniku čini kao da se zemlja pred njim skuplja.

¹⁸⁵ Ovo je još jedan hadis iz koga se vidi skromnost i pravednost Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kome ne bi smetalo da jaše iza običnog čovjeka čije je pravo da na svojoj životinji jaše naprijed. Tek kada mu je dotični čovjek ustupio svoje pravo, on je uzjahao, a taj čovjek je sjedio iza.

66. O životinji kojoj u ratu bude presječena tetiva iznad pete

2573. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufeji, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, ovaj od Ibn Abbada, a on od svoga oca Abbada b. Abdullaha b. ez-Zubejra – a on je Jahja b. Abbad – njemu je ispričao čovjek u čijoj je kući bio na dojenju, potomak Murrea b. Avfa, koji je učestvovao u Bici na Mu'ti: “Tako mi Allaha, kao da sada gledam u Džefera kada se bacio sa svoga riđeg konja, kojeg je ubio¹⁸⁶, i nastavio se boriti sve dok nije poginuo.”

Ebu Davud je kazao da sened ovoga hadisa nije čvrst.

67. O natjecanju za nagradu

2574. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Ibn Ebu Zi'b, prenijevši od Nafia b. Ebu Nafia, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Može se natjecati za nagradu samo u trkanju deva i konja, i u gađanju strijelama.”¹⁸⁷

2575. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Nafia, a on od Abdullaha b. Omera:

٦٦. بَاب فِي الدَّابَّةِ تُعْرَقُ فِي الْحَرْبِ

٢٥٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمِيمِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّادٍ عَنْ أَبِيهِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزَّبَيْرِ قَالَ أَبُو دَاوُدَ هُوَ يَخْبِي بَنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنِي أَبِي الَّذِي أَرْضَعَنِي وَهُوَ أَحَدُ بَنِي مُرَّةَ بْنِ عَوْفٍ، وَكَانَ فِي تِلْكَ الْغَزَاةِ غَزَاةَ مُؤْتَةَ قَالَ: «وَاللَّهِ لَكَأَنِّي أَنْظَرُ إِلَى جَعْفَرِ حِينَ افْتَحَمَ عَنْ فَرَسٍ لَهُ شَفْرَاءَ فَعَقَرَهَا، ثُمَّ قَاتَلَ الْقَوْمَ حَتَّى قُتِلَ».

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا الْحَدِيثُ لَيْسَ بِالْقَوِي.

٦٧. بَاب فِي السَّبْقِ

٢٥٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي ذُنَيْبٍ عَنْ نَافِعِ بْنِ أَبِي نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا سَبْقَ إِلَّا فِي خُفِّ أَوْ حَافِرٍ أَوْ نَصْلٍ».

٢٥٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ

¹⁸⁶ Tako bi postupili kada bi uvidjeli da će biti poraženi, kako se neprijatelj ne bi okoristio time u borbi protiv muslimana.

¹⁸⁷ Neki učenjaci ovome dodaju i pješačke trke i sva druga takmičenja kojima se jača borbena gotovost. Ovaj hadis su zabilježili Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*. Et-Tirmizi je kazao da je ovo hasen-hadis.

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odredio da se utrenirani konji utrkuju od Hafjaa do Senijjetul-Vedaa, a nepripremljeni od Senijjetul-Vedaa do džamije Benu Zurejk. Jedan od onih koji se utrkivao bio je Abdullah.”¹⁸⁸

2576. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio El-Mu'temir, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., je trenirao konje kojima se trkao.”¹⁸⁹

2577. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Ukbe b. Halid, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je trkao konje, a prednost za trku davao je konjima u petoj godini.”

68. O pješačkim trkama

2578. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih el-Entaki Mahbub b. Musa, prenijevši od Ebu Ishaka el-Fezarija, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca i Ebu Selemea, da je Aiša sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s., bila na jednom putovanju. Aiša kaže: “Tada sam se sa njim trkala i pobijedila ga. Kada sam se malo udebljala, ponovo smo se trkali, pa me je pobijedio. Kazao mi je: ‘Ovo ti je za onu pobjedu.’”¹⁹⁰

اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَابَقَ بَيْنَ الْحَقِيلِ الَّتِي قَدْ ضَمَّرَتْ مِنَ الْحَفِيَاءِ وَكَانَ أَمْدَهَا نَبِيَّةَ الْوَدَاعِ وَسَابَقَ بَيْنَ الْحَقِيلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ مِنَ الْقَبِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَإِنْ عَبَدَ اللَّهُ كَانَ مِنْ سَابِقٍ بِهَا.

٢٥٧٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُضَمَّرُ الْحَقِيلَ يُسَابِقُ بِهَا.

٢٥٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَقَ بَيْنَ الْحَقِيلِ وَفَضَلَ الْمَرْحَ فِي الْعَايَةِ.

٦٨. بَابُ فِي السَّبَقِ عَلَى الرَّجُلِ

٢٥٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ الْأَنْطَاكِيُّ عَجُوبُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ يَعْنِي الْفَزَارِيَّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ قَالَتْ فَسَابَقْتُهُ فَسَبَقْتُهُ عَلَى رَجُلٍ فَلَمَّا حَمَلْتُ اللَّحْمَ سَابَقْتُهُ فَسَبَقَنِي فَقَالَ: هَذِهِ بِتِلْكَ السَّبَقَةِ.

¹⁸⁸ Ovaj su hadis u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori, osim Ibn Madžea.

¹⁸⁹ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

¹⁹⁰ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

69. O trećem konju u utrci

2579. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Husajn b. Numejr, prenijevši od Sufjana b. Husejna. A obavijestio nas je i Ali b. Muslim, prenijevši od Abbada b. el-Avvama, on od Sufjana b. Husejna, isti smisao, on od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “**Ko bi u utrcu, uz dva konja, uveo svog, a ne bi vjerovao da može pobijediti – on se ne smatra partnerom u utrci. Međutim, ukoliko bi vjerovao da bi mogao pobijediti, u tom slučaju bi se smatrao partnerom u utrci.**”¹⁹¹

2580. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, kog je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od Seida b. Bešira, a on od Ez-Zuhrija – sa istim senedom i značenjem Abbadovog hadisa.

Ebu Davud kaže: “A prenijeli su ga i Ma'mer, Šuajb i Akil od Ez-Zuhrija, a on od nekih učenih ljudi, i ovo je, prema našem mišljenju, pouzdanije.”

70. O povicima na konja prilikom utrka

2581. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Halef, kog je obavijestio Abdulvehhab b. Abdulmedžid, prenijevši od Anbesea. A ispričao nam je i Musedded, kog je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Humejda et-

٦٩. بَابُ فِي الْمَحَلِّ

٢٥٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ ثَمِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ ح. وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبَادُ بْنُ الْعَوَّامِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ الْمَعْنَى عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَدْخَلَ قَرَسًا بَيْنَ قَرَسَيْنِ يَغْنِي وَهُوَ لَا يُؤْمِنُ أَنْ يَسْبِقَ فَلَيْسَ بِقِمَارٍ وَمَنْ أَدْخَلَ قَرَسًا بَيْنَ قَرَسَيْنِ وَقَدْ أَمِنَ أَنْ يَسْبِقَ فَهُوَ قِمَارٌ

٢٥٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنِ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ بِإِسْنَادِ عَبَادٍ وَمَعْنَاهُ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ مَعْمَرٌ وَشُعَيْبٌ وَعَقِيلٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ وَهَذَا أَصَحُّ عِنْدَنَا.

٧٠. بَابُ فِي الْجَلْبِ عَلَى الْحَيْلِ فِي السَّبَاقِ

٢٥٨١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلْفٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ أَخْبَرَنَا عَنبَسَةُ ح. وَحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّوِيلِ جَمِيعًا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنِ

¹⁹¹ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

Tavila, svi od El-Hasana, on od Imrana b. Husajna, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Nema *el-dželega* niti *el-dženeba* u konjskim utrkama.”¹⁹²

2582. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, kog je obavijestio Abdul-A'la, prenijevši od Seida, da je Katade kazao: “*El-dželeg* i *el-dženeb* bivaju u (konjskim) utrkama.”

71. O ukrašavanju mača

2583. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Džerir b. Hazim, prenijevši od Katadea, da je Enes kazao: “Štitnik iznad držača mača Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bio je srebren.”¹⁹³

2584. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna da je Muaz b. Hišam prenio od svog oca, a on od Katadea, a on od Se'ida b. Ebu el-Hasana da je kazao: “Štitnik iznad držača mača Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je bio srebren.”

Katade je kazao: “Nije mi poznato da ga je iko u tome slijedio.”

2585. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Jahja b. Kesir Ebu Gassan el-Anberi, prenijevši od Osmana b. Sa'da, a on od Enesa b. Malika: “Štitnik

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَا جَلَبَ وَلَا جَنْبَ. زَادَ يَحْيَى فِي حَدِيثِهِ: فِي الرَّهَانِ».

٢٥٨٢. حدثنا ابنُ المُنْكَثِرِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: «الْجَلَبُ وَالْجَنْبُ فِي الرَّهَانِ».

٧١. باب في السيف يحلى

٢٥٨٣. حدثنا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ حَارِثٍ أَخْبَرَنَا قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: «كَانَتْ قَبِيْعَةُ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِضَّةً».

٢٥٨٤. حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَثِرِ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: «كَانَتْ قَبِيْعَةُ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِضَّةً».

قال قَتَادَةُ: وَمَا عَلِمْتُ أَحَدًا تَابَعَهُ عَلَى ذَلِكَ.

٢٥٨٥. حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو عَسَاةَ الْعَنْتَرِيُّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: «كَانَ - فِدْكَرٌ مِثْلَهُ».

¹⁹² Prema mišljenju Ibn Esira, *dželeg* je vika i halabuka, a *dženeb* vođenje još jednog konja uz onoga koji se takmiči. *Dželeg*, tj. halabuka za vrijeme konjskih utrka se odnosi na to da vlasnik koji ima konja u utrci trči za njim i na njega više kako bi brže trčao. A *dženeb* se odnosi na to da neko uz konja koji se takmiči povede još jednog kako bi, kada se prvi umori, nastavio trku s drugim.

¹⁹³ Bilježi ga En-Nesai. On je za ovaj hadis rekao da je munker-hadis.

iznad držača...”, a onda je spomenuo isti hadis.

Ebu Davud kaže: “Od svih ovih hadisa najjači je Seid b. Ebu el-Hasanov hadis. Ostali su slabi.”

72. O strijeli sa kojom se uđe u džamiju

2586. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ebuz-Zubejra, on od Džabira: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio čovjeku koji je dijelio strijele u džamiji da ih drži za šiljke kada s njima prolazi (između ljudi).”¹⁹⁴

2587. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Ebu Usame, prenijevši od Burejda, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Kada neko od vas prolazi kroz naše džamije ili pijace, a sa sobom nosi strijele, naka ih drži za šiljke (ili je kazao: neka njihove šiljke obuhvati šakom) kako ne bi povrijedio nekog od muslimana.”¹⁹⁵

73. O zabrani dodavanja isukanog mača

2588. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَفْوَى هَذِهِ الْأَحَادِيثِ حَدِيثُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ، وَالْبَاقِيَةُ ضَعْفٌ.

٧٢. باب في النبل يدخل في المسجد

٢٥٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَمَرَ رَجُلًا كَانَ يَتَصَدَّقُ بِالنَّبْلِ فِي الْمَسْجِدِ أَنْ لَا يَمُرَّ بِهَا إِلَّا وَهُوَ آخِذٌ بِنُصُولِهَا.

٢٥٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا مَرَّ أَحَدُكُمْ فِي مَسْجِدِنَا أَوْ فِي سُوقِنَا وَمَعَهُ نَبْلٌ فَلْيُمْسِكْ عَلَى نِصَالِهَا أَوْ قَالَ فَلْيَقْبِضْ كَفَّهُ أَوْ قَالَ فَلْيَقْبِضْ بِكَفِّهِ أَنْ تُصِيبَ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

٧٣. باب في النهي أن يتعاطى السيف مسلولا

٢٥٨٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ

¹⁹⁴ Bilježi ga Muslim u *Sahibu*.

¹⁹⁵ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

Ebu Zubejra, a on od Džabira: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio dodavanje isukanog mača."¹⁹⁶

74. O zabrani da se nešto siječe među prstima

2589. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Kurejš b. Enes, prenijevši od Eš'asa, on od El-Hasana, a on od Semurea b. Džunduba: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se nešto reže među prstima."¹⁹⁷

75. O oblačenju pancira

2590. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Jezida b. Husajfea, koji spominje od Es-Saiba b. Jezida, a on od nekog čovjeka čije je ime spomenuo: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., se na Uhudu pojavio sa dva pancira (ili je kazao: obukao dva pancira)."

76. O zastavama i bajracima

2591. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Ebu Jakuba es-Sekafija, da je Junus b. Ubejd, štićenik Muhammeda b.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُتَعَاثَى
السَّيْفَ مَسْلُورًا.

٧٤. بَاب فِي النَّهْيِ أَنْ يُقَدَّ
السَّيْرُ بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ

٢٥٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا
قُرَيْشُ بْنُ أَنَسٍ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ عَنْ
الْحُسَيْنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُقَدَّ
السَّيْرُ بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ.

٧٥. بَاب فِي لُبْسِ الدَّرُوعِ

٢٥٩٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ
حَبِيبُ أَبِي سَيْفٍ يَزِيدُ بْنُ حُصَيْنَةَ
يَذْكُرُ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ رَجُلٍ
قَدْ سَأَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ ظَاهَرَ يَوْمَ أُحُدٍ بَيْنَ دِرْعَيْنِ أَوْ
لِبْسِ دِرْعَيْنِ.

٧٦. بَاب فِي الرِّايَاتِ وَالْأَلْوِيَةِ

٢٥٩١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِي
أَنْبَأَنَا ابْنُ أَبِي رَازِيْدَةَ أَنْبَأَنَا أَبُو يَعْقُوبَ
الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ مَوْلَى

¹⁹⁶ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ovo zabranio iz opreza, da se neko prilikom dodavanja ne povrijedi. Zato, ukoliko neko nekome želi dodati mač, dodat će mu ga u koricama.

¹⁹⁷ Dakle, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da neko kožu ili kakav drugi predmet uhvati među dva prsta i da to tako reže nožem ili nečim drugim, da se ne bi posjekao.

Kasima, kazao: “Poslao me je Muhammed b. Kasim Berau b. Azibu da ga upitam o zastavi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je kazao: ‘Bila je crna, četvrtastog oblika, od vunenog štofa, sa crnim i bijelim prugama.’”¹⁹⁸

2592. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim el-Mervezi – a on je Ibn Rahevejh – kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Šerika, on od Ammara ed-Duhnija, on od Ebu Zubejra, a on od Džabira: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (prilikom Oslobođenja Mekke) ušao u Mekku sa bijelim bajrakom.”¹⁹⁹

2593. ISPRIČAO NAM JE Ukbe b. Mukrem, kog je obavijestio Selm b. Kutejbe eš-Šeiri, prenijevši od Šu’bea, on od Simaka, on od jednog čovjeka iz njegovog naroda, da je neki njegov saplemenik kazao: “Vidio sam žutu zastavu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”²⁰⁰

77. O traženju pomoći na osnovu hrđavih konja i slabašnih muslimana²⁰¹

2594. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl el-Harrani, kog je obavijestio El-Velid,

مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: «بَعَثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ إِلَى الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ يَسْأَلُهُ عَنْ رَايَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كَانَتْ؟ فَقَالَ: كَانَتْ سَوْدَاءَ مُرَبَّعَةً مِنْ نَمِرَةٍ».

٢٥٩٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَرْزُوقِيِّ وَهُوَ ابْنُ رَاهَوِيَةَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَمَارِ التَّهْمِيِّ عَنْ أَبِي الزَّيْنِبِ عَنْ جَابِرٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ لِيَوَاهُ يَوْمَ دَخَلَ مَكَّةَ أَبْيَضٌ».

٢٥٩٣. حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مَكْرَمٍ أَخْبَرَنَا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ السَّعِيرِيِّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ قَوْمِهِ عَنْ آخَرَ مِنْهُمْ قَالَ: «رَأَيْتُ رَايَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفْرَاءَ».

٧٧. بَابُ فِي الْإِنْتِصَارِ

بِرُذُلِ الْخَيْلِ وَالضَّعْفَةِ

٢٥٩٤. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا ابْنُ جَابِرٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْطَاطَةَ الْفَرَّازِيِّ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ

¹⁹⁸ Poput leopardove kože.

¹⁹⁹ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u*, te En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

²⁰⁰ En-Nevevi smatra da su oni bajrakom nazivali malu, a zastavom veliku zastavu.

²⁰¹ Uzvišeni Allah ima poseban odnos prema slabašnim, kako ljudima tako i životinjama. Na osnovu lijepog postupanja prema njima, možete tražiti pomoć

prenijevši od Ibn Džabira, on od Zejda b. Ertatea el-Fezarija, a on od Džubejra b. Nufejra el-Hadremija, on od Ebud-Derdaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Potpomozite me vašim lijepim postupkom prema siromasima, jer vas (Allah), radi vaših slabašnih, i opskrbljuje i pomaže.’

Ebu Davud kaže: “Zejd b. Ertate je rođeni brat Adijja b. Ertatea.”

78. O čovjeku koji izgovori lozinku

2595. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Jezid b. Harun, prenijevši od El-Hadžadža, on od Katadea, on od El-Hasana, a on od Semurea b. Džunduba: “Lozinka (znak raspoznavanja) kod muhadžira bila je riječ: *Abdullah*, a lozinka kod ensarija *Abdurrahman*.”²⁰²

2596. ISPRIČAO NAM JE Hennad, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Ikriimea b. Ammara, on od Ijasa b. Selemea, da je njegov otac kazao: “Bili smo u vojnom pohodu sa Ebu Bekrom, u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Lozinka nam je bila: *emit, emit/usmrti, usmrti*.”²⁰³

2597. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, on od El-Muhelleba b. Ebu Sufrea, on od nekoga, da je Vjerovjesnik,

od Uzvišenoga Allaha.

²⁰² U senedu ovoga hadisa je Hadžadž b. Ertate, čiji se hadisi, prema El-Munzirijevom mišljenju, ne mogu uzimati kao valjani argumenti.

²⁰³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

نُفَيْرِ الْخَضْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا الدَّرْدَاءِ يَقُولُ
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَقُولُ: ابْنِعُونِي الضَّعْفَاءَ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ
وَتُنصَرُونَ بِضَعْفَائِكُمْ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ زَيْدُ بْنُ أَرْطَاةَ أَخُو عَدِيِّ بْنِ
أَرْطَاةَ

٧٨. بَاب فِي الرَّجُلِ يَتَادِي بِالشَّعَارِ

٢٥٩٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ الْحَجَّاجِ عَنْ قَتَادَةَ
عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ:
كَانَ شِعَارَ الْمُهَاجِرِينَ عَبْدَ اللَّهِ وَشِعَارَ
الْأَنْصَارِ عَبْدَ الرَّحْمَنِ.

٢٥٩٦. حَدَّثَنَا هَنَادٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ
عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَلَمَةَ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ زَمَنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَكَانَ شِعَارَنَا أَمِثَ أَمِثَ.

٢٥٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْمُهَلَّبِ
بْنِ أَبِي صُفْرَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ النَّبِيَّ

s.a.v.s., rekao: “Ako vas neprijatelj napadne noću, neka vam lozinka budu riječi: *Hamim, la junsarun/Tako mi Allaha, niko im u pomoć neće priteći.*”²⁰⁴

79. Šta će reći onaj koji kreće na put

2598. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Seida el-Makburija, da je Ebu Hurejre kazao: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kretao na put, rekao bi: *Allahumme ente sahibu fis-seferi vel-halifetu fil-ehli. Allahumme inni euzu bike min vu'asas-seferi ve keabetil-munkalibi ve suil-menzari fil-ehli vel-mali. Allahu-me-tvi lenal-erda ve hevvin alejnas-sefere/ Allahu, budi mi čuvar i pomagač na putovanju i zastupnik u porodici. Utječem Ti se od napornog puta i tužnog povratka, od smanjenja nakon povećanja*²⁰⁵ *i od zla pogleda*²⁰⁶ *u porodicu i imetak. Allahu, skupljaj pred nama Zemlju i učini nam putovanje ugodnim.*”

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنْ بَيْتَهُمْ
فَلْيَكُنْ شِعَارَكُمْ حَمَّ لَا يُنْصَرُونَ.

٧٩. بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا سَافَرَ

٢٥٩٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَجَلَانَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ
التَّمِيمِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَافَرَ قَالَ
اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْحَلِيفَةُ
فِي الْأَهْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَائِهِ
السَّفَرِ وَكَأْتِيهِ الْمُتَقَلِّبِ وَسُوهُ الْمُنْظَرِ فِي
الْأَهْلِ وَالْمَالِ اللَّهُمَّ اظْهِرْ لَنَا الْأَرْضَ وَهَوِّنْ
عَلَيْنَا السَّفَرَ.

²⁰⁴ Ovaj hadis je dokaz da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ratu određivao lozinku, kao znak raspoznavanja u slučaju da neprijatelj iznenadi i napadne noću. Ta lozinka nije uvijek bila ista. Ona se, iz bitke u bitku, mijenjala. Ovaj hadis su zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁰⁵ Ovo može imati više značenja: da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., utjecao Allahu od smanjenja vjerovanja nakon što je bilo povećano, od smanjenja imetka nakon što je bio uvećan, od smanjenja činjenja dobrih djela nakon što ih je puno činio, i sl.

²⁰⁶ Allahov Poslanik, s.a.v.s., se puno utjecao Allahu od zla pogleda. To je pogled onih koji su puni mržnje i zavisti. Takav pogled može prouzročirati bolest kod ljudi i propast njihove imovine.

2599. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ibn Džurejdža, ovaj od Ebuz-Zubejra, on od Alija el-Ezdija, da ga je Ibn Omer podučio: “Kada bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., uspravio na svojoj devi, s namjerom da krene na put, tri puta bi izgovorio tekbir (Allahu ekber), a onda rekao: *Subhanellezi sebhare lena baza ve ma kunna lehu mukrinin. Ve inna ila Rabbina lemunkalibun/Hvaljen neka je Onaj Koji je dao da nam one služe, mi to sami ne bismo mogli postići, i mi ćemo se, sigurno, Gospodaru svome vratiti!* Zatim bi kazao: *Allahumme inni es'eluke fi seferina baza el-birrevet-takva ve minel-ameli ma terda. Allahumme hevvin alejna seferena baza. Allahumme-tvi lene-lbu'd. Allahumme entes-sahibu fis-seferi vel-halifetu fil-ehli vel-mali/Allahu, od Tebe na ovom putovanju tražim dobročinstvo, bogobojznost i od dobrih djela tražim toliko sa koliko ćeš Ti biti zadovoljan. Allahu, učini nam putovanje ugodnim i skрати nam razdaljinu/Allahu, budi mi čuvar i pomagač na putovanju i zastupnik u porodici i imovini. Kada bi se vraćao svojoj porodici, izgovorio bi ove riječi, i dodao: *Aibune taibune abidune lirabbina hamidun/Mi se, ako Bog da, vraćamo, Tebi se kajemo, Tebi robujemo i našem se Gospodaru zahvaljujemo. Vjerovjesnik, s.a.v.s., i njegova vojska bi, kada bi se popeli na kakvo uzvišenje, izgovorili tekbir, a kada bi se sa njega spuštali, izgovarali bi riječi slave (subhanallah). Tim riječima je protkan i namaz.”²⁰⁷**

٢٥٩٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي أَبُو الرَّبِيعِ أَنَّ عَلِيًّا الْأَرْدَبِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ أَمْرِ عَلَّمَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجًا إِلَى سَفَرٍ كَثُرَ قَلَانًا ثُمَّ قَالَ: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُفْرِدِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا اللَّهُمَّ اظْهِرْ لَنَا الْبُعْدَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالحَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَإِذَا رَجَعَ قَالَهُنَّ وَزَادَ فِيهِنَّ آيَاتٍ نَائِبُونَ عَائِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجُيُوشُهُ إِذَا عَلَوْا الْقَتَايَا كَثُرُوا وَإِذَا هَبَطُوا سَبَّحُوا فَوَضِعَتْ الصَّلَاةُ عَلَى ذَلِكَ.

²⁰⁷ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

80. O dovi prilikom opraštanja od nekoga

2600. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdullah b. Davud, prenijevši od Abdulaziza b. Omera, on od Ismaila b. Džerira, da je Kaze'a rekao: "Jednom prilikom mi Ibn Omer reče: 'Dođi da se s tobom oprostim onako kako bi se sa mnom oprostio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Rekao bi: *Estevdiullabe dineke ve emaneteke ve havatime a'melike/Molim Allaha da ti sačuva vjerovanje i povjerenje i da ti podari lijep završetak djela.*'"

2601. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Jahja b. Ishak es-Sejlehini, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Ebu Džafera el-Hatmija, on od Muhammeda b. Ka'ba, a on od Abdullaha el-Hatmija: "Kada bi se Vjerovjesnik, s.a.v.s., opraštao s vojskom, govorio bi: *Estevdiullabe dinekum ve emanetekum ve havatime ea'malikum/Molim Allaha da vam sačuva vjerovanje, povjerenje i da vam podari lijep završetak djela.*"²⁰⁸

81. Šta izgovara osoba kada uzjaše

1602. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebul-Ahves,²⁰⁹ prenijevši od

٨٠. باب في الدعاء عند الوداع

٢٦٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ قَزَعَةَ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عُمَرَ: «هَلُمَّ أَوْدَعَكَ كَمَا وَدَعَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَسْتَوِدِعُ اللَّهَ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ».

٢٦٠١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ السَّيْلِيِّ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْقَطِيبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْقَطِيبِيِّ قَالَ: «كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْتَوِدِعَ الْحَيْشَ قَالَ: أَسْتَوِدِعُ اللَّهَ دِينَكُمْ وَأَمَانَتَكُمْ وَخَوَاتِيمَ أَعْمَالِكُمْ».

٨١. بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا رَكِبَ

٢٦٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

²⁰⁸ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

²⁰⁹ Ebu Ahves Selam b. Selim el-Hanefi el-Kufi je pouzdan i precizan prenosilac, i vrstan poznavalac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

Ebu Ishaka el-Hemdanija,²¹⁰ da je Alija b. Rebi'a²¹¹ kazao: "Bio sam prisutan kad je Aliji dovedena životinja da je uzjaše. Pošto stavi nogu u uzengiju, reče: *Bismillah/S Allahovim imenom*, a kada se uspravi na njenim leđima, reče: *El-Hamdulillahi/Hvala Allahu*, a potom prouči: *Subhanellezi sebhare lena haza ve ma kunna lehu mukrinin. Ve inna ila Rabbina lemunkalibun/Hvaljen neka je Onaj Koji je dao da nam one služe. Mi to sami ne bismo mogli postići, i mi ćemo se, sigurno, Gospodaru svome vratiti!* (Ez-Zuhruf, 13-14) Potom tri puta kaza: *El-Hamdulillahi/Hvala Allahu*, zatim tri puta: *Allahu ekber/Allah je najveći*, i (jedanput) *Subhaneke inni zalemtu nefsi fagfirli innebu la jagfiruz-zunube illa ente/Hvaljen neka si, ja sam sebi nasilje učinio, pa mi oprost, jer samo Ti praštaš grijeh, a onda se nasmijao. "Zašto si se nasmijao, Vladaru pravovjernih?" – upitah, a on reče: "Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je uradio ovo što sam ja uradio, a onda se nasmijao. Upitao sam ga: "Zašto si se nasmijao, Allahov Poslaniče?", a on je odgovorio: "Tvoj Gospodar se divi Svo-me robu koji kaže: 'Gospodaru, oprost mi moje grijeh...', jer zna da niko drugi osim Mene grijeh ne može oprostiti (ova posljednja rečenica je hadis-kudsijj)."²¹²*

رَبِيعَةَ قَالَ: شَهِدْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَبِي بَدَائِبَةَ لِيَرْكَبَهَا فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ فِي الرَّكَابِ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى ظَهْرِهَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ قَالَ: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ثُمَّ ضَحِكَ فَقِيلَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَيْ شَيْءٍ ضَحِكْتَ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَّ كَمَا فَعَلْتُ ثُمَّ ضَحِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَيْ شَيْءٍ ضَحِكْتَ قَالَ إِنَّ رَبَّنَا يَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي.

²¹⁰ Ebu Ishak es-Subej'i.

²¹¹ Ali b. Rebia el-Vali el-Esedi el-Kufi.

²¹² Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

82. Šta izgovara osoba koja se useljava u stan (ili odsjeda u nekom prostoru)

2603. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, kog je obavijesto Bekijje, prenijevši od Safvana, on od Šurejha b. Ubejda, ovaj od Ez-Zubejra b. el-Velida, a on od Abdullaha b. Amra: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., putovao, a nastupila bi noć, govorio bi: *Ja erdu Rabbi ve Rabbukkillahu. Euzu billahi min šerriki ve šerri ma fiki ve min šerri ma hulika fiki ve min šerri ma jedibbu alejki, ve euzu billahi (bike-bihi) min esedin ve esvedi, ve minel-hajjeti vel-akrebi ve min sakinil-beled ve min validin vema veled/ Zemljo, moj i tvoj Gospodar je Allah. Utječem se Allahu od tvoga zla, i zla koje kriješ u sebi i zla koje je stvoreno u tebi i zla onoga što hodi i gmiže po tebi. Utječem se Allahu od tebe i od zvijeri, velike crne zmije, i od (svake) zmije, škorpiona, od ljudi koji žive u naseljenim mjestima i od onoga koji je rodio i onoga što je rodio.*”²¹³

83. O pokuđenosti putovanja početkom noći

2604. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Šuajb el-Harrani, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Ebuz-Zubejra, on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ne šalžite vaše životinje (na putovanje

۸۲. بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا نَزَلَ الْمَنْزِلَ

۲۶۰۳. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ حَدَّثَنِي شُرَيْحُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَافَرَ فَأَقْبَلَ اللَّيْلَ قَالَ يَا أَرْضُ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّكَ وَشَرِّ مَا فِيكَ وَمَشَرَّ مَا خَلَقَ فِيكَ وَمِنْ شَرِّ مَا يَدِبُّ عَلَيْكَ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ أَسَدٍ وَأَسْوَدٍ وَمِنْ الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ وَمِنْ سَاكِنِ الْبَلَدِ وَمِنْ وَالِدِهِ وَمَا وَلَدَهُ.

۸۳. بَاب فِي كِرَاهِيَةِ السَّيْرِ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ

۲۶۰۴. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُرْسِلُوا قَوَائِمَكُمْ إِذَا غَابَتْ اللَّحْسُ حَتَّى تَذْهَبَ فَخَمَةُ الْعِشَاءِ فَإِنَّ

²¹³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*. El-Hattabi kaže da se *onaj koji je rodio* odnosi na Iblisa, a *rođeno* na njegove potomke – šejtane.

ili ispašu) u periodu od zalaska sunca do potpunog smračenja, jer je šejtan tada bijesan.”²¹⁴

84. Kojim danom je lijepo putovati

2605. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. el-Mubarek, prenijevši od Junusa b. Jezida, on od Ez-Zuhrija, on od Abdurrahmana b. Ka’ba b. Malika, a on od Ka’ba b. Malika: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rijetko kretao na put drugim danom osim četvrtkom.”²¹⁵

85. O ranjenju prilikom putovanja

2606. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Ja’laa b. Ataa, on od Umarea b. Hadida, ovaj od Sahra el-Gamidija, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Allahu, blagoslovi mojim sljedbenicima njihovo ranjenje.”²¹⁶

الْقِيَاطِينَ تَعِيكَ إِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ حَتَّى
تَذْهَبَ فَحَمَّةُ الْعِشَاءِ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: الْقَوَاشِي مَا يَفْشُو مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ.

٨٤. بَاب فِي أَيِّ يَوْمٍ يُسْتَحَبُّ السَّفَرُ

٢٦٠٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ
عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ
بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَلَّمَا
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَخْرُجُ فِي سَفَرٍ إِلَّا يَوْمَ الْاِحْتِمِيسِ.

٨٥. بَاب فِي الْاِئْتِكَارِ فِي السَّفَرِ

٢٦٠٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا يَعْلى بْنُ عَظَاءٍ حَدَّثَنَا
عُمَارَةُ بْنُ حَبِيبٍ عَنْ صَخْرِ الْعَامِيدِيِّ
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

²¹⁴ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

²¹⁵ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

²¹⁶ Bilježe El-Bezzar u *Musnedu* i Taberani u *Mu’džemul-Vesitu*, od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ranite jutrom u traženju opskrbe, jer je u jutru bereket i uspjeh.”

Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Bejheki u *Sunenu*, od Osmana b. Affana, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Spavanje jutrom sputava nafaku.”

El-Bejheki bilježi, sa senedom, od Fatime, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., kćerke, da je kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je navratio kod mene ujutro, a ja sam spavala. Gurnuo me je nogom i rekao: ‘Ustani, kćeri moja. Prisustvuj podjeli opskrbe tvoga Gospodara i ne budi nemarna. Uzvišeni Allah dijeli ljudima opskrbu (svakog dana) između svitanja i izlaska sunca.’”

Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., slao izvidnicu ili vojsku, činio bi to početkom dana. Sahr je bio trgovac, i karavanu s trgovačkom robom bi slao početkom dana, pa je postao bogat.²¹⁷

Ebu Davud kaže: "On je Sahr b. Veda."

86. O čovjeku koji putuje sam

2607. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Abdurrahmana b. Harmelea, on od Amra b. Šuajba, on od svog oca, a on od svoga djeda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uz jednog putnika je jedan šejtan, uz dvojicu su dva šejtana, a trojica su već skupina."²¹⁸

87. O ljudima koji, kada putuju, izaberu vođu puta

2608. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Bahr b. Berriji, kog je obavijestio Hatim b. Ismail, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Nafia, on od Ebu Selemea, a ovaj od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Kada trojica (i više) krenu na put, neka jednog izaberu za vođu puta."

اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا وَكَانَ إِذَا
بَعَثَ سَرِيَّةً أَوْ جَيْشًا بَعَثَهُمْ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ
وَكَانَ صَخْرٌ رَجُلًا تَاجِرًا وَكَانَ يَبْعَثُ تِجَارَتَهُ
مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ فَأَنْزَى وَكَثُرَ مَالُهُ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهُوَ صَخْرُ بْنُ وَدَاعَةَ.

۸۶. باب في الرجل يسافر وحده

۴۶۰۷. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ
الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ
حَرْمَلَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الرَّاكِبُ شَيْطَانٌ وَالرَّاكِبَانِ
شَيْطَانَانِ وَالثَّلَاثَةُ رَكْبٌ».

۸۷. باب في القوم يسافرون

يؤمرون أحدهم

۴۶۰۸. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَجْرِ بْنِ بَرِّي أَخْبَرَنَا
حَاظِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ
عَجْلَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي
سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا خَرَجَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ
فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ».

²¹⁷ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

²¹⁸ Šejtan je daleko aktivniji u nastojanju da zavede i na zlo nagovori osobe kada su same. Kada su u pitanju grupe, njegove su mogućnosti, u tom pogledu, daleko manje. El-Mubarekfuri veli da je Mazhar kazao: "To znači da je jednoj i dvjema osobama zabranjeno da same idu na put. Ko tako postupi, poslušao je šejtana, a ko ga poslušao, kao da je on." U *Šerhus-Sunne* stoji da šejtan oblijeće oko jednog i oko dvojice, a kada su trojica, oni su već skupina, a skupinu ne salijeće. Ovaj hadis je zabilježio En-Nesai u *Sunenu*.

2609. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Bahr, kog je obavijestio Hatim b. Ismail, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Nafia, on od Ebu Selemea, a ovaj od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Kada na putovanju budu trojica, neka jednog izaberu za vođu puta.” Nafi kaže: “Rekli smo Ebu Selemeu: ‘Ti ćeš biti naš vođa puta.’”

88. O putovanju s Mushafom u neprijateljsku zemlju

2610. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka’nebi, prenijevši od Malika, a on od Nafia, da je Abdullah b. Omer kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se putuje s Kur’anom u neprijateljsku zemlju.”

Malik kaže: “Mislim da je to rekao iz bojazni da ga neprijatelj ne bi oskrnavio.”²¹⁹

89. Koliko je mustehab da borbena jedinica, družina na putovanju i izviđački odred sadrže ljudi

2611. ISPRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb Ebu Hajseme, kog je obavijestio Vehb b. Džerir, prenijevši od svoga oca, on od Junusa, ovaj od Ez-Zuhrija, on od Ubej-dullaha b. Abdullaha, a on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Najbolje je da družina na putovanju sadrži četvericu, da izviđački odred sadrži četiri

٢٦٠٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَجْرٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَجْلَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ قَالَ نَافِعٌ فَقُلْنَا لِأَبِي سَلَمَةَ فَأَنْتَ أَمِيرُنَا.

٨٨. بَاب فِي الْمُضْحَفِ يُسَافِرُ بِهِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ

٢٦١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ قَالَ مَالِكٌ أَرَاهُ مَخَافَةَ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ.

٨٩. بَاب فِيمَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْجُبُوشِ وَالرُّفَقَاءِ وَالسَّرَايَا

٢٦١١. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ أَبُو حَيْثَمَةَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ الصَّحَابَةِ أَرْبَعَةٌ وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعٌ مَائَةٌ

²¹⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori, osim Et-Tirmizija.

stotine, a borbena jedinica četiri hiljade vojnika. Ukoliko jedinica bude imala dvanaest hiljada, neće biti poraženi zbog malobrojnosti.”

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis je mursel.”

90. O pozivu mušrika

2612. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sulejman el-Enbari, kog je obavijestio Veki, prenijevši od Sufjana, on od Alkamea b. Mersedaa, on od Sulejmana b. Burejdeaa, da je njegov otac kazao: “Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., imenovao zapovjednika odreda ili jedinice koju negdje šalje, preporučio bi mu bogobožnost i lijep odnos prema sebi i ostalim muslimanima. Rekao bi mu: ‘Kada se sretnoš sa mušričkim neprijateljima, pozovi ih na jedno od troje, pa ukoliko prihvate, ne diraj ih. Pozovi ih u islam, pa ukoliko ga prihvate, okreni se od njih i ostavi ih na miru. Zatim ih pozovi da se iz svojih kuća presele tamo gdje su se preselili muhadžiri, upoznavši ih da im, ukoliko to prihvate, pripada sve ono od prava i dužnosti što pripada i ostalim muhadžirima. Ukoliko to odbiju i odluče ostati kod svojih kuća, upoznaj ih da će se na njih primjenjivati Allahov propis kao što se primjenjuje i na ostale vjernike, s tim što oni neće učestvovati u raspodjeli ratnog plijena, osim ako budu učestvovali u vojnim pohodima sa ostalim muslimanima. Ako i to odbiju, onda ih pozovi da daju glavarinu. Ako pristanu, okreni se od

وَحَسْبُ الْجِيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ وَلَنْ يُغْلَبَ
اِثْنَا عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَالصَّحِيحُ أَنَّهُ مُرْسَلٌ.

٩٠. بَابُ فِي دُعَاةِ الْمُشْرِكِينَ

٢٦١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ
حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ
مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِذَا بَعَثَ أَمِيرًا عَلَى سَرِيَّةٍ أَوْ جَيْشٍ أَوْصَاهُ
بِتَقْوَى اللَّهِ فِي خَاصَّةِ نَفْسِهِ وَبِمَنْ مَعَهُ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا وَقَالَ إِذَا لَقِيتَ
عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى إِحْدَى
ثَلَاثٍ خِصَالٍ أَوْ خِلَالٍ فَأَيُّهَا أَجَابُوكَ
إِلَيْهَا فَاقْبَلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ اذْعُهُمْ
إِلَى الْإِسْلَامِ فَإِنْ أَجَابُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ
وَكَفَّ عَنْهُمْ ثُمَّ اذْعُهُمْ إِلَى التَّحْوِيلِ مِنْ
دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ وَأَعْلِنَهُمْ أَنَّهُمْ
إِنْ فَعَلُوا ذَلِكَ أَنَّ لَهُمْ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ
وَأَنَّ عَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ فَإِنْ أَبَوْا
وَاخْتَارُوا دَارَهُمْ فَأَعْلِنَهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُونَ
كَأَعْرَابِ الْمُسْلِمِينَ يُجْرَى عَلَيْهِمْ
حُكْمُ اللَّهِ الَّذِي يُجْرَى عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي السَّقْيَةِ وَالْعَيْنِيَّةِ
نَصِيبٌ إِلَّا أَنْ يُجَاهِدُوا مَعَ الْمُسْلِمِينَ
فَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَادْعُهُمْ إِلَى إِعْطَاءِ الْحِرْبَةِ
فَإِنْ أَجَابُوا فَاقْبَلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ

njih i ostavi ih na miru. Međutim, ako i to odbiju, onda zatraži pomoć od Allaha i bori se protiv njih. Ako budeš opsjedao kakvu utvrdu, pa budu tražili od tebe da prema njima postupiš po Božijem propisu, vi im to nemojte udovoljiti, jer vi nećete znati kako bi im u takvim slučajevima Allah presudio, nego postupite, prema njima, po među vama trenutno važećim propisima i presudite im kako hoćete.”

Sufjan b. Uzejne kaže da je Alkame rekao: “Ovaj sam hadis spomenuo Mukatilu b. Hajjanu, pa je rekao: ‘Ispricao mi (ga) je Muslim.’”²²⁰

Ebu Davud kaže: “A prenio ga je Ibn Hejsam od En-Nu'mana b. Mukarrina, a on od Vjerovjesnika – slično hadisu Sulejmana b. Burejdea.”

2613. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih el-Antaki Mahbub b. Musa, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Sufjana, on od Alkamea b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ratujte s Allahovim imenom i na Allahovom putu, i borite se protiv onih koji ne vjeruju u Allaha. Borite se, ne kršite ugovore, ne varajte u pogledu ratnog plijena, ne masakrirajte, i ne ubijajte djecu.”

2614. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog su obavijestili Jahja b. Adem i Ubejdullah b. Musa, prenijevši od Hasana b. Saliha, on od Halida b. el-Firza, ovaj od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik,

فَإِنْ أَبَوْا فَاسْتَعِينِ بِاللَّهِ تَعَالَى وَقَاتِلْهُمْ وَإِنَّا حَاصِرَتِ أَهْلَ حِصْنٍ فَأَرَادُوكَ أَنْ تُنْزِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اللَّهِ تَعَالَى فَلَا تُنْزِلَهُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَذَرُونَ مَا يَحْكُمُ اللَّهُ فِيهِمْ وَلَكِنْ أَنْزَلُوهُمْ عَلَى حُكْمِكُمْ ثُمَّ أَفْضُوا فِيهِمْ بَعْدَ مَا شِئْتُمْ قَالَ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ عَلَقَمَةُ فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِمُقَاتِلِ بْنِ حَبَّانٍ فَقَالَ: حَدَّثَنِي مُسْلِمٌ قَالَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هُوَ ابْنُ هَيْصَمٍ عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ مُقَرَّرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ حَبِيبُ سُلَيْمَانَ بْنِ بَرْنَدَةَ.

٢٦١٣. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ الْأَنْطَاكِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنِ سُفْيَانَ عَنِ عَلَقَمَةَ بْنِ مَرْثَدَةَ عَنِ سُلَيْمَانَ بْنِ بَرْنَدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اغْرُزُوا بِاسْمِ اللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ اغْرُزُوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تَغْلُوا وَلَا تَمَقَّلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا.

٢٦١٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَدَمَ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنِ حَسَنِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ خَالِدِ بْنِ الْفَزْرِ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ

²²⁰ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

s.a.v.s., kazao: “Podite (u borbu) s Allahovim imenom i u ime Allaha, i u vjeri Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ne ubijajte starce, djecu, maloljetne i žene. Ne varajte u pogledu ratnog plijena. Skupljajte plijen, međusobno lijepo postupajte i dobro činite. *Allah, zaista, voli one koji dobra djela čine.*”

91. O paljenju u neprijateljskim zemljama

2615. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio El-Lejs prenijevši od Nafia, a on od Ibn Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se spale i posijeku neke palme plemena Benu Nedir u mjestu El-Buvejre.²²¹ Tim povodom Uzvišeni Allah je objavio: *To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom voljom ste učinili, i zato da On nevjernike ponizi.* (El-Hašr, 5)”²²²

2616. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Saliha b. Ebul-Ahdara, a on od Ez-Zuhrija, a on od Urvea, kog je obavijestio Usama, da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio,

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
انْظِلُّوا بِاسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ
رَسُولِ اللَّهِ وَلَا تَقْتُلُوا شَيْخًا قَانِيًا وَلَا
طِفْلًا وَلَا صَفِيرًا وَلَا امْرَأَةً وَلَا تَغْلُوا
وَضُمُوا عَنَائِمَكُمْ وَأَصْلِحُوا وَأَحْسِنُوا
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ.

٩١. بَابُ فِي الْحَرْقِ فِي بِلَادِ الْعَدُوِّ

٢٦١٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا
الَلَيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّقَ نَجِيلَ
بَنِي التَّضْيِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُوَيْرَةُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ ﴿مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْتَةٍ﴾.

٢٦١٦. حَدَّثَنَا هَتَادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنِ ابْنِ
مُبَارَكٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي الْأَخْضَرِ عَنِ
الرَّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ فَحَفَنِي أَسْمَةُ: أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

²²¹ Na osnovu ovoga hadisa, većina učenjaka smatra da je u ratu dozvoljeno uništiti imovinu neprijatelja, ukoliko se procijeni da će to biti od koristi u pogledu daljeg ratovanja. El-Evzai i Ebu Sevr to ne dopuštaju. Oni se pozivaju na Ebu Bekra, koji je to zabranjivao vojsci kada bi ih ispraćao u borbu. Sljedbenici prvog mišljenja odgovaraju da je Ebu Bekr procijenio da bi njihova imovina mogla postati plijen muslimana te im je zato zabranio.

²²² Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori.

rekavši: “Napadni ujutru mjesto Ubna²²³ i spali ga.”²²⁴

2617. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Amr el-Gazijj: “Čuo sam da je Ebu Musher upitan: ‘Gdje se nalazi mjesto Ubna?’, pa je rekao: ‘Mi najbolje znamo da je to Jubna u Palestini.’”

92. O ubacivanju špijuna

2618. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hašim b. el-Kasim, prenijevši od Sulejmana b. el-Mugirea, on od Sabita, a ovaj od Enesa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je poslao Busejsea²²⁵ kao špijuna da prati šta će uraditi Ebu Sufjanova karavana.”²²⁶

93. Putnik može jesti plodove i piti mlijeko (stoke) na koje naiđe

2619. ISPRIČAO NAM JE Ajjaš b. el-Velid er-Rekkam, kog je obavijestio Abduleala, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od El-Hasana, a on od Semurea b. Džunduba, da je Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Kada neko prođe²²⁷ pored (nečije) stoke, ukoliko je kod nje vlasnik, neka zatraži dozvolu (da pomuze). Pa ako mu dozvoli, neka pomuze i neka (to mlijeko) popije.

عَهْدَ إِلَيْهِ فَقَالَ: أَعْرِزْ عَلَى أَبِي صَبَاحًا وَحَرِّقْ.

٢٦١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الْعَزَّيِّيُّ سَمِعْتُ أَبَا مُسْهَرٍ قِيلَ لَهُ أَبِي، قَالَ: نَحْنُ أَعْلَمُ هِيَ يُبْنَا فَلَسْطِينِ.

٩٢. باب في بعث العيون

٢٦١٨. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ - يَعْنِي ابْنَ الْمُغِيرَةِ - عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ قَالَ: «بَعَثَ - يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بُسَيْسَةَ عَيْنًا يَنْظُرُ مَا صَنَعَتْ عَيْرُ أَبِي سُفْيَانَ».

٩٣. باب في ابن السبيل يأكل من التمر ويشرب من اللبن إذا مر به

٢٦١٩. حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ الرَّقَّامُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى أَخْبَرَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ عَلَى مَا شِئْتُمْ فَلْيَنْزِلْ لَكُمْ فِيهَا صَاحِبُهَا فَلْيَسْتَأْذِنْهُ فَإِنْ أذِنَ لَهُ فَلْيَخْتَلِبْ وَلْيَشْرَبْ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهَا

²²³ Ubna je bilo mjesto u Palestini. Nalazila se između Askalana i Er-Remle.

²²⁴ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

²²⁵ Busejse b. Amr, neki kažu Busejse b. Bešir.

²²⁶ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

²²⁷ Tj. kada putnik koji je veoma gladan i u nuždi prođe pored nečije stoke.

Ukoliko, pak, kod nje ne bude nikoga, neka zovne tri puta, pa ako mu se neko odazove, neka od njega zatraži dozvolu. A ako mu se niko ne odazove, neka pomuze i neka popije mlijeko, ali neka (od toga ništa) ne nosi.”²²⁸

2620. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muaz el-Anberi, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Šu’bea, on od Ebu Bišra, da je Abbad b. Šurahbil kazao: “Zadesila me je oskudica, pa sam ušao u jedan od medinskih vrtova te sam krunio klasje, od njega jeo i nešto ponio u svojoj odjeći. Dođe vlasnik, istuče me i uze mi odjeću (sa pšenicom). Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i o tome ga obavijestio, a on vlasniku reče: ‘Što ga ne poduči ako ne zna, i nećeš da ga nahraniš kada je gladan (ili je kazao: izgladnio)?’ Naredio mu je te mi je vratio odjeću i dao mi tovar ili pola tovara hrane.”²²⁹

2621. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Muhammed b. Džafer, prenijevši od Šu’bea, on od Ebu Bišra, ovaj od nekog našeg čovjeka Abbad b. Šurahbila, potomka Gubera – slično prethodnom hadisu.

قُلِيصَوْتُ ثَلَاثًا فَإِنْ أَجَابَهُ فَلْيَبْتَأِذْنَهُ
وَالْأُفْلَحُ فَلْيَحْتَلِبْ وَلْيَشْرَبْ وَلَا يَحْمِلْ.

٢٦٢٠. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذِ الْعَنْبَرِيِّ
أَخْبَرَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ
عَبَادِ بْنِ شُرْحَبِيلَ قَالَ: «أَصَابَنِي سِنَّةٌ
فَدَخَلْتُ حَائِطًا مِنْ حَيْطَانِ الْمَدِينَةِ
فَقَرَيْتُكَ سُنْبُلًا فَأَكَلْتُ وَحَمَلْتُ فِي
ثَوْبِي، فَجَاءَ صَاحِبُهُ فَضَرَبَنِي وَأَخَذَ ثَوْبِي،
فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَقَالَ لَّهُ: مَا عَلَمْتَ إِذْ كَانَ جَاهِلًا وَلَا
أَطَعَمْتَ إِذْ كَانَ جَائِعًا، أَوْ قَالَ سَاعِيًا،
وَأَمَرَ قَرَدَ عَلَيَّ ثَوْبِي وَأَعْطَانِي وَسَقَا أَوْ
يُضَفُّ وَسَقَى مِنْ طَعَامٍ.»

٢٦٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ
بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ قَالَ
سَمِعْتُ عَبَادَ بْنَ شُرْحَبِيلَ رَجُلًا مِنْنَا مِنْ
بَنِي عُبَيْرِ يَمْتَنًا.

²²⁸ Na temelju ovog hadisa, većina učenjaka smatra da je osobi koja je u nuždi dozvoljeno pomusti tuđu stoku i bez dozvole vlasnika ukoliko on nije tu. Ahmed b. Hanbel i Ishak smatraju da je dozvoljeno i osobama koje nisu u nuždi. Analogno tome, neki učenjaci smatraju da je putniku namjerniku dozvoljeno bez dozvole vlasnika, ako nije prisutan, uzeti i tuđeg voća i povrća.

²²⁹ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

94. O jedenju onoga što opadne s voćke

2622. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, sinovi Ebu Šejbea – ovo je Ebu Bekrov tekst – prenijevši od Mu'temira b. Sulejmana, on od Ibn Ebu Hakema el-Gifarija, kom je ispričala njegova nana, da joj je amidža Ebu Rafia b. Amr el-Gifari kazao: "Bijah dječak kada sam mlatio (kamenicama) hurme (nekih) ensarija. Oni (me uhvatiše i) odvedoše Vjerovjesniku, s.a.v.s. On reče: 'Dječaće, zašto si mlatio hurme?' Rekoh: 'Da bih ih jeo.' On reče: 'Nemoj ih više mlatiti, jedi ono što je otpalo sa njih.' Potom me pomilova po glavi i reče: 'Allahu, učini njegov stomak sitim.'"²³⁰

95. Mišljenje onih koji kažu
da neće musti tuđu stoku
(bez dozvole vlasnika)

2623. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Nafia, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Neka niko ne muze (tuđu) stoku bez vlasnikove dozvole. Da li bi iko od vas volio da mu neko dođe u spremnicu, razbije ostavu i odnese hranu? Stoka u vimenima čuva hranu za svoje vlasnike, zato neka niko ne muze (tuđu) stoku bez vlasnikove dozvole."²³¹

٩٤. باب من قال إنه يأكل مما سقط

٢٦٢٢. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ وَأَبُو بَكْرٍ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ وَهَذَا لَفْظَ أَبِي بَكْرٍ عَنْ مُعْتَمِرِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي حَكِيمٍ الْغِفَارِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنِي جَدِّي عَنْ عَمِّ أَبِي رَافِعِ بْنِ عَمْرِو الْغِفَارِيَّ قَالَ: «كُنْتُ غُلَامًا أَرْمِي نَخْلَ الْأَنْصَارِ قَائِمًا فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا غُلَامَ لِمَ تَرْمِي النَّخْلَ؟ قَالَ: أَكُلُّ، قَالَ: فَلَا تَرْمِي النَّخْلَ وَكُلْ مَا يَسْقُطُ فِي أَسْفَلِهَا، ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ فَقَالَ: اللَّهُمَّ أَسْعِفْ بَطْنَهُ.»

٩٥. باب فيمن قال لا يحلب

٢٦٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحْلِبِينَ أَحَدًا مَاشِيَةً أَحَدٌ بِعَيْرِ إِذْنِهِ أَيُّحِبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ تُؤْفَى مَشْرَبَتُهُ فَتُكْسَرَ حِرْزَاتُهُ فَيُنْتَقَلَ طَعَامُهُ فَإِنَّمَا تَحْزَنُ لَهُمْ ضُرُوعُ مَوَاشِيهِمْ أَطْعَمَتَهُمْ فَلَا يَحْلِبِينَ أَحَدًا مَاشِيَةً أَحَدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ.

²³⁰ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

²³¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

96. O pokornosti

2624. ISPRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, kog je obavijestio Hadžadž, da je Ibn Džurejdž rekao: “Riječi: *O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavniciima vašim.* (En-Nisa, 59) objavljene su u vezi Abdullaha b. Kajsa b. Adijja, kog je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao na čelu jednog izviđačkog odreda. O ovome me je obavijestio Ja’la, prenijevši od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa.”²³²

2625. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od Zubejda, on od Sa’da b. Ubejdea, on od Ebu Abdurrahmana es-Sulemija, a ovaj od Alije: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao vojsku i za zapovjednika imenovao jednog čovjeka. Naredio je da ga slušaju i da mu budu pokorni. Taj je naložio vatru i naredio da uđu u nju. Ljudi odbiše da u nju uđu, rekavši: ‘Mi bježimo od vatre.’ Neki u nju htjedoše ući. To je doprlo do Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je rekao: ‘Da su u nju ušli, ostali bi u njoj (do Kijametskog dana). Nema pokornosti u grijehu prema Allahu, nego samo u dobru.’”²³³

2626. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, ovaj od Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Poslušnost

٩٦. بَاب فِي الطَّاعَةِ

٢٦٢٤. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾ فِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسِ بْنِ عَدِيٍّ بَعَثَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ أَخْبَرْتَنِيهِ يَعْنِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ.

٢٦٢٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ زَيْدِ بْنِ سَعْدٍ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ جَيْشًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَمِعُوا لَهُ وَيَطِيعُوا فَأَجَّجَ نَارًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَفْتَحِمُوا فِيهَا فَنَابَى قَوْمٌ أَنْ يَدْخُلُوهَا وَقَالُوا إِنَّمَا قَرَرْنَا مِنَ النَّارِ وَأَرَادَ قَوْمٌ أَنْ يَدْخُلُوهَا فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَوْ دَخَلُوهَا أَوْ دَخَلُوا فِيهَا لَمْ يَزَالُوا فِيهَا وَقَالَ لَا طَّاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

٢٦٢٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ

²³² Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

²³³ Bilježe ga El-Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

i pokornost su obavezni muslimanu, kako u onome što mu je drago tako i u onome što mu nije drago, ako mu se ne naređuje grijeh. Ako mu se, pak, naredi nešto što je grijeh, nema ni poslušnosti ni pokornosti.”²³⁴

2627. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, kog je obavijestio Abdussamed b. Abdulvaris, prenijevši od Sulejmana b. el-Mugirea, on od Humejda b. Hilala, ovaj od Bišra b. Asima, on od Ukbea b. Malika, a on od (svojih) sunarodnika: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je poslao izviđačku jedinicu, pa sam nekom od njih dao svoj mač. Kada se vratio, rekao je: ‘Da si vidio kako nas je ukorio Allahov Poslanik, s.a.v.s! Rekao je: ‘Zar ste nemoćni da nekoga koga imenujem zapovijednikom pa ne izvrši moje naređenje smijenite i da umjesto njega postavite onoga ko će izvršiti moje naređenje!?’”

97. O naređenju u pogledu zbivanja i širenja vojnog boravišta

2628. ISPRIČALI SU NAM Amr b. Osman el-Himsi i Jezid b. Kubejs, pripadnik plemena Džebele iz Sahil Himsa – ovo je Jezidov tekst – njih je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od Abdullaha b. el-Alaa, on od Muslima b. Miškema Ebu Abdullaha, da je Ebu Sa’lebe el-Hušeni kazao: “Kada bi odsjedali u nekom mjestu, ljudi su prakticirali (Omer je kazao: Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., odsjeo u nekom mjestu, ljudi su

قَالَ السَّنْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَنَعَ وَلَا طَاعَةَ.

٢٦٢٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِلَالٍ عَنْ يَشْرِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ مَالِكٍ مِنْ زَهْدِهِ قَالَ: بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً فَسَلَّخَتْ رَجُلًا مِنْهُمْ سَيْفًا فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ لَوْ رَأَيْتَ مَا لَأَمْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَعَجَزْتُمْ إِذْ بَعَثْتُمْ رَجُلًا مِنْكُمْ فَلَمْ يَمِضْ لِأَمْرِي أَنْ تَجْعَلُوا مَكَانَهُ مِنْ يَمِضِي لِأَمْرِي.

٩٧. بَابُ مَا يُؤْمَرُ مِنْ

انضمام العسكر وسعته

٢٦٢٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الْحِنَاطِيُّ وَيَزِيدُ بْنُ قُبَيْسٍ مِنْ أَهْلِ جَبَلَةَ سَاحِلِ حِمَضٍ وَهَذَا لَفْظُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَلَاءِ أَنَّهُ سَمِعَ مُسْلِمَ بْنَ مِشْكَمٍ أَبَا عُبَيْدِ اللَّهِ يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُشَيْيُّ قَالَ: كَانَ النَّاسُ إِذَا تَزَلُّوا مَنْزِلًا قَالَ عَمْرُو كَانَ النَّاسُ إِذَا نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْزِلًا تَفَرَّقُوا فِي الشَّعَابِ وَالْأَوْدِيَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

²³⁴ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

prakticirali) da se rasprše po klancima i dolinama, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Vaše raspršivanje po ovim klancima i dolinama je od šejtana.' Nakon toga, više nikada nisu odsjeli u nekom mjestu, a da se nisu zbili jedni uz druge do te mjere da su govorili da bi ih, kada bi se raširilo kakvo platno, sve prekrilo."²³⁵

2629. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Esida b. Abdurrahmana el-Has'amija, on od Fervea b. Mudžahida el-Lahmija, on od Sehla b. Muaza b. Enesa el-Džuhenija,²³⁶ da je njegov otac kazao: "Bio sam sa Allahovim Vjerovjesnikom, s.a.v.s., u tom i tom vojnom pohodu, pa su ljudi stijesnili prostor u mjestu u kome su odsjeli i presjekli put. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je poslao čovjeka da glasno viče među ljudima: 'Onaj ko je stijesnio prostor i presjekao put nema džihada!'"²³⁷

2630. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, kog je obavijestio Bekijje, prenijevši od El-Evzajija, on od Esida b. Abdurrahmana,

إِنَّ تَفَرُّقَكُمْ فِي هَذِهِ الشَّعَابِ وَالْأُودِيَةِ
إِنَّمَا دَلِيْعٌ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلَمْ يَنْزِلْ
بَعْدَ ذَلِكَ مَنْزِلًا إِلَّا انْتَضَمَ بَعْضُهُمْ إِلَى
بَعْضٍ حَتَّى يُقَالَ لَوْ بَسِطَ عَلَيْهِمْ نُوْبٌ
لَعَمَّهُمْ.

٤٦٢٩. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ التُّنُجَمِيِّ عَنْ قُرَّةِ بْنِ مُجَاهِدٍ
اللُّخَمِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ مَعَاذِ بْنِ أَنَسِ
الْجُهَيْنِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: عَزَزْتُ مَعَ نَبِيِّ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ كُنَا وَكُنَا
فَضَيَّقَ النَّاسُ الْمَتَارِلَ وَقَطَعُوا الطَّرِيقَ
فَبَعَثَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مُنَادِيًا يُنَادِي فِي النَّاسِ أَنْ مَنْ ضَيَّقَ
مَنْزِلًا أَوْ قَطَعَ طَرِيقًا فَلَا جِهَادَ لَهُ.

٤٦٣٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا
بَقِيَّةُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ عَنْ قُرَّةِ بْنِ مُجَاهِدٍ عَنْ سَهْلِ

²³⁵ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

²³⁶ Abadi kaže da se u senedu ovoga hadisa nalaze Sehl b. Muaz el-Džuheni, koji je, prema ocjeni hadiskih učenjaka, slab ravija, i Ismail b. Ajjaš koga su mnogi kritizirali.

²³⁷ Dakle, neki ljudi su, postavivši šatore po putu u tom mjestu, zauzeli prostora više nego im je bilo potrebno i tako stijesnili ostale i presjekli put. Primjetivši to, Allahov Poslanik, a.s., je poslao čovjeka da objelodani ljudima da svako ko bude sebičan i vodio računa samo o sebi, ne bude brinuo o saborcima i bude zauzimao prostora više nego mu je potrebno, i bude presijecao put, izgubit će nagradu džihada.

on od Fervea b. Mudžahida, on od Sehla b. Muaza, da je njegov otac kazao: “Bio sam u pohodu sa Allahovim Vjerovjesnikom, s.a.v.s.”, a potom je spomenuo smisao sličan prethodnom hadisu.

98. O pokuđenosti priželjkivanja sukoba s neprijateljem

2631. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih Ma-hhub b. Musa, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezzari, prenijevši od Musaa b. Ukbea, on od svog pisara Salima Ebun-Nadra, štićenika Omera b. Ubejdullaha, tj. Ibn Ma'mera: “Abdullah b. Ebu Evfa mu je pisao, kada je izišao u El-Haruriju, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., za vrijeme nekog od njegovih sukoba s neprijateljem, kazao: ‘O ljudi, ne priželjkujte sukob sa neprijateljem, molite od Allaha zdravlje, a kada se sa njima susretnete, budite strpljivi i znajte da je Džennet pod sjenama mačeva.’ Potom je rekao: ‘Allahu, Koji si objavio Knjigu, Koji tjeraš oblake i poražavaš vojske, porazi ih i pomози nam u borbi protiv njih!’”²³⁸

99. Šta se uči prilikom susreta s neprijateljem

2632. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od El-Musenna b. Seida, on od Katadea, da

بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ.

٩٨. بَاب فِي كَرَاهِيَّةِ تَمَيُّ لِقَاءِ الْعَدُوِّ

٢٦٣١. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ مُحَبُّوبُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَّارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي التَّضَرِّ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ مَعْمَرٍ وَكَانَ كَاتِبًا لَهُ قَالَ: «كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى حِينَ خَرَجَ إِلَى الْحَرُورِيَِّّةِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَعَنِي فِيهَا الْعَدُوَّ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُّوْا اللَّهُ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقَيْتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السَّيْفِ». ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ مُجْرِي السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَأَنْصُرْنَا عَلَيْهِمْ.

٩٩. بَاب مَا يُدْعَى عِنْدَ اللَّقَاءِ

٢٦٣٢. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

²³⁸ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

je Enes b. Malik kazao: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kretao u vojni pohod, govorio bi: *Allabumme ente adudi ve nesiri bike ehulu ve bike esulu ve bike ukatilu/ Allahu, Ti si moj oslonac i pomagač, uz Tvoju pomoć izbjegavam njihove spletku, u ime Tvoje krećem u borbu, i u Tvoje ime se borim.*”²³⁹

100. O pozivu mušrika (u islam)

2633. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ismail b. Ibrahim, da je Ibn Avn kazao: “Pisao sam Nafiu pitajući ga o pozivu mušrika (u islam) prilikom borbe, pa mi je odgovorio da se u početku islama dešavalo da je Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., napao pleme Benu Mustalik kada se nisu nadali i kada im se stoka napajala na vodi. Ubijao je samo one koji su bili sposobni za borbu, a zarobio bi im žene i djecu. Tom prilikom je zarobljena i Džuvejrija bint el-Haris. To mi je ispričao Abdullah (b. Omer), koji je učestvovao u toj vojsci.”²⁴⁰

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis je dobar. Prenio ga je Ibn Avn od Nafia. Ibn Avn ga je sam prenio iz svoje generacije.”

2634. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, on od Enesa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi obično napadao oko sabahskog namaza.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَزَا قَالَ اللَّهُمَّ أَنْتَ
عَضْدِي وَنَصِيرِي بِكَ أَحُولُ وَبِكَ أَصُولُ
وَبِكَ أَقَاتِلُ.

١٠٠. بَاب فِي دُعَاءِ الْمُشْرِكِينَ

٢٦٣٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَزِينٍ قَالَ
كَتَبْتُ إِلَى نَافِعٍ أَسْأَلُهُ عَنْ دُعَاءِ الْمُشْرِكِينَ
عِنْدَ الْقِتَالِ فَكَتَبَ إِلَيَّ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ فِي
أَوَّلِ الْإِسْلَامِ وَقَدْ أَعَارَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَنِي الْمُضْطَلِقِ وَهُمْ
غَارُونَ وَأَنْعَامُهُمْ تُسْقَى عَلَى الْمَاءِ فَتَقْتَلُ
مُقَاتِلَتَهُمْ وَسَبَى سَبْيَهُمْ وَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ
جَوْزِيَّةً بِنْتُ الْحَارِثِ حَدَّثَنِي بِذَلِكَ عَبْدُ
اللَّهِ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْحَيْثُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا حَبِيبٌ نَبِيلٌ رَوَاهُ ابْنُ
عَزِينٍ عَنْ نَافِعٍ وَلَمْ يُشْرِكْهُ فِيهِ أَحَدٌ.

٢٦٣٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُغَيِّرُ عِنْدَ صَلَاةِ

²³⁹ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u*, En-Nesai u *Sunenu* i Ibn Hiban u *Sahihu*.

²⁴⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

Ukoliko bi čuo ezan, sustegao bi se od napada; u protivnom bi napao.”²⁴¹

2635. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Abdulmelika b. Nevfela b. Musahika, on od Ibn Isama el-Muzenija, a on od svoga oca: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao u jednu izvidnicu i rekao: ‘Ako ugledate džamiju ili čujete ezan, ne ubijajte nikoga.’”²⁴²

101. O varki u ratu

2636. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Amra, on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Rat je varka.”²⁴³

2637. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Ibn Sevr, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Abdurrahmana b. Ka'ba b. Malika, a on od svoga oca: “Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., htio u vojni pohod, kazivao bi da hoće nešto drugo. Govorio je: ‘Rat je varka.’”

Ebu Davud kaže: “Samo je Ma'mer prenio njegove riječi: ‘Rat je varka.’, sa ovim senedom. Inače je prenesen preko Amra b. Dinara od Džabira. Ma'mer je prenio od Hemmama b. Munebbaha, a on od Ebu Hurejrea.”

الصُّبْحُ وَكَانَ يَتَسَمَّعُ فَإِذَا سَمِعَ أَذَانَ
أَمْسَكَ وَإِلَّا أَغَارَ

٢٦٣٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ تَوْفَلِ بْنِ
مُسَاجِقٍ عَنْ ابْنِ عَصَامِ الْمُرِّيِّ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ فَقَالَ: إِذَا رَأَيْتُمْ مَسْجِدًا
أَوْ سَمِعْتُمْ مُؤَذِّنًا فَلَا تَقْتُلُوا أَحَدًا.

١٠١. بَابُ الْمَكْرِ فِي الْحَرْبِ

٢٦٣٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
الْحَرْبُ خُدْعَةٌ.

٢٦٣٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا
ابْنُ تَوْرٍ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ
أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ
إِذَا أَرَادَ غَزْوَةً وَرَى غَيْرَهَا وَكَانَ يَقُولُ
الْحَرْبُ خُدْعَةٌ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: لَمْ يَجِيءْ بِهِ إِلَّا مَعْمَرُ بِرِيدِ قَوْلِهِ
الْحَرْبُ خُدْعَةٌ بِهَذَا الْإِسْنَادِ إِنَّمَا يُرَوَّى مِنْ
حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ وَمِنْ
حَدِيثِ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي
هُرَيْرَةَ.

²⁴¹ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

²⁴² Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁴³ Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je u ratu varka dozvoljena. Većina učenjaka smatra da je i laž u ratu, također, dozvoljena.

102. O napadima noću

2638. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog su obavijestili Abdussamed i Ebu Amir, prenijevši od Ikrimea b. Ammara, on od Ijasa b. Selemea, ovaj od svoga oca: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je za zapovjednika imenovao Ebu Bekra. Krenuli smo u vojni pohod protiv mušrika, pa smo ih napali noću. Lozinka nam je bila: Emit, emit/ Usmrti, usmrti. Te večeri sam ubio sedmericu mušrika iz različitih porodica."²⁴⁴

103. O nužnosti pomaganja pozadine vojske

2639. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ševker, kog je obavijestio Ismail b. Uleje, prenijevši od El-Hadžadža b. Ebu Osmana, on od Ebuz-Zubejra, a ovaj od Džabira b. Abdullaha: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi zaostajao tokom putovanja i pomagao slabašne, stavljajući ih iza sebe na jahalicu i upućujući za njih dovu."

104. Radi čega se bori protiv mušrika

2640. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od A'meša, on od Ebu Salih, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Naređeno²⁴⁵ mi je da se borim

١٠٢. بَابُ فِي الْبَيَاتِ

٢٦٣٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَأَبُو عَلِيٍّ عَنِ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ أَخْبَرَنَا إِيَّاسُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: «أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْنَا أبا بَكْرٍ فَعَزَّوْنَا نَاسًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَبَيَّتْنَاهُمْ فَتَقْتَلُهُمْ وَكَانَ شِعَارَنَا تِلْكَ اللَّيْلَةَ أَمِثْ أَمِثْ. قَالَ سَلَمَةُ فَتَقَتَلْتُ بِيَدِي تِلْكَ اللَّيْلَةَ سَبْعَةَ أَهْلِ أَنْبِيَاءٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ».

١٠٣. بَابُ لَزُومِ السَّاقَةِ

٢٦٣٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ شَوَّكِرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عَلِيَّةٍ حَدَّثَنَا الْحُجَّاجُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُمْ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَلَّفُ فِي الْمَسِيرِ فَيُرْجِي الضَّعِيفَ وَيُرْدِفُ وَيَدْعُو لَهُمْ.

١٠٤. بَابُ عَلَى مَا يُقَاتَلُ الْمُشْرِكُونَ

٢٦٤٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ

²⁴⁴ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

²⁴⁵ Kada Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: *Naređeno mi je*, onda to podrazumijeva da mu je naredio Allah, dž.š., a kada to kaže ashab, onda to podrazumijeva da

protiv ljudi sve dok ne izgovore *La ilabe illallah*. Kada to kažu, od mene su zaštitili svoje živote i imetke, osim kada je to propisima vjere opravdano,²⁴⁶ a račun će pred Uzvišenim Allahom polagati.”²⁴⁷

2641. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Jakub et-Talekani, kog je obavijestio Abdullah b. el-Mubarek, prenijevši od Humejda, a on od Enesa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, dok se ne okrenu prema našoj kibli,²⁴⁸ dok ne budu jeli ono što mi zakoljemo (u kurban), i dok ne počnu obavljati naš namaz! Kada to počnu činiti, bit će nam zabranjeno prolijevanje njihove krvi i njihova imovina, osim u (šerijatu) opravdanim slučajevima. U tom slučaju će imati ista prava i obaveze kao i drugi muslimani.”

حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِذَا قَالُوا
مَنْعُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا
وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى.

٢٦٤١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ الطَّلَقَانِيُّ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مُحَمَّدِ
عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى
يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَنْ يَسْتَقْبِلُوا قِبَلَتَنَا وَأَنْ يَأْكُلُوا
ذَبِيحَتَنَا وَأَنْ يُصَلُّوا صَلَاتَنَا فَإِذَا فَعَلُوا
ذَلِكَ حَرَمْتُ لَهُمْ مَا لِلْمُسْلِمِينَ وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى
الْمُسْلِمِينَ.

mu je naredio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

²⁴⁶ Po islamu, musliman se može osuditi na smrt samo u tri slučaja: kada bespravno ubije drugog, kada počini blud, ako je u braku, i kada se odmetne od vjere. Dok mu je, po islamu, dozvoljeno konfiskovati imovinu ukoliko ju je oteo; uzet će mu se od nje i dati drugom u slučaju odmazde (kisasa) ili kada uništi tuđu imovinu i sl.

²⁴⁷ Dakle, onaj ko posvjedoči da je samo Allah Bog, postaje musliman i time stiče sva prava koja imaju i drugi muslimani, bez obzira šta u sebi skriva i kako se ponaša. Za ono što u sebi krije i za svoje ponašanje Allahu, dž.š., će polagati račun, kao i svi drugi.

²⁴⁸ El-Mubarekfuri smatra da je u hadisu posebno naglašeno okretanje prema našoj kibli, i ako se to podrazumijeva i pri obavljanju našeg namaza, zato što svaki pripadnik jedne vjere zna svoju kiblu, a ne mora da zna svoju molitvu, i što sve molitve u osnovi imaju zajedničkih i sličnih radnji, a naša kibla je specifična samo za nas. Tako, kada vidimo nekoga da se u molitvi okrenuo prema našoj kibli, možemo za njega posvjedočiti da je musliman.

2642. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Jahjaa b. Ejuba, on od Humejda et-Tavila, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Naređeno mi je da se borim protiv mušrika...”, a onda je spomenuo, po smislu, slično prethodnom hadisu.

2643. ISPRIČALI SU NAM El-Hasan b. Ali i Osman b. Ebu Šejbe, isti smisao, njih je obavijestio Ja’la b. Ubejd, prenijevši od El-A’meša, on od Ebu Zabjana, on od Usa-meja b. Zejda: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao kao izvidnicu plemenima El-Hurekat. Pošto su bili obaviješteni o našem dolasku, pobjegli su. Zatekli smo samo jednog čovjeka. Kada ga ščepasmo, on izgovori: *La ilabe illallah*. Međutim, i pored toga, pogubismo ga. Spomenuh to Vjerovjesniku, s.a.v.s., a on reče: ‘Ko će ti pomoći kada (mu kao svjedok) to *La ilabe illallah* dođe na Sudnjem danu?’ Kazah: ‘Allahov Poslaniče, on ga je izgovorio samo iz straha pred oružjem.’ On reče: ‘Jesi li ti rasporio njegovo srce, pa znaš je li ga radi toga ili nečega drugog izgovorio? Ko će ti pomoći kada (mu) *La ilabe illallah* (kao svjedok) dođe na Sudnji dan?’ Toliko je puta to ponavljao da sam zaželio da sam tek toga dana primio islam.”²⁴⁹

2644. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenijevši od El-Lejsa, on od Ibn Šihaba, on

٢٦٤٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ السَّمْعَرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي رَبِيعٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ الْمُشْرِكِينَ بِمَعْنَاهُ.

٢٦٤٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْمَعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْلَى بْنُ عُبَيْدٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي ظَلْيَانَ حَدَّثَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً إِلَى الْخُرَقَاتِ فَتَذِرُوا بِنَا فَهَرَبُوا فَأَدْرَكْنَا رَجُلًا فَلَمَّا غَشِينَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَضَرَبْنَاهُ حَتَّى قَتَلْنَاهُ فَذَكَرْتُهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ لَكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَعُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا قَالَهَا مَخَافَةَ السَّلَاحِ قَالَ أَفَلَا شَقِقتَ عَنْ قَلْبِهِ حَتَّى تَعْلَمَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ قَالَهَا أَمْ لَا مَنْ لَكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أُسَلِمَ إِلَّا يَوْمَئِذٍ.

٢٦٤٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنِ اللَّيْثِ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ

²⁴⁹ El-Munziri kaže da su ga zabilježili El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

od Ataa b. Jezida el-Lejsija, on od Ubejdu-llaha b. Adijja b. el-Hijara, da je El-Mikdad b. el-Esved rekao: "Allahov Poslaniče, šta veliš, ukoliko bih sreo nevjernika, pa bi se borio protiv mene i mačem mi odsjekao ruku, a onda se od mene sakrio iza drveta i rekao: 'Ja, u ime Allaha, prihvaćam islam.' Hoću li ga ubiti?" "Nećeš." – reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. "Ali, Allahov Poslaniče, on mi je odsjekao ruku!" – kazah, a on ponovi: "Nećeš ga ubiti. Ukoliko bi ga ubio, on bi bio na tvom stepenu prije nego si ga ubio, a ti bi bio na njegovom stepenu prije nego je primio islam."²⁵⁰

105. O zabrani ubistva onoga koji se sedždom pokuša zaštititi

2645. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Ismaila, on od Kajsja, a on od Džerira b. Abdullaha: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao vojsku u Has'am. Neki ljudi su, da bi se sačuvali pogibije, počeli padati na sedždu.²⁵¹ Bitka je brzo završena i neki od njih su ubijeni (od strane muslimana). Čuvši za to, Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredi da se za svakog ubijenog (muslimana) dā

يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ بِنِ الْحِيارِ عَنِ الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلًا مِنَ الْكُفَّارِ فَمَاتَلَنِي فَضَرَبَ إِيحْدَى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ ثُمَّ لَادَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ فَقَالَ: أَسَلَمْتُ لِلَّهِ أَفَأَقْتُلُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقْتُلْهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَطَعَ يَدَيَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقْتُلْهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ وَأَنْتَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ.

١٠٥. بَابُ التَّهْيِ عَنْ قَتْلِ مَنْ اعْتَصَمَ بِالسُّجُودِ

٢٦٤٥. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ جَبْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً إِلَى حَنْعَمٍ فَأَعْتَصَمَ نَاسٌ مِنْهُمْ بِالسُّجُودِ فَأَسْرَعَ فِيهِمُ الْقَتْلُ قَالَ قَبْلَعَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لَهُمْ بِبِنْضِ الْعَقْلِ وَقَالَ أَنَا بَرِيءٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ يُقِيمُ بَيْنَ

²⁵⁰ El-Munziri kaže da su ga zabilježili El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁵¹ To su bili muslimani koji su živjeli među idolopoklonicima. Padanjem na sedždu oni su muslimanskim borcima htjeli staviti do znanja da su i oni muslimani, kako ih ne bi ubili. Muslimanski borci su, pak, mislili da se idolopoklonici pretvaraju te su mnoge od njih pobili.

polovina krvarine²⁵² i reče: 'Ja se ograđujem (od pogibije) svakog muslimana koji boravi među idolopoklonicima.' 'Zašto, Allahov Poslaniče?' – upitaše prisutni, a on kaza: 'Neka svoje kuće grade dalje od njih.'²⁵³

Ebu Davud kaže: "Prenijeli su ga i Hušejm, Ma'mer (Mu'temir), Halid el-Vasiti i skupina ravija, ali nisu spomenuli Džerira."

106. O bježanju sa bojnog polja

2646. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe er-Rebia b. Nafi, kog je obavijestio Ibnul-Mubarek, prenijevši od Džerira b. Hazima, on od Ez-Zubejra b. Hirritta, on od Ikrima, da je Ibn Abbas kazao: "Pošto je objavljeno: *Ako vas bude dvadesetak izdržljivih, pobijedit će dvije stotine.* (El-Enfal, 65), tj. da jedan ne bježi ispred deseterice, to predstavljaše opterećenje za muslimane, pa je došlo olakšanje: Uzvišeni Allah je rekao: *Sada vam Allah daje olakšicu* (Ebu Tevbe je proučio do riječi: *Ako vas bude stotina izdržljivih, pobijedit će dvije stotine.*) (El-Enfal, 66)"

Abas kaže: "Pošto im je Allah olakšao u pogledu broja (neprijatelja), umanjio im je strpljenje srazmjerno onome koliko im je olakšao."

2647. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od

أَظْهَرَ الْمُشْرِكِينَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ قَالَ
لَا تَرَأَى نَارَاهُمَا
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ هُشَيْمٌ وَمَعْمَرٌ وَخَالِدٌ
الْوَاسِطِيُّ وَبِحَمَاقَةٍ لَمْ يَذْكُرُوا جَرِيرًا.

١٠٦. بَابُ فِي التَّوَلَّى يَوْمَ الرَّحِيفِ

٢٦٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو تَوَيْتَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ
حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ
عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خَرِيبَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ
ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَزَلَتْ ﴿إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا
مِائَتِينَ﴾ فَسَقَى ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ
حِينَ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَنْ لَا يَفِرَّ
وَاحِدٌ مِنْ عَشْرَةٍ ثُمَّ إِنَّهُ جَاءَ تَخْفِيفٌ
فَقَالَ: ﴿الآن خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ﴾ قَرَأَ
أَبُو تَوَيْتَةَ إِلَى قَوْلِهِ ﴿يَغْلِبُوا مِائَتِينَ﴾
قَالَ فَلَمَّا خَفَّفَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ مِنَ
الْعِدَّةِ نَقَصَ مِنَ الصَّبْرِ بِقَدْرِ مَا خَفَّفَ
عَنْهُمْ.

²⁵² Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odredio za njih po polovinu od iznosa krvarine, zato što su i oni, živeći među idolopoklonicima, na izvjestan način sami krivi za vlastito stradanje i pogibiju.

²⁵³ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

Jezida b. Ebu Zijada, on od Abdurrahmana b. Ebu Lejla, da je Abdullah Ibn Omer, koji bijaše u jednoj izvidnici Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ispričao: “Ljudi su (ugledavši neprijatelja) pobjegli. I ja sam bio među onima koji su pobjegli. Govorili smo: ‘Šta da radimo nakon što smo pobjegli sa bojnog polja i izazvali na sebe (Allahovu) srdžbu? Ući ćemo u Medinu i u njoj se izvjesno vrijeme skrivati kako nas niko ne bi vidio.’ Pošto uđosmo (u Medinu), rekosmo: ‘Možda je bolje da se pojavimo pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa ako za nas bude bilo pokajanja, ostat ćemo u njoj, a ako ne bude, otići ćemo iz nje.’ Otišli smo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pred sabah. Kada se pojavio, ustadosmo i rekosmo: ‘Allahov Poslaniče, mi smo bje-gunci.’ On se okrenu prema nama i reče: ‘Ne, vi niste bje-gunci, vi ćete se vratiti u borbu.’ Pridosmo mu i poljubismo ga u ruku, a on reče: ‘I ja sam sa skupinom kojoj muslimani pribjegnuli.’”²⁵⁴

2648. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Hišam el-Misri, kog je obavijestio Bišr b. el-Muffedal, prenijevši od Davuda, on od Ebu Nadrea, da je Ebu Seid kazao: “Ovo je objavljeno na Dan bitke na Bedru: *Onaj ko im tada leđa okrene... (El-Enfal, 16)*”

٢٦٤٧. حدثنا أحمد بن يونس أخبرنا زهير
أخبرنا يزيد بن أبي زياد أن عبد الرحمن
بن أبي ليلى حدثه أن عبد الله بن عمر
حدثه: «أنه كان في سرية من سرايا رسول
الله صلى الله عليه وسلم. قال: فحاص
الناس حيصه فكنث فيمن حاص، فلما
برزنا قلنا: كيف نضغ وقد قررنا من
الرحيف ويؤنا بالعضب، فقلنا: ندخل
المدينة فننبت فيها لئلا يرانا
أحد. قال: قدحلتنا فقلنا لو عرضنا
أنفسنا على رسول الله صلى الله عليه
وسلم فإن كانت لنا توبة أقمنا، وإن كان
غير ذلك ذهبنا. قال: فجلستنا لرسول
الله صلى الله عليه وسلم قبل صلاة
الفجر، فلما خرج قمنا إليه فقلنا نحن
الفسارون فأقبل إلينا فقال: لا بل أنتم
العكارون، قال: فتنونا فقبلنا يده فقال:
أنا فئة المسلمين.»

٢٦٤٨. حدثنا محمد بن هشام المصري
أخبرنا بشر بن المفضل أخبرنا داود عن
أبي نصر عن أبي سعيد قال: «نزلت في
يوم بدر: ﴿وَمَنْ يُؤَلِّمْ يَوْمَئِذٍ ذُبُرًا﴾.»

²⁵⁴ Ovakav gest izviđačkog odreda koji je, nakon što je ugledao neprijatelja, pobjegao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije okarakterizirao kao bježanje sa bojnog polja, već kao vraćanje vojnika svom zapovjedniku koji se nalazio u pozadini, da bi ga zaštitili. Bježanjem s bojnog polja smatra se kada pojedinac ili grupa napusti i bojno polje i zapovjednika s ciljem da sačuva vlastitu glavu.

107. O zarobljeniku koji bude primoravan na nevjerstvo

2649. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn, kog su obavijestili Hušejm i Halid, prenijevši od Ismaila, on od Kajsa b. Ebu Hazima, da je Habbab kazao: “Došli smo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dok je bio u hladovini Kabe. Držao je svoj ogrtač pod glavom umjesto jastuka. Požalili smo mu se, rekavši: ‘Zar nećeš moliti Allaha da nam pomogne; zar nećeš za nas uputiti dovu?’ On pocrvene u licu, sjede i reče: ‘Doista je kod prijašnjih naroda bilo slučajeva da čovjeka stave u rupu, pilom mu prepolove glavu na dva dijela, ali ga time ne bi uspjeli odvratiti od njegove vjere; ili da ga češljaju željeznim češljem po golom tijelu, kostima i nervima, ali ga time nisu uspjeli odvratiti od njegove vjere. Tako mi Allaha, ova će se vjera raširiti do te mjere da će čovjek na svojoj jahalici jahati od San’e do Hadramevta, a neće se nikoga bojati, osim Allaha, i vuka za svoje stado. Ali vama se mnogo žuri.’”²⁵⁵

108. O suđenju špijunu ako je musliman

2650. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan,²⁵⁶ prenijevši od Amra, on od Hasana b. Muhammeda b. Alija, ovaj od Ubejdullaha b. Ebu Rafia, pisara Alije

١٠٧. باب في الأسير يكره على الكفر

٢٦٤٩. حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ عَرُونَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ وَحَالِدٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ حَبَابٍ قَالَ: أَتَيْتَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ فَشَكَّوْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لَنَا فَجَلَسَ مُحَمَّرًا وَجْهَهُ فَقَالَ: قَدْ كَانَ مِنْ قَبْلِكُمْ يُؤَخَذُ الرَّجُلُ فَيُخْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُؤْتَى بِالْمِنْشَارِ فَيُجْعَلُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ فِرْقَتَيْنِ مَا يَضْرُقُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُنْسَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ عَظْمِهِ مِنْ لَحْمٍ وَعَصَبٍ مَا يَضْرُقُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيَتِمَّنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّكَّابُ مَا بَيْنَ صَنْعَاءَ وَحَضْرَمَوْتَ مَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ تَعَالَى وَالتُّبَّ عَلَى عَنِيهِ وَلَكِنَّكُمْ تَعْجَلُونَ.

١٠٨. باب في حُكْمِ الْجَسَاسِ إِذَا كَانَ مُسْلِمًا

٢٦٥٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو حَدَّثَهُ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ وَكَانَ كَاتِبًا لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ

²⁵⁵ Bilježi ga El-Buhari u *Sabihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁵⁶ Sufjan b. Ujejne.

b. Ebu Taliba, a on od Alije b. Ebu Taliba: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao mene, Ez-Zubejra i Mikdada b. Esveda, rekavši: ‘Idite do Vrta Hah.’²⁵⁷ U njemu živi žena kod koje je jedno pismo.²⁵⁸ Uzmite ga od nje i donesite mi ga.’ Krenuli smo tjerajući konje dok ne stigismo do vrta.²⁵⁹ Pronađosmo tu ženu i rekosmo: ‘Vadi pismo!’ ‘Kod mene nema nikakvog pisma.’, odgovori ona. Rekoh joj: ‘Vadi pismo, nemoj da ti skidamo odjeću.’ Tada ga izvuče iz svoje pletenice, i mi ga odnijesmo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. U njemu je Hatib b. Ebu Beltea²⁶⁰ pisao mušricima u Mekki o nekim planovima Allahovog Poslanika, s.a.v.s.²⁶¹ ‘Šta je ovo Hatibe?’ – upita ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., a on reče: ‘Ne donosi nabrzinu sud o meni, Allahov Poslaniče. Ja sam saveznik Kurejševića, a nisam od njih. Oni što su učinili Hidžru sa tobom imaju u Mekki svoje bližnje koji se brinu o njihovim porodicama i imecima. Pošto tamo nemam roda, ja sam time želio da steknem njihovu naklonost kako bi mi

بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَالزُّبَيْرُ وَالْمِقْدَادُ فَقَالَ: انْظِلُّوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ حَاجٍ فَإِنَّ بِهَا ظَلْعِيئَةَ مَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوهُ مِنْهَا فَانْظِلُّنَا تَتَعَادَى بِنَا حَيْلُنَا حَتَّى أَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّلْعِيئَةِ فَقُلْنَا هَلْ مِ الْكِتَابِ قَالَتْ مَا عِنْدِي مِنْ كِتَابٍ فَقُلْتُ لَأُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَأُقَلِّبَنَّ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى نَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا هَذَا يَا حَاطِبُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعَجَلْ عَلَيَّ فَإِنِّي كُنْتُ امْرَأً مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَإِنِّي قُرَيْشِي لَهُمْ بِهَا قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ بِمَنَّةٍ فَأَحْبَبْتُ إِذْ قَاتَنِي ذَلِكَ أَنْ أَتَّخِذَ فِيهِمْ بِنَا يَحْمُونَ قَرَابَتِي بِهَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ بِي مِنْ كُفْرٍ وَلَا إِزْتِدَادٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

²⁵⁷ Vrt Hah se nalazio na trinaest milja od Medine.

²⁵⁸ U El-Buharijevom predanju stoji: “U njemu ćete naći ženu kojoj je Hatib dao jedno pismo.” To pismo je ona vjerovatno trebala proslijediti mušricima u Mekku. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je za njega saznao najvjerovatnije od Džibrila.

²⁵⁹ Žurili su zato da pismo ne bi bilo proslijeđeno za Mekku.

²⁶⁰ Hatib b. Ebu Beltea je umro 30. godine po Hidžri.

²⁶¹ U mursel-hadisima koji prenosi Urve stoji da je Hatib u tom pismu obavještavao mekanske idolopoklonike o Vjerovjesnikovim, s.a.v.s., namjerama i planovima koji se odnose na njegove pokrete prema Mekki i napadima na njih.

štitali porodicu,²⁶² a nisam to, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, učinio zato što sam se odmetnuo od vjere ili što sam postao nevjernik.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Istinu vam je kazao.' Kada to ču, Omer reče: 'Dozvoli mi, Allahov Poslaniče, da odrubim glavu ovom licemjeru.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'On je učesnik Bitke na Bedru, a otkud ti znaš, možda je Allah pomilovao učesnike Bitke na Bedru (do te mjere da im je) rekao: 'Radite šta hoćete, Ja sam vam već oprostio.'"²⁶³

2651. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, prenijevši od Halida, on od Husajna, on od Sa'da b. Ubejdea, on od Ebu Abdurrahmana es-Sulemija, a on od Alije – istu priču: "Hatib je pisao Mekkelijama: 'Muhammed vas namjerava napasti.' U njemu je stajalo da je žena rekla: 'Kod mene nema nikakvog pisma.' Mi smo je pregledali i nismo ga našli. Tada je Alija rekao: 'Tako mi Allaha, Koji mi je najveća zakletva, ili ćeš izvaditi pismo ili ću te pogubiti.'"²⁶³ Onda je naveo hadis.

وَسَلَّمَ: صَدَقَكُمْ فَقَالَ: عُمَرُ دَغْنِي
أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ شَهِدَ بَدْرًا
وَمَا يُدْرِيكَ لِمَ اللَّهُ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرِ
فَقَالَ: اغْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ عَقَرْتُ
لَكُمْ

٢٦٥١. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ عَنْ خَالِدِ
عَنْ حُصَيْنِ بْنِ سَعْدِ بْنِ عَبِيدَةَ عَنْ
أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ بِهَذَا
الْقِصَّةِ قَالَ انْطَلَقَ حَاطِبٌ فَكَتَبَ إِلَى
أَهْلِ مَكَّةَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَدْ سَارَ إِلَيْكُمْ وَقَالَ فِيهِ قَالَتْ
مَا مَعِيَ كِتَابٌ فَأَنْتَحَيْنَاهَا فَمَا وَجَدْنَا
مَعَهَا كِتَابًا فَقَالَ: عَلِيٌّ وَالَّذِي يُخَلِّفُ بِهِ
لَأَقْتُلَنَّكَ أَوْ لَأُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ وَسَاقَ
الْحَدِيثَ.

²⁶² U predanju koje bilježi Ibn Ishak stoji: "Među njima su mi ostali sin i žena."

²⁶³ U hadisu koji bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, a koji je vjerodostojan, prema kriterijima Muslima, od Džabira b. Abdullaha, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "U Vatru neće ući ni jedan od onih koji su učestvovali u Bici na Bedru."

109. O špijunaži nemuslimana koji je pod zaštitom islamske države

1652. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Muhammed b. Muhabbeb Ebu Hemmam ed-Dellal, prenijevši od Sufjana b. Seida, on od Ebu Ishaka, on od Harisea b. Mudarriba, a on od Furata b. Hajjana: "Allahov Poslanik s.a.v.s., je naredio da se pogubi jer je bio Ebu Sufjanov špijun. On je bio saveznik jednog ensarije. Jednog dana je naišao pored kružoka ensarija i rekao: 'Ja sam musliman.' Neki ensarija reče: 'Allahov Poslaniče, on kaže da je musliman.', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Među vama ima ljudi kojima ne možemo vjerovati. Jedan od njih je Furat b. Hajjan.'"²⁶⁴

110. O neprijateljskom špijunu

2653. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Ebu Nuajm, prenijevši od Ebu Umejsa, on od Ibn Selemea b. el-Ekvea, a on od svoga oca: "Vjerovjesniku, s.a.v.s., je došao jedan mušrički špijun dok je bio na (vojnom) putovanju. Sjeo je sa ashabima, a potom otišao. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Nađite ga i pogubite!' Seleme b. el-Ekve kaže: 'Ja sam ga prvi sustigao i pogubio, a njegovu opremu sam dobio kao ratni plijen.'"²⁶⁵

١٠٩. بَاب فِي الْجَاسُوسِ الدِّمِّيِّ

٢٦٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي هَمَّامٍ الدَّلَالِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ عَنْ فُرَاتِ بْنِ حَيَّانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِمَقْتَلِهِ وَكَانَ عَيْنًا لِأَبِي سُفْيَانَ وَكَانَ حَلِيفًا لِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَمَرَّ بِحَلِيفِهِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: إِنِّي مُسْلِمٌ فَقَالَ: رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ يَقُولُ إِنِّي مُسْلِمٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْكُمْ رِجَالًا نَكَلَهُمْ إِلَى إِيْمَانِهِمْ مِنْهُمْ فُرَاتُ بْنُ حَيَّانَ.

١١٠. بَاب فِي الْجَاسُوسِ الْمُسْتَأْمَنِ

٢٦٥٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا قَالَ أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُثَيْبٍ عَنْ ابْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَيْنٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ فِي سَفَرٍ فَجَلَسَ عِنْدَ أَصْحَابِهِ ثُمَّ أَسْأَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اظْلُبُوهُ فَاقْتُلُوهُ قَالَ فَسَبَقْتُهُمْ إِلَيْهِ فَاقْتَلْتُهُ وَأَخَذْتُ سَلْبَهُ فَتَقَلَّنِي بِإِيَّاهُ.

²⁶⁴ Iz ovoga se hadisa razumije, ističe Abadi, da je kazna za nemuslimana koji živi pod zaštitom islamske države, ukoliko bude špijunirao, pogubljenje.

²⁶⁵ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

2654. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kom su ispričali Hašim b. el-Kasim i Hišam, prenijevši od Ikrima, on od Ijasa b. Selemea, da je njegov otac²⁶⁶ rekao: “Učestvovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u vojnom pohodu protiv Hevazina. Dok je nas nekolicina jednog dana sjela da ruča – sa nama bijahu i oni iznemogli – a većina je nastavila put pješke, dođe nam neki čovjek na crvenoj devi, siđe sa nje, izvadi iz torbe kožno uže, priveza devu i dođe da ruča sa ljudima. Pošto vidje njihovu slabost i manjkavost jahalica, ode do deve, naredi joj da klekne, uzjaha je i odjuri. Pratio ga je jedan iz plemena Eslem na sivoj devi koja bijaše najbolja od svih. Potrčao sam za njim i sustigao ga tako da je glava deve (čovjeka iz Eslema) doticala zadnji naslonjač sedla na njegovoj devi. Potom sam prošao ispred, uzeo za uzdu njegovu devu i naredio joj da klekne. Kada je savila prve noge, mačem mu odrubih glavu. Zatim sam sa se njegovom devom i svime što bijaše na njoj vratio. Dok sam je vodio, susrete me Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svijetom i upita: ‘Ko je ubio ovog čovjeka?’ Rekoše: ‘Seleme b. el-Ekve.’, a on kaza: ‘Njemu pripada sva njegova oprema.’”²⁶⁷

Harun kaže: “Ovo je Hašimov tekst.”

٢٦٥٤. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ هَاشِمَ بْنَ الْقَاسِمِ وَهَيْشَامًا حَدَّثَاهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ قَالَ حَدَّثَنِي إِيَّاسُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: عَزَّوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَوَازِينَ قَالَ فَبَيْنَمَا نَحْنُ نَتَصَحَّى وَغَامِتْنَا مَسَاءً وَفِينَا ضَعْفَةٌ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ فَأَنْتَزَعَ طَلْقًا مِنْ حَقْوِ النَّبَعِيِّ فَقَيَّدَ بِهِ جَمَلَهُ ثُمَّ جَاءَ يَتَغَدَّى مَعَ الْقَوْمِ فَلَمَّا رَأَى ضَعْفَتَهُمْ وَرِقَّةَ ظَهْرِهِمْ خَرَجَ يَغْدُو إِلَى جَمَلِهِ فَأَظْلَقَهُ ثُمَّ أَنَاخَهُ فَقَعَدَ عَلَيْهِ ثُمَّ خَرَجَ يَرْكُضُهُ وَاتَّبَعَهُ رَجُلٌ مِنْ أَسْلَمَ عَلَى نَاقَةٍ وَرِقَاءَ هِيَ أَمْثَلُ ظَهْرِ الْقَوْمِ قَالَ فَخَرَجْتُ أَغْدُو فَأَدْرَكْتُهُ وَرَأْسُ النَّاقَةِ عِنْدَ وَرِكَ الْجَمَلِ وَكُنْتُ عِنْدَ وَرِكَ النَّاقَةِ ثُمَّ تَقَدَّمْتُ حَتَّى كُنْتُ عِنْدَ وَرِكَ الْجَمَلِ ثُمَّ تَقَدَّمْتُ حَتَّى أَخَذْتُ بِحِطَامِ الْجَمَلِ فَأَخْتَنُهُ فَلَمَّا وَضَعَ رُكْبَتَهُ بِالْأَرْضِ اخْتَرَطْتُ سِنِيئِي فَأَطْرَبُ رَأْسَهُ فَتَدَرَّ فَجِئْتُ بِرِجْلَيْهِ وَمَا عَلَيْهِمْ أَقْوَدُهَا فَاسْتَقْبَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ مُضِيلاً فَقَالَ: مَنْ قَتَلَ الرَّجُلَ فَقَالُوا سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ فَقَالَ لَهُ سَلَبُهُ أَجْمَعُ قَالَ هَارُونُ هَذَا لَفْظُ هَاشِمٍ.

²⁶⁶ Seleme b. Ekve je bio vrlo brz ashab; mogao je stići konja ili devu, kao što se vidi iz ovoga hadisa.

²⁶⁷ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

111. U kom vremenu je mustehab početi borbu

2655. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ebu Imrana el-Dževnija, on od Alkamea b. Abdullaha el-Muzenija, a on od Ma'kila b. Jesara, da je Nu'man b. Mukarren kazao: "Učestvovao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., (u mnogim bitkama). Ukoliko ne bi došlo do borbe na početku dana, sačekao bi (s početkom borbe) dok sunce ne maši zenit i dok ne puhne vjetar i pomoć se spusti."²⁶⁸

112. O naredbi da se šuti pri susretu (sa neprijateljem)

2656. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Hišam. A ispričao nam je i Ubejdullah b. Omer, kog je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Hišama, on od Katadea, ovaj od El-Hasana b. Kajsa b. Ubada: "Vjerovjesnikovi, s.a.v.s., ashabi su prezirali dizanje tona²⁶⁹ u toku sukoba sa neprijateljem."

2657. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer, kog je obavijestio Abdurrahman, prenijevši od Hemmama, on od Metara, ovaj od Katadea, on od Ebu Burdea, ovaj od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

١١١. بَاب فِي أَيِّ وَقْتٍ يُسْتَحَبُّ اللَّقَاءُ

٢٦٥٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْزِيُّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُرِّيِّ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ الثُّعْمَانَ يَعْنِي ابْنَ مَقْرِنٍ قَالَ: شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ آخَرَ الْقِتَالِ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ وَتَهْبُ الرِّيَّاحُ وَيَنْزِلَ النَّصْرُ.

١١٢. بَابُ فِي مِمَّا يُؤْمَرُ بِهِ مِنْ

الصَّمْتِ عِنْدَ اللَّقَاءِ

٢٦٥٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامُ ح. وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمَرَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا هِشَامُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ: كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْرَهُونَ الصَّوْتِ عِنْدَ الْقِتَالِ.

٢٦٥٧. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمَرَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ هَمَّامِ حَدَّثَنِي مَطَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِ ذَلِكَ.

²⁶⁸ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁶⁹ Osim zikra/spominjanja Allaha, dž.š.

113. O idenju pješke prilikom susreta sa neprijateljem

2658. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Veki, prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, da je El-Bera kazao: “Pošto se Vjerovjesnik, s.a.v.s., na Hunejnu sukobio sa neprijateljem i pošto su se dali u bijeg, on je sjahao sa svoje mazge i nastavio ići pješke.”²⁷⁰

114. O oholosti u ratu

2659. ISPRIČALI SU NAM Muslim b. Ibrahim i Musa b. Ismail – isto značenje – njih je obavijestio Eban, prenijevši od Jahjaa, on od Muhammeda b. Ibrahima, ovaj od Ibn Džabira b. Atika, a on od Džabira b. Atika, da je Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Postoje dvije vrste ljubomore: ljubomora koju Uzvišeni Allah voli i ljubomora koju Allah mrzi. Ljubomora koju Uzvišeni Allah voli je ona koja proizilazi iz sumnjivih stvari.²⁷¹ Ljubomora koju Uzvišeni Allah mrzi je ona koja ne

١١٣. بَاب فِي الرَّجُلِ يَتَرَجَّلُ عِنْدَ اللَّقَاءِ

٢٦٥٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ النَّبَرَاءِ قَالَ: لَمَّا لَقِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ حُتَيْنٍ قَانَعَسُوا نَزَلَ عَنْ بَعْلَتِهِ فَتَرَجَّلَ.

١١٤. بَاب فِي الْخَيْلَاءِ فِي الْحَرْبِ

٢٦٥٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمُعْتَقُ وَاحِدٌ قَالَا حَدَّثَنَا أَبَانُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ جَابِرِ بْنِ عَتِيكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَتِيكٍ أَنَّ نَسِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ مِنَ الْعَيْرَةِ مَا يُحِبُّ اللَّهُ وَمِنْهَا مَا يُبْغِضُ اللَّهُ فَأَمَّا الَّتِي يُحِبُّهَا اللَّهُ فَالْعَيْرَةُ فِي الرَّبِيَّةِ وَأَمَّا الْعَيْرَةُ الَّتِي يُبْغِضُهَا اللَّهُ فَالْعَيْرَةُ فِي غَيْرِ رَبِيَّةٍ وَإِنَّ مِنَ الْخَيْلَاءِ مَا يُبْغِضُ اللَّهُ وَمِنْهَا مَا يُحِبُّ اللَّهُ فَأَمَّا الْخَيْلَاءُ الَّتِي يُحِبُّ اللَّهُ فَاخْتِيَالُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عِنْدَ الْقِتَالِ وَاخْتِيَالُهُ عِنْدَ الصَّدَقَةِ وَأَمَّا الَّتِي

²⁷⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

²⁷¹ Kao što je ljubomora koja se javlja kod jednog od bračnih drugova prema onome drugom. Ova ljubomora proizilazi iz toga kada čovjek vidi svog bračnog druga ili nekog iz svoje porodice na nečemu što je pokuđeno ili zabranjeno pa bude ljubomorani zbog toga, kako stoji u sahih-hadis: “Nema nikog ko je ljubomorniji od Allaha. Zbog toga je zabranjen zinaluk.” Ovu ljubomoru Allah voli, jer će podstaknuti oprez među bračnim drugovima.

proizilazi iz nepovjerenja.²⁷² I oholosti ima dvije vrste: oholost koju Uzvišeni Allah voli i oholost koju Uzvišeni Allah mrzi. Oholost koju Uzvišeni Allah voli je oholost koja se javi kod čovjeka prilikom sukoba sa neprijateljem i prilikom dijeljenja milostinje.²⁷³ Oholost koju Uzvišeni Allah mrzi je oholost koja se javi kod čovjeka prilikom činjenja nasilja – a Musa kaže – i prilikom samohvalisanja.”²⁷⁴

115. O čovjeku koji je pao u ropstvo

2660. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Ibrahim b. Sa'd, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Amra b. Džarije es-Sekafija, saveznika Benu Zuhre: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je poslao desetericu u izvidnicu na čelu sa Asimom b. Sabitom. Pleme Huzejl posla protiv njih blizu stotinu strijelaca. Pošto ih Asim ugleda, skloniše se na brdo Karded. Kada stigoše do njih, (ovi iz plemena Huzejl) rekoše: ‘Izidite i podignite ruke, a mi vam garantiramo da nijednog nećemo pogubiti.’ Asim reče: ‘Ja neću izići, jer ne vjerujem u jamstvo nevjernika.’ Tada ih napadoše strijelama i ubiše Asima i još šestericu, a trojica im se predadoše povjerovavši u datu riječ, i to: Hubejb, Zejd b.

يُبْفِضُ اللَّهُ فَأَخْيَالَهُ فِي الْبَغْيِ قَالَ مُوسَى
وَالْفَخْرِي.

١١٥. بَاب فِي الرَّجُلِ يُسْتَأْسَرُ

٤٦٦٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
إِبْرَاهِيمَ بَعْثِي ابْنَ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ
أَخْبَرَنِي عَنْ مَرْوَانَ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيِّ حَلِيفِ
بَنِي زُهْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَةَ عَيْنًا وَأَمَرَ
عَلَيْنَهُمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ فَنَفَرُوا لَهُمْ
هُذَيْلُ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ رَامَ قَلَمًا
أَحْسَ بِهِمْ عَاصِمٌ لَحِثُوا إِلَى فَرْدٍ فَقَالُوا
لَهُمْ انزِلُوا فَأَعْطُوا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ
الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ
أَحَدًا فَقَالَ: عَاصِمُ أَمَا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي
ذِمَّةِ كَافِرٍ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَمَقَتَلُوا عَاصِمًا

²⁷² To je ljubomora koja se javi kod djece kada im neki od roditelja izjavi da se želi sa nekim vjenčati.

²⁷³ To je oholost koja se javi kod čovjeka prema neprijatelju prilikom sukoba sa njim i koja se javi kod osobe prilikom dijeljenja imovine, te zbog toga podijeli više.

²⁷⁴ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

ed-Desine i još jedan čovjek. Kada su ih uhvatili, odvezali su tetive svojih lukova i povezali ih njima. Tada je onaj treći čovjek rekao: ‘Ovo je početak prevare. Tako mi Allaha, ja ne idem s vama! Ja u ovima imam uzor (mислеći na ubijene).’ Oni ga počеше vući i udarati, ali on odbi da pođe sa njima te ga pogubiše. Hubejb je ostao zarobljenik dok nisu odlučili pogubiti ga. Tada je zatražio britvu da ukloni dlake sa stidnog mjesta.²⁷⁵ Kada su ga izveli da ga ubiju, on im reče: ‘Pustite me da klanjam dva rekata.’ On klanja dva rekata i reče: ‘Tako mi Allaha, da ne biste pomislili da me je strah, još bih klanjao.’²⁷⁶

2661. ISPRIČAO NAM JE Ibn Avf, kog je obavijestio Ebul-Jeman, prenijevši od Šuajba, on od Ez-Zuhrija, ovaj od Amra b. Ebu Sufjana b. Esida b. Džarijea es-Sekafija, a on je bio saveznik Benu Zuhre i Ebu Hurejreuvo učenik – potom je spomenuo hadis.

فِي سَبْعَةِ نَقَمٍ وَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةٌ نَقَمٍ عَلَى الْعَهْدِ وَالْيَمِينَاتِ مِنْهُمْ حُبَيْبٌ وَرَيْدُ بْنُ الثَّيْتَةِ وَرَجُلٌ آخَرَ فَلَمَّا اسْتَمَكُّنَا مِنْهُمْ أَظْلَلُوا أَوْتَارَ قَيْسِيَّمْ فَرَطَوْهُمْ بِهَا فَقَالَ: الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْعَذْرِ وَاللَّهِ لَا أَصْحَبُكُمْ إِنَّ لِي بِهَذَا لَأَسْوَأَ فَجَرُوهُ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَفَقَتَلُوهُ فَلَبِثَ حُبَيْبٌ أَسِيرًا حَتَّى أَجْمَعُوا قَتْلَهُ فَاسْتَعَارَ مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَلَمَّا خَرَجُوا بِهِ لِيَقْتُلُوهُ قَالَ لَهُمْ حُبَيْبٌ دَعُونِي أَرْكِعْ رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ لَوْلَا أَنْ تَحْسَبُوا مَا بِي جَزَعًا لَرِدْتُ.

٢٦٦١. حَدَّثَنَا ابْنُ عَرُوفٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ أَبِي سَيْدٍ بْنِ جَارِيَةَ اللَّقْنِيِّ وَهُوَ حَلِيفٌ لِيَبِي زُهَيْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ فَدَكَرَ الْحَدِيثَ.

²⁷⁵ U El-Buharijevom predanju stoji: “Od jedne Harisove kćerke je zatražio britvu da ukloni dlake sa stidnih mjesta i ona mu je pozajmila. I dok je ona bila zauzeta nečim drugim, njeno djete se izmigoljilo i prišlo mu. Primijetila je da sjedi u njegovom krilu, a da on drži britvu u ruci. ‘Toliko sam se tada uplašila’ – kaže ona – ‘da je i Hubejb vidio moj strah, i rekao: ‘Bojiš li se da bih ga ubio? Ne bih ja to uradio.’ ‘Tako mi Allaha,’ – veli ona – ‘nikada nisam vidjela zarobljenika boljeg od Hubejba. Tako mi Allaha, jednog dana sam ga zatekla kako jede grožđe koje mu bijaše u ruci, u situaciji kada je bio u željezo okovan, a u Mekki nije bilo plodova.’ Običavala je reći: ‘To je bila opskrba kojom je Allah počastio Hubejba.’”

²⁷⁶ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

116. O zasjedama

2662. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufeji, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od El-Beraa: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je za zapovjednika strijelaca na Dan bitke na Uhudu, kojih je bilo pedeset, imenovao Abdullaha b. Džubejra. Rekao im je: 'Ne napuštajte svoja mjesta i da vidite (da smo svi izginuli) i da nas ptice kljuju, sve dok ne pošaljemo po vas. I da vidite da smo ih pobijedili i da bježe, ne napuštajte vaša mjesta dok ne pošaljem po vas.' Allah ih je porazio. Tako mi Allaha, vidio sam (njihove žene) kako bježe na brdo. Neko od onih koji su bili sa Abdullahom b. Džubejrom uzviknu: 'Plijen! Plijen! Vaši drugovi su pobijedili, šta čekate?' Čuvši to, Abdullah b. Džubejr reče: 'Zar ste zaboravili šta vam je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.?' Uzviknuše: 'Tako nam Allaha, pridružiti ćemo se ljudima i uzeti naš dio plijena.' Otišli su, okrenuli lica (od neprijatelja) i doživjeli poraz."²⁷⁷

117. O (bojnim) redovima

2663. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Sinan, kog je obavijestio Ebu Ahmed ez-Zubejri, prenijevši od Abdurrahmana b. Sulejmana b. el-Gasila, on od Hamze b. Ebu Usejda, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Dan Bedra, pošto smo formirali

١١٦. بَابُ فِي الْكُفْتَاءِ

٢٦٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يُحَدِّثُ قَالَ: جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرِّمَاءِ يَوْمَ أُحُدٍ وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلًا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ وَقَالَ: إِنْ رَأَيْتُمُونَا نَحْطِفُنَا الطَّيْرُ فَلَا تَبْرَحُوا مِنْ مَكَانِكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسِلَ لَكُمْ وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَرَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَأْنَاهُمْ فَلَا تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ قَالَ فَهَرَمَهُمُ اللَّهُ قَالَ فَأَنَا وَاللَّهِ رَأَيْتُ النِّسَاءَ يُسْنِدْنَ عَلَى الْجَبَلِ فَقَالَ: أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُبَيْرِ الْغَنِيْمَةِ أَيُّ قَوْمٍ الْغَنِيْمَةِ ظَهَرَ أَصْحَابُكُمْ فَمَا تَنْتَظِرُونَ فَقَالَ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرِ أَنْسَيْتُمْ مَا قَالَ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا وَاللَّهِ لَتَأْتِيَنَّ النَّاسَ فَلَنَنْصِبِيَنَّ مِنَ الْغَنِيْمَةِ فَأَتَوْهُمْ فَصَرِقَتْ وُجُوهُهُمْ وَأَقْبَلُوا مِنْهُمْ مِيَمِينَ.

١١٧. بَابُ فِي الصُّفُوفِ

٢٦٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الرَّبِيعِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْعَمِيلِ عَنْ حَمْرَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حِينَ اضْطَفَقْنَا

²⁷⁷ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

bojne redove, rekao: “Kada vam priđu, tj. kada vam se približe na domet, gađajte ih, ali štedite strijele.”²⁷⁸

118. O vađenju mačeva prilikom sukoba

2664. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Ishak b. Nedžih – on nije El-Meltijj – prenijevši od Malika b. Hamze b. Ebu Usejda es-Saidija, on od svoga oca, a on od njegovog djeda, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., na Dan Bedra rekao: “Kada vam priđu na domet, gađajte ih strijelama, i ne vadite mačeve dok vam se potpuno ne približe.”

119. O dvoboju

2665. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Osman b. Amr, prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, on od Harisea b. Mudarriba, da je Alija kazao: “Naprijed je (na Bedru) istupio Utbe Ibn Rebia, a za njim njegov sin i brat, i uzviknuo: ‘Ko će nam izići na dvoboj?’ Tada istupiše mladići od ensarija. ‘Ko ste vi?’ – upita on. Odgovoriše mu, a on reče: ‘Ne želimo vas, hoćemo sinove naših amidža.’ Tada Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: ‘Istupi, Hamza! Istupi, Alija! Istupi i ti, Ubejde, sine Harisov!’ Hamza je izišao na dvoboj Utbeu, ja sam izišao Šejbeu (i pogubili ih) dok su Ubejde i El-Velid izmijenili dva udarca i ranili jedan drugoga. Okrenusmo

يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْتَبُوكُمْ يَعْنِي إِذَا عَشُوكُمْ
فَارْمُوهُمْ بِالنَّبْلِ وَاسْتَبِقُوا تَبَلَّكُم.

١١٨. بَابُ فِي سَلِّ السُّيُوفِ عِنْدَ اللَّقَاءِ

٢٦٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْمَى حَدَّثَنَا
إِسْحَاقُ بْنُ نَجِيحٍ وَابْنُ أَبِي عِيْمَى حَدَّثَنَا
مَالِكُ بْنُ حَمْرَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدِ السَّاعِدِيِّ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْتَبُوكُمْ
فَارْمُوهُمْ بِالنَّبْلِ وَلَا تَمْسُلُوا السُّيُوفَ حَتَّى
يَغْشَوْكُم.

١١٩. بَابُ فِي الْمُبَارَاةِ

٢٦٦٥. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي
إِسْحَاقَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرَّبٍ عَنْ عَلِيٍّ
قَالَ: تَقَدَّمَ يَعْنِي عُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَتَبِعَهُ
ابْنُهُ وَأَخُوهُ فَنَادَى مَنْ يُبَارِزُ فَأَنْتَدَبَ
لَهُ سَبَابٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: مَنْ أَنْتُمْ
فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ: لَا حَاجَةَ لَنَا فِيكُمْ إِنَّمَا
أَرَدْنَا بَنِي عَمَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قُمْ يَا حَمْرَةَ قُمْ يَا عَلِيٌّ قُمْ يَا
عُبَيْدَةَ بْنَ الْحَارِثِ فَأَقْبَلَ حَمْرَةَ إِلَى عُتْبَةَ
وَأَقْبَلَتْ إِلَى شَيْبَةَ وَاخْتَلَفَ بَيْنَ عُبَيْدَةَ
وَالْوَلِيدِ صَرَبَتَانِ فَأَنْحَنَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا

²⁷⁸ Bilježi ga El-Buhari u *Sahihu*.

se El-Velidu i dotukosmo ga, a ponesosmo Ubejdeu.”

120. O zabrani masakriranja

2666. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Isa i Zijad b. Ejjub, njih je obavijestio Hušejm, prenijevši od Mugirea, on od Šibaka, on od Ibrahima, a on od Hunejja b. Nuvejrea, ovaj od Alkamea, a on od Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Vjernici najuljudnije postupaju prema onima koje ubijaju.”

2667. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Muaz b. Hišam, prenijevši od Ebu Katadea, on od El-Hasana, on od El-Hejjadža b. Imrana: “Imranu je pobjegao rob, pa se zavjetovao Allahu da će mu, ako ga stigne, odsjeći ruku. Poslao me je da o tome pitam (neko ashaba). Otišao sam kod Semurea b. Džunduba i upitao ga, a on je rekao: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je podsticao na milostinju, a zabranjivao nam masakriranje.’ Otišao sam Imranu b. Husajnu i upitao ga o tome, pa je rekao: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je podsticao na milostinju, a zabranjivao nam masakriranje.’”

121. O ubijanju žena

2668. ISPRIČALI SU NAM Jezid b. Halid b. Mevheb i Kutejbe b. Seid, njih je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Nafia, a on od Abdullaha (Ibn Omera): “U jednoj od

صَاحِبَهُ ثُمَّ مَلْنَا عَلَى الْوَلِيدِ فَقَتَلْنَاهُ
وَاحْتَمَلْنَا عُيْبَةً.

١٢٠. بَاب فِي التَّهْيِ عَنِ الْمُثَلَّةِ

٢٦٦٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى وَزِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ قَالَا حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُغِيرَةُ عَنْ شِبَاكٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هُنَيْئِ بْنِ نُؤَيْرَةَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَعَفُّ النَّاسِ قِتْلَةَ أَهْلِ الْإِيمَانِ.

٢٦٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ الْهَيْجَاجِ بْنِ عِمْرَانَ أَنَّ عِمْرَانَ أَبَقَ لَهُ غُلَامٌ فَجَعَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ لَيْثُنَ قَدَرٍ عَلَيْهِ لِيَقْطَعَنَّ يَدَهُ فَأَرْسَلَنِي لِأَسْأَلَ لَهُ فَأَتَيْتُ سَمُرَةَ بْنَ جُنْدُبٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ: كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَنُّنَا عَلَى الصَّدَقَةِ وَيَنْهَانَا عَنِ الْمُثَلَّةِ فَأَتَيْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَنُّنَا عَلَى الصَّدَقَةِ وَيَنْهَانَا عَنِ الْمُثَلَّةِ.

١٢١. بَاب فِي قَتْلِ النِّسَاءِ

٢٦٦٨. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَوْهَبٍ وَوُثَيْبَةُ يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ امْرَأَةً وَجِدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

bitaka koje je vodio Allahov Poslanik, s.a.v.s., neka žena je nađena ubijena, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio ubijanje žena i djece.”²⁷⁹

2669. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Amr b. el-Murekka b. Sajfij b. Rebah, prenijevši od svog oca, da je njegov djed Rebah b. Rebi kazao: “Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u jednom vojnom pohodu. Vidjevši ljude kako su se okupili oko nečega, Poslanik posla jednog čovjeka i reče: ‘Idi vidi oko čega su se okupili.’ On ode, a zatim se vrati i reče: ‘Oko ubijene žene. Ova se, sigurno, nije borila.’ Na čelu vojske bijaše Halid b. Velid. Poslanik posla čovjeka, rekavši mu: ‘Idi i reci Halidu: ‘Ne ubijaj ženu, ni onoga ko nema oružja (unajmljenog).’”²⁸⁰

2670. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Hadžadža, on od Katadea, ovaj od Hasana, a on od Semurea b. Džunduba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ubijajte (u borbi) odrasle (ratnike) idolopoklonika, a ostavljajte njihovo potomstvo.”²⁸¹

2671. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْتُولَةً فَأَنْكَرَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتْلَ النِّسَاءِ
وَالصِّبْيَانِ.

٢٦٦٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا
عُمَرُ بْنُ الْمُرْقَعِ بْنِ صَيْفِيِّ بْنِ رِيَّاحٍ قَالَ
حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّهِ رِيَّاحِ بْنِ رَيْبِعٍ قَالَ:
كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فِي غَزْوَةٍ فَرَأَى النَّاسَ مُجْتَمِعِينَ عَلَى شَيْءٍ
فَبَعَثَ رَجُلًا فَقَالَ: انظُرْ عَلَامَ اجْتِمَاعِ
هَؤُلَاءِ فَجَاءَ فَقَالَ: عَلَى امْرَأَةٍ قَتِيلٍ فَقَالَ:
مَا كَانَتْ هَذِهِ لِثِقَاتِلٍ قَالَ وَعَلَى الْمُقَدَّمَةِ
حَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ فَبَعَثَ رَجُلًا فَقَالَ: قُلْ
لِحَالِدٍ لَا يَغْتُلَنَّ امْرَأَةً وَلَا عَسِيفًا.

٢٦٧٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ
الْحُسَيْنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: افْتُلُوا
شَيْخَ الْمُشْرِكِينَ وَاسْتَبِقُوا شَرِّحَهُمْ.

٢٦٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ التُّفَيْلِيُّ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

²⁷⁹ Sljedbenicima islama je u ratu zabranjeno ubijati monahe u samostanima, žene, djecu i starce. Prilikom slanja vojske na Šam, Ebu Bekr je zapovjedniku Jezidu b. Ebu Sufjanu naredio da ne ubijaju monahe, žene, djecu i starce. Ovo važi za one žene, djecu i starce koji aktivno ne učestvuju u borbi. Ukoliko, pak, neko od njih bude s oružjem učestvovao u borbi, dozvoljeno ga je ubiti.

²⁸⁰ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

²⁸¹ Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Muhammeda b. Džafera b. ez-Zubejra, ovaj od Urvea b. ez-Zubejra, da je Aiša kazala: “Ubijena je samo jedna žena iz plemena Benu Kurejza. Dok se Allahov Poslanik, s.a.v.s., mačem borio protiv njenog naroda, ona je kod mene sjedjela, pričala i grohotom se, a i u sebi, smijala. Tad je neki glas zovnu po imenu. ‘Ja sam.’ – reče ona. Aiša je upita: ‘Šta je sa tobom?’ Ona reče: ‘Zbog nečega što sam uradila.’²⁸² Izvede je i odrubi joj glavu. Ne mogu zaboraviti to čudo. Iako je znala da će biti pogubljena, grohotom se, a i u sebi, smijala.”

2672. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn Abbasa, da je Sa’b b. Džesame²⁸³ pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o mušričkim ženama i djeci koja, u noćnom napadu, budu ubijana ili povrijeđena. On reče: “Oni su od njih.”²⁸⁴ Amr b. Dinar je govorio: “Oni su od njihovih očeva.” Ez-Zuhri kaže: “Potom je Allahov

إِسْحَقَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ
عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمْ
يُقْتَلْ مِنْ نِسَائِهِمْ تَعْنِي بِنِي قَرِيظَةَ إِلَّا
امْرَأَةً إِنَّهَا لَعِنْدِي تَحَدَّثُ تَضْحَكُ ظَهْرًا
وَيَنْظُنَّا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقْتُلُ رِجَالَهُمْ بِالسُّيُوفِ إِذْ هَتَفَ
هَاتِفٌ بِاسْمِهَا أَيْنَ فَلَانَتْ قَالَتْ أَنَا قُلْتُ
وَمَا سَأَلْتِكِ قَالَتْ حَدَّثْتُ أَخَدْتُهَا قَالَتْ
فَانْطَلَقَ بِهَا فَضَرَبَتْ عَنْقَهَا فَمَا أَنْسَى
عَجَبًا مِنْهَا أَنَّهَا تَضْحَكُ ظَهْرًا وَنَظُنَّا
وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهَا تُقْتَلُ.

٤٦٧٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ السَّرْحِ
حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
عَنِ الصَّعْبِ ابْنِ جَمَامَةَ أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّارِ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ يُبَيِّتُونَ فَيَصَابُ مِنْ دَرَارِيِّهِمْ
وَنِسَائِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: هُمْ مِنْهُمْ وَكَانَ عَمْرُو يَعْنِي ابْنَ
دِينَارٍ يَقُولُ هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ قَالَ الرَّهْرِيُّ

²⁸² El-Hatabi kaže: “To što je ona govorila je vrijeđanje i psovanje Poslanika. I u ovome je dokaz da će se ubiti onaj ko to čini (ne prima se pokajanje). Prenosi se od Malika: “Nema pokajanja za osobu koja opsuje Poslanika, s.a.v.s.”

²⁸³ Sa’b b. Džesame je ashab. Živio je do početka hilafeta Osmana b. Affana.

²⁸⁴ Ovaj hadis se odnosi na situacije u kojima neprijatelj svoju djecu i žene koristi kao živi štit. U takvim situacijama dozvoljeno je ubijati i žene i djecu, kako bi se spriječio napad neprijatelja.

Poslanik, s.a.v.s., zabranio ubijanje žena i djece.”²⁸⁵

122. O zabrani kažnjavanja neprijatelja spaljivanjem

2673. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Mugire b. Abdurrahman el-Hizami, prenijevši od Ebuz-Zinada, on od Muhammeda b. Hamze el-Eslemija, da je njegov otac, kog je Allahov Poslanik, s.a.v.s., imenovao za zapovjednika jedne vojne jedinice, rekao: “Pošto krenuh, on reče: ‘Ako nađete toga i toga, spalite ga.’ Nastavih put, a on me zovnu. Povratih se, a on reče: ‘Ako nađete toga i toga, pogubite ga. Nemojte ga spaljivati, jer vatrom može kazniti samo Gospodar vatre.’”

2674. ISPRIČALI SU NAM Jezid b. Halid i Kutejbe, njima je ispričao El-Lejs b. Sa’d, prenijevši od Bukejra, on od Sulejmana b. Jesara, a on od Ebu Hurejrea: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., šaljući nas (jednom prilikom) s vojskom reče: ‘Ako toga i toga nađete...’ – potom je spomenuo smisao sličan prethodnom hadisu.”²⁸⁶

2675. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih Mahbub b. Musa, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Ebu Ishaka eš-Šejbanija, on od Ibn Sa’da. A drugi, osim Ebu Saliha, su prenijeli od El-Hasana b. Sa’da, on od Abdurrahmana b. Abdullaha, da je

ثُمَّ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالْوَلَدَانِ.

١٢٢. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ
حَرْقِ الْعَدُوِّ بِالنَّارِ

٢٦٧٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِزْرِيُّ عَنْ أَبِي
الرَّزَادِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَمْرَةَ الْأَنْسَلِيُّ
عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَمَرَهُ عَلَى سَرِيَّةٍ قَالَ فَخَرَجْتُ فِيهَا
وَقَالَ إِنْ وَجَدْتُمْ فَلَانًا فَأَحْرِقُوهُ بِالنَّارِ
فَوَلَّيْتُ فَتَنَادَانِي فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ: إِنْ
وَجَدْتُمْ فَلَانًا فَأَقْتُلُوهُ وَلَا تُحْرِقُوهُ فَإِنَّهُ لَا
يُعَذَّبُ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ

٢٦٧٤. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدٍ وَوُثَيْبَةُ أَمَّ
اللَّيْثِ بْنِ سَعِيدٍ حَدَّثَهُمْ عَنْ بَكْرِ بْنِ
سُلَيْمَانَ بْنِ بَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ
بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فِي بَعْثٍ فَقَالَ: إِنْ وَجَدْتُمْ فَلَانًا وَفَلَانًا
فَذَكَّرْ مَعَنَا.

٢٦٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ مَحْبُوبُ بْنُ
مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْقَزْرَائِيُّ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ سَعْدٍ قَالَ
غَيْرُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

²⁸⁵ Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitten* zabilježili svi autori.

²⁸⁶ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

njegov otac kazao: “Bijasmo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom putovanju, pa je otišao da obavi nuždu. Ugledasmo crvenoglavu pticu sa dva ptića. Uzesmo ptiće, a ptica raširenih krila poče obilaziti oko nas. Kada je došao, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Ko je ovu pticu razalostio zbog njenih ptića? Vratite joj njene ptiće!’ Potom ugleda mravinjak koji smo zapalili. ‘Ko je zapalio ovaj mravinjak?’ – upita. ‘Mi smo ga zapalili.’ – odgovorismo, a on kaza: ‘Niko nema pravo kažnjavati vatrom, osim Gospodar vatre.’”

123. O čovjeku koji iznajmi svoju životinju za pola udjela ili udio

2676. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim ed-Dimeški Ebu Nadr, kog je obavijestio Muhammed b. Šuajb, prenijevši od Ebu Zur’a Jahjaa b. Ebu Amra Sejbanija, ovaj od Amra b. Abdullaha, a on od Vasilea b. el-Eskaa: “Prilikom Pohoda na Tebuk, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pozivao. Ja bijah kod svoje porodice i kada sam došao, prvi ashabi su već bili izišli. Pođoh Medinom i uzvikivah: ‘Ko sa sobom uzme jednog čovjeka, imat će udio!’ Čuvši to, neki ensarijski šejh upita: ‘Imat ćemo udio i ukoliko na svojoj jahalici povedemo još jednog čovjeka i njegovu hranu?’ ‘Da.’ – rekoh. ‘Putuj uz bereket Uzvišenog Allaha.’ – kaza on. Pošao sam sa najboljim drugom. Allah nas je opskrbio plijenom. Ja sam dobio mlade deve i povedoh ih sa sobom, sve dok ne dođoh do njega. On

كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَنْطَلَقَ لِحَاجَتِهِ فَرَأَيْنَا حُمْرَةً مَعَهَا فَرْخَانِ فَأَخَذْنَا فَرْخَيْهَا فَجَاءَتْ الْحُمْرَةُ فَجَعَلَتْ تَفْرِشُ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ فَعَجَعَ هَذِهِ بِوَلَدِهَا رُدُّوْا وَلَدَهَا إِلَيْهَا وَرَأَى قُرْبَةَ نَمْلِ قَدْ حَرَّقَتْهَا فَقَالَ: مَنْ حَرَّقَ هَذِهِ قُلْنَا نَحْنُ قَالَ إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُعَذَّبَ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ

۱۲۳. بَاب فِي الرَّجُلِ يَخْرِجُ دَابَّتَهُ عَلَى التَّصْفِيفِ أَوْ السَّهْمِ

۲۶۷۶. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّمَشْقِيُّ أَبُو النَّظْرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ أَخْبَرَنِي أَبُو زُرْعَةَ يَحْيَى بْنُ أَبِي عَمْرٍو السَّيْبَانِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْمَعِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فَخَرَجْتُ إِلَى أَهْلِي فَأَقْبَلْتُ وَقَدْ خَرَجَ أَوْلُ صَحَابَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَفِئْتُ فِي الْمَدِينَةِ أَنَا وَبَنَاتِي الْأُمَّةُ مِنْ بَنَاتِ رَجُلٍ لَنَا سَهْمٌ عَلَى أَنْ نَحْمِلَهُ عَقَبَةَ وَطَعَامَهُ مَعَنَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَسِرْ عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَ خَيْرِ صَاحِبٍ حَتَّى أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْنَا فَأَصَابَنِي قَلَائِصٌ فَسُفِّتُنَّ حَتَّى أَتَيْتُهُ فَخَرَجَ فَفَعَدَ عَلَيَّ حَقِيْبَةً مِنْ حَقَائِبِ إِبِلِهِ ثُمَّ قَالَ سَفِّتُنَّ

iziđe i sjede na zadnji dio sedla svoje deve, te kaza: 'Vodi ih naprijed, ove mlade deve su ti počast; one su tvoj udio u plijenu.' Rekoh: 'Uzmi te deve, bratiću moj, mi smo mislili na drugi tvoj udio.'²⁸⁷

124. O vezanom zarobljeniku

2677. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Naš Uzvišeni Gospodar je zadivljen ljudima koji su lancima dovedeni u Džennet."²⁸⁸

2678. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Amr b. Ebul-Hadžadž Ebu Ma'mer, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jakuba b. Utbea, on od Muslima b. Abdullaha, a ovaj od Džunduba b. Mekisa: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao Abdullaha b. Galiba el-Lejsija na čelu jednog odreda. Među njima sam i ja bio. Naredio im je da napadnu pleme Benul-Mulevveh u Kedidu. Izišli smo i, kad smo stigli u Kedid, sretosmo El-Harisa b. el-Bersa el-Lejsija te ga zarobismo. On reče: 'Pošao sam da primim islam. Pošao sam Allahovom

مُدِيرَاتٍ ثُمَّ قَالَ سُمِهِنَّ مُفِيلَاتٍ فَقَالَ:
مَا أَرَى فَلَايَصُكَ إِلَّا كِرَامًا قَالَ إِنَّمَا
هِيَ غَنِيْمَتُكَ الَّتِي شَرَطْتُ لَكَ قَالَ
خُذْ فَلَايَصُكَ يَا ابْنَ أَبِي فَعَبَّرَ سَهْمَكَ
أَرَدْنَا.

١٢٤. باب في الأسير يُوثَقُ

٢٦٧٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ يَحْيَى ابْنَ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ
زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:
عَجِبْتُ رَبَّنَا عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَوْمٍ يُقَادُونَ
إِلَى الْجَنَّةِ فِي السَّلَاسِلِ.

٢٦٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ أَبِي
الْحَجَّاجِ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَعْقُوبَ
بْنِ عُثْبَةَ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ
جُنْدُبِ بْنِ مَكَيْبٍ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ غَالِبِ
الَلَيْثِيِّ فِي سَرِيَّةٍ وَكُنْتُ فِيهِمْ وَأَمَرَهُمْ أَنْ
فَخَرَجْنَا حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْكَدِيدِ لَقِينَا

²⁸⁷ Tj. mislili smo da će onaj koji na svojoj jahalici povede jednog borca imati udio u nagradi, a ne udio u ratnom plijenu.

²⁸⁸ Ovo se odnosi na ljude koje je muslimanska vojska zarobila kao nevjernike i u lancima ih dovela kao svoje roblje, a onda su primili islam i zaslužili Džennet. Da nisu bili zarobljeni, možda ne bi ni primili islam niti bi vidjeli Džennet.

Poslaniku, s.a.v.s.' Rekosmo mu: 'Ukoliko primiš islam, neće ti puno nauditi to što smo te vezali dan i noć. Međutim, ukoliko budeš izišao radi nečega drugog, ispitat ćemo te, a onda ćemo te čvrsto vezati.', te ga svezasmo."

2679. ISPRIČALI SU NAM Isa b. Hammad el-Misri i Kutejbe, koje je obavijestio El-Lejs b. Sa'd, prenijevši od Seida b. Ebu Seida, da je čuo Ebu Hurejrea da je kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prema Nedždu poslao grupu konjanika, pa su oni doveli čovjeka iz plemena Benu Hanife, po imenu Sumame b. Usal, starješinu Jemame, i vezali ga za jedan od džamijskih stubova. Potom je izišao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Sumama, šta misliš da ću uraditi s tobom?' 'Mislim da ćeš uraditi dobro, Muhammede. Ako me pogubiš, pogubit ćeš uglednog čovjeka za koga slijedi krvarina. Ako se smiluješ, smilovat ćeš se zahvalnom čovjeku. A ako hoćeš imetak, traži, dobit ćeš što budeš tražio.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga ostavi. Sutradan ga upita: 'Sumama, šta misliš da ću uraditi s tobom?' On ponovi iste riječi od juče i Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga ostavi. Narednog dana je kazao isto, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Pustite Sumamu!' Sumama je otišao do vrta nedaleko od džamije, okupao se, a onda ušao u džamiju i rekao: 'Svjedočim da je samo Allah Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.'" Citirao je cijeli hadis.²⁸⁹

الْحَارِثُ بْنُ الْبَرَصَاءِ اللَّيْثِيُّ فَأَخَذَتْهَا
فَقَالَ: إِنَّمَا جِئْتُ أُرِيدُ الْإِسْلَامَ وَإِنَّمَا
خَرَجْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقُلْنَا إِنْ تَكُنْ مُسْلِمًا لَمْ يَضْرَكَ
رِبَاطُنَا يَوْمًا وَلَيْلَةً وَإِنْ تَكُنْ غَيْرَ ذَلِكَ
نَسْتَوِثِقُ مِنْكَ فَسَدَدْنَا وَنَاقَا.

٢٦٧٩. حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ حَمَّادٍ الْبُصْرِيُّ
وَتَثِيبَةُ قَالَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ
سَعْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ
أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قَبَلَ تَجْدِ قَبَاجَاتٍ
بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ تُمَامَةُ بْنُ
أَثَالٍ سَيِّدُ أَهْلِ الْيَمَامَةِ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ
مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَاذَا
عِنْدَكَ يَا تُمَامَةُ قَالَ عِنْدِي يَا مُحَمَّدُ خَيْرٌ
إِنْ تَقْتُلُ تَقْتُلُ ذَا دَمٍ وَإِنْ تُنْعِمُ تُنْعِمُ عَلَى
شَاكِرٍ وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ تُعْطَ
مِنْهُ مَا شِئْتَ فَتَرَكَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ الْعَدُوُّ ثُمَّ قَالَ
لَهُ مَا عِنْدَكَ يَا تُمَامَةُ فَأَعَادَ مِنْهُ هَذَا
الْكَلَامَ فَتَرَكَهُ حَتَّى كَانَ بَعْدَ الْعَدِيِّ فَذَكَرَ
مِنْهُ هَذَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَطْلِقُوا تُمَامَةَ فَأَنْطَلَقَ إِلَى
تَحْلِ قَرِيبٍ مِنَ الْمَسْجِدِ فَأَغْتَسَلَ فِيهِ
ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

²⁸⁹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

Isa je kazao: “El-Lejs je kazao: ‘...čovjeka koji ima zaštitu.’”

2680. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr er-Razi, kog je obavijestio Seleme b. el-Fadl, prenijevši od Ibn Ishaka, on od Abdullaha b. Ebu Bekra, ovaj od Jahjaa b. Abdullaha b. Abdurrahmana b. Sa'da b. Zurarea: “Dovedeni su zarobljenici (Bedra). Sevda bint Zem'a je bila u porodici Afre, u šatoru njenih sinova Avfa i Muavviza. To je bilo prije nego im²⁹⁰ je propisan hidžab. Sevda je rekla: “Tako mi Allaha, bila sam kod njih. Kada sam došla, rekoše: ‘Ovu su zarobljenici. Sad su dovedeni.’ Vratila sam se u svoj šator i u njemu zatekoh Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i u uglu Ebu Jezida Suhejla b. Amra, kome su ruke užetom odzada svezane.” Potom je spomenuo cijeli hadis.

Ebu Davud kaže: “Njih dvojica²⁹¹ su ubili Ebu Džehla b. Hišama. Prišli su mu iako ga nisu poznavali. Ubili su ga u Bici na Bedru.”

125. O udaranju zarobljenika kako bi se od njega iznudilo priznanje

2681. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, a on od Enesa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pozvao ashabe te su se uputili na Bedr. Na pojilištu zatekoše kurejšijske

وَسَاقَ الْحَدِيثِ قَالَ عَيْسَى أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ وَقَالَ ذَا ذِمَّةٍ.

٢٦٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الرَّازِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ الْفَضْلِ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ عَنْ بَحْثِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ: قَدِمَ بِالْأَسَارَى جَيْشٌ قَدِيمٌ بِهِمْ وَسُودَةٌ بِنْتُ زَمْعَةَ عِنْدَ آلِ عَفْرَاءَ فِي مَنَاخِيهِمْ عَلَى عَوْفٍ وَمُعَوَّذِ ابْنَيْ عَفْرَاءَ قَالَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُضْرَبَ عَلَيْهِنَّ الْحِجَابُ قَالَ تَقُولُ سُودَةٌ وَاللَّهِ إِنِّي لَعِنْتُهُمْ إِذْ أَتَيْتُ فَيَقِيلُ هَؤُلَاءِ الْأَسَارَى قَدْ أَتَى بِهِمْ فَرَجَعْتُ إِلَى بَنِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ وَإِذَا أَبُو يَزِيدَ سَهْمَلُ بْنُ عَمْرٍو فِي نَاحِيَةِ الْحِجْرَةِ مَجْمُوعَةً يَدَاهُ إِلَى عُنُقِهِ يَجْبَلُ ثُمَّ ذَكَرَ الْحَدِيثَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهَمَّا قَتَلَا أَبَا جَهْلٍ بْنَ هِشَامٍ وَكَانَا انْتَدَبَا لَهُ وَلَمْ يَعْرِفَاهُ وَقَتِلَا يَوْمَ بَدْرٍ

١٢٥. بَابُ فِي الْأَسِيرِ يُنَالُ مِنْهُ وَيُضْرَبُ وَيُقَرَّرُ

٢٦٨١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ

²⁹⁰ Tj. prije nego je Vjerovjesnikovim, s.a.v.s., suprugama propisan hidžab.

²⁹¹ Tj. Avf i Muavviz, Afrini sinovi. Međutim, u nekim poznatim predanjima, koja se vezuju za Afru, stoji da su se njeni sinovi koji su na Bedru ubili Ebu Džehla zvali Muaz i Muavviz.

deve i sa njima crnog roba plemena Benu Hadžadž. Ashabi ga uhvatiše i upitaše: ‘Gdje je Ebu Sufjan?’ On reče: ‘Tako mi Boga, ja o njemu ništa ne znam. Znam da su ovi Kurejševiči otišli njemu u susret. Među njima su Ebu Džehl, Utbe, Šejbe, dvojica Rebiinih sinova i Umejje b. Halef.’ Kada im to reče, počеше ga udarati. ‘Pustite me! Ne tucite me!’ – reče on – ‘Obavijestit ću vas.’ Kada ga pustiše, on kaza: ‘Tako mi Boga, ja o njemu ništa ne znam. Znam da su ovi Kurejševiči došli njemu u susret. Među njima su Ebu Džehl, Utbe, Šejbe, dvojica Rebiinih sinova i Umejje b. Halef.’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., je u tom trenutku klanjao i to slušao. Pošto završi namaz, reče: ‘Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada vam kaže istinu, vi ga tučete, a kada vas slaže, vi ga ostavite. Ti Kurejševiči su došli da bi zaštitili Ebu Sufjana.’ Enes kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. (tom prilikom) rekao: ‘Ono je mjesto na kome će sutra poginuti taj.’, pa je spustio ruku na zemlju. ‘Ovo je mjesto na kome će sutra poginuti taj.’, pa je spustio ruku na zemlju. ‘Ovo je mjesto na kome će sutra poginuti taj.’, pa je spustio ruku na zemlju. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, svako od njih je poginuo na onom mjestu na koje je spuštена ruka Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio, pa su za noge privučeni i bačeni u jamu iskopanoj na Bedru (i u njoj zatrpani).”

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَدَبَ أَصْحَابَهُ فَاَنْطَلَقُوا إِلَى بَدْرٍ فَإِذَا هُمْ بِرَوَايَا قُرَيْشٍ فِيهَا عَبْدٌ أَسْوَدٌ لِيَبْنِي الْحَجَّاجِ فَأَخَذَهُ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلُوا يَسْأَلُونَهُ أَيْنَ أَبُو سُفْيَانَ فَيَقُولُ وَاللَّهِ مَا لِي بِشَيْءٍ مِنْ أَمْرِ عِلْمٍ وَلَكِنْ هَذِهِ قُرَيْشٌ قَدْ جَاءَتْ فِيهِمْ أَبُو جَهْلٍ وَعُتْبَةُ وَشَيْبَةُ ابْنَا رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةُ بْنُ خَلْفٍ فَإِذَا قَالَ لَهُمْ ذَلِكَ ضَرَبُوهُ فَيَقُولُ دَعُونِي دَعُونِي أُخْبِرْكُمْ فَإِذَا تَرَكُوهُ قَالَ وَاللَّهِ مَا لِي بِأَبِي سُفْيَانَ مِنْ عِلْمٍ وَلَكِنْ هَذِهِ قُرَيْشٌ قَدْ أَقْبَلَتْ فِيهِمْ أَبُو جَهْلٍ وَعُتْبَةُ وَشَيْبَةُ ابْنَا رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةُ بْنُ خَلْفٍ قَدْ أَقْبَلُوا وَاللَّيْطِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَهُوَ يَسْمَعُ ذَلِكَ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّكُمْ لَتَضْرِبُونَهُ إِذَا صَدَقْتُمْ وَتَدْعُونَهُ إِذَا كَذَبْتُمْ هَذِهِ قُرَيْشٌ قَدْ أَقْبَلَتْ لِيَتَمَنَّعَ أَبَا سُفْيَانَ قَالَ أَنَسُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا مَضْرَعُ فُلَانٍ عَدَا وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ وَهَذَا مَضْرَعُ فُلَانٍ عَدَا وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ فَقَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا جَاوَزَ أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنْ مَوْضِعِ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِأَرْجُلِهِمْ فَسَجَبُوا فَأَلْفَقُوا فِي قَلْبِ بَدْرٍ

126. O sužnju koji bude primoravan na islam

2682. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Omer b. Ali el-Makdemi, kog je obavijestio Eš'as b. Abdullah es-Sidžistani. A ispričao nam je i Ibn Beššar, prenijevši od Ibn Ebu Adija – ovo je njegov tekst. A ispričao nam je i El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Vehb b. Džerir, prenijevši od Šu'bea, on od Ebu Bišra, on od Seida b. Džubejra, da je Ibn Abbas kazao: “Jednoj ženi su umirala djeca, pa se zavjetovala, ako joj bar jedno dijete ostane živo, da ga će učiniti jevrejem. Kada je (jevrejsko pleme) Benu Nedir prognao, među jevrejima bijahu i sinovi nekih ensarija koji nisu primili islam. Ensarije rekoše: ‘Nećemo pustiti našu djecu da idu sa njima (aludirajući time da će ih silom natjerati u islam)!’, pa je Uzvišeni Allah objavio: *U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti – Pravi put se jasno razlikuje od zablude!* (El-Bekare, 256)²⁹²

Ebu Davud kaže: “El-Miklatu je žena kojoj umiru djeca.”

127. O pogubljenju zarobljenika a da mu se ponudi islam

2683. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ahmed b. el-Muffedal, prenijevši od Esbata b. Nasra, on od Es-Sudija, koji smatra da je Mus'ab b. Sa'd prenio od Sa'da: “Kada je oslobođena

١٢٦. بَابُ فِي الْأَسِيرِ يُعْرَضُ عَلَى الْإِسْلَامِ

٢٦٨٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ الْمُقَدِّمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَمِينِي السَّجِسْتَانِيُّ ح. وَحَدَّثَنَا ابْنُ نَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَهَذَا لَفْظُهُ ح. وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي يَشْرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَتْ الْمَرْأَةُ تَكُونُ مِثْلًا فَتَجْعَلُ عَلَى نَفْسِهَا إِنْ عَاشَ لَهَا وَلَدٌ أَنْ تُهَوِّدَهُ فَلَمَّا أُجْلِيَتْ بَنُو التَّضْمِيرِ كَانَ فِيهِمْ مِنْ أَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ فَقَالُوا لَا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ﴾

قَالَ أَبُو نَوَاوِدَ: الْفِطْلَاتُ الَّتِي لَا يَعْيشُ لَهَا وَلَدٌ.

١٢٧. بَابُ قَتْلِ الْأَسِيرِ وَلَا يُعْرَضُ عَلَيْهِ الْإِسْلَامُ

٢٦٨٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُفَضَّلِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ نَضْرَةَ قَالَ قَالَ زَعَمَ السُّدِّيُّ عَنْ مِضْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: لَنَا كَانَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ أَمَّنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

²⁹² Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*.

Mekka, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zamčio bezbjednost svima, osim četverici muškarca²⁹³ i dvjema ženama. Među njima je spomenuo i Ibn Ebu Serha. Ibn Ebu Serh se skrivao kod Osmana b. Affana. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao ljude da mu daju prisegu, Osman ga je doveo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Vjerovjesniče, prihvati prisegu od Abdullaha.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., podiže glavu i tri puta pogleda. Nakon svakog gledanja je odbio da se sa njim rukuje. Rukova se nakon što ga je treći put pogledao. Nakon toga se okrenu ashabima i reče: 'Zar nema među vama pametnog čovjeka koji je trebao otići i ubiti ovoga čovjeka čiju prisegu nisam želio prihvatiti?' Rekoše: 'Allahov Poslaniče, mi ne znamo ono što u sebi kriješ, ali što nam nisi očima pokazao?' 'Vjerovjesnik ne treba imati oko koje u sebi skriva jedno, a pred ljudima pokazuje drugo.' – kaza Poslanik.²⁹⁴

Ebu Davud kaže: "Abdullah je bio Osmanov brat po mlijeku, a El-Velid b. Ukbe je bio Osmanov brat po majci. Na njemu je Osman primijenio šerijatsku kaznu kada je pio alkohol."

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ إِلَّا أَرْبَعَةَ نَفَرٍ
وَأَمْرَاتَيْنِ وَسَآهَمَهُمْ وَأَبْنُ أَبِي سَرْجٍ فَذَكَرَ
الْحَدِيثَ قَالَ وَأَمَّا ابْنُ أَبِي سَرْجٍ فَإِنَّهُ
اخْتَبَأَ عِنْدَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانٍ فَلَمَّا دَعَا
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ
إِلَى الْبَيْعَةِ جَاءَهُ بِهِ حَتَّى أَوْقَفَهُ عَلَى رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ
اللَّهِ بَايِعْ عَبْدَ اللَّهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَتَنَظَّرَ إِلَيْهِ
ثَلَاثًا كُلَّ ذَلِكَ يَأْتِي فَبَايَعَهُ بَعْدَ ثَلَاثٍ ثُمَّ
أَقْبَلَ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: أَمَا كَانَ فِيكُمْ
رَجُلٌ رَشِيدٌ يَقُومُ إِلَى هَذَا حَيْثُ رَأَيْتَنِي
كَقَفْتُ يَدِي عَنْ بَيْعَتِهِ فَيَقْتُلُهُ فَقَالُوا
مَا نَذَرِي يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا فِي نَفْسِكَ إِلَّا
أَوْمَاتٌ إِلَيْنَا بِعَيْنِكَ قَالَ إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي
لِيَّيَّ أَنْ تَكُونَ لَهُ حَائِنَةٌ الْأَعْيُنِ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ أَخَا عُثْمَانَ
مِنَ الرِّضَاعَةِ وَكَانَ الْوَلِيدُ بْنُ عُقْبَةَ أَخَا
عُثْمَانَ لِأُمِّهِ وَضَرَبَهُ عُثْمَانُ الْحَدَّ إِذْ شَرِبَ
الْحَمْرَ.

²⁹³ Ta četverica muškaraca kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne samo da nije jamčio bezbjednost nego je rekao: "Pogubite ih, makar ih našli pored Kabe!" bili su: Ikrime b. Ebu Džehl, Abdullah b. Hatal, Mekis b. Sebabe i Abdullah b. Sa'd b. Ebus-Serh. Ikrime b. Džehl je na Dan oslobođenja Mekke primio islam i kao šehid pao u Šamu, u vrijeme Ebu Bekrovog hilafeta. Ostala trojica su ubijena. Što se tiče žena, to su dvije Mekisove pjevačice, od kojih je jedna primila islam, a druga pogubljena.

²⁹⁴ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

2684. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Zejd b. Hubab, prenijevši od Amra b. Osmana b. Abdurrahmana b. Seida b. Jerbu'a el-Mahzumija, kom je ispričao njegov djed, prenijevši od njegovog oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Dan oslobođenja Mekke rekao: “Četverici ne garantiram sigurnost ni izvan Harema, a ni u njemu.” – a onda je spomenuo njihova imena – “Također ne garantiram sigurnost ni dvjema Mekisovim pjevačicama.” Jedna od njih dvije je (poslije) ubijena, a druga je puštena pa je primila islam.

Ebu Davud kaže: “Ja nisam shvatio njegov sened od Ibnul-Alaa kao što sam želio.”

2685. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, a on od Enesa b. Malika: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ušao (u Mekku) na Dan njenog oslobođenja, sa kacigom na glavi, kada je skide, dođe mu neki čovjek i kaza da se Ibn Hatal okačio o prekrivač Ka'be, a on reče: ‘Ubijte ga.’”²⁹⁵

Ebu Davud kaže: “Ibn Hatal se zvao Abdullah. Ubio ga je Ebu Berze el-Eslemi.”

٢٦٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عُفْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدِ بْنِ مَخْرُومٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَدِّي عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ أَرْبَعَةٌ لَا أَوْمَهُمْ فِي جِلٍّ وَلَا حَرَمَ فَسَمَاهُمْ قَالَ وَقَبْتَيْنِ كَانَتَا لِيَقْيَيسٍ فَفَتَيْلَتْ إِحْدَاهُمَا وَأَقْلَمْتُ الْأُخْرَى فَأَسْلَمَتْ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: لَمْ أَفْهَمِ إِسْنَادَهُ مِنْ ابْنِ الْعَلَاءِ كَمَا أَحِبُّ.

٢٦٨٥. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْيَغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: ابْنُ حَظَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ: افْتُلُوهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: ابْنُ حَظَلٍ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ وَكَانَ أَبُو بَرَزَةَ الْأَسْلَمِيُّ قَتَلَهُ.

²⁹⁵ Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao u Mekku, naredio je da niko ko se skloni u krug Harema ne smije biti ubijen, osim Abdullaha b. Hatala i Abdullaha b. Sa'da. Za njih dvojicu je rekao da ih ubiju, makar se okačili i o prekrivač Kabe. Razlog zbog koga je naredio da se ubije Abdullah b. Hatal je taj što ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., nakon što je primio islam, poslao sa još jednim ensarijom da prikuplja zekat. Kada je otišao, ubio je slugu koji je bio musliman, vratio se u nevjerstvo i nabavio dvije pjevačice koje su pogrdno pjevale o Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Ovaj su hadis u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori.

128. O pogubljenju vezanog zarobljenika

2686. ISPRIČAO NAM JE Ali b. el-Husejn er-Rekkijj, kog je obavijestio Abdullah b. Džafer er-Rekkijj, prenijevši od Ubejdullaha b. Amra, on od Zejda b. Ebu Unejsea, on od Amra b. Murrea, a on od Ibrahima: “Ed-Dahhak b. Kajs je htio Mesruka postaviti za namjesnika. Umare b. Ukbe mu reče: ‘Zar ćeš Osmanovog ubicu postaviti za namjesnika?’ Mesruk mu reče: ‘Ispričao nam je Abdullah b. Mes’ud, a on je pouzdan: ‘Kada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., htio pogubiti tvoga oca,²⁹⁶ tvoj otac je rekao: ‘Ko će se brinuti o mojoj malodobnoj djeci?’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Brini se o sebi, jer tebe očekuje Vatra.’ ‘Ovim sam ti želio kazati’ – rekao je Mesruk – ‘ono što bi ti i Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao.’”²⁹⁷

129. O pogubljenju zarobljenika strijelom

2687. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Bukejra b. el-Ešedždža, da je Ibn Ti’li kazao: “Bili smo u vojnom pohodu sa Abdurrahmanom b. Halidom b. Velidom. Dovedena su mu vezana četiri snažna neprijateljska vojnika,

١٢٨. بَاب فِي قَتْلِ الْأَسِيرِ صَبْرًا

٢٦٨٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّقِّيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الرَّقِّيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْنُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَنَيْسَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَرَادَ الصَّحَّاحُ بْنُ قَيْسٍ أَنْ يَسْتَعْمِلَ مَسْرُوقًا فَقَالَ لَهُ عُمَارَةُ بْنُ عُقْبَةَ أَنْتَسْتَعْمِلَ رَجُلًا مِنْ بَقَايَا قَتَلَةِ عُمَانَ فَقَالَ لَهُ مَسْرُوقٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ وَكَانَ فِي أَنْفُسِنَا مَوْثُوقَ الْحَدِيثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَرَادَ قَتْلَ أَبِيكَ قَالَ مَنْ لِلصَّبِيَّةِ قَالَ النَّارُ فَقَدْ رَضِيَتْ لَكَ مَا رَضِيَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

١٢٩. بَاب فِي قَتْلِ الْأَسِيرِ بِالسَّيْلِ

٢٦٨٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٍو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَّحِّ عَنْ ابْنِ تَعْلَى قَالَ: عَزَوْنَا مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ فَأَتَيْتُ بِأَرْبَعَةِ أَعْلَاجٍ مِنَ الْعَدُوِّ فَأَمَرَ بِهِمْ فَقَتِلُوا صَبْرًا

²⁹⁶ Ukbe b. Ebu Muajta. Ubijen je vezan.

²⁹⁷ Tj. brini o sebi, a mene ostavi na miru.

pa je naredio da ih pogube i pogubili su ih strijelama.”

Ebu Davud kaže: “Drugi su nam ispričali, osim Seida, da je Ibn Vehb rekao: ‘Pogubili su ih strijeljanjem, vezane.’ To je doprlo do Ebu Ejuba el-Ensarija, pa je kazao: ‘Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je zabranio da se neko ubija vezan. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada bi se radilo o kokoški, ne bih je ubio vezanu.’ Za to je čuo Abdurrahman b. Halid b. Velid i oslobodio četiri roba.”

130. O darovanju slobode zarobljeniku, bez otkupa

2688. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, a on od Enesa: “Osamdeset (naoružanih) Mekkelija se spustilo sa brda Et-Ten'im u vrijeme sabahskog namaza prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i njegovim ashabima, želeći da ih pobiju.²⁹⁸ Bijahu zarobljeni, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., ih oslobodi. Tim povodom Allah Uzvišeni objavi: *On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Mekke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijete – a Allah dobro vidi ono što vi radite.* (El-Feth, 24)”

2689. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija,

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ لَنَا عُمَيْرُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ وَهَبٍ فِي هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ بِالتَّبَلِّ صَبْرًا فَبَلَغَ ذَلِكَ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ قَتْلِ الصَّبْرِ قَوْلَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَانَتْ دَجَاجَةً مَا صَبَّرْتُهَا فَبَلَغَ ذَلِكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ فَأَعْتَقَ أَرْبَعَ رِقَابٍ.

۱۳۰. بَاب فِي الْمَنِّ عَلَى الْأَسِيرِ بِغَيْرِ فِدَاءٍ

۲۶۸۸. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ ثَمَانِيْنَ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ هَبَطُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ مِنْ جِبَالِ النَّعِيمِ عِنْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ لِيَقْتُلُوهُمْ فَأَخَذَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِلْمًا فَأَعْتَقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.

۲۶۸۹. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ

²⁹⁸ U Ahmed b. Hanbelovom predanju stoji da se osamdeset naoružanih ljudi iz Mekke na Hudejbiji spustilo niz brdo Et-Ten'im, dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa ashabima bio na sabahskom namazu, s ciljem da ga ubiju.

ovaj od Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, a on od svoga oca: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je zarobljenicima Bedra rekao: 'Da je Mut'im b. Adijj živ i da kod mene intervenira za ove, da ih pustim, radi njega bih ih pustio bez otkupa.'"²⁹⁹

131. O otkupu zarobljenika imetkom

2690. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Hanbel, kog je obavijestio Ebu Nuh, prenijevši od Ikrima b. Ammara, on od Simaka el-Hanefija, ovom je prenio Ibn Abbas, da je Omer b. el-Hattab rekao: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je nakon Bitke na Bedru zarobljenicima pružio mogućnost da se otkupe. Uzvišeni Allah je objavio: *Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje dok ne izvojuje pobjedu na Zemlji; vi želite prolazna dobra ovoga svijeta, a Allah želi Onaj svijet. Allah je silan i mudar. Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli.* (El-Enfal, 67-68) – dakle, otkupa. Potom im je Allah dozvolio plijen."³⁰⁰

Ebu Davud kaže: "Čuo sam kada je Ahmed b. Hanbel upitan za ime Ebu Nuha, pa je upitao: 'A šta hoćeš sa njegovim imenom? Ime mu je Šeni.'" Ebu Davud kaže: "Ime mu je Kurad, a ispravno je Abdurrahman b. Gazvan."

2691. ISPRIČAO NAM JE Abdurrahman b. el-Mubarek el-Ajši, kog je obavijestio Sufjan b. Habib, prenijevši od Šu'beta, on

مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَسْرَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ مُطْعِمٌ بِنِ عَيْدِي حَيَاتِي كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ التَّنْقِي لَأَطْلَقْتُهُمْ لَهُ.

١٣١. بَاب فِي فِدَاءِ الْأَسِيرِ بِالْمَالِ

٢٦٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَنْبَلٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو نُجَيْمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَيِّدُ الْحَنْفِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ فَأَخَذَ بَعْضُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفِدَاءَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْجِنَ فِي الْأَرْضِ إِلَى قَوْلِهِ لِمَسْكُكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ ﴾ مِنَ الْفِدَاءِ ثُمَّ أَحَلَّ لَهُمُ اللَّهُ الْغَنَائِمَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ يُسْأَلُ عَنْ اسْمِ أَبِي نُجَيْمٍ فَقَالَ: إِيشُ تَضَعُ بِأَسْمِهِ اسْمُهُ اسْمٌ سَنِيحٌ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: اسْمُ أَبِي نُجَيْمٍ قُرَادٌ وَالصَّحِيحُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَزْرَانَ.

٢٦٩١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ الْعَيْشِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي الْعَنْبَسِ عَنْ

²⁹⁹ Bilježi ga El-Buhari u *Sahihu*. Mut'im ibn Adijj je pomagao Poslaniku, s.a.v.s., prilikom povratka iz Taifa i u ostalim situacijama.

³⁰⁰ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

od Ebul-Anbesa, ovaj od Ebuš-Ša'saa, a on od Ibn Abbasa: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je na Bedru odredio da svaki zarobljenik, na ime otkupnine, plati četiri stotine (dirhema)."³⁰¹

2692. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jahjaa b. Abbada, on od njegovog oca Ibn Abdullaha b. ez-Zubejra, da je Aiša kazala: "Pošto Kurejšije poslaše imovinu za otkup zarobljenika (Bedra), Zejneba³⁰² posla imovinu da otkupi svoga muža Ebul-Asa. U toj imovini bijaše i ogrlica koju joj je Hatidža darovala kada se udala za Ebul-Asa. Pošto ju je³⁰³ ugledao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se silno ražalosti, pa reče: 'Šta mislite da Zejnebi oslobodite njenog muža i da joj vratite ono što je poslala za njegov otkup?' 'Uredu.' – rekoše ashabi. Tada Allahov Poslanik od Ebul-Asa iznudi obećanje da će dozvoliti Zejnebi da se njemu vrati. Allahov Poslanik, s.a.v.s., posla Zejda b. Harisa i još jednog ensariju i reče: 'Budite u dolini Je'džidž, pa kada Zejneba naiđe, dovedite je ovamo.'"

2693. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Merjem, kog je obavijestio njegov amidža Seid b. el-Hakem, prenijevši od El-Lejsa b. Sa'da, on od Ukajla, a on od Ibn Šihaba, ovaj

أَبِي السَّعْتَاءِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ فِدَاءَ أَهْلِ الْحَايِلِيَّةِ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعَ مِائَةٍ.

٢٦٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبَّادٍ عَنْ أَبِيهِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا بَعَثَ أَهْلَ مَكَّةَ فِي فِدَاءِ أَسْرَاهُمْ بَعَثَتْ زَيْنَبُ فِي فِدَاءِ أَبِي الْعَاصِ بِسَائِلٍ وَبَعَثَتْ فِيهِ بِقِلَادَةٍ لَهَا كَانَتْ عِنْدَ خَدِيجَةَ أَذْخَلَتْهَا بِهَا عَلَى أَبِي الْعَاصِ قَالَتْ فَلَمَّا رَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَقَى لَهَا رِقَّةً شَيْبَةً وَقَالَ إِنْ رَأَيْتُمْ أَنْ تُظْلِفُوا لَهَا أَسِيرَهَا وَتَرُدُّوا عَلَيْهَا الَّذِي لَهَا فَقَالُوا نَعَمْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ عَلَيْهِ أَوْ وَعَدَهُ أَنْ يُحَلِّيَ سَيْلَ زَيْنَبَ إِلَيْهِ وَبَعَثَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ وَرَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: كُونَا يَنْظُرِيْنَ بِأَجْحٍ حَتَّى تَمُرَّ بِكُمْ زَيْنَبُ فَتُصْحَبَا حَتَّى تَأْتِيَا بِهَا.

٢٦٩٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا عُمِّي يَعْنِي سَعِيدَ بْنَ الْحَكَمِ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَقِيلِ بْنِ

³⁰¹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

³⁰² Vjerovjesnikova, a.s., kćerka od Hatidže.

³⁰³ Vjerovjesnik, s.a.v.s., ugledavši Hatidžinu ogrlicu, silno se ražalosti.

od Urvea b. ez-Zubejra da su ga obavijestili Mervan i El-Misver b. Mahreme: "Kada je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla delegacija muslimana iz plemena Hevazin i zatražila da im vrati imovinu (koju su poslali za otkup zarobljenika), Allahov Poslanik, s.a.v.s., im je rekao: 'Kod mene je ono što vidite, a meni je najdraži govor koji je najiskreniji, pa odaberite: imovinu ili roblje.' Rekli su: 'Odabrat ćemo naše roblje.' Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao, zahvalio Allahu i (prisutnima) rekao: 'Došla su vam braća kajući se (primivši islam), te sam odlučio da im vratim njihovo roblje. Ko hoće to uraditi drage volje, neka uradi, a ko hoće, neka ostane pri svom djelu. Njegov dio ćemo mu dati iz prvog plijena koji nam Allah podari. Ljudi povikaše: 'Mi to dragovoljno činimo, Allahov Poslaniče!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ne znamo ko je od vas to odobrio, a ko nije. Vratite se, pa neka nam tu vašu odluku dostave vaši uglednici.' Tada su se vratili i razgovarali sa svojim uglednicima, a onda došli i obavijestili Vjerovjesnika, s.a.v.s., da su to drage volje učinili."³⁰⁴

2694. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od njegovog djeda, prethodnu priču, rekavši: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Vratite im njihove žene i djecu. Ko je htio ovaj plijen zadržati za sebe, neka im to vrati, a mi ćemo mu u

ابن شهاب قال وذكر عروة بن الرُّبَيْرِ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْبِسْوَ بْنَ عَجْرَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جِئَ جَيْنَ جَبَاهُ وَقَدْ هَوَّازَنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعِيَ مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا وَإِنَّمَا السَّبِيُّ وَإِنَّمَا الْمَالُ فَقَالُوا نَخْتَارُ سَبِينَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَنِي عَلَى اللَّهِ ثُمَّ قَالَ أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ جَاءُوا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبَبَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيَّبَ ذَلِكَ فَلْيُفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُبْيِئُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيُفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ لَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَدِنَ مِنْكُمْ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرُكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ وَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ فَأَخْبَرُوهُمْ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا.

٢٦٩٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي هَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رُدُّوا عَلَيْهِمْ نِسَاءَهُمْ وَأَبْنَاءَهُمْ فَمَنْ مَسَكَ بِشَيْءٍ مِنْ هَذَا

³⁰⁴ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

zamjenu dati šest deva od prvog plijena koji nam Allah podari.’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., se potom primače devi, uze je za grbu i reče: ‘O ljudi, ja od ovoga plijena nemam ništa, čak ni ovoliko – i podiže dva prsta – osim petinu, a i tu petinu potrošim na vas. Zato, vratite i konac i iglu.’ ‘Tada ustade neki čovjek koji u šaci držaše predivo od dlake i reče: Uzeo sam ovo da iskrpim podmetač pod sedlom.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ono što bude pripalo meni i Abdulmuttalibovim potomcima bit će tvoje.’ Čovjek tada kaza: ‘Ako je tako, onda nemam potrebe za ovim.’, i baci ga.’³⁰⁵

132. O boravku vođe, nakon pobjede, na poprištu bitke

2695. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Muaz b. Muaz. A ispričao nam je i Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Revh, prenijevši od Seida, on od Katadea, ovaj od Enesa, da je Ebu Talha kazao: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., pobijedio jedan narod, na poprištu bitke bi ostao tri dana.” Ibnul-Musenna je kazao: “Kada bi pobijedio jedan narod, volio je na poprištu bitke ostati tri dana.”³⁰⁶

Ebu Davud kaže: “Jahja b. Seid je ovaj hadis smatrao slabim, jer ne spada u hadise koje je Seid ranije prenio od Katadea, a on je počeo zaboravljati (seniliti) 45. godine (po Hidžri).

النَّبِيُّ فَإِنَّ لَهُ بِهِ عَلَيْنَا سِتَّ فَرَائِضَ
مِنْ أَوْلَى شَيْءٍ يُفِيئُهُ اللَّهُ عَلَيْنَا ثُمَّ دَنَا
يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ
بَعِيرٍ فَأَخَذَ وَبَرَّةً مِنْ سَنَامِهِ ثُمَّ قَالَ يَا
أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَيْسَ لِي مِنْ هَذَا النَّبِيِّ
شَيْءٌ وَلَا هَذَا وَرَفَعَ أَصْبُعَيْهِ إِلَّا الْخُمْسَ
وَالْخُمْسَ مَرْدُودٌ عَلَيْكُمْ فَأَدَّوْا الْخِيَاظَ
وَالْيَخِيظَ فَقَامَ رَجُلٌ فِي يَدَيْهِ كُتْبَةٌ مِنْ
شَعْرِ فَقَالَ: أَخَذْتُ هَذِهِ لِأُصْلِحَ بِهَا
بِرْدَعَةَ لِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا مَا كَانَ لِي وَلِإِسْنِي عَبْدٍ
الْمَطْلَبِ فَهُوَ لَكَ فَقَالَ: أَمَّا إِذْ بَلَغْتَ مَا
أَرَى فَلَا أَرَبَ لِي فِيهَا وَتَبَدَّهَا.

۱۳۲. باب في الإمام يقيم عند
الظهور على العدو بعرضتهم

۲۶۹۵. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ
حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ ح. وَحَدَّثَنَا
هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا رَجُحٌ
قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ
عَنْ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَلَبَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ
بِالْعُرْصَةِ ثَلَاثًا قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى إِذَا غَلَبَ
قَوْمًا أَحَبُّ أَنْ يُقِيمَ بِعُرْصَتِهِمْ ثَلَاثًا

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: كَانَ يَحْتَجِي بِنُ سَعِيدٍ يَطْعَنُ فِي
هَذَا الْحَدِيثِ لِأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ قَدِيمِ حَدِيثِ
سَعِيدٍ لِأَنَّهُ تَغَيَّرَ سَنَةَ خَمْسِ وَأَرْبَعِينَ وَلَمْ

³⁰⁵ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

³⁰⁶ Zabilježili su ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori osim, Ibn Madžea.

Ovaj hadis je od njega preuzet pred kraj njegovog života. Vele da je Vekia od njega preuzimao hadise onda kada je počeo zaboravljati.

133. O razdvajanju zarobljenika

2696. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ishak b. Mensur, prenijevši od Abdusselama b. Harba, on od Jezida b. Abdurrahmana, ovaj od El-Hakema, on od Mejmuna b. Ebu Šebiba, da je Alija razdvojio robinju od njenog djeteta, pa mu je to Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio i poništio (takvu) kupoprodaju.³⁰⁷

Ebu Davud kaže: “Mejmun nije zatekao Aliju. Ubijen je u El-Džemadžimu, a Bitka u El-Džemadžimu se dogodila 83. godine (po Hidžri). Bitka u El-Hirri bila je 63. godine (po Hidžri), a Ibnuz-Zubejr je ubijen 73. godine (po Hidžri).”

134. O dopuštenju da se punoljetna djeca mogu razdvojiti

2697. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hašim b. el-Kasim, prenijevši od Ikrima, a on od Ijasa b. Selemea, da je njegov otac rekao: “Izišli smo sa Ebu Bekrom, koga nam je za zapovijednika imenovao Allahov Poslanik, s.a.v.s., u bitku protiv plemena Fezare. Napali smo ih sa svih strana. Ugledah jednu skupinu sa kojima bijahu djeca i žene. Odapeo sam

يُخْرِجُ هَذَا الْحَبِيبَ إِلَّا بِأَخْرَجِهِ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: يُقَالُ إِنَّ وَكَيْعًا حَمَلَ عَنْهُ فِي تَغْيِيرِهِ.

١٣٣. بَاب فِي التَّفْرِيقِ بَيْنَ السَّبْيِ

٢٦٩٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ فَرَّقَ بَيْنَ جَارِيَةٍ وَوَلَدِهَا فَتَهَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ وَرَدَّ الْبَيْعَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَمَيْمُونٌ لَمْ يُدْرِكْ عَلِيًّا قُتِلَ بِالْحِجَاجِ وَالْحِجَاجُ سَنَةٌ ثَلَاثٌ وَتَمَانِينَ قَالَ أَبُو دَاوُدَ وَالْحَرَّةُ سَنَةٌ ثَلَاثٌ وَسِتِّينَ وَقُتِلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ سَنَةَ ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ.

١٣٤. بَاب الرُّخْصَةِ فِي

الْمُدْرِكِينَ يُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ

٢٦٩٧. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ قَالَ حَدَّثَنِي إِتَّاسُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَأَمْرُهُ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَوْنَا قَرَارَةَ فَسَنَّتْنَا الْعَارَةَ ثُمَّ نَظَرْتُ إِلَى عُتْقِي مِنَ النَّاسِ فِيهِ الذَّرْبَةُ وَالنَّسَاءُ فَرَمَيْتُ بِسَهْمِ

³⁰⁷ Zabilježio je Et-Tirmizi u *Džami'u*, sa senedom od Ebu Ejžuba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko razdvoji majku od djeteta, Allah će na Sudnjem danu razdvojiti njega od njegovih voljenih.”

strijelju koja pade između njih i brda. Oni zastadoše i ja ih uzeh i dovedoh Ebu Bekru. Među njima bijaše žena iz plemena Fezare. Na sebi je imala odjevni predmet od suhe kože, a sa njom bijaše njena kćerka, jedna od najljepših arapskih djevojaka. Ebu Bekr mi dodijeli njenu kćerku. Kada sam stigao u Medinu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., me susrete i reče: 'Seleme, daj mi tu ženu.' Rekoh: 'Tako mi Allaha, ona mi se dopada, a još nisam imao odnosa sa njom.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., ušutje. Sutradan me Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovo susrete u čaršiji i reče mi: 'Seleme, daj mi tu ženu, tako ti Allaha.' Rekoh: 'Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, nisam imao sa njom odnos i dajem ti je.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je posla Mekkelijama koji držahu njihove zarobljenike i otkupi ih tom ženom."³⁰⁸

135. O imovini koju neprijatelj uzme od muslimana, potom bude vraćena vlasniku u sklopu ratnog plijena

2698. ISPRIČAO NAM JE Salih b. Suhejl, kog je obavijestio Jahja b. Ebu Zaide, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera, da je Ibn Omerov rob pobjegao neprijatelju koga su kasnije muslimani pobijedili, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio Ibn Omeru prije raspodjele (ratnog plijena).

فَوَقَعَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْجَبَلِ فَقَامُوا فَجِئْتُ
بِهِمْ إِلَى أَبِي بَصْرٍ فِيهِمْ امْرَأَةٌ مِنْ قُرَاةَ
وَعَلَيْهَا قِشْعٌ مِنْ أَدَمٍ مَعَهَا بِنْتُ لَهَا
مِنْ أَحْسَنِ الْعَرَبِ فَنَفَّلَنِي أَبُو بَصْرٍ
ابْنَتَهَا فَقَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقِيَنِي رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا
سَلَمَةُ هَبْ لِي الْمَرْأَةَ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ
أَعْجَبْتَنِي وَمَا كَشَفْتُ لَهَا ثَوْبًا فَسَكَتَ
حَتَّى إِذَا كَانَ مِنَ الْعَدِيدِ لَقِيَنِي رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّوقِ فَقَالَ يَا
سَلَمَةُ هَبْ لِي الْمَرْأَةَ لِلَّهِ أَبُوكَ فَقُلْتُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كَشَفْتُ لَهَا ثَوْبًا وَهِيَ
لَكَ قَبِعَتْ بِهَا إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ وَفِي أَيْدِيهِمْ
أَسْرَى فَقَادَاهُمْ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ.

١٣٥. بَاب فِي الْمَالِ يُصِيبُهُ
الْعَدُوُّ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثُمَّ
يُذَرُّهُ صَاحِبُهُ فِي الْغَنِيَّةِ

٢٦٩٨. حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ سُهَيْلٍ حَدَّثَنَا
يَحْيَى بْنُ يَحْيَى ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عُبَيْدِ
اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمرَ أَنَّ غُلَامًا
لِابْنِ عُمرَ أَتَى إِلَى الْعَدُوِّ فَظَهَرَ عَلَيْهِ
الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ابْنِ عُمرَ وَكَمْ يَفْسِمُ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَقَالَ غَيْرُهُ رَدَّهُ عَلَيْهِ خَالِدُ
بْنُ الْوَلِيدِ.

³⁰⁸ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*. Na temelju ovoga hadisa, većina učenjaka smatra da je dozvoljeno razdvojiti majku i punoljetno dijete, sa čim se ne slaže Ahmed b. Hanbel.

Ebu Davud kaže: “Drugi, osim Jahje, su kazali da mu ga je vratio Halid b. Velid.”

2699. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Sulejman el-Enbari i El-Hasan b. Ali, isti smisao, njih je obavijestio Ibn Numejr, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera, koji je kazao: “Pobjegao mu je konj, pa ga je neprijatelj uzeo. Kada su ga muslimani pobijedili, vraćen mu je još u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s. A pobjegao mu je rob na teritoriju Bizantinaca, pa kada su ih muslimani pobijedili, vratio mu ga je Halid b. Velid nakon Vjerovjesnikove smrti.”³⁰⁹

136. O robovima mušrika koji pređu kod muslimana i prime islam

2700. ISPRIČAO NAM JE Abdulaziz b. Jahja el-Harrani, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ebana b. Saliha, on od Mensura b. el-Mu'temira, on od Rib'ija b. Hiraša, a on od Alije b. Ebu Taliba: “Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., su na Hudejbiji, prije nego je sklopeljen sporazum, prebjegli (mušrički) robovi. Njihovi vlasnici su mu napisali sljedeće: ‘Tako nam Boga, Muhammede, nisu prebjegli tebi jer žele prihvatiti tvoju vjeru, nego su prebjegli zbog ropstva.’ Neki ljudi kazaše: ‘Istinu su rekli, Allahov Poslanice, vrati im ih.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., se rasrdi i reče: ‘Ja mislim, o skupino Kurejšija, da vi nećete

٢٦٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلِيمَانَ الْأَنْبَارِيُّ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: ذَهَبَ فَرَسٌ لَهُ فَأَخَذَهَا الْعَدُوُّ فَظَهَرَ عَلَيْهِمُ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّ عَلَيْهِ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَى عَبْدٌ لَهُ فَلَحِقَ بِأَرْضِ الرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِمُ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعْدَ تَبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

١٣٦. بَابُ فِي عِبِيدِ الْمُشْرِكِينَ يَلْحَقُونَ بِالْمُسْلِمِينَ فَيُنْسَلُونَ

٢٧٠٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَرَّائِيُّ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَبَانَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: خَرَجَ عَبْدَانُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ قَبْلَ الصُّلْحِ فَكَتَبَ إِلَيْهِ مَوَالِيَهُمْ فَقَالُوا يَا مُحَمَّدُ وَاللَّهِ مَا خَرَجُوا إِلَيْكَ رَغْبَةً فِي دِينِكَ وَإِنَّمَا خَرَجُوا هَرَبًا مِنَ الرَّقِّ فَقَالَ: نَأْسُ صَدَقُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ رَدَّهُمْ إِلَيْهِمْ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مَا أَرَأَيْكُمْ تَنْتَهُونَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مَنْ يَضْرِبُ

³⁰⁹ Zabilježili su ga El-Buhari u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

prestati (sa pristrasnošću) dok vam Allah ne pošalje onoga koji će vas pobiti zbog toga i odbi ih vratiti, rekavši: ‘Oni su oslobođenici Uzvišenog Allaha.’”³¹⁰

137. O dopuštenu jedenja hrane u neprijateljskoj zemlji

2701. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza ez-Zubejri (Ibrahim b. Hamza b. Muhammed b. Hamza b. Mus’ab b. ez-Zubejr ez-Zubejri), kog je obavijestio Enes b. Ijad, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vojska je zaplijenila hranu i med i od toga nije uzeta petina.”

2702. ISPRIČALI SU NAM Musa b. Ismail i El-Ka’nebi, koje je obavijestio Sulejman, prenijevši od Humejda b. Hilala, on od Abdullaha b. Mugaffela: “Na Dan bitke na Hajberu bačena je torba sa lojem. Uzeo sam je i kazao: ‘Iz ove torbe danas nikome ništa neću dati.’ Okrenuo sam se, a iza mene bijaše Allahov Poslanik, s.a.v.s., i smijaše mi se.”³¹¹

رَقَابِكُمْ عَلَىٰ هَذَا وَأَنِّي أَن يَرِدَهُمْ وَقَالَ هُمْ
عَتَقَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

١٣٧. بَاب فِي إِبَاحَةِ الطَّعَامِ
فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ

٢٧٠١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْرَةَ الزُّبَيْرِيُّ
قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ عَنِ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ جَيْشًا
غَنِمُوا فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا وَعَسَلًا فَلَمْ يُؤْخَذْ
مِنْهُمْ الْخُمْسُ.

٢٧٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ
وَالْقَعْنَبِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ مُحَمَّدِ
يَعْنِي ابْنَ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَقَّلٍ
قَالَ: لَدَيْ جِرَابٍ مِنْ شَحِيمِ يَوْمِ حَيْبَرَ قَالَ
فَأَتَيْتُهُ فَأَلْتَرْتُمْتُهُ قَالَ ثُمَّ قُلْتُ لَا أُعْطِي
مِنْ هَذَا أَحَدًا الْيَوْمَ شَيْئًا قَالَ فَأَلْتَقَتْ
فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَتَبَسَّمُ إِلَيَّ.

³¹⁰ El-Munziri kaže da ga je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami’u*, u nešto dužoj i potpunijoj formi.

³¹¹ Na temelju ovih hadisa, većina učenjaka smatra da je borcima dozvoljeno jesti hranu zarobljenu u neprijateljskoj zemlji bez dozvole vođe, kao što im je dozvoljeno koristiti njihovu odjeću, oružje i životinje. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je vidio Abdullaha b. Mugaffela kako je uzeo torbu s lojem koji je pripadao neprijatelju, i na to se samo nasmijao, a nije mu ga zabranio. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

138. Zabrana uzimanja ratnog plijena bez raspodjele u vrijeme kada u neprijateljskoj zemlji nedostaje hrane

2703. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Džerir b. Hazim, prenijevši od Ja'laa b. Hakima, da je Ebu Lubejd kazao: "Bili smo sa Abdurrahmanom b. Semureom u Kabulu. Ljudi su, osvojivši ratni plijen, počeli ga uzimati. Tada on ustade i reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je zabranio uzimanje ratnog plijena.', pa su vratili ono što su uzeli, a on ga je razdijelio među njima."

2704. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Ebu Ishaka eš-Šejbanija, on od Muhammeda b. Ebu Mudžalida, da je Abdullah b. Ebu Evfa kazao: "Pitao sam (neke ashabe): 'Jeste li vi, u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., od hrane koju biste zarobili, davali petinu?' Rekli su: 'Na Dan bitke za Hajber smo zarobili hranu. Čovjek bi prišao i od nje uzeo onoliko koliko mu je bilo dovoljno, zatim bi otišao.'"

2705. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, kog je obavijestio Ebul-Ahves, prenijevši od Asima b. Kulejba, on od svoga oca, da je neki ensarija kazao: "Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom putovanju. Ljudi su se zatekli u velikoj oskudici sa hranom; bili su puno gladni. Zarobili su ovce (poklali ih i stavili da se kuhaju). Dok su kazani ključali, dođe

١٣٨. بَاب فِي التَّهْيِ عَنِ التُّهْبِ إِذَا
كَانَ فِي الطَّعَامِ قِلَّةٌ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ

٢٧٠٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ
حَدَّثَنَا جَرِيرٌ يَعْنِي ابْنَ حَارِثٍ عَنْ يَعْلَى
بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي لَيْبَةَ قَالَ: كُنَّا مَعَ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سُمْرَةَ بِكَأْبَلٍ فَأَصَابَ
النَّاسُ عَيْنِيَّةً فَأَنْتَهَبُوهَا فَقَامَ خَطِيبًا
فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنِ التُّهْبِ فَرَدُّوا مَا أَخَذُوا
فَقَسَمَهُ بَيْنَهُمْ.

٢٧٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا
أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَقَ الشَّيْبَانِيُّ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ قُلْتُ هَلْ كُنْتُمْ تَحْتَسُونَ
يَعْنِي الطَّعَامَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَصَبْنَا طَعَامًا
يَوْمَ حَيْبَرٍ فَكَانَ الرَّجُلُ يَجِيءُ فَيَأْخُذُ
مِنْهُ وَمِقْدَارَ مَا يَكْفِيهِ ثُمَّ يَنْصَرِفُ.

٢٧٠٥. حَدَّثَنَا هَنَادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو
الْأَخْوَصِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ يَغْنِي بْنِ كَلْبِ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ:
خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَصَابَ النَّاسَ حَاجَةٌ
شَدِيدَةٌ وَجَهْدٌ وَأَصَابُوا عَنَمًا فَأَنْتَهَبُوهَا
فَإِنْ قُدِّرْنَا لَتَعْمَلِ إِذْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

Allahov Poslanik, s.a.v.s., noseći sa sobom luk strijele. Njime izvrnu kazane i poče na meso bacati zemlju, a onda reče: ‘Ono što ste (prije raspodjele) uzeli od ratnog plijena, nije vam dozvoljenije od strvi (ili je kazao: kao što vam nije dozvoljena strv, nije vam dozvoljeno ono što ste (prije raspodjele) uzeli od ratnog plijena).’ – Hennad je u dilemi.”

139. O nošenju hrane iz neprijateljske zemlje

2706. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Ibn Haršefa el-Ezdija, ovaj od El-Kasima, Abdurrahmanovog štićenika, da je neki ashab kazao: “U borbi bismo jeli zaklane ovce i ne bismo ih dijelili. Kada bismo se vratili našim kućama, bisage bi nam bile pune mesa.”³¹²

140. O prodaji hrane ukoliko je ljudi u neprijateljskoj zemlji budu imali viška

2707. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musaffa, kog je obavijestio Muhammed b. el-Mubarek, prenijevši od Jahjaa b. Hamze, ovaj od Ebu Abdulaziza, šejha iz Jordana, on od Ubadea b. Nusejja, da je

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي عَلَى قَوْسِهِ فَأَكْفَأَ قُدُورَنَا بِقَوْسِهِ ثُمَّ جَعَلَ يَرْمِلُ اللَّحْمَ بِالتُّرَابِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ التُّهْبَةَ لَيْسَتْ بِأَحَلَّ مِنَ الْمَيْتَةِ أَوْ إِنَّ الْمَيْتَةَ لَيْسَتْ بِأَحَلَّ مِنَ التُّهْبَةِ الشُّكُّ مِنْ هَذَا.

١٣٩. بَاب فِي حَمْلِ الطَّعَامِ مِنْ أَرْضِ الْعَدُوِّ

٢٧٠٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ أَنَّ ابْنَ حَرْشَفِ الْأَزْدِيِّ حَدَّثَهُ عَنِ الْقَاسِمِ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُنَّا نَأْكُلُ الْجَزْرَ فِي الْعَزْوِ وَلَا نَقْسِمُهُ حَتَّىٰ إِنْ كُنَّا لَنَرْجِعَ إِلَىٰ رِحَالِنَا وَأَخْرَجْتَنَا مِنْهُ مُمْلَأَةً.

١٤٠. بَاب فِي بَيْعِ الطَّعَامِ إِذَا فَضَلَ عَنِ النَّاسِ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ

٢٧٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَىٰ بْنِ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الْعَزِيزِ شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ الْأُرْدُنِّ عَنْ عَبَادَةَ بْنِ نُسَيْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنَمٍ قَالَ: رَأَيْتُنَا مَدِينَةَ

³¹² Na osnovu ovoga hadisa, El-Evzai smatra da je borcu dozvoljeno jesti hranu koju zarobi u neprijateljskoj zemlji i bez dozvole vode. Također mu je dozvoljeno da od nje ponese kući. Ebu Hanife smatra da mu nije dozvoljeno od nje ponijeti kući. Ukoliko bude ponio, dužan je to vratiti vodi.

Abdurrahman b. Ganm kazao: “Opsjedali smo grad Kinnesrin³¹³ sa Šurahbilom b. es-Simtom. Pošto ga je osvojio, u njemu je zarobio mnogo ovaca i krava. Jedan dio nam je podijelio, a ostatak dodao ratnom plijenu. Sreo sam (nakon toga) Muaza b. Džebela i to mu ispričao, a Muaz reče: ‘Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Hajberu i tu smo zarobili (mnogo) ovaca, pa nam je on dio od toga podijelio, a ostatak je dodao ratnom plijenu.’”

141. O čovjeku koji se okoristi nečim od ratnog plijena

2708. ISPRIČALI SU NAM Seid b. Mensur i Osman b. Ebu Šejbe, isti smisao, Ebu Davud kaže: “Njegov hadis sam bolje upamtio.” Ispričao nam je i Ebu Muavija, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebu Merzuka, Tudžebovog šticienika, on od Haneša es-San’anija, a on od Ruvejfia b. Sabita el-Ensarija, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan nek ne jaše životinju od ratnog plijena muslimana, pa kada je iscrpi i oslabi, da je vrati. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne oblači odjeću iz ratnog plijena muslimana, pa kada je pohaba, da je vrati.”

فَنَسْرِينَ مَعَ شَرْحَيْمِلَ بْنِ السَّنِطِ فَلَمَّا فَتَحَهَا أَصَابَ فِيهَا غَنَمًا وَبَقَرًا فَكَمَمَ فِيْنَا طَائِفَةً مِنْهَا وَجَعَلَ بَيْتَهَا فِي الْمَغْنَمِ فَلَقِيَتْ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ فَحَدَّثَتْهُ فَقَالَ: مُعَاذُ عَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَبَّرَ فَأَصَبْنَا فِيهَا غَنَمًا فَكَمَمَ فِيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَائِفَةً وَجَعَلَ بَيْتَهَا فِي الْمَغْنَمِ.

١٤١. بَابُ فِي الرَّجُلِ يَنْتَفِعُ

مِنَ الْغَنِيمَةِ بِالشَّيْءِ

٤٧٠٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْمُعْتَقِيُّ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَأَنَا لِحَبِيبِهِ أَتَقْنُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي مَرْزُوقٍ مَوْلَى نُجَيْبٍ عَنْ حَنْثَلِ بْنِ الصَّنَعَانِيِّ عَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَرْكَبُ دَابَّةً مِنْ فَيْءِ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى إِذَا أَعْجَمَهَا رَدَّهَا فِيهِ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَلْبَسُ ثَوْبًا مِنْ فَيْءِ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى إِذَا أَخْلَقَهُ رَدَّهُ فِيهِ.

³¹³ Grad Kinnesrin je bio u Šamu.

142. O dozvoli uzimanja oružja kojim će se boriti u bici

2709. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Ibrahim b. Jusuf –Ebu Davud kaže da je on Ibrahim b. Jusuf b. Ishak b. Ebu Ishak es-Subej’i – prenijevši od svoga oca, on od Ebu Ishaka es-Subej’ija, ovaj od Ebu Ubejdea, da je njegov otac kazao: “Naidoh pored Ebu Džehla, bijaše ranjen u nogu. Rekoh: ‘O Allahov neprijatelju, o Ebu Džehle, Allah na kraju daje poniženje.’” Ibn Mesud kaže da je rekao: “U tom momentu ga se nisam plašio.”³¹⁴ Pođoh prema čovjeku kog je njegov narod ranio i udarih slabim mačem koji ranije nije korišćen. Tada mu mač ispade iz ruke. Njime ga udarih i on izdahnu.”³¹⁵

143. O veličini grijeha utaje ratnog plijena

2710. ISPRIČAO NAM JE Musedded da su mu ispričali Jahja b. Seid i Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Ebu Amre, a on od Zejda b. Halida el-Džuhenija: “Na dan Hajbera je umro jedan ashab. Spomenuše to Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on reče: ‘Klanjajte vašem drugu džhenazu.’ Ljudi se promijeniše u licima zbog toga, a on reče: ‘Vaš drug je utajio

١٤٢. بَاب فِي الرَّخْصَةِ فِي السَّلَاحِ يُقَاتَلُ بِهِ فِي الْمَعْرَكَةِ

٢٧٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ أَخْبَرَنَا
إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ قَالَ قَالَ أَبُو
دَاوُدَ: هُوَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ بْنِ إِسْحَقَ
بْنِ أَبِي إِسْحَقَ السُّبَيْعِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي
إِسْحَقَ السُّبَيْعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدَةَ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَرَرْتُ فَإِذَا أَبُو جَهْلٍ
صَرِيحٌ قَدْ ضَرَبَتْ رِجْلُهُ فَقُلْتُ يَا عَدُوَّ
اللَّهِ يَا أَبَا جَهْلٍ قَدْ أَخْرَجَنِي اللَّهُ الْأَخِيرَ قَالَ
وَلَا أَهَابُهُ عِنْدَ ذَلِكَ فَقَالَ: أَبْعُدْ مِنْ رَجُلٍ
قَتَلَهُ قَوْمُهُ فَضَرَبْتُهُ بِسَيْفٍ غَيْرِ طَائِلٍ
فَلَمْ يُغْنِ شَيْئًا حَتَّى سَقَطَ سَيْفُهُ مِنْ
يَدِهِ فَضَرَبْتُهُ بِهِ حَتَّى بَرَدَ.

١٤٣. بَاب فِي تَعْظِيمِ الْعُلُوقِ

٢٧١٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَنَّ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ
وَبِشْرَ بْنَ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَاهُمَا عَنْ يَحْيَى بْنِ
سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ
أَبِي عَنَسَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ أَنَّ
رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ تُوفِّيَ يَوْمَ حَيْبَرَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ
لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:
صَلُّوا عَلَيَّ صَاحِبِكُمْ فَتَغَيَّرَتْ وُجُوهُ
النَّاسِ لِنَيْلِكَ فَقَالَ: إِنَّ صَاحِبَكُمْ غَلَّ فِي

³¹⁴ Nisam ga se plašio jer je bio ranjen u nogu i bijaše nepomičan. Ovo se zbilo na Bedru.

³¹⁵ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

ratni plijen u borbi na Allahovom putu.' Pretresli smo njegov prtljag i u njemu našli bisere Jevreja koji nisu vrijedili ni dva dirhema."³¹⁶

2711. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Sevra b. Zejda ed-Dejlja, on od Ebul-Gajsa, Ibn Mutiovog štićenika, da je Ebu Hurejre kazao: "Izišli smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u Bitku za Hajber. Nismo dobili, kao ratni plijen, ni zlata ni srebra, već odjeću, prtljag i stoku. Allahov Poslanik, s.a.v.s., se uputi prema Vadil-Kurau. On je na poklon dobio crnog roba koji se zvao Mid'am. Kada smo bili u Vadil-Kurau, dok je Mid'am stavljao sedlo na jahalicu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., doletjela je zalutala strijela, pogodila ga i ubila. Ljudi povikaše: 'Neka mu je prijatan Džennet!', a Allahov Poslanik kaza: 'Naprotiv! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, ogrtač koji je na Dan Hajbera uzeo iz ratnog plijena, a nije obuhvaćen podjelom, plamti na njemu poput vatre.' Kada to čuše, jedan čovjek donese kaiš ili dva od nanule Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Kaiš od vatre (ili je kazao: Dva kaiša od vatre).'"³¹⁷

سَبِيلِ اللَّهِ فَمَقَّشْنَا مَتَاعَهُ فَوَجَدْنَا خَرَزًا
مِنْ خَرَزِ يَهُودَ لَا يُسَاوِي دِرْهَمَيْنِ.

٢٧١١. حَدَّثَنَا الْقُعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ
ثَوْرِ بْنِ زَيْدِ التَّيْلِيِّ عَنْ أَبِي الْفَيْثِ
مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ:
خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَامَ حَيْبَرَ فَلَمْ نَنُغَمِّ دَهَبًا وَلَا
وَرِقًا إِلَّا الْقِيَابَ وَالْمَتَاعَ وَالْأَمْوَالَ قَالَ
فَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
نَحْوَ وَايِ الْقُرَى وَقَدْ أَهْبَيْتِ لِرَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدٌ أَسْوَدٌ يُقَالُ لَهُ
مِذْعَمٌ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِوَايِ الْقُرَى فَبَيْنَا
مِذْعَمٌ يَحْتَضِرُ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ سَهْمٌ فَمَقَّطَلَهُ فَقَالَ:
النَّاسُ هَنِيئًا لَهُ الْجَنَّةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَلَّا وَالَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ إِنَّ السَّئِلَةَ الَّتِي أَخَذَهَا يَوْمَ حَيْبَرَ
مِنَ الْمُغَانِمِ لَمْ تُصِبْهَا الْمَقَاسِمُ لَتَشْتَعِلَ
عَلَيْهِ نَارًا فَلَمَّا سَمِعُوا ذَلِكَ جَاءَ رَجُلٌ
بِشِرَاكِ أَوْ شِرَاكَيْنِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: شِرَاكٌ مِنْ نَارٍ أَوْ قَالَ
شِرَاكَيْنِ مِنْ نَارٍ

³¹⁶ Zbog toga što je ovaj ashab utajio bisere koje je uzeo od Jevreja, a nije ga predao u ratni plijen, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu nije htio klanjati dženazu. Ovaj hadis bilježi i Ibn Madže u *Sunenu*.

³¹⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

144. Ako se radi o utaji manje količine ratnog plijena, vođa mu neće spaliti prtljag

2712. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih Ma-hubub b. Musa, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Abdullaha b. Ševzeba, on od Amira b. Abdulvahida, ovaj od Ibn Burejdea, a on od Abdullaha b. Amra: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvojio ratni plijen, naredio bi Bilalu da pozove ljude (da ga predaju). Oni bi donijeli plijen koji je bio kod njih, pošto bi izdvojio petinu onda bi im ga on podijelio. Jednom prilikom je neki čovjek (nakon raspodjele plijena) donio povodac od dlake i rekao: ‘Allahov Poslanice, i ovo smo dobili u ratnom plijenu.’ ‘A jesi li čuo Bilala kada je tri puta pozivao (da se preda ratni plijen)?’ – upita Poslanik. ‘Jesam.’ – odgovorio je. ‘Pa šta te je, onda, spriječilo da to doneseš?’ On se počeo izvinjavati, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Ne primam tvoje izvinjenje. S tim (povodcem) ćeš doći na Sudnji dan.’”

145. O kazni za onoga koji utaji plijen

2713. ISPRIČALI SU NAM En-Nufejli i Seid b. Mensur, njih je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed. En-Nufejli je rekao: “El-Endaverdi je prenio od Salih b. Muhammeda b. Zaidea.” Ebu Davud je kazao: “Ovaj Salih je Ebu Vakid, koji je rekao: ‘Bio sam sa Meslemom u Bizantiji kada je doveden

١٤٤. بَاب فِي الْعُلُولِ إِذَا كَانَ يَسِيرًا
يَتْرُكُهُ الْإِمَامُ وَلَا يُحَرِّقُ رَحْلَهُ

٢٧١٢. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ مَحْبُوبُ بْنُ مُوسَى
قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ
إِبْنِ عَبْدِ الْوَالِيدِ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصَابَ غَنِيمَةً
أَمَرَ بِأَلَا فَنَادَى فِي النَّاسِ فَيَجِئُونَ
بِفَنَائِهِمْ فَيُخَمُّسُهُ وَيُقَسِّمُهُ فَجَاءَ
رَجُلٌ بَعْدَ ذَلِكَ بِزِمَامٍ مِنْ شَعِيرٍ فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا فِيمَا كُنَّا أَصْبَنَاهُ مِنْ
الْغَنِيمَةِ فَقَالَ: أَسِغْتَ بِأَلَا يُتَادِي
ثَلَاثًا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَا مَنَعَكَ أَنْ تَجِيءَ
بِهِ فَاغْتَدَّرَ إِلَيْهِ فَقَالَ: كُنْ أَنْتَ تَجِيءُ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَنْ أَقْبَلَهُ عَنْكَ.

١٤٥. بَاب فِي عُقُوبَةِ الْعَالِ

٢٧١٣. حَدَّثَنَا الثَّقَفِيُّ وَسَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ
قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ
الثَّقَفِيُّ الْأَنْدَرَاوَزِيُّ عَنْ صَالِحِ بْنِ
مُحَمَّدِ بْنِ زَائِدَةَ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَصَالِحٌ هَذَا
أَبُو وَاقِدٍ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ مَسْلَمَةَ أَرْضَ
الرُّومِ فَأَتَيْتُ بِرَجُلٍ قَدْ غَلَّ فَسَأَلَ سَالِمًا

čovjek zbog utaje ratnog plijena. Upitao je Salima o tome, a on je rekao: 'Čuo sam moga oca kako prenosi da je Omer b. el-Hattab kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ako nađete čovjeka da je u borbi na Allahovom putu utajio nešto od ratnog plijena, spalite njegov prtljag i udarite ga.' Kod njega smo u prtljagu našli Mushaf, pa je Ebu Vakid o tome upitao Salima, koji je kazao: 'Prodaj ga i novac koji dobiješ podijeli kao milostinju.'"³¹⁸

2714. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih Mahbub b. Musa el-Entaki, kog je obavijestio Ebu Ishak, da je Salih b. Muhammed kazao: "Bili smo u vojnom pohodu sa El-Velidom b. Hišamom. Sa nama su bili i Salim b. Abdullah b. Omer i Omer b. Abdulaziz. Neki čovjek je utajio plijen, pa je El-Velid naredio da mu se spali prtljag, i prikazan je ljudima (kao pouka). Njemu nije dao dio iz ratnog plijena."

Ebu Davud kaže: "Ovaj hadis je pouzdaniji. Mnogi su prenijeli da je El-Velid b. Hišam spalio prtljag Zijada b. Sa'da, koji je utajio od ratnog plijena, i da ga je zbog toga udario. Zijad Sa'r mu je nadimak."

2715. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf, kog je obavijestio Musa b. Ejub, prenijevši od El-Velida b. Muslima, on od Zuhejra b. Muhammeda, ovaj od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., Ebu Bekr

عَنْهُ فَقَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وَجَدْتُمْ الرَّجُلَ قَدْ عَلَّ فَأَخْرِقُوا مَتَاعَهُ وَاضْرِبُوهُ قَالَ فَوَجَدْنَا فِي مَتَاعِهِ مِصْحَفًا فَسَأَلَ سَالِمًا عَنْهُ فَقَالَ: بَعْهُ وَتَصَدَّقْ بِتَمَنِيهِ.

٢٧١٤. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ مَحْبُوبُ بْنُ مُوسَى الْأَنْطَاكِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: عَزَوْنَا مَعَ الْوَلِيدِ بْنِ هِشَامٍ وَمَعَنَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَعَمَلُ رَجُلٍ مَتَاعًا فَأَمَرَ الْوَلِيدُ بِمَتَاعِهِ فَأَخْرِقَ وَطَيَّفَ بِهِ وَلَمْ يُعْطِهِ سَهْمَهُ.

قَالَ أَبُو قَاوُدٍ: وَقَدْ أَصَحَّ الْحَدِيثَيْنِ رَوَاهُ غَيْرُ وَاحِدٍ أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ هِشَامٍ أَخْرَقَ رَحْلَ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ وَكَانَ قَدْ عَلَّ وَضَرَبَهُ.

٢٧١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَوْفٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

³¹⁸ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

i Omer su prakticalno spaljivati prtljag onoga koji utaji plijen i istući ga.”

Ebu Davud kaže: “U njemu je Ali b. Bahr prenio od El-Velida, on od njega nije slušao hadise, i dodao: ‘...i zabranjivali su mu njegov dio plijena.’ A ispričali su nam i El-Velid b. Utbe i Abdulvehhab b. Nedžde od El-Velida, ovaj od Zuhejra b. Muhammeda, on od Amra b. Šuajba, ali Abdulvehhab b. Nedžde el-Havti nije spomenuo da mu je zabranjivan njegov dio plijena.”

146. O zabrani prikrivanja onoga koji utaji plijen

2716. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Davud b. Sufjan, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od Sulejmana b. Musaa Ebu Davuda, ovaj od Džafera b. Sa'da b. Semurea b. Džunduba, on od Hubejba b. Sulejmana, on od svoga oca Sulejmana b. Semurea, a on od Semurea b. Džunduba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko prikrije onoga koji utaji plijen – isti je kao i on.”

147. Stvari ubijenog neprijatelja pripadaju onome ko ga je ubio

1717. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Kanebi, prenijevši od Malika, on od Jahjaa b. Seida, on od Omera b. Kesira b. Efleha, on od Ebu Muhammeda Ebu Katadeovog štićenika, da je Ebu Katade kazao: “Izišli smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u godini Bitke na Hunejnu. Kada

وَأَبَا بَكْرٍ وَعَمَرَ حَرَّقُوا مَتَاعَ الْعَالِ وَصَرُّوهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَزَادَ فِيهِ عَلِيُّ بْنُ بَجْرِ عَنْ الْوَلِيدِ وَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنْهُ وَمَنَعُوهُ سَهْمَهُ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَحَدَّثَنَا بِهِ الْوَلِيدُ بْنُ عُثْبَةَ وَعَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ قَالَا حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ قَوْلَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ الْحَوَاطِي مَنَعَ سَهْمِهِ.

١٤٦. بَابُ التَّغْيِي عَنِ السَّرِّ عَلَى مَنْ غَلَّ

٢٧١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى أَبُو دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ حَدَّثَنِي حُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ: أَمَّا بَعْدُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ كَتَمَ غَالًا فَإِنَّهُ مِثْلُهُ.

١٤٧. بَابُ فِي السَّلْبِ يُعْطَى الْقَاتِلَ

٢٧١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ كَثِيرٍ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

smo se susreli sa neprijateljem, muslimani su se uskomešali. Vidio sam da se jedan od mnogobožaca popeo iznad muslimanskog borca. Ja ga obidoh i, došavši mu iza leđa, udarih ga mačem po vratu (ramenu). On se okrenu prema meni i čvrsto me stisnu uza se, osjetio sam dah smrti. On ubzo umrije i ja se oslobodih. Stigoh Omera b. el-Hattaba i upitah ga: 'Šta je ljudima?' 'Došla im je Allahova odredba.' – reče on. Potom se ljudi vratiše, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjede i reče: 'Ko ubije neprijatelja i ima za to dokaz, pripada mu njegov prtljag.' Ja ustadoh i rekoh: 'Ko će mi posvjedočiti?' – a onda sjedoh. On i po drugi put reče: 'Ko ubije neprijatelja, i ima za to dokaz, pripada mu njegov prtljag.' Ja opet ustadoh i upitah: 'Ko će mi posvjedočiti?' – i sjedoh. On to i po treći put ponovi i ja ustadoh. Allahov Poslanik upita: 'Šta ti je, Ebu Katade?' Ja mu ispričah cijelu priču, a jedan čovjek kaza: 'Istinu je rekao, Allahov Poslaniče, a oprema toga je kod mene, pa ga učini zadovoljnim nečim.' 'Ne, tako mi Allaha.' – reče Ebu Bekr es-Siddik. 'Ti hoćeš da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., obrati jednom od Allahovih lavova koji se bori radi Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., da bi ti dao opremu koja pripada njemu.' 'Istinu je kazao Ebu Bekr,' – reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. – 'daj mu opremu!' On mi je dade, te sam' – veli Ebu Katade – 'prodao oklop i za to kupio mali palmovik u plemenu

وَسَلَّمَ فِي غَامِ حُنَيْنٍ فَلَمَّا التَّقِينَا كَانَتْ
لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ قَالَ فَرَأَيْتَ رَجُلًا مِنْ
الْمُشْرِكِينَ قَدَ عَلَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ
قَالَ فَاسْتَدْرَتُ لَهُ حَتَّى أَتَيْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ
فَضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ عَلَى حَنْبِلِ عَاتِقِهِ
فَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمًّا وَجَدْتُ مِنْهَا
رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي
فَلِحِجْفُتِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ لَهُ
مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ
رَجَعُوا وَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ
عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ قَالَ فَقُمْتُ ثُمَّ
قُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ
ذَلِكَ الثَّانِيَّةُ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ
بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ قَالَ فَقُمْتُ ثُمَّ قُلْتُ
مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ
الثَّالِثَةُ فَقُمْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ قَالَ
فَأَقْتَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ: رَجُلٌ
مِنَ الْقَوْمِ صَدَّقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَلَبَ
ذَلِكَ الْقَتِيلِ عِنْدِي فَأَرْضِيهِ مِنْهُ فَقَالَ:
أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ لَأَمَّا اللَّهُ إِذَا يَعْمِدُ إِلَى
أَسَدٍ مِنْ أَسَدِ اللَّهِ يُعَاتِلُ عَنِ اللَّهِ وَعَنِ
رَسُولِهِ فَيُعْطِيكَ سَلْبَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: صَدَّقَ فَأَعْطِهِ إِيَّاهُ
فَقَالَ: أَبُو قَتَادَةَ فَأَعْطَانِيهِ فَبِعْتُ الذَّرْعَ
فَأَبْتَعْتُ بِهِ خَرَفًا فِي بَيْتِي سَلَمَةً فَإِنَّهُ
لَأَوَّلُ مَالٍ تَأْتَلَتْهُ فِي الْإِسْلَامِ.

Benu Seleme. To je bila prva imovina koju sam stekao u islamu.³¹⁹

2718. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, a on od Enesa b. Malika: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na Dan bitke na Hunejnu rekao: ‘Ko ubije neprijatelja, pripada mu njegov prtljag (oprema).’ Ebu Talha je toga dana ubio dvadeset neprijateljskih boraca i uzeo njihovu opremu. Nakon toga sreće Ummu Sulejm, koja kod sebe imaše veliki nož. ‘Šta je to kod tebe, o Ummu Sulejm?’ – upita je Ebu Talha. Ona odgovori: ‘Željela sam, ukoliko mi se neko od njih primakne, da mu njime rasporim stomak.’ Ebu Talha o tome obavijesti Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis je hasenun. Ovim smo htjeli kazati da je jedno od oružja kod stranaca tada bio i nož.”

148. O vođi koji, onome koji je ubio neprijatelja, zabrani njegovu opremu ako u njoj vidi i oružje i konja

2719. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Hanbel, kog je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od Safvana b. Amra, on od Abdurrahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, da je Avf b. Malik el-Ešdžei kazao: “Pošao sam sa Zejd b. Hariseom u Pohod na Mutu. Sa mnom u društvu bijaše čovjek iz Mededa,

٢٧١٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمَئِذٍ يَغْنِي يَوْمَ حُنَيْنٍ مَنْ قَتَلَ كَافِرًا فَلَهُ سَلْبُهُ فَقَتَلَ أَبُو طَلْحَةَ يَوْمَئِذٍ عَشْرِينَ رَجُلًا وَأَخَذَ أَسْلَابَهُمْ وَلَقِيَ أَبُو طَلْحَةَ أُمَّ سَلِيمٍ وَمَعَهَا حِنْجَرٌ فَقَالَ: يَا أُمَّ سَلِيمِ مَا هَذَا مَعَكَ قَالَتْ أَرَدْتُ وَاللَّهِ إِنْ دَنَا مِنِّي بَعْضُهُمْ أَنْبَعُ بِهِ بَطْنَهُ فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ أَبُو طَلْحَةَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَرَدْنَا بِهَذَا الْحِنْجَرِ وَكَانَ سِلَاحَ الْعَجَمِ يَوْمَئِذٍ الْحِنْجَرُ.

١٤٨. بَابُ فِي الْإِمَامِ يَمْنَعُ الْقَاتِلَ السَّلْبَ إِنْ رَأَى وَالْفَرَسَ وَالسَّلَاحَ مِنَ السَّلْبِ

٢٧١٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَنْبَلٍ قَالَ حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَبِّدِ بْنِ حَارِثَةَ فِي غَزْوَةِ مُؤْتَةَ فَرَأَقَنِي مَدَدٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ لَيْسَ مَعَهُ غَيْرُ سَيْفِهِ

³¹⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

iz Jemena, koji je imao samo mač. Jedan od muslimana je zaklao devu, a čovjek iz Mededa od njega zatraži da mu da komad njene kože. On mu je dade, a ovaj od nje napravi nešto poput štita. Pođosmo i susretosmo skupinu Bizantinaca. Među njima bijaše jedan čovjek na crvenom konju na kome bijaše pozlačeno sedlo i pozlačeno oružje. Bizantinac se počeo žestoko boriti protiv muslimana. Čovjek iz Mededa se sakri iza stijene. Kada je pored njega naišao Bizantinac, on malo rasječe noge konju te konj pade. On skoči na njega, ubi ga i uze njegove stvari i konja. Pošto Uzvišeni Allah omogućiti muslimanima da pobijede, Halid b. Velid posla izaslanika do njega te mu uze dio stvari. Otišao sam do Halida i rekao mu: ‘Halide, zar ti nije poznato da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio da oprema pripada onome ko je ubio neprijatelja?’ On reče: ‘Poznato mi je, ali mislim da je ovo za njega puno.’ Rekoh: ‘Ili mu to vrati, ili ću ja o tome obavijestiti Allahovog Poslanika, s.a.v.s.’ On je odbio vratiti mu to. I kada smo se sastali kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ispričah mu slučaj čovjeka iz Mededa i ono što je Halid uradio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Halide, zbog čega si to uradio?’ ‘Allahov Poslaniče, smatrao sam da je to za njega mnogo.’ – reče Halid, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Halide, vrati mu ono što si od njega uzeo.’ ‘Zar te nisam upozorio, Halide?’ – rekoh mu. ‘Šta to?’ – upita Allahov Poslanik, s.a.v.s.

فَتَحَرَّرَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ جَرُورًا
فَسَأَلَهُ الْمَدْيِيُّ طَائِفَةً مِنْ جَلْدِيهِ فَأَعْطَاهُ
إِيَّاهُ فَأَخَذَهُ كَهَيْئَةِ الدَّرَقِ وَمَضَيْنَا فَلَمَّيْنَا
جُمْرَ الرُّومِ وَفِيهِمْ رَجُلٌ عَلَى فَرَسٍ لَهُ
أَشْفَرٌ عَلَيْهِ سَرَجٌ مِنْهُبٌ وَسِلَاحٌ مِنْهُبٌ
فَجَعَلَ الرُّومِيُّ يُغْرِي بِالْمُسْلِمِينَ فَقَعَدَ
لَهُ الْمَدْيِيُّ خَلْفَ صَخْرَةٍ فَتَرَبَّهَ الرُّومِيُّ
فَمَرَّ بِفَرَسِهِ فَخَرَّ وَعَلَا فَقَتَلَهُ وَحَارَ
فَرَسَهُ وَسِلَاحَهُ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَرَّ وَجَلَ
لِلْمُسْلِمِينَ بَعَثَ إِلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ
فَأَخَذَ مِنَ السَّلْبِ قَالَ عَرُوفٌ فَأَتَيْتُهُ
فَقُلْتُ يَا خَالِدُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالسَّلْبِ
لِلْقَابِلِ قَالَ بَلَى وَلَكِنِّي اسْتَكْرَهْتُكَ
لَتَرَدَّتْهُ عَلَيْهِ أَوْ لَأَعْرِفَنَّكُمَا عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَبَى أَنْ يَرُدَّ
عَلَيْهِ قَالَ عَرُوفٌ فَاجْتَمَعْنَا عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَضَضْتُ
عَلَيْهِ قِصَّةَ الْمَدْيِيِّ وَمَا قَعَلَ خَالِدُ
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
يَا خَالِدُ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ اسْتَكْرَهْتُكَ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا خَالِدُ رُدَّ
عَلَيْهِ مَا أَخَذْتَ مِنْهُ قَالَ عَرُوفٌ فَقُلْتُ
لَهُ دُونَكَ يَا خَالِدُ أَلَمْ أَبْ لَكَ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَمَا ذَلِكَ
فَأَخْبَرْتُهُ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا خَالِدُ لَا تَرُدَّ

Obavijestih ga, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., se rasrdi i reče: ‘Halide, ne vraćaj mu to! Zar nećete ostaviti moje vojskovođe (na miru). Vama pripada njihova čistoća (korektnost), a oni će biti odgovorni za mulj (nekorektnost), ako ga bude.’”³²⁰

2720. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Hanbel, kog je obavijestio El-Velid, koji je pitao Sevrā o ovom hadisu, pa reče da mu je pričao Halid b. Ma’dan, prenijevši od Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, a on od Avfa b. Malika el-Ešdžeija – slično prethodnom hadisu.

149. O tome da se iz opreme ne izdvaja petina

2721. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Safvana b. Amra, on od Abdurrahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, a on od Avfa b. Malika el-Ešdžeija i Halida b. el-Velida: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je presudio da se oprema (ubijenog neprijatelja) ne dijeli na pet dijelova, već da pripada onome koji ga je ubio.”

150. O dozvoli da se onome koji dokrajči teško ranjenog neprijatelja da dio njegove opreme

2722. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abbad el-Ezdi, kog je obavijestio Veki, prenijevši

عَلَيْهِ هَلْ أَنْتُمْ تَارِكُونَ لِي أَمْرًا لَكُمْ
صَفْوَةً أَمْرِهِمْ وَعَلَيْهِمْ كَدْرُهُ.

٢٧٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَنْبَلٍ
قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ سَأَلْتُ ثَوْرًا عَنْ
هَذَا الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِي عَنْ خَالِدِ بْنِ
مَعْدَانَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ عَوْفِ
بْنِ مَالِكِ الْأَشْجَعِيِّ تَحْوَهُ.

١٤٩. بَابُ فِي السَّلْبِ لَا يُخَمَّسُ

٢٧٢١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا
إِسْمَاعِيلُ بْنُ عِيَّاشٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ
عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ
نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ
الْأَشْجَعِيِّ وَخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالسَّلْبِ
لِلْقَاتِلِ وَلَمْ يُخَمَّسِ السَّلْبُ.

١٥٠. بَابُ مَنْ أَجَارَ عَلَى جَرِيحٍ
مُنْعَنِ يَتَقَلُّ مِنْ سَلْبِهِ

٢٧٢٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبَّادٍ الْأَزْدِيُّ
قَالَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي

³²⁰ Bilježi ga i Muslim u *Sabihu*.

od svoga oca, on od Ebu Ishaka, on od Ebu Ubejdea, da je Abdullah b. Mes'ud kazao: "Na dan Bitke na Bedru Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je, kao nagradu, dao Ebu Džehlov mač, koji ga je ubio."

**151. Onome koji dođe
nakon raspodjele plijena
ne pripada dio plijena**

2723. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Muhammeda b. el-Velida ez-Zubejdija, on od Ez-Zuhrija, ovaj od Anbesea b. Seida, on od Ebu Hurejrea, a on od Seida b. el-Asa: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao Ebana b. Seida b. el-Asa da predvodi izvidnicu iz Medine u pravcu Nedžda. Eban b. Seid sa svojim saputnicima dođe Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u Hajber nakon što ga je osvojio. Kolani njihovih konja bili su napravljeni od palminih vlakana. Eban reče: 'Podijeli nam (ratni plijen), Allahov Poslaniče.' 'Ne dijeli im ga, Allahov Poslaniče.' – reče Ebu Hurejre, a Eban kaza: 'Zar to ti kažeš, glodaru jedan, koji si se nama spustio sa brda Dala.' 'Sjedi Ebane.' – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s., i ne podijeli im."³²¹

2724. ISPRIČAO NAM JE Hamid b. Jahja el-Belhi, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, koji je ispričao Ismailu b. Umejjeu, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od

إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْرُودٍ قَالَ: تَقَلَّبِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ سَيْفَ أَبِي جَهْلٍ كَمَا قَتَلَهُ.

**١٥١. بَابُ فِيْمَنْ جَاءَ بَعْدَ
الْغَنِيْمَةِ لَا سَهْمَ لَهُ**

٢٧٢٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الرُّبَيْدِيِّ عَنِ الرَّهْرِيِّ أَنَّ عَنَبَةَ بْنَ سَعِيدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ سَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَانَ بْنَ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَلَى سَرِيَّةٍ مِنَ الْمَدِينَةِ فَبَلَ نَجْدٍ فَقَدِمَ أَبَانُ بْنُ سَعِيدٍ وَأَصْحَابُهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَيْبَرٍ بَعْدَ أَنْ فَتَحَهَا وَإِنَّ حُزْمَ خَيْلِهِمْ لَيَفُ فَقَالَ: أَبَانُ أَفَيْسَ لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ: أَبُو هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ لَا تَقْسِمَ لَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ: أَبَانُ أَنْتَ بِهَا يَا وَبُرُّ تَحَدَّرُ عَلَيْنَا مِنْ رَأْسٍ صَالٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اجْلِسْ يَا أَبَانُ وَلَمْ يَقْسِمِ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٧٢٤. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى الْبَلْخِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الرَّهْرِيُّ وَسَأَلَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ فَحَدَّثَنَا الرَّهْرِيُّ أَنَّهُ

³²¹ Bilježi ga El-Buhari u *Sahihu*.

Anbesea b. Seida el-Kurešija, da je Ebu Hurejre stigao u Medinu dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio u Hajberu, nakon što ga je osvojio. “Allahov Poslaniče, uključi i mene u plijen iz Hajbera.” – reče Ebu Hurejre. Neki od sinova Seida b. el-Asa reče: “Ne uključuj ga.” “Allahov Poslaniče, on je ubica Ibn Kavkala.” – reče Ebu Hurejre, a Seid b. el-As kaza: “Kakva li čuda: glodar koji je nama sišao sa brda Dala kori me zbog ubistva muslimana kog je Uzvišeni Allah mojom rukom počastio (Džennetom), a nije mene ponizio njegovim rukama.”³²²

2725. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Ebu Usame, prenijevši od Burejda, on od Ebu Burdea, da je Ebu Musa kazao: “Došli smo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., kada je osvojio Hajber. Uključio nas je u ratni plijen (ili je kazao: dao nam je od njega). Nikoga ko sa njim nije učestvovao u osvajanju Hajbera nije uključio u ratni plijen, osim onih koji su bili na našoj lađi: Džafera i njegove saputnike.”³²³

2726. ISPRIČAO NAM JE Mahbub b. Musa Ebu Salih, kog je obavijestio Ebu Is-hak el-Fezari, prenijevši od Kulejba b. Vaila, on od Hania b. Kajsja, on od Habiba b. Ebu

سَمِعَ عَنبَسَةَ بِنَ سَعِيدِ الْقُرَشِيِّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَيْبَرَ حِينَ افْتَتَحَهَا فَسَأَلْتُهُ أَنْ يُسَوِّمَ لِي فَتَكَلَّمَ بَعْضُ وُلْدِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ فَقَالَ: لَا تُسَوِّمُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَقُلْتُ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْتَلِبِ فَقَالَ: سَعِيدُ بْنُ الْعَاصِ يَا عَجَبًا لَوْ بَرَّيْتُ قَدْ تَدَلَّى عَلَيْنَا مِنْ قُدُومِ ضَالِّ يُعَيِّرُنِي بِقَتْلِ امْرِئِي مُسْلِمٍ أَكْرَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى يَدَيْ وَلَمْ يُهَيِّ عَلَى يَدَيْهِ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَؤُلَاءِ كَانُوا نَحْوَ عَشْرَةِ قَتِيلٍ مِنْهُمْ سِتَّةٌ وَرَجَعَ مَنْ بَقِيَ.

٢٧٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدٌ عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَدِمْنَا فَوَاقَفْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ حَيْبَرَ فَاسْتَمْتْنَا أَوْ قَالَ فَاعْطَانَا مِنْهَا وَمَا قَسَمَ لِأَحَدٍ غَابَ عَنْ فَتْحِ حَيْبَرَ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا لِمَنْ شَهِدَ مَعَهُ إِلَّا أَصْحَابَ سَبْعِينَ تَنَانًا جَعَفَرًا وَأَصْحَابَهُ فَاسْتَمْتْنَا لَهُمْ مَعَهُمْ.

٢٧٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَوْسَى أَبُو صَالِحٍ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَرَارِيُّ عَنْ كَلْبِ بْنِ وَائِلٍ عَنْ هَانِئِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عُمرَ قَالَ:

³²² Seid b. el-As, koji bijaše mnogobožac, ubio je Ibnul-Mukavkala, kome je ime bilo En-Nu'man b. Malik b. Sa'lebe b. Esrem, u Bici na Uhudu. Zato je i kazao da je Ibn Mukavkala Allah počastio šehadetom njegovom rukom, a nije njega ponizio tako što bi omogućio da ga Seid b. el-As ubije, kao nevjernika.

³²³ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Mulejkea, a on od Ibn Omera: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao na Dan Bedra i rekao: 'Osman je, u ime Allaha i Njegovog Poslanika, otišao radi jednog posla i ja ću umjesto njega dati prisegu.' Potom ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uključio u plijen. On je jedini odsutni kome je (toga dana) dat ratni plijen."

152. Ženi i robu će se dati od plijena

2727. ISPRIČAO NAM JE Mahbub b. Musa Ebu Salih, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Zaidea, on od El-A'meša, on od El-Muhtara b. Sajfija, da je Jezid b. Hurmuz kazao: "Nedžde je pisao Ibn Abbasu. Pitao ga je za mnoge stvari, između ostalog, i o tome da li robu koji učestvuje u bici pripada nešto od plijena, i o ženama – da li su učestvovala u vojnim pohodima sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i je li i njima davao dio iz ratnog plijena. Ibn Abbas je rekao: 'Da se ne bojim da će postupiti poput ahmaka, ne bih mu napisao. Što se tiče robova, njima bi dao ponešto, a žene su liječile ranjenike i pojile ih vodom.'³²⁴

2728. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Ahmed b. Halid el-Vehbi, prenijevši od Ibn Ishaka,

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ
يَعْنِي يَوْمَ بَدْرٍ فَقَالَ: إِنَّ عُثْمَانَ انْطَلَقَ
فِي حَاجَةِ اللَّهِ وَحَاجَةِ رَسُولِ اللَّهِ وَإِنِّي
أُبَايِعُ لَهُ فَضَرَبَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَهْمٍ وَلَمْ يَضْرِبْ لِأَحَدٍ
غَابَ عَنِّي.

١٥٢. بَاب فِي الْمَرْأَةِ وَالْعَبْدِ

يُخَذَّانِ مِنَ الْغَنِيمَةِ

٢٧٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى أَبُو
صَالِحٍ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَقَ الْقُرَظِيُّ عَنْ
زَائِدَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ
صَيْغِيٍّ عَنْ يَزِيدِ بْنِ هُرْمُزٍ قَالَ كَتَبَ
نَجْدَةَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ عَنْ كَذَا وَكَذَا
وَذَكَرَ أَشْيَاءَ وَعَنِ الْمَمْلُوكِ اللَّهُ فِي الْغَنِيِّ
شَيْءٍ وَعَنِ النِّسَاءِ هَلْ كُنَّ يُخْرَجْنَ مَعَ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَلْ لَهُنَّ
نَصِيبٌ فَقَالَ: ابْنُ عَبَّاسٍ لَوْلَا أَنْ يَأْتِيَ
أُحْمُوقَةَ مَا كَتَبْتُ إِلَيْهِ أَمَّا الْمَمْلُوكُ فَكَانَ
يُخَذَى وَأَمَّا النِّسَاءُ فَقَدْ كُنَّ يُدَاوِينَ
الْمُجْرِمِينَ وَيَسْقِينَ الْمَاءَ.

٢٧٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَارِسٍ

قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خَالِدٍ يَعْنِي الزُّهْرِيَّ
حَدَّثَنَا ابْنُ إِسْحَقَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ

³²⁴ Na osnovu ovoga hadisa Ebu Hanife, Eš-Šafi i većina učenjaka smatraju da će se robu dati nešto od plijena, a neće mu se određivati dionica, osim ako učestvuje u borbi. Malik smatra da mu se neće ništa dati ukoliko ne učestvuje u borbi. Ibn Sirin, En-Nehai, El-Hasan i El-Hakem smatraju da će se i robu odrediti dionica u plijenu ukoliko učestvuje u borbi.

ovaj od Ebu Džafera i Ez-Zuhrija, da je Jezid b. Hurmuz kazao: “Nedžde el-Haruri je pisao Ibn Abbasu, pitajući ga za žene – jesu li učestvovale u ratu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i je li njima davao dio iz ratnog plijena. Ja sam napisao Ibn Abbasovo pismo Nedždeu. U njemu je stajalo: ‘Jesu, učestvovale su u ratu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ali im nije davao udio u plijenu, osim nešto malo.’”³²⁵

2729. ISPRIČALI SUNAM Ibrahim b. Seid i drugi, koje je obavijestio Zejd b. el-Hubab, prenijevši od Rafia b. Selemea b. Zijada, on od Hašredža b. Zijada, ovaj od svoje nane, očeve majke, da je izišla sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u Bitku za Hajber i to jedna od šest žena. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je saznao za to, pa je poslao po njih. Kad smo došle, primijetile smo da je srdit. On upita: ‘Sa kim ste, i po čijem odobrenju izišle?’ Rekle smo: ‘Allahov Poslaniče, izišle smo kako bismo plele vunu, nosile sa sobom lijekove za ranjene, dodavale strijele i nosile vodu, i time pomagale na Allahovom putu.’ On reče: ‘Ostanite. Kada mu je Allah omogućio da osvoji Hajber, on nam je odredio dionice u plijenu kao i ljudima.’ Upitao sam je: ‘Neno, šta ste tom prilikom dobile iz ratnog plijena?’ ‘Hurme.’ – odgovorila je ona.”³²⁶

وَالزُّهْرِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ هُرْمُزٍ قَالَ كَتَبَ
نَجْدَةَ الْحُرُورِيِّ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ عَنِ
النِّسَاءِ هَلْ كُنَّ يَشْهَدْنَ الْحَرْبَ مَعَ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَلْ
كَانَ يَضْرِبُ لَهُنَّ بِسْمِهِمْ قَالَ فَأَنَا كَتَبْتُ
كِتَابَ ابْنِ عَبَّاسٍ إِلَى نَجْدَةَ قَدْ كُنَّ
يَحْضُرْنَ الْحَرْبَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا أَنْ يَضْرِبَ لَهُنَّ بِسْمِهِمْ
فَلَا وَقَدْ كَانَ يُرْضَخُ لَهُنَّ.

٢٧٢٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ وَعَازِزَةُ
قَالَا أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ قَالَ حَدَّثَنَا
رَافِعُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ زَيْدٍ حَدَّثَنِي حَشْرَجُ
بْنُ زَيْدٍ عَنْ جَدِّهِ أُمِّ أَبِيهِ أَنَّهَا خَرَجَتْ
مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي
عَزْوَةِ خَيْبَرَ سَادِسَ سِتِّ نِسْوَةٍ قَبْلَهُ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ
إِلَيْنَا فَجِئْنَا فَرَأَيْنَا فِيهِ الْعُصْبَ فَقَالَ:
مَعَ مَنْ خَرَجْتُمْ وَيَأْذِنُ مَنْ خَرَجْتُمْ
فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ خَرَجْنَا نَغْرِلُ
الشَّعَرَ وَنُعِينُ بِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَعَنَا
دَوَاءُ الْجُرْحَى وَنُنَاوِلُ السَّهَامَ وَنُسَبِي
السُّيُوفَ فَقَالَ: فَمَنْ حَقَّى إِذَا فَتَحَ اللَّهُ
عَلَيْهِ خَيْبَرَ أَسْهَمَ لَنَا كَمَا أَسْهَمَ لِلرِّجَالِ
قَالَ قُلْتُ لَهَا يَا جَدَّةُ وَمَا كَانَ ذَلِكَ قَالَتْ
تَمْرًا.

³²⁵ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*, u nešto kraćem obliku.

³²⁶ U senedu ovoga hadisa je Hašredž b. Zijad el-Ešdžei ili En-Nehai. Neki smatraju da je bio nedovoljno poznat prenosilac hadisa.

2730. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Bišr b. el-Muffedal, prenijevši od Muhammeda b. Zejda, da je Umejir, Abil-Lahmov štićenik, rekao: “Učestvovao sam u Pohodu na Hajber s mojim gospodarima. Allahovom Poslaniku su govorili o meni, te mi on naredi da opašem mač (i budem uz borcu), a mač mi se vukao po zemlji. Obaviješten je da sam rob. Poslije je naredio da mi se da nešto (posuđa i sl.) iz ratnog plijena.”³²⁷ To znači da mu nije dao potpuni dio od plijena.

Ebu Davud kaže: “Ebu Ubejd je rekao: ‘Sebi je zabranio meso, te je zbog toga prozvan Abul-Lahm (koji odbija jesti meso).’”

2731. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A’meša, on od Ebu Sufjana, da je Džabir kazao: “Na Bedru sam iz bunara drugovima grabio vodu.”

153. Hoće li se idolopokloniku odrediti dio iz ratnog plijena

2732. ISPRIČALI SU NAM Musedd ed i Jahja b. Mein, koje je obavijestio Jahja, prenijevši od Malika, on od El-Fudajla, on od Abdullaha b. Nijara, on od Urvea, a on od Aiše. Jahja je kazao: “Neki idolopoklonik se priključio Vjerovjesniku da se bori na njegovoj strani. Poslanik reče: ‘Vrati se,’ – a onda su se saglasili – ‘jer mi ne želimo pomoć od idolopoklonika.’”³²⁸

٢٧٣٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ يَغْيِي ابْنُ الْمُقْضَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ مَوْلَى أَبِي اللَّحْمِ قَالَ: شَهِدْتُ حَيْبَرَ مَعَ سَادَتِي فَكَلَّمُوا فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِي فَقُلْتُ سَيِّئًا فَإِذَا أَنَا أَجْرُهُ فَأُخِيرَ أَيُّ مَمْلُوكٍ فَأَمَرَ لِي بِشَيْءٍ مِنْ خُرْقِي الْمَتَاعِ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: مَعْنَاهُ أَنَّهُ لَمْ يُسْهِمَ لَهُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَقَالَ أَبُو عُبَيْدٍ كَانَ حَرَّمَ اللَّحْمَ عَلَى نَفْسِهِ فَسَمَّى أَبِي اللَّحْمِ.

٢٧٣١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنِ جَابِرٍ قَالَ: كُنْتُ أَمِيحُ أَصْحَابِي الْمَاءَ يَوْمَ بَدْرٍ

١٥٣. بَابُ فِي الْمُشْرِكِ يُسْهِمُ لَهُ

٢٧٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَيَحْيَى بْنُ مَعِينٍ قَالَا حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ عَنِ الْمُضَيْلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَبَارٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ يَحْيَى إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ لَحَقَّ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُقَاتِلَ مَعَهُ فَقَالَ: ارْجِعْ نَمْ أَنْفَقْنَا فَقَالَ: إِنَّا لَا نَسْتَعِينُ بِمُشْرِكٍ.

³²⁷ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami’u*.

³²⁸ Zabilježio je Et-Tirmizi u *Džami’u*, sa senedom od Aiše, koja je kazala: “Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo na Bedr, u mjestu Harretul-Vebr sustiže ga

154. O tome da se na konja daju dva dijela

2733. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (prilikom raspodjele plijena) konjaniku odredio tri dijela: jedan dio za njegovo učešće i dva dijela za učešće njegovog konja.”³²⁹

2734. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Abdullaha b. Jezida, on od El-Mes’udija, ovaj od Ebu Amra, da je njegov otac kazao: “Nas četverica smo došli Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., (da sa njim učestvujemo u bici). Sa nama je bio i jedan konj. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (prilikom raspodjele ratnog plijena) za učešće svakog od nas dao po jedan dio, a za učešće konja dva dijela.”

2735. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Umejje b. Halid, prenijevši od El-Mes’udija, on od nekog čovjeka iz Ebu Amreove porodice, a on od Ebu Amrea,

١٥٤. بَاب فِي سَهْمَانِ الْحَقِيلِ

٢٧٣٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْهَمَ لِرَجُلٍ وَلِقَرَسِهِ ثَلَاثَةَ أَسْهُمٍ سَهْمًا لَهُ وَسَهْمَيْنِ لِقَرَسِهِ.

٢٧٣٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي الْمَسْعُودِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَةَ نَفَرٍ وَمَعَنَا فَرَسٌ فَأَعْطَى كُلَّ إِنْسَانٍ مِنَّا سَهْمًا وَأَعْطَى لِلْقَرَسِ سَهْمَيْنِ.

٢٧٣٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ آلِ أَبِي عُمَرَ عَنْ أَبِي عُمَرَ بِمَعْنَاهُ إِلَّا

jedan idolopoklonik, poznat po hrabrosti i pomaganju u nevolji. Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu reče: ‘Vjeruješ li u Allaha i Njegovog Poslanika?’ ‘Ne.’ – odgovori, a Poslanik kaza: ‘Vrati se, jer ne želimo pomoć od idolopoklonika.’”

³²⁹ El-Buhari bilježi u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami’u*: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, dijeleći plijen, na konja davao dva dijela, a na čovjeka jedan.” U Ibn Madžeovom predanju stoji: “U Bici za Hajber Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (prilikom raspodjele plijena) konjaniku odredio tri dijela: za učešće njegovog konja dva dijela i za njegovo učešće jedan dio.”

isti smisao, osim što je rekao: “Došli smo nas trojica...” i: “...za učešće konjanika je odredio tri dijela.”³³⁰

155. O mišljenju onih koji smatraju da za učešće konja sljeduje jedan dio

2736. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Mudžemmi b. Jakub b. Mudžemmi b. Jezid el-Ensari, prenijevši od Jakuba b. el-Mudžemmia, on od svoga amidže, Abdurrahmana b. Jezida el-Ensarija, da je njegov amidža Mudžemmi b. Džarije el-Ensari, jedan od učača Kur’ana, kazao: “Učestvovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Hudejbiji. Kada smo se htjeli vratiti u Medinu, neki ljudi pokrenuše deve. Jedni druge upitaše: ‘Šta je ljudima (zašto pokreću deve)?’ ‘Mora da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nešto objavljeno.’ – odgovoriše neki. Krenusmo i mi, žureći za tim ljudima. Zatekosmo Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako u mjestu Kuraul-Gamim uspravno sjedi na devi. Pošto se ljudi skupiše, on prouči: *Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu.* (El-Feth, 1) ‘Zar je ovo pobjeda, Allahov Poslaniče?’ – upita neki čovjek. ‘Jeste, tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedov život, ovo je pobjeda.’ – odgovori on. (Kasnije je) plijen sa Hajbera podijeljen i učesnicima na Hudejbiji. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je taj plijen razdijelio na osamnaest jednakih dijelova, a (u Bici za Hajber) učestvovalo je hiljadu i

أَنَّهُ قَالَ ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ زَادَ فَكَانَ لِلْفَارِسِ
ثَلَاثَةٌ أَنَّهُمْ.

١٥٥. بَابُ فِي مَنَ اسْمِهِمْ لَهُ سَهْمًا

٢٧٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى أَخْبَرَنَا
مُجْتَمِعُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ مُجْتَمِعِ بْنِ يَزِيدَ
الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَعْقُوبَ بْنَ
الْمُجْتَمِعِ يَذْكُرُ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
بْنِ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمِّهِ مُجْتَمِعِ بْنِ
جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ وَكَانَ أَحَدَ الْقُرَاءِ
الَّذِينَ قَرَأُوا الْقُرْآنَ قَالَ: «شَهِدْنَا الْحُدَيْبِيَّةَ
مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،
فَلَمَّا انْصَرَفْنَا عَنْهَا إِذَا النَّاسُ يَهْرَوْنَ
الْأُبَاعِرَةَ فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ: مَا
لِلنَّاسِ؟ قَالُوا أُوحِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجْنَا مَعَ النَّاسِ نُوجِفُ
فَوَجَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَاقِفًا عَلَى رَاحِلَتِهِ عِنْدَ كُرَاعِ الْعَمِيمِ
فَلَمَّا اجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ قَرَأَ عَلَيْهِمْ
إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا». فَقَالَ رَجُلٌ
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْتَحُ هُوَ؟ قَالَ نَعَمْ وَالَّذِي
نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّهُ لَفَتْحٌ، فَقَسَمَتْ
حَبِيبٌ عَلَى أَهْلِ الْحُدَيْبِيَّةِ فَقَسَمَهَا رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ثَمَانِيَّةٍ
عَشَرَ سَهْمًا، وَكَانَ الْجَيْشُ أَلْفًا وَتَمَسُّمَاتِهِ،

³³⁰ Ebu Davud je prešutio ocjenu ovoga hadisa. To znači da se ovaj hadis može upotrijebiti.

pet stotina vojnika. Među njima bijaše oko tri stotine konjanika. Konjanicima je dao po dva dijela, a pješacima po jedan.”³³¹

Ebu Davud kaže: “Ebu Mavijin hadis je pouzdaniji (od Mudžemmiovog hadisa), i po njemu postupa većina učenjaka. Mislim da u Mudžemmiovom hadisu postoji previd. On je rekao da je bilo tri stotine konjanika, a i, ustvari, bilo ih je dvije stotine.”

156. O neflu (dodatnoj nagradi)³³²

2737. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, kog je obavijestio Halid, prenijevši od Davuda, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, a.s., na dan Bitke na Bedru rekao: “Ko uradi tako i tako, njemu će pripasti posebna, takva i takva nagrada.” Mladići istupiše naprijed, a starijima dade zastave, od kojih se nisu odvajali. Pošto im je Allah omogućio pobjedu, stari rekoše: “Mi smo vas podupirali; da ste izgubili, nama biste se vratili, zato ne uzimajte sav plijen.” Mladići to odbiše i rekoše: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odredio da plijen pripadne nama.” – pa je uzvišeni Allah objavio: *Pitaju te o plijenu. Reci: “Plijen pripada Allahu i Poslaniku...”* – pa do riječi: “*Tako je bilo i onda kada te je Gospodar tvoj s pravom iz doma tvoga*

فِيهِمْ ثَلَاثَ مِائَةِ فَارِسٍ، فَأَعْطَى الْفَارِسَ سَهْمَيْنِ، وَأَعْطَى الرَّاجِلَ سَهْمًا.

قال أبو داود: حديث أبي معاوية أصح والعمل عليه وأرى الوهم في حديث جمع أنه قال ثلاث مائة فارس وكانوا مائتي فارس

١٥٦. باب في الثقل

٢٧٣٧. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةٍ قَالَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ عَنْ دَاوُدَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ فَعَلَ كَذَا وَكَذَا فَلَهُ مِنَ الثَّقَلِ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَتَقَدَّمَ الْفَيْثِيَانُ وَلَزِمَ الْمَشِيخَةَ الرَّايَاتِ فَلَمْ يَبْرَحُوهَا فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَالَ الْمَشِيخَةُ كُنَّا رِدْمًا لَكُمْ لَوْ أَنَّهُمْ نَشِمْنَا لَفِئْتُمْ إِلَيْنَا فَلَا تَذْهَبُوا بِالْمَغْنَمِ وَتَبْقَى قَائِبِي الْفَيْثِيَانُ وَقَالُوا جَعَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ إِلَى قَوْلِهِ كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ قَرِيبًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ﴾ يَقُولُ فَكُلٌّ ذَلِكَ خَيْرٌ لَهُمْ

³³¹ To znači da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., od tih osamnaest dijelova, po jedan dio davao na stotinu vojnika. Šest dijelova je dao konjanicima; na njih tri stotine šest dijelova, jer je svakom konjaniku u odnosu na pješaka davao duplo. Dvanaest dijelova je podijelio na hiljadu i dvije stotine pješaka.

³³² Misli se na dodatnu nagradu koju iz ratnog plijena, pored onoga dijela koji svi dobijaju, dobiju pojedinci i pojedine jedinice za svoje zasluge.

izveo, što jednoj skupini vjernika nikako nije bilo po volji.” (El-Enfal, 1-5) On reče: “To je tada i za njih bilo dobro. Također će i ovo za vas biti dobro, pa budite mi pokorni (reče Vjerovjesnik, s.a.v.s.) jer ja najbolje znam šta je za vas dobro.”

2738. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejub, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Dan bitke na Bedru rekao: “Ko ubije jednog neprijatelja, pripada mu to i to, a ko ga zarobi, pripada mu to i to.”³³³ Zatim je citirao slično prethodnom hadisu. Halidov hadis je potpuniji.

2739. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Muhammed b. Bekkar b. Bilal, kog je obavijestio Jezid b. Halid b. Mevhib el-Hemdani, prenijevši od Jahjaa b. Zekerijjaa b. Ebu Zaidea, on od Davuda – sa ovim senedom isti hadis, rekavši: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je (ratni plijen) razdijelio svima podjednako.” Halidov hadis je potpuniji.

2740. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, prenijevši od Ebu Bekra, on od Asima, on od Mus’aba b. Sa’da, da je njegov otac kazao: “Na Dan bitke na Bedru otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., sa mačem (iz ratnog plijena) i rekao: ‘Allahov Poslaniče, Allah je izliječio moje grudi od mušrika, pa mi daj ovaj mač!’ On reče. ‘On nije ni moj ni tvoj.’ Rekoh: ‘Možda će zapasti nekome ko (njime) nije uradio ono što

فَكَذَّبَكَ أَيُّضًا فَأَطِيعُونِي فَإِنِّي أَغْلَمُ بِعَاقِبَةِ هَذَا مِنْكُمْ.

٢٧٣٨. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ كَنَّا وَكُنَّا وَمَنْ أَسْرَأَسِيرًا فَلَهُ كَنَّا وَكُنَّا ثُمَّ سَأَلَ نَحْوَهُ وَحَدِيثُ خَالِدٍ أَتَمُّ.

٢٧٣٩. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارِ بْنِ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَوْهَبِ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي دَاوُدُ بْنُ يَهْدَا الْحَدِيثِ بِإِسْنَادِهِ قَالَ فَقَسَمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسَّوَاءِ وَحَدِيثُ خَالِدٍ أَتَمُّ.

٢٧٤٠. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ مُضْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ بِسَيْفٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ شَفَى صَدْرِي الْيَوْمَ مِنْ الْعَنُوتِ فَهَبْ لِي هَذَا السَّيْفَ قَالَ إِنَّ هَذَا السَّيْفَ لَيْسَ لِي وَلَا لَكَ فَذَهَبْتَ وَأَنَا أَقُولُ يُعْطَاهُ الْيَوْمَ مَنْ لَمْ يُبْلِ بِلَايِي

³³³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

sam ja uradio.' Nakon izvjesnog vremena dođe mi izaslanik i reče: 'Odazovite se!' Pomislio sam da je nešto u vezi mene objavljeno. Kada sam došao, Vjerovjesnik mi reče: 'Tražio si od mene ono što nije bilo ni tvoje ni moje. Sada mi ga je Allah dodijelio, pa ti ga dajem!'³³⁴ Tada je proučio: *Pitaju te o plijenu. Reci: 'Plijen pripada Allahu i Poslaniku.'* (El-Enfal, 1)³³⁵

Ebu Davud kaže: "Ibn Mesud je učio: *Jes'eluneke anin-nefli* (Pitaju te o nagradi)."

157. O nagradi izviđačkoj jedinici koja je izdvojena od vojske

2741. ISPRIČAO NAM JE Abdulvehhab b. Nedžde, kog je obavijestio El-Velid b. Muslim. A obavijestio nas je Musa b. Abdurrahman el-Entaki, prenijevši od Mubeššira. Također nas je obavijestio Muhammed b. Avf et-Taijj da mu je ispričao El-Hakem b. Nafia, isti smisao, svi su prenijeli od Šuajba b. Ebu Hamze, on od Nafia, a on od Ibn Omera, koji je kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao u sastavu vojske naspram Nedžda. Iz vojske je izdvojena

فَبَيَّنَّا أَنَا إِذْ جَاءَنِي الرَّسُولُ فَقَالَ: أَجِبْ
فَطَلَنْتُ أَنَّهُ نَزَلَ فِي شَيْءٍ بِكَلاَمِي
فَجِئْتُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ إِنَّكَ سَأَلْتَنِي هَذَا السِّيفَ وَلَيْسَ
هُوَ لِي وَلَا لَكَ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ جَعَلَهُ لِي فَهُوَ
لَكَ ثُمَّ قَرَأَ ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلْ
الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قِرَاءَةُ ابْنِ مَسْعُودٍ يَسْأَلُونَكَ
التَّفْلَ.

١٥٧. بَابُ فِي تَفْعِلِ السَّرِيَّةِ

تَخْرُجُ مِنَ الْعَسْكَرِ

٢٧٤١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّهَابِ بْنُ نَجْدَةَ
حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ. وَحَدَّثَنَا
مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْطَاكِيُّ قَالَ
حَدَّثَنَا مُبَشَّرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ
عَرَفَ الطَّائِفِيُّ أَنَّ الْحَكَمَ بْنَ نَافِعٍ
حَدَّثَهُمُ الْمَعْنَى كُلُّهُمْ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ
أَبِي حَمْرَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عَمْرٍو قَالَ:
بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فِي جَيْشٍ قَبْلَ نَجْدٍ وَأَتَّبَعْتِ سَرِيَّةً مِنْ

³³⁴ Sa'd b. Ebu Vekkas je od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zatražio mač iz ratnog plijena prije nego je objavljen 1. ajet sure El-Enfal i prije nego je ratni plijen bio muslimanima dozvoljen. Zato mu ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije mogao dati. Kad je objavljen spomenuti ajet i muslimanima ratni plijen postao dozvoljen, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu ga dade.

³³⁵ A u cjelosti glasi: *Pitaju te o plijenu. Reci: 'Plijen pripada Allahu i Poslaniku. Zato se bojte Allaha i izgladite međusobne razmirice, i pokoravajte se Allahu i Njegovom Poslaniku, ako ste pravi vjernici.'*

jedna izviđačka jedinica. Svaki vojnik je (od plijena) dobio po dvanaest deva. Svaki član izviđačke jedinice je na to kao nagradu dobio još po jednu devu, što znači da je svaki izviđač dobio po trinaest deva.”

2742. ISPRIČAO NAM JE El-Velid b. Utbed-Dimeški, kog je obavijestio El-Velid b. Muslim: “Ja sam Ibnul-Mubareku ispričao ovaj hadis, rekavši: ‘Ovako nam je ispričao Ibn Ebu Ferve, prenijevši od Nafia.’ (Abdullah b. el-Mubarek) je kazao: “Taj čije si ime spomenuo (tj. Ibn Ebu Ferve) se ne može ni ovako uporediti sa Malikom b. Enesom.”

2743. ISPRIČAO NAM JE Hennad, kog je obavijestio Abde b. Sulejman el-Kilabi, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao jednu izviđačku jedinicu prema Nedždu, i ja sam bio u njoj. Tom prilikom smo zaplijenili ogromni plijen. Naš zapovjednik je svakom vojniku dao po jednu devu. Potom smo došli Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., te je izvršio raspodjelu našeg ratnog plijena. Nakon što je izdvojio petinu, svaki od nas je dobio još po dvanaest deva. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u to nije računao ono što nam je dao naš zapovjednik, niti mu je to što je uradio osporio. Svaki od nas je, skupa sa nagradom, dobio trinaest deva.”

2744. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka’nebi, prenijevši od Malika. A obavijestili su nas i Abdullah b. Mesleme

الْجَيْشِ فَكَانَ سُهْمَانُ الْجَيْشِ اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا وَنَقَلَ أَهْلَ السَّرِيَّةِ بَعِيرًا بَعِيرًا فَكَانَتْ سُهْمَانُهُمْ ثَلَاثَةَ عَشَرَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ.

٢٧٤٢. حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ عُثْبَةَ الدَّمَشَقِيُّ قَالَ قَالَ الْوَلِيدُ يَعْني ابْنَ مُسْلِمٍ حَدَّثْتُ ابْنَ الْمُبَارَكِ بِهَذَا الْحَدِيثِ قُلْتُ وَكَذَا حَدَّثْنَا ابْنُ أَبِي فَرَوَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ لَا تُعَدِّلُ مَنْ سَمِعْتَ بِمَالِكٍ هَكَذَا أَوْ نَحْوَهُ يَعْني مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ.

٢٧٤٣. حَدَّثَنَا هَنَادٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ يَعْني ابْنَ سُلَيْمَانَ الْكِلَابِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً إِلَى تَجْدٍ فَخَرَجْتُ مَعَهَا فَأَصَبْنَا نَعْمًا كَثِيرًا فَتَقَلَّمْنَا أَمِيرَنَا بَعِيرًا بَعِيرًا لِكُلِّ إِنْسَانٍ ثُمَّ قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَسَمَ بَيْنَنَا غَنِيمَتَنَا فَأَصَابَ كُلَّ رَجُلٍ مِنَّا اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا بَعْدَ الْخُمْسِ وَمَا حَاسَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالَّذِي أَعْطَانَا صَاحِبِنَا وَلَا غَابَ عَلَيْهِ بَعْدَ مَا صَنَعَ فَكَانَ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنَّا ثَلَاثَةَ عَشَرَ بَعِيرًا بِتَقْلِيمِهِ.

٢٧٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكِ بْنِ ح. وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ وَزَيْدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَوْهَبٍ

i Jezid b. Halid b. Mevhib, prenijevši od El-Lejsa, isti smisao, oni od Nafia, a on od Abdullaha b. Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao jednu izvidnicu prema Nedždu u kojoj je bio i Abdullah b. Omer. Zaplijenili su mnogo deva. Njihov dio (od plijena) iznosio je po dvanaest deva (svakom) i još po jedna deva, kao nagrada.” Ibn Mevhib je dodao: “To (kako nam je naš zapovjednik podijelio ratni plijen) Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije mijenjao.”³³⁶

2745. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, ovaj od Abdullaha: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao u izviđačku jedinicu, pa je dio (svakog od nas iz ratnog plijena) iznosio po dvanaest deva i još po jedna deva, kao nagrada.”

Ebu Davud kaže: “Burd b. Sinan je prenio od Nafia slično Ubejdullahovom hadisu. I Ejub je od Nafia prenio slično njemu, osim što je kazao: ‘Dobili smo kao nagradu po jednu devu.’, s tim što nije spomenuo Vjetrovjesnika, s.a.v.s.”

2746. ISPRIČAO NAM JE Abdulmelik b. Šuajb b. el-Lejs, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od njegovog djeda. A ispričao nam je Hadžadž b. Ebu Jakub, prenijevši od Hudžejna, on od El-Lejsa, ovaj od Ukajla, on od Ibn Šihaba, on od Salima, a on od Abdullaha b. Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je nekim ljudima, koje je slao kao izvidnicu, pored dijela koji su dobijali svi

قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ الْمَعْنَى عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فِيهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَبِلَ نَجْدَ فَفَنِمُوا إِلَّا كَثِيرًا فَكَانَتْ سُهْمَانُهُمْ اثْنِي عَشَرَ بَعِيرًا وَتَمَلُّوا بَعِيرًا بَعِيرًا زَادَ ابْنُ مَوْسَى فَلَمْ يَبْعِرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٧٤٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: بَعَثْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ فَبَلَعَتْ سُهْمَانُنَا اثْنِي عَشَرَ بَعِيرًا وَتَمَلَّكْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعِيرًا بَعِيرًا

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ بُرْدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ نَافِعٍ مِثْلَ حَبِيبِ عَبْدِ اللَّهِ وَرَوَاهُ أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَتَمَلَّكْنَا بَعِيرًا بَعِيرًا لَمْ يَذْكُرِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٧٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبٍ بِنِ اللَّيْثِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي ح. وَحَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ قَالَ حَدَّثَنِي حُجَبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَقِيلِ بْنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ كَانَ يُنْقَلُ بَعْضُ مَنْ يَبْعَثُ مِنَ السَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً

³³⁶ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

vojnici, davao posebnu nagradu. Iz svega toga je obavezno izdvajana petina.”

2747. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Hujejja, on od Ebu Abdurrahmana el-Hubulija, a on od Abdullaha b. Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na Dan bitke na Bedru izišao sa 315 vojnika. Obratio se Allahu riječima: ‘Allahu, oni su bos, pa ih obskrbi obućom; goli su, pa ih opskrbi odjećom; gladni su, pa ih opskrbi hranom.’ Allah im je na Bedru podario pobjedu, pa kada su se vraćali, svaki od njih se vratio sa devom ili dvije, opskrbljen i sit.”

158. O mišljenju onih koji kažu da petinu (iz plijena) treba izdvojiti prije nagrade

2748. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Jezida b. Jezida b. Džabira eš-Šamija, on od Mekhula, on od Zijada b. Džarijea et-Temimija, a on od Habiba b. Meslemea el-Fihrija: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi, na ime nagrada, (od ratnog plijena) podijelio trećinu, nakon što bi prije toga izdvojio petinu.”

2749. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere el-Džušemi, kog je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od El-Alaa b. el-Harisa, on od Mekhula, on od Ibn Džarijea, a on od Habiba b. Meslemea: “Kada bi se vratio iz vojnog pohoda Allahov Poslanik,

التَّقْلِ سَيَوَى قَسِمَ عَامَّةِ الْجَيْشِ وَالْخُمْسُ فِي ذَلِكَ وَاجِبٌ كُلُّهُ.

٢٧٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ حَدَّثَنَا حُيَّيٌّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُلَيْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ بَدْرٍ فِي ثَلَاثِ مِائَةٍ وَخَمْسَةِ عَشَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ حِفَاءٌ فَأَحْمِلْهُمْ اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ عُرَاءٌ فَأَكْسُهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ جِيَاعٌ فَأَشْبِعْهُمْ فَفَتَحَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ بَدْرٍ فَأَنْقَلَبُوا حِينِ أَنْقَلَبُوا وَمَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَقَدْ رَجَعَ بِجَمَلٍ أَوْ بِجَمَلَيْنِ وَأَكْتَسَوْا وَشَبِعُوا.

١٥٨. بَابُ فِيمَنْ قَالَ الْخُمْسُ قَبْلَ التَّقْلِ

٢٧٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرِ الشَّامِيِّ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ جَارِيَةَ التَّمِيمِيِّ عَنْ حَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ الْفِهْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْقَلُ الثُّلُثَ بَعْدَ الْخُمْسِ.

٢٧٤٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ الْحُلَيْبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ الْعَلَاءِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ ابْنِ جَارِيَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ أَنَّ

s.a.v.s., bi, na ime nagrade, (od ratnog plijena) podijelio četvrtinu, nakon što bi izdvojio petinu, i trećinu, nakon što bi izdvojio petinu.”

2750. ISPRICALI SU NAM Abdullah b. Ahmed b. Bešir b. Zekvan i Mahmud b. Halid, oba iz Damaska, isti smisao, preni-jevši od Mervana b. Muhammeda, on od Jahjaa b. Hamze, on od Ebu Vehba, da je Mekhul kazao: “Bijah rob kod neke žene iz plemena Benu Huzejl, u Egiptu, pa me je oslobodila. Ukoliko bih čuo za nekoga da posjeduje kakvo znanje, ne bih izišao iz Egipta dok to znanje ne bih preuzeo. Potom sam otišao u Hidžaz, pa ni iz njega ne bih izišao ukoliko bih čuo za nekoga da posjeduje kakvo znanje dok ga ne bih preuzeo. Zatim sam otišao u Irak, pa ni iz njega ne bih izišao ukoliko bih čuo za nekoga da posjeduje kakvo znanje dok ga ne bih preuzeo. Onda sam otišao u Šam. Tamo sam tragao za svakim koga bih mogao upitati o nagradi (iz ratnog plijena) i nisam našao nikoga ko bi me o tome mogao obavijestiti, dok nisam sreo šejha koji se zvao Zijad b. Džarije et-Te-mimijj. Upitao sam ga: ‘Da li si išta čuo u vezi nagrade borcima (iz ratnog plijena)?’ ‘Jesam.’ – odgovorio je – ‘Čuo sam Habiba b. Meslemea el-Fihrija da veli: ‘Bio sam prisutan kada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., na ime nagrade, (borcima) dao četvrtinu, odmah nakon (završetka bitke), a trećinu, kada se vratio (u Medinu).’”³³⁷

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُنْقَلُ الرَّبْعَ بَعْدَ الْخُمْسِ وَالثَّلَثَ بَعْدَ الْخُمْسِ إِذَا قُفِلَ.

٢٧٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ذَيْبِ بْنِ ذَكْوَانَ وَنَحْوُهُ بْنُ خَالِدِ الدَّمَشْقِيِّ ابْنِ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا مَرْوَانَ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَهَبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ مَكْحُولًا يَقُولُ كُنْتُ عَبْدًا بِبَصْرَ لِامْرَأَةٍ مِنْ بَنِي هَذِيلٍ فَأَعْتَقْتَنِي فَمَا خَرَجْتُ مِنْ بَصْرَ وَبِهَا عِلْمٌ إِلَّا حَوَيْتُ عَلَيْهِ فِيمَا أَرَى ثُمَّ أَتَيْتُ الْحِجَازَ فَمَا خَرَجْتُ مِنْهَا وَبِهَا عِلْمٌ إِلَّا حَوَيْتُ عَلَيْهِ فِيمَا أَرَى ثُمَّ أَتَيْتُ الْعِرَاقَ فَمَا خَرَجْتُ مِنْهَا وَبِهَا عِلْمٌ إِلَّا حَوَيْتُ عَلَيْهِ فِيمَا أَرَى ثُمَّ أَتَيْتُ الشَّامَ فَعَرَبْتُهَا كُلَّ ذَلِكَ أَسْأَلُ عَنِ النَّفْلِ فَلَمْ أَحِجِدْ أَحَدًا يُخْبِرُنِي فِيهِ بِمَنْوِيهِ حَتَّى لَقِيتُ شَيْخًا يُقَالُ لَهُ زِيَادُ بْنُ جَارِيَةَ التَّمِيمِيِّ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ سَمِعْتَ فِي النَّفْلِ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ حَبِيبَ بْنَ مَسْلَمَةَ الْفِهْرِيِّ يَقُولُ شَهِدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَقَلَ الرَّبْعَ فِي الْبُنَاءِ وَالثَّلَثَ فِي الرَّجْعَةِ.

³³⁷ Isti smisao bilježi i Ibn Madže u *Sunenu*.

159. O izviđačkoj jedinici koja vraća plijen jedinici iz koje je izdvojena

2751. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Ibn Ebu Adij, prenijevši od Ibn Ishaka, koji se zvao Muhammed, dio ovoga. A obavijestio nas je i Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, kom je ispričao Hušejm, prenijevši od Jahjaa b. Seida, svi od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Životi muslimana su ravnopravni. Njihovom jamstvu teže najslabiji. Ako nekome jamstvo pruži najslabiji od njih, dužni su ga poštovati i najmoćniji među njima. Oni trebaju biti jedinstveni naspram ostalih. Jači će pružiti zaštitu slabijem. Oni koji odu kao izvidnica i osvoje plijen, dijelit će ga sa onima koji su ostali iza njih. Vjernik se neće ubijati zbog nevjernika, niti će se ubijati onaj koji je sklopio ugovor (o nenapadanju) dok je ugovor na snazi.”³³⁸

Ibn Ishak nije spomenuo odmazdu, niti ravnopravnost.

2752. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hašim b. el-Kasim, prenijevši od Ikrimea, on od Ijasa b. Selemea, da je njegov otac³³⁹ kazao: “Abdurrahman

١٥٩. بَاب فِي السَّرِيَّةِ تَرُدُّ عَلَى أَهْلِ الْعَسْكَرِ

٢٧٥١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ هُوَ مُحَمَّدٌ يَبْعُضُ هَذَا ح. وَحَدَّثَنَا عُثَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ حَنَّانِي هُشَيْمٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعًا عَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُسْلِمُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ يَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَدْنَاهُمْ وَيُجِيرُ عَلَيْهِمْ أَقْصَاهُمْ وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ يَرُدُّ مُشِدَّهُمْ عَلَى مُضْعِفِهِمْ وَمُتَسَرِّبِهِمْ عَلَى قَاعِيدِهِمْ لَا يُقْتَلُ مُؤْمِنٌ بِكَافِرٍ وَلَا دُرٌّ عَهْدٍ فِي عَهْدِهِ.

وَلَمْ يَذْكَرْ ابْنَ إِسْحَاقَ الْقَوَدَ وَالْكَافِرَ.

٢٧٥٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ حَدَّثَنِي إِيَّاسُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُيَيْنَةَ عَلَى إِبِلِ

³³⁸ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

³³⁹ Selemea b. el-Ekvea. Njegovo puno ime je Seleme b. Amr b. el-Ekve Ebu Muslim ili Ebu Ijas el-Eslemi. Bio je ashab, jedan je od onih koji su dali prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pod drvetom na Hudejbijji. Umro 64. godine po Hidžri.

b. Ujejne³⁴⁰ je noću napao deve Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,³⁴¹ i ubio njihovog čobanina.³⁴² Tjerao je deve, a sa njim su bili konjanici.³⁴³ Okrenuo sam se prema Medini i tri puta uzviknuo: ‘Upomoć!’³⁴⁴ Zatim sam pošao u potjeru za njima, gađajući strijelama i njih i njihove konje. Kad god bi se neki njihov konjanik povratio, ja bih se sakrio iza drveta; potom bih ih nastavio tjerati. Tako sam uspio povratiti sve Vjerovjesnikove deve koje su uzeli i ostavio ih iza sebe. Tokom bijega su bacili oko trideset kopalja i trideset ogrtača, da bi lakše bježali. Tada im u pomoć stiže Ujejne. On reče: ‘Neka mu se jedna skupina vas suprotstavi.’ Potom prema meni pođoše četverica i ispeše se na brdo. Kada sam im prišao bliže, da me mogu čuti, uzviknuo sam: ‘Znate li vi ko sam ja?’ ‘Ko si ti?’ – upitaše. ‘Ja sam Ibnul-Ekve. Tako mi

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَتَلَ رَاعِيَهَا فَحَرَجَ يَظْرُدُهَا هُوَ وَأَنَاسُ مَعَهُ فِي حَيْلٍ فَبَجَعْتُ وَجْهِي قِبَلَ الْمَدِينَةِ ثُمَّ نَادَيْتُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يَا صَبَاحَاهُ ثُمَّ اتَّبَعْتُ الْقَوْمَ فَبَجَعْتُ أَرْبَى وَأَعْقِرْتُهُمْ فَإِذَا رَجَعُ إِلَيَّ فَارِسٌ جَلَسْتُ فِي أَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى مَا خَلَقَ اللَّهُ شَيْئًا مِنْ ظَهْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا جَعَلْتُهُ وَرَاءَ ظَهْرِي وَحَتَّى أَلْقَوْا أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثِينَ رُمْحًا وَثَلَاثِينَ بُرْدَةً يَسْتَحِفُّونَ مِنْهَا ثُمَّ أَنَاهُمْ عَيْنَتَهُ مَدَدًا فَقَالَ: لِيَتِمَّ إِلَيْهِ نَقْرٌ مِنْكُمْ فَقَامَ إِلَيَّ أَرْبَعَةٌ مِنْهُمْ فَصَعِدُوا الْجَبَلَ فَلَمَّا أَسْمَعْتُهُمْ قُلْتُ أَتَعْرِفُونِي قَالُوا وَمَنْ أَنْتَ قُلْتُ أَنَا ابْنُ الْأَكْرُوعِ وَالَّذِي كَرَّمَ وَجْهَهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَظْلُبُنِي رَجُلٌ مِنْكُمْ فَيُدْرِكُنِي

³⁴⁰ Abdurrahman b. Ujejne b. Hisn el-Fezari je jedan od idolopokloničkih vođa.

³⁴¹ Mnogi autori sire navode da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., imao oko dvadeset muznih deva koje su nekada čuvane po guštarama, a nekada pored vode Zu Kared.

³⁴² Abadi smatra da su Vjerovjesnikove, s.a.v.s., deve tada čuvali neki čovjek iz plemen Gifar i njegova žena. Neki kažu da je to sin Ebu Zerra el-Gifarija. Abdurrahman b. Ujejne je čovjeka ubio, a ženu mu zarobio.

³⁴³ Ibn Sa'd kaže da je sa Abdurrahmanom b. Ujejneom, kada je napao Vjerovjesnikove, s.a.v.s., deve bilo oko četrdeset konjanika. Ovaj napad se desio tri dana prije Pohoda na Hajber.

³⁴⁴ U El-Buharijevom predanju stoji da je Seleme b. Ekve toga dana iz Medine izišao prije prvog sabahskog ezana. Na putu ga je sreo sluga Abdurrahmana b. Avfa i obavijestio da su otete deve Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Seleme b. Ekve se tada okrenuo prema Medini i tri puta uzviknuo: “Upomoć!”

Onoga Koji je počastio Muhammeda, ko god me od vas bude tražio, neće me pronaći, a koga ja budem tražio, sigurno ću ga pronaći!’ Malo ostadoh na tom mjestu, kada ugledah konjanike Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako idu između drveća. Prvi među njima bijaše El-Ahrem el-Esedi. On sustiže Abdurrahmana b. Ujejne, koji mu se nježno obrati. Potom jedan na drugog baciše koplja. El-Ahrem pogodi Abdurrahmanovog konja, a Abdurrahman pogodi njega i ubi ga, zatim uzjaha El-Ahremovog konja. Tada Ebu Katade stiže Abdurrahmana i oni baciše koplja jedan na drugoga. Abdurrahman pogodi Ebu Katadeovog konja, a Ebu Katade pogodi njega i ubi ga. Potom Ebu Katade uze El-Ahremovog konja. Stigao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.” – veli Seleme b. el-Ekve – “i zatekoh ga pored vode Zu Kared³⁴⁵ od koje sam otjerao neprijatelja. Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., bijaše sa pet stotina vojnika. Za to što sam uradio dao mi je i dio koji pripada konjaniku i dio koji pripada pješaku.”³⁴⁶

160. O nagradi u zlatu i srebru i od prvog plijena koji se stekne

2753. ISPRICAO NAM JE Ebu Salih Mahbub b. Musa, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Asima b. Kulejba, da

وَلَا أَطْلُبُهُ فَيَمُوتُنِي فَمَا بَرِحْتُ حَقِّي
نَظَرْتُ إِلَى قَوَارِسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَلَّلُونَ الشَّجَرَ أَوْلَهُمُ
الْأَخْرَمُ الْأَسَدِيُّ فَيَلْحَقُ بِعَبْدِ الرَّحْمَنِ
بْنِ عَيْيَنَةَ وَيَعْطِفُ عَلَيْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
فَاخْتَلَفَا طَعْنَتَيْنِ فَعَمَّرَ الْأَخْرَمُ عَبْدَ
الرَّحْمَنِ وَطَعَنَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَمَتَلَهُ
فَتَحَوَّلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَلَى فَرَسِ الْأَخْرَمِ
فَيَلْحَقُ أَبُو قَتَادَةَ بِعَبْدِ الرَّحْمَنِ فَاخْتَلَفَا
طَعْنَتَيْنِ فَعَمَّرَ بِأَبِي قَتَادَةَ وَقَتَلَهُ أَبُو
قَتَادَةَ فَتَحَوَّلَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَى فَرَسِ الْأَخْرَمِ
ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمَاءِ الَّذِي جَلَبْتُهُمْ عَنْهُ
ذُو قَرَدٍ فِإِذَا نَسِيَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فِي خَمْسِ مِائَةٍ فَأَعْطَانِي سَهْمَ
الْقَارِسِ وَالرَّاجِلِ.

١٦٠. بَابُ فِي التَّفَلُّلِ مِنَ الذَّهَبِ
وَالْفِضَّةِ وَمِنْ أَوْلَى مَغْنَمٍ

٢٧٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ مَحْبُوبُ بْنُ
مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ
عَاصِمِ بْنِ كَلْبٍ عَنْ أَبِي الْجَوْدِيِّ الْجُرَيْمِيِّ

³⁴⁵ Zu Kared je bila voda u pravcu plemena Gatafan, udaljena od Medine jedan dan hoda.

³⁴⁶ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

je Ebul-Džuvejrija el-Džermij kazao: “U vrijeme Muavijine uprave, u Bizantiji sam našao crveni vrč (pun) dinara. Zapovjednik nam je tada bio Vjerovjesnikov, s.a.v.s., drug iz plemena Benu Sulejm, Ma'n b. Jezid. Donio sam mu ih, a on ih podijeli muslimanskim borcima. Dao mi je koliko i drugima, a onda rekao: ‘Da nisam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: ‘Nagrada se daje nakon što (se sakupi sav plijen) i iz njega izdvoji petina.’, dao bih ti i (više).’ Potom mi ponudi svoj dio, a ja sam ga odbio.”³⁴⁷

2754. ISPRIČAO NAM JE Hennad, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Ebu Avanea, a on od Asima b. Kulejba – sa istim senedom, smisao sličan prethodnom hadisu.

161. O vođi koji iz plijena uzme nešto za sebe

2755. ISPRIČAO NAM JE El-Velid b. Utbe, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Abdullaha b. el-Alaa, on od Ebu Sellama el-Esveda, da je Amr b. Abese rekao: “Jednom prilikom nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao namaz naspram deva iz ratnog plijena.³⁴⁸ Pošto je predao selam, uzeo je jednu dlaku sa devinog boka i rekao: ‘Nije mi dozvoljeno da od vašeg

قال: أَصَبْتُ بِأَرْضِ الرُّومِ جِرَّةَ حَمْرَاءَ فِيهَا دَنَائِيرُ فِي إِسْرَةِ مُعَاوِيَةَ وَعَلَيْنَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ يُقَالُ لَهُ مَعْنُ بْنُ يَزِيدَ فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَسَمَهَا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ وَأَعْطَانِي مِنْهَا مِثْلَ مَا أَعْطَى رَجُلًا مِنْهُمْ ثُمَّ قَالَ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَنْفُلْ إِلَّا بَعْدَ الْخُمْسِ لَأَعْطَيْتُكَ ثُمَّ أَخَذَ يَعْزِضُ عَلَيَّ مِنْ نَصِيْبِهِ فَأَبَيْتُ.

٢٧٥٤. حَدَّثَنَا هَنَّادٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ كَلْبٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ.

١٦١. بَابُ فِي الْإِمَامِ يَسْتَأْذِنُ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَيْءِ لِتَنْفِيسِهِ

٢٧٥٥. حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ عُثْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلَامٍ الْأَسْوَدَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْسَةَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَعِيرٍ مِنَ الْمُغَنِمِ فَلَمَّا سَلَّمَ أَخَذَ وَبَرَةً مِنْ جَنْبِ الْبَعِيرِ ثُمَّ

³⁴⁷ Iz ovog hadisa vidimo da je ashab Ma'n b. Jezid borcima podijelio njihov dio čim je dobijen prvi dio plijena. Nije čekao da se sav plijen sakupi.

³⁴⁸ To znači da je devu iz ratnog plijena postavio kao sutru u namazu.

plijena uzmem ni koliko ovu dlaku, osim propisane petine, a i to se potroši na vaše potrebe.”³⁴⁹

162. O realizaciji dogovora

2756. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka’nebi, prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Svakome vjerolomniku (prevarantu) će biti podignuta zastava na Sudnjem danu. Reći će se: ‘Ovo je (znak) vjerolomstva toga, sina toga i toga.’”³⁵⁰

163. Stajat će se iza vođinog dogovora

2757. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, prenijevši od Abdurrahmana b. Ebuz-Zinada, on od Ebuz-Zinada, on od El-A’redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Vođa je štit sa kojim se treba boriti.”³⁵¹

2758. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, prenijevši od Abdullaha b. Vehba, on od Amra, ovaj od Bukejra b. el-Ešedždža, on od El-Hasana b. Alija b. Ebu Rafia, da ga

قَالَ وَلَا يَجِلُّ لِي مِنْ عَنَائِكُمْ مِثْلَ هَذَا إِلَّا الْخُمْسُ وَالْخُمْسُ مَرْدُودٌ فِيكُمْ.

١٦٢. بَاب فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ

٢٧٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْقَادِرَ يُنْصَبُ لَهُ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ هَذِهِ عَدْرَةُ فُلَانٍ بْنِ فُلَانٍ.

١٦٣. بَاب فِي الْإِمَامِ

يُسْتَجَنُّ بِهِ فِي الْعُهُودِ

٢٧٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ التَّرَاذِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزُّنَادِ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ بِهِ.

٢٧٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ أَخْبَرَنِي عَنْ بُوَيْبِكَ بْنِ الْأَسَّجِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ

³⁴⁹ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

³⁵⁰ Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁵¹ To znači da vođa jednog naroda brani i štiti narod od vanjskog i unutarnjeg neprijatelja i od međusobnih trvenja i sukobljavanja. On vodi računa o interesima svoga naroda. Zato, ukoliko on sa nekim potpiše ugovor, njegov narod je dužan poštovati ga. Ukoliko, pak, nekom objavi rat u interesu svoga naroda, narod je dužan podržati ga i krenuti za njim u borbu. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

je Ebu Rafia obavijestio: “Kurejševići su me poslali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., (kao izaslanika). Kada sam vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u mom srcu se javi želja za islamom. Rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, njima se više ne bih vraćao.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaza: ‘Ja ne kršim ugovore i ne zadržavam izaslanika. Vрати se, pa ako budeš i dalje osjećao to što sada osjećaš, ti se vrati.’ ‘Otišao sam’ – veli Ebu Rafia – ‘a onda sam se vratio Vjerovjesniku, s.a.v.s., i primio islam.’” Bukejr je kazao: “Obavijestio me je (El-Hasan b. Ali) da je Ebu Rafia bio Kopt.”³⁵²

Ebu Davud kaže: “Ovo je važno za ono vrijeme. Međutim, to danas ne važi.”

164. Ukoliko između vođe i neprijatelja bude sklopljen ugovor, neka ga se pridržavaju

2759. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer en-Nemiri, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od Ebul-Fejda,³⁵³ da je Sulejm b. Amir, iz Himjera, kazao: “Između Muavije i Bizantinaca je sklopljen (mirovni) sporazum (na određeno vrijeme). Prije isteka sporazuma, krenuo je prema njihovoj zemlji kako bi ih, čim istekne sporazum, napao. Odjednom se pojavi čovjek koji je, jašući na turskom ili na arapskom konju,

بْنِ أَبِي رَافِعٍ أَنَّ أَبَا رَافِعٍ أَخْبَرَهُ قَالَ: بَعَثَنِي قُرَيْشٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلَمًا زَائِتٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْفِي فِي قَلْبِي الْإِسْلَامَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي وَاللَّهِ لَا أَرْجِعُ إِلَيْهِمْ أَبَدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لَا أَحْبِسُ بِالْعَهْدِ وَلَا أَحْبِسُ الْبُرْدَ وَلَعِنَ أَرْجِعَ فَإِنْ كَانَ فِي نَفْسِكَ الَّذِي فِي نَفْسِكَ الْآنَ فَارْجِعْ قَالَ فَذَهَبْتُ ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْأَلْتُهُ قَالَ بَكَيْرٌ وَأَخْبَرَنِي أَنَّ أَبَا رَافِعٍ كَانَ قَبْطِيًّا.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا كَانَ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ قَلَمًا الْبُرْدَ فَلَا يَضُحُّ.

١٦٤. بَابُ فِي الْإِمَامِ يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْعَدُوِّ عَهْدٌ فَيَسِيرُ إِلَيْهِ

٢٧٥٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غَمَرَ التَّمْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي الْفَيْضِ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ غَامِرِ رَجُلٍ مِنْ حِمَيْرٍ قَالَ: كَانَ بَيْنَ مُعَاوِيَةَ وَبَيْنَ الرُّومِ عَهْدٌ وَكَانَ يَسِيرُ نَحْوَ بِلَادِهِمْ حَتَّى إِذَا انْقَضَى الْعَهْدُ غَزَاهُمْ فَجَاءَ رَجُلٌ عَلَى فَرَسٍ أَوْ بِرَدْوَيْنِ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَقَاءُ لَا عَدْرَ فَنظَرُوا فَإِذَا عَمْرُو بْنُ عَبْسَةَ

³⁵² Bilježi ga i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁵³ Ebu Fejd Musa b. Ejjub el-Humsi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

vikao: 'Allahu ekber, Allahu ekber/Allah je najveći, Allah je najveći!' Treba se držati sporazuma i ne smije biti vjerolomstva!' Pošto se pogledaše (poznadoše) da je to Amr b. Abse. Muavija posla po njega i upita ga o tome, a on reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: 'Ko sklopi (mirovni) sporazum s nekim narodom, neka ga nipošto ne krši i neka ih ne napada sve dok mu ne istekne rok ili (kod njih ne primijeti vjerolomstvo). U tom slučaju neka i on njima otkáže ugovor.' Čuvši ovo, Muavija se vrati.'³⁵⁴

165. O ispunjenju ugovora i zabrani njegovog kršenja

2760. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Vekia, prenijevši od Ujejne b. Abdurrahmana, on od svo-ga oca, a on od Ebu Bekra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko ubije nekoga sa kim ima ugovor o nenapadanju prije njegovog isteka, Allah će mu zabraniti Džennet."³⁵⁵

166. O izašlanicima

2761. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr er-Razi, kog je obavijestio Seleme b. el-Fadl, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, koji je kazao: "Musejlema³⁵⁶ je pisao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s."

فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ مُعَاوِيَةَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَلَا يَشُدُّ عَهْدَهُ وَلَا يَخْلُهَا حَتَّى يَنْقُضِيَ أَمَدَهَا أَوْ يَنْبِذَ إِلَيْهِمْ عَلَى سِوَاءِ فَرَجَعِ مُعَاوِيَةَ.

١٦٥. بَابُ فِي الْوَفَاءِ لِلْمُعَاهِدِ وَحُرْمَةِ ذِمَّتِهِ

٢٧٦٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ عُبَيْتَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا فِي غَيْرِ كُنْهِهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ.

١٦٦. بَابُ فِي الرُّسُلِ

٢٧٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو الرَّازِيِّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ الْفَضْلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ كَانَ مُسَيْلِمَةُ كَتَبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَقَدْ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ شَيْخِ

³⁵⁴ Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

³⁵⁵ Bilježi ga i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁵⁶ Musejlema el-Kezzab je od onih koji su sebe proglasili poslanicima.

Seleme b. el-Fadl kaže: “Ispričao mi je Muhammed b. Ishak, prenijevši od nekog šejha iz plemena El-Ešdžea, koji se zvao Sa’d b. Tarik, on od Selemea b. Nuajma b. Mes’uda el-Ešdžeija, da je njegov otac Nuajm kazao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je dvojicu (Musejlemeovih) izaslanika, nakon što su pročitali Musejlemeovo pismo, upitao: ‘Šta vas dvojica mislite o ovome?’ ‘Mislimo isto što i on.’ – kazaše, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Da nije prakse da se izaslanici ne ubijaju, odrubio bih vam glave.’”

2762. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Harisea b. Mudarriba, da je otišao kod Abdullaha i rekao: “Između mene i bilo koga od Arapa nema neprijateljstva. Prošao sam pored džamije plemena Benu Hanife i sreo ljude koji vjeruju u Musejlemu. Abdullah³⁵⁷ posla po njih. Kada su došli, on ih sve pozva na pokajanje, osim Ibn Nevahe.³⁵⁸ Rekao mu je: ‘Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada ti je rekao: ‘Da nisi izaslanik, sada bih ti odrubio glavu.’, ali ti danas nisi izaslanik.’ – i naredi Karezeu b. Ka’bu te mu na pijaci odrubi glavu, a onda reče: ‘Ko želi vidjeti Ibnu Nevahu pogubljenog, neka ide u čaršiju.’”³⁵⁹

مِنْ أَشْجَع يُقَالُ لَهُ سَعْدُ بْنُ طَارِقٍ عَنْ
سَلْمَةَ بْنِ نُعَيْمِ بْنِ مَسْعُودِ الْأَشْجَعِيِّ
عَنْ أَبِيهِ نُعَيْمٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَهْمَا جِئْنَا
قَرَأَ كِتَابَ مُسَيْلِمَةَ مَا تَقُولَانِ أَنْتُمَا
قَالَا نَقُولُ كَمَا قَالَ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ لَوْلَا أَنَّ
الرُّسُلَ لَا تُقْتَلُ لَضَرَبْتُ أَعْنَاقَكُمَا.

٢٧٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ
مُضَرِّبٍ أَنَّهُ أَتَى عَبْدَ اللَّهِ فَقَالَ: مَا بَيْنِي
وَبَيْنَ أَحَدٍ مِنَ الْعَرَبِ جَنَّةٌ وَإِلَيَّ مَرَزْتُ
بِمَسْجِدِ لَيْتِي حَنِيفَةً فَإِذَا هُمْ يُؤْمِنُونَ
بِمُسَيْلِمَةَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِمْ عَبْدَ اللَّهِ فَجِئَهُ
بِهِمْ فَاسْتَأْتَبَهُمْ غَيْرَ ابْنِ التَّوَّاحِحِ قَالَ لَهُ
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَقُولُ: لَوْلَا أَنَّكَ رَسُولٌ لَضَرَبْتُ عُنُقَكَ
فَأَنْتَ الْيَوْمَ لَنْتَ بِرَسُولٍ فَأَمَرَ قَرِظَةَ بْنَ
كَعْبٍ فَضَرَبَ عُنُقَهُ فِي السُّوقِ ثُمَّ قَالَ
مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى ابْنِ التَّوَّاحِحِ فَيَبْلَا
بِالسُّوقِ.

³⁵⁷ Abdullah b. Mes’ud.

³⁵⁸ Abdullah b. Mes’ud nije tražio pokajanje od Ibnu-Nevahe zbog toga što se on ranije, još kao Musejlemeov izaslanik Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., deklarirao kao Musejlemeov pristalica, ali ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije pogubio zbog toga što je bio izaslanik, a izaslanici se nisu ubijali. Pošto poslije nije bio izaslanik, Abdullah b. Mes’ud je naredio njegovo pogubljenje kao deklariranog odmetnika od islama, ne tražeći od njega pokajanje.

³⁵⁹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

167. O jamstvu žene

2763. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Sa-
lih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši
od Ijada b. Abdullaha, on od Mahremea b.
Sulejmana, ovaj od Kurejba, on od Ibn Abba-
sa, da je Umihana bint Ebu Talib na Dan
oslobođenja Mekke uzela u zaštitu jednog
idolopoklonika. Otišla je Vjerovjesniku,
s.a.v.s., i to mu spomenula, a on je rekao:
'Mi uzimamo pod zaštitu onoga koga si
ti uzela pod zaštitu i jamčimo sigurnost
onome kome si je ti zajamčila.'³⁶⁰

2764. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu
Šejbe, kog je obavijestio Sufjan b. Ujejne,
prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, on od
El-Esveda, da je Aiša kazala: "Ako žena uzme
u zaštitu vjernike – to je dopušteno."³⁶¹

168. O sporazumu sa neprijateljem

2765. ISPRIČAO NAM JE Muhammed
b. Ubejd, kog je obavijestio Muhammed
b. Sevr, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-
Zuhrija, on od Urvea b. ez-Zubejra, a on
od El-Misvera b. Mahremea: "Allahov
Poslanik, a.s., je izišao (iz Medine) na
Hudejbiju sa (hiljadu i) nekoliko stotina
ashaba. Kada su stigli na Zul-Hulejfu, on
svom kurbanu stavi ogrlicu oko vrata,
obilježi ga i zanijeti umru." Potom je rekao:

١٦٧. بَاب فِي أَمَانِ الْمَرْأَةِ

٢٧٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ
اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبِ
عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أُمُّ هَانِئٍ
بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ أَنَّهَا أَجَارَتْ رَجُلًا مِنَ
الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ الْفَتْحِ فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ:
قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ وَأَمَّا مَنْ أَمَّنْتَ.

٢٧٦٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَنْصُورٍ
عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ
قَالَتْ إِنْ كَانَتْ الْمَرْأَةُ لِتُجِيرَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ فَيَجُوزُ

١٦٨. بَاب فِي صَلَاحِ الْعَدُوِّ

٢٧٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ أَنْ مُحَمَّدَ
بْنَ ثَوْرٍ حَدَّثَهُمْ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ
عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الرُّزَيْنِ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ
مُحْرَمَةَ قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَّةِ فِي بَيْعِ عَشْرَةِ مِائَةٍ
مِنْ أَصْحَابِهِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِبَيْتِ الْحَلِيفَةِ
قَالَهُ الْهِنْدِيُّ وَأَشْعَرَهُ وَأَحْرَمَ بِالْعَمْرَةِ وَسَاقَ
الْحَدِيثَ قَالَ وَسَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

³⁶⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁶¹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je putovao i kada je bio na prevoju koji se spušta (prema Mekki), njegova deva je kleknula. Narod povika: “Uh, uh, Kasva je kleknula! Kasva je kleknula!” Vjerovjesnik, s.a.v.s., na to kaza: ‘Kasva nije kleknula sama od sebe, to nije njen običaj, nego ju je zadržao Onaj Koji je zadržao (Ebrehinog) slona. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, oni od mene danas neće zatražiti ništa što ide u prilog poštovanja Allahovih zabrana, a da im to neće udovoljiti.’ Potom je pokrenuo (devu), i ona je krenula, skrenuvši malo s puta. Kada je stigla do kraja Hudejbije, gdje je bio zdenac sa malo vode, dođe mu Budejl b. Verka el-Huzai, potom mu dođe Urve b. Mes’ud i počeo da pregovara sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s. Kad god bi šta progovorio, uzeo bi ga za bradu. Pored Vjerovjesnika stajao je El-Mugire b. Šube sa mačem u ruci i kacigom na glavi. Kad god bi Urve spustio svoju ruku na Vjerovjesnikovu, s.a.v.s., bradu, El-Mugire bi ga koricom mača udario po ruci i rekao: ‘Odmakni ruku od Vjerovjesnikove, s.a.v.s., brade!’ Urve podiže glavu i upita: ‘Ko je ovaj?’ ‘El-Mugire b. Šu’be.’ – odgovoriše prisutni. On reče: ‘Izdajico, zar ti nisam pomogao u tvojoj izdaji?’ Mugire se u predislamsko doba družio sa ljudima (iz plemena Sekif). Pobio ih je i uzeo im imovinu, a onda otišao (u Medinu) i primio islam. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je tada rekao: ‘Tvoje prihvaćanje islama primamo, ali nam imovina koja je prevarom uzeta nije

وَسَلَّمَ حَتَّىٰ إِذَا كَانَ بِالثَّنِيَّةِ الَّتِي يَهْبِطُ عَلَيْهِمْ مِنْهَا بَرَكَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ فَقَالَ: النَّاسُ حَلَّ حَلَّ خَلَّاتِ الْقَصْوَاءِ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا خَلَّاتِ وَمَا ذَلِكَ لَهَا يَحُلُّنِي وَلَكِنَّ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفَيْلِ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي تَنْفِسِي بِيَدِهِ لَا يَسْأَلُونِي الْيَوْمَ حُطَّةً يُعْظَمُونَ بِهَا حُرْمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْظَيْتُهُمْ إِيَّاهَا ثُمَّ زَجَرَهَا فَوَثَّتْ فَعَدَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ نَزَلَ بِأَفْصَى الْخَنْدِيبِيِّ عَلَى نَسِيدِ قَلِيلِ الْمَاءِ فَجَاءَهُ بُنَيْلُ بْنُ وَرْقَاءِ الْخُزَاعِيِّ ثُمَّ آتَاهُ يَعْنِي عُرْوَةَ بْنَ مَسْعُودٍ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَا كَلَّمَهُ أَخَذَ بِلِحْيَتِهِ وَالْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَائِمٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ السَّيْفُ وَعَلَيْهِ الْمِغْفَرُ فَضْرَبَ يَدَهُ بِتَعْلِ السَّيْفِ وَقَالَ آخِرُ يَدِكَ عَنِ لِحْيَتِي فَزَعَّ عُرْوَةُ رَأْسَهُ فَقَالَ: مَنْ هَذَا قَالُوا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَقَالَ: أَيُّ عَدُوٍّ أَوْلَسْتُ أَسْعَى فِي عَدْرَتِكَ وَكَانَ الْمُغِيرَةُ صَحْبَ قَوْمًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَتَلَهُمْ وَأَخَذَ أَمْوَالَهُمْ ثُمَّ جَاءَ فَأَسْلَمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا الْإِسْلَامُ فَقَدْ قَبِلْنَا وَأَمَّا الْمَالُ فَإِنَّهُ مَالُ عَدُوٍّ لَا حَاجَةَ لَنَا فِيهِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَكْتُبُ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ

potrebna.” Onda je spomenuo: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao: ‘Piši: ‘Ovo je odlučio Muhammed, Allahov poslanik...’, a potom je ispričao cijeli slijed događaja. Suhejl je (na kraju) rekao: ‘...klauzulu da ti od nas neće doći nijedan muškarac, makar bio i u tvojoj vjeri, a da ga nećeš nama vratiti.’ Pošto završiše tačke sporazuma, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče ashabima: ‘Ustanite, pokoljite kurbane i obrijte glave.’ Poslije su Vjerovjesniku, s.a.v.s., došle i žene muslimanke (u vezi kojih je objavljen ajet), pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se vraćaju njima, naredivši im da im vrate vjenčane darove. Vjerovjesnik, s.a.v.s., se potom vratio u Medinu, pa mu je došao Ebu Besir, Kurejšija, a bio je musliman, i Kurejšije su poslale dvojicu ljudi da ga zatraže. Tada im ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., predao te su ga odveli. Kada su stigli do Zul-Hulejfe, odsjeli su da pojedu ono hurmi što su imali. Ebu Besir reče jednom od njih: ‘Tako mi Allaha, mislim da je tvoj mač veoma dobar.’ On je izvuče i reče: ‘Jeste, Boga mi je dobar, već sam ga isprobao.’ ‘Pokaži mi, da ga vidim.’ – reče Ebu Besir. On mu ga pokaza, a Ebu Besir ga istrže iz njegove ruke, njime ga udari i usmrti. Ovaj drugi je pobjegao u Medinu i preplašen ušao u džamiju. Vidjevši ga preplašenog, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘On je preplašen.’, a ovaj reče: ‘Tako mi Boga, moj drug je ubijen, a i ja ću biti ubijen.’ Tada dođe Ebu Besir i reče: ‘Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ti si svoju obavezu

مُحَمَّدٌ رَسُولَ اللَّهِ وَقَصَّ الْحَبْرَ فَقَالَ: سُهَيْلٌ وَعَلَى أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا رَجُلٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا فَلَمَّا قَرَعَ مِنْ قِصِيَةِ الْكِتَابِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِأَصْحَابِهِ قُومُوا فَأَخْرُوا ثُمَّ اخْلِفُوا ثُمَّ جَاءَ نِسْوَةٌ مُؤْمِنَاتٌ مَهَاجِرَاتُ الْآيَةِ فَتَهَاظَمَ اللَّهُ أَنْ يَرُدُّوهُنَّ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَرُدُّوا الصَّدَاقَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَجَاءَهُ أَبُو بَصِيرٍ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَعْنِي قَارِسَلُوا فِي طَلْبِهِ فَدَفَعَهُ إِلَى الرَّجُلَيْنِ فَخَرَجَا بِهِ حَتَّى إِذْ بَلَغَا ذَا الْحَلِيفَةِ نَزَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْ تَمْرٍ لَهُمْ فَقَالَ: أَبُو بَصِيرٍ لِأَحَدِ الرَّجُلَيْنِ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى سَيْفَكَ هَذَا يَا فُلَانُ جَيِّدًا فَاسْتَلَّهُ الْآخَرُ فَقَالَ: أَجَلٌ قَدْ جَرَّبْتُ بِهِ فَقَالَ: أَبُو بَصِيرٍ أَرِنِي أَنْظُرَ إِلَيْهِ فَأَمَكْنَتْهُ مِنْهُ فَضْرَبَهُ حَتَّى بَرَدَ وَقَرَّ الْآخَرُ حَتَّى أَتَى الْمَدِينَةَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ يَغْدُو فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَقَدْ رَأَى هَذَا دُغْرًا فَقَالَ: قَدْ قُتِلَ وَاللَّهِ صَاحِبِي وَإِنِّي لَتَمُوتُ فَبَجَاءَ أَبُو بَصِيرٍ فَقَالَ: قَدْ أَوْفَى اللَّهُ ذِمَّتَكَ فَقَدْ رَدَدْتَنِي إِلَيْهِمْ ثُمَّ نَجَّأَنِي اللَّهُ مِنْهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَيَلِ أُمَّهِ مِسْعَرٌ حَرْبٌ لَوْ كَانَ لَهُ أَحَدٌ فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ عَرَفَ أَنَّهُ سَيَرُدُّهُ إِلَيْهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى سَيْفَ

iz ugovora izvršio: vratio si me njima, a Allah me je od njih spasio.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., tada reče: 'Jadna mu majka, to je raspirivanje rata ako ubijeni bude imao ikoga svoga.' Kada Ebu Besir to ču, bi mu jasno da će ga Vjerovjesnik, s.a.v.s., ipak vratiti, te pobježe prema morskoj obali. Ebu Besiru se priključio i Ebu Džendel, koji je pobjegao. (Svi muslimani koji su pobjegli od mušrika) priključili su se Ebu Besiru, tako ih se okupi velika grupa."³⁶²

2766. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Ibn Idris, prenijevši od Ibn Ishaka, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea b. ez-Zubejra, a on od El-Misvera b. Mahremea i Mervana b. el-Hakema: "Postigli su sporazum o obustavi ratovanja na deset godina, u kojima će ljudi biti sigurni. Da će jedni od drugih biti sigurni i u pogledu njihovih života i imovine, i da neće biti krađa i prijevara."

2767. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od El-Evzaija, on od Hassana b. Atijjea, da su Mekhul i Ibn Ebu Zekerijja pošli kod Halida b. Ma'dana, i Hassan je pošao sa njima. Halid b. Ma'dan im je ispričao da je Džubejr b. Nufejr rekao da zajedno pođu do Zu Mihbera, Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., ashaba. Otišli su kod njega, pa ga je Džubejr upitao u vezi sporazuma – da li je dozvoljen između muslimana i nemuslimana, ili nije. On je rekao: "Čuo

الْبَحْرِ وَتَنَقَّلْتُ أَبُو جَنْدَلٍ فَلَحِقَ بِأَبِي
بَصِيرٍ حَتَّى اجْتَمَعَتْ مِنْهُمْ عِصَابَةٌ.

٢٧٦٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا

ابْنُ إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ إِسْحَاقَ عَنِ
الرُّهْرِيِّ عَنِ عُرْوَةَ بْنِ الرَّبِيعِ عَنِ الْإِسْوَرِيِّ
بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ أَنَّهُمْ
اضْطَلَعُوا عَلَى وَضْعِ الْحَرْبِ عَشْرَ سِنِينَ
يَأْمَنُ فِيهِنَّ النَّاسُ وَعَلَى أَنْ بَيْنَنَا عَيْبَةٌ
مَكْفُوفَةٌ وَأَنَّه لَا إِسْلَالَ وَلَا إِغْلَالَ.

٢٧٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ

الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا
الْأَزْرَاعِيُّ عَنِ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ قَالَ مَالَ
مَكْحُولٌ وَابْنُ أَبِي زَكْرِيَاءَ إِلَى خَالِدِ بْنِ
مَعْدَانَ وَمَلَكَ مَعَهُمَا فَحَدَّثَنَا عَنْ جُبَيْرِ
بْنِ نُفَيْرٍ قَالَ قَالَ جُبَيْرٌ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى ذِي
مُجَبَّرٍ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاتَيْنَاهُ فَسَأَلَهُ جُبَيْرٌ عَنْ
الْهُدْنَةِ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: سَتُصَالِحُونَ

³⁶² Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: ‘Sa Bizantincima ćete postići čvrst sporazum: da ćete se skupa boriti protiv zajedničkog neprijatelja.’”³⁶³

169. O iznenadnom i tajnom ubacivanju u neprijateljske redove

2768. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, a on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: “Ko će se obračunati sa Ka’bom b. el-Ešrefom, jer on vrijeđa Allaha i Njegovog Poslanika?” Javio se Muhammed b. Mesleme: “Ja ću, Allahov Poslaniče. Želiš li da ga ubijem?” “Da.” – odgovorio je, a Muhammed reče: “A hoćeš li mi dozvoliti da mu nešto kažem što je neuobičajeno (kako bih mu se približio)?” “Dozvoljavam, reci šta hoćeš.” – kaza Vjerovjesnik, s.a.v.s. Muhammed b. Mesleme je prišao Kabu b. el-Ešrefu i rekao mu: “Ovaj čovjek od nas traži zekat, a opteretio nas je i brojnim obavezama, i već nam je dosadio grdeći vas. Mi ga slijedimo i nećemo ga napustiti dok ne vidimo kuda ide njegova stvar. Želimo da nam pozajmiš tovar ili dva hurmi.” Ka’b upita: “A šta ćete mi dati kao zalog?” “A šta tražiš?” – upita on. “Vaše žene.” – reče Ka’b. “Subahnallah!” – povikaše oni – “Kako da ti damo naše žene kada si ti jedan od najljepših Arapa!? To bi za nas bila velika sramota.”, a on kaza: “Onda mi dajte vaše

الرُّومَ صُلْحًا آمِنًا وَتَفْرُونَ أَنْتُمْ وَهُمْ
عَدُوًّا مِنْ وَرَائِكُمْ.

١٦٩. بَاب فِي الْعَدُوِّ يُؤْتَى

عَلَى غَيْرَةٍ وَيَتَّسَبَّهُ بِهِمْ

٢٧٦٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ
قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ
قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ
مَسْلَمَةَ فَقَالَ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أُحِبُّ
أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَذَنْ لِي أَنْ أَقُولَ
شَيْئًا قَالَ نَعَمْ قُلْ فَأَتَاهُ فَقَالَ: إِنَّ هَذَا
الرَّجُلَ قَدْ سَأَلَنَا الصَّدَقَةَ وَقَدْ عَنَانَا
قَالَ وَأَيْضًا لَتَمَلَّنَهُ قَالَ أَتَبِعْنَاهُ فَتَنَحَّنُ
نَكْرَهُ أَنْ نَدْعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى أَيِّ شَيْءٍ
يَصِيرُ أَمْرُهُ وَقَدْ أَرَدْنَا أَنْ نُسَلِّقًا وَسَلِّقًا
أَوْ وَسَقَيْنِ قَالَ كَعْبُ أَيِّ شَيْءٍ تَرَاهُنِي
قَالَ وَمَا تُرِيدُ مِنَّا قَالَ نِسَاءَكُمْ قَالُوا
سُبْحَانَ اللَّهِ أَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ نَرَاهُنكَ
نِسَاءً نَا فَيَكُونُ ذَلِكَ عَارًا عَلَيْنَا قَالَ
فَتَرَاهُنِي أَوْلَادَكُمْ قَالُوا سُبْحَانَ اللَّهِ
يُسَبُّ ابْنُ أَحَدِنَا فَيَقَالُ رَهْنَتُ بَوَسِي
أَوْ وَسَقَيْنِ قَالُوا تَرَاهُنكَ اللَّأَمَةَ يُرِيدُ
السَّلَاحَ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا آتَاهُ نَادَاهُ فَخَرَجَ
إِلَيْهِ وَهُوَ مُتَطَيِّبٌ يَنْضَعُ رَأْسَهُ فَلَمَّا
أَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ وَقَدْ كَانَ جَاءَ مَعَهُ بِنَفَرٍ
ثَلَاثَةٍ أَوْ أَرْبَعَةٍ فَذَكَرُوا لَهُ قَالَ عِنْدِي

³⁶³ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

sinove!” “Subhanallah!” – ponovo kazaše – “Kako da ti, na ime zaloga, damo nekog od naših sinova kada će ga drugi zbog toga ukoravati. Govorit će mu: ‘Ti si založen za tovar ili dva hurmi.’ Nego, mi ćemo ti kao zalog dati oružje.” “Može.” – odgovorio je. Kada mu je Muhammed ponovo došao, sa njim bijahu još trojica ili četverica ljudi. On ga je pozvao. Kada je Ka’b došao, bijaše namirisan, miris mu se osjećao sa glave. Reče: “Sa mnom je jedna od najmirišljivijih Arapkinja.” Pošto je sjeo, Muhammed reče: “Kako lijepo mirišeš. Mogu li pomirisati?” “Možeš.” – reče Ka’b. On stavi ruku na njegovu glavu, potrlja je po njegovoj kosi, a onda pomirisa svoju ruku. “Mogu li još jednom pomirisati?” – upita Muhammed. “Možeš.” – odgovori Ka’b. On stavi ruku na Ka’bovu glavu. Kada ga je čvrsto uhvatio, reče (momcima): “Udrite ga!”, te ga udariše i ubiše.³⁶⁴

2769. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Huzabe, kog je obavijestio Ishak b. Mensur, prenijevši od Esbata el-Hemdanija, on od Es-Suddijja, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Vjera zabranjuje mučko ubistvo, i vjernik ne smije mučki ubijati.”³⁶⁵

فَلَانَتْ وَهِيَ أَغْطَرُ نِسَاءِ النَّاسِ قَالَ تَأَذَّنُ
لِي فَأَشْمَمَ قَالَ نَعَمْ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي رَأْسِهِ
فَنَسَمَهُ قَالَ أَعُوذُ قَالَ نَعَمْ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي
رَأْسِهِ فَلَمَّا اسْتَمَكَّنَ مِنْهُ قَالَ دُونَكُمْ
فَضْرَبُوهُ حَتَّى قَتَلُوهُ.

٢٧٦٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُرَابَةَ حَدَّثَنَا
إِسْحَاقُ يَعْنِي ابْنَ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَهْبَابُ
الْهَمْدَانِيُّ عَنِ السُّدِّيِّ عَنِ أَبِيهِ عَنِ أَبِي
هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ الْإِيمَانُ قَيْدُ الْفَتَاكِ لَا يَفْتِكُكَ
مُؤْمِنٌ.

³⁶⁴ Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i *En-Nesai* u *Sunenu*.

³⁶⁵ Abadi smatra da se mučko ubistvo Ka’ba b. el-Ešrefa desilo prije nego je islam zabranio takvo ubistvo.

170. O izgovaranju tekbira na svakom uzvišenju prilikom putovanja

2770. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Nafia, a on od Abdullaha b. Omera: "Kada bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vraćao iz borbe, s hadža ili umre, na svakom uzvišenju bi izgovorio tri tekbira, a onda bi rekao: *La ilabe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul-mulku velehul-hamdu ve huve ala kulli šej'in kadir ajibune taibune abidune sadžidune li-Rabbina hamidun. Sadekallahu vadehu ve nesare abdehu ve bezemel-ahzabe vahdehu/ Samo je Allah Bog, Jedan i Jedini. On nema druga. Njemu pripada sva vlast i hvala i On sve može. Vraćamo se, kajujući se za svoje grijehbe, robujemo i ničice padamo i samo našem Gospodaru zahvaljujemo. Allah je ispunio Svoje obećanje, pomogao je Svoga roba i On je sam porazio sve neprijateljske vojske.*"³⁶⁶

171. O traženju dopuštenja izostanka iz borbe, nakon što je to bilo zabranjeno

2771. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Sabit el-Mervezi, kog je obavijestio Ali b. el-Husejn, prenijevši od svoga oca, on od Jezida en-Nehavija, on od Ikrimea, da je Ibn Abbas kazao: "Ajet: *Oni koji vjeruju u Allaha i Onaj svijet neće od tebe tražiti dozvolu da se ne bore*

١٧٠. بَاب فِي التَّكْبِيرِ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ فِي الْمَسِيرِ

٢٧٧٠. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَعَلَ مِنْ عَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ وَيَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُسُونَ تَائِبُونَ عَائِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَتَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَرَمَ الْأَحْرَابَ وَحْدَهُ.

١٧١. بَاب فِي الْإِذْنِ فِي الْقُفُولِ بَعْدَ التَّهَيُّ

٢٧٧١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَابِيتِ السَّرَوْرِيِّ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدِ التَّخَوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ﴿ لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ الْآيَةَ نَسَخَهَا النَّبِيُّ فِي الثَّوْرِ ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ

³⁶⁶ Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

zalažući imetke svoje i živote svoje. Allah dobro zna one koji su pobožni (Et-Tevba, 44), derogiran je ajetom iz sure En-Nur: Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Njegovog Poslanika vjeruju, a koji se, kada su s njima na kakvom odgovornom sastanku, ne udaljuju dok od njega dopuštenje ne dobiju. Oni koji od tebe traže dopuštenje, u Allaha i Poslanika Njegovog, doista, vjeruju. I kada oni zatraže dopuštenje od tebe zbog kakvog svoga posla, dopusti kome hoćeš, i zamoli Allaha da im oprost, jer Allah prašta i On je milostiv. (En-Nur, 62)”

172. O slanju muštulugdžija

2772. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe er-Rebi b. Nafi, kog je obavijestio Isa, prenijevši od Ismaila, on od Kajsa, da je Džerir kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., me jednom prilikom upita: ‘Hoćeš li me osloboditi kipa Zil-Halesaa (prostorije sa kipom)?’ Otišao sam do nje i zapalio je, a potom poslao jednog čovjeka iz plemena Ahmes, čiji je nadimak bio Ebu Ertate,³⁶⁷ da obraduje Vjerovjesnika, s.a.v.s.”³⁶⁸

173. O davanju muštuluka

2773. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, ovaj od Abdurrahmana b. Abdullaha b. Ka’ba b. Malika, da je Abdullah b. Ka’b čuo Ka’ba b. Malika da

الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٤﴾

١٧٢. بَابُ فِي بَعْتِ الْبُرَّاءِ

٢٧٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو ثَوَابَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا عَيْمَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ جَبْرِ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيدُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَأَتَاهَا فَحَرَقَهَا ثُمَّ بَعَثَ رَجُلًا مِنْ أَحْمَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُهُ بِطُغْيِ أَبِي أَرْطَاةَ.

١٧٣. بَابُ فِي إِعْطَاءِ الْبُشَيْرِ

٢٧٧٣. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بَنِي مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ

³⁶⁷ Ebu Ertate el-Husajn b. Rebia je ashab.

³⁶⁸ Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

je rekao: “Kada bi se Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio s puta, imao je običaj prvo otići u džamiju. Klanjao bi dva rekata, a onda sjeo sa ljudima.” Zatim je dodao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio ljudima da sa nama trojicom razgovaraju. Kada mi se njihovo izbjegavanje razgovora oduljilo, otišao sam do Ebu Katadeovog vrta – Ebu Katade mi je bio amidžić – popeo se na zid i nazvao mu selam. Tako mi Allaha, nije mi uzvratio na selam. Nakon što sam pedesetog jutra klanjao sabah na jednoj od naših kuća, čuo sam nekoga kako iz sveg glasa doziva: ‘O Ka’be b. Malik, raduj se (muštuluk)!’ Kada je onaj čiji sam glas čuo došao do mene da me obraduje, svukao sam oba dijela svoje odjeće i ogrnuo ga njima (kao muštuluk). Pošao sam i, ušavši u džamiju, zatekao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje sjedi. Talha b. Abdullah ustade prema meni, žureći se rukova sa mnom i čestita mi.”³⁶⁹

174. O sedždi zahvale

2774. ISPRIČAO NAM JE Mahled b. Halid, kog je obavijestio Ebu Asim, prenijevši od Ebu Bekra Bekkara b. Abdulaziza, on od svog oca Abdulaziza, ovaj od Ebu Bekra: “Kada bi se on (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) nečemu obradovao ili kada bi mu neko saopćio kakvu radosnu vijest, učinio bi sedždu i zahvalio Allahu.”³⁷⁰

كُفِبِ قَالَ سَمِعْتُ كُفْبَ بْنَ مَالِكٍ
قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَرَكَعَ
فِيهِ رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ وَقَصَّ
ابْنُ السَّرْحِ الْحَدِيثَ قَالَ وَتَعَى رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمِينَ
عَنْ كَلَامِنَا أَيُّهَا الْقَلَاءَةُ حَتَّى إِذَا طَالَ
عَلَيْ تَسَوَّرَتْ جِدَارَ حَائِطِ أَبِي قَتَادَةَ وَهُوَ
ابْنُ عَمِّي فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَوَاللَّهِ مَا رَدَّ
عَلَيْ السَّلَامَ ثُمَّ صَلَّيْتُ الصُّبْحَ صَبَاحَ
خَمْسِينَ لَيْلَةً عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ مِنْ بِيُوتِنَا
فَسَمِعْتُ صَارِحًا يَا كُفْبَ بْنَ مَالِكٍ
أُبَشِّرُ فَلَمَّا جَاءَنِي الَّذِي سَمِعْتُ صَوْتَهُ
يُبَشِّرُنِي نَزَعْتُ لَهُ ثَوْبِي فَكَسَوْتُهُمَا بِإِيَّاهُ
فَانْطَلَقْتُ حَتَّى إِذَا دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ
فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ يَهْرُولُ
حَتَّى صَافَحَنِي وَهَنَّأَنِي.

١٧٤. بَاب فِي سُجُودِ الشُّكْرِ

٢٧٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو
عَاصِمٍ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ بَكَّارِ بْنِ عَبْدِ
الْعَزِيزِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي
بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَنَّهُ كَانَ إِذَا جَاءَهُ أَمْرٌ سُرُورٍ أَوْ بُشْرٍ بِهِ خَرَّ
سَاجِدًا شَاكِرًا لِلَّهِ.

³⁶⁹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁷⁰ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

2775. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, prenijevši od Ibn Ebu Fudejka, on od Musaa b. Jakuba, ovaj od Ibn Osmana – on je Jahja b. el-Husejn b. Osman – on je prenio od Eš'asa b. Ishaka b. Sa'da, on od Amira b. Sa'da, da je njegov otac kazao: "Izišli smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., iz Mekke i krenuli prema Medini. Kada smo bili blizu mjesta Azvera, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sjahao, podigao ruke i dugo molio Allaha. Potom je otišao na sedždu i na njoj dugo ostao. Zatim se uspravio, podigao ruke i dugo molio Allaha, potom ponovo otišao na sedždu i na njoj se dugo zadržao. Zatim se uspravio i, podigavši ruke, dugo molio Allaha, a onda ponovo otišao na sedždu." Ahmed je spomenuo da je to učinio tri puta, onda je rekao: "Molio sam svoga Gospodara i zauzimao se za moje sljedbenike (da ih sačuva vječite patnje u Džehennemu), pa mi je uslišio dovu za jednu trećinu. Tada sam pao na sedždu iz zahvale prema mome Gospodaru. Potom sam se digao i molio za svoje sljedbenike, pa mi je uslišio dovu za još jednu trećinu, te sam ponovo pao na sedždu iz zahvale prema mome Gospodaru. Potom sam se digao i molio moga Gospodara za svoje sljedbenike, pa mi je uslišio dovu i za posljednju trećinu, te sam učinio sedždu iz zahvale prema mome Gospodaru."³⁷¹

Ebu Davud kaže: "Ahmed b. Salih je Eš'asa b. Ishaka izostavljao kada bi nam pričao hadis, a od njega nam je pričao Musa b. Sehl er-Remli."

٢٧٧٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
ابْنُ أَبِي قُدَيْبٍ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ
عَنْ ابْنِ عُثْمَانَ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهُوَ يَخْبِي
بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ
إِسْحَاقَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ
أَبِيهِ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ نُرِيدُ الْمَدِينَةَ فَلَمَّا
كُنَّا قَرِيبًا مِنْ عَزُورَا نَزَلَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ
فَدَعَا اللَّهَ سَاعَةً ثُمَّ خَرَّ سَاجِدًا فَكَثَّتْ
طَوِيلًا ثُمَّ قَامَ فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَدَعَا اللَّهَ سَاعَةً
ثُمَّ خَرَّ سَاجِدًا فَكَثَّتْ طَوِيلًا ثُمَّ قَامَ فَرَفَعَ
يَدَيْهِ سَاعَةً ثُمَّ خَرَّ سَاجِدًا ذَكَرَهُ أَحْمَدُ ثَلَاثًا
قَالَ إِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي وَشَفَعْتُ لِأُمَّتِي فَأَعْظَمَانِي
ثَلُثَ أُمَّتِي فَخَرَزْتُ سَاجِدًا شُكْرًا لِرَبِّي ثُمَّ
رَفَعْتُ رَأْسِي فَسَأَلْتُ رَبِّي لِأُمَّتِي فَأَعْظَمَانِي
ثَلُثَ أُمَّتِي فَخَرَزْتُ سَاجِدًا لِرَبِّي شُكْرًا ثُمَّ
رَفَعْتُ رَأْسِي فَسَأَلْتُ رَبِّي لِأُمَّتِي فَأَعْظَمَانِي
الثَّلَاثَ الْأَخِيرَ فَخَرَزْتُ سَاجِدًا لِرَبِّي.
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَشْعَثُ بْنُ إِسْحَاقَ أَنْقَطَهُ
أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ جِئْنَا حَدَّثَنَا بِهِ فَحَدَّثَنِي
بِهِ عَنْهُ مُوسَى بْنُ سَهْلِ الرَّمْلِيِّ

³⁷¹ El-Munziri kaže da je u senedu ovoga hadisa prenosilac Musa b. Jakub, kog su hadiski učenjaci kritizirali.

175. O vraćanju s putovanja noću (nenajavljeno)

2776. ISPRIČALI SU NAM Hafs b. Omer i Muslim b. Ibrahim, prenijevši od Šu'bea, on od Muhariba b. Disara, a on od Džabira b. Abdullaha: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prezirao da se čovjek s putovanja (nenajavljeno) vrati noću."³⁷²

2777. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Mugireja, on od Eš-Ša'bija, on od Džabira, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Najbolje je da se čovjek s putovanja porodici vraća na početku noći."³⁷³

2778. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Sejjara, on od Eš-Ša'bija, da je Džabir b. Abdullah kazao: "Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom putovanju. Kada smo se vratili i htjeli ući (u Medinu), on reče: 'Sačekajte i (u grad) uđite (na početku) noći da bi se mogla počešljati ona koja je nepočešljana i urediti ona čiji je muž bio odsutan."³⁷⁴

Ebu Davud kaže da je Ez-Zuhri rekao: "Vraćanje noću podrazumijeva povratak poslije jacijskog namaza. A povratak poslije akšama ne smeta."

١٧٥. بَاب فِي الطَّرُوقِ

٢٧٧٦. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ وَمُسْلِمٌ
بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْرُؤُ
أَنْ يَأْتِيَ الرَّجُلَ أَهْلَهُ طَرُوقًا.

٢٧٧٧. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُغِيرَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ
عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَحْسَنَ مَا دَخَلَ الرَّجُلُ
عَلَى أَهْلِهِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ أَوَّلَ اللَّيْلِ.

٢٧٧٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا
هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَلَمَّا
ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ قَالَ أُمَّهَلُوا حَتَّى نَدْخُلَ
لَيْلًا لِيَكِيَ تَمْتِشِطُ الشَّعِثَةَ وَتَسْتَجِدَّ
الْمُغِيبَةَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ الزُّهْرِيُّ الطَّرُوقُ بَعْدَ
الْعِشَاءِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَيَعْدُ التَّغْرِبُ لَا بَأْسَ بِهِ.

³⁷² Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁷³ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁷⁴ Bilježe ga En-Nesai u *Sunenu*, i, sličan smisao, El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

176. O dočeku

2779. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, da je Es-Saib b. Jezid kazao: “Kada se Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio u Medinu iz Pohoda na Tebuk, svijet ga je dočekaao. Ja sam ga sa djecom dočekaao kod Senijetul-Vedaa.”³⁷⁵

177. Šta je lijepo onome kome u toku borbe nestane opskrbe kada se vrati

2780. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Enesa b. Malika: “Jedan mladić iz plemena Eslem je rekao: ‘Allahov Poslaniče, želim u borbu na Allahovom putu, ali nemam imovine kojom bih se pripremio za borbu.’ On reče: ‘Idi kod tog i tog ensarije; on se, nakon što se spremio za borbu, razbolio. Reci mu: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., te selami i kaže da meni daš ono što si pripremio za borbu.’ Mladić je otišao kod njega i to mu rekao, a on kaza svojoj ženi: ‘Daj ovom mladiću sve što si za mene pripremila. Nemoj ostaviti ništa, Allah će te blagosloviti zbog toga.’”³⁷⁶

١٧٦. بَاب فِي التَّلَقِي

٢٧٧٩. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ مِنْ عَزْوَةِ تَبُوكَ تَلَقَّاهُ النَّاسُ فَلَقِيَتْهُ مَعَ الصَّبْيَانِ عَلَى نَيْبَةِ الْوَدَاعِ.

١٧٧. بَاب فِيمَا يُسْتَحَبُّ مِنْ

إِنْعَادِ الرَّادِي فِي الْعَزْوِ إِذَا قَعَلَ

٢٧٨٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتُ الْبُنَاتِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ فَتًى مِنْ أَسْلَمَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ الْجِهَادَ وَلَيْسَ لِي مَالٌ أَتَجَهَّزُ بِهِ قَالَ اذْهَبْ إِلَى فُلَانِ الْأَنْصَارِيِّ فَإِنَّهُ كَانَ قَدْ تَجَهَّزَ فَعَرِّضْ فَقُلْ لَهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفَرِّتُكَ السَّلَامَ وَقُلْ لَهُ اذْفَعْ إِلَيَّ مَا تَجَهَّزْتَ بِهِ فَأَتَاهُ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا فُلَانَةُ اذْفَعِي لَهُ مَا جَهَّزْتِي بِهِ وَلَا تَحْبِسِي مِنْهُ شَيْئًا فَوَاللَّهِ لَا تَحْبِسِينَ مِنْهُ شَيْئًا فَيُبَارِكَ اللَّهُ فِيهِ.

³⁷⁵ Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

³⁷⁶ Iz ovoga hadisa, veli Abadi, se zaključuje da je onome kome nestane opskrbe tokom ratovanja lijepo da opskrbu zatraži od drugoga, kako se ne bi morao vratiti iz borbe. Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*.

178. O namazu prilikom povratka s puta

2781. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. el-Mutevekkil el-Askalani i El-Hasan b. Ali, njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ibn Šihaba, ovaj od Abdurrahmana b. Abdullaha b. Ka'ba b. Malika, on od svoga oca Abdullaha b. Ka'ba i amidže Ubejdullaha b. Ka'ba, a njih dvojica od svoga oca Ka'ba b. Malika: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi se s putovanja uvijek vraćao danju." El-Hasan je rekao: "...ujutru. Kada bi stigao, otišao bi u džamiju, klanjao dva rekata, a onda bi sjeo u njoj."

2782. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Mensur et-Tusi, kog je obavijestio Jakub, prenijevši od svog oca, on od Ibn Isha-ka, ovaj od Nafia, da je Ibn Omer rekao: "Kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio s hadža i ušao u Medinu, naredio je devi da klekne pred vratima njegove džamije, ušao je unutra, klanjao dva rekata, a onda otišao kući."

Nafia kaže da je i Ibn Omer na isti način postupao.

179. O dijelu koji onaj koji vrši raspodjelu plijena uzme kao nagradu za svoj rad

2783. ISPRIČAO NAM JE Džafer b. Musafir et-Tinnisijj, kog je obavijestio Ibn Ebu Fudejk, prenijevši od Ez-Zem'ija, on od Ez-Zubejra b. Osmana b. Abdullaha b. Surakea,

١٧٨. بَاب فِي الصَّلَاةِ عِنْدَ الْقُدُومِ مِنَ السَّفَرِ

٢٧٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الْعَسْقَلَانِيُّ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ وَعَمِّهِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِمَا كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَفْتَدِمُ مِنَ سَفَرٍ إِلَّا نَهَارًا قَالَ الْحَسَنُ فِي الضُّحَى فَإِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ أَتَى الْمَسْجِدَ فَرَكَعَ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ فِيهِ.

٢٧٨٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورِ الطُّوسِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِئَ أَقْبَلَ مِنَ حَجَّتِهِ دَخَلَ الْمَدِينَةَ فَأَنَاحَ عَلَى بَابِ مَسْجِدِهِ ثُمَّ دَخَلَهُ فَرَكَعَ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ انصَرَفَ إِلَى بَيْتِهِ قَالَ نَافِعٌ فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ كَذَلِكَ يَصْنَعُ

١٧٩. بَاب فِي كِرَاءِ الْمَقَامِ

٢٧٨٣. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ التَّنِيسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي قُدَيْكٍ حَدَّثَنَا الرَّزْمِيُّ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَاقَةَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ

ovaj od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Sevbanu, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Čuvajte se kusame.” “Šta je to kusama?” – upitasmu, a on reče: “To je dio koji onaj koji dijeli (plijen) uzme ljudima kao nadoknadu za svoj rad.”

2784. ISPRIČAO NAM JE Abdullah el-Ka'nebi, kog je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed, prenijevši od Šerika b. Ebu Nemra, on od Ataa b. Jesara, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., slično prethodnom hadisu, rekavši: “Čovjek bude zadužen da skupini (ljudi) podijeli plijen, pa od svakog od njih uzme dio za sebe.”³⁷⁷

180. O trgovini u toku vojnog pohoda

2785. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebia b. Nafi, kog je obavijestio Muavija b. Sellam, prenijevši od Zejda b. Sellama, on od Ebu Sellama, ovaj od Ubejdullaha b. Sulejmana, da je jedan od ashaba ispričao: “Kada smo osvojili Hajber, uzeli smo od njih veliki ratni plijen, razne potrebštine i roblje. Ljudi počеше prodavati jedni drugima svoj dio plijena. Pošto Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanja namaz, dođe mu jedan čovjek i reče: ‘Allahov Poslaniče, danas sam ostvario dobit kakvu nije ostvario niko u ovoj dolini.’ On reče: ‘A šta si to ostvario, teško ti?’ ‘Kupovao sam i prodavao tako da sam zaradio tri stotine oka.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to kaza: ‘Hoćeš li da

بْنُ قُوتَبَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَاكُمْ وَالْقُسَامَةَ قَالَ فَقُلْنَا وَمَا الْقُسَامَةُ قَالَ الشَّيْءُ يَكُونُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَجِيءُ فَيَنْتَقِصُ مِنْهُ

٢٧٨٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ شَرِيكَ يَعْنِي ابْنَ أَبِي نَمِرٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ قَالَ الرَّجُلُ يَكُونُ عَلَى الْفَيْثَامِ مِنَ النَّاسِ فَيَأْخُذُ مِنْ حَظِّ هَذَا وَحَظِّ هَذَا.

١٨٠. بَابُ فِي التَّجَارَةِ فِي الْغَزْوِ

٢٧٨٥. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ يَعْنِي ابْنَ سَلَامٍ عَنْ زَيْدِ يَعْنِي ابْنَ سَلَامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلَامٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي عُثَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَلْمَانَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُ قَالَ لَمَّا فَتَحْنَا حَيْبَرَ أَخْرَجُوا عَنَائِمَهُمْ مِنَ الْمَتَاعِ وَالسَّبْيِ فَجَعَلَ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ عَنَائِمَهُمْ فَجَاءَ رَجُلٌ حِينَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ رَجِحْتُ رَيْحًا مَا رَيْحَ النَّيِّومِ مِثْلَهُ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ هَذَا الْوَادِي قَالَ وَيْحَكَ وَمَا رَجِحْتُ قَالَ مَا زِلْتُ أُبَيْعُ وَأَبْتَأُ حَتَّى رَجِحْتُ ثَلَاثَ مِائَةِ أُوقِيَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

³⁷⁷ El-Munziri smatra da je ovo mursel-hadis.

čuješ koji čovjek je ostvario pravu dobit?’
‘Koji, Allahov Poslaniče?’ – upita, a on reče:
‘Onaj koji je, nakon obaveznog namaza,
klanjao još dva rekata dobrovoljnog.’”

181. O nošenju oružja u neprijateljskoj zemlji

2786. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od svog oca, on od Ebu Ishaka, da je Zul-Dževšen, iz Ed-Dibaba, kazao: “Došao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., nakon Bitke na Bedru sa ždrijebetom od moje kobile El-Karhe. Rekao sam: ‘Muhammede, doveo sam ti El-Karhino ždrijebe, uzmi ga.’ On reče: ‘Ne treba mi. Međutim, ukoliko hoćeš da ti u zamjenu za njega dam jedan od kvalitetnih pancira dobijenih na Bedru, uradit ću to.’ ‘Ja ga ne želim zamijeniti za konja (a kako da ga zamijenim za pancir)!’ – kazao sam, a Poslanik reče: ‘Onda mi ne treba.’”³⁷⁸

182. O boravku u zemlji širka

2787. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Davud b. Sufjan, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od Sulejmana b. Musaa Ebu Davuda, on od Džafera b. Sa'da b. Semurea b. Džunduba, ovaj od Hubejba b. Sulejmana, on od oca Sulejmana b. Semurea, da je Semure b. Džundub kazao: “Ko bude živio sa idolopoklonikom i sa njim bude stanovao, on je poput njega.”

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا أَنْبَيْتُكَ بِخَيْرِ رَجُلٍ رَجَعَ
قَالَ مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَكَعَتَيْنِ بَعْدَ
الصَّلَاةِ.

١٨١. بَاب فِي حَمْلِ السَّلَاحِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ

٢٧٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ
يُونُسَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ ذِي
الْجَوْشَنِ رَجُلٍ مِنَ الضَّبَابِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَنْ فَرَّغَ مِنْ
أَهْلِ بَدْرِ بِابْنِ قَرَيْسٍ لِي يَقَالَ لَهَا الْقَرْحَاءُ
فَقُلْتُ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي قَدْ جِئْتُكَ بِابْنِ الْقَرْحَاءِ
لِتَتَّخِذَهُ قَالَ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ وَإِنْ شِئْتَ أَنْ
أَقْبِضَكَ بِهِ الْمُخْتَارَةَ مِنْ ذُرُوعِ بَدْرِ فَعَلْتُ
قُلْتُ مَا كُنْتُ أَقْبِضُهُ الْيَوْمَ بَعْرَةَ قَالَ فَلَا
حَاجَةَ لِي فِيهِ.

١٨٢. بَاب فِي الْإِقَامَةِ بِأَرْضِ الشَّرْكَ

٢٧٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سَفْيَانَ
حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ أَخْبَرَنَا سَلِيمَانَ
بْنَ مُوسَى أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ
بْنَ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ حَدَّثَنِي حُبَيْبُ بْنُ
سَلِيمَانَ عَنْ أَبِيهِ سَلِيمَانَ بْنِ سَمُرَةَ عَنْ
سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَمَّا بَعْدُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ جَامَعَ الْمُشْرِكَ
وَسَكَنَ مَعَهُ فَإِنَّهُ مِثْلُهُ.

³⁷⁸ Zul-Dževšen je Vjerovjesniku, s.a.v.s., ponudio ždrijebe još dok nije bio primio islam.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O KURBANIMA

1. O obaveznosti klanja kurvana

2788. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jezid. A ispričao nam je i Humejd b. Mes'ade, kog je obavijestio Bišr, prenijevši od Abdullaha b. Avna, on od Amira Ebu Remlea, da je Mihnef b. Sulejm kazao: "Dok smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., stajali na Arefatu, on je rekao: 'O ljudi, na čeljad svake kuće, svake godine treba zaklati kurban i atiru. Zna li šta je to atira? To je kurban koji nazivaju redžepskom žrtvom.'³⁷⁹

Ebu Davud kaže: "Propis *El-Atire*/žrtve koja se klala u mjesecu redžebu je ukinut. Prema tome, ovaj hadis je derogiran."

2789. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Abdullah b. Jezid, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, on od Ajjaša b. Abbasa el-Kitbanija, on od Isaa b. Hilala es-Sadefija, a ovaj od Abdullaha b. Amra b. el-Asa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Naređeno mi je da Dan žrtve učinim praznikom. Allah ga je učinio praznikom ovom ummetu." Neki čovjek reče: "Ukoliko posjedujem samo žensko (bravče) koje mi je neko dao za mužu, hoću li to žrtvovati za kurban?" On reče:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الضَّحَايَا

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي إِيْجَابِ الْأَضْحَايِ

٢٧٨٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ ح. وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعَدَةَ حَدَّثَنَا بِشْرٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْنٍ عَنْ غَامِرِ أَبِي زَمَلَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ: وَنَحْنُ وَثُوفٌ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَاتٍ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ عَلَى كُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ فِي كُلِّ عَامٍ أَضْحِيَّةً وَعَتِيرَةً أَتَذَرُونَ مَا الْعَتِيرَةُ هَذِهِ إِلَيَّ يَقُولُ النَّاسُ الرَّحِيَّةُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: الْعَتِيرَةُ مَنْسُوخَةٌ هَذَا خَبَرٌ مَنْسُوحٌ.

٢٧٨٩. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَدَّثَنِي عِيَّاشُ بْنُ عَبَّاسِ الْقُتَيْبَانِيُّ عَنْ عِيسَى بْنِ هِلَالِ الصَّدِيقِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُمِرْتُ بِيَوْمِ الْأَضْحَى عِيدًا جَعَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ قَالَ الرَّجُلُ أَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ أَجِدْ إِلَّا أَضْحِيَّةً أَنْتَى أَفَأَضْحِي بِهَا قَالَ لَا وَلَكِنْ تَأْخُذُ مِنْ شَعْرِكَ وَأَظْفَارِكَ وَتَقْصُ شَارِبَكَ

³⁷⁹ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio ovakvu vrstu žrtve ukoliko se njome veliča mjesec redžeb. Međutim, ukoliko bi bio cilj da se u tom mjesecu zakolje isključivo Allaha radi, onda je to, po mišljenju nekih učenjaka, dozvoljeno.

“Nećeš, nego ćeš skratiti kosu, odsjeći nokte, potkresati brkove i obrijti stidna mjesta – to će ti kod Allaha biti kao da si zaklao kurban.”³⁸⁰

2. O kurbanu za umrlog

2790. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Šerik, prenijevši od Ebul-Hasnaa, on od El-Hakema, a on od Haneša: “Vidio sam Aliju kada je u kurban zaklao dva ovna. Upitah ga: ‘Šta je to?’ – a on reče: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je oporučio da za njega koljem kurban, i evo ja sam ga zaklao za njega.’”³⁸¹

3. O osobi koja skрати ili ošiša kosu u prvih deset dana zul-hidžeta, a želi da zakolje kurban

2791. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muaz, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Amra b. Muslima el-Lejsija, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Ummu Seleme, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko želi zaklati kurban, kada se pojavi mlađak mjeseca zul-hidžeta, neka ne krati i ne

وَيَخْلِقُ عَاتَتَكَ فَنِلَكَ تَمَامَ أَضْحِيَّتِكَ
عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

٢. بَابُ الْأُضْحِيَّةِ عَنِ الْمَيِّتِ

٢٧٩٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا شَرِيكَ عَنْ أَبِي الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ حَنْشِ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا يُضْحِي بِكَبْشَيْنِ فَقُلْتُ لَهُ مَا هَذَا فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَانِي أَنْ أُضْحِيَ عَنْهُ فَإِنَّا أُضْحِيَ عَنْهُ.

٣. بَابُ الرَّجُلِ يَأْخُذُ مِنْ شَعْرِهِ فِي الْعَشْرِ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يُضْحِيَ

٢٧٩١. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُسْلِمِ اللَّيْثِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ تَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ لَهُ ذَبْحٌ يَذْبَحُهُ فَإِذَا أَهْلَ هِلَالٍ

³⁸⁰ Bilježi ga i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁸¹ U drugom predanju, kojeg bilježi Hakim, stoji da je Alija rekao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., mi je oporučio da (poslije njegove smrti) trajno za njega koljem kurban, i evo ja ga koljem za njega.”

šiša kosu, i neka ne siječe nokte dok se ne zakolje kurban.”³⁸²

Ebu Davud kaže: “Razišli su se sa Malikom i Muhammedom b. Amrom u pogledu imena Amra b. Muslima. Neki vele da mu je ime Omer, dok većina smatra da se zove Amr.” Također veli: “On je Amr b. Muslim b. Ukejme el-Lejsij el-Džendei.” Njegove riječi *El-Lejsij el-Džunde* su sa damom na džimu, sukunom na nunu i fethom i damom na dalu. Džunde je dolina plemena Benu Lejs. Ovako stoji u komentaru Muslimovog *Sabiha*, od En-Nevevija.”

4. Šta je lijepo zaklati kao kurban

2792. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Hajvea, on od Ebu Sahra, ovaj od Ibn Kusejta, on od Urvea b. ez-Zubejra, a on od Aiše: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da mu se dovede rogat ovan koji je hodao na crnim nogama, gledao crnim očima i klečao na crnim koljenima. Doveden mu je i on ga je žrtvovao. Rekao je: ‘Aiša, naoštri nož i daj mi ga.’, što je ona i učinila. Uzeo je ovna, povalio ga i kazao: ‘U ime Allaha! Allahu, primi ga od Muhammeda, Muhammedove porodice i Muhammedovog ummeta.’, i preklao ga.”

ذِي الْحِجَّةِ فَلَا يَأْخُذُ مِنْ شَعْرِهِ وَلَا مِنْ أَظْفَارِهِ شَيْئًا حَتَّى يُضْحِيَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: اخْتَلَفُوا عَلَى مَالِكٍ وَعَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو فِي عَمْرٍو بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ بَعْضُهُمْ عَمْرٌ وَأَكْثَرُهُمْ قَالَ عَمْرُو

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهُوَ عَمْرُو بْنُ مُسْلِمِ بْنِ أَكْبِمَةَ اللَّيْثِيِّ الْجَنْدَرِيِّ.

٤. بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الضَّحَايَا

٢٧٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ حَدَّثَنِي أَبُو صَخْرٍ عَنْ ابْنِ قُسَيْطٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِكَبْشٍ أَقْرَنَ يَطَأُ فِي سَوَادٍ وَيَنْظُرُ فِي سَوَادٍ وَيَبْرُكُ فِي سَوَادٍ قَاتِي بِهِ فَضَحَى بِهِ فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ هَلَمِّي الْمُدْيَةَ ثُمَّ قَالَ اشْحِذِيهَا بِحَجَرٍ فَفَعَلْتُ فَأَخَذَهَا وَأَخَذَ الْكَبْشَ فَأَضْجَعَهُ وَذَبَحَهُ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ ثُمَّ ضَحَى بِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

³⁸² Ovo se odnosi na osobu koja po hadžijama pošalje kurban u Mekku da se za nju tamo zakolje. Neki učenjaci, na temelju ovog hadisa, smatraju da ona ima tretman muhrima. Po njima, ona ne smije raditi ništa od onoga što je zabranjeno muhrimu, kao što je šišanje i podrezivanje kose, noktiju i slično, sve dotle dok se njen kurban ne zakolje. Neki učenjaci, pak, to smatraju dopuštenim. Oni se pozivaju na Aišin hadis u kom stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednom prilikom poslao kurban u Mekku da se za njega zakolje, i u tom vremenu se nije sustezao od onoga od čega se mora sustezati osoba koja je u ihramu.

2793. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Vehb, prenijevši od Ejuba, on od Ebu Kilabea, a on od Enesa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je svojom rukom zaklao sedam deva, u stojećem stavu, za kurban, a u Medini je zaklao dva šarena rogata ovna.”³⁸³

2794. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Hišam, prenijevši od Katadea, a on od Enesa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je svojom rukom zaklao za kurban dva šarena rogata ovna. Spomenuo je Allahovo ime i izgovorio tekbir, stavivši nogu na njihov bok.”³⁸⁴

2795. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Isa, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebu Ajjaša, da je Džabir b. Abdullah kazao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je na Dan kurban-bajrama zaklao dva šarena rogata i uštrojena ovna. Kada bi ih povalio prema kibli, rekao bi: *Inni vedždžehtu vedžhi lillezi fetares-semavati vel-erda ala milleti Ibrahimie hanifen vema ene minel-mušrikin. Inne salati ve nusuki ve mahjaje ve memati lillahi Rabbil-alemine la šerike lehu ve bizalike umirtu ve ene evvelul-muslimin. Allahumme minke ve leke an Muhammedin ve ummetihi bismillahi vallahu ekber/Okrećem svoje lice Onome Koji je stvorio nebesa i Zemlju u čistoj Ibrahimovoj vjeri – ja nisam mnogobožac.*

٢٧٩٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَخَرَّ سَبْعَ بَدَنَاتٍ بِيَدِهِ قِيَامًا وَضَعَى بِالْمَدِينَةِ بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ.

٢٧٩٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعَى بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ يَدْبُحٌ وَيُكَبِّرُ وَيُسَمِّي وَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى صَفْحَتَيْهِمَا.

٢٧٩٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا عَيْسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي عَيَّاشٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ذَبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الذَّبْحِ كَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ مُوجَّابَيْنِ فَلَمَّا وَجَّهَهُمَا قَالَ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلذَّبْحِ فَطَرَتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ وَعَنْ مُحَمَّدٍ وَأُمَّتِهِ بِاسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ ذَبَحَ.

³⁸³ Slično je zabilježio El-Buhari u *Sahihu*.

³⁸⁴ Zabilježili su ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

Moj namaz, moj kurban, moj život i moja smrt pripadaju Gospodaru svjetova, Koji nema druga. To mi je naređeno i ja sam prvi musliman. Allahu, od Tebe Tebi za Muhammeda i njegov ummet, s Allahovim imenom, Allah je najveći! – a onda bi ih zaklao.³⁸⁵

2796. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, kog je obavijestio Hafs, prenijevši od Džafera, on od svoga oca, da je Ebu Seid kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zaklao za kurban rasnog rogatog ovna koji gledaše crnim očima, jedaše crnim ustima i hodaše crnim nogama.”³⁸⁶

5. Od koliko godina se bravče kolje za kurban

2797. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Šuajb el-Harrani, kog je obavijestio Zuhejr b. Muavija, prenijevši od Ez-Zubejra, on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Za kurban koljite samo odraslo. Ukoliko vam je takvo teško naći, onda možete zaklati i mladog brava.”³⁸⁷

2798. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sudran, prenijevši od Abdul-A'laa b. Abdul-A'laa, on od Muhammeda b. Ishaka,

٢٧٩٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا حَفْصُ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يُضْحِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشٍ أَقْرَنَ فَحِيلَ يَنْظُرُ فِي سَوَادٍ وَيَأْكُلُ فِي سَوَادٍ وَيَمْشِي فِي سَوَادٍ.

٥. بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ السَّنِّ فِي الضَّحَايَا

٢٧٩٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مَعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَذَبْحُوا إِلَّا مِيسَةً إِلَّا أَنْ يَغْسَرَ عَلَيْكُمْ فَتَذَبْحُوا جَذَعَةً مِنَ الضَّانِ.

٢٧٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صُدْرَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

³⁸⁵ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

³⁸⁶ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

³⁸⁷ Šta se podrazumijeva pod pojmom *mladi brav* sporno je među islamskim učenjacima. Većina smatra da je to brav od godine dana. Neki vele da je to brav od šest mjeseci, neki od osam, a neki da je to brav od deset mjeseci. Veki smatra da je to brav od šest ili sedam mjeseci. Većina učenjaka smatra da brav od šest mjeseci može u kurban, ali je efdalnije zaklati onog koji ima godinu dana.

ovaj od Ammara b. Abdullaha b. Tu'mea, on od Seida b. el-Musejjeba, da je Zejd b. Halid el-Džuheni kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ashabima podijelio kurbane, meni je dao jare. Vratio sam se i rekao mu: 'Ovo je jare.', a on je rekao: 'Zakolji ga za kurban – i ja sam ga zaklao.'"³⁸⁸

2799. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Es-Sevrija, on od Asima b. Kulejba, da je njegov otac kazao: "Bijasmo sa ashabom koji se zvao Mudžašia iz plemena Benu Sulejm. Bila je oskudica u bravima, pa je naredio nekom čovjeku da viče da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Mlad brav podmiruje isto što i zreo brav!'"³⁸⁹

Ebu Davud kaže: "On je Mudžašia b. Mes'ud."

2800. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebul-Ahves, prenijevši od Mensura, on od Eš-Ša'bija, da je El-Bera kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je nakon bajram-namaza održao govor, u kom je rekao: 'Ko klanja naš namaz i zakolje naš kurban, upotpunio je svoju obavezu. Ko zakolje kurban prije bajram-namaza, to nije kurban nego je ovca radi mesa.' Ebu Burde b. Nijar reče: 'Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja sam zaklao kurban prije nego sam izišao na bajram-namaz jer je ovo dan jela i pića, pa sam požurio kako

بْنِ طُعْمَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَيْنِيِّ قَالَ: قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَصْحَابِهِ صَحَابِيًا فَأَعْطَانِي عَثُودًا جَدْعًا قَالَ فَرَجَعْتُ بِهِ إِلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُ جَدْعٌ قَالَ صَحَّ بِهِ فَصَحِّتُ بِهِ.

٢٧٩٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا الثَّوْرِيُّ عَنْ عَاصِمِ بْنِ كَلْبٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهُ مُجَاشِعٌ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ فَعَرَّثَ الْقَتْمَ فَأَمَرَ مُتَابِعًا فَنَادَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِنَّ الْجَدْعَ يُوقِي مِمَّا يُوقِي مِنْهُ النَّبِيُّ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهُوَ مُجَاشِعٌ بْنُ مَسْعُودٍ.

٢٨٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: حَظَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ التَّحْرِيمِ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَالَ: مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَنَسَكَ نُسُكَنَا فَقَدْ أَصَابَ النُّسُكَ وَمَنْ نَسَكَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَعَيْلَكَ: شَاءَ لَحْمِ قِمَامِ أَبُو بُرْدَةَ بْنِ نِيَّارٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ نَسَكْتُ قَبْلَ أَنْ أَخْرُجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَعَرَفْتُ أَنَّ النَّيْمَ يَوْمَ أَكَلِ وَشَرِبِ فَتَعَجَّلْتُ فَأَكَلْتُ وَأَطَعَمْتُ

³⁸⁸ U predanju koje je prenio Jahja b. Bukejr od el-Lejsa b. Sa'da stoji i ovo: "Poslije tebe više nikome to neću dozvoliti."

³⁸⁹ Bilježi ga i Ibn Madže u *Sunenu*.

bih što prije jeo i nahranio svoju porodicu i komšije.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ta ovca je radi mesa (a nije kurban).' Ebu Burde kaza: 'Imam mladog brava, boljeg od dvije ovce koje sam zaklao radi mesa, je li mi on dovoljan?' 'Jeste,' – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s. – 'a nakon tebe nikome više neće biti dovoljan.'³⁹⁰

2801. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Halid, prenijevši od Mutarrifa, on od Amira, da je El-Bera b. Azib kazao: "Moj daidža Ebu Burde je zaklao kurban prije namaza. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: 'Ovca koju si zaklao je samo radi mesa (ne smatra se kurbanom).' Allahov Poslanice, imam žensko jare dojenče, pa mogu li njega zaklati?' 'Možeš.' – reče on – '(Ovaj put ti je ono dovoljno), ali, nakon tebe, nikome više.'"

6. Šta je mekruh zaklati u kurban

2802. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer en-Nemiri, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Sulejmana b. Abdurrahmana, da je Ubejd b. Fejruz kazao: "Upitao sam El-Beraa b. Aziba šta nije dozvoljeno zaklati u kurban, pa je rekao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao (i pokazao prstima) – a moji prsti bijahu kraći od njegovih i vrhovi jagodica na mojim prstima bijahu kraći od njegovih – te je kazao: 'Četvero nije dozvoljeno zaklati u kurban: ćoravo, čija

أَهْلِي وَجِيرَانِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ذَلِكَ شَاءَ لَحْمٍ فَقَالَ: إِنَّ عِنْدِي عَنَاقًا جَدَعَةً وَهِيَ خَيْرٌ مِنْ سَاتِي لَحْمٍ فَهَلْ تُجْزِي عَنِّي قَالَ نَعَمْ وَلَنْ تُجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ.

٢٨٠١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ غَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: صَلَّى خَالٍ لِي يُقَالُ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَأْنُكَ شَاءَ لَحْمٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي دَاجِنًا جَدَعَةً مِنَ الْمَعْرِ فَقَالَ: اذْبَحْهَا وَلَا تَصْلُحْ لِغَيْرِكِ.

٦. بَابُ مَا يُعْتَرَهُ مِنَ الصَّحَايَا

٢٨٠٢. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غَمَرَ التَّمْرِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ مَا لَا يَجُوزُ فِي الْأَصَابِحِ فَقَالَ: قَامَ بَيْنَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصَابِعِي أَقْصَرُ مِنْ أَصَابِعِهِ وَأَنَامِي أَقْصَرُ مِنْ أَنَامِيهِ فَقَالَ: أَرْبَعٌ لَا تُجْزِي فِي الْأَصَابِحِ فَقَالَ: الْعَوْرَاءُ بَيْنَ عَوْرَاهَا وَالْمَرِيضَةُ بَيْنَ مَرَضِهَا وَالْعَرْجَاءُ بَيْنَ ظَلْعُومِهَا وَالْكَبِيرُ الَّذِي لَا تَنْفَعِي قَالَ قُلْتُ

³⁹⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori, osim Ibn Madžea.

je ćoravost vidljiva; bolesno, čija je bolest vidljiva; hromo, čija je hromost očita i ono teško povrijeđene noge, da jedva hodi.' El-Bera je rekao: 'Ja se ne slažem ni da je (previše) mlado.', a Poslanik mu je na to kazao: 'Ono što prezireš, ostavi, ali ga nikome ne zabranjuj.'³⁹¹

2803. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Isa b. Junus. A ispričao nam je Ali b. Bahr b. Berijj, prenijevši od Isaa, isti smisao, on od Sevra, ovaj od Ebu Humejda er-Ruajnija, da je Jezid Zu-Misr kazao: "Došao sam Utbeu b. Abdu es-Sulemiju i rekao mi: 'Ebul-Velide, izišao sam (na pijacu) da bih sebi našao kurban, pa mi se ništa nije svidjelo, osim krezube, ali ja takvu ne odobravam (za kurban), pa šta ti kažeš?' 'Daj je meni.' – reče Ebul-Velid, a ja kazah: 'Subhanallah, meni nije dozvoljena, a kako može biti dozvoljena tebi?' On reče: 'Može, zato što ti sumnjaš, a ja ne sumnjam. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio za kurban brava bez uha, potpuno izvaljenog roga, ćoravog u jedno oko, onoga koji zbog slabosti ne može hoditi, onog slomljene noge i onog otkinutog uha, da mu se vidi ušni kanal.'" Spomenuo je sve prethodno opisane vrste koje nije dozvoljeno zaklati u kurban.

2804. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Šurejha b. Nu'mana, koji bijaše iskren

قَوْلِي أَكْرَهُ أَنْ يَكُونَ فِي السِّنِّ نَقْصٌ قَالَ مَا كَرِهْتَ فَدَعُهُ وَلَا تُحَرِّمُهُ عَلَى أَحَدٍ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: لَيْسَ لَهَا مَخٌ.

٢٨٠٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا ح. وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ بْنُ بَرِيٍّ حَدَّثَنَا عَيْسَى الْمَعْنَى عَنْ تَوْرٍ حَدَّثَنِي أَبُو مُحَمَّدٍ الرَّعْبِيُّ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ دُو مِصْرَ قَالَ: أَتَيْتُ عُتْبَةَ بْنَ عَبْدِ السَّلَامِيِّ فَقُلْتُ يَا أَبَا الْوَلِيدِ إِنِّي خَرَجْتُ أَلْتَمِسُ الضَّحَايَا فَلَمْ أَجِدْ شَيْئًا يُعْجِبُنِي غَيْرَ تَرْمَاءَ فَكَرِهْتُهَا فَمَا تَقُولُ قَالَ أَفَلَا جِئْتَنِي بِهَا قُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ تَجَوُّزُ عَنْكَ وَلَا تَجَوُّزُ عَنِّي قَالَ قَالَ نَعَمْ إِنَّكَ تَشْكُ وَلَا أَشْكُ إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمُضْفَرَةِ وَالْمُسْتَأْصَلَةِ وَالْبِخْقَاءِ وَالْمُسَيِّعَةِ وَكِسْرًا وَالْمُضْفَرَةَ الَّتِي تُسْتَأْصَلُ أَذْنُهَا حَتَّى يَبْدُو سِمَاحُهَا وَالْمُسْتَأْصَلَةَ الَّتِي اسْتَوْصِلَ قَرْنُهَا مِنْ أَصْلِهِ وَالْبِخْقَاءَ الَّتِي تُبْحَقُ عَيْنُهَا وَالْمُسَيِّعَةَ الَّتِي لَا تَتَّبِعُ الْعَنَمَ عَجَفًا وَضَعْفًا وَالْكَسْرَاءَ الْكَسِيرَةَ.

٢٨٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمِيمِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ شُرَيْجِ بْنِ التُّعْمَانِ وَكَانَ رَجُلٌ صَدِيقِي عَنْ

³⁹¹ Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

čovjek, da je Alija kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da (prilikom kupovine kurbanda) pazimo na oči i uši i da (za kurban) ne koljemo čoravu (životinju), kojoj je je uho odsječeno sprijeda, kojoj su uši sječene straga, onu kojoj su probušene uši, niti onu kojoj su uši uzdužno razrezane.”

Zuhejr kaže: “Upitao sam Ebu Ishaka: 'A je li spomenuo onu kojoj je odbijen rog?' 'Nije.' – odgovorio je. 'A šta je onda el-mukabele?' 'To je ona kojoj je uho sprijeda odsječeno.' 'A šta je el-mudabere?' – upitah, a on mi odgovori: 'To je ona kojoj je uho odsječeno odzada.' 'A šta je eš-šerka?' – upitah, te mi odgovori: 'To je ona kojoj je uho uzdužno rasječeno.' 'A šta je to el-harka?' – ponovo upitah. On reče: 'To je ona kojoj je uho probušeno, kao oznaka.’”³⁹²

2805. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Hišam b. Ebu Abdullah ed-Destevai – neki vele Hišam b. Sunbur – prenijevši od Katadea, on od Džureja b. Kulejba, a on od Alije: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je zabranio da se za kurban kolje životinja otkinutog uha ili roga.”³⁹³

Ebu Davud kaže: “Hadis je od Džureja Sedusija Basrije prenio samo Katade. Džurej b. Kulejb je prenio od Bešira b. el-Hasasije, a od njega je prenio samo Katade. Od Džerija Sedusije Basrija je prenio samo Katade, tj. Džurej b. Kulejb, a od Džerija b. Kulejba je prenio i Ebu Ishak eš-Šejbani (iz Kufe).”

عَلِيٌّ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَحْرِفَ الْعَيْنَ وَالْأُذُنَيْنِ وَلَا نُضْحِي بِعُورَاهُ وَلَا مُقَابِلَهُ وَلَا مُنَابِرَهُ وَلَا خَرْقَاهُ وَلَا شَرْقَاهُ قَالَ زُهَيْرٌ فَقُلْتُ لِأَيِّ إِسْحَاقٍ أَذْكَرَ عَضْبَةَ قَالَ لَا قُلْتُ فَمَا الْمُقَابِلَةُ قَالَ يُقَطِّعُ طَرَفَ الْأُذُنِ قُلْتُ فَمَا الْمُنَابِرَةُ قَالَ يُقَطِّعُ مِنْ مُؤَخَّرِ الْأُذُنِ قُلْتُ فَمَا الشَّرْقَاءُ قَالَ تُشَقُّ الْأُذُنُ قُلْتُ فَمَا الْخَرْقَاءُ قَالَ تُخْرَقُ أُذُنُهَا لِلْسَمَةِ.

٢٨٠٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الدَّسْتَوَائِيُّ وَيُقَالُ لَهُ هِشَامُ بْنُ سَنْبَرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ جُرَيْجِ بْنِ كَلَيْبٍ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُضْحَى بِعَضْبَاهُ الْأُذُنِ وَالْقَرْنِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: جُرَيْجٌ سُودِيُّ بَصْرِيُّ لَمْ يُحَدِّثْ عَنْهُ إِلَّا قَتَادَةَ.

³⁹² Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

³⁹³ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

2806. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Hišama, da je Katade kazao: “Upitao sam Seida b. el-Musejjeba: ‘Šta je to el-ea’dabu?’ On je rekao: ‘To je životinja kojoj je otkinuto pola, ili više (uha ili roga).’”

7. Za koliko osoba se kolju krava i deva

2807. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Abdulmelika, on od Ataa, da je Džabir b. Abdullah kazao: “Mi smo u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kao *mutemetti'a*³⁹⁴, klali kravu za sedam osoba koje su u njoj učestvovala.”³⁹⁵

(Klali smo kravu za sedam osoba i devu za sedam osoba. Klali smo kravu za sedam osoba koje su u njoj učestvovala i devu za sedam osoba koje su u njoj učestvovala)

2808. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Kajsa, on od Ataa, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Krava se kolje za sedam osoba, a i deva za sedam osoba.”³⁹⁶

2809. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ebuz-Zubejra el-Mekkija, da je Džabir b. Abdullah kazao: “Na Hudejbijji smo sa Allahovim Posla-

٢٨٠٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ مَا الْأَعْضَبُ قَالَ التَّصْفُ فَمَا قَوْلُهُ.

٧. بَابُ فِي الْبَقَرِ وَالْجَزُورِ عَنْ سَعْدِ بْنِ مَجْرٍ

٢٨٠٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنَّا نَتَمَتَّعُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَذْبِخُ الْبَقْرَةَ عَنْ سَبْعَةٍ وَالْجَزُورَ عَنْ سَبْعَةٍ نَشْتَرِكُ فِيهَا.

٢٨٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ قَيْسِ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَقْرَةُ عَنْ سَبْعَةٍ وَالْجَزُورُ عَنْ سَبْعَةٍ.

٢٨٠٩. حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِدِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ السَّكِّيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ: نَحَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

³⁹⁴ Temetu' je vrsta hadža kada je obavezan kurban.

³⁹⁵ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁹⁶ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

nikom, s.a.v.s., za sedam osoba klali devu, također i kravu za sedam osoba.”³⁹⁷

8. O ovci koja se zakolje u kurban za skupinu

2810. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Jakub el-Iskenderani, prenijevši od Amra, on od El-Muttaliba, da je Džabir b. Abdullah kazao: “Prisustvovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., klanjanju bajram-namaza na musalli. Kada je završio sa hutbom (govorom), sišao je sa minbera, a onda mu je doveden ovan. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga zakla, rekavši: *'Bismillahi, Allahu ekber/U ime Allaha, Allah je najveći!* Ovo je za mene i za one od mog ummeta koji ne kolju.”³⁹⁸

9. O tome da će imam kurban zaklati na musalli

2811. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ebu Usama, prenijevši od Nafia, a on od Ibn Omera:

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَدِيثِ الْبَدَنَةِ عَنْ سَبْعَةِ وَالْبَقَرَةَ عَنْ سَبْعَةٍ.

٨. بَاب فِي الشَّاةِ يُضَحَّى بِهَا عَنْ جَمَاعَةٍ

٢٨١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ يَعْنِي الْإِسْكَندَرَانِيَّ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْمُطَّلِبِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَضْحَى بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا قَضَى خُطْبَتَهُ نَزَلَ مِنْ مَنبَرِهِ وَأْتَانِي بِكَبْشٍ فَذَبَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهِ أَكْبَرُ هَذَا عَنِّي وَعَمَّنْ لَمْ يُضَحَّ مِنْ أُمَّتِي.

٩. بَاب الْإِمَامِ يَذْبَحُ بِالْمُصَلَّى

٢٨١١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَنَّ أَبَا أُسَامَةَ حَدَّثَهُمْ عَنْ أُسَامَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

³⁹⁷ Bilježe ga Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džam'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

³⁹⁸ Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*. A zabilježio je Ibn Ebu Šejbe od Enesa b. Malika, koji je kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je za kurban zaklao dva bijela rogata ovna. Kada je htio zaklati prvog, rekao je: ‘U ime Allaha. Allahu, ovo je u ime Tebe Tebi, od Muhammeda i njegove porodice.’, a kada je htio zaklati drugog, rekao je: ‘U ime Allaha. Allahu, ovo je u ime Tebe Tebi, od mojih sljedbenika koji Tebe, Jedinog, vjeruju.’”

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je svoj kurban klao na musalli. Isto to je činio i Ibn Omer.”³⁹⁹

10. O zadržavanju kurbanskog mesa

2812. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Ebu Bekra, on od Amre bint Abdurrahman, a ona od Aiše: “Ljudi su u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., navaljivali (u Medinu) da bi prisustvovali klanju kurbana. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi (onima koji su klali kurban) rekao: 'Zadržite jednu trećinu,⁴⁰⁰ a ostalo podijelite.' Nakon toga je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rečeno: 'Ljudi su prije imali veću korist od svojih kurbana. Topili su loj, a od njihovih koža su pravili mješine za vodu.', te Allahov Poslanik, a.s., reče: 'A zašto to i dalje ne činite (ili slično tome)?' Oni rekoše: 'Zabranio si nam da kurbansko meso zadržavamo više od tri dana.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaza: 'To sam vam zabranio zbog gladnih i siromašnih koji su (u vrijeme bajrama) dolazili (u Medinu). Zato sada i jedite, i dijelite, i zadržavajte (skladištite).'¹⁹⁹⁴⁰¹

كَانَ يَذْبَحُ أَضْحِيَّتَهُ بِالْمُصَلَّى وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَفْعَلُهُ.

١٠. بَابُ فِي حَبْسِ لُحُومِ الْأَضْحَايِ

٢٨١٢. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ سِعْفُ عَائِشَةَ تَقُولُ دَفَّ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ حَضْرَةَ الْأُضْحَى فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ادْخِرُوا الثُّلُثَ وَتَصَدَّقُوا بِمَا بَقِيَ قَالَتْ فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ كَانَ النَّاسُ يَنْتَفِعُونَ مِنْ ضَحَايَاهُمْ وَيَجْمَلُونَ مِنْهَا الْوَدَّكَ وَيَتَّخِذُونَ مِنْهَا الْأَسْقِيَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَمَا ذَاكَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَهَيْتَ عَنْ إِمْسَاكِ لُحُومِ الضَّحَايَا بَعْدَ ثَلَاثٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا نَهَيْتُكُمْ مِنْ أَجْلِ النَّافَةِ الَّتِي دَفَّتْ عَلَيْكُمْ فَكُلُوا وَتَصَدَّقُوا وَادْخِرُوا.

³⁹⁹ Bilježe ga El-Buhari u *Sabihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*. Abadi smatra da je lijepo da imam svoj kurban zakolje na musalli kako bi siromasi mogli vidjeti da se kolje i kako bi mogli dobiti mesa. Malik smatra da je imamu sunnet da svoj kurban zakolje na musalli, dok je imamu, po mišljenju drugih, klanje kurbana na musalli mustehab.

⁴⁰⁰ Može značiti i tri dana.

⁴⁰¹ Bilježe ga Muslim u *Sabihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

2813. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jezid b. Zurej'a, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od Ebul-Meliha, a on od Nubejšea,⁴⁰² da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Bili smo vam zabranili da jedete meso kurvana više od tri dana, kako bi svi dobili mesa. Sada imate više, Allah vam je dao izobilje, zato ga sada jedite, zadržavajte i dijelite, jer su ovi dani (bajrama) dani jela i pića i spominjanja Uzvišenog Allaha."⁴⁰³

11. O zabrani vezivanja (i gađanja) životinja, i lijepom postupku prema onoj koja se kolje

2814. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od Ebu Kilabea, on od Ebul-Eš'asa, da je Šeddad b. Evs kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spomenuo dvije osobine: "Allah je propisao dobročinstvo u svemu. Kada ubijate, ubijajte humano.' Drugi, osim Muslima, su kazali: 'Ubijajte na najhumaniji način, i kada koljete, koljite na najhumaniji način. Neka svako naoštri nož i neka olakša životinji koju kolje."⁴⁰⁴

2815. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši

٢٨١٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَدَّادُ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ نُبَيْشَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّا كُنَّا نَهَيْتَاكُمْ عَنْ لُحُومِهَا أَنْ تَأْكُلُوهَا فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ لِيَكُنِّي تَسَعَكُمْ فَمَدَّ جَاءَ اللَّهُ بِالسَّعَةِ فَكُلُوا وَادْخِرُوا وَانْحَرُوا أَلَا وَإِنَّ هَذِهِ الْأَيَّامَ أَيَّامٌ أَكَلٍ وَشُرْبٍ وَذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

١١. باب في النهي أن تصبر
البهائم والرفق بالذبيحة

٢٨١٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدِ الْحَدَّادِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْأَشْعَثِ عَنْ شَدَادِ بْنِ أُوَيْسٍ قَالَ: «خَصَلَتَانِ سَمِعْتُهُمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا قَالَ غَيْرُ مُسْلِمٍ: يَقُولُ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ وَلْيَجِدْ أَحَدَكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرِخْ ذَبِيحَتَهُ».

٢٨١٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّبْرِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: «دَخَلْتُ

⁴⁰² Nubejšea b. Abdullah el-Huzeli je ashab. Neki ga nazivaju Nubejšetulhajr. On spada među ashabe koji su od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prenijeli mali broj hadisa.

⁴⁰³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁰⁴ Zabilježili su ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osm El-Buharija.

od Hišama b. Zejda, koji je kazao: “Jednom prilikom sam sa Enesom ušao kod El-Hakema b. Ejuba, pa je (Enes) ugledao neke mladiće (ili je kazao: dječake) koji su vezali kokoš te je gađali (dok nije uginula), pa je rekao: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se životinje vezuju (mrcvare).’”⁴⁰⁵

12. O putnikovom klanju kurvana

2816. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Hammad b. Halid el-Hajjat, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od Ebuz-Zahirijjea, a on od Džubejra b. Nufejra, da je Sevban kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zaklao kurban, a onda rekao: ‘Sevbane, pripremi nam meso ove ovce.’ Njime sam ga hranio sve dok ne stigismo u Medinu.”⁴⁰⁶

13. O jedenju mesa životinja koje su zaklali sljedbenici drugih Knjiga⁴⁰⁷

2817. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Sabit el-Mervezi, kog je obavijestio Ali b. Husejn, prenijevši od svoga oca, on od Jezida en-Nahvija, a on od Ikrimea, da je Ibn Abbas kazao: “*Jedite ono pri čijem klanju je spomenuto Allahovo*

مَعَ أَنَسِ عَلَى الْحَكَمِ بْنِ أَيُّوبَ فَرَأَى فَنِيَانًا أَوْ غِلْمَانًا قَدْ نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا، فَقَالَ أَنَسُ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُضَبَّرَ الْبَهَائِمُ.

١٢. بَاب فِي الْمُسَافِرِ يُضْحِي

٢٨١٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدِ الْحَيَّاطِ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ أَبِي الرَّاهِرِيِّ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ يَا ثَوْبَانُ أَضْلِحْ لَنَا لَحْمَ هَذِهِ الشَّاةِ قَالَ فَمَا زِلْتُ أَطْعِمُهُ مِنْهَا حَتَّى قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ.

١٣. بَاب فِي ذَبَائِحِ أَهْلِ الْكِتَابِ

٢٨١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ ثَابِتِ بْنِ أَبِي عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «فَكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ» «وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذَكَّرْ

⁴⁰⁵ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

⁴⁰⁶ En-Nevevi tvrdi da je stav većine učenjaka da je putnik dužan zaklati kurban ukoliko ga nije zaklao kod kuće. Ebu Hanife i Ibrahim en-Nehai smatraju da musafir nije dužan zaklati kurban. Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁰⁷ Naravno, ovdje se misli na životinje čije je meso muslimanima dozvoljeno, a koje zakolju sljedbenici drugih Knjiga, hrišćani ili jevreji.

ime. (El-En'am, 118) i *Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime.* (El-En'am, 121) derogirano je, a iz toga je i izuzeo: *i dozvoljavaju vam se jela*⁴⁰⁸ *onih kojima je data Knjiga, i vaša jela su njima dozvoljena.* (El-Maide, 5)”

2818. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Israil, prenijevši od Simaka, a on od Ikrimea, da je Ibn Abbas o riječima Uzvišenog: *A šejtani navode šticeenike svoje da se sa vama raspravljaju.* (El-En'am, 121), rekao: “Oni govore: ‘Ono što Allah usmrta, ne jedite, a ono što vi zakoljete, jedite’, pa je Allah objavio: *Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime.*”⁴⁰⁹

2819. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Imran b. Ujejne, prenijevši od Ataa b. es-Saiba, on od Seida b. Džubejra, da je Ibn Abbas kazao: “Jevreji su došli Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekli: ‘Jedemo ono što sami usmrtimo, a ne jedemo ono što Allah usmrta.’, pa je Uzvišeni Allah objavio: *Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime.*”⁴¹⁰

اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ) فَتَسِيحَ وَاسْتَتْفَى مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ «طَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ».

٢٨١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أُنْبَأَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا سِمَاكٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ «وَأَنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ» يَقُولُونَ: مَا دَبَّحَ اللَّهُ فَلَا تَأْكُلُوهُ، وَمَا دَبَّحْتُمْ أَنْتُمْ فَكُلُوهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ «وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ».

٢٨١٩. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «جَاءَتِ الْيَهُودُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: نَأْكُلُ مِمَّا قَتَلْنَا، وَلَا نَأْكُلُ مِمَّا قَتَلَ اللَّهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى «وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ» إِلَى آخِرِ الْآيَةِ».

⁴⁰⁸ Pod jelima se misli, tvrdi Abadi i mnogi mufesiri, na meso životinja (koje su muslimanima dozvoljene), a koje oni zakolju.

⁴⁰⁹ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

⁴¹⁰ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

14. O jedenju mesa deva kojima su beduini, natječući se, presjekli nožne tetive

1820. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hammad b. Mus'ade, prenijevši od Avfa, on od Ebu Rejhanea, a on od Ibn Abbasa: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio jedenje mesa od deva kojima su beduini presjekli nožne tetive."⁴¹¹

Ebu Davud kaže: "Gundur ga je zaustavio na Ibn Abbasu. Ebu Rejhane se zvao Abdullah b. Metar."

15. O klanju komadom kamena

2821. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebul-Ahves, prenijevši od Seida b. Mesruka, on od Abajea b. Rifaa, a on od svoga oca, da je njegov djed Rafia b. Hadidž kazao: "Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, mi ćemo se sutra susresti s neprijateljem, a nećemo imati nož, pa možemo li (životinje) klati komadom kamena ili rubom štapa?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Budi hitar i požuri s klanjem. Čime se god prolije krv i pritom spomene Allahovo ime – to jedite, samo ne kolji zubima niti noktima,

١٤. باب ما جاء في أكل معاقرّة الأعراب

٢٨٢٠. حدثنا هارون بن عبد الله قال أخبرنا حماد بن مسعدة عن عوف عن أبي رجحانة عن ابن عباس قال: أتاني رسول الله صلى الله عليه وسلم عن معاقرّة الأعراب.

قال أبو داود: غندر أوقفه على ابن عباس. قال أبو داود: اسم أبي رجحانة عبد الله بن مطير

١٥. باب الذبيحة بالمروة

٢٨٢١. حدثنا مسدد قال أخبرنا أبو الأخرص قال أخبرنا سعيد بن مسروق عن عبيدة بن رفاعه عن أبيه عن جده رافع بن خديج قال: أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلت: يا رسول الله إنا نلقى العدو غداً وليس معنا منى أفندبح بالمروة وشقة العصا؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أرئ أو اغيل ما أنهر الدم وذكر اسم الله عليه فكلوا ما لم يكن سن أو ظفر وسأخذتكم عن ذلك أما السن فعظم،

⁴¹¹ Kod beduina je bio običaj da se dvojica natječu ko će presjeći više tetiva na devama. Činili su to radi nama (dokazivanja). Allahov Poslanik, s.a.v.s., je muslimanima zabranio meso takvih životinja zbog toga što je to njima rađeno radi nama i one se tretiraju kao životinje koje su zaklane u nečije drugo, a ne u Allahovo ime.

zato što je zub vrsta kostiju, a Abesinci su nokat koristili umjesto noža.' Ljudi su krenuli naprijed i ubrzo osvojili ratni plijen. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bijaše u pozadini. Požurili su sa kazanima (pa je voda proključala). Allahov Poslanik, s.a.v.s., naiđe pored kazana i naredi da se izvrnu, a onda im je podijelio plijen. Dijelio ga je tako što je sa jednom devom izjednačavao deset brava. U tom momentu im je pobjegla jedna deva, a među ljudima bijaše vrlo malo konja. Jedan čovjek na nju odape strijelu i, s Allahovom pomoći, zaustavi je. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Nekada ove domaće životinje podivljaju. U tom slučaju sa njima postupite kako je ovaj postupio.'⁴¹²

2822. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog su obavijestili Abdulvahid b. Zijad i Hammad, isti smisao, prenijevši od Asima, a on od Eš-Šabija, da je Muhammed b. Safvan ili Safvan b. Muhammed kazao: "Ulovio sam dva zeca i zaklao ih komadom kamena. O tome sam upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i on mi je rekao da ih mogu jesti."

2823. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Jakub, prenijevši od Zejda b. Eslema, a on od Ataa b. Jesara, da je neki čovjek iz plemena Benu Hari-se čuvao devu muzaru u jednom klancu pored Uhuda. Ona se razboljela i htjela uginuti, a nije je imao čime zaklati. Uzeo

وَأَمَّا الظَّفَرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ، وَتَقَدَّمَ بِهِ سَرْعَانٌ مِنَ التَّائِسِ فَتَعَجَّلُوا فَأَصَابُوا مِنَ الْعَنَائِمِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ التَّائِسِ فَتَضَبُّوا قُدُورًا، فَمَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقُدُورِ فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِئَتْ وَوَسَمَ بَيْنَهُمْ فَعَدَلَ بَعِيرًا بِعَشْرِ شِيَاءٍ، وَتَدَّ بَعِيرٌ مِنْ إِبِلِ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ خَيْلٌ، فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَّهَ اللَّهُ فَقَالَ التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ لِهَيْذِهِ النَّهَائِمِ أَوَائِدَ كَأَوَائِدِ الْوَحْشِ وَمَا فَعَلَ مِنْهَا هَذَا فَأَفْعَلُوا بِهِ مِثْلَ هَذَا.

٢٨٢٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَنَّ عَبْدَ الْوَاحِدِ بْنَ زِيَادٍ وَحَمَادًا - الْمَعْفَى وَاحِدٌ - حَدَّثَاهُمَا عَنْ عَاصِمِ بْنِ شُعْبَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ صَفْوَانَ - أَوْ صَفْوَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ - قَالَ: «إِصْدَتْ أُرْتَبِينَ قَدْ بَجَّحْتُهُمَا بِمَرَوْهٍ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُمَا، فَأَمَرَنِي بِأَكْلِهِمَا».

٢٨٢٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عِظَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي حَارِثَةَ: «أَنَّهُ كَانَ يَرْعَى لِغَحَّةٍ بِسَفْبٍ مِنْ شِعَابٍ أَحَدٌ فَأَخَذَهَا الْمَوْتَ وَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا يَنْحَرُهَا بِهِ فَأَخَذَ وَتَدَّ فَوَجَّأَ بِهِ فِي لَبَّتِهَا حَتَّى أَهْرَبَتْ».

⁴¹² Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori.

je šatorski klin i njime udario po gornjem dijelu prsa dok joj nije pustio krv. Potom je otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i o tome ga obavijestio, a on mu je rekao da može jesti njeno meso.

2824. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Simaka b. Harba, a on od Murrija b. Katarrija, da je Adij b. Hatim upitao: "Allahov Poslaniče, ukoliko neko ulovi nešto, a kod sebe nema nož, može li to zaklati kamenom ili šiljkom štapa" On reče: "Pusti krv čime hoćeš i pri tome spomeni Allahovo ime."⁴¹³

16. O klanju strmoglavljene životinje

2825. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Ebul-Ušraa, da je njegov otac upitao: "Allahov Poslaniče, da li se (šerijatsko) klanje obavlja samo u predjelu grla i gornjeg dijela prsa?" On reče: "Ako (životinju kopljem ili strijelom) ubodeš i u but, to ti je dovoljno."⁴¹⁴

Ebu Davud kaže: "Ovo važi samo za strmoglavljene i podivljale životinje."

دَمَهَا، ثُمَّ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ، فَأَمَرَهُ بِأَكْلِهَا.

٢٨٢٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ

أَخْبَرَنَا حَمَّادٌ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ

مُرِّيِّ بْنِ قَطْرِيٍّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ

قَالَ: «قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ أَحَدَنَا

أَصَابَ صَيْدًا وَلَيْسَ مَعَهُ سِكِّينٌ أَيْدُبِخُ

بِالْمَرْوَةِ وَشِقَّةِ الْعَصَا؟ فَقَالَ: أَمْرٌ لَدَمِ

بِمَا شِئْتَ وَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ.»

١٦. باب في ذبيحة المتردية

٢٨٢٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ أَخْبَرَنَا

حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي الْعُشْرَاءِ عَنْ أَبِيهِ

أَنَّهُ قَالَ: «يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا تَكُونُ الذَّكَاءَ

إِلَّا مِنَ اللَّبْيَةِ أَوْ الْحَلْقِيِّ؟ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ طَعَنْتَ فِي

فَخِذِّهَا لَا تَجْزَأُ عَنْكَ.»

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: لَا يَضْلَعُ هَذَا إِلَّا فِي الْمُرْتَدِيَّةِ

وَالْمُتَوَحِّشِ.

⁴¹³ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴¹⁴ Poznato je da se šerijatsko klanje obavlja tako što se sve životinje, osim kamile, kolju ispod vrata. Kamila se kolje tako što se ubada nožem u dno vrata, u predjelu prsa. Ebu Ušraovom ocu je to bilo jasno. Međutim, nije mu bilo jasno šta činiti ukoliko se životinja ne mogne uhvatiti i zaklati na takav način. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio da je u takvim situacijama dovoljno ubosti životinju u bilo koji dio tijela, pa čak i u but, samo da bi krv otekla.

17. O pretjerivanju u klanju

2826. ISPRIČALI SU NAM Hennad b. es-Serijj i El-Hasan b. Isa, Ibnul-Mubarekov štićenik, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Ma'mera, on od Amra b. Abdullaha, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa. Ibn Isa je dodao: i Ebu Hurejrea, koji su kazali: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio klanje šejtanskom vrpcom." Ibn Isa je kazao: "To je klanje kod kog se prereže samo koža, a ne vratne žile, i onda se tako ostavi dok ne uquine."

Ebu Davud kaže: "Za Amra b. Abdullaha neki kažu i Amr b. Berk. Ikrime je odsjeo kod njegovog oca u Jemenu. Kada bi Ma'mer od njega prenosio, rekao bi: Amr b. Abdullah. A kada bi od njega prenosili stanovnici Jemena ne bi ga oslovljavali imenom."

18. O klanju zametka

2827. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, kog je obavijestio Ibnul-Mubarek. A ispričao nam je i Musedded, prenijevši od Hušejma, on od Mudžalida, on od Ebul-Veddaka, da je Ebu Seid kazao: "Pitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o zametku, pa je rekao: 'Jedite ga ako hoćete.'" Musedded je kazao: "Rekli smo: 'Allahov Poslaniče, mi zakoljemo devu, kravu ili ovcu, i u njenom stomaku nađemo zametak. Hoćemo li ga baciti ili ćemo ga jesti?' On je rekao: 'Jedite ga ako hoćete, jer se klanje njegove majke smatra i njegovim klanjem.'⁴¹⁵

١٧. بَاب فِي الْمُبَالَغَةِ فِي الذَّبِيحِ

٢٨٢٦. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ وَالْحَسَنُ بْنُ عَيْسَى مَوْلَى ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ زَادَ ابْنُ عَيْسَى وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَرِيظَةِ الشَّيْطَانِ.

زَادَ ابْنُ عَيْسَى فِي حَدِيثِهِ وَهِيَ الَّتِي تُذْبَحُ فَيَقْطَعُ الْجِلْدَ وَلَا تُفْرَسُ الْأَوْتَانِجُ ثُمَّ تُتْرَكُ حَتَّى تَمُوتَ.

١٨. بَاب مَا جَاءَ فِي ذِكَاةِ الْجَنِينِ

٢٨٢٧. حَدَّثَنَا الْقَعْتَبِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ ح. وَحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ مَجَالِيدٍ عَنْ أَبِي السُّوْدَاكِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجَنِينِ فَقَالَ: كُلُّهُ إِنْ شِئْتُمْ وَقَالَ مُسَدَّدٌ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَنْحَرُ النَّاقَةَ وَنَذْبَحُ الْبَقْرَةَ وَالشَّاةَ فَتَجِدُ فِي بَطْنِهَا الْجَنِينِ أَمْ نَأْكُلُهُ قَالَ كُلُّهُ إِنْ شِئْتُمْ فَإِنَّ ذِكَاةَ ذِكَاةِ أُمَّه.

⁴¹⁵ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

2828. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Ishak b. Ibrahim b. Rahevejh, prenijevši od Attaba b. Bešira, on od Ubejdullaha b. Ebu Zijada el-Kaddaha el-Mekkija, ovaj od Ebuz-Zubejra, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Klanje zametka se računa klanjem njegove majke.”

19. O jedenju mesa za koje se ne zna da li je nad njim spomenuto Allahovo ime

2829. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad. A ispričao nam je i El-Ka'nebi, prenijevši od Malika. Također nam je ispričao Jusuf b. Musa, prenijevši od Sulejmana b. Habbana i Muhadira,⁴¹⁶ on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše – a nisu spomenuli: od Hammada i Malika, a on od Aiše, da su upitali: “Allahov Poslanice, ljudi koji su nedavno primili islam donose nam meso, a ne znamo da li su (pri klanju) spomenuli Allahovo ime, pa da li da ga jedemo?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Spomenite Allahovo ime i jedite.”⁴¹⁷

٢٨٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ رَاهَوِيَةَ حَدَّثَنَا عَتَّابُ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا عَبِيدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زَيْنَادٍ الْقَدَّاحُ الْمَكِّيُّ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَكَاةُ الْحَبْنَيْنِ ذَكَاةُ أُمَّهِ.

١٩. بَابُ مَا جَاءَ فِي أَكْلِ اللَّحْمِ لَا يُذْرَى أَذْكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا

٢٨٢٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ح. وَحَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ ح. وَحَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ وَتَحَاظِرُ الْمَعْنَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ وَلَمْ يَذْكُرَا عَنْ حَمَّادٍ وَمَالِكٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قَوْمًا حَدِيثُوا عَهْدٍ بِالْجَاهِلِيَّةِ يَأْتُونَ بِلَحْمَانِ لَا نَذْرِي أَذْكَرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَمْ لَمْ يَذْكُرُوا أَفَنَأْكُلُ مِنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَمُّوا اللَّهَ وَكُلُوا.

⁴¹⁶ Muhadir b. el-Muverri el-Kufi je bio iskren prenosilac, ali je bio sklon previdima. Pripadao je devetoj generaciji prenosilaca. Umro je 206. godine po Hidžri. Od njega su hadise prenijeli El-Buhari u *Sahihu*, ali muallak-hadise, Muslim u *Sahihu*, te Ebu Davud i En-Nesai u *Sunenima*.

⁴¹⁷ Da li je spominjanje Allahovog imena prilikom klanja obavezno ili nije, i da li je dozvoljeno jesti meso životinje pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, sporno je među islamskim pravnicima. Eš-Šafi, Malik, Ahmed b. Hanbel smatraju da je spominjanje Allahovog imena prilikom klanja mustehab i da nije obavezno, te je dozvoljeno jedenje mesa životinje pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, svejedno da li je Allahovo ime ispušteno u zaboravu ili namjerno.

20. O prinošenju žrtve u mjesecu redžebu

2830. ISPRIČAO NAM JE Musedded, a ispričao nam je i Nasr b. Ali, prenijevši od Bišra b. el-Muffedala, isti smisao, on od Halida el-Hazzaija, on od Ebu Kilabea, a on od Ebul-Meliha da je Nubejše rekao: "Neki čovjek je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: 'Mi smo u predislamsko doba prinosili žrtvu u redžebu, pa šta nam sada naređuješ?' On reče: 'Koljite (kurban) iz pokornosti prema Allahu (ako hoćete) i u redžebu i u ostalim mjesecima, i njime hranite siromašne.' 'Mi smo u predislamsko doba prakticirali da žrtvuemo prvenče, pa šta nam sada naređuješ?' 'Svaka deva koja je na ispaši i ima prvenče neka ga hrani dok ne poraste i postane deva.' Nasr kaže: 'Tada na njoj prenosi prtljag hadžija ili je, pak, zakolji i podijeli njeno meso.' Halid kaže: 'Mislim da je rekao: putnicima namjernicima. To ti je bolje. Upitao sam Ebu Kilabea: 'Koliko je bilo deva na paši koje su imale prvenče?' (Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se zakolju.) 'Stotinu.' – odgovorio je."⁴¹⁸

Ebu Hanife, Muhammed, Ebu Jusuf, Sufjan es-Sevri i Ishak b. Rahevejh smatraju da je spominjanje Allahovog imena prilikom klanja životinje vadžib, i ko bi namjerno propustio spominjanje Allahovog imena prilikom klanja životinje, njeno meso ne bi bilo dozvoljeno. A ako bi ga ispustio iz zaborava, dozvoljeno ga je jesti, s tim da se Allahovo ime spomene prilikom jela.

Ibn Sevr, Davud, Ibn Sirin i Eš-Šabij smatraju da je spominjanje Allahovog imena prilikom klanja životinje obavezno, i ko bi ga propustio, namjerno ili iz zaborava, takvo meso ne bi bilo dozvoljeno jesti. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari u *Sahihu* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁴¹⁸ Predislamski Arapi su prakticirali, čim se rodi prvo mladunče deve, koze ili ovce, da ga prinesu kao žrtvu svojim božanstvima, vjerujući da će mladunčad

٢٠. بَاب فِي الْعَتِيرَةِ

٢٨٣٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ ح. وَحَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ بِشْرِ بْنِ الْمُفَضَّلِ الْمَعْنَى حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَنَاءُ عَنْ أَبِي فَلَابَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ قَالَ قَالَ نُبَيْشَةُ نَادَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا كُنَّا نَعْتِزُ عَتِيرَةً فِي الْجَاهِلِيَّةِ فِي رَجَبٍ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ اذْبَحُوا لِلَّهِ فِي أَيِّ شَهْرٍ كَانَ وَتَرُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَأَطِعُوا قَالَ إِنَّا كُنَّا نُفَرِّغُ فَرَعًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ فِي كُلِّ سَائِمَةٍ فَرَعٌ تَغْدُوهُ مَاشِيَتِكَ حَتَّى إِذَا اسْتَحْمَلَ قَالَ نَصْرُ اسْتَحْمَلَ لِلْمَحْجِيحِ ذَبَحْتَهُ فَتَصَدَّقْتَ بِلَحْمِهِ قَالَ خَالِدٌ أَحْسَبُهُ قَالَ عَلَى ابْنِ السَّيْلِيِّ فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ قَالَ خَالِدٌ قُلْتُ لِأَبِي فَلَابَةَ كَمْ السَّائِمَةُ قَالَ مِائَةٌ.

2831. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Seida, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “(Po islamu) u mjesecu redžebu nema žrtvovanja prvenčeta niti bilo kakve druge žrtve.”⁴¹⁹

2832. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, a on od Seida, koji je kazao: “El-Fere'u je prvo devino mladunče. Prinosili su ga kao žrtvu svojim božanstvima.”⁴²⁰

2833. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Abdullaha b. Osmana b. Husajma, on od Jusufa b. Maheka, on od Hafse bint Abdurrahman, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio (da) na svakih pedeset ovaca (dajemo) jednu ovcu.”

Ebu Davud kaže: “Neki su kazali: ‘El-Fere'u je prvo devino mladunče. Prinosili su ga kao

٢٨٣١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا فَرَعٌ وَلَا عَيْبَرَةٌ.

٢٨٣٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ سَعِيدٍ قَالَ: الْفَرَعُ أَوَّلُ التَّنَاجِ كَانَ يُنْتَجُ لَهُمْ فَيَذْبَحُونَهُ.

٢٨٣٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ حُثَيْمٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ كُلِّ خَمْسِينَ شَاةً شَاةً.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ بَعْضُهُمُ الْفَرَعُ أَوَّلُ مَا تُنْتَجُ الْإِبِلِ كَانُوا يَذْبَحُونَهُ لِطَوَائِعِيهِمْ ثُمَّ

koja će se rađati kasnije, zahvaljujući toj žrtvi, biti bolja i naprednija. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ovakvu praksu dokinuo i umjesto toga im preporučio da puste da ta mladunčad odrastu i da onda, u ime Allaha, sa njim opslužuju hadžije ili ih tada pokolju i njima nahrane hadžije ili putnike namjernike. Također su prakticirali da prinose žrtve u mjesecu redžebu i na taj način veličaju ovaj mjesec, jer je to prvi od mjeseci u kojima je zabranjeno prolijevanje krvi. Takvu praksu je Muhammed, s.a.v.s., dokinuo, a umjesto toga im je kazo da u bilo kom mjesecu mogu dobrovoljno zaklati kurban i njegovim mesom, u ime Allaha, počastiti siromašne muslimane, ne vezujući prinošenje žrtve ni za jedan mjesec posebno, osim obaveznog kurbanu koji se kolje isključivo u mjesecu zul-hidžetu. Ovaj hadis su zabilježili En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴¹⁹ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

⁴²⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

žrtvu svojim božanstvima, potom jeli njegovo meso, a kožu bacali na drvo. El-Atire je bila žrtva koju su prinostili prvih deset dana mjeseca redžebe.”

21. O akiki

2834. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ataa, on od Habibe bint Mejsera, da je Ummu Kurz el-Kabijjka čula da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “(Sedmi dan po rođenju djeteta) za muško dijete zakoljite dva jednaka brava, a za žensko jednog.”⁴²¹

Ebu Davud je rekao: “Čuo sam Ahmeda kada je kazao da riječ *mukafetani* znači: *dva približno jednaka brava.*”

2835. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ubejdullaha b. Ebu Jezida, on od svoga oca, a on od Sibaa b. Sabita, da je Ummu Kurz kazala: “Čula sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je kazao: ‘Ne dirajte ptice, ostavite ih u njihovom gnijezdu (na njihovom mjestu).’⁴²² Čula sam ga kada je rekao i ovo: ‘Za dječaka (sedmi dan) treba zaklati

يَأْكُلُونَهُ وَيُلْقَى جِلْدُهُ عَلَى الشَّجَرِ وَالْعَتِيرَةَ فِي الْعَشْرِ الْأَوَّلِ مِنْ رَجَبٍ.

٢١. بَاب فِي الْعَقِيقَةِ

٢٨٣٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ حَبِيبَةَ بِنْتِ مَيْسَرَةَ عَنْ أُمِّ كُرَيْزِ الْكَعْبِيِّيَّةِ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ مُكَافِفَتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاءٌ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ قَالَ مُكَافِفَتَانِ أَيْ مُسْتَوِيَتَانِ أَوْ مُقَارِبَتَانِ.

٢٨٣٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سِبَاعِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أُمِّ كُرَيْزِ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَوْرُوا الظَّمِيرَ عَلَى مَكَنَاتِهَا قَالَتْ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاءٌ لَا يَضُرُّكُمْ أَذْكَرَانَا كُنَّ أُمَّ إِنَانَا.

⁴²¹ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami’u*.

⁴²² U predislamsko doba Arapi su prakticirali da pred polazak na put odu do gnijezda u kome leži ptica i da je istjeraju iz njega. Ukoliko bi ona prhnula na desnu stranu, smatrao bi da je za njega dobro da putuje i krenuo bi na put, a ukoliko bi prhnula na lijevu stranu, smatrao bi da putovanje nije dobro za njega i odustao bi. Ovim i sličnim hadisima Allahov Poslanik, a.s., je takvu praksu dokinuo i zabranio.

dva, a za djevojčicu jednog brava, nebitno jesu li bravi muški ili ženski.”⁴²³

2836. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, preni-jevši od Ubejdullaha b. Ebu Jezida, on od Sibaa b. Sabita, a on od Ummu Kurz, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “(Sedmi dan po rođenju djeteta) za muško dijete zakoljite dva jednaka brava, a za žensko jednog brava.”⁴²⁴

Ebu Davud kaže: “Ovaj Sufjanov hadis, bez riječi: a on je prenio od svoga oca, je ispravan, dok je u Sufjanovom hadisu, u kome stoji: a on od svoga oca, previd.”

2837. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer en-Nemiri, kog je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katadea, on od El-Hasana, ovaj od Semurea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Svaki dječak je talac svoje akike.⁴²⁵ Sedmi dan će mu se zaklati kurban, obrijati glava i pomazat će se njegovom krvlju.” Kada bi neko upitao Ebu Katadea o tome kako će se pomazati krvlju, rekao bi: “Kada zakolješ kurban, uzet ćeš njegove

٢٨٣٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ
عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي زَيْدٍ عَنْ سَبَّاحِ بْنِ
ثَابِتٍ عَنْ أُمِّ كُرَيْزٍ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَنِ الْغُلَامِ شَاتَانِ
مِثْلَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاءَةٌ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا هُوَ الْحَدِيثُ وَحَدِيثُ
سُفْيَانَ وَهَمَّ.

٢٨٣٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غُمَرَ التَّمْرِيُّ
حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنِ الْحَسَنِ
عَنْ سَمُرَةَ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ غُلَامٍ رَهِينَةٌ بِعَقِيْقَتِهِ
تُذْبِحُ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ وَيُحْلَقُ رَأْسُهُ وَيُدْعَى
فَكَانَ قَتَادَةُ إِذَا سُئِلَ عَنِ الدَّمِ كَيْفَ
يُضَعُّ بِهِ قَالَ إِذَا ذَبَحْتَ الْعَقِيْقَةَ أَخَذْتَ
مِنْهَا صَوْفَةً وَاسْتَقْبَلْتَ بِهَا أَوْدَاجَهَا ثُمَّ

⁴²³ Bilježe ga En-Nesai u *Sunenu*, u cijelosti i Et-Tirmizi u *Džami'u*, u nešto kraćem obliku.

⁴²⁴ Na temelju spomenutih hadisa, većina učenjaka smatra da je sunnet, onome ko je u mogućnosti, da, na ime muškog djeteta, zakolje dva, a na ime ženskog jednog brava. Malik tu ne pravi nikakvu razliku. On smatra da je sunnet i na ime muškog, a i ženskog djeteta zaklati po jednog brava. Kao dokaz navodi Ibn Abbasov hadis: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., i je za Hasana i za Husejnu (sedmi dan) zaklao po jednog brava.”

⁴²⁵ Ahmed b. Hanbel kaže da se dijete neće moći zauzimati za svoje roditelje na Sudnjem danu ukoliko mu nije zaklana akika. Neki učenjaci, pak, kažu da ove riječi znače da je akika obavezna.

vune, staviti je pored vratnih žila da po njoj pokapa krv, a onda ćeš je staviti djetetu na sredinu glave da mu se, poput konca, slije niz glavu. Potom ćeš mu oprati glavu i obrijati je.”⁴²⁶

Ebu Davud kaže: “Riječ *judemma/pomazati krvlju* je Hemmamov previd. Drugi su kazali *ve jusemma/i nadjenut će mu se ime*, a Hemmam je rekao: *ve judemma/i pomazat će se krvlju*. Po ovome se neće postupiti.”

2838. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, kog je obavijestio Ibn Ebu Adij, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od El-Hasana, a on od Semurea b. Džunduba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Svaki dječak je taoc svoje akike. Za njega će se sedmi dan zaklati kurban, obrijat će mu se glava i nadjenuti ime.”⁴²⁷

Ebu Davud kaže: “Hadis u kome stoji: ‘...i nadjenut će mu se ime’ umjesto: ‘...pomazat će se kurbanskom krvlju’ je pouzdaniji. Tako su kazali Selam b. Ebi Muti’a, prenijevši od Katadea i Ijas b. Dagfel i Eš’as od El-Hasana. Eš’as je prenio od El-Hasana da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: ‘...i nadjet će mu se ime.’”

2839. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši

تَوَضَّعَ عَلَى يَأْفُوخِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَسِيلَ عَلَى رَأْسِهِ مِثْلَ الْخَيْطِ ثُمَّ يَغْسِلُ رَأْسَهُ بَعْدَ وَجْحَلَى

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهَذَا وَهُمْ مِنْ هَمَّامٍ وَيُدْتَى
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: خُولِفَ هَمَّامٌ فِي هَذَا الْكَلَامِ
وَهُوَ وَهُمْ مِنْ هَمَّامٍ وَإِنَّمَا قَالُوا يُسَى
فَقَالَ: هَمَّامٌ يُدْتَى

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَلَيْسَ يُؤْخَذُ بِهِنَا.

٢٨٣٨. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ
أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ
الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ غُلَامٍ
رَهِينَةٌ بِعَقِيمَتِهِ تُذْبَحُ عَنْهُ يَوْمَ سَابِعِهِ
وَيُجْلَى وَيُسَى

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَيُسَى أَصَحُّ كُنَّا قَالَ سَلَامٌ
بْنُ أَبِي مُطَيْعٍ عَنْ قَتَادَةَ وَإِيَّاسِ ابْنِ دَعْمَلٍ
وَأَشْعَثُ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ وَيُسَى وَرَوَاهُ
أَشْعَثُ عَنْ الْحَسَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُسَى.

٢٨٣٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ بْنُ حَمَّانَ

⁴²⁶ Abadi kaže da je u mnogim hadisima derogiran čin mazanja djeteta kurbanskom krvlju. Jedan od takvih hadisa je i Ebu Burejdeov hadis koji će biti naveden nešto kasnije na kraju ovoga poglavlja.

⁴²⁷ Iz ovog hadisa vidimo da će se djetetu kurban zaklati sedmi dan po rođenju. Međutim, ukoliko se to ne uradi sedmog dana, može se učiniti i četrnaestog ili dvadeset i prvog dana. El-Bejheki bilježi od Burejdea da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Akika će se zaklati sedmog, četrnaestog ili dvadeset i prvog dana po rođenju djeteta.”

od Hišama bint Hassana, on od Hafse bint Sirin, ona od Rebbaba, a on od Sulejmana b. Amira ed-Dabbijja da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dječaka sljeduje kurban. Sedmog dana mu zakoljite kurban i odstranite od njega ono što mu smeta.”⁴²⁸

2840. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Halef, kog je obavijestio Abdula’la, prenijevši od Hišama, da je El-Hasan govorio: “Odstranjenje onoga što smeta podrazumijeva brijanje glave.”

2841. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ma’mer Abdullah b. Amr, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Ejuba, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (sedmi dan) za Hasana i Husejna zaklao po ovna.”⁴²⁹

2842. ISPRIČAO NAM JE El-Ka’nebi, kog je obavijestio Davud b. Kajs, prenijevši od Amra b. Šuajba. A ispričao nam je Muhammed b. Sulejman el-Enbari, kog je obavijestio Abdulmelik b. Amr, prenijevši od Davuda, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a mislim da je njegov djed kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitan o akiki, pa je rekao: ‘Allah ne voli neposlušnost.’ – kao da je prezirao naziv – a onda je kazao: ‘Kome se rodi dijete, pa za njega želi zaklati kurban, neka za dječaka zakolje dva jednaka brava, a za djevojčicu jednog.’

عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سَيْرِينَ عَنِ الرَّبَابِ
عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرِ الصَّبِيِّ قَالَ: قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَعَ
الْعَلَامِ عَقِيقَتُهُ فَأَهْرِيقُوا عَنْهُ دَمًا
وَأَمِيطُوا عَنْهُ الْأَدَى.

٤٨٤٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلْفٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنِ الْحَسَنِ أَنَّهُ
كَانَ يَقُولُ إِمَامَةً الْأَدَى حَلْقُ الرَّأْسِ.

٤٨٤١. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ
عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو
عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقَى عَنِ
الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ كَبْشًا كَبْشًا.

٤٨٤٢. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ
قَيْسٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ أَنَّ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح. وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ
يَعْنِي ابْنَ عَمْرٍو عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَمْرٍو
بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ أَرَاهُ عَنْ جَدِّهِ قَالَ:
سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
عَنِ الْعَقِيقَةِ فَقَالَ: لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْعُمُوقَ
كَأَنَّهُ كِرَّةُ الْإِسْمِ وَقَالَ مَنْ وُلِدَ لَهُ وَلَدٌ
فَأَحَبَّ أَنْ يَنْسُكَ عَنْهُ فَلْيَنْسُكْ عَنِ
الْعَلَامِ سَاتَانِ مَكَايِفَتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ

⁴²⁸ Abadi kaže da se pod *onim što mu smeta* misli na kosu, a neki vele da se to odnosi i na obrezivanje (sunetluk). Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari u *Sahihu* (kao mevkuf-hadis), te En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴²⁹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

Upitan je o žrtvovanju prvenčeta, pa je rekao: "Žrtvovanje prvenčeta je dužnost, ali je bolje pričekati dok ne odraste dvije ili tri godine, pa ga onda dati udovici kojoj je potrebno, ili na njemu prenositi stvari na Allahovom putu; bolje je to nego ga zaklati, jer mu se meso lijepi za kožu zbog mršavosti. Za to vrijeme ostavi posudu za mužu i pusti ga neka doji devu."

2843. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Sabit, kog je obavijestio Ali b. el-Husejn, prenijevši od svoga oca, a on od Abdullaha b. Burejdea, da je Ebu Burejde rekao: "U predislamsko doba smo prakticirali, kada se nekome rodi dječak, da zakolje ovcu i glavu mu namaže njenom krvlju. Dolaskom islama mi bismo klali ovcu, brijali (djetetu) glavu i mazali je šafranom."⁴³⁰

شَاةٌ وَسُئِلَ عَنِ الْفَرَعِ قَالَ وَالْفَرَعُ حَقٌّ وَأَنْ تَتْرُكُوهُ حَتَّى يَكُونَ بَعُثْرًا شُغْرَبًا ابْنَ مَخَاضٍ أَوْ ابْنَ لَبُونٍ فَتُعْطِيَهُ أَرْمَلَةً أَوْ تَحْمِلَ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذْبَحَهُ فَيَلْزَقَ لَحْمُهُ بِوَبِيرِهِ وَتَكْفَأَ إِنَاءَهُ وَتَوَلَّهُ نَافَتَكَ.

٢٨٤٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ نَابِيتٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي بُرَيْدَةَ يَقُولُ كُنَّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِذَا وُلِدَ لِأَحَدِنَا غُلَامٌ ذَبَحَ شَاةً وَلَطَخَ رَأْسَهُ بِدَمِهَا فَلَمَّا جَاءَ اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ كُنَّا نَذْبَحُ شَاةً وَنُحْلِقُ رَأْسَهُ وَنُلَطِّخُهُ بِرِغْرَمَانَ.

⁴³⁰ Ovo je jedan od mnogobrojnih hadisa kojim je derogiran čin mazanja glave djeteta krvlju kurvana. Umjesto mazanja krvlju kurvana, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je preporučio da se glava djeteta maže šafranom. U senedu ovoga hadisa je Ali b. Husejn b. Vakid – prenosilac koga su hadiski učenjaci kritizirali.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O LOVU

1. O držanju psa za lov i druge potrebe

2844. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Ko bude držao bilo kakvog psa, osim psa čuvara stoke, ili lovačkog, ili psa čuvara usjeva, svaki dan će mu zbog toga nagrada biti umanjena za jedan kirat."⁴³¹

2845. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jezid, prenijevši od Junusa, on od Hasana, a on od Abdullaha b. Mugaffela da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Da

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الصَّيْدِ

١. بَابُ فِي اتِّخَاذِ الْكَلْبِ لِلصَّيْدِ وَغَيْرِهِ

٤٨٤٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اتَّخَذَ كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ صَيْدٍ أَوْ رَزَعٍ انْتَقَصَ مِنْ أَجْرِهِ كُلِّ يَوْمٍ قِيرَاطًا.

٤٨٤٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدٌ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

⁴³¹ Sa stanovišta islama, pas je nečista životinja. Zbog toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjuje držanje psa, osim u tri slučaja: lovačkog psa, psa čuvara stoke i psa čuvara usjeva i kuće. Ko, dakle, bude držao psa izvan kuće, osim u ova tri slučaja, njegova dobra djela će mu svakog dana biti umanjivana za jedan ili dva kirata. A jedan kirat, kako stoji u hadisima o dženazi, iznosi koliko brdo Uhud. Dakle, osoba koja bude držala psa izvan kuće, osim u navedena tri slučaja, svakog dana će zbog toga izgubiti sevapa koliko jedno ili dva brda Uhud. Možemo li zamisliti koliko će tek dobrih djela izgubiti onaj ko psa bude držao u kući!

U Nekim hadisima se spominju dva kirata, a u ovom je spomenut jedan. Abdurrahman el-Mubarekfuri ističe da se različitost u tome može razumijeti na sljedeći način: 1) Allahov Poslanik, s.a.v.s., u namjeri da sljedbenicima islama ukaže na štetnost držanja psa bez nužde, u početku je istakao da se dobra djela, onome ko drži psa, umanjuju svakog dana za jedan kirat. Kasnije je, da bi ih još više uvjerio u to, spomenuo da se takvoj osobi svakog dana dobra djela umanjuju za dva kirata. 2) Onaj ko psa bude držao u Medini, svakog dana gubi dva kirata dobrih djela, a jedan kirat onaj ko bude držao psa u drugim mjestima.

psi nisu jedna od mnogobrojnih zajednica, naredio bih da se pobiju. Zato ubijajte crnog, jednobojnog.”⁴³²

2846. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Halef, kog je obavijestio Ebu Asim, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ez-Zubejra, a on od Džabira: “Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., je naredio ubijanje pasa. Čak i kada žena iz pustinje dođe sa psom, naređivao nam je da ga ubijemo. Nakon toga nam je zabranio da ih ubijamo, rekavši: ‘Od sada ubijajte samo crne pse.’”⁴³³

2. O ulovu (psa)

2847. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Mensura, on od Ibrahima, a on od Hemmama, da je Adij b. Hatim kazao: “Upitao sam Vjerovjesnika, s.a.v.s: ‘(U lov) pošaljem obučene pse i oni mi donesu ulov, pa hoću li to jesti?’ On reče: ‘Ako si poslao obučene pse i spomenuo Allahovo ime, jedi sve što ti oni uhvate.’”⁴³⁴ Rekoh: ‘Allahov Poslaniče, a šta ako oni (ulov) udave?’ On reče: ‘Pa i ako ga udave, uko-

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ
مِنَ الْأُمَّمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا فَاقْتُلُوا مِنْهَا
الْأَسْوَدَ الْبَيْهَمَ.

٢٨٤٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلْفٍ حَدَّثَنَا
أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي
أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: أَمَرَ نَبِيُّ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ
حَتَّىٰ إِنْ كَانَتْ الْمَرْأَةُ تَقْدَمُ مِنَ الْبَادِيَةِ
يَعْنِي بِالْكَلْبِ فَتَقْتُلُهُ ثُمَّ تَهَانَ عَنْ
قَتْلِهَا وَقَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ.

٢. بَاب فِي الصَّيْدِ

٢٨٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى حَدَّثَنَا
جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
هَمَّامٍ عَنْ غَيْبِ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ إِنِّي
أُرْسِلُ الْكِلَابَ الْمُعَلَّمَةَ فَتُنْسِكُ عَلَيَّ
أَفَأَكُلُ قَالَ إِذَا أُرْسَلَتْ الْكِلَابُ الْمُعَلَّمَةُ
وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ
عَلَيْكَ قُلْتُ وَإِنْ قَتَلْنَ قَالَ وَإِنْ قَتَلْنَ
مَا لَمْ يَشْرِكْهَا كَلْبٌ لَيْسَ مِنْهَا قُلْتُ أَرُمِي

⁴³² Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴³³ U hadisu koji je zabilježio Muslim u *Sahihu*, stoji: “Od sada ubijajte samo crnog jednobojnog psa sa dvjema bijelim tačkama (iznad očiju), jer je on šejtan.”

⁴³⁴ U Buharijevom predanju stoji: “Kad pošalješ psa (u lov), nakon što si spomenuo Allahovo ime, jedi ono što on ulovi.” Rekoh: “A šta ako ker bude jeo ulov.” Poslanik odgovori: “Tada ga nemoj jesti, jer je, u tom slučaju, plijen uhvatio za sebe, a ne za tebe.”

liko nisu učestvovali i drugi psi.⁴³⁵ Rekoh: ‘Allahov Poslaniče, gađam strijelom bez perja, pa hoću li jesti ono što pogodim?’ On reče: ‘Kad baciš strijelu bez perja i spomeneš Allahovo ime, ono što strijela probije – jedi, a ono što pogodi pljoštice a ne šiljkom – nemoj jesti.’⁴³⁶

2848. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, kog je obavijestio Ibn Fedil, prenijevši od Bejana, a on od Amira, da je Adijj b. Hatim kazao: “Rekao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s: ‘Mi lovimo pomoću ovih pasa.’, a on mi reče: ‘Ako pošalješ obučenog psa i spomeneš Allahovo ime, jedi ono što ti uhvati, pa i ako to udavi, osim ako je pas jeo od ulova. Ako od ulova bude jeo, taj ulov nemoj jesti, jer se bojim da je to uhvatio za sebe (a ne za tebe).’⁴³⁷

2849. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Asima el-Ahvela, on od Eš-Ša’bija, a on od Adijja b. Hatima, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ako odapneš strijelu i spomeneš Allahovo ime i ulov sutra pronadeš, ali ga ne pronadeš u vodi niti na njemu ima drugog traga osim tvoje strijele, možeš ga jesti. Međutim, ukoliko s tvojim psi-

بِالْمِعْرَاضِ فَأَصِيبُ أَفَأَكُلُ قَالَ إِذَا رَمَيْتَ بِالْمِعْرَاضِ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَأَصَابَ فَخَرَقَ فَكُلْ وَإِنْ أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَلَا تَأْكُلْ.

٢٨٤٨. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ عَنْ بَيَانَ عَنْ غَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ إِنَّا نَصِيدُ بِهِذِهِ الْكِلَابِ فَقَالَ لِي إِذَا أُرْسَلَتْ كِلَابَكَ الْمَعْلَمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَكُلْ مِمَّا أَمْسَطَنْ عَلَيْكَ وَإِنْ قَتَلَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَإِنْ أَكَلَ الْكَلْبُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكُهُ عَلَى نَفْسِهِ.

٢٨٤٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ غَاصِمِ الْأَخْوَلِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَمَيْتَ بِسَهْمِكَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَوَجَدْتَهُ مِنَ الْقَيْدِ وَلَمْ تَجِدْهُ فِي مَاءٍ وَلَا فِيهِ أَثَرٌ غَيْرُ سَهْمِكَ فَكُلْ وَإِذَا اخْتَلَطَ بِكِلَابِكَ كَلْبٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا

⁴³⁵ U Buharijevom predanju stoji i ovo: “Čovjek reče: ‘Allahov Poslaniče, pošaljem kera u lov i, pošto ulovi, pored ulova zateknem i druge pse.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ako kod ulova zatekneš i druge pse, nemoj jesti od tog ulova, jer si ti Allahovo ime spomenuo kada si slao svoga psa, a nisi ga spomenuo onim drugima.’”

⁴³⁶ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

⁴³⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim, u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

ma bude pomiješan još nečiji pas, nemoj ga jesti, jer ga je možda on udavio, te ne pripada tvojim psima.”

2850. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Ahmed b. Hanbel, prenijevši od Jahjaa b. Zekerijjaa b. Ebu Zaidea, on od Asima el-Ahvela, ovaj od Eš-Ša'bija, a on od Adijja b. Hatima, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ako tvoj ulov padne u vodu i udavi se, nemoj ga jesti.”⁴³⁸

2851. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Abdullah b. Numejr, prenijevši od Mudžalida, on od Eš-Ša'bija, a on od Adijja b. Hatima, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ukoliko obučiš psa ili sokola (za lov), pa ga pošalješ da ti lovi i spomeneš Allahovo ime, ono što ti ulovi – jedi.” Rekoh: “A ako udavi ulov?” On reče: “I ako ga udavi, jedi; ukoliko ga nije počeo jesti, znači da ga je ulovio za tebe.”

Ebu Davud kaže: “Ukoliko soko bude jeo ulov, neće smetati; međutim, ukoliko ulov bude jeo pas, to smeta. A neće smetati ukoliko od njega bude lokao samo krv.”

2852. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Davuda b. Amra, on od Busra b. Ubejdullaha, on od Ebu Idrisa el-Havlanija, a on od Ebu Sa'lebea el-Hušenija: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je o lovu psa rekao: ‘Ako pošalješ psa u lov i spomeneš ime Uzvišenog Allaha, jedi što

تَأْكُلَ لَا تَدْرِي لَعَلَّهُ قَتَلَهُ الَّذِي لَيْسَ مِنْهَا.

٢٨٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنِي عَاصِمُ الْأَحْوَلُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عِدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وَقَعَتْ رَمِيَّتُكَ فِي مَاءٍ فَغَرِقَ فَمَاتَ فَلَا تَأْكُلِ.

٢٨٥١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُسَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَلَاءِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عِدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا عَلِمْتُ مِنْ كَلْبٍ أَوْ بَازِيٍّ ثُمَّ أُرْسِلْتَهُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَكُلْتَ وَإِنْ قَتَلَ قَالَ إِذَا قَتَلَهُ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّمَا أَمْسَكَكَ عَلَيْكَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: النَّبِيُّ إِذَا أَكَلَ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَالْكَلْبُ إِذَا أَكَلَ كُرَّةً وَإِنْ شَرِبَ اللَّحْمَ فَلَا بَأْسَ بِهِ.

٢٨٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخَثَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فِي صَيْدِ الْكَلْبِ إِذَا أُرْسِلْتَ كَلْبُكَ وَذَكَرْتَ اسْمَ

⁴³⁸ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

ulovi, makar i (ker) jeo od njega. Također jedi sve što uloviš svojom rukom.”

2853. ISPRIČAO NAM JE El-Husejn b. Muaz b. Hulejf, kog je obavijestio Abdula’la, prenijevši od Davuda, on od Amira, da je Adijj b. Hatim upitao: “Allahov Poslaniče, ako neko pogodi divljač, a onda slijedi njen trag i nakon dva ili tri dana je nađe mrtvu i u njoj svoju strijelu, hoće li je jesti?” On reče: ‘Da, ukoliko želi (ili je kazao: jest će je ako hoće).”

2854. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od Abdullaha b. Ebus-Sefera, a on od Eš-Ša’bija, da je Adijj b. Hatim rekao: “Pitao sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., o ulovu strijelom bez perja, pa je rekao: ‘Ono što pogodiš šiljkom – jedi, a ono što pogodiš pljoštimize, smatra se da je ubijeno tupim predmetom.’⁴³⁹ Rekoh: ‘A ako pošaljem svog psa?’ On reče: ‘Ako si (kada si ga poslao) spomenuo Allahovo ime, jedi ono što on ulovi, a ako nisi, nemoj jesti. A ako pas bude jeo od ulova, ti od takvog ulova nemoj jesti, jer je u tom slučaju to ulovio za sebe.’ Rekao je i ovo: ‘Ja pošaljem svoga psa u lov i pored njega nađem drugog psa, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Takav ulov nemoj jesti, jer si ti Allahovo ime spomenuo za svog psa (a ne za drugog).”⁴⁴⁰

اللَّهِ فَكُلْ وَإِنْ أَكَلَ مِنْهُ وَكُلَّ مَا رَدَّتْ عَلَيْكَ يَدَاكَ.

٢٨٥٣. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُعَاذِ بْنِ حُلَيْفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا دَاوُدُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدْنَا يَرْمِي الصَّيْدَ فَيَقْتَفِي أَثَرَهُ الْيَوْمَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ ثُمَّ يَجِدُهُ مَيِّتًا وَفِيهِ سَهْمُهُ أَيَأْكُلُ قَالَ نَعَمْ إِنْ شَاءَ أَوْ قَالَ يَأْكُلُ إِنْ شَاءَ.

٢٨٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ قَالَ عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْيَغْرَاضِ فَقَالَ: إِذَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ قُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي قَالَ إِذَا سَمَيْتَ فَكُلْ وَإِلَّا فَلَا تَأْكُلْ وَإِنْ أَكَلَ مِنْهُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ لِتَفْسِيهِ فَقَالَ: أُرْسِلُ كَلْبِي فَأَجِدُ عَلَيْهِ كَلْبًا آخَرَ فَقَالَ: لَا تَأْكُلْ لِأَنَّكَ إِنَّمَا سَمَيْتَ عَلَى كَلْبِكَ.

⁴³⁹ Životinja ubijena tupim predmetom smatra se strvinom i nije dozvoljeno jesti njeno meso. U Buharijevom predanju stoji: “...to ne jedi.”

⁴⁴⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

2855. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Hajvea b. Šurejha, ovaj od Rebiea b. Jezida ed-Dimeškija, a on od Ebu Idrisa el-Havlanija Aizullaha, da je Ebu Sa'lebe el-Hušeni kazao: "Allahov Poslaniče, ja lovim sa obučenim i sa neobučenim psom." On reče: "Ono što uloviš sa obučenim psom – spomeni Allahovo ime i jedi, a ono što ti ulovi neobučeni pas – ako ulov uspiješ priklati, jedi ga."⁴⁴¹

2856. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musaffa, kog je obavijestio Muhammed b. Harb. A ispričao nam je Muhammed b. el-Musaffa, prenijevši od Bekijjea, on od Ez-Zubejdija, ovaj od Junusa b. Sejfa, a on od Ebu Idrisa el-Havlanija, da je Ebu Sa'lebeu el-Hušeniju Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ebu Sa'lebe, jedi ono što uloviš svojom strijelom i što ulovi tvoj pas." Ibn Harb je dodao: "...tvoj obučen pas i što uloviš svojom rukom, svjedno da li je zaklano ili nije."⁴⁴²

2857. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Minhal ed-Darir, kog je obavijestio Jezid b. Zurej, prenijevši od Habiba el-Muallema, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda, da je beduin Ebu Sa'lebe kazao: "Allahov Poslaniče, ja imam pse dresirane za lov, pa mi reci o onome što oni ulove." Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: "Ukoliko budeš posjedovao pse dresirane

٢٨٥٥. حَدَّثَنَا هَنَادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ قَالَ سَمِعْتُ رَبِيعَةَ بْنَ يَزِيدَ التَّمَمِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْحَوْلَانِيُّ عَائِدُ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُسَيْنِيَّ يَقُولُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصِيدُ بِكَلْبِي الْمَعْلَمِ وَيَكَلِّبُنِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلِّمٍ قَالَ مَا صِدْتُ بِكَلْبِكَ الْمَعْلَمِ فَأَذْكَرُ اسْمَ اللَّهِ وَكُلُّ وَمَا أَصِدْتُ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلِّمٍ فَأَذْرَكَتْ ذَكَاتَهُ فَكُلُّ.

٢٨٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ ح. وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ عَنِ الرَّبِيعِيِّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ سَيْفٍ حَدَّثَنَا أَبُو إِدْرِيسَ الْحَوْلَانِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُسَيْنِيُّ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ثَعْلَبَةَ كُلُّ مَا رَدَّتْ عَلَيْكَ قَوْسُكَ وَكَلْبُكَ رَأَدَ عَنِ ابْنِ حَرْبٍ الْمَعْلَمِ وَيَذْكَرُ ذَكِيًّا وَغَيْرَ ذَكِيٍّ.

٢٨٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ الصَّرِيرُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حَبِيبُ الْمَعْلَمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا يُقَالُ لَهُ أَبُو ثَعْلَبَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي كِلَابًا مَكْلَبَةً فَأَقْتِنِي فِي صَيْدِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ كَانَ لَكَ كِلَابٌ مَكْلَبَةٌ

⁴⁴¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁴² Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*, u nešto kraćem obliku.

za lov, jedi ono što ti oni ulove.” “Svejedno da li ulov stignem zaklati ili ne stignem?” – upita on. “Da.” – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s. “Pa iako bude jeo ulov?” – ponovo će on. “Iako ga bude jeo.” – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s. “Allahov Poslaniče, a reci mi u vezi moje strijele.” On reče: “Ono što njome ustrijeliš, jedi.” “Svejedno jesam li ulov uspio preklati ili nisam?” – upita on. “Svejedno jesi li ga uspio preklati ili nisi.” – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s. “A ako se ulov zagubi?” “Kada ga nađeš, jedi, ukoliko nije promijenilo miris ili ako u njemu nisi našao tuđu strijelu.” “A reci mi o suđu vatrolopoklonika – ukoliko budemo primorani da ga upotrijebimo.” – ponovo će on. “Operi ga i jedi iz njega.” – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s.⁴⁴³

3. Ako od ulova bude otkinut komad mesa

2858. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Hašim b. el-Kasim, prenijevši od Abdurrahmana b. Abdullaha b. Dinara, on od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu Vakida, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ono što se otkidne od žive životinje je poput strvi.”⁴⁴⁴

فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ قَالَ ذَكِيًّا أَوْ
غَيْرَ ذَكِيٍّ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنْ أَكَلَ مِنْهُ قَالَ
وَإِنْ أَكَلَ مِنْهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْتِنِي
فِي قَوْمِي قَالَ كُلُّ مَا رَدَّتْ عَلَيْكَ قَوْسُكَ
قَالَ ذَكِيًّا أَوْ غَيْرَ ذَكِيٍّ قَالَ وَإِنْ تَغَيَّبَ
عَنِّي قَالَ وَإِنْ تَغَيَّبَ عَنْكَ مَا لَمْ يَضِلَّ
أَوْ تَحَدَّ فِيهِ أَثَرًا غَيْرَ سَهْمِكَ قَالَ أَفْتِنِي
فِي آيَةِ الْمَجُوسِ إِنْ اضْطَرَرْنَا إِلَيْهَا قَالَ
اغْسِلْهَا وَكُلْ فِيهَا.

۳. بَاب فِي صَيْدٍ قُطِعَ مِنْهُ قِطْعَةٌ

۲۸۵۸. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا عَبْدُ
الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ زَيْدِ
بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي
وَاقِدٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: مَا قُطِعَ مِنَ الْبَيْهَمَةِ وَهِيَ حَبِيَّةٌ
فِيهَا مَيْتَةٌ.

⁴⁴³ Bilježi ga i En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁴⁴ U predislamsko doba Arapi su prakticirali da od žive životinje otkidaju dijelove mesa i da to kuhaju i jedu. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, kod Medinelija je zatekao takvu praksu. Vidjevši to što oni rade, reče im da je to što se otkine od žive životinje zabranjeno jesti isto kao strv. Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džamij'u*, u nešto potpunijem obliku.

4. O idenju za ulovom

2859. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Sufjana, on od Ebu Musaa,⁴⁴⁵ ovaj od Vehba b. Munebbiha, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. Sufjan je jedanput kazao: “Nije mi poznato osim od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je kazao: ‘Ko bude živio u pustnji – ostat će neuk;⁴⁴⁶ ko bude išao za ulovom – postat će nemaran;⁴⁴⁷ a ko bude odlazio pred vrata vladara – zapast će u iskušenje.’⁴⁴⁸

2860. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Muhammed b. Ubejd, prenijevši od El-Hasana b. el-Hakema en-Nehajja, on od Adijja b. Sabita, on od jednog ensarijskog šejha, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., slično Museddedovom hadisu, dodavši da

٤. بَاب فِي اتِّبَاعِ الصَّيْدِ

٢٨٥٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي أَبُو مُوسَى عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنْبَهٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مَرَّةً سُفْيَانُ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ سَكَنَ الْبَائِيَةَ جَفَا وَمَنْ اتَّبَعَ الصَّيْدَ عَقَلَ وَمَنْ أَقْبَلَ السُّلْطَانَ افْتَتِنَ.

٢٨٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْحَكَمِ التَّحِيْبِيُّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ شَيْخٍ مِنَ الْأَنْصَارِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَى مُسَدَّدٍ قَالَ وَمَنْ لَزِمَ السُّلْطَانَ افْتَتِنَ وَادَّ

⁴⁴⁵ Za Ebu Musaa, koji je hadise prenio od Vehba b. Munnebiha, Ibn Hadžer el-Askalani, u djelu *Takribut-Tehzib*, veli da nije dovoljno poznat prenosilac hadisa i da je pripadao šestoj generaciji.

⁴⁴⁶ Uzvišeni Allah veli: *Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i mudar je. Imma beduina koji ono što daju smatraju nametom. I jedva čekaju da vas nesreće stignu – neka njih pogodi nesreća! A Allah sve čuje i sve zna.* (Et-Tevba, 97-98)

⁴⁴⁷ Postat će nemaran i ravnodušan u pogledu svojih osnovnih obaveza: namaza, posta, zekata, klanjanja u džematu, klanjanja džume, naređivanja dobra a odvrćanja od zla i sl.

⁴⁴⁸ Ko se bude dodvoravao vladarima, zapast će u iskušenje. Međutim, ko im bude odlazio da bi im skretao pažnju na nepravilnosti ili da bi ih podsjećao na njihove obaveze, imat će nagradu kod Allaha. Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami’u*.

je rekao: “Ko se bude tiskao uz vladara, zapast će u iskušenje. A kad god se čovjek pokuša približiti vladaru, udalj t će se od Allaha.”

2861. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, kog je obavijestio Hammad b. Halid el-Hajjat, prenijevši od Muavije b. Saliha, on od Abdurrahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, on od Ebu Sa'lebea el-Hušenija, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ako ustrijeliš divljač, pa je pronađeš nakon tri noći, prepoznavši svoju strijelu u njoj, jedi je ukoliko joj se nije promijenio miris.”⁴⁴⁹

وَمَا إِذَا دَ عَبْدٌ مِّنَ السُّلْطَانِ دُنُوًا إِلَّا
إِذَا دَ مِّنَ اللَّهِ بُعْتًا.

٢٨٦١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ خَالِدِ الْحَيَّاطِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ
نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخَسْفِيِّ
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا
رَمَيْتَ الصَّيْدَ فَأَذْرَكْتَهُ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ
وَسَهْمُكَ فِيهِ فَكُلْهُ مَا لَمْ يَنْتِنِ.

⁴⁴⁹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!
POGLAVLJA O TESTAMENTIMA

1. Šta je naređeno u vezi oporuke

2862. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, kog je obavijestio Jahja b. Seid, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a ovaj od Abdullaha b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Dužnost svakog muslimana koji ima nešto za oporuku je da ne prenoći ni dvije noći, a da njegova oporuka ne bude napisana.”⁴⁵⁰

2863. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Muhammed b. el-Ala, njih je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Vaila, a ovaj od Mesruka, da je Aiša kazala: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., iza sebe nije ostavio ni dinar ni dirhem, ni devu ni ovcu, niti je šta oporučio.”⁴⁵¹

2. Šta je dozvoljeno oporučiti od imovine

2864. ISPRIČALI SU NAM Osman b. Ebu Šejbe i Ibn Ebu Halef, koje je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Amira b. Sa'da, da je njegov otac kazao: “Sa'd se razbolio” – Ibn Ebu Halef kaže: “u

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْوَصَايَا

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي مَا يُؤْمَرُ

بِهِ مِنَ الْوَصِيَّةِ

٢٨٦٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسْرَهْدٍ حَدَّثَنَا

يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي
 نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ عُمَرَ عَنْ
 رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا
 حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ
 بَيْتٌ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ
 عِنْدَهُ.

٢٨٦٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ

قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ
 عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ
 قَالَتْ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَلَا بَعِيرًا وَلَا شَاةً
 وَلَا أَوْصَى بِشَيْءٍ.

٢. بَابُ مَا جَاءَ فِي مَا لَا

يَجُوزُ لِلْمُوصِي فِي مَالِهِ

٢٨٦٤. حَدَّثَنَا عُفْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ

وَأَبْنُ أَبِي خَلْفٍ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
 عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ

⁴⁵⁰ Neki smatraju da je ovaj propis važio dok nije objavljen ajet o nasljedstvu. Neki, opet, smatraju da je ovaj propis objavljen nakon što je objavljen ajet o nasljedstvu i misle da on nadopunjuje propise o nasljedstvu.

⁴⁵¹ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

Mekki” – a onda su se suglasili – “tako da sam pomislio da mu je došao kraj. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao da ga obiđe, pa je rekao: ‘Allahov Poslaniče, ja imam puno imetka, a od nasljednika imam samo dvije kćerke, pa mogu li (u dobrotvorne svrhe) oporučiti dvije trećine?’ ‘Ne možeš.’ – reče on. ‘A mogu li polovinu?’ – upita. ‘Ne možeš.’ – reče on. ‘A mogu li trećinu?’ – ponovo upita. ‘Možeš trećinu, ali je i trećina mnogo.’ – odgovori on⁴⁵² – ‘Jer, da ostaviš tvoje nasljednike bogatim, bolje ti je nego da ih ostaviš siromašnim, pa da od drugih traže šaku hrane. Nećeš potrošiti na izdržavanje (svoje familije) ni najmanje, a da nećeš za to biti nagrađen, čak i za zalogaj koji staviš u usta svoje supruge.’ Rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, zar ću izostaviti hidžru i ostati (u Mekki)?’⁴⁵³ ‘Ako i zaostaneš za mnom, to ti neće smetati da, radeći dobra djela radi Allahovog zadovoljstva, postigneš viši stepen, ali bi bilo bolje da ne izostaješ, jer će ti možda Allah dati još života, pa ćeš biti od koristi muslimanima,

أَبِيهِ قَالَ: مَرَضًا قَالَ ابْنُ أَبِي خَلْفٍ بِمَكَّةَ ثُمَّ اتَّعَمًا أَشْفَى فِيهِ فَعَادَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي مَالًا كَثِيرًا وَلَيْسَ بِيْرُنِي إِلَّا ابْنَتِي أَفَأَتَصَدَّقُ بِالثَّلْثَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَبِالشَّطْرِ قَالَ لَا قَالَ فَبِالثُّلُثِ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَتَرَكَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاةَ خَيْرٍ مِنْ أَنْ تَدْعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّمُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا حَتَّى اللَّفْمَةُ تَرْفَعُهَا إِلَى فِي أَمْرَائِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُخَلِّفُ عَنْ هِجْرَتِي قَالَ إِنَّكَ إِنْ تُخَلِّفَ بَعْدِي فَتَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا تُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ لَا تَزْدَادُ بِهِ إِلَّا رِفْعَةً وَدَرَجَةً لَعَلَّكَ أَنْ تُخَلِّفَ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَمِضْ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنِ

⁴⁵² Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da onome ko ima zakonite nasljednike nije dozvoljeno da od svoje imovine oporučiti više od jedne trećine. Što se, pak, tiče onih koji nemaju zakonitih nasljednika, nego ih nasljeđuje rodbina, oni, po mišljenju Ebu Hanife, Ishaka, Šerika i prema nekim predanjima Ahmeda b. Hanbela, mogu oporučiti i više od jedne trećine. Većina učenjaka, pak, smatra da ni oni ne mogu oporučiti više od jedne trećine imovine.

⁴⁵³ Očito je da se Sa'd b. Ebu Vekkas razbolio u Mekki te je zbog bolesti morao ostati iza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ashaba koji su se kanili poći u Medinu, nakon osvojenja Mekke ili nakon Oprosnog hadža, kako stoji u drugom predanju.

a na štetu mušricima.⁴⁵⁴ Zatim je rekao: ‘Allahu, podari snagu mojim ashabima da ustraju u hidžri i ne dopusti da se stopama svojim vrate.’”

Međutim, Sa’d b. Havle je ostao i preselio, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je tugovao zbog toga što je preselio u Mekki.⁴⁵⁵

3. O pokuđenosti činjenja štete oporukom

2865. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdulvahid b. Zijad, prenijevši od Umarea b. el-Ka’kaa, on od Ebu Zur’ea b. Amra b. Džerira, da je Ebu Hurejre kazao: “Neki čovjek je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s: ‘Allahov Poslaniče, koja je sadaka najvrednija?’ On reče: ‘Da dijeliš dok si zdrav, brižljivo stičeš bogatstvo, nadaš se ostanku (da još živiš), bojiš se siromaštva i da ne odgađaš pa da, kada ti duša stigne u grkljan, kažeš: ‘Tome i tome toliko, a tome i tome toliko.’ – a imovina već pripada tome i tome.’”⁴⁵⁶

2866. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Ebu Fudejk, preni-

الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ حَوْلَةَ يَرْفِي لَهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ.

۳. بَاب مَا جَاءَ فِي كَرَاهِيَّةِ الْإِضْرَارِ فِي الْوَصِيَّةِ

٢٨٦٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ تَأْمَلُ الْبَقَاءَ وَتَخْشَى الْفَقْرَ وَلَا تُنْهَلُ حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ الْخُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ.

٢٨٦٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي ذُنَيْبٍ عَنْ

⁴⁵⁴ Sa’d b. Ebu Vekkas je bio poznati vojskovođa. Zbog toga mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže da će mu možda Allah dati još života te će biti od koristi muslimanima osvajajući za njih nove teritorije, a na štetu mušricima jer će od njega doživjeti još koji poraz. Sad je ozdravio i dugo živio, tako da je bio od koristi muslimanima, a na štetu mušricima. Navodi se da je umro 50. hidžretske godine.

⁴⁵⁵ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio tužan zbog toga što je Sa’d b. Havle, čija se majka zvala Havla, umro u Mekki nakon što je iz nje učinio hidžru, jer je želio da on i svi ostali ashabi koji su iz nje hidžru učinili, umru izvan nje.

⁴⁵⁶ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

jevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od Šurahbila, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Da čovjek u toku života, na ime milostinje, da jedan dirhem, bolje mu je nego da pred smrt da stotinu dirhema."

2867. ISPRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah, kog je obavijestio Abdussamed, prenijevši od Nasra b. Alija el-Huddanija, on od El-Eš'asa b. Džabira, ovaj od Šehra b. Havšeba, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Čovjek i žena šezdeset godina rade dobra djela pokoravajući se Allahu, a onda im dođe smrt te oporukom oštete (svoje nasljednike) i time zasluže Džehennem."⁴⁵⁷ "Potom mi je" – veli on – "Ebu Hurejre proučio odavde: *Pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug; to je Allahova zapovijed! – A Allah sve zna i blag je. To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.* (En-Nisa, 12)"⁴⁵⁸

Ebu Davud kaže: "Ovaj El-Eš'as b. Džabir je Nasr b. Alijev djed."

شُرْحَيْبِلَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَنَّ يَتَصَدَّقَ الْمَرْءُ فِي حَيَاتِهِ بِدِرْهَمٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِمِائَةِ دِرْهَمٍ عِنْدَ مَوْتِهِ.

٢٨٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَخْبَرِيُّ عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُدْرِيُّ حَدَّثَنَا الْأَشْعَثُ بْنُ جَابِرٍ حَدَّثَنِي شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ وَالْمَرْأَةُ بِطَاعَةِ اللَّهِ سِتِينَ سَنَةً ثُمَّ يَحْضُرُهُمَا الْمَوْتُ فَيُضَارَانِ فِي الْوَصِيَّةِ فَتَجِبُ لَهُمَا النَّارُ قَالَ وَقَرَأَ عَلَيَّ أَبُو هُرَيْرَةَ مِنْهَا هُنَا ﴿ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍ حَتَّى بَلَغَ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا يَعْنِي الْأَشْعَثُ بْنُ جَابِرٍ جَدَّ نَصْرِ بْنِ عَلِيٍّ.

⁴⁵⁷ Zasluže Džehennem zbog toga, jer su oštetili svoje nasljednike oporučivši nekome trećem više od jedne trećine svoje imovine, ili nekog od njih time što su jednom nasljedniku dali svu imovinu ili veći dio, koji mu ne pripada, a na što, po šerijatskim propisima, nemaju pravo.

⁴⁵⁸ Ovaj hadis je zabilježio Et-Tirmizi u *Džami'u*.

4. O učešću (oporučitelja) u oporukama

2868. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Ebu Abdurrahman el-Mukri, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, on od Ubejdullaha b. Ebu Džafera, on od Salima b. Ebu Salima el-Džežšanija, on od svoga oca, a on od Ebu Zerra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ebu Zerre, ja te vidim slabim,⁴⁵⁹ a želim ti ono što želim i sebi. Ne prihvaćaj da budeš na čelu (čak) ni dvojice ljudi i ne prihvaćaj da upravljaš imovinom siročeta.”⁴⁶⁰

Ebu Davud kaže: “Ovaj hadis su prenijeli samo stanovnici Misra (Egipta).”

5. O derogaciji oporuke roditeljima i bližnjima

2869. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed el-Mervezi, kog je obavijestio Ali b. Husejn b. Vafid, prenijevši od svoga oca, on od Jezida en-Nehavija, on od Ikrimea, da je Ibn Abbas rekao: “Kada neko od vas bude na samrti, ako ostavlja imetak, kao obaveza za one koji se Allaha boje, da pravedno učini oporuku roditeljima i bližnjima... (El-Bekare, 180) – ta je

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الدُّخُولِ فِي الْوَصَايَا

٢٨٦٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِي حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي سَالِمِ الْجَيْشَانِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ذَرٍّ لِي أَرَاكَ ضَعِيفًا وَإِنِّي أُحِبُّ لَكَ مَا أُحِبُّ لِنَفْسِي فَلَا تَأْمُرَنَّ عَلَيَّ اثْنَيْنِ وَلَا تَوَلَّيَنَّ مَالَ بَيْتِي قَالَ أَبُو دَاوُدَ: تَقَرَّرَ بِهِ أَهْلُ مِصْرَ.

٥. بَاب مَا جَاءَ فِي نَسْخِ الْوَصِيَّةِ

لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ

٢٨٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْزُوقِيُّ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدِ النَّخَوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ﴾ فَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ كَذَلِكَ حَتَّى نَسَخَهَا آيَةُ الْمِيرَاثِ.

⁴⁵⁹ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je vidio da Ebu Zerr nije podoban ni za kakvu upravu i zato mu savjetuje da se okani takvih poslova, jer mogu biti kobni po njega i njegovo vjerovanje.

⁴⁶⁰ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

oporuka važila dok je nije derogirao ajet o nasljedstvu.”⁴⁶¹

6. U vezi oporuke nasljedniku

2870. ISPRIČAO NAM JE Abdulvehhab b. Nedžde, kog je obavijestio Ibn Ajjaš, prenijevši od Šurahbila b. Muslima, a on od Ebu Umamea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Uzvišeni Allah je dao svakome njegovo pravo. Nema oporuke nasljedniku.”⁴⁶²

7. O miješanju hrane siročeta sa svojom hranom

2871. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Ataa, on od Seida b. Džubejra, da je Ibn

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْوَصِيَّةِ لِلْوَارِثِ

٢٨٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ

حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ شُرْحِبِيلِ بْنِ

مُسْلِمٍ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ سَمِعْتُ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ

قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَلَا وَصِيَّةَ

لِوَارِثٍ.

٧. بَابُ مُخَالَطَةِ الْيَتِيمِ فِي الطَّعَامِ

٢٨٧١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ

حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ سَعِيدِ

بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا

⁴⁶¹ To je ajet koji glasi: *Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripadne toliko koliko dvijema ženscima. A ako bude više od dvije ženskih, njima – dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj – polovina. A roditeljima, svakom posebno – šestina od onoga što je ostavio, ako bude imao djete; a ako ne bude imao djeteta, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi – šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! Allah, zaista, sve zna i mudar je.* (En-Nisa, 11)

⁴⁶² Na temelju ovog hadisa većina učenjaka smatra da se imovina ne može oporučiti nasljednicima. El-Hadi i grupa učenjaka smatraju da se imovina može oporučiti nasljednicima. Oni se pri tome pozivaju na 180. ajet sure El-Bekare: *Kada neko od vas bude na samrti, ako ostavlja imetak, propisuje vam se, kao obaveza za one koji se Allaha boje, da pravedno učini oporuku roditeljima i bližnjima.* Oni smatraju da je spomenuti hadis izgovoren prije nego je objavljen ovaj ajet. Međutim, većina učenjaka drži da je ovaj ajet bio na snazi sve do objave ajeta o nasljedstvu. Tim ajetima o nasljedstvu on je stavljen izvan snage.

Abbas kazao: "Pošto je Uzvišeni Allah objavio: *I da se imetku siročeta ne približavate, osim na najljepši način.* (El-En'am, 152) i: *Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u Vatru dovesti i oni će u Ognju gorjeti.* (En-Nisa, 10), svako ko je imao siročce, razdvojio je njegovu hranu od svoje hrane i njegovo piće od svoga pića. Osim toga, uzimao je od svoje hrane i ostavljao njemu da jede, a ako je ne bi pojeo, ona bi se pokvarila. To im postade teret te to spomenuše Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa je Uzvišeni Allah objavio: *I pitaju te o siročadi. Reci: "Bolje je imanja njihova unaprijediti! Ako budete s njima zajedno živjeli, pa oni su braća vaša, a Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobročinitelja.* (El-Bekare, 220) Kada je ovo objavljeno, ljudi su nastavili miješati svoju sa haranom siročeta, i svoje sa njegovim pićem."

8. Šta onaj koji brine o siročetu može da koristi od njegovog imetka

2872. ISPRIČAO NAM JE Humejd b. Mes'ade, kog je obavijestio Halid b. el-Haris, prenijevši od Husejna el-Muallima, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: "Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, a.s., i rekao: 'Ja sam siromah, nemam ništa, a (u kući) imam siročce.', pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Jedi od imetka siročeta, samo ne

أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾ وَ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا ﴾ الْآيَةَ انْطَلَقَ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ يَتِيمٌ فَعَزَلَ طَعَامَهُ مِنْ طَعَامِهِ وَشَرَابَهُ مِنْ شَرَابِهِ فَبَعَلَ يَفْضُلَ مِنْ طَعَامِهِ فَيُحْبَسُ لَهُ حَتَّى يَأْكُلَهُ أَوْ يَفْسُدَ فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَارْحَمُوا كُفْمَ ﴾ فَخَلَطُوا طَعَامَهُمْ بِطَعَامِهِ وَشَرَابَهُمْ بِشَرَابِهِ.

۸. بَابُ مَا جَاءَ فِي مَا لِيَتِيمٍ
أَنْ يَنَالَ مِنْ مَالِ الْيَتِيمِ

۲۸۷۲. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعَدَةَ أَنَّ خَالِدَ بْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَهُمْ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ يَعْنِي الْمُعَلَّمُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي فَقِيرٌ لَيْسَ لِي شَيْءٌ وَلِي يَتِيمٌ قَالَ فَقَالَ: كُلْ مِنْ مَالِ

žuri da ga rasipnički potrošiš, i ne uzimaj od njegove glavnice.⁴⁶³

9. Kada se siročje prestaje smatrati siročetom

2873. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Jahja b. Muhammed el-Medini, prenijevši od Abdullaha b. Halida b. Seida b. Ebu Merjema, on od svoga oca, on od Seida b. Abdurrahmana b. Rukajša, on od šejhova iz plemena Benu Amr b. Avf i od njegovog daidže Abdullaha b. Ebu Ahmeda, da je Alija b. Ebu Talib rekao: “Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sam upamtio sljedeće: siročje, nakon što postane punoljetno, više se ne smatra siročetom, i da (u itikafu) nije potrebno šutjeti tokom dana do noći.”⁴⁶⁴

10. Oštro upozorenje u pogledu jedenja imetka siročeta

2874. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Hemdani, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Sevra b. Zejda (Jezida), on od Ebul-Gajsa, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Klonite se sedam upropašćavajućih (teških) grijeha.” Neko

يَتِيْمِكَ غَيْرَ مُسْرِيفٍ وَلَا مُبَادِرٍ وَلَا مُتَأَنٍّ.

٩. بَاب مَا جَاءَ مَتَى يَنْقَطِعُ الْيَتِيمُ

٢٨٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَدِينِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خَالِدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْثَمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ رَقِيْشٍ أَنَّهُ سَمِعَ شُيُوْحًا مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ وَمِنْ خَالِهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَحْمَدَ قَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ حَفِظْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتِيمٌ بَعْدَ اخْتِلَامٍ وَلَا صَمَاتٍ يَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ.

١٠. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّشْدِيدِ فِي أَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ

٢٨٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْقَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبِقَاتِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشُّرْكُ بِاللَّهِ وَالسَّخَرُ وَتَثْلُغُ النَّفْسِ الْآتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ

⁴⁶³ Bilježe ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴⁶⁴ Abadi tvrdi da su predislamski Arapi prakticirali da, dok su u itikafu, ne razgovaraju tokom dana do noći. Ovakvu praksu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dokinuo ovim hadisom.

upita: “Koji su to (teški grijesi), Allahov Poslaniče?” On reče: “Pridruživanje Allahu druga, sihr (čarolija), ubijanje osobe koju je Allah zabranio ubiti, osim kada za to postoji opravdan razlog, jedenje kamate, jedenje imetka siročeta, bježanje iz bojnih redova i potvaranje poštenih nedužnih žena, pravovjernica.”⁴⁶⁵

Ebu Davud kaže: “Ebul-Gajs Salim je bio Ibn Mutiov štićenik.”

2875. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Jakub el-Džuzedžani, kog je obavijestio Muaz b. Hani, prenijevši od Harba b. Šedada, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, ovaj od Abdulhamida b. Sinana, on od Ubejda b. Umejra, a on od svoga oca ashaba, da je neki čovjek upitao: “Allahov Poslaniče, koji su to teški grijesi?” On reče: “Njih ima devet (sedam).” – a onda je spomenuo smisao kao u prethodnom hadisu, dodavši: “i neposlušnost prema roditeljima koji su muslimani i skrnavljenje Časnog Hrama, koji je vaša kibla, kako živih tako i onih koji su umrli.”⁴⁶⁶

11. Dokaz o umotavanju u ćefine cjelokupnom imovinom

2876. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od El-A'meša, a on od Ebu Vaila, da je Habbab kazao: “Mus'ab b. Umejra je ubijen na Uhudu. Na dan ubistva, od imovine je

وَالشَّوْبَى يَوْمَ الرَّحْفِ وَقَدْفُ الْمُحْصَنَاتِ
الغافلاتِ المؤمناتِ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَبُو الْغَيْثِ سَالِمٌ مَوْلَى ابْنِ
مُطِيعٍ

٢٨٧٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ
الْجَوْزْجَانِيُّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هَانِيٍّ حَدَّثَنَا
حَرْبُ بْنُ شَدَادٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ
عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ سَيَانَ عَنْ عَبْدِ
بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ وَكَانَتْ لَهُ
صُحْبَةٌ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ مَا الْكَبَائِرُ فَقَالَ: مَنْ تَسَعَّ فَذَكَرَ
مَعْنَاهُ زَادَ وَعَقُوقُ الْوَالِدَيْنِ الْمُسْلِمِينَ
وَاسْتِخْلَالُ النَّبِيِّ الْحَرَامِ قَبْلَتِكُمْ
أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا.

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي الدَّلِيلِ عَلَى
أَنَّ الْكَفْنَ مِنْ جَمِيعِ الْمَالِ

٢٨٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ
حَبَّابٍ قَالَ: مُضَعَبُ بْنُ عَمْرِو بْنِ قَيْلٍ
يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ إِلَّا نَمْرَةٌ كُنَّا إِذَا

⁴⁶⁵ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁴⁶⁶ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

imao samo jedan vuneni ogrtač, koji bijaše toliko kratak da ako bismo mu u njega umotali glavu, otkrili bismo mu noge, a ako bismo mu umotali noge, otkrili bismo mu glavu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Umotajte mu glavu u njega, a na noge mu stavite listove mirisne žukve.’⁴⁶⁷

12. O čovjeku koji nekome da poklon, a onda mu to oporuči ili ga on naslijedi

2877. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Abdullaha b. Ataa, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od svoga oca Burejdea: “Neka žena je došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekla: ‘Majci sam poklonila jednu robinju. Ona je umrla i tu robinju ostavila.’ Poslanik reče: ‘Time si ostvarila nagradu, a robinja ti se vraća u nasljedstvo.’ Žena je kazala: ‘Ona je umrla, a ostala je dužna mjesec dana posta, pa mogu li to za nju napostiti?’ ‘Možeš.’ – odgovori on. ‘Nije obavila hadž, pa mogu li ja to učiniti za nju?’ ‘Možeš.’ – odgovorio je Vjerovjesnik, s.a.v.s.’⁴⁶⁸

13. O čovjeku koji nešto uvakufi

2878. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jezid b. Zurej. A ispričao nam je i Musedded, prenijevši od Bišra b. el-Mufeddala. A također nam je ispričao i

عَظَمْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رَجُلًا وَإِذَا
عَظَمْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَظَمُوا بِهَا
رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِيرِ.

١٢. بَاب فِي الرَّجُلِ يَهَبُ الْهَبَةَ
ثُمَّ يُوصِي لَهُ بِهَا أَوْ يَرِثُهَا

٢٨٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا
زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَطَاءٍ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ بُرَيْدَةَ أَنَّ
امْرَأَةً أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقَالَتْ كُنْتُ تَصَدَّقْتُ عَلَى أُمِّي
بِوَلِيَّةٍ وَإِنَّهَا مَاتَتْ وَتَرَكْتُ تِلْكَ الْوَلِيَّةَ
قَالَ قَدْ وَجِبَ أَجْرُكَ وَرَجَعْتَ إِلَيْكَ فِي
السِّيرَاتِ قَالَتْ وَإِنَّهَا مَاتَتْ وَعَلَيْهَا
صَوْمٌ شَهْرٍ أَفِيْجِرِي أَوْ يَفِضِي عَنْهَا أَنْ
أَصُومَ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَتْ وَإِنَّهَا لَمْ تَحْجَّ
أَفِيْجِرِي أَوْ يَفِضِي عَنْهَا أَنْ أَحْجَّ عَنْهَا
قَالَ نَعَمْ.

١٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ
بِوَقْفِ الْوَقْفِ

٢٨٧٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ
زُرَيْجٍ ح. وَحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَشْرُ بْنُ
الْمُقْضَلِ ح. وَحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى

⁴⁶⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Dažami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁶⁸ Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

Musedded, prenijevši od Jahjaa, on od Ibn Avna, on od Nafia, a on od Ibn Omera: "Omer je (od ratnog plijena) na Hajberu dobio zemlju. Došao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: 'Dobio sam zemlju, bolji imetak (do sada) nisam dobio, pa šta mi preporučuješ?' On reče: 'Ako hoćeš, možeš ga uvakufiti da koristi od nje-ga idu u dobrotvorne svrhe.' Omer ga darova u dobrotvorne svrhe (i napisao): 'Ova imovina se ne može prodavati, niti darivati, niti nasljeđivati. Dobit od nje će se dijeliti siromasima, bližnjima, za oslobađanje robova, na Allahovom putu i putniku namjerniku.' Bišr je dodao: '...i gostu.' Onda su se usaglasili: 'Onaj koji bude njome upravljao nema grijeha ukoliko od nje uzme onoliko koliko mu je potrebno da se umjereno hrani, ili iz nje nahrani svoga prijatelja, a da od nje ne uzima ništa sebi.' Bišr je dodao da je Muhammed (Muhammed b. Sirin) rekao: 'Ne gomilajući je za sebe.'⁴⁶⁹

2879. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mihri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od El-Lejsa, on od Jahjaa b. Seida, pismo vezano za vakuf Omera b. el-Hattaba, a on od Abdulhamida b. Abdullaha b. Abdullaha b. Omera b. el-Hattaba. U njemu je stajalo: "U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog. Ovo je napisao Allahov rob Omer o zaostavštini halife Omera u Medini.' A onda je spomenuo slično Nafiovom hadisu, kazavši: "...ne gomilajući imovinu za sebe.

عَنْ ابْنِ عَمْرٍو عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عَمْرٍو
قَالَ: أَصَابَ عُمَرُ أَرْضًا بِحَيْبَرَ قَاتَى النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَصَبْتُ
أَرْضًا لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ عِنْدِي
مِنْهُ فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتِ
حَبَسْتِ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتِ بِهَا فَتَصَدَّقِ
بِهَا عُمَرُ أَنَّهُ لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا وَلَا يُوهَبُ
وَلَا يُورَثُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْقُرْبَى وَالرَّقَابِ وَفِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَزَادَ عَنْ بَشِيرٍ
وَالصَّيْفِ ثُمَّ اتَّقَمُوا لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ
وَلَيْهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ وَيُطْعِمَ
صَدِيقًا غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ زَادَ عَنْ بَشِيرٍ
قَالَ وَقَالَ مُحَمَّدٌ غَيْرَ مُتَأَنِّلٍ مَالًا.

٢٨٧٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ
حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ عَنْ
يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَدَقَةَ عُمَرَ بْنِ
الْحَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَسَخَهَا لِي
عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ عُمَرَ بْنِ الْحَطَّابِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ هَذَا مَا كَتَبَ عَبْدُ اللَّهِ عُمَرُ فِي
تَمْنِجٍ قَفَصَ مِنْ حَبْرِهِ نَحْوَ حَدِيثِ نَافِعٍ
قَالَ غَيْرَ مُتَأَنِّلٍ مَالًا فَمَا عَمَّا عَنْهُ مِنْ

⁴⁶⁹ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori.

A što pretekne od njene dobiti, nakon što se podijeli (spomenutim osobama) to će se dati prosjaku i nevoljniku.” Potom je kazao: “Ukoliko upravitelj ostavštine želi, može od njene zarade kupiti roba koji će raditi na njoj.” Muajkib je napisao, a posvjedočio je Abdullah b. Erkam, sljedeće: “U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog. Ovo je ono što je oporučio Allahov rob Omer, vladar pravovjernih. Ako mi se nešto dogodi, mojom ostavštinom u Medini skupa sa Sirmom Ibn Ekvea, i robom na njoj i stotinom dionica u Hajberu i robom na njima, i stotinom tovara hrane koju mi je Muhammed, s.a.v.s., dao u dolini Vadili-Kura, upravljat će Hafsa, dok je živa. A nakon nje, najstariji član njene porodice. Ova se imovina neće moći prodati ni kupiti. Djelit će je upravnik prema vlastitoj procjeni: prosjacima, bijednicima i bližnjima. Nije grijeh da upravnik jede od nje ili nekog nahrani ili, pak, da od nje kupi roba.”

14. O milostinji za umrlog

2880. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebia b. Sulejman el-Muezzin, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od El-Alaa b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Kada osoba umre, prestanu joj teći sevapi, osim u tri slučaja: od trajne sadake, od znanja koje ostavio iza sebe, a kojim se ljudi koriste, i dobro odgojenog djeteta koje upućuje (dovu) za nju.”⁴⁷⁰

تَمَرِهِ فَهُوَ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ قَالَ وَسَأَقُ
الْبَيْضَةَ قَالَ وَإِنْ شَاءَ وَلِيٌّ تَمَنَعْتُ
مِنْ تَمَرِهِ رَقِيقًا لِعَمَلِهِ وَكَتَبْتُ مُعَيَّقِيْبَ
وَشَهِدَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَرْقَمِ بِسَمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَذَا مَا أَوْصَى بِهِ عَبْدُ اللَّهِ
عَمْرًا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ حَدَّثَ بِهِ حَدَّثْتُ
أَنْ تَمَنَعًا وَصِرْمَةَ بْنِ الْأَكْوَجِ وَالْعَبْدَ الَّذِي
فِيهِ وَالْيَاثَةَ سَهْمِ اللَّيِّ بِحَيْسَبِ وَرَقِيقَهُ
الَّذِي فِيهِ وَالْيَاثَةَ الَّتِي أَطْعَمَهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْوَادِي تَلِيهِ حَفْصَةُ
مَا عَاشَتْ ثُمَّ بَلِيهِ ذُو الرَّأْيِ مِنْ أَهْلِهَا
أَنْ لَا يَبَاعَ وَلَا يُشْتَرَى يُنْفَعُ حَيْثُ رَأَى
مِنَ السَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ وَذَوِي الْقُرْبَى وَلَا
حَرَجَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ إِنْ أَكَلَ أَوْ أَكَلَ أَوْ
اشْتَرَى رَقِيقًا مِنْهُ.

١٤. بَابُ مَا جَاءَ فِي

الصَّدَقَةِ عَنِ الْمَيِّتِ

٢٨٨٠. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمُؤَدِّدُ
حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ سُلَيْمَانَ يَعْنِي
ابْنَ يَلَالٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أُرَاهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا مَاتَ
الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ
أَشْيَاءَ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ
بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.

⁴⁷⁰ Bilježe ga Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

15. Može li se za onog koji umre bez oporuke podijeliti sadaka

2881. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama, on od svoga oca, a on od Aiše: “Neka žena je rekla: ‘Allahov Poslaniče, moja majka je iznanada umrla. Da nije bilo tako, ona bi dala i podijelila sadaku, pa hoće li joj biti od koristi ukoliko ja za nju podijelim sadaku?’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Hoće, podijeli sadaku za nju.’”⁴⁷¹

2882. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Menia, kog je obavijestio Revh b. Ubade, prenijevši od Zekerijaa b. Ishaka, on od Amra b. Dinara, ovaj od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: “Neki čovjek⁴⁷² je rekao: ‘Allahov Poslaniče, moja majka je umrla, pa hoće li joj biti od koristi ukoliko za nju podijelim nešto na ime sadake?’ ‘Hoće.’ – odgovorio je Vjerovjesnik, s.a.v.s., a on reče: ‘Imam jedan vrt. Uzimam te za svjedoka da ga dajem u dobrotvorne svrhe za nju.’”⁴⁷³

16. O oporuci nemuslimana čiji nasljednik primi islam

2883. ISPRIČAO NAM JE El-Abbas b. el-Velid b. Mezjed, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od El-Evzaije, on od Hassana b. Atijjea, ovaj od Amra b. Šuajba, on od

١٥. بَاب مَا جَاءَ فِيْمَنْ مَاتَ عَنْ غَيْرِ وَصِيَّةٍ يَتَصَدَّقُ عَنْهُ

٢٨٨١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمَّيْ افْتَلَيْتِ نَفْسَهَا وَلَوْلَا ذَلِكَ لَتَصَدَّقَتْ وَأَعْظَمَتْ أَفْجُرِيٌّ أَنْ أَتَصَدَّقَ عَنْهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَعَمْ فَتَصَدَّقِي عَنْهَا.

٢٨٨٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا رُوْحُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا زَكْرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمَّيْ تُوَفِّيْتِ أَقْبَيْنَعُهَا إِنْ تَصَدَّقْتِ عَنْهَا فَقَالَ: نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي لِي غَرَفًا وَإِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي قَدْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا.

١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي وَصِيَّةِ الْخَرِيِّ يُسْلِمُ وَإِيَّهٖ أَبْلَزِمُهُ أَنْ يُنْفِدَهَا

٢٨٨٣. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ بْنِ مَرْزُوقٍ أَخْبَرَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ

⁴⁷¹ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴⁷² Abadi smatra da je taj čovjek bio Sa'd b. Ubade, poznati ashab.

⁴⁷³ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

svoga oca, a on od njegovog djeda: “El-As b. Vail je oporučio da se za njega oslobodi stotinu robova. Njegov sin Hišam je oslobodio pedeset robova. Njegov sin Amr je htio osloboditi i preostalih pedeset robova. Onda je rekao: ‘Neću ih osloboditi dok o tome ne upitam Allahovog Poslanika, s.a.v.s.’ Otišao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Allahov Poslaniče, moj otac je oporučio da se oslobodi stotinu robova. (Moj brat) Hišam je za njega oslobodio pedeset, a ostalo je još pedeset, pa hoću li ih osloboditi za njega?’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Da vam je otac bio musliman, pa ih vi oslobodili za njega ili podijelili milostinju za njega, ili obavili hadž za njega, sevapi od toga bi mu stigli.’”⁴⁷⁴

17. O čovjeku koji umre, a ostavi dug

2884. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala da im je ispričao Šuajb b. Ishak, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Vehba b. Kejsana, a on od Džabira b. Abdullaha, da mu je otac umro, a ostao je dužan trideset tovara hurmi jednom jevreju. Džabir ga je molio da ga malo pričeka sa vraćanjem duga, što je on odbio. Džabir se obratio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da mu on kaže da ga pričeka. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je otišao kod jevreja i rekao mu da umjesto duga uzme plodove njegovih

عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ الْعَاصِ بْنَ وَائِلٍ
أَوْصَى أَنْ يُعْتِقَ عَنْهُ مِائَةَ رَقَبَةٍ فَأَعْتَقَ
ابْنُهُ هِشَامٌ خَمْسِينَ رَقَبَةً فَأَرَادَ ابْنُهُ
عَمْرُو أَنْ يُعْتِقَ عَنْهُ الْخَمْسِينَ الْبَاقِيَةَ
فَقَالَ: حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي أَوْصَى
بِعْتِقِ مِائَةَ رَقَبَةٍ وَإِنِّي هِشَامًا أَعْتَقَ عَنْهُ
خَمْسِينَ وَيَقِيبُ عَلَيَّ خَمْسُونَ رَقَبَةً
أَفَأَعْتِقُ عَنْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهُ لَوْ كَانَ مُسْلِمًا فَأَعْتَقْتُمْ
عَنْهُ أَوْ تَصَدَّقْتُمْ عَنْهُ أَوْ حَجَجْتُمْ عَنْهُ
بَلَغَهُ ذَلِكَ.

١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَمُوتُ
وَعَلَيْهِ دَيْنٌ وَلَهُ وَقَاءٌ يُسْتَنْظَرُ
عُرْمَاؤُهُ وَيُرْفَقُ بِالْوَارِثِ

٢٨٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَنَّ
شُعَيْبَ بْنَ إِسْحَاقَ حَدَّثَهُمْ عَنْ هِشَامِ
بْنِ عُرْوَةَ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ تَوَفَّى
وَتَرَكَ عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ وَسَقًا لِرَجُلٍ مِنْ
يَهُودٍ فَاسْتَنْظَرَهُ جَابِرٌ فَأَتَى فَكَلَّمَ جَابِرُ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ يَشْفَعُ
لَهُ إِلَيْهِ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

⁴⁷⁴ Ovaj hadis je, prema Abadijevom mišljenju, dokaz da nasljednici muslimani nisu obavezni ispoštovati oporuku svoga oca nemuslimana, jer on, kao nemusliman, neće imati nikakve koristi od toga ma šta oporučio, imajući u vidu da Uzvišeni Allah dobra djela prima samo od vjernika.

hurmi, ali je ovaj odbio. Poslanik, a.s., mu je potom govorio da ga malo pričeka sa vraćanjem duga, pa je i to odbio. – Onda je naveo cijeli hadis.⁴⁷⁵

وَسَلَّمَ وَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ لِيَأْخُذَ ثَمَرَ نَخْلِهِ
بِالَّذِي لَهُ عَلَيْهِ قَأْبِي عَلَيْهِ وَكَلَّمَهُ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُنْظِرَهُ قَأْبِي
وَسَأَقَ الْحَدِيثَ.

⁴⁷⁵ U El-Buharijevom predanju slijedi nastavak: “Potom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao kroz (Džabirov) palminjak, rekavši: ‘Oberi ga i vrati mu ono što si mu dužan.’ Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslije naišao, on ga je već bio obrao i vratio mu trideset tovara, a njemu je ostalo sedamnaest tovara. Kasnije je otišao Allahovom Poslaniku da mu to kaže. Zatekao ga je kako klanja ikindiju. Pošto je završio, reče mu za višak, a on odgovori: ‘Kaži to Omeru b. el-Hattabu!’ Džabir to saopći Omeru, a on mu reče: ‘Znao sam da će u palminjaku biti viška i bereketa čim je kroz njega prošao Allahov Poslanik, s.a.v.s.’”

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O ŠERIJATSKOM NASLJEDNOM PRAVU

1. O izučavanju šerijatskog nasljednog prava

2885. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Abdurrahmana b. Zijada, on od Abdurrahmana b. Rafia et-Tenuhija, a on od Abdullaha b. Amra b. el-Asa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Tri su osnovne grane (vjerskih znanosti), sve drugo je dodatno: poznavanje jasnih ajeta, poznavanje vjerodostojnog sunneta i poznavanje pravedne raspodjele imovine."⁴⁷⁶

2. O kelali, daljnjoj rodbini⁴⁷⁷

2886. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od (Muhammeda) b. Munkedira, da je Džabir b. Abdullah kazao: "Razbolio sam se, te je Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao da me obiđe. Došli su mi on i Ebu Bekr, pješice. Zatekao me je kada sam bio bez svijesti.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْفَرَائِضِ

١. بَابُ مَا جَاءَ فِي تَعْلِيمِ الْفَرَائِضِ

٢٨٨٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ السَّرْحِ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ رَافِعِ التَّنُوخِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ وَمَا سِوَى ذَلِكَ فَهُوَ فَضْلٌ آيَةٌ مُحْكَمَةٌ أَوْ سُنَّةٌ قَائِمَةٌ أَوْ فَرِيضَةٌ عَادِلَةٌ.

٢. بَابُ فِي الْكَلَالَةِ

٢٨٨٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ مَرِضْتُ فَأَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُنِي هُوَ وَأَبُو بَكْرٍ مَالِيَيْنِ وَقَدْ أُغْمِيَ عَلَيَّ فَلَمْ أَكَلِمُهُ

⁴⁷⁶ Bilježi Et-Tirmizi u *Džami'u*, sa senedom od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Izučavajte šerijatsko nasljedno pravo i Kur'an i podučavajte tome ljude, jer ću ja umrijeti." U drugom hadisu, koji je Tirmizi zabilježio od Ebu Hurejrea, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Izučavajte šerijatsko nasljedno pravo, jer je ono pola znanja. Osim toga, ono će biti prvo istrgnuto od mojih sljedbenika."

⁴⁷⁷ Onaj ko nema ni roditelje ni djecu.

Vidjevši me u takvom stanju, on uze abdest i tu vodu prosu na mene te dođoh sebi. Pošto potpuno postadoh svjestan, upitah ga: 'Allahov Poslaniče, imam sestre – šta da uradim sa svojom imovinom?'⁴⁷⁸ Tom prilikom je objavljen ajet o nasljeđu: *Oni traže od tebe tumačenje, reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali.'*⁴⁷⁹

3. O onome koji nema djece, a ima sestre

2887. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Kesir b. Hišam, prenijevši od Hišama ed-Destevajja, a on od Ebuz-Zubejra, da je Džabir kazao: "Razbolio sam se, a imadoh sedam sestara. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao kod mene i hukno mi u lice, te sam došao svijesti. Upitao sam: 'Allahov Poslaniče, da li da svojim sestrama oporučim trećinu (dvije trećine) moje imovine?' 'Dobro bi bilo.' – reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ponovo upitah: 'A da li da im oporučim polovinu svoje imovine?' 'Dobro bi bilo.' – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s. Zatim je izišao, a mene ostavio samog. Potom se vratio i

فَتَوَضَّأَ وَصَبَّهُ عَلَيَّ فَأَقَمْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي وَلِي أَخَوَاتُ قَالَ فَتَرَلْتَ آيَةَ الْمَوَارِيثِ ﴿يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ﴾

۳. بَاب مَنْ كَانَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أَخَوَاتُ

۴۸۸۷. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَبْرِ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ يَعْنِي النَّسْتَوَائِيَّ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: اشْتَكَيْتُ وَعِنْدِي سَبْعُ أَخَوَاتٍ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَفَخَّ فِي وَجْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أُورِصِي لِأَخَوَاتِي بِالثُّلُثِ قَالَ أَحْسِنُ فُلْتُ السُّظْرُ قَالَ أَحْسِنُ ثُمَّ حَرَجَ وَتَرَكَنِي فَقَالَ: يَا جَابِرُ لَا أَرَاكَ مَيْتًا مِنْ وَجْعِكَ هَذَا وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَنْزَلَ قَبِيحَ الَّذِي لِأَخَوَاتِكَ فَجَعَلَ لَهُنَّ الثُّلُثَيْنِ قَالَ فَكَانَ جَابِرٌ يَقُولُ أَنْزَلْتَ هَذِهِ

⁴⁷⁸ U momentu kada je objavljen ajet o kelali, Džabir b. Abdullah je imao sedam sestara, a nije imao svoje djece niti su mu roditelji u tom momentu bili živi.

⁴⁷⁹ To je 176. ajet sure En-Nisa, koji glasi: *Oni traže od tebe tumačenje, reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali: ako neko umre i ne bude imao djeteta, a ima sestru, njoj pripada polovina njegove ostavštine, a on će naslijediti nju ako ona ne bude imala dijete; a ako su dvije, njima pripadaju dvije trećine njegove ostavštine. A ako su oni braća i sestre, onda će muškarcu pripasti dio jednak koliko dvjema ženskim. To vam Allah objašnjava, da ne zalutate. A Allah zna sve.'*

rekao: 'Džabire, ne mislim da ćeš umrijeti od ove bolesti. Allah je objavio i pojasnio ono što pripada tvojim sestrama. On je odredio da njima pripadaju dvije trećine.' Džabir je imao običaj govoriti: 'U vezi mene je objavljen ovaj ajet: *Oni traže od tebe tumačenje. Reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali.*'⁴⁸⁰

2888. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od El-Beraa b. Aziba: "Posljednji objavljen ajet je ajet o kelali: *Oni traže od tebe tumačenje. Reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali.*'"⁴⁸¹

2889. ISPRIČAO NAM JE Mensur b. Ebu Muzahim, kog je obavijestio Ebu Bekr, prenijevši od Ebu Ishaka, a on od El-Beraa b. Aziba: "Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, (*Oni traže od tebe tumačenje. Reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali*) šta je to kelala?' On reče: 'Kao odgovor na to pitanje dovoljan ti je ajet o kelali, objavljen u ljetnom periodu.'⁴⁸²

Upitao sam Ebu Ishaka: "Je li to ajet u kome se veli: *Ko umre, a ne bude imao djeteta ni roditelja?*" Reče: "Smatraju da je to taj ajet."⁴⁸³

الْآيَةُ فِي ﴿يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ﴾

٢٨٨٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ السَّرَّاءِ بْنِ غَارِبٍ قَالَ: آخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ فِي الْكَلَالَةِ ﴿يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ﴾

٢٨٨٩. حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاهِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ السَّرَّاءِ بْنِ غَارِبٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ يَسْتَفْتُونَكَ فِي الْكَلَالَةِ فَمَا الْكَلَالَةُ قَالَ تُجْرِيكَ آيَةُ الصَّيْفِ فَقُلْتُ لِأَبِي إِسْحَاقَ هُوَ مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَدَعْ وَلَدًا وَلَا وَالِدًا قَالَ كَذَلِكَ ظَنُّوا أَنَّهُ كَذَلِكَ.

⁴⁸⁰ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁸¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sabihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁸² El-Hattabi kaže da je Uzvišeni Allah o kelali objavio dva ajeta. Jedan je objavio u zimskom periodu – to je onaj na početku sure En-Nisa, 11. ajet, i drugi u ljetnom periodu – to je posljednji ajet sure En-Nisa."

⁴⁸³ El-Munziri kaže da ga bilježi Et-Tirmizi u *Džami'u*.

4. O nasljedstvu djece i unuka

2890. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Amir b. Zurare, kog je obavijestio Ali b. Mushir, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Kajsa el-Evdija, da je Huzejl b. Šurahbil el-Evdija kazao: "Neki čovjek je došao Ebu Musau el-Ešariju i Selmanu b. Rebi⁴⁸⁴ i upitao ih o nasljedstvu kćerke, kćerke od sina, sestre po ocu i majci, pa su mu rekli: 'Kćerki pripada polovina, a sestri po ocu i majci ostatak (dakle, druga polovina), a sinovljevoj kćerki od nasljedstva njih dvojica nisu dodijelili ništa.' Rekoše: 'Idi Ibn Mes'udu⁴⁸⁵ i pitaj i njega, pa ćeš vidjeti da će se sa nama složiti.' Čovjek je otišao kod njega i upitao ga obavijestivši ga o onome što su ona dvojica rekli. Ibn Mes'ud reče: 'Ukoliko bih se sa njima u tome složio, bio bih od zalutalih, neupućenih. Ja sudim onako kako je sudio Allahov Poslanik, s.a.v.s: kćerki pripada polovina, kćerki od sina ono do upotpunjenja dvije trećine (šestina), a sestrama po ocu i majci ono što je preostalo.'⁴⁸⁶

2891. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila, da je Džabir b. Abdullah kazao: "Izišli smo sa

٤. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الصُّلْبِ

٢٨٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ غَايِرِ بْنِ زُرَّارَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي قَيْنِسِ الْأُرْدِيِّ عَنْ هُرْزَيْلِ بْنِ شَرْحِبِيلِ الْأُرْدِيِّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَسَلَّمَ ابْنِ رَبِيعَةَ فَسَأَلَهُمَا عَنْ ابْنَةِ وَابْنَةِ ابْنٍ وَأَخْتِ لِأَبٍ وَأُمٍّ فَقَالَا لِابْنَتَيْهِ التَّصْفُ وَلِلْأَخْتِ مِنَ الْأَبِ وَالْأُمِّ التَّصْفُ وَلَمْ يُوَرِّثَا ابْنَةَ الْإِبْنِ شَيْئًا وَأَبِ ابْنِ مَنْعُودٍ فَإِنَّهُ سَيُتَابِعُنَا فَأَتَاهُ الرَّجُلُ فَسَأَلَهُ وَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِهِمَا فَقَالَ: لَقَدْ ضَلَلْتُ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ وَلِكِنِّي سَأَفْهِي فِيهَا بِمَضَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِابْنَتَيْهِ التَّصْفُ وَابْنَةِ الْإِبْنِ سَهْمٌ تَكْمِيلَةُ الثَّلَاثِينَ وَمَا بَقِيَ فَلِلْأَخْتِ مِنَ الْأَبِ وَالْأُمِّ.

٢٨٩١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

⁴⁸⁴ U Nesaijevom predanju stoji da je neki čovjek došao Ebu Musau el-Eš'ariju (koji je tada bio emir Kufe), i Sulejmanu b. Rebi el-Bahiliju (koji je bio kadija u Kufi).

⁴⁸⁵ Abdullahu b. Mesudu.

⁴⁸⁶ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i naišli na jednu ensarijku u čaršiji. Došla je sa dvjema kćerkama i rekla: ‘Allahov Poslaniče, ovo su kćerke Sabita b. Kajsa.’⁴⁸⁷ Njihov otac je pao kao šehid boreći se s tobom na Uhudu. Njihov im je amidža uzeo sav imetak, tako da im nije ostalo ništa.⁴⁸⁸ Šta misliš, Allahov Poslaniče – tako mi Allaha, njih dvije se neće nikako ni udati ako ne budu imale imetka?’ On reče: ‘Allah će presuditi u tome.’ Nedugo zatim bi objavljen (ajet o nasljedstvu): *Allah vam naređuje po pitanju naslijeđa vaše djece...*⁴⁸⁹ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Pozovite mi onu ženu i njenog djevera!’ Njihovom amidži reče: ‘Njima dvjema ćeš dati dvije

وَسَلَّمَ حَتَّى جِئْنَا امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ
فِي الْأَسْوَاقِ فَجَاءَتْ الْمَرْأَةَ بِابْنَتَيْنِ لَهَا
فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَاتَانِ بِنْتَا نَابِتِ بْنِ
قَيْسِ قُتِلَ مَعَكَ يَوْمَ أُحُدٍ وَقَدْ اسْتَفَاءَ
عَمَّهُمَا مَا لَهُمَا وَمِيرَاتُهُمَا كُلُّهُ فَلَمْ يَدَعْ
لَهُمَا مَالًا إِلَّا أَخَذَهُ فَمَا تَرَى يَا رَسُولَ
اللَّهِ فَوَاللَّهِ لَا تُنْكَحَانِ أَبْنَاءَ إِلَّا وَلَهُمَا مَالٌ
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
يَقْضِي اللَّهُ فِي ذَلِكَ قَالَ وَتَرَلَتْ سُورَةُ
النِّسَاءِ ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ﴾
الآيَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: اذْعُوا لِي الْمَرْأَةَ وَصَاحِبَتَهَا فَقَالَ
لِعَمَّهُمَا أَعْطِيهِمَا الثَّلَاثِينَ وَأَعْطِ أُمَّهُمَا
الْقُسْنَ وَمَا بَقِيَ فَلَكَ

⁴⁸⁷ U Et-Tirmizijevom predanju stoji: “Ovo su kćerke Sa’da b. Rebija.”

⁴⁸⁸ Naime, njihov amidža je postupio u skladu sa džahilijjskom praksom, po kojoj žensko nije moglo ništa naslijediti. Do tog momenta još nisu bili objavljeni propisi o nasljedstvu.

⁴⁸⁹ Tim povodom je objavljen 11. ajet sure En-Nisa: *Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripadne toliko koliko dvjema ženskima. A ako bude više od dvije ženske, njima – dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj – polovina. A roditeljima, svakom posebno – šestina od onoga što je ostavio, ako bude imao dijete; a ako ne bude imao djeteta, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi – trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi – šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! – Allah, zaista, sve zna i mudar je.*

trećine, njihovoj majci osminu,⁴⁹⁰ a ostatak zadrži za sebe.”⁴⁹¹

Ebu Davud kaže: “Bišr je pogriješio u ovojme hadisu. Ovdje je riječ o kćerkama Sa'da b. Rebia, a Sabit b. Kajs je poginuo u Bici na Jemami.”

2892. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Davuda b. Kajsja i drugih učenjaka, oni od Abdullaha b. Muhammeda b. Akila, a on od Džabira b. Abdullaha: “Supruga Sa'da b. er-Rebia je rekla: ‘Allahov Poslaniče, Sa'd je poginuo, a iza sebe je ostavio dvije kćerke.’” – a onda je citirao slično prethodnom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Ovo je pouzdanije.”

2893. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Eban, prenijevši od Katadea, on od Ebu Hassana, a ovaj od El-Esveda b. Jezida: “Muaz b. Džebel je podijelio nasljedstvo sestri i kćerki kada je bio u Jemenu dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio živ. Svakoj je dao po polovinu.”

5. O nasljedstvu nane

2894. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Osmana b. Ishaka b. Haršea, a on

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَخْطَأَ بِشْرٌ فِيهِ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَا سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ وَثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ قُتِلَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ.

٢٨٩٢. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ وَعَبْدُ بْنُ أَهْلِ الْعِلْمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ امْرَأَةَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ سَعْدًا هَلَكَ وَتَرَكَ ابْنَتَيْنِ وَسَاقَ نَحْوَهُ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهَذَا هُوَ أَصْحَحُ.

٢٨٩٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنِي أَبُو حَسَّانَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ وَرَثَ أُخْتًا وَابْنَةً فَجَعَلَ لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا النِّصْفَ وَهُوَ بِالْيَمَنِ وَبَيَّئْتُ اللَّهَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ حَيًّا.

٥. بَابُ فِي الْحَدَّةِ

٢٨٩٤. حَدَّثَنَا الْقُعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُمَانَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ خَرَّشَةَ عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ دُوَيْبٍ أَنَّهُ قَالَ:

⁴⁹⁰ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odredio da se njihovoj majci da osmina, na temelju onoga što je rečeno u 12. ajetu sure En-Nisa: *A njima – četvrtina onoga što vi ostavite, ako ne budete imali djeteta; a ako budete imali dijete, njima – osmina od onoga što ste ostavili.* Ovo je bio prvi slučaj raspodjele zaostavštine u islamu.

⁴⁹¹ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

od Kabisea b. Zuejba da je kazao: "Neka nana je došla Ebu Bekru es-Sidiku da traži svoje nasljedstvo. On joj reče: 'Tebi, po Allahovoj Knjizi i sunnetu Njegovog Poslanika, s.a.v.s., ne pripada ništa. Zato se vrati dok ne upitam druge ljude.' On upita i (druge) ljude. Mugire b. Šu'be je rekao: 'Prisustvovao sam kod Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., kad je (nani) dao šestinu.' 'Je li to još neko čuo?' – upita Ebu Bekr. Ustade Muhammed b. Mesleme i reče ono što je rekao i Mugire b. Šu'be. Ebu Bekr joj dade šestinu. Kasnije i druga nana dođe Omeru b. el-Hatabu i zatraži svoje nasljedstvo. On reče: 'Po Allahovoj Knjizi, tebi ne pripada ništa, osim onoliko kako je drugoj presuđeno. Ja na to neću ništa dodati. Dakle, tebi pripada šestina. Ukoliko vas obje (nane) nasljeđujete, ta vam (šestina) pripada objema. Ukoliko, pak, nasljeđuje samo jedna, ta (šestina) pripada samo njoj.'⁴⁹²

2895. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdulaziz Ebu b. Rizme, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Ubejdullaha Ebul-Muniba el-Atekija, on od Ibn Burejdea, a on od svoga oca: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je propisao da nani pripada šestina, ukoliko ne bude živa i majka umrlog."⁴⁹³

جَاءَتْ الْجَدَّةُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا فَقَالَ: مَا لَكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى شَيْءٌ وَمَا عَلِمْتُ لَكَ فِي سُنَّةِ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَارْجِعِي حَتَّى أَسْأَلَ النَّاسَ فَسَأَلَ النَّاسَ فَقَالَ: الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْظَمَهَا السُّدُسُ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ هَلْ مَعَكَ غَيْرُكَ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ: مِثْلَ مَا قَالَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَأَنْفَذَهُ لَهَا أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَتْ الْجَدَّةُ الْأُخْرَى إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا فَقَالَ: مَا لَكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى شَيْءٌ وَمَا كَانَ الْقَضَاءُ الَّذِي قُضِيَ بِهِ إِلَّا لِعَبْرِكَ وَمَا أَنَا بِزَائِدٍ فِي الْفَرَائِضِ وَلَكِنَّهُ هُوَ ذَلِكَ السُّدُسُ فَإِنْ اجْتَمَعْتُمَا فِيهِ فَهُوَ بَيْنَكُمَا وَأَيْتَكُمَا خَلَّتْ بِهِ فَهُوَ لَهَا.

٢٨٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رِزْمَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ أَبُو الْمُنِيبِ الْقَتَيْبِيُّ عَنْ ابْنِ بَرِيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ لِلْجَدَّةِ السُّدُسَ إِذَا لَمْ يَكُنْ دُونَهَا أُمَّ.

⁴⁹² Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁴⁹³ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

6. O nasljedstvu djeda

2896. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katadea, on od Hasana, da je Imran b. Husajn kazao: “Neki čovjek dođe Vjerovjesniku, s.a.v.s., i reče: ‘Sin moga sina je umro.’⁴⁹⁴ Šta meni pripada od njegove ostavštine?’ On reče: ‘Tebi pripada šestina od onoga što je ostavio.’ Pošto krenu, on ga zovnu i reče: ‘Tebi pripada još jedna šestina.’⁴⁹⁵ Pošto čovjek opet krenu, on ga ponovo zovnu i reče: ‘Posljednja šestina ti je opskrba (kao najbližem muškom nasljedniku).’⁴⁹⁶

Katade je kazao: “Ashabi ne znaju zbog čega mu je dao nasljedstvo. Šestina je najmanji dio koji djed nasljeđuje.”

2897. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, prenijevši od Halida, on od Junusa, a on od El-Hasana, da je Omer kazao: “Zna li neko od vas koliki je dio u nasljedstvu Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio djedu?” Ma’kil b. Jesar reče: “Znam ja. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je djedu odredio šestinu.” “Uz koga?” – upita Omer. “Ne znam.” – odgovorio je on. “Šta vrijedi ukoliko to ne znaš?”⁴⁹⁷

٦. بَاب مَا جَاءَ فِي مِيرَاثِ الْجَدِّ

٢٨٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَعْبٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلًا أَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ ابْنَ ابْنِي مَاتَ فَمَا لِي مِنْ مِيرَاثِهِ فَقَالَ: لَكَ السُّدُسُ فَلَمَّا أَتَبَرَ دَعَاهُ فَقَالَ: لَكَ سُدُسٌ آخَرَ فَلَمَّا أَتَبَرَ دَعَاهُ فَقَالَ: إِنَّ السُّنْسَ الْآخَرَ طَعْمَةٌ قَالَ قَتَادَةُ فَلَا يَذْرُونَ مَعَ أَيِّ شَيْءٍ وَرَثَهُ قَالَ قَتَادَةُ أَقَلُّ شَيْءٍ وَرِثَ الْجَدُّ السُّدُسَ.

٢٨٩٧. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ عَنْ خَالِدٍ عَنِ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ أَنَّ عَمَرَ قَالَ أَيُّكُمْ يَعْلَمُ مَا وَرَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَدُّ فَقَالَ: مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ أَنَا وَرَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السُّدُسُ قَالَ مَعَ مَنْ قَالَ لَا أَذْرِي قَالَ لَا دَرَيْتَ فَمَا تُغْنِي إِذَا.

⁴⁹⁴ Moj sin je umro, a od djece su mu ostale samo dvije kćerke.

⁴⁹⁵ Pošto su mu iza sina ostale samo dvije kćerke, kojima, po propisu, pripadaju dvije trećine, ocu mu je, pored šestine, koja mu pripada po propisu, pripala još jedna šestina kao najbližem muškom nasljedniku.

⁴⁹⁶ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁴⁹⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahibima*.

7. O nasljedstvu rodbine po ocu

2898. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Salih i Mahled b. Halid – ovo je Mahledov hadis i on je potpuniji – njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ibn Tausa, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nasljednicima dijelite imovinu prema Allahovoj Knjizi. Ako nešto, nakon toga, preostane, to će pripasti najbližem muškom srodniku."⁴⁹⁸

8. O nasljeđu rođaka

2899. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Budejla, on od Alije b. Ebu Talhe, on od Rašida b. Sa'da, on od Ebu Amira el-Hevzenija Abdullaha b. Luhajja, a on od El-Mikdama, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko ostavi siročad – ja ću brinuti o njima (ili je kazao: Allah i Njegov Poslanik će brinuti o njima), a ko ostavi imetak – on će pripasti njegovim nasljednicima. Ja ću preuzeti imovinu onoga koji ne bude imao nasljednika, dat ću krvarinu za njega i naslijediti ga."⁴⁹⁹ Daidža će naslijediti imovinu onoga koji nema drugog nasljednika. Dat

٧. بَابُ فِي مِيرَاثِ الْعَصَبَةِ

٢٨٩٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ وَهَذَا حَدِيثٌ مُخْتَلَفٌ وَهُوَ الْأَشْبَعُ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ ظَلَوَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمِيسَمَ الْمَالِ بَيْنَ أَهْلِ الْقَرَائِضِ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ فَمَا تَرَكَتْ الْقَرَائِضُ فَلِأَوْلَى ذَكَرٍ.

٨. بَابُ فِي مِيرَاثِ ذَوِي الْأَرْحَامِ

٢٨٩٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ بُدَيْلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي عَامِرٍ الْهَوَزَنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ لُحَيْجٍ عَنِ الْمُقَدَّمِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَرَكَ كَلًّا فَلِئَلِّي وَرُبَّمَا قَالَ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَأَنَا وَارِثُ

⁴⁹⁸ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

⁴⁹⁹ Dakle, Allahov Poslanik, s.a.v.s., će preuzeti imovinu svih onih koji nemaju nasljednika, u državnu blagajnu, izmirit će obaveze iz državne blagajne za one koji nemaju nasljednika.

će za njega krvarinu i naslijediti njegovu imovinu.”⁵⁰⁰

2900. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, i drugi, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Budejla b. Mejserea, on od Alije b. Ebu Talhe, on od Rašida b. Sa'da, on od Ebu Amira el-Hevzenija, a on od El-Mikdama el-Kindija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ja sam svakom vjerniku preči od njega samoga. Ko ostavi dug ili porodicu – ja ću se pobrinuti o tome, a ko ostavi imetak – on će pripasti njegovim nasljednicima. Ja sam zaštitnik onome ko ne bude imao drugog zaštitnika, i ja nasljeđujem njegovu imovinu i izmirujem njegove obaveze.”

Daidža je zaštitnik onome ko nema zaštitnika; nasljeđuje njegov imetak i izmiruje njegove obaveze.

Ebu Davud kaže: “Riječ *ed-daj'atu* znači: *djeca*. Prenio ga je Ez-Zubejdi od Rašida b. Sa'da, on od Ibn Aiza, a on od El-Mikdama. A prenio ga je i Muavija b. Salih od Rašida, koji je kazao: “Čuo sam El-Mikdama.”

2901. ISPRIČAO NAM JE Abdusselam b. Atik ed-Dimeški, kog je obavijestio Muhammed b. el-Mubarek, prenijevši od Ismaila b. Ajjaša, on od Jezida b. Hudžra, on od Saliha b. Jahjaa b. el-Mikdama, on od svoga oca, a on od njegovog djeda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Ja sam nasljednik onome koji nema nasljednika. Izmirit ću njegove obaveze i naslijediti nje-

مَنْ لَا وَاْرَتْ لَهُ أَعْقِلُ لَهُ وَأَرْثُهُ وَالْحَقَالُ
وَاْرَتْ مَنْ لَا وَاْرَتْ لَهُ يَغْقِلُ عَنْهُ وَيَرْثُهُ.

٢٩٠٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ فِي
آخِرِينَ قَالُوا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ بُدَيْلِ
يَعْنِي ابْنَ مَيْسَرَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ
عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي عَامِرٍ
الْهَوْرِيَّ عَنِ الْمُقْتَدِمِ الْكِنْدِيِّ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا أَوْلَى
بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ فَمَنْ تَرَكَ دِينًا
أَوْ ضَيْعَةً فَلِيٍّ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ
وَأَنَا مَوْلَى مَنْ لَا مَوْلَى لَهُ أَرِثُ مَالَهُ وَأُفَكُّ
عَانَهُ وَالْحَقَالُ مَوْلَى مَنْ لَا مَوْلَى لَهُ يَرِثُ مَالَهُ
وَيَغْفُكُ عَانَهُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ الزُّبَيْدِيُّ عَنْ رَاشِدِ بْنِ
سَعْدٍ عَنْ ابْنِ عَائِدٍ عَنِ الْمُقْتَدِمِ وَرَوَاهُ
مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ رَاشِدٍ قَالَ سَمِعْتُ
الْمُقْتَدِمَ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: يَقُولُ الضَّيْعَةُ مَعْنَاهُ عِيَالٌ.

٢٩٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامُ بْنُ عَتِيْقِ
الدَّمَشَقِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ
حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ
حُجْرٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ يَحْيَى بْنِ الْمُقْتَدِمِ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَنَا
وَاْرَتْ مَنْ لَا وَاْرَتْ لَهُ أَفَكُّ عَانِيَهُ وَأَرْثُ

⁵⁰⁰ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

govu imovinu.⁵⁰¹ Daidža nasljeđuje imovinu onoga koji nema drugih nasljednika. On izmiruje njegove obaveze i nasljeđuje njegovu imovinu.”

2902. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Šu'bea, isti smisao. A ispričao nam je i Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Veki b. el-Džerah, prenijevši od Sufjana – svi od Ibn el-Asbehanija⁵⁰² – on od Mudžahida b. Verdana, on od Urvea, a on od Aiše: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., štićenik je umro, ostavivši nešto imovine, a nije imao ni dijete niti bližnjega. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Njegovu zaostavštinu dajte (najsiriomašnjem) stanovniku njegovog sela.’”⁵⁰³

Ebu Davud kaže: “Sufjanov hadis je potpuniji. Musedded je kazao da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: ‘Ima li on nekoga iz svoga mjesta?’ ‘Ima.’ – odgovoriše prisutni, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Dajte mu njegovu zaostavštinu.’”

2903. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Seid el-Kindi, kog je obavijestio El-Muharibi, prenijevši od Džibrila b. Ahmera, on od Abdullaha b. Burejdea, da je njegov otac kazao: “Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Kod mene je zaostavština nekog čovjeka iz plemena

مَالَهُ وَالْحَالُ وَارِثٌ مَنْ لَا وَارِثَ لَهُ يَفُكُّ
عَائِيَهُ وَيَرِثُ مَالَهُ.

٢٩٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ ح. وَحَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا وَكَيْعُ بْنُ الْجَرَّاحِ عَنْ سُفْيَانَ
بِحَيْمَاءَ عَنْ ابْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ مُجَاهِدِ
بْنِ وَرْدَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ مَوْلَى لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ مَاتَ وَتَرَكَ شَيْئًا وَلَمْ يَدَعْ وَلَدًا وَلَا
حَيِّمًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
أَعْطُوا مِيرَاثَهُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ قَرْبَتِيهِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ وَحَدِيثُ سُفْيَانَ أَتَمٌّ وَقَالَ
مُسَدَّدٌ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: هَاهُنَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ أَرْضِيهِ قَالُوا نَعَمْ
قَالَ فَأَعْطُوهُ مِيرَاثَهُ.

٢٩٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ
الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ عَنْ جَنْزِيلِ
بْنِ أَحْمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرْنِدَةَ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ
فَقَالَ: إِنَّ عِنْدِي مِيرَاثَ رَجُلٍ مِنَ الْأُرْدِ
وَلَسْتُ أَجِدُ أُزْدِيًّا أَدْفَعُهُ إِلَيْهِ قَالَ أَذْهَبْ

⁵⁰¹ Dakle, Allahov Poslanik, s.a.v.s., neće naslijediti njegovu imovinu za sebe, nego će je preuzeti u državnu blagajnu iz koje će izmiriti i njegove obaveze ukoliko ih umrli bude imao.

⁵⁰² Abdurrahman b. Abdullah b. el-Asbehani el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

⁵⁰³ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u*, te En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

El-Ezd. Ne nalazim nikoga iz tog plemena kome bih je predao.' On mu reče: 'Godinu dana tragaj za nekim iz plemena El-Ezd.' Godinu dana je tragao, i nakon godinu dana dođe kod njega i reče: 'Allahov Poslaniče, nisam pronašao nikoga iz plemena El-Ezd kome bih predao njegovu zaostavštinu.' On reče: 'Idi, i kada naiđeš na prvog čovjeka iz plemena Huzaa, njemu je predaj.' Pošto krenu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pozovite mi toga čovjeka.' Kada je došao, on mu reče: 'Pogledaj, pa je predaj najstarijem čovjeku iz plemena Huzaa.'⁵⁰⁴

2904. ISPRIČAO NAM JE El-Husejn b. Esved el-Idžli, kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Šerika, on od Džibrila b. Ahmera Ebu Bekra, on od Ibn Burejdea, da je njegov otac kazao: "Neki čovjek iz plemena Huzaa je umro, pa su došli Vjеровjesniku, s.a.v.s., da vide šta će sa njegovom ostavštinom. On je rekao: 'Potražite ima li kakvog nasljednika ili nekog bližnjeg. Pošto nisu pronašli ni jednog nasljednika niti rođaka, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Podajte je najstarijem čovjeku iz plemena Huzaa.'"

Jahja je kazao: "Jedanput sam ga čuo da je kazao: 'Pogledajte ko je najstariji čovjek u plemenu Huzaa.'"

2905. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Avsedžea, a on od

فَالْتَمِسْ أُرْدِيًّا حَوْلًا قَالَ فَاتَّاهُ بَعْدَ الْحَزْلِ
فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ أَجِدْ أُرْدِيًّا أَذْفَعُهُ
إِلَيْهِ قَالَ فَانْطَلِقْ فَانْظُرْ أَوَّلَ خُرَاعِي
تَلَمَّاهُ فَادْفَعَهُ إِلَيْهِ فَلَمَّا وَى قَالَ عَلِيٌّ
الرَّجُلُ فَلَمَّا جَاءَهُ قَالَ انْظُرْ كُبْرَى خُرَاعَةَ
فَادْفَعَهُ إِلَيْهِ.

٢٩٠٤. حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَسْوَدَ الْعِجْلِيُّ
حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ
جَبْرِئِيلَ بْنِ أَحْمَرَ أَبِي بَكْرٍ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَاتَ رَجُلٌ مِنْ خُرَاعَةَ
فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبِيرَائِهِ
فَقَالَ: التَّمِسُوا لَهُ وَارْتَابُوا أَوْ ذَا رَجِمَ فَلَمْ
يَجِدُوا لَهُ وَارْتَابُوا وَلَا ذَا رَجِمَ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَعْظُوهُ الْكُبْرَى
مِنْ خُرَاعَةَ وَقَالَ يَحْيَى قَدْ سَمِعْتُهُ مَرَّةً
يَقُولُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ انْظُرُوا أَكْثَرَ رَجُلٍ
مِنْ خُرَاعَةَ.

٢٩٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَوْسَجَةَ
عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلًا مَاتَ وَلَمْ يَدَعْ

⁵⁰⁴ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

Ibn Abbasa: “Umro je neki čovjek koji nije imao nikoga od nasljednika, izuzev roba kog je još za života oslobodio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitao: ‘Ima li on ikoga?’ Prisutni odgovoriše: ‘Nema nikoga, osim dječaka kog je još za života oslobodio.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je njegovu zaostavštinu dao tome robu.”⁵⁰⁵

9. O nasljedstvu djeteta zbog kog je izazvano prokletstvo

2906. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Muhammed b. Harb, prenijevši od Omera b. Rubea et-Taglibija, on od Abdulvahida b. Abdullaha en-Nasrija, a on od Vasilea b. Eskaa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Žena uzima tri vrste nasljedstva: nasljedstvo roba kog je oslobodila, nasljedstvo nahočeta (ukoliko ga je ona našla) i nasljedstvo svog djeteta⁵⁰⁶ zbog koga je na sebe morala izazvati Allahovo prokletstvo.”⁵⁰⁷

2907. ISPRIČALI SU NAM Mahmud b. Halid i Musa b. Amir, njih je obavijestio El-Velid, prenijevši od Ibn Džabira, da je Mekhul kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imovinu djeteta zbog kog je prizivano Allahovo prokletstvo dao njegovoj majci i njenim nasljednicima poslije njene smrti.”⁵⁰⁸

وَأَنَا إِلَّا غُلَامًا لَهُ كَانَ أَعْتَقَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ لَهُ أَحَدٌ قَالُوا لَا إِلَّا غُلَامًا لَهُ كَانَ أَعْتَقَهُ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِيرَاثَهُ لَهُ.

٩. بَاب مِيرَاثِ ابْنِ الْمَلَاعِنَةِ

٢٩٠٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ رُوَيْتَةَ التَّغْلِبِيُّ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ النَّصْرِيِّ عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَرْأَةُ تُخْرِزُ ثَلَاثَةَ مَوَارِيثَ عَتِيقَهَا وَلَمِيطَهَا وَوَلَدَهَا الَّذِي لَاعَنَتْ عَنْهُ.

٢٩٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ وَمُوسَى بْنُ عَامِرٍ قَالَا حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جَابِرٍ حَدَّثَنَا مَكْحُولٌ قَالَ: جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِيرَاثَ ابْنِ الْمَلَاعِنَةِ لِأُمِّهِ وَلِوَرَثَتِهَا مِنْ بَعْدِهَا.

⁵⁰⁵ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁵⁰⁶ Tj. njenog vanbračnog djeteta.

⁵⁰⁷ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁵⁰⁸ El-Munziri za ovaj hadis kaže da je mursel.

2908. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Amir, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Isaa Ebu Muhammeda, on od El-Alaa b. el-Harisa, ovaj od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od njegovog djeda, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

1. Da li musliman nasljeđuje (imovinu) nevjernika

2909. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Alija b. Husejna, on od Amra b. Osmana, on od Usame b. Zejda, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s.: “Musliman ne nasljeđuje (imovinu) nevjernika, niti nevjernik nasljeđuje (imovinu) muslimana.”⁵⁰⁹

2910. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Alija b. Husejna, on od Amra b. Osmana, da je Usame b. Zejd upitao: “Allahov Poslaniče, gdje ćemo sutra, za vrijeme hadža, odsjesti?” On reče: “Je li nam Akil ostavio mjesto gdje bismo mogli odsjesti?”, a onda reče: “Odsjest ćemo u dolini Benu

٢٩٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ غَامِرٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ أَخْبَرَنِي عَيْسَى أَبُو مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

١٠. بَابُ هَلْ يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ

٢٩٠٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ.

٢٩١٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ قَالَ وَهَلْ تَرَكْنَا لَنَا عَقِيلًا مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نَأْزِلُونَ بِحَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ

⁵⁰⁹ Muslimani su jednoglasni u mišljenju da nevjernik ne može naslijediti imovinu muslimana, a razilaze su u tome da li musliman može naslijediti imovinu nevjernika. Većina ashaba, tabiina i učenjaka poslije njih, smatraju da ni musliman ne može naslijediti imovinu nevjernika. Svoje mišljenje temelje na ovom hadisu. Muaz b. Džebel, Muavija, Seid b. el-Musejjeb, Mesruk i drugi smatraju da musliman može naslijediti imovinu nevjernika. Ovo mišljenje je danas, kada mnogi primaju islam, prihvatljivije jer se njegovom primjenom realiziraju veća prava.

Kinane, u kojoj su se Kurejševiči zakleli na nevjerstvo, tj. u El-Muhassabu, gdje su Benu Kinane i Kurejševiči dogovorili bojkot protiv porodice Benu Hašim, da neće sa njima sklapati brakove, da sa njima neće trgovati, i da ih neće uzimati u zaštitu.”⁵¹⁰

Ez-Zuhri je rekao da je Hajf dolina.

2911. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Habiba el-Muallima, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Sljedbenici dviju različitih vjera se neće međusobno nasljeđivati.”⁵¹¹

2912. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Amra b. Ebu Hakima el-Vasitija, on od Abdullaha b. Burejdea: “Dva brata su se sporila kod Jahje b. Ja'mera (u vezi nasljedstva).⁵¹² Jedan je bio jevrej, a drugi musliman. Nasljedstvo je dao muslimanu i rekao: ‘Ispričao mi je Ebul-Esved da ga je obavijestio neki čovjek da je Muaz kazao: ‘Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: ‘Islam uvećava (imovinu), a ne umanjuje je.’⁵¹³ – te je dao nasljedstvo muslimanu.”⁵¹⁴

تَفَاسَتَ قُرَيْشٌ عَلَى الْكُفْرِ بِبَنِي
الْمُحَصَّبِ وَذَلِكَ أَنَّ بَنِي كِنَانَةَ خَالَفَتْ
قُرَيْشًا عَلَى بَنِي هَاشِمٍ أَنْ لَا يَتَاكِحُوهُمْ
وَلَا يُبَايِعُوهُمْ وَلَا يُؤْوُوهُمْ.
قَالَ الزُّهْرِيُّ وَالْحَيْفُ الْوَادِي.

٢٩١١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ عَنْ حَبِيبِ الْمَعْلَمِ عَنْ عَمْرِو
بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ عَمْرِو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَتَوَارَثُ أَهْلُ مِلَّتَيْنِ
شَقِي.

٢٩١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ
عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي حَكِيمِ الْوَاسِطِيِّ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ أَنَّ أَخَوَيْنِ
اخْتَصَمَا إِلَى يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ يَهُودِيٍّ
وَمُسْلِمٍ فَوَرَّثَ الْمُسْلِمَ مِنْهُمَا وَقَالَ
حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ أَنَّ رَجُلًا حَدَّثَهُ أَنَّ
مُعَاذًا حَدَّثَهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْإِسْلَامُ يَزِيدُ وَلَا
يَنْقُصُ فَوَرَّثَ الْمُسْلِمَ.

⁵¹⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

⁵¹¹ Bilježe ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*, a bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, ali od Džabira.

⁵¹² Jahja b. Ja'mer el-Basri je bio kadija u Mervu.

⁵¹³ Pobjedama nad neprijateljem islam svojim sljedbenicima uvećava imovinu, ali je ne umanjuje time što gubi bitke od neprijatelja.

⁵¹⁴ U senedu ovoga hadisa je jedan nedovoljno poznat prenosilac.

2913. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja b. Seid, prenijevši od Šu'bea, on od Amra b. Ebu Hakima, on od Abdullaha b. Burejdeja, on od Jahjaa b. Ja'mera, a on od Ebul-Esveda ed-Dilijja: "Muazu je podignuta parnica u vezi ostavštine jevreja koga je naslijedio musliman – sa sličnim značenjem prethodnog hadisa."⁵¹⁵

11. Ako neko primi islam prije raspodjele zaostavštine

2914. ISPRIČAO NAM JE Hadžadž b. Ebu Jakub, kog je obavijestio Musa b. Davud, prenijevši od Muhammeda b. Muslima, ovaj od Amra b. Dinara, on od Ebuš-Ša'saa, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svaka imovina koja je podijeljena prije islama tretirat će se onako kako je podijeljena. A svaka imovina koju islam zatekne neraspodijeljenom, dijelit će se u skladu sa islamom."⁵¹⁶

12. O pravu nasljeđa na imovinu oslobođenog roba

2915. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid: "Čitano je Maliku, a ja sam bio prisutan. Malik je kazao: 'Izložio mi je Nafia, prenijevši od Ibn Omera: 'Aiša, majka pravovjernih,

٢٩١٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي حَكِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ الدِّيَلِيِّ أَنَّ مَعَاذًا أَيْ بِمِيرَاثٍ يَهُودِيٍّ وَارِثُهُ مُسْلِمٌ بِمَعْنَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١١. بَابُ فِيمَنْ أَسْلَمَ عَلَى مِيرَاثٍ

٢٩١٤. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ قَسِمٍ قُسِمَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَهُوَ عَلَى مَا قُسِمَ لَهُ وَكُلُّ قَسِمٍ أَدْرَكَهُ الْإِسْلَامُ فَهُوَ عَلَى قَسَمِ الْإِسْلَامِ.

١٢. بَابُ فِي الْوَلَاءِ

٢٩١٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ قَرِئًا عَلَى مَالِكٍ وَأَنَا حَاضِرٌ قَالَ مَالِكٌ عَرَضَ عَلَيَّ نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ

⁵¹⁵ Neki jevrej je umro i iza sebe ostavio imovinu. A od nasljednika su mu ostala dva sina: jedan je bio jevrej, a drugi musliman. Muaz je presudio da ostavština pripada muslimanu. El-Munzirri smatra da je diskutabilno da li je Ebul-Esved slušao hadise od Muaza b. Džebela.

⁵¹⁶ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

je htjela kupiti robinju i osloboditi je, pa su njeni gospodari rekli: 'Prodat ćemo ti je pod uslovom da pravo nasljeđa na njenu imovinu (nakon njene smrti) pripadne nama.' Ona je to spomenula Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je rekao: 'Neka te to ne ometa! Pravo nasljeđa na imovinu oslobođenog roba pripada onome ko ga je oslobodio.'⁵¹⁷

2916. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Veki b. el-Džerrah, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Mensura, on od Ibrahima, on od El-Esveda, a on od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pravo nasljeđa na imovinu oslobođenog roba (nakon njegove smrti) pripada onome ko je za njegov otkup dao novac, odnosno ko ga je oslobodio."⁵¹⁸

2917. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Amr b. Ebil-Hadžadž Ebu Ma'mer, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Husejna el-Muallima, on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: "Riab b. Huzejfe je vjenčao ženu koja mu rodi tri dječaka. Ona je umrla, a dječaci su naslijedili njenu zaostavštinu, kuće i imovinu njenih oslobođenih robova. Amr b. el-As, koji je bio rođak njenih sinova po očevoj liniji, povede ih sa sobom u Šam. Tamo su pomrli."⁵¹⁹ Kada se Amr b. el-As

اللَّهِ عَنْهَا أَمْ الْمُؤْمِنِينَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِي جَارِيَةً تَفْتِقَهَا فَقَالَ: أَهْلُهَا نَيْبِعُكُمَا عَلَى أَنْ وِلَاءَ مَا لَنَا فَذَكَرَتْ عَائِشَةُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: لَا يَمْنَعُكَ ذَلِكَ فَإِنَّ الْوِلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ.

٤٩١٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكَيْعُ بْنُ الْحُرَّاجِ عَنْ سُفْيَانَ الْقَوْرِيِّ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْوِلَاءُ لِمَنْ أَعْطَى التَّمَنَّ وَوَلِيَ التَّغْمَةَ.

٤٩١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنِ أَبِي الْحَجَّاجِ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلَّمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رِبَابَ بْنَ حَذِيفَةَ تَزَوَّجَ امْرَأَةً قَوْلَتْ لَهُ ثَلَاثَةَ غِلْمَةٍ فَمَاتَتْ أَهْمُهُمْ فَوَرَّثُوَهَا رِبَاعَهَا وَوِلَاءَ مَوَالِيهَا وَكَانَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ عَصَبَةَ بَنِيهَا فَأَخْرَجَهُمْ إِلَى الشَّامِ فَمَاتُوا فَقَدَّمَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ وَمَاتَ مَوْلَى لَهَا وَتَرَكَ مَالًا لَهُ فَخَاصَمَهُ إِخْوَتُهَا إِلَى عَمْرِ بْنِ الْحَقَّابِ فَقَالَ: عَمْرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

⁵¹⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁵¹⁸ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁵¹⁹ U vrijeme hilafeta Omera b. el-Hattaba u Šamu je vladala opaka zarazna bolest od koje je umrlo mnoštvo svijeta, a među njima i mnogi ashabi.

vratio iz Šama, umro je i njen oslobođeni rob koji iza sebe ostavio imovinu (Amr je naslijedio i imovinu njenih sinova i imovinu njenog oslobođenog roba). Njena braća ga zbog toga tužiše Omeru b. el-Hattabu. Omer reče da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: ‘Ono što stekne dijete ili roditelj (ako nemaju zakonitih nasljednika) nasljeđuje njihov najbliži rođak po ocu.’ To mu Omer napisa, i još kao svjedoke navede Abdurrahmana b. Avfa, Zejda b. Sabita i još nekog čovjeka. Pošto za halifu bi izabran Abdulmelik, oni ga optužiše Hišamu b. Ismailu ili Ismailu b. Hišamu, a on tužbu prosljedi Abdulmeliku, koji, kada ju je primio, reče: ‘O ovome je presudio onaj koga ja nisam vidio.’ ‘On nam je presudio.’ – rekla su njena braća – ‘po presudi (po dokumentu) Omera b. el-Hattaba, koja važi do danas.’⁵²⁰

2918. ISPRIČAO NAM JE Ebu Davud, njemu je ispričao Ebu Seleme, prenijevši od Hammada, da je Humejd rekao: “Neki ljudi sumnjaju u Amra b. Šuajba u pogledu ovoga hadisa.”

Ebu Davud kaže: “Od Ebu Bekra, Omera i Osmana preneseno je suprotno ovom hadisu. Jedino je od Alije preneseno slično.”

13. O čovjeku koji primi islam posredstvom drugog čovjeka

2919. ISPRIČALI SU NAM Jezid b. Halid b. Mevhib er-Remli i Hišam b. Ammar, koje

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَحْرَزَ الْوَلَدُ أَوْ
الْوَالِدُ فَهُوَ لِمَصْبِيهِ مَنْ كَانَ قَالَ فَكُتِبَ
لَهُ كِتَابًا فِيهِ شَهَادَةُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ
عَوْفٍ وَزَيْدِ بْنِ نَابِتٍ وَرَجُلٍ آخَرَ فَلَمَّا
اسْتُخْلِيفَ عَبْدُ الْمَلِكِ اخْتَصَمُوا إِلَى
هِشَامِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ أَوْ إِلَى إِسْمَاعِيلَ بْنِ
هِشَامٍ فَرَفَعَهُمْ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ فَقَالَ:
هَذَا مِنْ الْقَضَاءِ الَّذِي مَا كُنْتُ أَرَاهُ قَالَ
فَقَضَى لَنَا بِكِتَابِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ
فَتَخُنَ فِيهِ إِلَى السَّاعَةِ.

٢٩١٨. حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو
سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
التَّاسِ يَتَهَمُونَ عُمَرَ بْنَ شُعَيْبٍ فِي هَذَا
الْحَدِيثِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَرَوَى عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ
وَعُمَرَ بْنَ خَلَّافٍ هَذَا الْحَدِيثَ إِلَّا أَنَّهُ رَوَى
عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ بِمِثْلِي هَذَا.

١٣. بَابُ فِي الرَّجُلِ يُسَلِّمُ
عَلَى يَدَيْ الرَّجُلِ

٢٩١٩. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَوْهَبٍ
الرَّمْلِيُّ وَهِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ قَالَا حَدَّثَنَا

⁵²⁰ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

je obavijestio Jahja – Ebu Davud kaže da je on Hamzin sin – prenijevši od Abdulaziza b. Omera, on od Abdullaha b. Mevhiba, ovaj od Omera b. Abdulaziza, on od Kabisea b. Zuejba, da je Hišam, prenijevši od Temima ed-Darija, upitao: “Allahov Poslanice, kakav je šerijatski propis u pogledu čovjeka koji primi islam posredstvom nekog muslimana?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Taj što je preko njega primio islam najpreči mu je i za života i poslije smrti.”⁵²¹

14. O prodaji prava nasljeđa na imovinu oslobođenog roba

2920. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio prodaju prava nasljeđa na imovinu oslobođenog roba i njegovo poklanjanje.”⁵²²

15. O novorođenčetu koje zaplače, a potom umre

2921. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muaz, kog je obavijestio Abdula'la, prenijevši od

يَحْيَى قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهُوَ ابْنُ حَمْرَةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَوْهَبٍ يُحَدِّثُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ دُوَيْبٍ قَالَ هِشَامُ عَنْ تَيْمِيمِ النَّدَائِيِّ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَالَ يَزِيدُ إِنَّ تَيْمِيمًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا السُّنَّةُ فِي الرَّجُلِ يُسَلِّمُ عَلَى يَدَيْ الرَّجُلِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَالَ هُوَ أَوْلَى النَّاسِ بِمَحْيَاهُ وَمَمَاتِهِ.

١٤. بَاب فِي بَيْعِ الْوَلَاءِ

٢٩٢٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هِبَتِهِ.

١٥. بَاب فِي الْمَوْلُودِ يَسْتَهْلُ ثُمَّ يَمُوتُ

٢٩٢١. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْنَى ابْنَ

⁵²¹ Neki učenjaci, poput Ishaka b. Rahivejha, su ovaj hadis uzeli kao dokaz da će osoba preko koje je neko primio islam naslijediti imetak osobe koja je primila islam ukoliko ona ne bude imala drugih nasljednika. Većina učenjaka odbija takvu mogućnost i smatra da će se njegova imovina, u tom slučaju, predati u državnu blagajnu. Ovaj hadis su zabilježili Et-Tirmizi u *Džami'u*, te En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁵²² Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori.

Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Abdullaha b. Kusejta, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ako novorođenče zaplače, odredit će mu se dio u nasljedstvu.”

16. Derogacija nasljeđivanja po ugovoru sa nasljeđivanjem po srodstvu

2922. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Sabit, prenijevši od Alija b. Husejna, on od svoga oca, on od Jezida en-Nahvija, on od Ikrimea, da je Ibn Abbas kazao: “*A onima s kojima ste sklopili ugovor – podajte njihov dio.* (En-Nisa, 33) Ljudi su prakticirali sklapati ugovore sa onima sa kojima nisu u srodstvu o međusobnom pomaganju i nasljeđivanju, pa je to derogirano surom El-Enfal. Uzvišeni je rekao: *A rodaci su, prema Allahovoj Knjizi, jedni drugima preči.* (El-Enfal, 75)”

2923. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Ebu Usame, prenijevši od Idrisa b. Jezida, on od Talhe b. Musarrifa, ovaj od Seida b. Džubejra, da je Ibn Abbas o riječima Uzvišenog: *A onima s kojima ste sklopili ugovor – podajte njihov dio*, kazao: “Kada su muhadžiri došli u Medinu, naljeđivali su ensarije, a ne njihovi rodaci. Činili su to zbog bratstva koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uspostavio između njih. Kada je objavljen ajet: *Mi smo odredili nasljednike svemu onome što ostave roditelji i rodaci.* (En-Nisa, 33), takvu praksu nasljeđivanja je dokinuo, (a

إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُسَيْبٍ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اسْتَهَلَ الْمَوْلُودُ وَرَثَ.

١٦. بَابُ نَسْخِ مِيرَاثِ

الْعَقْدِ بِمِيرَاثِ الرَّحِمِ

٢٩٢٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ ثَابِتٍ
حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
يَزِيدَ الثَّخَوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ
عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ﴿ وَالَّذِينَ
عَاقَدَتْ أَيْمَانَكُمْ فَأَتَوْهُم تَصِيْبُهُمْ ﴾
كَانَ الرَّجُلُ يُخَالِفُ الرَّجُلَ لَيْسَ بَيْنَهُمَا
نَسَبٌ فَتَرِثُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَتَنْسَخُ ذَلِكَ
الْأَنْقَالَ فَقَالَ: تَعَالَى ﴿ وَأَوْلُوا الْأَرْحَامَ
بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ ﴾.

٢٩٢٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنِي إِدْرِيسُ بْنُ
يَزِيدَ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ مُصْرَفٍ عَنْ
سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي
قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانَكُمْ
فَأَتَوْهُم تَصِيْبُهُمْ ﴾ قَالَ كَانَ الْمُهَاجِرُونَ
حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ تَوَرَّثُوا الْأَنْصَارَ دُونَ
ذَوِي رَحِمِهِ لِالْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ
هَذِهِ الْآيَةُ ﴿ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا
تَرَكَ ﴾ قَالَ نَسَخَتْهَا ﴿ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ
أَيْمَانَكُمْ فَأَتَوْهُم تَصِيْبُهُمْ ﴾ مِنْ النَّصْرِ

riječi: *podajte njihov dio*) u ajetu: *A onima s kojima ste sklopili ugovor – podajte njihov dio*, odnosile su se na potpomaganje, savjete i potporu. Dakle, on mu je i dalje mogao oporučiti (dio imovine), ali ga ovaj više nije mogao nasljeđivati.”⁵²³

2924. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Hanbel i Abdulaziz b. Jahja, isti smisao. Ahmed je prenio od Muhammeda b. Selemea, on od Ibn Ishaka, da je Davud b. el-Husajn kazao: “Ja sam pred Ummom Sad bint er-Rebiom, koja je bila siročić u Ebu Bekrovoj kući, proučio: *Vellezine akadet* (sa dugim *a* na ajnu) *ejmanukum*, što znači: *A onima s kojima ste sklopili ugovor – podajte njihov dio*, pa je rekla: ‘Ne uči tako, nego prouči ovako: *Vellezine akadet* (sa fethom na ajnu) *ejmanukum*, što znači: *A onima u vezi kojih ste se zakleli – podajte njihov dio*, jer je (ova odredba objavljena Allahovom Vjerovjesniku) u vezi Ebu Bekra i njegovog sina Abdurrahmana, koji je odbio primiti islam. Ebu Bekr se tada zakleo da će ga isključiti iz nasljedstva. Kada je Abdurrahman primio islam, Uzvišeni Allah je (Vjerovjesniku, a.s.) naredio da mu da dio nasljedstva koji mu pripada.” Abdulaziz je dodao: “Abdurrahman nije primio islam sve dok na to nije bio primoran mačem.”

Ebu Davud kaže: “Onaj koji riječ: *akadet* uči (sa fethom na ajnu), uči je u smislu zakletve, dok onaj koji je uči sa (elifom na ajnu), uči je u smislu ugovora. Ispravno je onako kako stoji u Talhinom hadisu, tj. sa elifom.”

وَالْتَّصِيحَةَ وَالرَّفَادَةَ وَيُوصِي لَهُ وَقَدْ ذَهَبَ
الْمِيرَاثُ.

٢٩٢٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَعَبْدُ
الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْمُعْتَمِرِيُّ قَالَ قَالَ أَحْمَدُ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ
عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحَصِينِ قَالَ: كُنْتُ أَقْرَأُ
عَلَى أُمِّ سَعْدِ بْنِتِ الرَّبِيعِ وَكَانَتْ يَتِيمَةً
فِي جَجْرٍ أَبِي بَكْرٍ فَقَرَأْتُ ﴿ وَالَّذِينَ
عَقَدْتْ أَيْمَانَكُمْ ﴾ فَقَالَتْ لَا تَقْرَأُ
﴿ وَالَّذِينَ عَقَدْتْ أَيْمَانَكُمْ ﴾ إِنَّمَا
نَزَلَتْ فِي أَبِي بَكْرٍ وَأَبْنِهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
حِينَ أَتَى الْإِسْلَامَ فَخَلَفَ أَبُو بَكْرٍ أَلَّا
يُورَثُهُ فَلَمَّا أَسْلَمَ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى نَبِيَّهُ
عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يُؤْتِيَهُ تَصِيحَهُ زَادَ عَبْدُ
الْعَزِيزِ فَمَا أَسْلَمَ حَتَّى حُمِلَ عَلَى الْإِسْلَامِ
بِالسَّيْفِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: مَنْ قَالَ عَقَدْتْ جَعَلَهُ
جَلْفًا وَمَنْ قَالَ عَاقَدْتْ جَعَلَهُ حَالِفًا قَالَ
وَالصَّرَافُ حَدِيثُ طَلْحَةَ عَاقَدْتْ.

⁵²³ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

2925. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, kog je obavijestio Ali b. Husejn, prenijevši od svoga oca, on od Jezida en-Nahvija, a on od Ikrimea, da je Ibn Abbas, u vezi riječi Uzvišenog: *Oni koji vjeruju, i iseljavaju se, i u borbi na Allahovom putu zalažu imetke svoje, i oni koji daju utočište i pomažu, oni jedni druge nasljeđuju. A onima koji vjeruju, a koji se nisu iselili – vi ne možete, sve dok se ne isele, nasljednici biti.* (El-Enfal, 72), rekao: “Beduin je zaostavštinu ostavljao muhadžiru, a nije je ostavljao (rođaku) ensariji. Taj propis je stavljen izvan snage riječima Uzvišenog: *A rođaci su, prema Allahovoj Knjizi, jedni drugima preči.* (El-Enfal, 75)”

17. O savezu

2926. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog su obavijestili Muhammed b. Bišr, Ibn Numejr i Ebu Usama, prenijevši od Zekerijjaa, on od Sada b. Ibrahima, on od svoga oca, a on od Džubejra b. Mut’ima, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “U islamu nema saveza.⁵²⁴ Koji god savez⁵²⁵ je sklopljen u predislamsko doba, islam ga je poštovao.”⁵²⁶

2927. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Asima el-Ahvela, da je Enes b. Malik kazao: “Allahov

٢٩٢٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ النَّخْوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا ﴾ ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا ﴾ فَكَانَ الْأَعْرَابِيُّ لَا يَرِثُ الْمُهَاجِرَ وَلَا يَرِثُهُ الْمُهَاجِرُ فَتَسَخَّرَهَا فَقَالَ: ﴿ وَأَوْلُوا الْأَرْحَامَ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ ﴾.

١٧. بَابُ فِي الْحِلْفِ

٢٩٢٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ وَابْنُ نُمَيْرٍ وَأَبُو أُسَامَةَ عَنْ زَكْرِيَّا عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ وَأَيُّمَا حِلْفٍ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَمْ يَزِدْهُ الْإِسْلَامُ إِلَّا شِدَّةً.

٢٩٢٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ خَالَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

⁵²⁴ Ovdje se misli na savez u nečemu što je negativno i što je na štetu drugog.

⁵²⁵ U pogledu održavanja rodbinskih veza, pomoći obespravljenima i sl., islam ga je svesrdno poštovao.

⁵²⁶ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

Poslanik, s.a.v.s., je u našoj kući sklopio savez (o bratstvu) između muhadžira i enasrija.” Neko mu reče: “Zar Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije rekao: ‘Nema saveza u islamu?’”, te Enes reče: “U našoj kući je, dva ili tri puta, Allahov Poslanik, s.a.v.s., sklopio savez (o bratstvu) između muhadžira i enasrija.”⁵²⁷

18. O ženi koja naslijedi od krvarine svoga muža

2928. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, a on od Seida:⁵²⁸ “Omer b. el-Hattab je govorio: ‘Krvarinu daje rodbina po očevoj liniji. Žena ne nasljeđuje ništa od krvarine svoga muža.’”, dok mu Dahhak b. Sufjan nije rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je pisao da dam nasljedstvo, od krvarine njezinog muža, supruzi Ešjema ed-Dibabija.” Čuvši to, Omer je korigovao odluku.”⁵²⁹

Ahmed b. Salih kaže: “Obavijestio nas je Abdurrezzak o ovom hadisu, prenijevši ga od Ma’mera, on od Ez-Zuhrija, a on od Seida, koji je kazao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga je⁵³⁰ imenovao za sakupljača zekata među beduinima.”⁵³¹

وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِنَا
فَقِيلَ لَهُ أَلَيْسَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ:
خَالَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِنَا مَرَّتَيْنِ
أَوْ ثَلَاثًا.

١٨. بَاب فِي الْمَرْأَةِ تَرِثُ مِنْ دِيَّةِ زَوْجِهَا

٢٩٢٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ: كَانَ
عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَقُولُ الدِّيَّةُ لِلْعَاقِلَةِ وَلَا
تَرِثُ الْمَرْأَةُ مِنْ دِيَّةِ زَوْجِهَا شَيْئًا حَتَّى
قَالَ لَهُ الصَّحَّاحُ بْنُ سُفْيَانَ كَتَبَ إِلَيَّ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ
أُورِثَ امْرَأَةً أَشِيمَ الضَّبَابِيِّ مِنْ دِيَّةِ زَوْجِهَا
فَرَجَعَ عُمَرُ قَالَ أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْ مَعْمَرٍ
عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ وَقَالَ فِيهِ وَكَانَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَهُ
عَلَى الْأَعْرَابِ.

⁵²⁷ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁵²⁸ Seida b. el-Musejbeba.

⁵²⁹ Ešjem ed-Dibabi je ubijen greškom u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Porodica ubice je njegovoj porodici morala dati krvarinu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se njegovoj supruzi da odgovarajuće nasljedstvo od te krvarine.

⁵³⁰ Tj. Ed-Dahaka b. Sufjana.

⁵³¹ Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O ZEMLJARINI, POREZU I UPRAVI

1. Obaveze vođe prema podanicima

2929. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Abdullaha b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Svi ste vi pastiri i svako će od vas biti odgovoran za svoje stado. Vladar jednog naroda je njihov pastir i odgovoran je za njih. Čovjek je pastir svoje porodice i odgovoran je za nju. Supruga je pastirica kuće i djece svoga muža i odgovorna je za njih. Rob je pastir imetka svoga gospodara i odgovoran je za njega. Zaista, svako od vas je pastir i svako će biti odgovoran za svoje stado.”⁵³²

2. O traženju vlasti

2930. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Junusa i Mensura, oni od El-Hasana, da je Abdurrahman b. Semure kazao: “Jednom prilikom mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘O Abdurrahmane, sine Semureov, ne traži vlast, jer ako je dobiješ na tvoje insistiranje, bit

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْحَرَاجِ وَالْإِمَارَةِ وَالْقِيَاءِ

١. بَاب مَا يَلْزَمُ الْإِمَامَ مِنْ حَقِّ الرَّعِيَّةِ

٢٩٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا كَلَّكُمْ رَاعٍ وَكَلَّكُمْ مَنْسُؤٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَأَلْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ عَلَيْهِمْ وَهُوَ مَنْسُؤٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَنْسُؤٌ عَنْهُمْ وَالرَّأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَنْسُؤَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَنْسُؤٌ عَنْهُ فَكَلَّكُمْ رَاعٍ وَكَلَّكُمْ مَنْسُؤٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

٢. بَاب مَا جَاءَ فِي طَلَبِ الْإِمَارَةِ

٢٩٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَرَّازُ حَدَّثَنَا هُكَيْمٌ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَمَنْصُورٌ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِذَا أُعْطِيَتْهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وَكَلَّتْ

⁵³² Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori, osim Ibn Madžea.

ćeš prepušten sam sebi, a ako je dobiješ bez tvoga traženja, bit ćeš potpomognut u njoj.”⁵³³

2931. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, kog je obavijestio Halid, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od svoga brata, on od Bišra b. Kurrea el-Kelbija (el-Kindija), a on od Ebu Burdea, da je Ebu Musa kazao: “Otišao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., sa dvojicom ljudi. Jedan od njih izgovori Šehadet, a onda reče: ‘Mi smo ti došli da se pomogneš nama u tvom poslu (tražeći time položaj).’ I drugi je slično rekao. Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: ‘Od vaše braće, prema našem iskustvu, najviše je sklon obmani onaj koji se sam ponudi za neki posao.’ Čuvši to, Ebu Musa se izvini Vjerovjesniku, s.a.v.s., i reče: ‘Ja nisam znao zbog čega su njih dvojica došli.’ Sve do svoje smrti Vjerovjesnik, s.a.v.s., ih nije ni u šta uposlio.”⁵³⁴

3. O imenovanju slijepca za upravitelja

2932. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah el-Meharrimi, kog je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Imrana el-Kattana, on od Katadea, a on

فِيهَا إِلَى نَفْسِكَ وَإِنْ أُعْطِيَتْهَا عَنْ غَيْرِ
مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا.

٢٩٣١. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ
عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ
بِشْرِ بْنِ قُرَّةِ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي
مُوسَى قَالَ: أَنْظَلَقْتُ مَعَ رَجُلَيْنِ إِلَى النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَشَهَّدَ أَحَدُهُمَا
ثُمَّ قَالَ جِئْنَا لِنَسْتَعِينَ بِنَا عَلَى عَمَلِكَ
وَقَالَ الْآخَرُ مِثْلَ قَوْلِ صَاحِبِهِ فَقَالَ: إِنَّ
أَخْوَانَكُمْ عِنْدَنَا مَنْ طَلَبَهُ فَاغْتَدَّرَ أَبُو
مُوسَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَقَالَ لَمْ أَعْلَمْ لِمَا جَاءَ لَهُ فَلَمْ يَسْتَعِينِ
بِهِمَا عَلَى شَيْءٍ حَتَّى مَاتَ.

٣. بَابُ فِي الضَّرِيرِ يُؤَلَّى

٢٩٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُخَرَّبِيُّ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا
عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ

⁵³³ To znači: Ako dobiješ vlast ili neki položaj tvojim traženjem, Allah će te prepustiti toj vlasti i tom položaju i uskratit će ti Svoju pomoć i milost. Međutim, ako dobiješ vlast ili položaj, a da to nisi želio, Uzvišeni Allah će ti pomoći u tom poslu.

Ovaj hadis bilježe u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

⁵³⁴ Bilježi ga El-Buhari u *Sahihu*.

od Enesa: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je Ibn Ummu Mektuma⁵³⁵ dva puta u Medini odredio za svoga zastupnika."⁵³⁶

4. O uzimanju pomoćnika (ministra)

2933. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Amir el-Merijj, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Zuhejra b. Muhammeda, on od Abdurrahmana b. el-Kasima, on od svoga oca, a on od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada Allah nekom vladaru želi dobro, učini da mu pomoćnik (ministar) bude iskren: ako nešto zaboravi, on mu spomene, a ako nešto (vladar) planira, on mu u tome pomogne. A ako Allah nekom vladaru ne želi dobro, učini da mu pomoćnik (ministar) bude loš: ako nešto zaboravi, on mu to ne spominje, a ako on nešto planira, ne pomaže mu u tome."

5. O starješinstvu

2934. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, kog je obavijestio Muhammed b. Harb, prenijevši od Ebu Selemea Sulejmana b. Sulejma, on od Jahjaa b. Džabira, on od Saliha b. Jahjaa b. el-Mikdama, a

الَّتِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَخْلَفَ
ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ عَلَى الْمَدِينَةِ مَرَّتَيْنِ.

٤. بَاب فِي اتِّخَاذِ الْوَزِيرِ

٢٩٣٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَامِرٍ الْمَرْيِيُّ
حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَرَادَ
اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ
صِدْقٍ إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ
وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ
وَزِيرَ سُوءٍ إِنْ نَسِيَ لَمْ يُذَكِّرْهُ وَإِنْ
ذَكَرَ لَمْ يُعِنْهُ.

٥. بَاب فِي الْعِرَاقَةِ

٢٩٣٤. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ أَبِي
سَلَمَةَ سُلَيْمَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ يَحْيَى
بْنِ جَابِرٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ يَحْيَى بْنِ

⁵³⁵ Ibn Ummu Mektum je bio slijep.

⁵³⁶ Hafiz hadisa Ibn Abdulberr kaže da je preneseno od više učenjaka da je Vjerovjesnik, a.s., za vrijeme vojnih pohoda trinaest puta Ibn Ummu Mektuma određivao za svoga zastupnika u Medini.

on od svoga djeda El-Mikdama b. Madi-keriba: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je potapšao po ramenima i rekao: 'Spašen si, El-Kudamčiču, ukoliko umreš a ne budeš ni vladar, ni sekretar, ni starješina.'"

2935. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Galiba el-Kattana, on od nekog čovjeka, on od svoga oca, a ovaj od njegovog djeda, da su na jednom pojilu upoznati sa islamom. Vlasnik vode je ponudio svome narodu stotinu deva, ako prime islam. Primili su islam i on im je deve razdijelio. Tada mu naum pade da ih povрати od njih. On posla svoga sina Vjerovjesniku, s.a.v.s., rekavši: "Otiđi do Vjerovjesnika, s.a.v.s., i reci mu: 'Moj otac te selami i obavještava da je svom narodu dao stotinu deva da prime islam, pa su ga primili. Podijelio je deve među njima, a onda mu naum palo da ih od njih povрати, i pita te da li ima veće pravo na njih on ili oni.' Ako ti kaže *da* ili *ne*, reci mu: 'Moj otac je star čovjek. On je starješina vode, pa te moli da mene, nakon njegove smrti, odrediš za starješinu vode.'" Mladić je otišao kod njega i rekao mu: "Moj otac te selami.", a on kaza: "Neka je mir i na tebe i na tvoga oca." On dalje nastavi: "Moj otac je dao stotinu deva svom narodu da prime islam. Pošto oni lijepo primiše

الْحَقْدَامَ عَنْ جَدِّهِ الْحَقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَرَبَ عَلَى مَنْكِبِهِ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَفَلَحْتَ يَا قُدَيْمُ إِنْ مِتَّ وَلَمْ تَكُنْ أَمِيرًا وَلَا كَاتِبًا وَلَا عَرِيفًا.

٢٩٣٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا غَالِبُ الْقَطَّانِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى مَنْهَلٍ مِنَ الْمَنَاهِلِ فَلَمَّا بَلَغَهُمُ الْإِسْلَامَ جَعَلَ صَاحِبُ الْمَاءِ لِقَوْمِهِ مِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ عَلَى أَنْ يُسَلِمُوا فَاسْلَمُوا وَقَسَمَ الْإِبِلَ بَيْنَهُمْ وَبَدَأَ لَهُ أَنْ يَرْتَجِعَهَا مِنْهُمْ فَأَرْسَلَ ابْنَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ أَتَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتَ لَهُ إِنَّ أَبِي يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَإِنَّهُ جَعَلَ لِقَوْمِهِ مِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ عَلَى أَنْ يُسَلِمُوا فَاسْلَمُوا وَقَسَمَ الْإِبِلَ بَيْنَهُمْ وَبَدَأَ لَهُ أَنْ يَرْتَجِعَهَا مِنْهُمْ أَفَهُوَ أَحَقُّ بِهَا أَمْ هُمْ فَإِنْ قَالَ لَكَ نَعَمْ أَوْ لَا فَقُلْ لَهُ إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ وَهُوَ عَرِيفُ الْمَاءِ وَإِنَّهُ يَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي الْعِرَاقَةَ بَعْدَهُ فَأْتَاهُ فَقَالَ: إِنَّ أَبِي يُقْرِئُكَ السَّلَامَ فَقَالَ: وَعَلَيْكَ وَعَلَى أَبِيكَ السَّلَامَ فَقَالَ: إِنَّ أَبِي جَعَلَ لِقَوْمِهِ مِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ عَلَى أَنْ يُسَلِمُوا فَاسْلَمُوا وَحَسَنَ إِسْلَامُهُمْ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَرْتَجِعَهَا مِنْهُمْ

islam, njemu naum pade da deve od njih povrati, i pita da li on na njih ima veće pravo ili oni?” Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: “Ako smatra da ih treba ostaviti njima, neka im ih ostavi, a ako smatra da ih od njih treba povratiti, neka ih povrati; on na njih ima veće pravo. Ako ostanu u islamu, oni će za svoj islam (biti nagrađeni), a ako ne ostanu u islamu, ratovat će se protiv njih dok ga ne prihvate.” Sin ponovo upita: “Moj otac je stariji čovjek, a starješina je vode, pa te moli da starješinstvo nad vodom, nakon njegove smrti, daš meni.” On reče: “Starješinstvo je obaveza, a ljudi moraju imati starješinu, ali (znaj) da će (mnogo) starješina ući u Vatru.”⁵³⁷

6. O uzimanju pisara (sekretara)

2936. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Nuh b. Kajs, pre-nijevši od Jezida b. Ka’ba, on od Amra b. Malika, on od Ebul-Dževzaa, da je Ibn Abbas kazao: “Es-Sidžill je bio Vjero-vjesnikov, s.a.v.s., pisar.”⁵³⁸

أَفَهُوَ أَحَقُّ بِهَا أَمْ هُمْ فَقَالَ: إِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يُسَلِّمَهَا لَهُمْ فَلْيُسَلِّمَهَا وَإِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا مِنْهُمْ فَإِنْ هُمْ أَسَلَمُوا فَلَهُمْ إِسْلَامُهُمْ وَإِنْ لَمْ يُسَلِّمُوا قُوتِلُوا عَلَى الْإِسْلَامِ فَقَالَ: إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ وَهُوَ عَرِيفُ النَّاسِ وَإِنَّهُ يَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي الْعِرَاقَةَ بَعْدَهُ فَقَالَ: إِنَّ الْعِرَاقَةَ حَقٌّ وَلَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنَ الْعِرَاقَةِ وَالْحِكْمَانَ الْعِرَاقَةَ فِي النَّارِ

٦. بَاب فِي اتِّخَاذِ الْكَاتِبِ

٢٩٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ كَعْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: السَّجِلُّ كَاتِبٌ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

⁵³⁷ El-Munziri kaže da u senedu ovoga hadisa ima nepoznatih ravija. To hadis čini slabim.

⁵³⁸ Zabilježili su Ibn Merdevejh i Ibn Mende, prenijevši od Hamdana b. Seida, on od Ibn Numejra, on od Abdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je imao pisara koji se zvao Es-Sidžill, pa je Uzvišeni Allah u vezi njega objavio: *Onoga dana kada smotamo nebesa kao što se mota list papira za pisanje.* (El-Enbija’, 104)

7. O trudu na prikupljanju zekata

2937. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ibrahim el-Esbati, kog je obavijestio Abdurrahim b. Sulejman, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Asima b. Omera b. Katadea, on od Mahmuda b. Lebida, on od Rafia b. Hadidža, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Iskreni radnik na prikupljanju zekata je poput borca na Allahovom putu, sve dok se ne vrati svojoj kući."⁵³⁹

2938. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufeji, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Abdurrahmana b. Šimasea, on od Ukbea b. Amira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U Džennet neće ući ubirač zekata koji nešto od toga bespravno uzme."

2939. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah el-Kattan, prenijevši od Ibn Magraa, a on od Ibn Ishaka: "Onaj koji od svijeta uzima pristojbe (desetinu) zove se sahibul-meks."⁵⁴⁰

٧. بَاب فِي السَّعَايَةِ عَلَى الصَّدَقَةِ

٢٩٣٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْأَسْبَاطِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّجِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَيْبَةَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْعَامِلُ عَلَى الصَّدَقَةِ بِالْحَقِّ كَالْعَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ.

٢٩٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِمَاسَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ صَاحِبُ مَكْسٍ.

٢٩٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقَطَّانُ عَنْ ابْنِ مَغْرَاءَ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ: الَّذِي يَعْشُرُ النَّاسَ يَعْنِي صَاحِبَ الْمَكْسِ.

⁵³⁹ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

⁵⁴⁰ Onaj koji uzima od štićenika islamske države, desetina na koju su se dogovorili međusobno, on će biti u dobru i hajru, sve dok ne pretjera i učini nepravdu, pa će biti u grijehu prelaska ovlašćenja i nepravde koju je učinio.

8. O halifi koji imenuje svog nasljednika

2940. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Davud b. Sufjan i Seleme, njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Salima, a on od Ibn Omera, da je Omer rekao: "Ako ne odredim svoga nasljednika, pa ni Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije odredio ko će ga naslijediti. A ako ga odredim, pa i Ebu Bekr je oporučio svoga nasljednika." Ibn Omer je kazao: "Tako mi Allaha, on je spomenuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i Ebu Bekra pa sam iz toga shvatio da se sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ne može niko porediti, jer on nije odredio svog nasljednika."⁵⁴¹

9. O bej'i – zakletvi na vjernost

2941. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, da je Ibn Omer kazao: "Vjerovjesniku, s.a.v.s., se zaklesmo na poslušnost i pokornost, a

٨. بَابُ فِي الْحَلِيفَةِ يَسْتَخْلِفُ

٢٩٤٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سُفْيَانَ وَسَلَمَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ عُمَرُ إِبْنِي إِنْ لَا أَسْتَخْلِفُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَسْتَخْلِفْ وَإِنْ أَسْتَخْلِفُ فَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ قَدْ اسْتَخْلَفَ قَالَ قَوْلَ اللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ ذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ فَعَلِمْتُ أَنَّهُ لَا يَعْدِلُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدًا وَأَنَّهُ غَيْرُ مُسْتَخْلِفٍ.

٩. بَابُ مَا جَاءَ فِي الْبَيْعَةِ

٢٩٤١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نُبَايِعُ النَّبِيَّ صَلَّى

⁵⁴¹ Et-Tirmizi je ovaj hadis prenio od Ibn Omera u sljedećoj formi: "Omeru b. Hattabu je rečeno: 'Dobro bi bilo kad bi oporučio svog nasljednika.', a on kaza: 'Ako ga oporučim, pa i Ebu Bekr je oporučio svog, a ako ga ne oporučim, pa ni Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije oporučio ko će ga naslijediti.'" Hadis sadrži poduže kazivanje. Muslim je cjelokupno to kazivanje zabilježio, u *Sahihu*, u poglavlju *O upravi*.

on nam reče: ‘Onoliko koliko budete u mogućnosti.’”⁵⁴²

2942. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, a on od Urvea, da je Aiša, o prisegi žena Allahovom Poslanku, s.a.v.s., kazala: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., nikad rukom nije dotakao ženu (ruku žene). On je od nje tražio prisegu riječima. Kada bi dala prisegu riječima, on bi rekao: ‘Idi, dala si prisegu.’”⁵⁴³

2943. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, kog je obavijestio Abdullah b. Jezid, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, on od Ebu Akila Zuhrea b. Ma’beda, on od svoga djeda Abdullaha b. Hišama, da je zatekao Vjerovjesnika, s.a.v.s., i da je njegova majka Zejneba bint Humejd otišla sa njim kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekla: “Allahov Poslaniče, primi od njega prisegu na vjernost.”, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “On je još mali.” i pomilova ga po glavi.”⁵⁴⁴

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّجِّ وَالطَّاعَةِ
وَيُلَقِّنُنَا فِيمَا اسْتَطَعْت.

٢٩٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ
شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ عَنْ بَيْعَةِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنِّسَاءِ قَالَتْ
مَا مَسَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ إِلَّا أَنْ يَأْخُذَ
عَلَيْهَا فَإِذَا أَخَذَ عَلَيْهَا فَأَغَطَّهُتُهُ قَالَ
أَذْهَبِي فَقَدْ بَايَعْتُكِ.

٢٩٤٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ
بْنِ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ
حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَدَّثَنِي
أَبُو عَقِيلٍ زَهْرَةُ بْنُ مَعْبُدٍ عَنْ جَدِّهِ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَتْ
بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ إِلَى رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ
يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هُوَ صَغِيرٌ
فَمَسَحَ رَأْسَهُ.

⁵⁴² Bilježe ga *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

⁵⁴³ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sabihima*.

⁵⁴⁴ Bilježi ga El-Buhari u *Sabihu*.

10. O plaći radnicima (namještenicima)

2944. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahrem Ebu Talib, kog je obavijestio Ebu Asim, prenijevši od Abdulvarisa b. Seida, on od Husejna el-Muallima, on do Abdullaha b. Burejdea, on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Koga god angažiramo za kakav posao, odredit ćemo mu plaću. Sve što uzme iznad toga je prijevara.”

2945. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Lejs, prenijevši od Bukejra b. Abdullaha b. el-Ešedždža, on od Busra b. Seida, da je Ibnus-Saidijj kazao: “Omer me je angažirao na prikupljanju zekata. Kada sam završio, on naredi da mi daju plaću. Rekao sam: ‘Ja sam to radio radi Allaha.’, a on kaza: ‘Uzmi što ti se daje. I ja sam radio (na prikupljanju zekata) u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mi je dao plaću.’”⁵⁴⁵

2946. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Merwan er-Rekki, prenijevši od El-Muafija, on od El-Evzaije, ovaj od El-Harisa b. Jezida, on od Džubejra b. Nufejra, a on od El-Mustevrida b. Šeddada, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude kod

١٠. بَاب فِي أَرْزَاقِ الْعَمَّالِ

٢٩٤٤. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْرَمَ أَبُو طَالِبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ عَبْدِ الْوَارِثِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلَّمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اسْتَعْمَلَنَاهُ عَلَى عَمَلٍ فَرَزَقْتَاهُ رِزْقًا فَمَا أَخَذَ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ غُلُوبٌ.

٢٩٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَّجِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ السَّاعِدِيِّ قَالَ: اسْتَعْمَلَنِي عُمَرُ عَلَى الصَّدَقَةِ فَلَمَّا فَرَعْتُ أَمَرَ لِي بِعَمَالِهِ فَقُلْتُ إِنَّتَا عَمِلْتَ لِلَّهِ قَالَ خُذْ مَا أُعْطِيتَ فَإِنِّي قَدْ عَمِلْتُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَمَلَنِي.

٢٩٤٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَرْوَانَ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا الْمُعَاوِيُّ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنِ الْمُسْتَوْرِيدِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ

⁵⁴⁵ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

nas angažiran kao radnik, dozvoljava mu se da iz državne blagajne (bejtul-mala) na ime plaće uzima toliko da može normalno izdržavati (sebe) i ženu, ako nema sluge – da ga može nabaviti i izdržavati, i ako nema stan – da može plaćati kiriju za stan.”

Ebu Bekr je rekao: “Čuo sam da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: ‘Ko uzme iznad tih troškova, on je prevarant ili kradljivac.’”

11. O poklonima radnicima

2947. ISPRIČALI SU NAM Ibnus-Serh i Ibn Ebu Halef – ovo je njegov tekst – prenijevši od Sufjana, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Ebu Humejda es-Saidija: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je angažirao nekog čovjeka iz plemena El-Ezd, koji se zvao Ibnul-Lutbijje (Ibnus-Serh je kazao: Ibnul-Utbijje) na sakupljanju zekata. Kada se vratio, rekao je: ‘Ovo je za vas, a ovo je darovano meni.’ Tada Vjerovjesnik, s.a.v.s., stade na minber, zahvali se Allahu i iznese pohvale na Njega, a onda reče: ‘Šta misli namještenik koga pošaljemo da (radi na prikupljanju zekata), koji dođe i kaže: ‘Ovo je za vas, a ovo je meni darovano?’ da je ostao u kući svoga oca ili majke, da li bi mu nešto bilo darovano? Niko neće uraditi tako nešto a da sa tim neće doći na Sudnji dan. Ako je riječ o devi, doći će

كَانَ لَنَا عَامِلًا فَلْيَكْتَسِبْ زَوْجَةً فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ خَادِمٌ فَلْيَكْتَسِبْ خَادِمًا فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَسْكَنٌ فَلْيَكْتَسِبْ مَسْكَنًا قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ أُخِيرْتُ أَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اتَّخَذَ غَيْرَ ذَلِكَ فَهُوَ غَالٍ أَوْ سَارِقٌ.

۱۱. بَاب فِي هِدَايَا الْعُمَّالِ

۲۹۴۷. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ وَابْنُ أَبِي خَلْفٍ لَفْظُهُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنَ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ ابْنُ اللَّتَيْبَةِ قَالَ ابْنُ السَّرْحِ ابْنُ الْأُنْبِيَّةِ عَلَى الصَّدَقَةِ فَجَاءَ فَقَالَ: هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ مَا بَالَ الْعَامِلِ تَبَعْتُهُ فَيَجِيءُ فَيَقُولُ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي أَلَا جَلَسَ فِي بَيْتِ أُمِّهِ أَوْ أَبِيهِ فَيَنْظُرُ أَيُّهُدَى لَهُ أَمْ لَا لَا يَأْتِي أَحَدٌ مِنْكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا فَلَهُ رِغَاءٌ أَوْ بَقْرَةٌ فَلَهَا خُورٌ أَوْ شَاةٌ

sa njom a ona će rikati; ako je u pitanju krava, doći će sa njom a ona će mukati; a ako se radi o ovci, doći će sa njom a ona će blejati.' Potom je podigao ruke, tako da sam mu vidio bjelinu ispod pazuha, i rekao: 'Allahu, jesam li prenio? Allahu, jesam li dostavio?'"⁵⁴⁶

12. O utaji zekata

2948. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Mutarrifa, on od Ebul-Džehma, da je Ebu Mes'ud el-Ensari kazao: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je odlučio da me pošalje da prikupljam zekat. Rekao mi je: 'Vodi računa, Ebu Mes'ude, da ne dođeš na Sudnji dan, a da na tvojim leđima bude deva koja riče, a koju si utajio od zekata.' Pošto to saslušah, reko: 'Ne želim ići.', a on mi kaza: 'Neću te ni prisiljavati.'"

13. Obaveze vođe prema podanicima i negova nedostupnost njima

2949. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdurrahman ed-Dimaški, kog je obavijestio Jahja b. Hamza, prenijevši od Ibn Ebu Merjeme, on od El-Kasima b. Muhajmerea, a ovaj od Ebu Merjeme el-Ezdija, rekavši: "Ušao sam kod Muavije, a on me upita: 'Kakvu nam blagodat (Allah)

تَيَعَّرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَةَ
إِبْطِيئِهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُكَ اللَّهُمَّ
هَلْ بَلَغْتُكَ.

۱۲. بَاب فِي غُلُولِ الصَّدَقَةِ

۲۹۴۸. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ أَبِي
الْجُهَمِ عَنْ أَبِي مَنْعُودِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:
بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
سَاعِيًا ثُمَّ قَالَ أَنْطَلِقْ أَبَا مَنْعُودِ
وَلَا أَلْفَيْتَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَجِيءُ وَعَلَى
ظَهْرِكَ بَعِيرٌ مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ لَهُ رِغَاءٌ
قَدْ غَلَلْتَهُ قَالَ إِذَا لَا أَنْطَلِقُ قَالَ إِذَا
لَا أَكْرِهَكَ.

۱۳. بَاب فِيمَا يَلْزَمُ الْإِمَامَ مِنْ أَمْرِ الرَّعِيَّةِ وَالْحُجْبَةِ عَنْهُ

۲۹۴۹. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ الدَّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ
حَمْرَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَنَّ الْقَاسِمَ
بْنَ مَخْيِيرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا مَرْيَمَ الْأَزْدِيَّ
أَخْبَرَهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَقَالَ:

⁵⁴⁶ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

spušta preko tebe?’ (To je rečenica koju su Arapi imali običaj često izgovarati) Rekao sam: ‘Hadis! Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je kazao: ‘Kome Allah da neku vlast nad muslimanima, pa se on od njih izoluje ne brinući o njihovim potrebama, problemima i siromaštvu, Allah će se od njega izolovati, i neće voditi računa o njegovim potrebama, problemima i siromaštvu.’ Čuvši to, Muavija zaduži čovjeka koji će brinuti o potrebama ljudi.”

2950. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, a ovaj od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Sve što vam dam ili što vam uskratim – to je kao da postupa povjerljiv skladištar – ostavljam tamo gdje mi je naređeno.”

2951. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Muhammeda b. Amra b. Ataa, a on od Malika b. Evsa b. el-Hadesana, da je Omer, spomenuvši plijen, rekao: “Ja na ovaj plijen nemam veće pravo od vas, niti iko ima veće pravo od drugoga. Svako će imati onaj rang koji mu je određen Allahovom Knjigom i raspodjelom Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Neko je rangiran na osnovu (vremena

مَا أَنْعَمْنَا بِكَ أَبَا فُلَانٍ وَهِيَ كَلِمَةٌ تَقُولُهَا الْعَرَبُ فَقُلْتُ حَبِيبًا سَمِعْتُهُ أَخْبَرَكَ بِهِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ وَلَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَاحْتَجَبَ دُونَ حَاجَتِهِمْ وَخَلَّتْهُمْ وَفَقَّرَهُمْ اخْتَجَبَ اللَّهُ عَنْهُ دُونَ حَاجَتِهِ وَخَلَّتْهُ وَفَقَّرَهُ قَالُ فَجَعَلَ رَجُلًا عَلَى حَوَائِجِ النَّاسِ.

٢٩٥٠. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَيْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أُوتِيَكُمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا أَمْتَعْتُكُمْوَهُ إِذَا خَازِنٌ أَضْعَحَ حَيْثُ أَمِرْتُ.

٢٩٥١. حَدَّثَنَا الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ عَطَاءٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَبِي نُبَيْنِ الْحَدَثَانِ قَالَ: ذَكَرَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ: مَا أَنَا بِأَحَقَّ بِهَذَا الْقِيَامِ مِنْكُمْ وَمَا أَحَدٌ مِنَّا بِأَحَقَّ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا أَنَا عَلَى مَنَازِلَتَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

njegovog prelaska na islam), neko na osnovu učešća ili neučešća u borbi na Allahovom putu, neko na osnovu broja članova porodice, a neko na osnovu ličnih potreba.”

14. O raspodjeli plijena

2952. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Jezid b. Ebuz-Zerka, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Hišama b. Sa'da, a ovaj od Zejda b. Eslema: “Jednom prilikom je Abdullah b. Omer ušao kod Muavije. On ga upita: ‘Zbog čega si došao, Ebu Abdurrahmane?’ ‘Zbog dara oslobođenim robovima. Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je raspodjelu plijena, kada mu je prvi put nešto od njega stiglo, počeo od oslobođenih robova.’ – odgovorio je Abdulah.”

2953. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Isa, prenijevši od Ibn Ebi Zi'ba, on od El-Kasima b. Abbasa, on od Abdullaha b. Dinara (Nijara), on od Urvea, a on od Aiše, r.a: “Jednom prilikom je Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesena torba biserja, pa ga je razdijelio slobodnim ženama i robinjama. ‘Moj otac je’, veli Aiša, ‘plijen dijelio i slobodnom i robu.’”

2954. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdullah b.

وَسَلَّمَ فَالرَّجُلُ وَقَدَمُهُ وَالرَّجُلُ وَبَلَاؤُهُ
وَالرَّجُلُ وَعِيَالُهُ وَالرَّجُلُ وَحَاجَتُهُ.

١٤. بَاب فِي قَسْمِ الْفَيْءِ

٢٩٥٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي
الرَّرْقَاءِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ
سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ
بْنَ عُمَرَ دَخَلَ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَقَالَ:
حَاجَّتَكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ:
عَطَاءَ الْمُحَرَّرِينَ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلَ مَا
جَاءَهُ شَيْءٌ بَدَأَ بِالْمُحَرَّرِينَ.

٢٩٥٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ
أَخْبَرَنَا عَيْسَى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَيْبٍ عَنْ
الْقَاسِمِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
بِيَارٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَتَى بِظَبْنِيَّةٍ فِيهَا خَرَزٌ فَمَسَمَهَا لِلْحُرَّةِ
وَالْأُمَّةِ قَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ أَبِي رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ يَقْسِمُ لِلْحُرِّ وَالْعَبْدِ.

٢٩٥٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ح.

el-Mubarek. A ispričao nam je i Ibnul-Musaffa, kog je obavijestio Ebul-Mugire, svi su prenijeli od Safvana b. Amra, on od Abdurrahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, a on od Avfa b. Malika: “Kada bi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., stigao plijen, on bi ga istog dana podijelio: porodičnom čovjeku je davao dva dijela, a neoženjenom jedan dio.” Ibnul-Musaffa je dodao: “Jednom prilikom smo pozvani. Ja sam pozvan prije Ammara i meni su data dva dijela, jer sam bio porodičan čovjek. Nakon je mene pozvan Ammar b. Jasir i njemu je dat jedan dio.”

15. O opskrbi žene i djece

2955. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, a njega Džafer, prenijevši od svoga oca, on od Džabira b. Abdullaha, a ovaj od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: “Ja sam vjernicima preči od njih samih. Ko ostavi imovinu, ona pripada njegovoj porodici, a ko ostavi dug ili siročad, ja ću brinuti o tome.”⁵⁴⁷

2956. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Adijja b. Sabita, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik,

وَحَدَّثَنَا ابْنُ الْمُصَفَّى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو
الْمُعِيرَةِ جَمِيعًا عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَمْرٍو
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرِ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ
إِذَا آتَاهُ الْقَيْءُ قَسَمَهُ فِي يَوْمِهِ فَأَعْطَى
الْأَهْلَ حَطَّيْنِ وَأَعْطَى الْعَرَبَ حَطًّا
زَادَ ابْنُ الْمُصَفَّى قَدَعِينًا وَكُنْتُ أُدْعَى
قَبْلَ عَمَّارٍ قَدَعِيًّا فَأَعْطَانِي حَطَّيْنِ
وَكَانَ لِي أَهْلٌ ثُمَّ دُعِيَ بَعِيْدِي عَمَّارُ بْنُ
يَاسِرٍ فَأَعْطَى لَهُ حَطًّا وَاحِدًا.

١٥. بَابُ فِي أَرْزَاقِ الدَّرِيَّةِ

٢٩٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِيهِ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا
أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ مَنْ تَرَكَ
مَالًا فَلِأَهْلِهِ وَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ صَيَاغًا
فَلِيَّ وَرَعَلِي.

٢٩٥٦. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي
حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ

⁵⁴⁷ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

s.a.v.s., rekao: “Ko ostavi imetak – on pripada njegovim nasljednicima, a ko ostavi porodicu – mi ćemo brinuti o njoj.”⁵⁴⁸

2957. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ebu Selemea, on od Džabira b. Abdullaha, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ja sam svakom vjerniku preči od njega samog. Ko god od vjernika umre i ostavi dug – ja ću ga za njega vratiti, a ko ostavi imetak – on će pripasti njegovim nasljednicima.”

16. Kada čovjek postaje dužan da se bori na Allahovom putu

2958. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, da se Ibn Omer ponudio Vjerovjesniku, s.a.v.s., za borbu u Bici na Uhudu, a imao je četrnaest godina, pa mu on nije dozvolio. Potom mu se ponudio za Bitku na Hendeku, a imao je petnaest godina, pa mu je dozvolio.”⁵⁴⁹

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا فَلِإِنَانَا.

٢٩٥٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ فَأَيُّمَا رَجُلٍ مَاتَ وَتَرَكَ دَيْنًا فَلِإِيٍّ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ.

١٦. بَابُ مَتَى يُفْرَضُ

لِلرَّجُلِ فِي الْمَقَاتِلَةِ

٢٩٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عَمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرِضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ فَلَمْ يُجِزْهُ وَعَرِضَهُ يَوْمَ الْحَنْدَقِ وَهُوَ ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَّازَهُ.

⁵⁴⁸ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁵⁴⁹ Ovaj hadis u *El-Kutubus-sitteu* bilježe svi autori.

17. O pokuđenosti primanja darova pred Sudnji dan

2959. ISPRIČAO NAM JE Ibnu Ebil-Havari, kog je obavijestio Sulejm b. Mutajr, šejh iz doline Vadil-Kura, prenijevši od Ebu Mutajra da je pošao na hadž i kada je bio u mjestu Es-Suvejda, prišao mu je neki čovjek, koji je djelovao kao da traga za lijekom, i rekao: "Obavijestio me je neki čovjek koji je slušao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok je na Oprosnom hadžu držao govor, savjetujući ljude i naređujući im dobro, a zabranjujući im zlo. Tada je (između ostalog) kazao: 'O ljudi, možete primiti darove od vladara ukoliko vam oni budu davani isključivo u ime Uzvišenog Allaha, a ne zbog nekakvih ovsvjetskih ciljeva. Kada dođe vrijeme da se Kurejševiči sa drugima svađaju oko vlasti, i kad vladari budu nudili darove s ciljem da ih podržite (u onome što nije uredu), nemojte ih prihvatati.'"

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je Ibnul-Mubarek od Muhammeda b. Jesara, a on od Sulejma b. Mutajra."

2960. ISPRIČAO NAM JE Hišam b. Ammar, kog je obavijestio Sulejm b. Mutajr, stanovnik Vadil-Kuraa, on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Oprosnom hadžu, kada je (držeći govor) ljudima naređivao i zabranjivao

١٧. باب في كراهية الافتراض في آخر الزمان

٢٩٥٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الْخَوَارِيزِيِّ حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بْنُ مُطَيْرٍ شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ وَايِ الْقُرَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُطَيْرٌ أَنَّهُ خَرَجَ حَاجًّا حَتَّى إِذَا كَانَ بِالسُّوَيْدَاءِ إِذَا بِرَجُلٍ قَدْ جَاءَ كَأَنَّهُ يَطْلُبُ دَوَاءً وَخُضًّا فَقَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَهُوَ يَعِظُ النَّاسَ وَيَأْمُرُهُمْ وَيَنْهَاهُمْ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا الْعِظَاءَ مَا كَانَ عِظَاءً فَإِذَا تَجَاحَفْتُمْ قُرَيْشًا عَلَى الْمُلْكِ وَكَانَ عَنْ دِينِ أَحَدِكُمْ فَدَعُوهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَرَوَاهُ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَسَّارٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ مُطَيْرٍ

٢٩٦٠. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بْنُ مُطَيْرٍ مِنْ أَهْلِ وَايِ الْقُرَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَامَرَ النَّاسَ وَنَهَاهُمْ ثُمَّ قَالَ

(određene stvari), rekao: “Allahu, jesam li dostavio?” “Jesi.” – odgovoriše prisutni, a on je zatim kazao: “Kada se Kurejševiči budu međusobno prepirali oko vlasti, ne primajte darove (od njih) bez obzira da li se radilo o običnom poklonu (ili poklonu u svrhu podmićivanja); nemojte ga primati.” Neko upita: “Ko je ovo ispričao?”, pa su rekli da se zove Zuz-Zevaid, ashab Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”

18. O popisu darova

2961. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Ibrahim b. Sa'd, prenijevši od Ibn Šihaba, ovaj od Abdullaha b. Ka'ba b. Malika el-Ensarija: “Vojska sastavljena od ensarija je čuvala položaj na perzijanskoj teritoriji, skupa sa njihovim zapovjednikom. Omer je svake godine slao smjenu sa novim zapovjednikom. Jednom prilikom, kada je prošla godina, Omer je bio nešto zauzet te im nije poslao smjenu. Zbog toga se vojska povukla s položaja. Osjetiše strah i nelagodnost, a Omer im zaprijeti kaznom. Bili su to ashabi. Rekoše: ‘Omere, ti si nas potpuno zanemario i nisi izvršio ono što je naredio Allahov Poslanik, s.a.v.s: da se (svake godine) borci zamijene drugim borcima.’”

اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتَ قَالُوا اللَّهُمَّ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ إِذَا تَجَاحَفْتَ قُرَيْشٌ عَلَى الْمُلْكِ فِيمَا بَيْنَهَا وَعَادَ الْعَطَاءُ أَوْ كَانَ رِشَا فَدَعُوهُ فَمَيْلٌ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا ذُو الرَّوَايِدِ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

١٨. بَاب فِي تَدْوِينِ الْعَطَاءِ

٢٩٦١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ جَيْشَنَا مِنَ الْأَنْصَارِ كَانُوا بِأَرْضِ قَارِسَ مَعَ أَمِيرِهِمْ وَكَانَ عُمَرُ يُعَقِّبُ الْجِيُوشَ فِي كُلِّ عَامٍ فَشَغِلَ عَنْهُمْ عُمَرُ فَلَمَّا مَرَّ الْأَجَلَ فَقَلَ أَهْلُ ذَلِكَ التَّغْرِ فَاشْتَدَّ عَلَيْهِمْ وَتَوَاعَدَهُمْ وَهُمْ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا عُمَرُ إِنَّكَ عَقَلْتَ عَنَّا وَتَرَكْتَ فِينَا الَّذِي أَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِعْقَابِ بَعْضِ الْعَرَبِيَّةِ بَعْضًا.

2962. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, kog je obavijestio Muhammed b. Aiz, prenijevši od El-Velida, ovaj od Isa ibn Junusa, a on od Ibn Adijja b. Adijja el-Kindija: “Omer b. Abdulaziz je poslao (namjesnicima u razne pokrajine): ‘Onaj što je pitao o načinu raspodjele plijena ima odgovor u presudi Omera b. el-Hattaba, kog vjernici smatraju pravednim i koji je onakav kako se o njemu izrazio Allahov Poslanik, s.a.v.s. – da je Allah istinu stavio na Omerov jezik i u srce. On je propisao da se darovi dijele muslimanima. Pripadnicima drugih vjera pružio je jamstvo, uz uslov da plaćaju glavarinu na koju nije propisao ni petinu ni profit.’”

2963. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Mekhula, ovaj od Gudajfa b. el-Harisa, on od Ebu Zerra, a on od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: “Uzvišeni Allah je na Omerov jezik stavio istinu, da nju zbori.”

19. O dijelovima plijena koji su pripadali Allahovom Poslaniku kao vođi

2964. ISPRIČALI SU NAM El-Hasan b. Ali i Muhammed b. Jahja b. Faris, isti smisao, prenijevši od Bišra b. Omera

٢٩٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَائِدٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنِي فِيمَا حَدَّثَهُ ابْنُ لَعِيدٍ بْنُ عَبْدِ الْكِنْدِيِّ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ كَتَبَ إِنَّ مَنْ سَأَلَ عَنِ مَوَاضِعِ الْفَيْهِ فَهُوَ مَا حَكَمَ فِيهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَرَأَهُ الْمُؤْمِنُونَ عَدْلًا مُوَافِقًا لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ اللَّهُ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ قَرْضَ الْأَعْطِيَةِ لِلْمُسْلِمِينَ وَعَقَدَ لِأَهْلِ الْأَذْيَانِ ذِمَّةً بِمَا قَرَضَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحِزْبَةِ لَمْ يَضْرِبْ فِيهَا بِخُمْسٍ وَلَا مَغْنَمٍ.

٢٩٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي دَرَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ يَقُولُ بِهِ.

١٩. بَابُ فِي صَفَايَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأَمْوَالِ

٢٩٦٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنُ قَارِسٍ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ الرَّهْرَائِيُّ حَدَّثَنِي مَالِكٌ

ez-Zehranija, on od Malika b. Enesa, ovaj od Ibn Šihaba, da je Malik b. Evs b. el-Hadesan kazao: "Jednog poodmaklog dana Omer b. el-Hattab je poslao po mene. Otišao sam kod njega i zatekao ga kako sjedi na krevetu od rogozine. Pošto sam ušao kod njega, on reče: 'Malik, kod nas je stigla grupa ljudi iz tvog plemena s porodicama. Ja sam im odredio skroman dar, pa im ti to podijeli.' Rekoh: 'Kada bi ti za to zadužio nekog drugog.' 'Uzmi ga.' – reče on. Tada uđe Jerfe i reče: 'Vladaru pravovjernih, hoćeš li primiti Osmana b. Affana, Abdurrahmana b. Avfa, Ez-Zubejra b. el-Avvama i Sa'da b. Ebu Vekkasa?' 'Da.' – odgovori on, te oni udoše. Jerfe potom reče: 'Vladaru pravovjernih, hoćeš li primiti Abbasa i Aliju?' 'Hoću.' – reče on, te oni udoše. Abbas reče: 'Presudi između mene i ovoga.', tj. Alije. 'Da, Vladaru pravovjernih.' – povikaše neki – 'Presudi im i budi samilostan prema njima.' Malik b. Evs je rekao: 'Mislim da su ovi ljudi i došli radi toga.' 'Polahko.' – reče Omer. 'Potom se okrenu prisutnima i reče: 'Zaklinjem vas Allahom s Čijim dopuštenjem opstojete nebo i Zemlja, da li znate da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Mi (poslanici) ne ostavljamo imovinu nasljednicima. Što iza nas ostane, ide u dobrotvorne svrhe.' 'Da, znamo.' – odgovoriše prisutni. Potom se okrenu Aliji i Abbasu

بْنِ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أُوَيْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ قَالَ: أُرْسِلَ إِلَيَّ عَمْرُ بْنُ تَعَالَى النَّهَارُ فَجِئْتُهُ فَوَجَدْتُهُ جَالِسًا عَلَى سَرِيرٍ مُفْضِيًا إِلَى رِيسَالِهِ فَقَالَ: حِينَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ يَا مَالِ إِنَّهُ قَدْ دَفَّ أَهْلَ أَبْيَاتٍ مِنْ قَوْمِكَ وَإِنِّي قَدْ أَمَرْتُ فِيهِمْ بِشَيْءٍ فَأَقْسِمُ فِيهِمْ قُلْتُ لَوْ أَمَرْتُ غَيْرِي بِذَلِكَ فَقَالَ: حُذِهِ فَجَاءَهُ يَرْوَاهُ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ بْنِ عَمَّانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا ثُمَّ جَاءَهُ يَرْوَاهُ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْ لَكَ فِي الْعَبَّاسِ وَعَلِيِّ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَقَالَ: الْعَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفِضْ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا يَعْنِي عَلِيًّا فَقَالَ: بَعْضُهُمْ أَجَلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفِضْ بَيْنَهُمَا وَأَرِخْهُمَا قَالَ مَالِكُ بْنُ أُوَيْسٍ خِيَلَ إِلَيَّ أَنَّهُمَا قَدَمَا اللَّهُ أَتَيْدَا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ أَوْلِيكَ الرَّهْطِ فَقَالَ: أَنَشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يُؤْذِنُهُ تَقْسُومُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً قَالُوا

i reče: ‘Zaklinjem vas Allahom s Čijim dopuštenjem opstoje nebo i Zemlja, da li vas dvojica znate da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Mi (poslanici) ne ostavljamo imovinu nasljednicima. Što iza nas ostane, ide u dobrotvorne svrhe.’ ‘Da, znamo.’ – odgovoriše njih dvojica. Omer tada reče: ‘Allah je dao jednu posebnost Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., kakvu nije dao nijednom drugom čovjeku. Uzvišeni Allah kaže: *A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Poslaniku Svome, nego Allah prepušta vlast poslanicima Svojim nad onima nad kojima On hoće. Allah sve može.* (El-Hašr, 6) Uzvišeni Allah je Svome poslaniku podario kao plijen imovinu plemena Benu Nedir. Tako mi Allaha, on ga nije prigrabio bez vas, niti ga je uzeo samo za sebe. Iz toga je on uzeo toliko da može izdržavati svoju porodicu godinu dana (ili je kazao: sebe i svoju porodicu), a ostatak je stavio u državnu blagajnu.’ Potom se ponovo okrenu prisutnoj skupini i reče: ‘Zaklinjem vas Allahom s Čijim dopuštenjem opstoje nebo i Zemlja, da li ste to znali?’ ‘Da, znali smo.’ – odgovoriše. Potom se (ponovo) okrenu Abbasu i Aliji, i reče: ‘Zaklinjem vas Allahom, s Čijim dopuštenjem opstoje nebo i Zemlja, da li ste to vas dvojica znali?’ ‘Da, znali

نَعَمْ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَىٰ عِيٍّ وَالْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ: أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْذِيهِ تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً فَقَالَا نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَخَّصَ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَاصَّةٍ لَمْ يُخَصَّ بِهَا أَحَدًا مِنَ النَّاسِ فَقَالَ: اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِجَالٍ وَلَا كِسْفٍ مِنَ اللَّهِ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ وَكَانَ اللَّهُ آفَاءَ عَلَىٰ رَسُولِهِ بِنِي النَّضِيرِ فَوَاللَّهِ مَا اسْتَأْتَرَتْ بِهَا عَلَيْكُمْ وَلَا أَخَذَهَا دُونَكُمْ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ مِنْهَا نَفَقَةَ سَنَةٍ أَوْ نَفَقَتَهُ وَنَفَقَةَ أَهْلِهِ سَنَةً وَيَجْعَلُ مَا بَقِيَ أَسْوَةَ الْمَالِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَىٰ أَوْلِيَاكِ الرَّهْطِ فَقَالَ: أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْذِيهِ تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَىٰ الْعَبَّاسِ وَعِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ: أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْذِيهِ تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ فَلَمَّا ثَوَّقِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَوَيْ رَسُولِ

smo.' – odgovoriše njih dvojica. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., umro, Ebu Bekr je rekao: 'Ja sam nasljednik Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Došli ste ti i ovaj Ebu Bekru. Ti si došao da tražiš zaostavštinu tvoga bratića, a ovaj da traži zaostavštinu ženinog oca: 'Ebu Bekr je kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Mi ne ostavljamo imovinu nasljednicima. Što ostane iza nas, ide u dobrotvorne svrhe.', a Allah zna da je on iskren, čestit i razborit i da je slijedio Istinu. Ebu Bekr je (taj imetak) čuvao. Kada je on umro, ja sam rekao: 'Ja sam nasljednik Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i Ebu Bekra.' Vladao sam neko vrijeme, koliko je Allah htio, a onda ste došli ti i ovaj sa istim zahtjevom i istim riječima, i tražili da vam predam (tebi bratićevo, a njemu nasljedstvo ženinog oca). Rekao sam: 'Ako želite, predat ću vam ga, pod uslovom da Allahu obećate da ćete postupiti s njim onako kako je s njim postupao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Uzeli ste ga od mene pod tim uvjetom, a sada ste došli da vam drugačije presudim. Tako mi Allaha, neću vam drugačije presuditi do Sudnjeg dana. Ako se niste u stanju o njemu brinuti, vratite ga ponovo meni.'"

Ebu Davud kaže: "Od njega su tražili da im prepolovi zaostavštinu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na dva jednaka dijela,

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْتُ
أَنْتَ وَهَذَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَطْلُبُ أَنْتَ
مِيرَاثَكَ مِنْ ابْنِ أُخِيكَ وَتَطْلُبُ
هَذَا مِيرَاثَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقَالَ:
أَبُو بَكْرٍ رَجِمَهُ اللَّهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا نُورِثُ مَا
تَرَكْنَا صَدَقَةً وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ لَصَادِقٌ
بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ قَوْلِيهَا أَبُو
بَكْرٍ فَلَمَّا تُوَفِّيَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ أَنَا
وَلِيِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَوَلِيِّ أَبِي بَكْرٍ قَوْلِيهَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ
أَلِيهَا فَجِئْتُ أَنْتَ وَهَذَا وَأَنْتُمَا بَجِيعٌ
وَأَمْرُكُمَا وَاحِدٌ فَسَأَلْتُكُمَا بِهَا فَقُلْتُ
إِنْ شِئْتُمَا أَنْ أَدْفَعَهَا إِلَيْكُمَا عَلَى أَنْ
عَلَيْكُمَا عَهْدُ اللَّهِ أَنْ تَلِيَاهَا بِالَّذِي
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَلِيهَا فَأَخَذْتُمَا مِنِّي عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ
جِئْتُمَانِي لِأَقْضِي بَيْنَكُمَا بِغَيْرِ ذَلِكَ
وَاللَّهِ لَا أَقْضِي بَيْنَكُمَا بِغَيْرِ ذَلِكَ
حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا
عَنْهَا فَرُدَّاهَا إِلَيَّ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: إِنَّمَا سَأَلَهُ أَنْ يَكُونَ يُصِيرُهُ
بَيْنَهُمَا نِضْفَيْنِ لَا أَنَّهُمَا جِهَلًا أَلَّ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورِثُ مَا
تَرَكْنَا صَدَقَةً فَلِئِنَّهُمَا كَانَا لَا يَطْلُبَانِ إِلَّا

ne zbog toga što nisu znali šta je Vjеровjesnik, s.a.v.s., rekao, nego su mislili da je tako pravo. Omer reče: 'Ja neću ni izgovoriti riječ *podjela*, ostavit ću ga onako kako i jeste.'

2965. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Muhammed b. Sevr, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, a on od Malika b. Evsa, istu priču, u kojoj je rekao: "Njih dvojica, Alija i Abbas su se sporili oko onoga što je Allah kao plijen od imovine plemena Benu Nedir darovao Svome Poslaniku."

Ebu Davud kaže: "Htio je da se za to (uopće) ne koristi naziv *podjela*."

2966. ISPRIČALI SU NAM Osman b. Ebu Šejbe i Ahmed b. Abde, isti smisao, njih je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Ez-Zuhrija, on od Malika b. Evsa b. el-Hadesana, da je Omer kazao: "Imetak plemena Benu Nedir je bio ono što je Allah podario kao plijen Svome Poslaniku. Muslimani zbog njega nisu tjeroali konje ni kamile. On je bio posebno za Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Njime je izdržavao svoju porodicu." Ibn Abde kaže: "Izdržavao je svoju porodicu godinu dana, a ono što je preostalo dao je za nabavku konja i oružja za borbu na Allahovom putu."

الصَّوَابُ فَقَالَ: عُمَرُ لَا أُرْوِقُ عَلَيْهِ اسْمَ الْقَسْمِ أَذْعُهُ عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ

٢٩٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَوْرٍ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ مَالِكِ بْنِ أُوَيْسٍ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ وَهَمَّا يَغْنِي عَلِيًّا وَالْعَبَّاسَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَخْتَصِمَانِ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَمْوَالِ بَنِي التَّضْيِيرِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ أَرَادَ أَنْ لَا يُرْوِقَ عَلَيْهِ اسْمَ قَسْمٍ

٢٩٦٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمُعْتَى أَنَّ سَفْيَانَ بْنَ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَهُمْ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ مَالِكِ بْنِ أُوَيْسِ بْنِ الْحَدَّادَيْنِ عَنْ عُمَرَ قَالَ: كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي التَّضْيِيرِ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِمَّا لَمْ يُجِغِفِ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِصًا يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّادَةَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ قُوَّةَ سَنَةٍ فَمَا بَقِيَ جَعَلَ فِي الْكُرَاعِ وَعِدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ ابْنُ عَبَّادَةَ فِي الْكُرَاعِ وَالسَّلَاحِ.

2967. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ismail b. Ibrahim, pre-nijevši od Ejuba, on od Ez-Zuhrija, da je Omer rekao: “*A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Poslaniku Svome.*” Ez-Zuhri veli da je Omer rekao: “Ovo je za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bilo posebno. Sela oko Urejne i Fedek, i to i to. *Plijen od stanovnika sela i gradova koji Allah Poslaniku Svome daruje pripada: Allahu i Poslaniku Njegovom, i bližnjim njegovim, i siročadi i siromašima i putnicima-namjernicima (El-Hašr, 7) i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni (El-Hašr, 8) i onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili (El-Hašr, 9) Oni koji poslije njih dolaze... (El-Hašr, 10) Ovi ajeti su obuhvatili sve ljude. Nema ni jednog muslimana, a da u njemu nema prava (Ejub kaže: ili udjela), osim nekih vaših robova koje posjedujete.*”⁵⁵⁰

٢٩٦٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ عُمَرُ ﴿ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ ﴾ قَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ عُمَرُ هَذِهِ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةٌ قُرَى غُرَيْبَةَ فَذَكَرْنَا وَكَذَلِكَ ﴿ مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ﴾ وَلِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ ﴿ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ ﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ ﴾ فَاسْتَوْعَبَتْ هَذِهِ الْآيَةَ النَّاسَ فَلَمْ يَبْقَ أَحَدٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا لَهُ فِيهَا حَقٌّ قَالَ أَيُّوبُ أَوْ قَالَ حَقٌّ إِلَّا بَعْضٌ مَنْ تَمْلِكُونَ مِنْ أَرْقَائِكُمْ.

2968. ISPRIČAO NAM JE Hišam b. Ammar, kog je obavijestio Hatim b. Ismail. A obavijestio nas je i Sulejman b. Davud el-Mehri, pre-nijevši od Ibn Vehba, on od Abdulaziza b. Muhammeda. A

٢٩٦٨. حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ح. وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ

⁵⁵⁰ El-Munziri smatra da je sened ovoga hadisa prekinut, pošto Ez-Zuhri nije slušao hadise od Omera.

obavijestio nas je i Nasr b. Ali, prenijevši od Safvana b. Isaa – ovo je njegov hadis – svi su prenijeli od Usamea b. Zejda, on od Ez-Zuhrija, da je Malik b. Evs b. el-Hadesan kazao: “Omer je ovo iznio kao dokaz⁵⁵¹ rekavši: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao tri posjeda koja su mu kao vođi pripala iz plijena: imovina Benu Nedira, imovina u Hajberu i Fedek. Imovina Benu Nedira je bila određena za potrebe njegovih izaslanih i deputata. Fedek je bio određen za potrebe putnika-namjernika. Posjed u Hajberu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., razdijelio na tri dijela: dva dijela je za potrebe muslimana, a jedan dio za izdržavanje svoje porodice. Ono što bi preteklo preko troškova njegove porodice dao bi siromašnim muhadžirima.”

2969. ISPRICAO NAM JE Jezid b. Halid b. Abdullah b. Mevhib el-Hemdani, kog je obavijestio El-Lejs b. Sa'd, prenijevši od Akila b. Halida, on od Ibn Šihaba, on od Urvea b. ez-Zubejra, a on od Aiše, da je Fatima, kćerka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., poslala (nekoga) Ebu Bekru es-Sidiku, da traži njeno nasljedstvo od oca od plijena koji mu je Allah darovao

ح. وَحَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَيْسَى وَهَذَا لَفْظُ حَدِيثِهِ كُلُّهُمْ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أُوَيْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ قَالَ: كَانَ فِيمَا احْتَجَّ بِهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُ صَفَايَا بَنُو النَّضِيرِ وَخَيْبَرٌ وَقَدِّكُ قَامًا بَنُو النَّضِيرِ فَكَانَتْ حُبْسًا لِتَوَائِبِهِ وَأَمَّا قَدِّكُ فَكَانَتْ حُبْسًا لِأَبْنَاءِ السَّبِيلِ وَأَمَّا خَيْبَرٌ فَجَزَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةَ أَجْزَاءٍ جُزْأَيْنِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ وَجُزْأًا تَقَقَّةً لِأَهْلِهِ قَمَا فَضَّلَ عَنْ تَقَقَّةِ أَهْلِهِ جَعَلَهُ بَيْنَ فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ.

٢٩٦٩. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عُقَيْلِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا

⁵⁵¹ Omer je ovo iznio kao dokaz da se plijen koji je Allah darovao Svome Poslaniku, s.a.v.s., ne može dijeliti. On pripada isključivo Allahovom Poslaniku, a.s., i njegovoj porodici. A što preostane mimo njegovih potreba i potreba njegove porodice može dati kome on hoće. Omer je ovo spomenuo među ostalim ashabima i niko mu se nije usprotivio, što znači da su se suglasili sa njim.

u Medini, Fedeku i onoga što je ostalo od petine na Hajberu. Ebu Bekr je kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Mi (poslanici) svoju imovinu ne ostavljamo nasljednicima; što ostane iza nas ide u dobrotvorne svrhe.” Muhammedova porodica živi od ove imovine, a ja, tako mi Allaha, neću promijeniti ništa od sadake Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u odnosu na stanje u kome je bila za života Allahovog Poslanika. Sa njom ću uraditi onako kako je radio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ebu Bekr je odbio da Fatimi da išta od toga.”⁵⁵²

مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مِمَّا أَقَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَدِينَةِ وَقَدَكَ وَمَا
بَقِيَ مِنْ خُمَيْسٍ خَيْرٍ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ
مُحَمَّدٍ مِنْ هَذَا النَّوَالِ وَإِلَيَّ وَاللَّهُ لَا أُغَيِّرُ
شَيْئًا مِنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ حَالِهَا الَّتِي كَانَتْ
عَلَيْهَا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا عَمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ
بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنْ يَنْدَفَعَ
إِلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ مِنْهَا شَيْئًا.

2970. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman el-Himsi, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Šuajba b. Ebu Hamze, on od Ez-Zuhrija, ovaj od Urvea b. ez-Zubejra, da mu je Aiša kazala: “Tada je Fatima tražila imovinu⁵⁵³ Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u Medini, Fedeku i ono što je ostalo od petine na Hajberu.” Aiša kaže da je Ebu Bekr prenio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Mi (poslanici) svoju imovinu ne ostavljamo nasljednicima. Sve što ostane iza nas ide u dobrotvorne svrhe.” Muhammedova

٢٩٧٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ
الْحِمِصِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعَيْبُ
بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي
عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ بِهَذَا
الْحَدِيثِ قَالَ وَقَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ
حِينَئِذٍ تَطْلُبُ صَدَقَةَ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ
وَقَدَكَ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمَيْسٍ خَيْرٍ
قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ:
أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ رَسُولَ

⁵⁵² Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁵⁵³ Koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio u dobrotvorne svrhe.

porodica živi od ove imovine, tj. imovine koju mu je Allah darovao; nemaju pravo ništa više osim ishrane.

2971. ISPRIČAO NAM JE Hadžadž b. Ebu Jakub, kog je obavijestio Jakub b. Ibrahim b. Sa'd, prenijevši od svoga oca, on od Saliha, on od Ibn Šihaba, ovaj od Urvea, kog je Aiša obavijestila o vom hadisu. Urve je rekao: "Ebu Bekr je odbio dati joj to, rekavši: 'Neću izostaviti ništa od onoga što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa njom radio, a da i ja to neću raditi. Bojim se da ću, ako nešto propustim od njegovih odredbi, skrenuti s Pravog puta. Što se tiče njegove imovine u Medini, Omer ju je (poslije) dao Aliji i Abbasu. Alija ga je u pogledu nje nadvladao. Što se tiče Hajbera i Fedeka, Omer ih je zadržao, rekavši: 'Njih dvije su sadaka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., za njegove potrebe i potrebe njegovih izaslanstava. O njima će brinuti oni koji budu na vlasti.' I one se tako koriste do dana današnjeg."

2972. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Ibn Sevr, prenijevši od Ma'mera, da je Ez-Zuhri u vezi riječi Uzvišenog: *A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah*

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورِثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً وَإِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ فِي هَذَا الْمَالِ يَعْنِي مَالِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَزِيدُوا عَلَى الْمَأْكُلِ.

٢٩٧١. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فِيهِ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَيْهَا ذَلِكَ وَقَالَ لَنْتُ تَارِكًا شَيْئًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْمَلُ بِهِ إِلَّا عَمِلْتُ بِهِ إِنِّي أَخْشَى أَنْ تَرَكْتُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ أُزَيِّعَ فَأَمَّا صَدَقَتُهُ بِالْمَدِينَةِ فَدَقَعَهَا عَمْرٌ إِلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَغَلَبَهُ عَلِيٌّ عَلَيْهَا وَأَمَّا خَيْبَرُ وَفَدَكُ فَأَمَسَكَهُمَا عَمْرٌ وَقَالَ هُمَا صَدَقَةٌ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتَا لِحُقُوقِهِ الَّتِي تَعْرُوهُ وَنَوَائِبِهِ وَأَمْرُهُمَا إِلَى مَنْ وَلى الْأَمْرَ قَالَ فَهَمَّا عَلَى ذَلِكَ إِلَى الْيَوْمِ.

٢٩٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ حَدَّثَنَا ابْنُ ثَوْرٍ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ فِي قَوْلِهِ ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ قَالَ صَالِحُ التَّيْمِيُّ صَلَّى

od njih, kao plijen, darovao Poslaniku Svome, rekao: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sklopio sporazum sa stanovnicima Fedeka i okolnih sela⁵⁵⁴, čija je imena spomenuo, ali ih ja nisam upamtio. Dok je on opsijedao druge protivnike, oni su od njega zatražili sporazum." (Tumačeći ajet): *A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen darovao Poslaniku Svome – Ez-Zuhri je rekao: "To je dobijeno bez borbe."* Ez-Zuhri je kazao i ovo: "Imovinu Benu Nedira (je Uzvišeni Allah) darovao isključivo Vjerovjesniku, s.a.v.s. Ona nije borbom osvojena, nego je dobijena sporazumom. Poslanik, s.a.v.s., ju je razdijelio muhadžirima. Ensarijama od nje nije ništa dao, osim dvojici koji su bili u teškoj situaciji."

2973. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. el-Džerrah, kog je obavijestio Džerir, da je El-Mugire kazao: "Kada je izabran za halifu Omer b. Abdulaziz je sakupio Mervanove potomke i rekao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao posjed u Fedeku od koga se izdržavao i od kog je dijelio maloljetnim Hašimovićima (koji su ostali siročad) i pomagao njihove neudate da se udaju. Fatima je od njega tražila da joj da taj posjed, što je on odbio. Tako je to bilo za života

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ قَدَاكَ وَفُرَى قَدَا
سَمَاهَا لَا أَحْفَظُهَا وَهُوَ مُحَاصِرٌ قَوْمًا
آخِرِينَ فَأَرْسَلُوا إِلَيْهِ بِالصُّلْحِ قَالَ:
﴿ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا
رِكَابٍ ﴾ يَقُولُ بَعِيرٌ قِتَالٍ قَالَ الرَّهْرِيُّ
وَكَانَتْ بَنُو التَّضْيِيرِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِصًا لَمْ يَفْتَحُوهَا
عَنُودًا فَافْتَحُوهَا عَلَى صُلْحٍ فَفَقَسَمَهَا
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ
الْمُهَاجِرِينَ لَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ مِنْهَا
شَيْئًا إِلَّا رَجُلَيْنِ كَانَتْ بَيْهَمَا حَاجَةً.

٢٩٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَجَّاجِ
حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ جَمَعَ
عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بَنِي مَرْوَانَ
جِبِينَ اسْتَخْلَفَ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ لَهُ قَدَاكَ
فَكَانَ يُنْفِقُ مِنْهَا وَيَعُودُ مِنْهَا عَلَى
صَغِيرِ بَنِي هَاشِمٍ وَيُرْزَقُ مِنْهَا أَيْمَهُمْ
وَإِنَّ فَاطِمَةَ سَأَلَتْهُ أَنْ يَجْعَلَهَا لَهَا فَأَبَى
فَكَانَتْ كَذَلِكَ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى مَضَى
لِسَبِيلِهِ فَلَمَّا أَنْ وُتِيَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ

⁵⁵⁴ Preostala utvrđnja na Hajberu.

Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sve do njegove smrti. Kada je Ebu Bekr izabran za halifu, postupao je s njim, sve do svoje smrti, onako kako je postupao i Vjerovjesnik, s.a.v.s., za svoga života. Kada je za halifu izabran Omer, postupao je s njim, sve do svoje smrti, slično onome kako su postupala njih dvojica. Potom je Mervan taj posjed uzeo za sebe, a od njega je dospio Omeru b. Abdulazizu.' Omer b. Abdulaziz kaže: 'Ja smatram da ako ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio Fatimi, kako ja mogu imati pravo na njega? Uzimam vas za svjedoke da ovaj posjed vraćam tamo gdje je bio u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s.'"⁵⁵⁵

Ebu Davud kaže: "Kada je Omer Abdulaziz preuzeo hilafet, njegova godišnja plata je bila četrdeset hiljada dinara, a pred smrt mu je iznosila četiri stotine dinara. Da je još ostao, bila bi i manja."

2974. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Muhammed b. el-Fudajl, prenijevši od El-Velida b. Džumej'a, da je Ebut-Tufejl kazao: "Fatima je nakon Vjerovjesnikove, s.a.v.s., smrti otišla Ebu Bekru da traži svoje nasljedstvo od Vjerovjesnika. Ebu Bekr je kazao: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: 'Ako Allah Vjero-

اللَّهُ عَنْهُ عَمِلَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَيَاتِهِ حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ فَلَمَّا أَنْ وُلِّيَ عَمْرُ عَمِلَ فِيهَا بِمِثْلِ مَا عَمِلَا حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ ثُمَّ أَقْطَعَهَا مَرْوَانَ ثُمَّ صَارَتْ لِعُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ عَمْرُ يَعْني ابْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَرَأَيْتُ أَمْرًا مَنَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامَ لَيْسَ لِي بِحَقِّ وَأَنَا أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ رَدَدْتُهَا عَلَى مَا كَانَتْ يَعْني عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَوَلِيَ عَمْرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْخِلَافَةَ وَغَلَّتْهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ دِينَارٍ وَرُتُوبِي وَغَلَّتْهُ أَرْبَعُ مِائَةِ دِينَارٍ وَلَوْ بَقِيَ لَكَانَ أَقَلَّ.

٢٩٧٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُضْطَلِّبِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ جُنَيْجٍ عَنْ أَبِي الطَّمْثَلِيقِيِّ قَالَ: جَاءَتْ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَطَلُّبُ مِيرَاقِهَا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ

⁵⁵⁵ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je od prinosa ovog posjeda obezbjeđivao godišnje troškove za sebe i svoju porodicu, a ostatak je dijelio u dobrotvorne svrhe.

vjesniku podari opskrbu (iz plijena), ona će pripasti halifi poslije njega.”

2975. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ebuz-Zinada, on od El-A' redža, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Moja zaostavština se neće dijeliti mojim nasljednicima, makar se radilo o jednom dinaru. Sve što ostavim, više od onoga što je potrebno za izdržavanje mojih supruga i plaće mojih radnika, koristit će se u dobrotvorne svrhe.”

Ebu Davud kaže: “Plaća mojim radnicima, tj. iznajmljivanje zemlje.”

2976. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Amra b. Murrea, on od Ebul-Bahterija, koji je kazao: “Čuo sam hadis od nekog čovjeka i dopade mi se, pa sam rekao: ‘Zapiši mi ga.’ On mi ga donese napisanog, a glasio je: Abbas i Alija su ušli kod Omera, a kod njega su sjedili Talha, Ez-Zubejr, Sa'd i Abdurrahman, i sporili se. Omer upita Talhu, Ez-Zubejra, Abdurrahmana i Sa'da: ‘Da li znate da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Sva Vjerovjesnikova, s.a.v.s., imovina ide u dobrotvorne svrhe, osim dijela iz kojeg hrani i oblači svoju porodicu?’ ‘Znamo.’ – odgovoriše oni. On reče: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., je svojom imovinom

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَطْعَمَ نَبِيًّا طَعْمَةً
فِيهِ لِيْلِي يَوْمٌ مِنْ بَعْدِهِ.

٢٩٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ
عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقْتَسِمُ وَرَثَتِي
دِينَارًا مَا تَرَكَتُ بَعْدَ تَقْفَةِ نِسَائِي
وَمُؤْنَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: مُؤْنَةُ عَامِلِي يَعْنِي أَكْرَةَ
الْأَرْضِ.

٢٩٧٦. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ
أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ
أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ حَدِيثًا مِنْ
رَجُلٍ فَأَعْجَبَنِي فَقُلْتُ أَكْتَبُهُ لِي فَأَتَى
بِهِ مَكْتُوبًا مُدَبَّرًا دَخَلَ الْعَبَّاسُ وَعَلِيٌّ
عَلَى عَمَرَ وَعِنْدَهُ طَلْحَةُ وَالرُّبَيْرُ وَعَبِيدُ
الرَّحْمَنِ وَسَعْدٌ وَهَمَّا يَخْتَصِمَانِ فَقَالَ:
عَمْرُ لِيَطْلِحَةَ وَالرُّبَيْرُ وَعَبِيدُ الرَّحْمَنِ
وَسَعْدُ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ مَالِ النَّبِيِّ
صَدَقَةٌ إِلَّا مَا أَطْعَمَهُ أَهْلَهُ وَكَسَاهُمْ
إِنَّا لَا نُورَثُ قَالُوا بَلَى قَالَ فَكَانَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ مِنْ
مَالِهِ عَلَى أَهْلِهِ وَتَقَصَّدُوْ بِمُضْلِهِ
ثُمَّ تُوُوِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَوَلِيَهَا أَبُو بَكْرٍ سَتَتَيْنِ فَكَانَ

izdržavao porodicu, a višak je dijelio. Kada je umro i za halifu došao Ebu Bekr, dvije godine je radio isto što je i Allahov Poslanik, s.a.v.s.” Potom je spomenuo nešto od hadisa Malika b. Evsa.

2977. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Urvea, a on od Aiše: “Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., umro, njegove supruge su htjele poslati Osmana b. Affana Ebu Bekru es-Siddiku da traže njihov miraz od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Aiša im je tada rekla: ‘Zar Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije rekao: ‘Mi (poslanici) imovinu ne ostavljamo nasljednicima. Sve što ostavimo iza sebe ide u dobrotvorne svrhe.’”

2978. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Ibrahim b. Hamza, prenijevši od Hatima b. Ismaila, on od Usamea b. Zejda, a on od Ibn Šihaba, sa istim senedom, slično prethodnom hadisu. “Rekla sam (kaže Aiša): ‘Zar se ne bojite Allaha? Zar niste čule da Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Mi (poslanici) imovinu ne ostavljamo nasljednicima. Sve što ostavimo iza sebe ide u dobrotvorne svrhe. Ovaj imetak služi za izdržavanje Muhammedove, s.a.v.s., porodice, njegovih izaslanika i za njegove goste. A kada umrem, on će pripasti halifi poslije mene.’”

يَضَعُ الَّذِي كَانَ يَضَعُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ذَكَرَ شَيْئًا مِنْ حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ.

٢٩٧٧. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ إِنَّ أَرْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوِّفِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَأْذَنَ أَنْ يَبْعَثَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَيَسْأَلَهُ تُمْنَهُنَّ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لَهُنَّ عَائِشَةُ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا فَهُوَ صَدَقَةٌ.

٢٩٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَارِسٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَمْرَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ قُلْتُ أَلَا تَتَّقِينَ اللَّهَ أَلَمْ تَسْمَعَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا فَهُوَ صَدَقَةٌ وَإِنَّمَا هَذَا الْمَالُ لِأَلِ مَحَمَّدٍ لِتَابِعِيهِمْ وَلِصَفِيهِمْ فَإِذَا مِتُّ فَهُوَ إِلَى وَلِيِّ الْأَمْرِ مِنْ بَعْدِي.

20. O pojašnjenju mjesta raspodjele petine i dijela koji pripada rodbini

2979. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, kog je obavijesto Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Abdullaha b. el-Mubareka, on od Junusa b. Jezida, on od Ez-Zuhrija, ovaj od Seida b. el-Musejjeba, a on od Džubejra b. Mut'ima, da su Osman b. Affan i on otišli razgovarati sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., o podjeli petine Hašimovim i Muttalibovim potomcima. Rekao sam: "Allahov Poslaniče, podijelio si petinu našoj braći, Muttalibovim potomcima, a nama nisi ništa dao, a i oni i mi smo tebi na istom stupnju srodstva." Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: "Hašimovi i Muttalibovi potomci su jedno te isto." Džubejz je rekao: "Abdušemsovim i Nevfelovim potomcima od te petine nije dodijelio kao što je dodijelio Hašimovim i Muttalibovim potomcima. I Ebu Bekr je dijelio petinu onako kako ju je dijelio Allahov Poslanik, s.a.v.s., s tim što ni rodbini Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kojoj je Vjerovjesnik, s.a.v.s., od nje davao, nije dao ništa, a Omer b. el-Hattab i Osman, poslije njega, su im davali."⁵⁵⁶

٢٠. بَابُ فِي بَيَانِ مَوَاضِعِ قَسْمِ الْحُمْسِ وَسَهْمِ ذِي الْقُرْبَى

٢٩٧٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ
بْنِ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
مُهْدِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ
يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الرَّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي
سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ
بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ جَاءَهُ هُوَ وَعُثْمَانُ بْنُ
عَمَّانَ يُكَلِّمَانِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا قَسَمَ مِنَ الْحُمْسِ
بَيْنَ بَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ فَقُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَسَمْتَ لِإِخْوَانِنَا بَنِي
الْمُطَّلِبِ وَلَمْ تُعْطِنَا شَيْئًا وَقَرَابَتُنَا
وَقَرَابَتَهُمْ مِنْكَ وَاحِدَةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا بَنُو
هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ
جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمْ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ
وَلَا لِبَنِي نَوْفَلٍ مِنْ ذَلِكَ الْحُمْسِ كَمَا
قَسَمَ لِبَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ قَالَ
وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَقْسِمُ الْحُمْسَ نَحْوَ
قَسْمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ يُعْطِي قُرْبَى
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا
كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يُعْطِيهِمْ قَالَ وَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ
يُعْطِيهِمْ مِنْهُ وَعُثْمَانُ بَعْدَهُ.

⁵⁵⁶ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenu*.

2980. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer, kog je obavijestio Osman b. Omer, prenijevši od Junusa, on od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Džubejra b. Mut'ima, da Allahov Poslanik, s.a.v.s., potomcima Abdušemsa i Nevfela od petine nije dodjelivao ništa kao što je dodjeljivao potomcima Hašima i El-Muttaliba. On kaže: "Ebu Bekr je petinu dijelio onako kako ju je dijelio i Allahov Poslanik, s.a.v.s., s tim što rodbini Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nije davao kao što im je davao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Omer i oni od nas koji su vladali nakon njega, davali su im."

2981. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Hušejm, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Džubejra b. Mut'ima: "Na Dan Hajbera Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, što se tiče njegove rodbine, (od petine) dao dio Benu Hašimovim i El-Muttalibovim potomcima, a nije ga dao Nevfelovim i Abdušemsovim potomcima. Osman b. Affan i ja smo otišli Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekli: 'Allahov Poslaniče, ne poričemo vrijednost potomaka Benu Hašima zato što te je Allah od njih odabrao, ali šta je sa El-Muttalibovim potomcima, njima si također dao, a nama nisi, a podjednako smo ti bliski.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:

٤٩٨٠. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ الرَّهْرِيِّ
عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ حَدَّثَنَا جُبَيْرُ بْنُ
مُطْعِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَمْ يَقْسِمْ لِيَنِّي عَبْدُ شَمْسٍ وَلَا لِيَنِّي نَوْفَلُ
مِنَ الْحُمْسِ شَيْئًا كَمَا قَسَمَ لِيَنِّي هَاشِمٌ وَبَنِي
الْمُطَّلِبِ قَالَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَقْسِمُ الْحُمْسَ
تَحْوِ قَسَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ يُعْطِي قُرْبَى رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا كَانَ يُعْطِيهِمْ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ عُمَرُ
يُعْطِيهِمْ وَمَنْ كَانَ بَعْدَهُ مِنْهُمْ.

٤٩٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الرَّهْرِيِّ
عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ
بْنُ مُطْعِمٍ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمَ حَيْبَرَ
وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ سَهْمَ ذِي الْقُرْبَى فِي بَنِي هَاشِمٍ
وَبَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكَ بَنِي نَوْفَلٍ وَبَنِي
عَبْدِ شَمْسٍ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ
بْنُ عَفَّانَ حَتَّى أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ
هَؤُلَاءِ بَنُو هَاشِمٍ لَا نُنْكِرُ فَضْلَهُمْ
لِنَمْوِضِ الَّذِي وَضَعَكَ اللَّهُ بِهِ
مِنْهُمْ فَمَا بَالَ إِخْوَانِنَا بَنِي الْمُطَّلِبِ
أَعْطَيْتَهُمْ وَتَرَكَتَنَا وَقَرَابَتَنَا وَاحِدَةً
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

‘El-Muttalibovi potomci i ja se nismo razdvajali ni prije islama ni u islamu. Mi i oni smo jedno te isto.’, a onda je ispreplitao svoje prste.”

2982. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali el-Idžli, kog je obavijestio Vekia, prenijevši od El-Hasana b. Saliha, da je Es-Suddijj, objašnjavajući ko se smatra njegovom porodicom, kazao: “To su Abdulmuttalibovi potomci.”

2983. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Anbese, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, a ovaj od Jezida b. Hurmuza, da je Nedžde el-Harurijj, kada je bio na hadžu u vrijeme nereda sa Ibn Zubejrom, poslao (nekoga) Ibn Abbasu da ga upita o dijelu (plijena) koji sljeduje rodbinu, rekavši: “Kome, po tvom mišljenju, treba dati?” Ibn Abbas reče: “Što se tiče rodbine Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj je dijelio. Omer je poslije nama davao nešto od toga. Međutim, mi smo, smatrajući da je manje nego što nam pripada, to vratili, odbivši da primimo.”⁵⁵⁷

2984. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Abdulazim, kog je obavijestio Jahja b. Ebu Bukejr, prenijevši od Ebu Džafera er-Razija, on od Mutarrifa, on od

وَسَلَّمَ: إِنَّا وَبَنُو الْمُطَّلِبِ لَا تَفْتَرِقُ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلَا إِسْلَامٍ وَإِنَّمَا نَحْنُ وَهُمْ شَيْءٌ وَاحِدٌ وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٩٨٢. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعِجْلِيُّ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ السُّدِّيِّ فِي ذِي الْقُرْبَى قَالَ هُمْ بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ.

٢٩٨٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ هُرْمُزَةَ أَنَّ نَجْدَةَ الْحُرُورِيَّ حِينَ حَجَّ فِي فِتْنَةِ ابْنِ الرَّبِيعِ أَرْسَلَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ عَنِ سَهْمِ ذِي الْقُرْبَى وَيَقُولُ لِمَنْ تَرَاهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِقُرْبَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَهُ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ كَانَ عَمْرُ عَرَضَ عَلَيْنَا مِنْ ذَلِكَ عَرَضًا رَأَيْنَاهُ دُونَ حَقِّنَا فَرَدَدْنَاهُ عَلَيْهِ وَأَبَيْنَا أَنْ نَقْبَلَهُ.

٢٩٨٤. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ عَنِ مُطَّرِفٍ عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ سَمِعْتُ

⁵⁵⁷ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

Abdurrahmana b. Ebu Lejla, da je Alija rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je povjerio podjelu petine. Dijelio sam je (onima kojima pripada) za života Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Ebu Bekra i Omera. Jednom prilikom je (za vrijeme Omera) donesen nekakav imetak. Pozvao me je i rekao: 'Uzmi ga.' Rekao sam: 'Ne želim.' On reče: 'Uzmi, jer vi na njega imate najveće pravo.' Rekoh: 'Ne treba nam.' On ga tada stavi u državnu riznicu."

2985. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ibn Numejr, prenijevši od Hašima b. el-Berida, on od Husejna b. Mejmuna, ovaj od Abdullaha b. Abdullaha, on od Abdurrahmana b. Ebu Lejla, da je Alija rekao: "Jednom prilikom smo se Abbas, Fatima i Zejd b. Harise i ja sastali kod Vjerovjesnika, s.a.v.s. Rekao sam: 'Allahov Poslanice, ako namjeravaš da mi povjeriš ono što nam, prema Knjizi Uzvišenog Allaha, pripada od petine, da ga razdijelim za tvoga života, kako mi poslije tebe to niko ne bi osporavao, učini to – pa je to učinio. Ja sam ga podijelio za života Allahovog Poslanika, s.a.v.s. I Ebu Bekr mi je to povjerio. Posljednje godine Omerove vladavine stigao je ogroman imetak. Izdvojio je dio koji nama pripada i poslao mi ga. Rekao sam: 'Mi ove godine nemamo potrebe za njim. Možda

عَلِيًّا يَقُولُ وَلَا بِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُمَسَّسَ الْخُمُسِ فَوَضَعْتُهُ مَوَاضِعَهُ حَيَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَيَاةَ أَبِي بَكْرٍ وَحَيَاةَ عُمَرَ فَأُتِيَ بِمَالٍ فَدَعَانِي فَقَالَ: خُذْهُ فَقُلْتُ لَا أُرِيدُهُ قَالَ خُذْهُ فَأَنْتُمْ أَحَقُّ بِهِ قُلْتُ قَدْ اسْتَعْتَيْنَا عَنْهُ فَجَعَلَهُ فِي بَيْتِ الْمَالِ.

٢٩٨٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ نُعْمِرٍ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْبَرِيدِ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ اجْتَمَعْتُ أَنَا وَالْعَبَّاسُ وَقَاطِبَةُ وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُؤَلِّيَنِي حَقًّا مِنْ هَذَا الْخُمُسِ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَأَقْسِمُ حَيَاتِكَ كَيْ لَا يُتَارِعَنِي أَحَدٌ بَعْدَكَ فَافْعَلْ قَالَ فَمَعَلَ ذَلِكَ قَالَ فَسَمِعْتُهُ حَيَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَلَا بِيهِ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَتَّى إِذَا كَانَتْ آخِرَ سَنَةٍ مِنْ سِنِي عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَإِنَّهُ آتَاهُ مَالٌ كَثِيرٌ فَعَزَلَ حَقَّنَا ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَقُلْتُ بِنَا عَنْهُ الْعَامَ غِنَى وَبِالْمُسْلِمِينَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَارْزُدْهُ

je više potreban (drugim) muslimanima, pa ga vrati (i podijeli njima).’, te ga je on vratio. Nakon Omera me više niko nije zvao zbog toga. Nakon što sam izišao od Omera, sreo sam Abbasa, te mi on reče: ‘Alija, juče si nam uskratio nešto što nam se više nikada neće povratiti.’, a bio je veoma pronicljiv čovjek.”

2986. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Anbese, preni-jevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, ovaj od Abdullaha b. el-Harisa b. Nevfela el-Hašimija, on od Abdulmuttaliba b. Rebia b. el-Harisa b. Abdulmuttaliba, njega su obavijestili njegov otac Rebia b. el-Haris i Abbas b. Abdulmuttalib, oni su kazali Abdulmuttalibu b. Rebi i El-Fadlu b. Abbasu: “Otiđite Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i recite mu: ‘Allahov Poslaniče, kao što vidiš, mi imamo poprilično godina. Željeli bismo se oženiti, a ti pomažeš ljudima i održavaš odnose među njima. Naši roditelji nemaju imovine da bi nam mogli dati za mehr. Angažiraj nas, Allahov Poslaniče, na prikupljanju zekata. Mi ćemo ti donijeti ono što donose i drugi sakupljači, a uz to ćemo steći i za sebe kakvu korist.’ Tada dođe Alija b. Ebu Talib i reče nam: ‘Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, s.a.v.s., neće na prikupljanju zekata, angažirati nijednog od vas.’ Rebia ga upita: ‘Je li to tvoja odredba?’

عَلَيْهِمْ فَرَدَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ لَمْ يَدْعُنِي
إِلَيْهِ أَحَدٌ بَعْدَ عُمَرَ فَلَقِيْتُ الْعَبَّاسَ
بَعْدَمَا خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ عُمَرَ فَقَالَ:
يَا عَلِيُّ حَرَمْنَا الْغَدَاةَ شَيْئًا لَا يَرُدُّ
عَلَيْنَا أَبَدًا وَكَانَ رَجُلًا دَاهِيًا.

٢٩٨٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ ابْنِ تَوْقَلِ
الْهَاشِمِيُّ أَنَّ عَبْدَ الْمُطَّلِبِ بْنَ رَبِيعَةَ
بْنَ الْحَارِثِ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَخْبَرَهُ
أَنَّ آبَاءَ رَبِيعَةَ بَنَ الْحَارِثِ وَعَبَّاسُ بْنُ
عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَا لِعَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ
رَبِيعَةَ وَلِقُضَلِ بْنِ عَبَّاسٍ اثْنَيْنِ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُولَا لَهُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ بَلَّغْنَا مِنَ السَّنِّ مَا
تَرَى وَأَحْبَبْنَا أَنْ تَنْزَوَّجَ وَأَنْتَ يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَبْرُ النَّاسِ وَأَوْصَلُهُمْ وَلَيْسَ عِنْدَ
أَبُونَا مَا يُضَيِّقَانِ عَنَّا فَاسْتَعْمِلْنَا يَا
رَسُولَ اللَّهِ عَلَى الصَّدَقَاتِ فَلَنُوَدَّ إِلَيْكَ
مَا يُؤَدِّي الْعَمَالُ وَلُنُصِبَ مَا كَانَ فِيهَا
مِنْ مَرْقِيٍّ قَالَ قَاتَى عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ
وَنَحْنُ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ فَقَالَ لَنَا إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
لَا وَاللَّهِ لَا نَسْتَعْمِلُ مِنْكُمْ أَحَدًا عَلَى
الصَّدَقَةِ فَقَالَ لَهُ رَبِيعَةُ هَذَا مِنْ أَمْرِكَ
قَدْ نِلْتَ صَهْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ تَحْسُنْكَ عَلَيْهِ فَالْتَقَى

Ti si zet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i mi ti nismo zavidni zbog toga.' Alija baci svoj ogrtač, leže na njega i reče: 'Ja sam Ebu Hasan; ja samo razmišljam o stvarima. Sačekat ću ovdje dok se vaši sinovi ne vrate sa odgovorom, radi čega ste ih poslali Vjerovjesniku, s.a.v.s.' Abdulmuttalib kaže: 'El-Fadl i ja smo otišli kako bismo stigli na podnevski namaz, koji je već bio uspostavljen. Klanjali smo sa ljudima, a onda smo žurno otišli pred vrata Vjerovjesnikove sobe. On je toga dana bio kod Zejnebe bint Džahš. Stajali smo pred vratima dok Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije došao. Kada je stigao, uze mene i Fadla za uši i reče: 'Hajde, iznesite to što želite.' Potom uđe i dozvoli meni i El-Fadlu da uđemo. Kada smo ušli, svaki prepusti onom drugom da prvi govori. Ja sam prvi govorio (ili je prvi govorio El-Fadl – Abdullah je u dilemi) Rekao je ono što su nam naredili naši očevi. Čuvši to, Allahov Poslanik, s.a.v.s., malo zašutje i pogleda prema stropu kuće. Učinilo nam se da nam dugo ne daje odgovor. Tada ugledasmo Zejnebu kako iza zastora pokazuje rukom na njih dvojicu da ne požuruju Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., spusti glavu i reče nam: 'Zekat ono čime ljudi njime očiste svoju imovinu. On nije dozvoljen Muhammedu i njegovoj

عَلَيْهِ رِذَاهُ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَيْهِ فَقَالَ: أَنَا أَبُو حَسَنِ الْقَسْرُمُ وَاللَّهِ لَا أَرِيْمُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْكُمَا ابْنَايَ بِجَوَابِ مَا بَعَثْتُمَا بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ فَأَنْطَلَقْتُ أَنَا وَالْفَضْلُ إِلَى بَابِ حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى نُوَافِقَ صَلَاةَ الظُّهْرِ قَدْ قَامَتْ فَصَلَّيْنَا مَعَ النَّاسِ ثُمَّ أَسْرَعْتُ أَنَا وَالْفَضْلُ إِلَى بَابِ حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَوْمِيذٍ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ فَمَنَّا بِالْبَابِ حَقَّ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِأُذُنِي وَأُذُنَ الْفَضْلِ ثُمَّ قَالَ أَخْرِجَا مَا نَصَّرَرَانِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَذِنَ لِي وَلِلْفَضْلِ فَدَخَلْنَا فَتَوَاكَلْنَا الْكَلَامَ قَلِيلًا ثُمَّ كَلَّمْتُهُ أَوْ كَلَّمَهُ الْفَضْلُ قَدْ شَكَ فِي ذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ كَلَّمَهُ بِالْأَمْرِ الَّذِي أَمَرْنَا بِهِ أَبَوَانَا فَسَكَتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً وَرَفَعَ بَصْرَهُ قِبَلَ سَفِيْفِ الْبَيْتِ حَتَّى طَالَ عَلَيْنَا أَنَّهُ لَا يَرْجِعُ إِلَيْنَا شَيْئًا حَتَّى رَأَيْنَا زَيْنَبَ تَلْمَعُ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ يَبِيدُهَا تُرِيدُ أَنْ لَا تَعْجَلَا وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَمْرِنَا ثُمَّ خَفَضَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فَقَالَ لَنَا إِنَّ هَذِهِ الصَّدَقَةُ إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاخُ النَّاسِ وَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِمُحَمَّدٍ وَلَا لِأَلِ مُحَمَّدٍ ادْعُوا لِي تَوَقَّلْ

porodici. Pozovite mi Nevfela b. el-Harisa.' Pozvaše Nevfela b. el-Harisa, a on reče: 'Nevfele, oženi Abdulmuttaliba.', i Nevfel me oženi. Potom reče: 'Zovnite mi Mahmijjea (Mahbijjea) b. Džez'a.' On je bio iz plemena Benu Zubejd. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je angažirao na petinama. Poslanik, s.a.v.s., reče Mahmijjeu: 'Oženi El-Fadla.', i on ga oženi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., potom reče: 'Ustani i za njih daj mehr iz petine, toliko i toliko.' Abdullah b. el-Haris mi nije rekao koliko."

2987. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Anbesa b. Halid, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, ovaj od Alija b. Husejna, on od Husejna b. Alija, da je Alija b. Ebu Talib kazao: "Imao sam jednu staru devu, koju sam na Dan bitke na Bedru dobio od ratnog plijena, a drugu staru devu mi je toga dana dao Allahov Poslanik, s.a.v.s., od petine (ratnog plijena). Kada sam se htio oženiti Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ugovorio sam sa jednim kovačem iz plemena Benu Kajnuka da pojaše sa mnom i da donesemo rogozine. Namjeravao sam da je prodam kovačima i time se potpomognem za svoju svadbenu gozbu. I dok sam sakupljao opremu za svoje dvije deve: samare, vreće i konopce, deve su mi ležale pored kuće jednog ensarije.

بَنَ الْحَارِثِ فَدَعِيَ لَهُ نَوْفَلَ بْنَ الْحَارِثِ
فَقَالَ: يَا نَوْفَلُ أَنْكِحْ عَبْدَ الْمُطَّلِبِ
فَأَنْكَحَنِي نَوْفَلٌ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ادْعُوا لِي تَحِيْمَةَ بْنَ جَزْءِ
وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُبَيْدٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَهُ عَلَى
الْأَنْهَارِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِمَحِيْمَةَ أَنْكِحِ الْفَضْلَ
فَأَنْكَحَهُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَمَنْ فَأَصْدِقَ عَنْهُمَا مِنْ
الْخُمُسِ كُنَّا وَكَذَلِكَ لَمْ يُسَمِّهِ لِي عَبْدُ
اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ

٢٩٨٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
عَنْبَسَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ
أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ
أَبِي طَالِبٍ قَالَ: كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ
نَصِيْبِي مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْظَمَانِي
شَارِفًا مِنَ الْخُمُسِ يَوْمَئِذٍ فَلَمَّا أَرَدْتُ
أَنْ أَتَيْتُ بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعْدْتُ رَجُلًا صَوَاغًا
مِنْ بَنِي قَيْنَقَاجٍ أَنْ يَرْتَجِلَ مَعِيَ فَتَأْتِي
بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أُبِيعَهُ مِنَ الصَّوَاغِيْنَ
فَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وِلْمَةِ عَرَبِي فَبَيْنَا
أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفِي مَتَاعًا مِنَ الْأَقْتَابِ
وَالْعَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مَنَاحَانَ
إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ

Vratio sam se nakon što sam skupio opremu, kad ono mojim devama pre-rezane grbe, provaljene slabine i izvaljene crne džigerice. Kada sam vidio taj prizor, nisam mogao zadržati suze. ‘Ko je ovo uradio?’ – upitao sam. ‘Hamza b. Abdulmuttalib.’ – rekoše oni. ‘U ovoj kući je sa grupom ensarija koji su se okupili da piju alkohol.’⁵⁵⁸ Njemu i njegovim prijateljima je pjevala robinja. U svojoj pjesmi je opjevala: *Ugledni Hamza posegnu za mačem i devama grbe prereza, provali slabine i uze im crne džigerice.* Alija kaže: ‘Odjurio sam i ušao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kod njega bijaše Zejd b. Haris. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kroz izraz moga lica znade da se nešto strašno dogodilo. ‘Šta ti je?’ – upita. Rekoh: ‘Allahov Poslanice, ja do danas nisam imao strašnijeg dana. Hamza je nasrnuo na moje deve, prerezao im grbe i provalio slabine. Eno, on je sad u jednoj kući s grupom pijanih!’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da mu se donese njegov ogrtač. Obukao ga je, a zatim izišao. Zejd b. Haris i ja smo ga slijedili. Kada je došao pred kuću u kojoj je bio Hamza, zatražio je dozvolu i oni su mu dozvolili da uđe. Bili su pijani. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je počeo koriti Hamzu za ono što je uradio. Hamza bijaše pijan, oči

أَقْبَلْتُ حِينَ جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا
بِشَارِقِي قَدْ اجْتَبَيْتُ أَسْنِمَتُهُمَا وَتَقَرَّتْ
خَوَاصِرُهُمَا وَأَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ
أَمْلِكْ عَيْنِي حِينَ رَأَيْتُ ذَلِكَ الْمَنْظَرَ
فَقُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا قَالُوا فَعَلَهُ
حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا
الْبَيْتِ فِي شَرْبِ مِنَ الْأَنْصَارِ غَنَّتُهُ
قَيْنَةٌ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَتْ فِي غِنَائِهَا
أَلَا يَا حَمْزُ لِلشَّرَفِ التَّوَابِ فَوْتَبَّ إِلَى
السَّيْفِ فَاجْتَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَتَقَرَّ
خَوَاصِرُهُمَا وَأَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قَالَ
عَلِيٌّ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخَلْتُ عَلَى رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ
بْنُ حَارِثَةَ قَالَ فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي لَقِيْتُ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا
لَكَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ
كَالْيَوْمِ عِنْدَ حَمْزَةَ عَلَى نَاقَتِي فَاجْتَبَّ
أَسْنِمَتَهُمَا وَتَقَرَّ خَوَاصِرَهُمَا وَهِيَ هُوَ
ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرِبَ قَدَعًا رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَاهُ
ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ
حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ
فَاسْتَأْذَنَ فَأِذِنَ لَهُ فَإِذَا هُمْ شَرِبُوا فَطَفِقَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ
حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حَمْزَةُ فِيمَلُ مُحْمَرَةً
عَيْنَاهُ فَتَنْظَرَ حَمْزَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

⁵⁵⁸ Ovo se dogodilo prije nego je alkohol bio zabranjen.

mu bijahu crvene. Pogledao je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a onda podigao pogled. Gledao je u njegova koljena, a onda u njegov pojas. Zatim ga opet pogleda u lice, pa reče: 'Pa vi ste samo robovi moga oca!' Vidjevši da je pijan, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se natraške vrati i iziđe, a za njim i mi iziđosmo."

2988. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Ajjaša b. Ukbea el-Hadremija, on od El-Fadla b. el-Hasana ed-Damrija, da mu je Ummul-Hakim ili Dubaa, jedna od dvije Ez-Zubejr b. Abdulmuttalibove kćerke, prenijela: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (u bici) zarobio sužnje, pa smo moja sestra i Fatima, kćerka Allahovog Poslanika, i ja otišle kod njega i požalile mu se na naše opterećenje u poslu i zatražile da nam da nekog od tih robova. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pretekla su vas siročad Bedra, ali ću vas uputiti na nešto što će za vas biti bolje od toga: poslije svakog namaza izgovorite *Allahu ekber* trideset i tri puta, *Subhanallah* trideset i tri puta i *El-hamdulillah* trideset i tri puta i izgovorite (jedanput) i: *La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehulmulku ve lehul-hamdu ve huve ala kulli šej'in kadir/Nema boga, osim Allaha, Jednog, Jedinog. On nema druga, Njemu*

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ
فَتَنظَرَ إِلَى رُكْبَتَيْهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ
فَتَنظَرَ إِلَى سُرِّهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَتَنظَرَ
إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْرَةَ وَهَلْ أَنْتُمْ إِلَّا
عَبِيدٌ لِأَيِّ فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَمِيلٌ فَتَخَصَّ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَقْبَيْهِ
الْمُهَقَّرَى فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ

٢٩٨٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ حَدَّثَنِي
عِيَّاشُ بْنُ عُقْبَةَ الْحَضْرِيُّ عَنِ
النَّضْلِ بْنِ الْحَسَنِ الضَّمْرِيِّ أَنَّ أُمَّ
الْحَكَمِ أَوْ ضَبَاعَةَ ابْنَتِي الرَّبِيعِ بْنِ
عَبْدِ الْمُطَّلِبِ حَدَّثَتْهُ عَنِ إِخْدَاهُمَا
أَنَّهَا قَالَتْ أَصَابَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَبِيًّا فَذَهَبْتُ أَنَا
وَأُخْتِي وَقَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَكَّوْنَا إِلَيْهِ مَا
نَحْنُ فِيهِ وَسَأَلْتَاهُ أَنْ يَأْمَرَ لَنَا بِشَيْءٍ
مِنَ السَّنَنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَبَقَكُنَّ يَتَامَى بَدْرِ
لَكِنَّ سَادْلُكُنَّ عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ
لَكُنَّ مِنْ ذَلِكَ تُكَبِّرْنَ اللَّهَ عَلَى
إِثْرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَكْبِيرَةً
وَثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَسْبِيحَةً وَثَلَاثًا
وَثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ

pripada vlast i hvala i On je u stanju sve učiniti.”

Ajjaš kaže: “Njih dvije su bile Vjеровjesnikove, s.a.v.s., amidžične.”

2989. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Half, kog je obavijestio Abdula’la, prenijevši od Seida el-Džeririja, on od Ebul-Verdaa, a on od Ibn Ea’buda, kog je Alija upitao: “Hoćeš li da ti ispričam slučaj sa mnom i Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koja mu bijaše najdraža od njegove porodice?” “Hoću.” – odgovorih, a on nastavi: “Ona je okretala mlin, pa su joj od toga iskočili žuljevi po rukama. Donosila je u mješini vodu, pa je osjećala žuljeve na vratu. Sama je mela sobu, pa bi uprašila odjeću. Vjеровjesnik, s.a.v.s., je dobio robove, te sam joj rekao: ‘Kako bi bilo da odeš kod oca i od njega zatražiš slugu?’ Ona je otišla i, zatekavši kod njega ljude, vratila se. Ponovo je otišla sutradan. Kada je došla, on je upita: ‘Šta si htjela?’ Šutjela je. Rekoh: ‘Ja ću ti reći, Allahov Poslaniče. Ona okreće mlin, pa su joj od toga žuljevite ruke. Na vratu nosi mješinu sa vodom, pa su joj žuljevi i po vratu. Pošto ti je stiglo roblje, rekoh joj da dođe kod tebe i da zatraži slugu koji bi je zamijenio u tim teškim poslovima.’ On reče: ‘Boj se Allaha, Fatima. Izvršavaj svoje obaveze prema Tvome Gospodaru i radi kućne poslove, a kada

لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

قَالَ عِيَّاشٌ وَهُمَا ابْنَتَا عَمِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٩٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلْفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ: قَالَ لِي عَتَّى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَلَا أُحَدِّثُكَ عَنِّي وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مِنْ أَحْسَبِ أَهْلِهَا إِلَيْهِ فَلَدْتُ بَسَلًا قَالَ إِنَّهَا جَرَّتْ بِالسَّرْحَى حَتَّى أَنْزَلَتْ فِي يَدَيْهَا وَاسْتَقَمَّتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَرَتْ فِي نُحْرِهَا وَكَنَسَتْ النَّبِيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَدَمٌ فَقُلْتُ لَوْ أَتَيْتَ أَبَاكَ فَسَأَلْتِيهِ خَادِمًا فَأَتَيْتُهُ فَوَجَدْتُهُ عِنْدَهُ حُدَانًا فَرَجَعْتُ فَأَتَاهَا مِنَ الْغَدِ فَقَالَ: مَا كَانَ حَاجَتُكَ فَسَكَتَتْ فَقُلْتُ أَنَا أُحَدِّثُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَرَّتْ بِالسَّرْحَى حَتَّى أَثَرَتْ فِي يَدَيْهَا وَحَمَلَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَنْزَلَتْ فِي نُحْرِهَا فَلَمَّا أَنْ جَاءَكَ الْخَدَمُ أَمَرْتَهُمَا أَنْ تَأْتِيَاكَ فَتَسْتَغِيَمَاكَ خَادِمًا يَقِيهَا حَرًّا مَا هِيَ فِيهِ قَالَ أَتَيْتُ اللَّهَ يَا فَاطِمَةُ وَأَدَيْتُ قَرِيبَةَ رَبِّكَ وَاعْمَلِي عَمَلَ أَهْلِكَ فَإِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ فَسَبِّحِي ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ

legneš, izgovori: *Subhannallah* trideset i tri puta, *El-Hamdu lillahi* trideset i tri puta i *Allahu ekber* trideset i četiri puta – to je ukupno stotinu puta. To ti je bolje nego da tražiš slugu.’ Čuvši to, ona reče: ‘Zadovoljna sam Allahom i Njegovim Poslanikom.’”

2990. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed el-Mervezi, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, a on od Alije b. Husejna – ovu priču, rekavši: “Nije joj dao slugu.”

2991. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Anbesa b. Abdulvahid el-Kureši. Ebu Džafer b. Isa je rekao: “Mi smo govorili da on spada u pravednike,⁵⁵⁹ dok ne čusmo da ga ubrajaju među evlije.” On je kazao: “Ispričao nam je Ed-Dehil b. Ijas b. Nuh b. Medždžaa, prenijevši od Hilala b. Siradža b. Medždžaa, on od svoga oca, a on od svoga djeda Medždža'a, da je on otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., da traži krvarinu za svoga brata kog su ubili potomci Benu Sedus iz plemena Benu Zuhl. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao: ‘Da sam odredio da se za ijednog idolopoklonika

وَاحْمَدِي ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَتَبَرِي أَرْبَعًا
وَتَلَاثِينَ فَيَلْكَ مِائَةٌ فِيهِ خَيْرٌ لَكَ
مِنْ خَادِمٍ قَالَتْ رَضِيْتُ عَنْ اللَّهِ عَزَّ
وَجَلَّ وَعَنْ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ.

٢٩٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ
الرُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ بِهِذِهِ
الْقِصَّةِ قَالَ وَلَمْ يُجِدْهَا.

٢٩٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى حَدَّثَنَا
عَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْفُرَشِيُّ
قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ يَغْنِي ابْنَ عَيْسَى كُنَّا
نَقُولُ إِنَّهُ مِنَ الْأَكْبَدَالِ قَبْلَ أَنْ نَسْمَعَ
أَنَّ الْأَكْبَدَالَ مِنَ الْمَوَالِي قَالَ حَدَّثَنِي
التَّخِيلُ بْنُ إِيَّاسِ بْنِ نُوحِ بْنِ مَجَاعَةَ
عَنْ هِلَالِ بْنِ سِرَاجِ بْنِ مَجَاعَةَ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ مَجَاعَةَ أَنَّهُ أَقَى النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطْلُبُ دِيَّةَ
أَخِيهِ قَتَلْتَهُ بَنُو سَدُوسٍ مِنْ بَنِي
ذُهَلِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: لَوْ كُنْتُ جَاعِلًا لِمُشْرِكِ دِيَّةَ

⁵⁵⁹ Zabilježio je Et-Taberani, u *El-Mu'džemul-kebiru*, sa senedom od Ubadea b. Sabita, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Među mojim sljedbenicima će biti trideset pravednika. Radi njih opstaje Zemlja, radi njih pada kiša i radi njih Allah spušta pomoć.” U nekim predanjima stoji: “Kad god neki od njih umre, Allah će dati da se rodi dugi kao zamjena za njega.”

daje krvarina, odredio bih da se da za tvoga brata. Ali pošto nisam, dat ću ti zamjenu za krvarinu.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., napisa da mu od prve petine koja će doći od idolopokloničkog plemena Benu Zuhl da stotinu deva. Nakon što su preuzeli jedan dio njih, pleme Benu Zuhl primi islam. Kasnije je Medždžaa došao Ebu Bekru da traži preostali dio, predavši mu Vjerovjesnikovo, s.a.v.s., pismo. Ebu Bekr napisa da mu se iz zekata koji je došao iz Jemame da dvanaest hiljada saova: četiri hiljade saova pšenice, četiri hiljade saova ječma i četiri hiljade saova hurmi. (Četiri hiljade pšenice, četiri hiljade ječma i četiri hiljade hurmi). U Vjerovjesnikovom pismu Medždžajiji je stajalo: 'U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog. Ovo pismo je od Muhammeda, vjerovjesnika, Medždžai b. Mirari iz plemena Benu Selma. Dajem mu stotinu deva kao zamjenu za krvarinu od prve petine koja će doći od idolopokloničkog plemena Benu Zuhl za njegovog brata.'"

21. O dijelu koji pripada vođi

2992. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Mutarrifa, a on od Amira eš-Ša'bija: "Vjerovjesniku, s.a.v.s., je pripadao dio (ratnog plijena) koji se zvao

جَعَلْتُ لِأَخِيكَ وَلَكِنْ سَأَعْطِيكَ مِنْهُ عُقْبَى فَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَائَةٍ مِنَ الْإِبِلِ مِنْ أَوْلَى ثُمَيْسٍ يَخْرُجُ مِنْ مُشْرِكِي بَنِي ذُهَلٍ فَأَخَذَ طَائِفَةً مِنْهَا وَأَسْلَمَتْ بَنُو ذُهَلٍ فَطَلَبَهَا بَعْدَ مُجَاعَةٍ إِلَى أَبِي بَصْرٍ وَأَتَاهُ بِكِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ لَهُ أَبُو بَصْرٍ بِأَثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ صَاعٍ مِنْ صَدَقَةِ الْيَمَامَةِ أَرْبَعَةَ أَلْفٍ بُرًّا وَأَرْبَعَةَ أَلْفٍ شَعِيرًا وَأَرْبَعَةَ أَلْفٍ تَمْرًا وَكَانَ فِي كِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُجَاعَةَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَذَا كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدِ النَّبِيِّ لِمُجَاعَةَ بْنِ مَرَارَةَ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ إِنِّي أَعْطَيْتُهُ مِائَةً مِنَ الْإِبِلِ مِنْ أَوْلَى ثُمَيْسٍ يَخْرُجُ مِنْ مُشْرِكِي بَنِي ذُهَلٍ عُقْبَةً مِنْ أَخِيهِ.

٢١. بَابُ مَا جَاءَ فِي سَهْمِ الصَّفِيِّ

٢٩٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَطْرَفٍ عَنْ غَامِرِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَهْمٌ يُدْعَى الصَّفِيِّ إِنْ

es-safijj (dar za vođu). On je mogao, ako je htio, uzeti roba ili robinju, a ako je htio, mogao je izabrati konja prije izdvajanja petine.⁵⁶⁰

2993. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Ebu Asim i Ezher, da je Ibn Avn kazao: “Pitao sam Muhammeda⁵⁶¹ o Vjerovjesnikovom, s.a.v.s., dijelu zvanom *es-safijj*, pa je rekao: ‘Njemu je određivan dio zajedno sa muslimanima i onda kada ne bi učestvovao u borbi. *Es-safijj* (dio za vođu) znači da bi za njega bila uzeta jedna *glava*⁵⁶² iz petine prije bilo čega drugog.”

2994. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid es-Sulemi, kog je obavijestio Omer b. Abdulvahid, prenijevši od Seida b. Bešira, a on od Katadea: “Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., učestvovao u borbi, sljedovao bi ga dio za vođu i to da probere odakle hoće – i Safijja je bila od tog dijela. A ako ne bi učestvovao u borbi, odredio bi mu se dio, ali ne bi mogao da izabere.”⁵⁶³

2995. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, kog je obavijestio Ebu Ahmed, prenijevši

شَاةٌ عَبْدًا وَإِنْ شَاةٌ أُمَّةً وَإِنْ شَاةٌ
قَرَسًا يَخْتَارُهُ قَبْلَ الْخُمْسِ.

٢٩٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا
أَبُو عَاصِمٍ وَأَزْهَرُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَزِينٍ
قَالَ سَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ سَهْمِ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالصَّفِيِّ قَالَ
كَانَ يُضْرَبُ لَهُ بِسَهْمٍ مَعَ الْمُسْلِمِينَ
وَإِنْ لَمْ يَشْهَدْ وَالصَّفِيُّ يُؤْخَذُ لَهُ رَأْسٌ
مِنَ الْخُمْسِ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ.

٢٩٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَالِدٍ السُّلَيْمِيُّ
حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْوَّاحِدِ
عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَعْنِي ابْنِ بَشِيرٍ عَنْ قَتَادَةَ
قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ إِذَا عَرَا كَانَ لَهُ سَهْمٌ صَافٍ
يَأْخُذُهُ مِنْ حَيْثُ شَاءَهُ فَكَانَتْ صَفِيَّةُ
مِنَ ذَلِكَ السَّهْمِ وَكَانَ إِذَا لَمْ يَغْرُ
بِنَفْسِهِ ضُرِبَ لَهُ بِسَهْمِهِ وَلَمْ يُخْتَارَ.

٢٩٩٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
أَبُو أَحْمَدَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ

⁵⁶⁰ El-Munziri kaže da je ovo mursel-hadis.

⁵⁶¹ Muhammeda b. Sirina.

⁵⁶² Rob, robinja ili konj.

⁵⁶³ I ovo je, prema El-Munzirijevom mišljenju, mursel-hadis.

od Sufjana, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, da je Aiša kazala: "Safijja je bila dio plijena za vođu."⁵⁶⁴

2996. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Jakub b. Abdurrahman ez-Zuhri, prenijevši od Amra b. Ebu Amra, da je Enes b. Malik kazao: "Stigli smo u Hajber. Pošto nam je Uzvišeni Allah omogućio da osvojimo utvrdu, Vjerovjesniku, s.a.v.s., je spomenuta ljepota Safije bint Hujejj, čiji je muž ubijen još dok je bila nevjesta. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izabra za sebe i krenu sa njom. Kada smo stigli do mjesta Sudus-Sahba, njen rok za čekanje je istekao te je tu sa njom spavao."

2997. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Abdulaziza b. Suhejba, a on od Enesa b. Malika, koji je kazao: "Safijja je (kao robinja prvo pripala) Dihjeu el-Kelbiju, a potom Allahovom Poslaniku, s.a.v.s."⁵⁶⁵

2998. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Hallad el-Bahili, kog je obavijestio Behz b. Esed, prenijevši od Hammada, on od Sabita, a ovaj od Enesa, koji je kazao: "Dihjeu je, kao dio ratnog plijena, došla

بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ
كَانَتْ صَفِيَّةَ مِنَ الصَّيْغِ.

٢٩٩٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ
حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
الرُّهْرِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَدِمْنَا حَيْبَرَ
فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ تَعَالَى الْحِصْنَ ذَكَرَ لَهُ
جَمَالَ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُجَيْيٍّ وَقَدْ قُتِلَ
رَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاضْطَفَاهَا
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سُدَّ
الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ قَبِيَّ بِهَا.

٢٩٩٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ
زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ
أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: صَارَتْ صَفِيَّةُ
لِدِيحِيَةَ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٩٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلَادٍ الْبَاهِلِيُّ
حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ
أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ قَالَ: وَقَعَ فِي
سَهْمٍ دِيحِيَّةَ جَارِيَّةٍ جَمِيلَةٍ فَاشْتَرَاهَا
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

⁵⁶⁴ Muhammed b. Ali eš-Ševkani kaže da su prenosiooci u senedu ovoga hadisa pouzdani.

⁵⁶⁵ Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i Ibn Madže u *Sunenu*.

lijepa robinja, pa ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kupio za sedam glava,⁵⁶⁶ a onda je predao Ummi Sulejm da je opremi i nagizda – Hammad kaže: mislim da je rekao – i da u njenoj sobi provede obavezni rok za čekanje. To je bila Safija bint Huzejj.”⁵⁶⁷

2999. ISPRIČAO NAM JE Davud b. Muaz, kog je obavijestio Abdulvaris. A ispričao nam je Jakub b. Ibrahim, isti smisao, kog je obavijestio Ibn Uleje, prenijevši od Abdulaziza b. Suhejba, a on od Enesa koji je kazao: “Kad su skupljeni zarobljenici Hajbera, Dihje je došao i rekao: ‘Allahov Poslaniče, daj mi iz tog roblja jednu robinju.’ On reče: ‘Otiđi i uzmi sebi jednu robinju.’ On je za sebe uzeo Safiju bint Huzejj. Tad Vjerovjesniku, s.a.v.s., dođe neki čovjek i reče: ‘Allahov Poslaniče, dao si Dihjeu - Jakub kaže: Safiju bint Huzejj, prvakinju plemena Kurejza i Nadira - a onda su se suglasili – a ona dolikuje samo tebi!’ ‘Zovnite mi ga skupa s njom.’, reče Vjerovjesnik, s.a.v.s. Pošto je vidje Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu reče: ‘Uzmi iz roblja sebi drugu robinju.’, a Vjerovjesnik nju oslobodi i njome se oženi.”⁵⁶⁸

يَسْبَعَةَ أَرْوُسٍ ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَى أُمِّ سُلَيْمٍ
تَصْنَعُهَا وَتَهَيِّئُهَا قَالَ حَمَّادٌ وَأَحْسَبُهُ
قَالَ وَتَعْتَدُ فِي بَيْتِهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ
حُوَيْيٍ.

٢٩٩٩. حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَارِثِ ح. وَحَدَّثَنَا يَعْقُوبُ
بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَعْنَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ
عَلِيَّةٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ
عَنْ أَنَسٍ قَالَ: جُمِعَ السَّنِيُّ يَعْنِي
يَجْتَبِرُ فَبَجَاءَ دِحْيَةَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَعْطِنِي جَارِيَةً مِنَ السَّنِيِّ قَالَ
اذْهَبْ فَخُذْ جَارِيَةً فَأَخَذَ صَفِيَّةَ
بِنْتُ حُوَيْيٍ فَبَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ
أَعْطَيْتَ دِحْيَةَ قَالَ يَعْقُوبُ صَفِيَّةَ
بِنْتُ حُوَيْيٍ سَيِّدَةَ قُرَيْظَةَ وَالتَّضْمِيرِ ثُمَّ
اتَّفَقَا مَا تَصْلُحُ إِلَّا لَكَ قَالَ اذْعُوهُ بِهَا
فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ خُذْ جَارِيَةً مِنَ السَّنِيِّ
غَيْرَهَا وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَعْتَمَهَا وَتَزَوَّجَهَا.

⁵⁶⁶ Sedam glava, deva ili ovaca ili konja.

⁵⁶⁷ Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

⁵⁶⁸ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenima*.

3000. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Kurre, da je Jezid b. Abdullah rekao: “Bijasmo u El-Mirbedu. Došao je neki čovjek raščupane kose, a u ruci držaše komad crvene kože. Rekosmo: ‘Ti kao da si pustinjač.’ ‘Jesam.’ – odgovorio je. ‘Dodaj nam tu kožu što ti je u ruci.’ – kazasmo mu. On je dade i mi pročitasmo što je bilo na njoj napisano. Bijaše napisano: ‘Od Muhammeda, Allahovog poslanika, plemenu Benu Zuhejr b. Akješ. Ako posvjedočite da je samo Allah Bog i da je Muhammed Allahov poslanik, i ako budete klanjali namaz i davali zekat, i ako budete davali petinu od plijena i Vjerovjesniku, s.a.v.s., dio koji mu pripada kao vođi, bezbjedni ste, sa garancijom Allaha i Njegovog Poslanika.’ ‘Ko ti je napisao ovo pismo?’ – upitismo, a on reče: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s.’”⁵⁶⁹

22. Kako se desio progon jevreja iz Medine

3001. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris da ga je obavijestio El-Hakem b. Nafia, prenijevši od Šuajba, on od Ez-Zuhrija, on od Abdurrahmana b. Abdullaha b. Ka’ba b. Malika, a on od svoga oca, koji bijaše jedan od trojice kojima je oprosteno: “Ka’b b. el-Ešref je

٣٠٠٠. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ثُرَيْقُ قَالَ سَمِعْتُ يَزِيدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ كُنَّا بِالْمِيرْبَدِ فَجَاءَ رَجُلٌ أَشَعَّتْ الرَّأْسَ بِبِيَدِهِ قِطْعَةً أَيْدِيمَ أَحْمَرَ فَمَلْنَا كَأَنَّكَ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ فَقَالَ: أَجَلٌ قُلْنَا نَاوَلْنَا هَذِهِ الْقِطْعَةَ الْأَيْدِيمَ الَّتِي فِي يَدِكَ فَتَاوَلْنَاهَا فَفَرَأْنَاهَا فَإِذَا فِيهَا مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى بَنِي زُهَيْرِ بْنِ أُقَيْنِشٍ إِنَّكُمْ إِنْ شِئْتُمْ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَأَقْرَبُكُمْ الصَّلَاةَ وَأَتَيْتُمْ الرِّكَاعَةَ وَأَدَّيْتُمْ الْخُمْسَ مِنَ الْمَغْنَمِ وَسَهْمَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّفِيَّ أَنْتُمْ أَيْمُونُونَ بِأَمَانِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَقُلْنَا مَنْ كَتَبَ لَكَ هَذَا الْكِتَابَ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٢٢. بَابُ كَيْفَ كَانَ إِخْرَاجُ الْيَهُودِ مِنَ الْمَدِينَةِ

٣٠٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَارِسٍ أَنَّ الْحَكَمَ بْنَ نَافِعٍ حَدَّثَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنِ أَبِيهِ وَكَانَ أَحَدَ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ تَبَيَّنَ عَلَيْهِمْ وَكَانَ كَعْبُ بْنُ

⁵⁶⁹ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

vrijedao Vjerovjesnika, s.a.v.s., i podsticao kurejšijske nevjernike protiv njega. Kada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao u Medinu, njeni stanovnici su bili mješoviti. Među njima je bilo muslimana, idolopoklonika, onih koji su obožavali kipove, i jevreja. Neki od njih su vrijeđali Vjerovjesnika, s.a.v.s. Međutim, Uzvišeni Allah je naredio Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s., da bude strpljiv i da im prašta. Allah je o njima objavio: *...i slušat ćete, doista, mnoge uvrede od onih kojima je data Knjiga prije vas, a i od mnogo-božaca. I ako budete izdržali i Allaha se bojali, pa tako treba da postupe oni koji su jakom voljom obdareni.* (Ali-Imran, 186) Pošto Ka'b b. el-Ešref odbi da prestane vrijeđati Vjerovjesnika, s.a.v.s., Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredi Sa'du b. Muazu da pošalje skupinu da ga ubiju. Poslao je i Muhammeda b. Meslema, koji je spomenuo slučaj u vezi njegovog ubistva. Pošto ga ubiše, jevreji i idolopoklonici se preplašise i sutradan dođoše Vjerovjesniku, s.a.v.s., te rekoše: 'Neki ljudi su ušli kod našeg druga i pogubili ga.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., im ispriča šta je govorio i predloži im da napiše pismo u kom će biti navedeno ono od čega se moraju sustegnuti. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je dao napisati stranice (ugovor) u kojima su regulirani odnosi između njega i njih, i općenito svih muslimana."

الْأَشْرَفِ يَهْجُو النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَحْرُضُ عَلَيْهِ كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَأَهْلُهَا أَخْلَاطٌ مِنْهُمْ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ يَعْبُدُونَ الْأَوْثَانَ وَالْيَهُودَ وَكَانُوا يُؤْذُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ فَأَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيَّهُ بِالصَّبْرِ وَالْعَفْوِ فَبَيَّهَمُ أَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ الْآيَةَ فَلَمَّا أَبَى كُفَّبُ بْنُ الْأَشْرَفِ أَنْ يَنْزِعَ عَنْ أَدَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ أَنْ يَبْعَثَ رَهْطًا يَقْتُلُونَهُ فَبَعَثَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَذَكَرَ قِصَّةَ قَتْلِهِ فَلَمَّا قَتَلُوهُ فَزَعَتْ الْيَهُودُ وَالْمُشْرِكُونَ فَعَدَوْا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا طَرِقَ صَاحِبُنَا فَقُتِلَ فَذَكَرَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي كَانَ يَقُولُ وَدَعَاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَنْ يَكْتُبَ بَيْنَهُ كِتَابًا يَنْتَهُونَ إِلَى مَا فِيهِ فَكَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْمُسْلِمِينَ عَامَّةً صَحِيفَةً.

3002. ISPRIČAO NAM JE Musarrif b. Amr el-Ejami, kog je obavijestio Junus b. Bukejr, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, ovaj od Muhammeda b. Ebu Muhammeda, štićenika Zejda b. Sabita, on od Seida b. Džubejra i Ikrimea, da je Ibn Abbas kazao: “Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., porazio Kurejšije na Bedru, vratio se u Medinu i na pijaci Kajnuka okupio jevreje. Rekao im je: ‘O skupino jevreja, prihvatite islam prije nego vas snađe ono što je snašlo Kurejšije.’ ‘Muhammede, ne zanosi se time.’ – rekoše oni – ‘Pobio si ljude koji su za borbu bili nevješti. Ako kreneš protiv nas, naići ćeš na ljude kakve do sada nisi sreo.’ Tim povodom je Uzvišeni Allah objavio: *Reci onima koji neće da vjeruju: “Bit ćete pobijedeni...”* (Ali-Imran, 12) Musarrif je proučio: *Imate pouku u dvjema vojskama koje su se sukobile: jednoj, koja se borila na Allahovom putu (na Bedru), i drugoj – nevjerničkoj.* (Ali-Imran, 12)

3003. ISPRIČAO NAM JE Musarrif b. Amr, kog je obavijestio Junus. Ibn Ishak je rekao: “Štićenik Zejda b. Sabita je kazao: ‘Ispričala mi je Muhajseova kći, prenijevši od svoga oca Muhajsa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Kada se domognete nekog od jevreja, ubijte ga.’ Muhajsa navali (sa Huvejjisom) na Šebibea, jevrejskog trgovca, sa kojim se

٣٠٠٢. حَدَّثَنَا مُصَرِّفُ بْنُ عَمْرِو
الْأَيْمِيِّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ
بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ
حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى
زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ
وَعِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا
أَصَابَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قُرَيْشًا يَوْمَ بَدْرٍ وَقَدِمَ الْمَدِينَةَ
جَمَعَ الْيَهُودَ فِي سُوقِ بَنِي قَيْنِقَاعَ
فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا قَبْلَ
أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلَ مَا أَصَابَ قُرَيْشًا
قَالُوا يَا مُحَمَّدُ لَا يَغْرَبُكَ مِنْ نَفْسِكَ
أَنَّكَ قَتَلْتَ نَقْرًا مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا
أَعْمَارًا لَا يَعْرِفُونَ الْقِتَالَ إِنَّكَ لَوْ
قَاتَلْتَنَا لَعَرَفْتَنَا أَنَا نَحْنُ النَّاسُ
وَأَنْتَ لَمْ تَلَقْ مِنْنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ فِي ذَلِكَ ﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
سَتُغْلَبُونَ﴾ قَرَأَ مُصَرِّفٌ إِلَى قَوْلِهِ
﴿فَتَهُ نَقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بِبَدْرِ
﴿وَأُخْرَى كَافِرَةٌ﴾.

٣٠٠٣. حَدَّثَنَا مُصَرِّفُ بْنُ عَمْرِو
حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي
مَوْلَى لَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ حَدَّثَنِي ابْنَتُهُ
مُحْيِصَةَ عَنْ أَبِيهَا مُحْيِصَةَ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ
ظَفِرْتُمْ بِهِ مِنْ رِجَالِ يَهُودَ فَاقْتُلُوهُ
قَوَّتَبَ مُحْيِصَةَ عَلَى شَبِيبَةَ رَجُلٍ مِنْ

susretao, i ubi ga. Huvejjsisa u tom trenutku nije bio primio islam, a bio je stariji od Muhajsa. Pošto ga ubi, Huvejjsisa ga poče udarati po licu i govoriti: '(Što ga ubi), Božiji neprijatelju!?' Koliko si, tako mi Boga, samo masnoće strpao u tvoj stomak iz njegove imovine!"

3004. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Seida b. Ebu Saida, on od svoga oca, da je Ebu Hurejre kazao: "Jednom, dok smo bili u džamiji, pred nas iziđe Allahov Poslanik, s.a.v.s., i reče: 'Pođite sa mnom jevrejima.' Izišli smo, i kada smo stigli do njih, Allahov Poslanik, s.a.v.s., stade i poče ih dozivati: 'O skupino jevreja, primite islam, bit ćete spašeni!' 'Dostavio si, Ebu Kasime.' – rekoše oni. 'Primite islam, bit ćete spašeni.' – ponovo će Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'Dostavio si, Ebu Kasime.' – rekoše oni. Allahov Poslanik, s.a.v.s., im reče: 'To želim.', a potom im po treći put reče: 'Zemlja pripada samo Allahu i Njegovom Poslaniku. Hoću da vas istjeram iz ove zemlje. Imovinu koju ne možete ponijeti sa sobom prodajte, ali znajte da zemlja pripada samo Allahu i Njegovom Poslaniku.'⁵⁷⁰

تَجَارِ يَهُودَ كَانَ يُلَابِسُهُمْ فَكَتَلَهُ وَكَانَ حُوَيْصَةً إِذْ ذَاكَ لَمْ يُسْلِمِ وَكَانَ أَسَنَّ مِنْ مُحْيِصَةَ فَلَمَّا فَتَلَهُ جَعَلَ حُوَيْصَةً يَضْرِبُهُ وَيَقُولُ يَا عَدُوَّ اللَّهِ أَمَا وَاللَّهِ لَرَبِّ شَحِيمٍ فِي بَطْنِكَ مِنْ مَالِهِ.

٣٠٠٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: بَيْنَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ خَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى جِئْنَاهُمْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَادَاهُمْ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ذَلِكَ أُرِيدُ ثُمَّ قَالَهَا الْقَائِلَةُ اأَعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِغْهُ وَإِلَّا فَاأَعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

⁵⁷⁰ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenima*.

23. O vijesti u vezi plemena En-Nedir

3005. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Davud b. Sufjan, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Abdurrahmana b. Ka'ba b. Malika, a on od jednog Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., ashaba: "Kurejševiči su napisali Ibn Ubejju i ljudima iz plemena Evs i Hazredž, koji su sa njim obožavali kipove u vrijeme kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio u Medini, a prije Bitke na Bedru: 'Vi štitite našeg sunarodnika. Kunemo se Bogom, ili ćete se boriti protiv njega i protjerati ga, ili ćemo vam doći sa svim raspoloživim što imamo, pa ćemo vam muškarce pobiti, a žene zarobiti.' Kada je to stiglo Abdullahu b. Ubejju i onima koji su sa njim obožavali kipove, sakupiše se za borbu protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kada je Vjerovjesnik o tome obaviješten, susreo se sa njima i rekao: 'Stigla vam je prijetnja od Kurejšija koja vas je uzdrmala do te mjere da ste spremni sebi učiniti veće zlo nego što vam ga oni mogu učiniti: spremni ste da se borite protiv vaših sinova i vaše braće.' Kada to čuše od Vjerovjesnika, s.a.v.s., razidoše se i odustaše od borbe. Kada su za to čuli kurejševički nevjernici, nakon Bitke na Bedru napisahu jevrejima: 'Vi imate oružje i utvrde. Ili ćete se boriti protiv

٤٣. بَابُ فِي خَيْرِ التَّضْيِيرِ

٣٠٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ كَتَبُوا إِلَى ابْنِ أَبِي وَهَبٍ وَهَبٍ كَانَتْ مَعَهُ الْأَوْثَانُ مِنَ الْأَوْسِ وَالخَزْرَجِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِالْمَدِينَةِ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ إِنَّكُمْ أَوْثَانُ صَاحِبِنَا وَإِنَّا نُنْسِمُ بِاللَّهِ لِنَقَاتِلَنَّ أَوْ لِنُخْرِجَنَّ أَوْ لِنَسِيرَنَّ إِلَيْكُمْ بِأَجْمَعِنَا حَتَّى نَقْتُلَ مُقَاتِلَتَكُمْ وَنَسْتَبِيحَ نِسَاءَكُمْ فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي وَهَبٍ وَهَبٍ كَانَتْ مَعَهُ مِنَ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ اجْتَمَعُوا لِقِتَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَلَمَّ لِقِيَهُمْ فَقَالَ: لَقَدْ بَلَغَ وَعَيْدُ قُرَيْشٍ مِنْكُمْ الْمَبَالِغَ مَا كَانَتْ تَكِيدُكُمْ بِأَكْثَرِ مِمَّا تُرِيدُونَ أَنْ تَكِيدُوا بِهِ أَنْفُسَكُمْ تُرِيدُونَ أَنْ تُقَاتِلُوا أَبْنَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ فَلَمَّا سَمِعُوا ذَلِكَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَلَمَّ تَفَرَّقُوا فَبَلَغَ ذَلِكَ كُفَّارَ قُرَيْشٍ فَكَتَبَتْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ إِلَى الْيَهُودِ إِنَّكُمْ أَهْلُ

našeg sunarodnika ili ćemo sa vama postupiti tako i tako. Nas od posluge vaših žena neće ništa spriječiti, one su grivina (na nogama žena).' Kada je njihovo pismo stiglo jevrejima plemena Benu Nedir, oni se tajno sastase i Vjerovjesniku, s.a.v.s., poslaše zahtjev: 'Pošalji ti trideset ljudi, a mi ćemo poslati trideset rabina. Sastat ćemo se negdje na sredini. Neka oni čuju to što ti propovijedaš, pa ako ti povjeruju i prime tvoju vjeru, i mi ćemo povjerovati u tebe. Vjerovjesnik, s.a.v.s., upozna ashabe sa njihovim zahtjevom, sutradan pođe s jedinicama na njih, opkoli ih, a onda im reče: 'Ja vam, tako mi Allaha, neću dati garanciju dok sa mnogom ne sklopite ugovor.' Pošto odbiše potpisati ugovor, toga dana se borio protiv njih. Sutradan je krenuo s vojskom na pleme Benu Kurejza, a ostavio Benu Nedir. Pozva ih da sa njim potpišu ugovor, što oni i učiniše. Sutradan se ponovo s vojskom vrati na pleme Benu Nedir. Borio se protiv njih dok ih ne prisili da napuste Medinu. Benu Nedir napusti Medinu i od imovine sa sobom ponesoše ono što su mogli potovariti na kamile. Palmovici plemena Benu Nedir pripadoše isključivo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. To mu Uzvišeni Allah posebno dodijeli i reče: *A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah*

الْحَلَقَةِ وَالْحُصُونِ وَإِنَّكُمْ لَتَفَاعِلُونَ
صَاحِبَتَا أَوْ لَتَفَعَلَنَّ كُنَّا وَكُنَّا وَلَا
يَحُولُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَدَمِ نِسَائِكُمْ
شَيْءٌ وَهِيَ الْخَلَاخِيلُ فَلَمَّا بَلَغَ
كِتَابُهُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَجْمَعَتْ بَنُو النَّضِيرِ بِالْعَدْرِ فَأَرْسَلُوا
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَخْرَجَ إِلَيْنَا فِي ثَلَاثِينَ رَجُلًا
مِنْ أَصْحَابِكَ وَلِيُخْرِجَ مِنَّا ثَلَاثُونَ
حَبْرًا حَتَّى تَلْتَقِيَ بِمَكَانِ الْمُنْصِفِ
فَيَسْتَمِعُوا مِنْكَ فَإِنْ صَدَّقُوكَ وَأَمَّنُوا
بِكَ آمَنَّا بِكَ فَقَصَّ خَبْرَهُمْ فَلَمَّا
كَانَ الْعَدَا عَدَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْكَتَائِبِ
فَحَصَّرَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّكُمْ وَاللَّهِ لَا
تَأْمَنُونَ عِنْدِي إِلَّا بِعَهْدِ تَعَاهُدِي
عَلَيْهِ فَأَبَوْا أَنْ يُعْطَوْهُ عَهْدًا فَقَاتَلَهُمْ
يَوْمَهُمْ ذَلِكَ ثُمَّ عَدَا الْعَدَا عَلَى بَنِي
قَرْيَظَةَ بِالْكَتَائِبِ وَتَرَكَ بَنِي النَّضِيرِ
وَدَعَاهُمْ إِلَى أَنْ يُعَاهِدُوهُ فَعَاهَدُوهُ
فَانْصَرَفَ عَنْهُمْ وَعَدَا عَلَى بَنِي النَّضِيرِ
بِالْكَتَائِبِ فَقَاتَلَهُمْ حَتَّى تَزَلُّوا عَلَى
الْجَلَاءِ فَجَلَّتْ بَنُو النَّضِيرِ وَاحْتَمَلُوا
مَا أَقَلَّتْ الْأَيْدِ مِنْ أُمَّتِيهِمْ وَأَبْوَابِ
بُيُوتِهِمْ وَخَشِبَهَا فَكَانَ نَحْلُ بَنِي
النَّضِيرِ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ خَاصَّةً أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا وَخَصَّه
بِهَا فَقَالَ: ﴿ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ

od njih, kao plijen, darovao Poslaniku Svome – bez borbe. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je većinu toga podijelio muhadžirima, a dao je i dvojici ensarija koji bijahu u izuzetno teškom stanju. Osim njih dvojice, drugim ensarijama nije ništa dao. Od njega je ostalo u rukama Fatiminih potomaka ono što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., darovao u dobrotvorne svrhe.”

3006. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Musaa b. Ukbea, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Jevreji plemena Benu Nedir i Kurejza su se upustili u rat protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je on iselio pleme Benu Nedir, a ostavio pleme Kurejza, oprostivši im, sve dok pleme Kurejza nije ponovo počelo rat. Tada je (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) naredio da se pobiju njihovi muškarci, a žene, djeca i imeci podijele muslimanima, izuzev nekih od njih koji su prešli Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa im je dao jamstvo i oni su prihvatili islam. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je iselio sve medinske jevreje Benu Kajnuka, a oni su saplemenici Abdullaha b. Selama, te jevreje Benu Harisea i svakog jevreja koji je živio u Medini.”

مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ ﴿ يَمْوُلُ بِغَيْرِ قِتَالٍ فَأَغْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرَهَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَقَسَمَهَا بَيْنَهُمْ وَقَسَمَ مِنْهَا لِرَجُلَيْنِ مِنَ الْأَنْصَارِ وَكَانَا ذَوِي حَاجَةٍ لَمْ يَفْسِمِ لِأَحَدٍ مِنَ الْأَنْصَارِ غَيْرِهِمَا وَبَقِيَ مِنْهَا صَدَقَةٌ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي فِي أَيْدِي بَنِي فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا.

٣٠٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَارِسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ يَهُودَ النَّضِيرِ وَقُرَيْظَةَ حَارَبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجَلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنِي النَّضِيرِ وَأَقَرَّ قُرَيْظَةَ وَمَنْ عَلَيْهِمْ حَتَّى حَارَبَتْ قُرَيْظَةَ بَعْدَ ذَلِكَ فَقَتَلَ رِجَالَهُمْ وَقَسَمَ نِسَاءَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا بَعْضَهُمْ لِحِقْوَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَنَهُمْ وَأَسْلَمُوا وَأَجَلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودَ الْمَدِينَةِ كُلَّهُمْ بَنِي قَيْنِقَاعٍ وَهُمْ قَوْمُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَيَهُودَ بَنِي حَارِثَةَ وَكُلَّ يَهُودِيٍّ كَانَ بِالْمَدِينَةِ.

24. O presudi u vezi zemlje Hajbera

3007. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Zejd b. Ebiz-Zerka, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafia, a on od Ibn Omera: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ratovao protiv stanovnika Hajbera i osvojio njihovu zemlju i palmovike. Zbio ih je u kuće te oni s njim sklopiše sporazum da svo zlato, srebro i oružje pripadne Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a od ostalih stvari, da njima pripadne onoliko koliko mogu potovariti na svoje kamile uz uslov da od njega ništa ne taje i ne prikrivaju. Ako bude ustanovljeno da to čine, jamstvo i ugovor više neće važiti. Oni su prikrili blago Hujejja b. Ahtaba koji je ubijen prije Bitke u Hajberu. On ga je donio sa sobom onoga dana kada je pleme Benu Nedir protjerano iz Medine. Vjerovjesnik, s.a.v.s., upita Sa'jea:⁵⁷¹ 'Gdje je blago Hujejja b. Ahtaba?' On reče: 'Potrošeno je na ratovanja i izdržavanje.' Kada su pronašli blago, Ibn Ebul-Hukajk⁵⁷² je ubijen, a njihove žene i djeca su zarobljeni. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je imao namjeru da ih (sve) protjera, ali oni rekoše: 'Muhammede, ostavi nas

٢٤. بَاب مَا جَاءَ فِي حُكْمِ أَرْضِ حَيْبَرَ

٣٠٠٧. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الرَّزْقَاءِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ أَخْبَهُ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاتَلَ أَهْلَ حَيْبَرَ فَقَلَبَ عَلَى التَّخْلِ وَالْأَرْضِ وَالْحِجَاهُمْ إِلَى قَصْرِهِمْ فَصَالَحُوهُ عَلَى أَنْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّفْرَاءَ وَالْبَيْضَاءَ وَالْحُلُقَةَ وَلَهُمْ مَا حَمَلَتْ رِكَابُهُمْ عَلَى أَنْ لَا يَكْتُمُوا وَلَا يُعَيَّبُوا شَيْئًا فَمِنْ فَعَلُوا فَلَا ذِمَّةَ لَهُمْ وَلَا عَهْدَ فَعَيَّبُوا مَسْكَاً لِحَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ كَانَ قُتِلَ قَبْلَ حَيْبَرَ كَانَ اخْتَمَلَهُ مَعَهُ يَوْمَ بَنِي النَّضِيرِ حِينَ أُجْلِيَتْ النَّضِيرُ فِيهِ خَلِيئُهُمْ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِسَعْيَةِ أَيْنَ مَسْكَ حَيِّ بْنِ أَخْطَبَ قَالَ أَذْهَبْتَهُ الْخُرُوبُ وَالْتَفَقَاتُ فَوَجَدُوا الْمَسْكَ فَقَتَلَ ابْنَ أَبِي الْحَقِيقِ وَسَبَى نِسَاءَهُمْ وَذَرَارِيَهُمْ وَأَرَادَ أَنْ يُجْلِيَهُمْ فَقَالُوا يَا مُحَمَّدُ دَعْنَا نَعْمَلْ فِي هَذِهِ الْأَرْضِ وَلَنَا الشَّظْرُ مَا بَدَا لَكَ وَلَكُمُ الشَّظْرُ وَكَانَ رَسُولُ

⁵⁷¹ Sa'je je bio daidža Hujeja b. Ahtaba.

⁵⁷² On je bio poglavica jevreja Hajbera.

da radimo na ovoj zemlji, i od svega što privrijedimo, ako se slažeš, neka bude pola nama, a pola vama.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je svakoj svojoj supruzi (od toga) dao osamdeset tovara hurmi i dvadeset tovara ječma.”

3008. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jakub b. Ibrahim, prenijevši od svog oca, on od Ibn Ishaka, ovaj od Nafia, štićenika Abdullaha b. Omera, a on od Abdullaha b. Omera, da je Omer kazao: “O ljudi, uistinu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ostavio jevreje Hajbera samo zato da rade, uz uvjet da ih, kad god hoće, može protjerati. Pa ko od vas ima posjed, vrt ili njivu u rukama jevreja, neka ga uzme od njih, jer ja ih planiram protjerati.” Potom ih je protjerao.”

3009. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mihri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Usamea b. Zejda el-Lejsija, on od Nafia, da je Abdullah b. Omer kazao: “Pošto je osvojen Hajber, jevreji su molili Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ih ostavi u Hajberu da rade za polovinu onoga što proizvedu sa zemlje. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ostavljam vas da pod tim uslovima radite dokle mi budemo htjeli.’ I oni su ostali pod tim uvjetima. Polovina hurmi Hajbera (koje su njima pripadale) dijelila bi

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي كُلَّ امْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ ثَمَانِينَ وَسَقًا مِنْ تَمْرٍ وَعِشْرِينَ وَسَقًا مِنْ شَعِيرٍ.

٣٠٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَامِلَ يَهُودَ خَيْبَرَ عَلَى أَنَا نُخْرِجُهُمْ إِذَا شِئْنَا فَمَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ فَلْيَلْحَقْ بِهِ فَإِنِّي نُخْرِجُ يَهُودَ فَأَخْرَجَهُمْ.

٣٠٠٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي أَسَامَةُ بْنُ زَيْدِ اللَّيْثِيِّ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: لَمَّا افْتَتِحَتْ خَيْبَرَ سَأَلَتْ يَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقَرَّهُمْ عَلَى أَنْ يَعْمَلُوا عَلَى التَّضْفِيفِ مِمَّا خَرَجَ مِنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمْرُكُمْ فِيهَا عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَكَانُوا عَلَى ذَلِكَ وَكَانَ التَّمْرُ يُقَسَّمُ عَلَى السُّهُمَانِ مِنْ نِصْفِ خَيْبَرَ وَيَأْخُذُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

se. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je uzimao petinu i (dijelio kategorijama kojima je namijenjena). Svakoj supruzi bi iz te petine dao po sto tovara hurmi i dvadeset tovara ječma. Kada je Omer htio protjerati jevreje, pozvao je Vjerovjesnike žene i rekao im: ‘Koja od vas želi da joj dam palmik koji daje stotinu tovara hurmi i njivu koja daje dvadeset tovara žita, zajedno sa vodom i zemljom, da budu njeno vlasništvo, dat ću joj. A koja hoće da joj kao i do sada dajem njen dio iz petine, učinit ćemo tako.’⁵⁷³

3010. ISPRIČAO NAM JE Davud b. Muaz, kog je obavijestio Abdulvaris. A obavijestili su nas Jakub b. Ibrahim i Zijad b. Ejub, njima je ispričao Ismail b. Ibrahim od Abdulaziz b. Suhejb, prenijevši od Enesa b. Malika: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je vodio Bitku za Hajber. Osvojili smo ga silom i skupili roblje.”⁵⁷⁴

3011. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebia b. Sulejman el-Muezzin, kog je obavijestio Esed b. Musa, prenijevši od Jahjaa b. Zekerijaa, on od Sufjana, ovaj od Jahjaa b. Seida, on od Bušejra b. Jesara, a on od Sehla b. Ebu Hasmea: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je podijelio Hajber na dva dijela: jedna polovina je služila za potrebe njegovih službenika i za njegove potrebe, a

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخُمُسَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْعَمَ كُلَّ امْرَأَةٍ مِنْ أَزْوَاجِهِ مِنَ الْخُمُسِ مِائَةَ وَسَقَى تَمْرًا وَعِشْرِينَ وَسَقَا شَعِيرًا فَلَمَّا أَرَادَ عَمْرُ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ أَرْسَلَ إِلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُنَّ: مَنْ أَحَبَّ مِنْكُنَّ أَنْ أُقْسِمَ لَهَا تَخْلًا بِحَرْصِهَا مِائَةَ وَسَقَى فَيَكُونَ لَهَا أَصْلُهَا وَأَرْضُهَا وَمَاؤُهَا وَمِنَ الزَّرْعِ مَزْرَعَةً حَرْصَ عِشْرِينَ وَسَقَا فَعَلْنَا وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ نَعْرِزَ الَّذِي لَهَا فِي الْخُمُسِ كَمَا هُوَ فَعَلْنَا.

٣٠١٠. حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ ح. وَحَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَزِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ أَنَّ إِسْمَاعِيلَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا خَيْبَرَ فَأَصْبَنَاهَا عَنْوَةً فَجُمِعَ السَّبِيُّ.

٣٠١١. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمُؤَدَّبُ حَدَّثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا حَدَّثَنِي سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَنْمَةَ قَالَ: قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ نِصْفَيْنِ نِصْفًا لِتَوَائِبِهِ وَحَاجَتِهِ

⁵⁷³ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

⁵⁷⁴ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

druga polovina je podijeljena muslimanima na osamnaest dijelova.”

3012. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Seid el-Kindi, kog je obavijestio Ebu Halid Sulejman, prenijevši od Jahjaa b. Seida, a on od Bušejra b. Jesara: “Pošto je Allah Svome Poslaniku podario Hajber kao plijen, on ga je razdijelio na trideset i šest dijelova. Svaki od tih dijelova sadržavao je stotinu (manjih) dijelova. Polovinu je izdvojio za svoje službenike, dok je od onoga što je skupljeno iz vrtova El-Vetiha i El-Kutejbe i vrtova pored njih, kao što su Eš-Šekk i En-Netat, izdvojio polovinu i nju razdijelio muslimanima. Dio za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., izdvojen je iz vrtova koji su bili pored njih.”⁵⁷⁵

3013. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali b. el-Eved, kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Ebu Šihaba, on od Jahjaa b. Seida, on od Bušejra b. Jesara, da su nekolicina ashaba kazali – a onda je spomenuo prethodni hadis, rekavši: “Polovina je sadržavala dijelove za muslimane i dio za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok je polovinu izdvojio za muslimane koji su ga zastupali u raznim poslovima.”

وَتَضْفًا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ قَسَمَهَا بَيْنَهُمْ
عَلَى ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَهْمًا.

٣٠١٢. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ
الْأَسْوَدِ أَنَّ يَحْيَى بْنَ آدَمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ
أَبِي شَهَابٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ نَقْرًا مِنْ
أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالُوا فَذَكَرَ هَذَا الْحَدِيثَ قَالَ فَكَانَ
التَّضْفُ سِتِّمَاتِ الْمُسْلِمِينَ وَسَهْمُ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَعَزَلَ التَّضْفُ لِلْمُسْلِمِينَ لِمَا يَنْوِيهِ
مِنَ الْأُمُورِ وَالتَّوَائِبِ.

٣٠١٣. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ
عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ عَنْ
رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى خَيْبَرَ قَسَمَهَا
عَلَى سِتَّةٍ وَثَلَاثِينَ سَهْمًا جَمَعَ كُلُّ سَهْمٍ
مِائَةَ سَهْمٍ فَكَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِلْمُسْلِمِينَ التَّضْفُ مِنْ
ذَلِكَ وَعَزَلَ التَّضْفُ الْبَاقِي لِمَنْ نَزَلَ بِهِ
مِنَ الْوُفُودِ وَالْأُمُورِ وَالتَّوَائِبِ النَّاسِ.

⁵⁷⁵ El-Munziri za ovaj hadis kaže da je mursel.

3014. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali, kog je obavijestio Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Bušejra b. Jesara, šticićenika ensarija, a on od nekih ashaba: “Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvojio Hajber, razdijelio je plijen na trideset i šest dijelova. Svaki od tih dijelova sadržavao je po stotinu (manjih). Polovina od toga je pripala Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i muslimanima, dok je polovinu izdvojio za doček izaslanstava, razne poslove i za službenike.”

3015. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Miskin el-Jemami, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Jahjaa b. Seida, a on od Bušejra b. Jesara: “Pošto im je Allah podario Hajber, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je cijeli njegov plijen razdijelio na trideset i šest dijelova. Polovinu toga – osamnaest dijelova, izdvojio je za muslimane. Svaki taj dio sadržavao je stotinu dijelova. I Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sa njima imao dio kao i svaki od njih. Osamnaest dijelova, ili polovinu, izdvojio je za svoje službenike i za opće potrebe muslimana. U tu polovinu su spadali vrtovi: El-Vetih, El-Kutejbe, Es-Selalim i oni uz njih. Pošto je imovina pripala Vjerovjesniku, s.a.v.s., i muslimanima, a nisu imali radnika koji bi radili na tim

٣٠١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ يَعْنِي سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْبَرَ قَسَمَهَا عَلَى سِتَّةٍ وَثَلَاثِينَ سَهْمًا جَمَعَ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةَ سَهْمٍ فَعَزَلَ نِصْفَهَا لِتَوَائِبِهِ وَمَا يَنْزِلُ بِهِ الْوُطَيْحَةَ وَالْكُتَيْبَةَ وَمَا أُحِيزَ مَعَهُمَا وَعَزَلَ النِّصْفَ الْآخَرَ فَقَسَمَهُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ الشُّقَّ وَالنِّطَاةَ وَمَا أُحِيزَ مَعَهُمَا وَكَانَ سَهْمٌ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا أُحِيزَ مَعَهُمَا.

٣٠١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ التَّمِيمِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ يَعْنِي ابْنَ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ حَيْبَرَ قَسَمَهَا سِتَّةً وَثَلَاثِينَ سَهْمًا جَمَعَ فَعَزَلَ لِلْمُسْلِمِينَ الشُّطْرَ ثَمَانِيَةَ عَشْرَ سَهْمًا يَجْمَعُ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمْ لَهُ سَهْمٌ كَسَهْمِ أَحَدِهِمْ وَعَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَمَانِيَةَ عَشْرَ سَهْمًا وَهُوَ الشُّطْرُ لِتَوَائِبِهِ وَمَا يَنْزِلُ بِهِ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَكَانَ ذَلِكَ الْوُطَيْحَ وَالْكُتَيْبَةَ وَالسَّلَالِمَ وَتَوَائِبَهَا فَلَمَّا صَارَتْ الْأَمْوَالُ بِيَدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمِينَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَمَّالٌ يَكْفُونَهُمْ عَمَلَهَا

imanjima, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pozvao jevreje da rade za njih.”⁵⁷⁶

3016. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Mudžemmi b. Jakub b. Mudžemmi b. Jezid el-Ensari, prenijevši od Ebu Jakuba b. Mudžemmia, on od svoga amidže Abdurrahmana b. Jezida el-Ensarija, on od svoga amidže Mudžemmia b. Džarijea el-Ensarija, jednog od poznatih učača Kur’ana, koji je kazao: “Plijen Hajbera je podijeljen učesnicima Hudejbije. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je razdijelio na osamnaest dijelova, a vojska je imala hiljadu i petsto vojnika; među njima tri stotine konjanika. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je konjanicima dao po dva, a pješacima po jedan dio.”

3017. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali el-Idžli, kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Ibn Ebu Zaidea, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Ez-Zuhrija i Abdullaha b. Ebu Bekra i nekih sinova Muhammeda b. Meslemea: “Ostala je nekolicina stanovnika Hajbera. Oni su se zabarikadirali u tvrđavu i zatražili od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da im poštedi živote i da ih pusti da se ise. On im to omogući. Kada za to čuše stanovnici Fedeka, zatražiše isto, i on im dopusti. Tako je njihova imovina pripala

فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الْيَهُودَ فَعَامَلَهُمْ.

٣٠١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى حَدَّثَنَا
مُجَمِّعُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ مُجَمِّعِ بْنِ يَزِيدَ
الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَعْقُوبَ
بْنَ مُجَمِّعٍ يَذْكُرُ لِي عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ
عَمِّهِ مُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ
وَكَانَ أَحَدَ الْقُرَاءِ الَّذِينَ قَرَأُوا الْقُرْآنَ
قَالَ: فَسَمَتِ خَيْبَرَ عَلَى أَهْلِ الْخَنْدِيسِيَّةِ
فَقَسَمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَلَى ثَمَانِيَّةِ عَشَرَ سَهْمًا وَكَانَ
الْجَيْشُ أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةٍ فِيهِمْ ثَلَاثُ
مِائَةٍ قَارِسٍ فَأَعْطَى الْقَارِسَ سَهْمَيْنِ
وَأَعْطَى الرَّاجِلَ سَهْمًا.

٣٠١٧. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعَجَلِيُّ
حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْنَى ابْنَ آدَمَ حَدَّثَنَا
ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ
عَنِ الزُّهْرِيِّ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ
وَعَنْصِ بْنِ وَالدِّ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ قَالُوا
بَقِيَتْ بَقِيَّةٌ مِنْ أَهْلِ خَيْبَرَ تَحْصُونَا
فَسَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنْ يَخْفِنَ دِمَاءَهُمْ وَيُسَيِّرَهُمْ
فَفَعَلَ فَسَمِعَ بِذَلِكَ أَهْلُ فَدَكَ فَتَزَلُّوا
عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ

⁵⁷⁶ El-Munziri kaže da je i ovaj hadis mursel.

isključivo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., jer za njeno osvojenje nije bilo potrebno tjerati ni konje ni kamile.”⁵⁷⁷

3018. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Abdullah b. Muhammed, prenijevši od Džuvejrije, ona od Malika, on od Ez-Zuhrija, kog je obavijestio Seid b. el-Musejeb, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedan dio Hajbera osvojio silom.⁵⁷⁸

Ebu Davud kaže: “Harisu b. Miskinu je čitano, a ja sam bio prisutan: ‘Obavijestio nas je Ibn Vehb, kom je ispričao Malik, prenijevši od Ibn Šihaba: ‘Jedan dio Hajbera je osvojen silom, a drugi sporazumom. Većina Kutejbe je osvojena silom, a samo jedan dio sporazumom.’ ‘Šta je to El-Kutejba?’ – pitah Malika. On reče: ‘To je zemlja Hajbera koja sadrži četrdeset hiljada palmi.’”

3019. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Junusa, da je Ibn Šihab kazao: “Do mene je doprla vijest da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Hajber osvojio silom. Njeni stanovnici su tek nakon borbe pristali na iseljenje.”⁵⁷⁹

3020. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً لِأَنَّهُ
لَمْ يُوجَفْ عَلَيْهِ بِهَا بِحَبْلٍ وَلَا رِكَابٍ.

٣٠١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ
فَارِسٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ
جُوَيْرِيَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنِ الرَّهْرِيِّ أَنَّ
سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَتَحَ
بَعْضَ خَيْبَرَ عَنُوةً

قَالَ أَبُو تَالُوتٍ وَفَرِيٌّ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مَسْكِينٍ
وَأَنَا شَاهِدٌ أَخْبَرْتُمُ ابْنَ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي
مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ خَيْبَرَ كَانَتْ
بَعْضُهَا عَنُوةً وَبَعْضُهَا صُلْحًا وَالْكَيْبِيَّةُ
أَكْثَرُهَا عَنُوةً وَفِيهَا صُلْحٌ فَلَمَّا لِمَالِكٍ وَمَا
الْكَيْبِيَّةُ قَالَ أَرْضُ خَيْبَرَ وَهِيَ أَرْبَعُونَ أَلْفَ
عَشْرًا.

٣٠١٩. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ
وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ
عَنُوةً بَعْدَ الْقِتَالِ وَتَزَلَّ مَنْ نَزَلَ مِنْ
أَهْلِهَا عَلَى الْجَلَاءِ بَعْدَ الْقِتَالِ.

٣٠٢٠. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ
وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ

⁵⁷⁷ El-Munziri kaže da je ovaj hadis mursel.

⁵⁷⁸ I ovo je, prema El-Munzirijevom mišljenju, mursel-hadis.

⁵⁷⁹ I ovo je, prema El-Munzirijevom mišljenju, mursel-hadis.

od Junusa b. Jezida, on od Ibn Šihaba: "Allahov Poslanik, a.s., je iz plijena Hajbera izdvojio petinu, a ostatak je podijelio učesnicima Hajbera i učesnicima Hudejbije koji nisu bili na Hajberu."⁵⁸⁰

3021. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrahman, prenijevši od Malika, on od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, a on od Omera, koji je kazao: "Da nije ostalih muslimana ne bih osvojio ni jedno mjesto, a da plijen ne bih podijelio onako kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podijelio plijen Hajbera."

25. Vijest u vezi Oslobođenja Mekke

3022. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Ibn Idrisa, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ibn Abbasa: "Na Dan oslobođenja Mekke Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je (u klanac) u mjestu Merr ez-Zahran, došao Abbas sa Ebu Sufjanom b. Harbom, koji je primio islam. Abbas b. Abdulmutalib mu reče: 'Allahov Poslaniče, Ebu Sufjan je čovjek koji voli slavu, pa ne bi bilo loše da mu ukažeš neku počast.' 'Uredu.' – reče Allahov Poslanik, s.a.v.s., i uzviknu: 'Ko

ابن شِهَابٍ قَالَ: تَمَسَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرَ ثَمَّ قَسَمَ سَائِرَهَا عَلَى مَنْ شَهِدَهَا وَمَنْ غَابَ عَنْهَا مِنْ أَهْلِ الْحُدَيْبِيَّةِ.

٣٠٢١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ قَالَ: لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فُتِحَتْ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرَ.

٢٥. بَابُ مَا جَاءَ فِي خَيْرِ مَكَّةَ

٣٠٢٢. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ الرَّهْرِيِّ عَنْ عَبِيدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بِأَبِي سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ فَأَسْلَمَ بِمَرِّ الظُّهْرَانِ فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ يُحِبُّ هَذَا الْفَخْرَ فَلَوْ جَعَلْتَ لَهُ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ

⁵⁸⁰ I ovo je, prema El-Munzirijevom mišljenju, mursel-hadis.

se skloni u Ebu Sufjanovu kuću, bit će siguran; i ko zatvori vrata svoje kuće, bit će siguran.”

3023. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr er-Razi, kog je obavijestio Seleme b. el-Fadl, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od El-Abbasa b. Abdullaha b. Ma'beda, on od nekog iz svoje porodice, da je Ibn Abbas kazao: “Pošto je Vjerovjesnik, s.a.v.s., sišao u Merr ez-Zahran, rekao sam: ‘Ako Allahov Poslanik, s.a.v.s., uđe silom u Mekku prije nego mu stanovnici Mekke ne dođu i ne zatraže od njega jamstvo, Kurejševiči će biti uništeni.’ Uzjahao sam mazgu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao: ‘Možda nadem nekoga ko bi otišao Mekkelijama i obavijestio ih o mjestu gdje se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nalazi, kako bi od njega zatražili jamstvo.’ Dok sam išao, začuh glas Ebu Sufjana i Budejla b. Verkaa. Rekoh: ‘O Ebu Hanzala!’ On mi prepoznade glas i reče: ‘Jesi li to ti, Ebul-Fadle?’ ‘Ja sam.’ – odgovorih. ‘Ti si mi mjesto oca i majke, šta hoćeš?’ Rekoh: ‘Ovdje je Allahov Poslanik, a.s., sa muslimanima.’ ‘Gdje je izlaz?’ – upita i uzjaha iza mene, a vrati svoga druga. Čim je svanulo otišao sam sa njim Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i on je primio islam. Rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, Ebu Sufjan je čovjek koji voli slavu, pa ukaži mu nekakvu počast.’ ‘Uredu.’

مَنْ دَخَلَ دَارَ أَبِي سُفْيَانَ فَهُوَ آمِنٌ
وَمَنْ أَغْلَقَ عَلَيْهِ بَابَهُ فَهُوَ آمِنٌ.

٣٠٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو الرَّازِي حَدَّثَنَا سَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ الْفَضْلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْبُدٍ عَنْ بَعْضِ أَهْلِهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ الظُّهْرَانِ قَالَ الْعَبَّاسُ قُلْتُ وَاللَّهِ لَئِن دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ عَنْوَةً قَبْلَ أَنْ يَأْتَوْهُ فَيَسْتَأْمِنُوهُ إِنَّهُ لَهْلَاكٌ فَرَدِيثٍ فَجَلَسْتُ عَلَى بَغْلَةٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَعَلِّي أَجِدُ ذَا حَاجَةٍ يَأْتِي أَهْلَ مَكَّةَ فَيُخْبِرُهُمْ بِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْرِجُوا إِلَيْهِ فَيَسْتَأْمِنُوهُ فَلَمَّا لَأَسِيرٌ إِذْ سَمِعْتُ كَلَامَ أَبِي سُفْيَانَ وَبُدَيْلِ بْنِ وَرْقَانَ قُلْتُ يَا أَبَا حَنْظَلَةَ فَعَرَفَ صَوْتِي فَقَالَ: أَبُو الْفَضْلِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا لَكَ فِذَاكَ أَبِي وَأُمِّي قُلْتُ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ قَالَ قَمَا الْحَيْلَةَ قَالَ فَكَرَبْتُ خَلْفِي وَرَجَعْتُ صَاحِبُهُ فَلَمَّا أَصْبَحَ عَدَوْتُ بِهِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمْتَمْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ يُحِبُّ هَذَا

– reče on. ‘Ko se skloni u Ebu Sufjanovu kuću, bit će siguran. Ko zaključa vrata svoje kuće, bit će siguran, i ko se skloni u Harem, bit će siguran.’ Te se ljudi razidoše svojim kućama i u Harem.”⁵⁸¹

3024. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. es-Sabbah, kog je obavijestio Ismail b. Abdulkerim, prenijevši od Ibrahima b. Akila b. Ma’kila, on od svoga oca, da je Vehb b. Munebbih kazao: “Pitao sam Džabira: ‘Jesu li (muslimani) na Dan oslobođenja Mekke uzeli nešto kao ratni plijen?’ ‘Nisu.’ – odgovorio je on.”⁵⁸²

3025. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Sellam b. Misikin, prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Abdullaha b. Rebaha el-Ensarija, a on od Ebu Hurejrea: “Pošto je Vjerovjesnik, s.a.v.s., htio ući u Mekku, poslao je Ez-Zubejra b. el-Avvama, Ebu Ubejdea bin el-Džerraha i Halida b. Velida s konjicom.⁵⁸³ Reče: ‘O Ebu Hurejre, pozovi mi ensarije.’ Kada su došli, on reče: ‘Idite ovim putem i koga god sret-

الْفَخْرَ فَاجْعَلْ لَهُ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ مَنْ دَخَلَ دَارَ أَبِي سُفْيَانَ فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ أَغْلَقَ عَلَيْهِ دَارَهُ فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَهُوَ آمِنٌ قَالَ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ إِلَى دُورِهِمْ وَإِلَى الْمَسْجِدِ.

٣٠٢٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْكَرِيمِ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَقِيلِ بْنِ مَعْقِلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ مُتَبِّهِ قَالَ: سَأَلْتُ جَابِرًا هَلْ غَنِمُوا يَوْمَ الْفَتْحِ شَيْئًا قَالَ لَا.

٣٠٢٥. حَدَّثَنَا مُنْزِلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا سَلَامُ بْنُ مَسْكِينٍ حَدَّثَنَا ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَجَاءِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا دَخَلَ مَكَّةَ سَرَّحَ الزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَأَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْحُرَّاجِ وَخَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ عَلَى الْخَيْلِ وَقَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ اهْتِفْ بِالْأَنْصَارِ قَالَ اسْلُكُوا هَذَا الطَّرِيقَ فَلَا يَشْرُقَنَّ

⁵⁸¹ El-Munziri kaže da se u senedu ovoga hadisa nalazi nepoznat prenosilac.

⁵⁸² I ovaj hadis je dokaz da Mekka nije silom osvojena, nego da je predana bez borbe. Da je osvojena silom, muslimani bi uzeli ratni plijen.

⁵⁸³ U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu*, stoji: “Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Dan oslobođenja Mekke. Halida je sa konjicom postavio na desni, Ez-Zubejra je sa konjicom na lijevi bok, a Ebu Ubejdea je sa konjicom postavio ispred pješaka, dolinom.”

nete (naoružanog), ubijte ga!”⁵⁸⁴ Tada telal povika: ‘Od danas Kurejševiči (kao sila) više ne postoje.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ko uđe u kuću, bit će siguran. Ko baci oružje bit će, siguran.’ Tada kurejševički prvaci navališe prema Kabi i napuniše je. Pošto Vjerovjesnik, s.a.v.s., obiđe oko Kabe i klanja dva rekata iza Mekami- Ibrahima, stade ispred vrata Kabe, a oni iziđoše i zakleše mu se na islam.”⁵⁸⁵

Ebu Davud kaže: “Čuo sam kada je neki čovjek upitao Ahmeda b. Hanbela: ‘Je li Mekka silom osvojena?’ On reče: ‘Šta ti šteti kako je bilo?’ Reče: ‘Onda sporazumom?’ ‘Ne.’ – odgovorio je on.”

26. Vijest o Taifu

3026. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. es-Sabbah, kog je obavijestio Ismail b. Abdulkerim, prenijevši od Ibrahima b. Akila b. Munebbiha, a on od svog oca, da je Vehb kazao: “Pitao sam Džabira o slučaju plemena Sekif, kada je dalo prisegu. On reče: ‘Pristali su Vjerovjesniku, s.a.v.s., dati prisegu pod uslovom

لَكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَنْتُمُوهُ فَتَادَى مُتَادٍ
لَا تُرْنِشَ بَعْدَ الْيَوْمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ دَخَلَ دَارًا
فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ أَلْفَى السَّلَاحَ فَهُوَ
آمِنٌ وَعَمَدَ صَنَائِدُ قُرَيْشٍ فَدَخَلُوا
الْكُفْبَةَ فَغَصَّ بِهِمْ وَطَافَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ
ثُمَّ أَحَدًا بِجَنْبَيْ الْبَابِ فَحَرَجُوا
فَبَايَعُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
عَلَى الْإِسْلَامِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ سَأَلَ
رَجُلٌ قَالَ مَكَّةُ غَنُوهُ هِيَ قَالَ إِيْشَ يَضْرُكُ
مَا كَانَتْ قَالَ فَصَلِّحْ قَالَ لَا.

٢٦. بَابُ مَا جَاءَ فِي خَبَرِ الطَّائِفِ

٣٠٢٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ
حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ
الْكَرِيمِ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ يَعْنِي ابْنَ
عَقِيلِ بْنِ مُتَبِّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ وَهَبِ
قَالَ: سَأَلْتُ جَابِرًا عَنْ شَأْنِ تَقْيِيفٍ إِذْ
بَايَعَتْ قَالَ اشْتَرَطَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا صَدَقَةَ عَلَيْهِمَا

⁵⁸⁴ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pozvao ensarije zbog toga što nisu bili u rodbinskim vezama sa Mekelijama i naredio im da svakog koga nađu s oružjem, nakon Vjerovjesnikove opomene i garancije da će svako ko baci oružje biti siguran, ubiju.

⁵⁸⁵ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

da se oslobode zekata i borbe na Allahovom putu.' On veli da je nakon toga čuo Vjerovjesnika, s.a.v.s., da kaže: 'Kada prime islam, davat će zekat i ići će u borbu na Allahovom putu.'"

3027. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ali b. Suvejd b. Mendžuf, kog je obavijestio Ebu Davud, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Humejda, on od El-Hasana, a on od Osmana b. Ebul-Asa: "Kada je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla delegacija plemena Sekif, primio ih je u džamiji kako bi im srca postala blaga. Pristali su dati mu prisegu pod uslovom da ih oslobodi zekata, borbe na Allahovom putu i namaza. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ne morate davati zekat i ići u borbu. A što se tiče namaza, (znajte) da bez namaza ni jedna vjera ne vrijedi.'"⁵⁸⁶

وَلَا جِهَادَ وَأَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ يَقُولُ
سَيَتَصَدَّقُونَ وَيُجَاهِدُونَ إِذَا أَسْلَمُوا.

٣٠٢٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ سُوَيْدٍ
يَعْنِي ابْنَ مَنجُوفٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ
عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْحَسَنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ
أَنَّ وَفَدَ تَقِيفٍ لَمَّا قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْزَلَهُمْ
الْمَسْجِدَ لِيَكُونَ أَرْقَ لِقُلُوبِهِمْ
فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُحْشَرُوا وَلَا
يُغَشَرُوا وَلَا يُجَبُّوا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَكُمْ أَنْ لَا
تُحْشَرُوا وَلَا تُغَشَرُوا وَلَا تَجَبُّوا فِي دِينِ
لَيْسَ فِيهِ رُكُوعٌ.

⁵⁸⁶ El-Hattabi kaže da im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dozvolio da ne daju zekat i da ne idu u borbu zbog toga što obaveza davanja zekata i borba na Allahovom putu ne nastupaju odmah. Obaveza davanja zekata nastupa onda kada bude posjedovao imovinu (nisab) više od godine dana, a borba kada iskrsne potreba za njome što će oni tokom vremena shvatiti i pristati na to. Ovakav smisao potvrđuju i Vjerovjesnikove, a.s., riječi: "Kada prime islam, davat će zekat i ići u borbu na Allahovom putu." iz prethodnog hadisa. Obaveza klanjanja namaza nastupa odmah, i to svakog dana. Zbog toga ih nije mogao osloboditi takve obaveze.

El-Munziriri kaže da El-Hasan el-Basri nije slušao hadise od Osmana b. Ebul-Asa, što znači da u senedu ovoga hadisa postoji prekid.

27. O presudi u vezi zemlje Jemena

3028. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, prenijevši od Ebu Usamea, on od Mudžalida, on od Eš-Ša'bija, a on od Amira b. Šehra: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., se pojavio te mi (ljudi) iz plemena Hemdan rekoše: 'Da li bi otišao tom čovjeku da nam ga ispitaš? Ako s njim budeš zadovoljan, svi ćemo prihvatiti ono što propovijeda, a ako ne budeš, odbacit ćemo to.' 'Hoću.' – odgovorio sam. Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i bijah zadovoljan njime, pa je moj narod primio islam. Allahov Poslanik, s.a.v.s., napisao pismo Umejru Zu Merranu (iz plemena Hemdan), i poslao Malika b. Mirarea er-Rehavija svim stanovnicima Jemena. Pošto je Akk Zu Hajevan primio islam, bi mu rečeno: 'Otiđi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i uzmi od njega jamstvo za tvoje mjesto i imovinu.' On ode kod njega, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu napisao: 'U ime Allaha, Milostvog, Svemilosnog. Od Muhammeda, Allahovog poslanika, s.a.v.s., Akku Zu Hajevanu. Ako je iskren u vezi njegove zemlje, imovine i robova, ima jamstvo Allaha i Njegovog

٢٧. بَابُ مَا جَاءَ فِي حُكْمِ أَرْضِ الْيَمَنِ

٣٠٢٨. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَالِدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ شَهْرٍ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لِي مَمْدَانُ هَلْ أَنْتَ آتٍ هَذَا الرَّجُلَ وَمُرْتَادُ لَنَا فَإِنْ رَضِيتَ لَنَا شَيْئًا قَبْلِنَاهُ وَإِنْ كَرِهْتَ شَيْئًا كَرِهْنَاهُ قُلْتُ نَعَمْ فَجِئْتُ حَتَّى قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَضِيتُ أَمْرَهُ وَأَسْلَمْتُ قَوْمِي وَكَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْكِتَابَ إِلَى عُمَيْرِ بْنِ مَرَّانٍ قَالَ وَبَعَثَ مَالِكََ بْنَ مِرَارَةَ الرَّهَاطِيَّ إِلَى الْيَمَنِ جَمِيعًا فَأَسْلَمَ عَنكَ ذُو حَيَوَانَ قَالَ فَقَبِلَ لِعَاكَ أَنْ تَطْلُقَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَذَ مِنْهُ الْأَمَانَ عَلَى قَرْبَتِكَ وَمَالِكََ فَقَدِمَ وَكَتَبَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ لِعَاكَ ذِي حَيَوَانَ إِنْ كَانَ صَادِقًا فِي أَرْضِهِ وَمَالِهِ وَرَقِيقِهِ فَلَهُ الْأَمَانُ وَذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ مُحَمَّدٍ

Poslanika.' Pismo je pisao Halid b. Seid b. el-As."⁵⁸⁷

3029. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Ahmed el-Kureši i Harun b. Abdullah, koje je obavijestio Abdullah b. ez-Zubejr, prenijevši od Ferdža b. Seida, on od svog amidže Sabita b. Seida, ovaj od svog oca Seida b. Ebjeda (Sabit b. Seid b. Ebjed od svoga oca Seida b. Ebjeda), da je njegov djed Ebjed b. Hammal razgovarao sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u vezi zekata kada je na čelu delegacije išao kod njega. Allahov Poslanik mu reče: 'O brate iz S'abe, zekat se mora davati!' Rekao je: 'Allahov Poslaniče, mi sijemo pamuk, a stanovnici Sabe su se raselili, osim malog dijela koji je ostao u mjestu Me'reb.' Allahov Vjerovjesnik se s njim dogovori da preostali stanovnici Sabe koji žive u Me'rebu svake godine daju sedamdeset štofjenih ogrtača od meafirijskih tkanina. Davali su to sve do smrti Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Poslije njegove smrti skupljači zekata su prestali poštovati ono što je Ebjed b. Hammal dogovorio sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u pogledu sedamdest ogrtača. Ebu Bekr ih natjera te su sve do njegove smrti nastavili davati onako kako je dogovoreno sa Allahovim Posla-

رَسُولِ اللَّهِ وَكَتَبَ خَالِدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ.

٣٠٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْقُرَشِيُّ وَهَارُونَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُمْ قَالَ حَدَّثَنَا فَرَجُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنِي عَمِّي ثَابِتُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِيصَ بْنِ حَمَّالٍ أَنَّهُ كَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّدَقَةِ حِينَ وَقَدَ عَلَيْهِ فَقَالَ: يَا أَخَا سَبَأٍ لَا بَدَّ مِنْ صَدَقَتِي فَقَالَ: إِنَّمَا زَرَعْنَا الْقُطْنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَدْ تَبَدَّدَتْ سَبَأٌ وَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ بِمَارِبَ فَصَالِحَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَبْعِينَ حُلَّةً بَرًّا مِنْ قِيَمَةِ وَقَاءِ بَرِّ الْمَعَافِرِ كُلِّ سَنَةٍ عَمَّنْ بَقِيَ مِنْ سَبَأٍ بِمَارِبَ فَلَمْ يَزَالُوا يُؤَدُّونَهَا حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ الْعُمَّالَ انْتَقَضُوا عَلَيْهِمْ بَعْدَ قُبُضِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا صَالِحَ أَبِيصَ بْنِ حَمَّالٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَلَلِ السَّبْعِينَ فَرَدَّ ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى مَا وَضَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى مَاتَ

⁵⁸⁷ El-Munziri kaže: "U sendu ovoga hadisa je prenosilac Mudžalid b. Seid, kog su hadiski učenjaci kritizirali."

nikom, a.s. Pošto je Ebu Bekr umro, oni prestadoše tako davati, a nastaviše davati u visini zekata.”⁵⁸⁸

28. O iseljavanju jevreja s Arapskog poluostrva

3030. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Sulejmana el-Ahvela, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je preporučio troje: protjeravanje idolopoklonika s Arapskog poluostrva, dozvolu boravka svakoj delegaciji, onako kao što im je on dozvoljavao.”⁵⁸⁹

Ibn Abbas kaže: “Treće je prešutio ili ga je rekao, pa sam ga zaboravio.”⁵⁹⁰ El-Humejdi je prenio od Sufjana da je Sulejman rekao: “Ne znam da li je Seid spomenuo treće, pa sam ga zaboravio, ili ga je on prešutio.”⁵⁹¹

أَبُو بَكْرٍ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ انْتَقَضَ ذَلِكَ وَصَارَتْ عَلَى
الصَّدَقَةِ.

٢٨. بَاب فِي إِخْرَاجِ الْيَهُودِ
مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ

٣٠٣٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ
حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ
سُلَيْمَانَ الْأَخْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ
جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى بِثَلَاثَةِ
قَالَ: أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ
الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَقْدَ بِنَحْوِ مِمَّا
كُنْتُ أُجِيزُهُمْ.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَسَكَتَ عَنِ الثَّالِثَةِ أَوْ
قَالَ فَأَنْبِئْتُهَا وَقَالَ الْحَمِيدِيُّ عَنْ سُفْيَانَ
قَالَ سُلَيْمَانُ لَا أَذْرِي أَذْكَرَ سَعِيدَ الثَّالِثَةَ
فَتَسِيئْتُهَا أَوْ سَكَتَ عَنْهَا.

⁵⁸⁸ Poslije Ebu Bekrove smrti, više nisu (na ime zekata) davali sedamdeset ogrtača, kako je ranije Ebjed b. Hammal dogovorio sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., nego su zekat nastavili davati u onom iznosu kako ga daje i sav ostali svijet na poljoprivredne proizvode: desetinu ili dvadesetinu, ovisno o toga da li njive navodnjavaju kišom ili na drugi način.

⁵⁸⁹ Tj. dopustite delegacijama i stranim izaslanstvima da borave u vašoj zemlji onoliko koliko im bude potrebno da obave svoj posao i završe svoju misiju.

⁵⁹⁰ Treće bi moglo biti, veli Abadi: “I ne uzimajte moj mezar za idola.” U Malikovom *Muvettau* postoji naznaka koja ukazuje na to.

⁵⁹¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

3031. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Ebu Asim i Abdurrezzak, prenijevši od Ibn Džurejdža, ovaj od Ebuz-Zubejra, on od Džabira b. Abdullaha, a on od Omera b. el-Hattaba, da je Allahov Poslanik, a.s., rekao: “Uistinu ću protjerati jevreje i hrišćane s Arapskog poluotoka, a ostaviti samo muslimane.”⁵⁹²

3032. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Ebu Ahmed Muhammed b. Abdullah, prenijevši od Sufjana, on od Ebuz-Zubejra, a on od Džabira, a on od Omera da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao – smisao sličan prethodnom hadisu, s tim što je prvi hadis potpuniji.

3033. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Ateki, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Kabusa b. Ebu Zabjana, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “U jednoj zemlji ne mogu biti dvije kible.”

3034. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, kog je obavijestio Omer b. Abdulvahid, prenijevši od Seida b. Abdulaziza: “Arapski poluotok se prostire između Vadil-Kuraa⁵⁹³ do kraja Jemena i granice Iraka i mora.”

٣٠٣١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ وَعَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَا أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا أُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَلَا أَتْرُكُ فِيهَا إِلَّا مُسْلِمًا.

٣٠٣٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَمَعْنَاهُ وَالْأَوَّلُ أَتَمُّ.

٣٠٣٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْعَتَكِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسِ بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَكُونُ قِبْلَتَانِ فِي بَلَدٍ وَاحِدٍ.

٣٠٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْوَاحِدِ قَالَ قَالَ سَعِيدٌ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ جَزِيرَةُ الْعَرَبِ مَا بَيْنَ الْوَادِي إِلَى أَقْصَى الْيَمَنِ إِلَى تَحْوِمِ الْعِرَاقِ إِلَى الْبَحْرِ.

⁵⁹² Bilježe ga Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁵⁹³ Vadil-Kura je dolina koja se nalazila između Medine i Šama.

Ebu Davud kaže: “Harisu b. Miskinu je čitano, a ja sam bio prisutan; obavijestio ga je Ešheb b. Abdulaziz, prenijevši od Malika, da je Omer protjerao stanovnike Nedžrana, a nije ih protjerao iz Tejme, jer ona nije smatrana arapskom zemljom. A smatram da jevreji Vadil-Kuraa iz nje nisu protjerani, jer ona, također, nije smatrana arapskom zemljom.

3035. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši da je Malik rekao: “Omer je protjerao jevreje iz Nedžrana i Fedeka.”⁵⁹⁴

29. O upravljanju zemljom Babilona i zemljom koja je silom osvojena

3036. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Iračani će obustaviti davanje svojih kafiza⁵⁹⁵ i svojih dirhema; stanovnici Šama će obustaviti davanje svojih medjova⁵⁹⁶ i svojih dinara, dok će Egipćani obustaviti davanje svojih irdebba⁵⁹⁷ i svojih

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مَسْكِينٍ وَأَنَا شَاهِدٌ أَخْبَرَكَ أَشْهَبُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ قَالَ مَالِكٌ عَمْرُ أَجَلِي أَهْلَ نَجْرَانَ وَلَمْ يُجْلِسُوا مِنْ تَيْمَاءَ لِأَنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ بِلَادِ الْعَرَبِ فَأَمَّا الْوَادِي فَلِإِنِّي أَرَى أَنَّمَا لَمْ يُجْلَسْ مَنْ فِيهَا مِنَ الْيَهُودِ أَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْهَا مِنْ أَرْضِ الْعَرَبِ.

٣٠٣٥. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ قَالَ مَالِكٌ وَقَدْ أَجَلَى عَمْرُ رَحِمَهُ اللَّهُ يَهُودَ نَجْرَانَ وَقَدَكَ.

٢٩. بَاب فِي إِيقَافِ أَرْضِ السَّوَادِ وَأَرْضِ الْعَنْوَةِ

٣٠٣٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنَعَتِ الْعِرَاقُ قَفِيرَهَا وَدِرْهَمَهَا وَمَنَعَتِ الشَّامُ مُدْيَهَا وَدِينَارَهَا وَمَنَعَتِ مِصْرُ إِزْدَبَّهَا وَدِينَارَهَا ثُمَّ عُدْتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ

⁵⁹⁴ Fedek je bilo selo u Hidžazu udaljeno od Medine dva ili tri dana pješačkog hoda.

⁵⁹⁵ Kafiz je šuplja mjera u Iraku koja iznosi osam makkuka ili dvanaest saova.

⁵⁹⁶ Mudj je šuplja mjera u Šamu koja iznosi četrnaest ili petnaest mekkuka.

⁵⁹⁷ Irdebb je šuplja mjera u Egiptu koja iznosi oko dvadeset i četiri sa'a.

dinara. Potom ćete se vratiti⁵⁹⁸ tamo odakle ste počeli.”⁵⁹⁹

Zuhejr je tri puta izjavio da je Ebu Hurejre to posvjedočio.

3037. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, ovaj od Hemmama b. Munebbiha, on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Koji god mjesto osvojite bez borbe, imat ćete u njemu svoj dio. A koji god mjesto iskaže neposlušnost Allahu i Njegovom Poslaniku, pa ga silom osvojite, petina (od ukupnog plijena) pripada Allahu i Njegovom Poslaniku, a ostatak je vaš.”

30. O uzimanju džizje (glavarine)

3038. ISPRIČAO NAM JE El-Abbas b. Abdulazim, kog je obavijestio Sehl b. Muhammed, prenijevši od Jahjaa b. Ebu Zaidea, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Asima b. Omera, a on od Enesa b.

قَالَهَا زُهَيْرٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ شَهِدَ عَلَى ذَلِكَ لَحْمُ أَبِي هُرَيْرَةَ وَدَمُهُ.

٣٠٣٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّمَا قَرْبَةٍ أَتَيْتُمُوهَا وَأَقْنَمْتُمْ فِيهَا فَسَهْمُكُمْ فِيهَا وَأَيُّمَا قَرْبَةٍ عَصَيْتُمْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ نَجْمَهَا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ ثُمَّ هِيَ لَكُمْ.

٣٠. بَابُ فِي أَخْذِ الْجِزْيَةِ

٣٠٣٨. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ عَنْ

⁵⁹⁸ Dakle, vratili ste se iz islama u nevjerstvo.

⁵⁹⁹ Prema En-Nevevijevo mišljenju, ovaj hadis možemo shvatiti na sljedeći način: 1) Da će muslimani osvojiti spomenuta mjesta i da će njenim stanovnicima koji su ostali privrženi svojoj vjeri odrediti da im plaćaju porez na zemlju i glavarinu na čeljad. Potom će oni primiti islam i to što su davali bit će obustavljeno, jer muslimani nisu dužni davati glavarinu, a onda će se na kraju opet vratiti u nevjerstvo. 2) A stanovnici spomenutih mjesta će primiti islam i davati zekat, a onda će odbiti da ga daju i vratiti se u nevjerstvo, odakle su i počeli. Ovaj hadis spada u one u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., nagovještava ono što će se u budućnosti događati, što predstavlja jednu od njegovih mu'džiza.

Malika i Osmana b. Ebu Sulejmana: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je poslao Halida b. el-Velida protiv Ukejdira, kralja Dumea,⁶⁰⁰ kog su (muslimani zarobili) i doveli njemu. On mu je poštedio život i sa njim dogovorio da daje glavarinu.”

3039. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Vaila, a on od Muaza: “Pošto ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao u Jemen, naredio mu je da od svakog ponoljetnog muškarca (na ime glavarine) uzme po jedan dinar ili protivrijednost u meafirskoj odjeći koja je bila u Jemenu.”⁶⁰¹

3040. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Ibrahima, on od Mesruka, on od Muaza, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

أَنْسَى بِنِ مَالِكٍ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي
سُلَيْمَانَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ بَعَثَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى
أُكَيْدِرِ دُومَةَ فَأَخَذَ فَأَتَوْهُ بِهِ فَحَقَنَ
لَهُ دَمَهُ وَصَالَحَهُ عَلَى الْحِزْبَةِ.

٣٠٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ
الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مُعَاذِ
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا
وَجَّهَهُ إِلَى الْيَمَنِ أَمَرَهُ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ
كُلِّ حَالِمٍ يَعْغِي مُحْتَلِمًا دِينَارًا أَوْ عَدْلَهُ
مِنَ الْمُعَافِرِيِّ ثِيَابَ تَكُونُ بِالْيَمَنِ.

٣٠٤٠. حَدَّثَنَا الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو
مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ
عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ مُعَاذِ عَنِ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

⁶⁰⁰ Duma je bilo mjesto u Šamu nedaleko od Tebuka. Njen vladar je bio hrišćanin, a zvao se Ukejdir b. Abdulmelik el-Kindi.

⁶⁰¹ Glavarina ili džizja se uzimala od nemuslimana koji su živjeli u islamskoj državi. Iz hadisa vidimo da je glavarina iznosila jedan dinar po punoljetnoj muškoj osobi, ili protivrijednost u naturi. Dajući glavarinu, nemuslimani u islamskoj državi nisu bili obavezni služiti vojsku i ratovati. Muslimani su uzimanjem glavarine (džizje) preuzeli na sebe obavezu da ih, u slučaju rata, štite i brane, kao i njihovu čeljad i imovinu na isti način kao što štite i brane i svoju.

Ovaj su hadis zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*. Et-Tirmizi ga smatra hasen-hadisom.

3041. ISPRIČAO NAM JE El-Abbas b. Abdulazim, kog je obavijestio Abdurrahman b. Hani Ebu Neim en-Nehai, prenijevši od Šerika, on od Ibrahima b. Muhadžira, a on od Zijada b. Hudejra, da je Alija rekao: “Ukoliko budem živ, borit ću se protiv hrišćana Taglibovih potomaka i pobit ću njihove muškarce, a žene i djecu zarobiti, jer sam ja pisao ugovor koji je sklopljen između njih i Vjerovjesnika, s.a.v.s., u kom su se obavezali da svoje potomke neće krstiti.”⁶⁰²

Ebu Davud kaže: “Ovo je munker-hadis. Preneseno mi je i od Ahmeda da je ovaj hadis smatrao munker-hadisom. Neki učenjaci ga smatraju bliskim metruk-hadisu. Abdurrahman b. Hani je, prema njihovom mišljenju, slab prenosilac, a uz to je protivrječio pouzdanim prenosiocima.” Ebu Ali kaže: “Ebu Davud ga u drugom čitanju nije spomenuo.”

3042. ISPRIČAO NAM JE Musarrif b. Amr el-Jami, kog je obavijestio Junus b. Bukejr, prenijevši od Esbata b. Nasra el-Hemdanija, on od Ismaila b. Abdurrahmana el-Kurešija, da je Ibn Abbas kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nagodio sa stanovnicima Nedžrana da muslimanima daju dvije hiljade ogrtača: pola u mjesecu saferu, a pola u redžebu i

٣٠٤١. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هَانِيٍّ أَبُو نُعَيْمٍ التَّخَمِيُّ أَخْبَرَنَا شَرِيكَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ حُدَيْرٍ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ لَئِنْ بَقِيتُ لِتَصَارِي بَنِي تَغْلِبَ لَأَقْتُلَنَّ الْمُقَاتِلَةَ وَالْأَسْيَبِيَّ الدَّرَجَةَ فَلِئِي كَتَبْتُ الْكِتَابَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْ لَا يُتَصَرَّوْا أَبْنَاءَهُمْ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا حَيْثُ مُنْكَرٌ بَلَمَنِي عَنْ أَحْمَدَ أَنَّهُ كَانَ يُنْكَرُ هَذَا الْحَدِيثَ إِنْكَارًا شَدِيدًا قَالَ أَبُو عَلِيٍّ وَلَمْ يَقْرَأْهُ أَبُو دَاوُدَ فِي الْمَرْصُةِ الثَّانِيَةِ.

٣٠٤٢. حَدَّثَنَا مُصَرِّفُ بْنُ عَمْرِو النَّبَائِي حَدَّثَنَا يُونُسُ يَعْنِي ابْنَ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ نَصْرِ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: صَلَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ نَجْرَانَ عَلَى أَلْفِي حُلَّةِ النَّصْفِ فِي صَفَرٍ وَالتَّبَيَّةِ فِي رَجَبٍ يُؤَدُّونَهَا

⁶⁰² Ebu Davud smatra da je hadis u kome se ovo vezuje za Vjerovjesnika, s.a.v.s., munker. Ugovor takve vrste sa potomcima Tagliba sklopio je Omer b. el-Hattab, kako, u *Musnedu*, u *Poglavlju o zekatu*, navodi Ibn Ebu Šejbe.

trideset pancira na korišćenje, trideset konja, trideset deva i po trideset komada od svake vrste oružja, a muslimani će njima dati jamstvo da im se neće, sve dok im ga ne vrate, ukoliko u Jemenu dođe do rata, rušiti bogomolje, progoniti sveštenici i dirati njihova vjera, sve dok ne izmijene dogovor i ne počnu uzimati kamatu.”

Ismail kaže da su počeli uzimati kamatu.

Ebu Davud kaže: “Ako prekrše neki od uvjeta dogovora, izmijenili su ga.”

31. O uzimanju glavarine od vatropoklonika

3043. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Sinan el-Vasiti, kog je obavijestio Muhammed b. Bilal, prenijevši od Imrana el-Kattana, on od Ebu Džemrea, da je Ibn Abbas kazao: “Kada je Perzijancima umro njihov vjerovjesnik, Iblis ih je nagovorio da obožavaju vatru.”⁶⁰³

3044. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Bedžalea, a ovaj od Amra b. Evsa i od Ebuš-Ša'sa, koji je kazao: “Bio sam pisar kod

إِلَى الْمُسْلِمِينَ وَعَسَوَ ثَلَاثِينَ دِرْعًا
وَتَلَاثِينَ قَرَسًا وَتَلَاثِينَ بَعِيرًا وَتَلَاثِينَ
مِنْ كُلِّ صِنْفٍ مِنْ أَصْنَافِ السَّلَاحِ
يَغْرُونَ بِهَا وَالسُّلُومَ صَامُونَ لَهَا
حَتَّى يَرُدُّوَهَا عَلَيْهِمْ إِنْ كَانَ بِالْيَمَنِ
كَيْدٌ أَوْ غَدْرٌ عَلَى أَنْ لَا تُهْتَمَّ لَهُمْ
بِبَيْعَةٍ وَلَا يُخْرَجَ لَهُمْ قَسٌّ وَلَا يُفْتَنُوا
عَنْ دِينِهِمْ مَا لَمْ يُحَدِّثُوا حَدَثًا أَوْ
يَأْكُلُوا الرِّبَا.

قَالَ إِسْمَاعِيلُ فَقَدْ أَكَلُوا الرِّبَا.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: إِذَا نَقَضُوا بَعْضَ مَا اشْتَرَطَ
عَلَيْهِمْ فَقَدْ أَحَدْتُوا.

٣١. بَاب فِي أَخْذِ الْحِزْبِيَّةِ مِنَ الْمُجْرِسِ

٣٠٤٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سِنَانَ الْوَاسِطِيُّ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ عِمْرَانَ
الْقَطَّانِ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
قَالَ: إِنَّ أَهْلَ قَارِسَ لَمَّا مَاتَ نَبِيُّهُمْ
كَتَبَ لَهُمْ إِبْلِيسُ الْمَجْرِسِيَّةَ.

٣٠٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسْرَهْدٍ
حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ
سَمِعَ بِجَالَةَ يُحَدِّثُ عَمْرَو بْنَ أَوْسٍ
وَأَبَا الشَّعْثَاءِ قَالَ: كُنْتُ كَاتِبًا لِحِزْبِهِ

⁶⁰³ Ovaj Ibn Abbasov eser, prema Eš-Šafijevom mišljenju, ukazuje na to da su Perzijanci bili hrišćani. Potom su nakon smrti Isaa, a.s., postali obožavaoci vatre.

Džez'a b. Muavije,⁶⁰⁴ amidže Ahnefa b. Kajsja, kada nam je stiglo Omerovo pismo, godinu dana prije njegove smrti. U njemu je stajalo: 'Ubijte svakog sihibaza (čarobnjaka) i poništite (svaki brak) vatropoklonika sklopljen sa rođnicima i zabranite im pjevušenje (prije jela).' (Tada) smo u jednom danu pogubili tri sihibaza i poništili smo svaki brak vatropoklonika koji su bili u srodstvu, prema Knjizi Uzvišenog Allaha. Džez'e b. Muavija je pripremio mnogo hrane i pozvao vatropoklonike stavivši mač na svoje stegno, pa su jeli i nisu pjevušili. Potom su otovarili mazgu ili dvije srebra pred Džez'a b. Muaviju, a Omer nije htio uzeti glavarinu od vatropoklonika dok mu Abdurrahman b. Avf nije posvjedočio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Hedžeru od njih⁶⁰⁵ uzimao glavarinu."⁶⁰⁶

3045. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Misikin el-Jemami, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od Hušejma,

بْنِ مُعَاوِيَةَ عَمَّ الْأَخْنَفِ بْنِ قَيْسٍ إِذْ جَاءَنَا كِتَابُ عُمَرَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةِ أَقْتُلُوا كُلَّ سَاحِرٍ وَقَرِّفُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي مَحْرَمٍ مِنَ الْمَجُوسِ وَأَنْهَوْهُمْ عَنِ الرَّمْزَةِ فَفَعَلْنَا فِي يَوْمٍ ثَلَاثَةَ سَوَاحِرٍ وَقَرِّفْنَا بَيْنَ كُلِّ رَجُلٍ مِنَ الْمَجُوسِ وَحَرَبِيهِ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَصَنَعَ طَعَامًا كَثِيرًا فَدَعَاهُمْ فَعَرَضَ السَّيْفَ عَلَى فَخْذِهِ فَأَكَلُوا وَلَمْ يُرْمِمْوْا وَأَلْقَوْا وَقَرَّ بَغْلٍ أَوْ بَغْلَيْنِ مِنَ الْوَرِقِ وَلَمْ يَكُنْ عُمَرُ أَخَذَ الْحِزْيَةَ مِنَ الْمَجُوسِ حَتَّى شَهِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مِنَ مَجُوسٍ هَجَرَ

٣٠٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَسْكِينٍ النَّيَّابِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي

⁶⁰⁴ Džez b. Muavija Temimi je bio Omerov namjesnik u pokrajini Menazir.

⁶⁰⁵ Na temelju ovih hadisa, Malik b. Enes smatra da glavarinu treba uzeti od svih nevjernika koji žive u islamskoj državi, kako od sljedbenika objavljenih knjiga tako i od idolopoklonika, vatropoklonika i ostalih. Ebu Hanife smatra da glavarinu treba uzimati od svih nevjernika, osim od arapskih idolopoklonika i vatropoklonika. Šafija, pak, smatra da se glavarina uzima samo od sljedbenika objavljenih knjiga i vatropoklonika.

⁶⁰⁶ Hedžer je pokrajina u Bahreju. Et-Tibbi tvrdi da je to grad u Jemenu na granici sa Bahrejom.

on od Davuda ibn Ebu Hinda, ovaj od Kušejra b. Amra, on od Bedželea b. Abdea, da je Ibn Abbas kazao: “Neki čovjek od poglavara iz Bahrejna – a oni su bili obožavaoci vatre iz Hedžra – došao je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Zadržao se malo kod njega, a potom izišao. Upitao sam ga: ‘Šta su vam presudili Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s?’ ‘Zlo.’ – odgovorio je. ‘Ne govori tako.’ – kazah mu, a on reče: ‘Islam ili borbu.’ Abdurrahman b. Auf je kazao da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., od njih prihvatio glavarinu. Ibn Abbas kaže: ‘Pa su ljudi prihvatili Abdurrahmanove riječi, a ostavili su ono što sam ja čuo od poglavara.’”

32. O grubom postupanju prilikom uzimanja glavarine

3046. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Junusa b. Jezida, on od Ibn Šihaba, a on od Urvea b. ez-Zubejra: “Hišam b. Hakim b. Hizam je zatekao nekog gradonačelnika Himsa kako Kopte muči na suncu da bi dali glavarinu, pa je rekao: ‘Šta je ovo? Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: ‘Uzvišeni Allah će kazniti

هِنْدٍ عَنِ قُتَيْبِ بْنِ عَمْرِو عَنِ
بَجَالَةَ بْنِ عَبْدِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ
قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَسْبَدِيِّينَ مِنْ
أَهْلِ الْبَحْرَيْنِ وَهُمْ مَجُوسُ أَهْلِ هَجَرَ
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَمَكَتْ عِنْدَهُ ثُمَّ خَرَجَ فَسَأَلْتُهُ مَا
قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ فِيكُمْ قَالَ سَرَّ
قُلْتُ مَهْ قَالَ: الْإِسْلَامُ أَوْ الْقَتْلُ.

قَالَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قَبِلَ
مِنْهُمْ الْحِزْبَةَ.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَخَذَ النَّاسُ بِقَوْلِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَتَرَكُوا مَا سَمِعْتُ أَنَا مِنَ
الْأَسْبَدِيِّ.

٣٢. بَابُ فِي التَّشْدِيدِ فِي حِبَابَةِ الْحِزْبَةِ

٣٠٤٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ
الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي
يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ
عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ
بْنِ حِزَامٍ وَجَدَ رَجُلًا وَهُوَ عَلَى حِمَصٍ
يُتَمَسُّ نَاسًا مِنَ الْقَبْطِ فِي آدَاءِ
الْحِزْبَةِ فَقَالَ: مَا هَذَا سَمِعْتُ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ

one koji na ovome svijetu budu mučili ljude.”⁶⁰⁷

33. O uzimanju desetine nemuslimanima ako trguju različitom robom

3047. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebul-Ahves, prenijevši od Ataa b. es-Saiba, on od Harba b. Ubejdullaha, on od njegovog djeda, majčinog oca, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Desetina (na trgovinu) se uzima od jevreja i hrišćana, a ne uzima od muslimana.”⁶⁰⁸

3048. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd el-Muharibi, kog je obavijestio Veki, a njega Sufjan, on od Ata b. Esaiba, a on od Harba b. Ubejdullaha prenijevši od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – smisao sličan prethodnom hadisu, s tim što je umjesto riječi *ušr* (desetina) rekao: *harač/ zemljarina*.”

3049. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Abdurrahman, prenijevši od Sufjana, on od Ataa, on od nekog čovjeka iz plemena Bekra b. Vaila, da je njegov daidža upitao: “Allahov

اللَّهِ يُعَذِّبُ الَّذِينَ يُعَذِّبُونَ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا.

٣٣. بَابُ فِي تَعْشِيرِ أَهْلِ الذِّمَّةِ إِذَا اخْتَلَفُوا بِالتَّجَارَاتِ

٣٠٤٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ حَدَّثَنَا عِظَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ حَرْبِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي أُمِّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا الْعُشُورُ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَلَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ عُشُورٌ.

٣٠٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ الْمُحَارِبِيِّ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عِظَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ حَرْبِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ الشَّيْبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ قَالَ خَرَجَ مَكَانَ الْعُشُورِ

٣٠٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عِظَاءِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَكْرِ بْنِ وَايِلٍ عَنْ خَالِهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

⁶⁰⁷ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁶⁰⁸ Desetina na trgovinu će se uzeti od jevreja i hrišćana samo ako budu imali takav sporazum sa muslimanima. U protivnom, od njih će se u muslimanskoj zemlji uzimati samo glavarina.

Poslaniče, hoću li (na trgovinu) uzeti desetinu od svoga naroda?” On reče: “Desetina (na trgovinu) se uzima samo od jevreja i hrišćana.”

3050. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ibrahim el-Bezzaz, kog je obavijestio Ebu Naim, prenijevši od Abdusselama, on od Ataa b. es-Saiba, ovaj od Harba b. Ubedullaha b. Umejra es-Sekafija, da je njegov djed, iz plemena Benu Tagleb, kazao: “Otišao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., i primio islam. Podučio me je osnovama islama i kako ću uzeti zekat od ljudi u mom plemenu koji prime islam. Potom sam mu se vratio i rekao: ‘Allahov Poslaniče, sve što si me podučio zapamtio sam, osim zekata, pa mogu li od njih uzeti desetinu?’ ‘Ne.’ – odgovori on. ‘Desetina se uzima samo od hrišćana i jevreja.’”

3051. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, kog je obavijestio Eš’as b. Šu’be, prenijevši od Ertata b. el-Munzira, on od Hakima b. Umejra Ebul-Ahvesa, da je El-Irbad b. Sarije es-Sulemi rekao: “Odsjeli smo sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s., u Hajberu. Sa njim bijahu i ashabi. Poglavica Hajbera bijaše veoma bunтовan i loš čovjek.⁶⁰⁹ Priđe Vjerovjesniku, s.a.v.s., i reče: ‘Muhammede, jeste li došli da koljete naše magarce, jedete

أَعَشَّرُ قَوْمِي قَالَ إِنَّمَا الْعُسُورُ عَلَى
الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى.

٣٠٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّرَائِزِيُّ
حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ
عَنْ عَظَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ حَرْبِ
بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَيْرِ الثَّقَفِيِّ عَنْ
جَدِّهِ رَجُلٍ مِنْ بَنِي تَغْلِبَ قَالَ: أَتَيْتُ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسَلْتُ
وَعَلَّمَنِي الْإِسْلَامَ وَعَلَّمَنِي كَيْفَ أَخَذُ
الصَّدَقَةَ مِنْ قَوْمِي مِمَّنْ أَسْلَمَ ثُمَّ
رَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُلُّ
مَا عَلَّمْتَنِي قَدْ حَفِظْتُهُ إِلَّا الصَّدَقَةَ
أَفَأَعَشَّرُهُمْ قَالَ لَا إِنَّمَا الْعُسُورُ عَلَى
النَّصَارَى وَالْيَهُودِ.

٣٠٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى حَدَّثَنَا
أَشْعَثُ بْنُ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا أَرْطَاءُ بْنُ
الْمُنْذِرِ قَالَ سَمِعْتُ حَكِيمَ بْنَ عُمَيْرِ
أَبَا الْأَخْوِصِ يُحَدِّثُ عَنْ الْعِرْزَابِضِ بْنِ
سَارِيَةَ السُّلَمِيِّ قَالَ: نَزَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَمَعَهُ
مَنْ مَعَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ وَكَانَ صَاحِبُ
خَيْبَرَ رَجُلًا مَارِدًا مُنْكَرًا فَأَقْبَلَ إِلَيَّ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا

⁶⁰⁹ Poglavica Hajbera je bio jevrej. Upravljao je jevrejima koji su ostali u Hajberu i koji su pristali da muslimanima plaćaju glavarinu.

naše plodove i da udarate naše žene?’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., se rasrdi i reče: ‘Sine Avfov, uzjaši konja i oglasi svijetu da je Džennet dopušten samo vjerniku, i pozovi ih da se okupe radi namaza!’ Pošto su se okupili, Vjerovjesnik, s.a.v.s., s njima klanja, a onda ustade i reče: ‘Zar neko od vas, naslonjen na svoj krevet, misli da Allah nije zabranio ništa drugo osim onoga što je u ovom Kur’anu? Tako mi Allaha, ja sam i savjetovao, i naredivao, i zabranio stvari koje su podjednako zabranjene kao i ono što je u Kur’anu, i više. Uzvišeni Allah vam ne dopušta da ulazite u kuće sljedbenika ranije objavljenih Knjiga, osim sa dopuštenjem, niti da udarate njihove žene, niti da jedete njihove plodove ukoliko ispunjavaju svoje obaveze prema vama.’”

3052. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Seid b. Mensur, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Mensura, on od Hilala, on od nekog čovjeka iz plemena Sekif, a on od nekog čovjeka iz plemena Džuhejne, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Možda ćete se (sutra) boriti protiv jednog naroda i možda ćete ga pobijediti. Dat će vam svoju imovinu da ne dirate njih i njihovu djecu.” Seid je kazao: “Oni će sa vama postići sporazum” – a onda su se saglasili – “ako se to desi, ne uzimajte od njih ništa iznad dogovorenog; to nije dopušteno.”

مُحَمَّدُ أَلْعَمُّ أَنْ تَذْبَحُوا حُمْرَنَا وَتَأْكُلُوا
تَسْرَتًا وَتَضْرِبُوا نِسَاءَنَا فَغَضِبَ يَعْنِي
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يَا
ابْنَ عَوْفٍ ارْكَبْ فَرَسَكَ ثُمَّ نَادِ إِلَّا إِنْ
الْحِنَّةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا لِمُؤْمِنٍ وَأَنْ اجْتَمِعُوا
لِلصَّلَاةِ قَالَ فَاجْتَمَعُوا ثُمَّ صَلَّى بِهِمْ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ
فَقَالَ: أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ مَتَّكِنًا عَلَى
أَرِيكَتِهِ قَدْ يَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يُحَرِّمْ
شَيْئًا إِلَّا مَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ أَلَا وَإِنِّي
وَاللَّهِ قَدْ رَعِظْتُ وَأَمَرْتُ وَنَهَيْتُ
عَنْ أَشْيَاءَ إِنَّهَا لَيُثَلُّ الْقُرْآنُ أَوْ أَكْثَرُ
وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَحِلَّ لَكُمْ أَنْ
تَدْخُلُوا بُيُوتَ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا بِإِذْنٍ
وَلَا ضَرْبِ نِسَائِهِمْ وَلَا أَكْلِ مِمَّا رِهْمَ
إِذَا أَعْطَوْكُمُ الَّذِي عَلَيْهِمْ.

٣٠٥٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَسَعِيدُ بْنُ
مَنْصُورٍ قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ
مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ
ثَقِيفٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ جُهَيْنَةَ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
لَعَلَّكُمْ تَقَاتِلُونَ قَوْمًا فَتَظْهَرُونَ
عَلَيْهِمْ فَيَتَّقُونَكُمْ بِأَمْوَالِهِمْ دُونَ
أَنْفُسِهِمْ وَأَبْنَائِهِمْ قَالَ سَعِيدُ فِي
حَدِيثِهِ فَيَصَالِحُونَكُمْ عَلَى صَلَاحٍ ثُمَّ
اتَّفَقَا قَالَا تُصِيبُوا مِنْهُمْ شَيْئًا فَوْقَ
ذَلِكَ فَإِنَّهُ لَا يَصْلُحُ لَكُمْ.

3053. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud e-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Ebu Sahra el-Medinija, on od Safvana b. Sulejma, ovaj od nekoliko sinova ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., oni od svojih očeva, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Ko učini nepravdu onome koji ima ugovor sa muslimanima i zakine ga u njegovom pravu, ili ga zaduži više nego što može podnijeti, ili od njega uzme nešto bez njegovog pristanka, ja ću mu biti tužitelj na Sudnjem danu.”

34. Da li je nemusliman koji u toku godine primi islam dužan dati glavarinu

3054. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. el-Džerrah, prenijevši od Džerira, on od Kabusa, on od svoga oca, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Musliman nije dužan dati glavarinu.”⁶¹⁰

3055. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan da je bio upitan za tumačenje ovoga, pa je rekao: “Ako (nemusliman) primi islam, nije obavezan dati glavarinu.”⁶¹¹

٣٠٥٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي أَبُو صَخْرٍ الْمَدِينِيُّ أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ سُلَيْمٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَوْلَادِهِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ آبَائِهِمْ ذَنْبِيَّةً عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا مَنْ ظَلَمَ مَعَاهِدًا أَوْ انْتَقَصَهُ أَوْ كَلَّفَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ أَوْ أَخَذَ مِنْهُ شَيْئًا بِغَيْرِ طَيْبٍ نَفْسٍ فَأَنَا حَاجِبُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

٣٤. بَابُ فِي الذَّمِّ يُسَلِّمُ فِي بَعْضِ السَّنَةِ هَلْ عَلَيْهِ جِزْيَةٌ

٣٠٥٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُرَّاجِ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ قَابُوسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ جِزْيَةٌ.

٣٠٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ: سُئِلَ سُفْيَانٌ عَنْ تَفْسِيرِ هَذَا فَقَالَ: إِذَا أَسْلَمَ فَلَا جِزْيَةَ عَلَيْهِ.

⁶¹⁰ Drugim riječima, ukoliko nemusliman u islamskoj zemlji u toku godine primi islam, nije dužan dati glavarinu za one mjesece dok je bio nemusliman, jer musliman nije dužan davati glavarinu.

⁶¹¹ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*.

35. Hoće li vođa primati poklone od mnogobožaca

3056. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe Er-Rebia b. Nafia, kog je obavijestio Muavija b. Sellam, prenijevši od Zejda, on od Ebu Sellama, da je Abdullah el-Hevzeni kazao: “Sreo sam Bilala, mujezina Allahovog Poslanika, a.s., u Halepu. Rekao sam: ‘Bilale, ispričaj mi kakva je bila opskrba Allahovog Poslanika, s.a.v.s?’ On reče: ‘Sve što je imao otkako ga je Allah kao poslanika poslao, pa do njegove smrti, ja sam o tome brinuo. Kada bi mu došao neki musliman loše obučen, naredio bi mi da pozajmim i da mu kupim ogrtač, i on bi ga obukao i nahranio. Jednom prilikom mi se ponudi neki idolopoklonik i reče: ‘Bilale, ja imam izobilje, pa nemoj više ni od koga drugog pozajmljivati do od mene.’, što sam i radio. Jednog dana sam uzeo abdest i pošao da proučim ezan za namaz, kada se pomoli taj idolopoklonik sa grupom trgovaca. Pošto me ugleda, reče: ‘Habešijo!’ Odazvah se, a on mi uputi teške riječi, rekavši: ‘Znaš li koliko ima do kraja mjeseca?’ ‘Još malo.’ – rekoh, a on kaza: ‘Do kraja mjeseca je ostalo još četiri dana. Zato što si mi dužan, uzet ću te kao roba i vratiti te da čuvaš ovce kao što si i prije radio.’ Te riječi me pogodih kao što pogađaju i ostale ljude, te sam,

٣٥. بَاب فِي الْإِمَامِ يُقْبَلُ هَدَايَا الْمُشْرِكِينَ

٣٠٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو تَوَيْتَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةَ يَعْنِي ابْنَ سَلَامٍ عَنْ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ الْهَوَزِيُّ قَالَ: لَقِيتُ بِلَالَ مُؤَدَّنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَلِبُ فَقُلْتُ يَا بِلَالُ حَدَّثَنِي كَيْفَ كَانَتْ نَفَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا كَانَ لَهُ شَيْءٌ كُنْتُ أَنَا الَّذِي أَلِي ذَلِكَ مِنْهُ مِنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ تُؤْفَى وَكَانَ إِذَا آتَاهُ الْإِنْسَانُ مُسْلِمًا قَرَأَهُ عَارِيًا يَأْمُرُنِي فَأَنْظِلِي فَأَسْتَقْرِضُ فَأَشْتَرِي لَهُ الْبُرْدَةَ فَأَكْسُوهُ وَأَطْعِمُهُ حَتَّى اعْتَرَضَنِي رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ: يَا بِلَالُ إِنَّ عِنْدِي سَعَةً فَلَا تَسْتَقْرِضُ مِنِّي أَحَدًا إِلَّا مِثِّي فَفَعَلْتُ فَلَمَّا أَنْ كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ تَوَضَّأْتُ ثُمَّ قُمْتُ لِأُؤَدِّنَ بِالصَّلَاةِ فَإِذَا الْمُشْرِكُ قَدْ أَقْبَلَ فِي عِصَابَةٍ مِنَ الثَّجَارِ فَلَمَّا أَنْ رَأَيْتِي قَالَ يَا حَبِيبِي قُلْ يَا لِبَاءِ فَتَجَهَّمَنِي وَقَالَ لِي قَوْلًا غَلِيظًا وَقَالَ لِي أَتَدْرِي كَمْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الشَّهْرِ قَالَ قُلْتُ قَرِيبٌ قَالَ إِنَّمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ أَرْبَعٌ فَأَخَذَكَ بِالَّذِي عَلَيْكَ فَأَرْكَلَهُ تَرعى الْعَنَمَ كَمَا كُنْتَ قَبْلَ ذَلِكَ فَأَخَذَ فِي نَفْسِي مَا يَأْخُذُ فِي

nakon što sam klanjao jaciju, kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio kući, zatražio dozvolu da uđem kod njega. Pošto mi je dozvolio, ušao sam i rekao: 'Allahov Poslaniče, ti si mi umjesto oca i majke, idolopoklonik kome dugujem mi reče tako i tako, a ti nemaš da bi mu mogao vratiti dug, a nemam ni ja. On me je osramotio, pa dozvoli mi da odem u neka plemena koja su primila islam (i da tamo budem) dok Uzvišeni Allah ne opskrbi Svoga Poslanika da vrati dug za mene.' Otišao sam kući, uzeo mač, posudu za vodu od ovčije kože, sandale i štit, i stavio ih pored glave da mogu, čim svane, krenuti. Kada sam htio krenuti, neki čovjek, idući, žurno je vikao: 'Bilale, odazovi se Allahovom Poslaniku!' Pođoh. Kada sam stigao, vidoh četiri tovarne životinje natovarene (pred njegovim vratima). Zatražih dozvolu da uđem i, pošto sam ušao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi reče: 'Raduj se, Allah ti je poslao da vratiš dug. Jesi li vidio one četiri natovarene životinje?' 'Jesam.' – odgovorih, a on reče: 'One i ono što je na njima pripadaju tebi. Na njima ima odjeće i hrane. Poslao mi ih je vladar Fedeka. Prihvati ih i vrati dug.', što sam i učinio. Potom sam otišao u džamiju. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sjedio u džamiji. Nazvah mu selam, a on upita: 'Šta si uradio?'

أَنْفُسِ النَّاسِ حَتَّى إِذَا صَلَّى الْعَتَمَةَ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَهْلِهِ فَاسْتَأْذَنَتْ عَلَيْهِ فَأَذِنَ لِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا أَبَا أَنْتَ وَأُمِّي إِنَّ الْمُشْرِكَ الَّذِي كُنْتُ أَتَدِينُ مِنْهُ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا وَلَيْسَ عِنْدَكَ مَا تَقْضِي عَنِّي وَلَا عِنْدِي وَهُوَ قَاضِي فَأَذِنَ لِي أَنْ أَبْقَى إِلَى بَعْضِ هَؤُلَاءِ الْأَخْيَاءِ الَّذِينَ قَدْ أَسْلَمُوا حَتَّى يَرْزُقَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَقْضِي عَنِّي فَخَرَجْتُ حَتَّى إِذَا أَتَيْتُ مَنْزِلِي فَجَعَلْتُ سِنِي وَجِرَابِي وَتَعْلِي وَمِجْمِي عِنْدَ رَأْسِي حَتَّى إِذَا انْتَسَقَ عَمُودُ الصُّبْحِ الْأَوَّلِ أَرَدْتُ أَنْ أَنْظِلِقَ فَإِذَا إِنْسَانٌ يَسْعَى يَدْعُو يَا بِلَالُ أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْظَلَمْتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ فَإِذَا أَرْبَعُ رَكَائِبَ مُنَاخَاتٍ عَلَيْهِنَّ أَحْمَالُهُنَّ فَاسْتَأْذَنْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَلَّمَ أَبِشْرَ فَقَدْ جَاءَكَ اللَّهُ بِمَضَائِكَ ثُمَّ قَالَ أَلَمْ تَرَ الرَكَائِبَ الْمُنَاخَاتِ الْأَرْبَعِ فَقُلْتُ بَلَى فَقَالَ: إِنَّ لَكَ رِقَابَهُنَّ وَمَا عَلَيْهِنَّ فَإِنَّ عَلَيْهِنَّ كِسْوَةَ وَطَعَامًا أَهْدَاهُنَّ إِلَيَّ عَظِيمٌ فَدَكَ فَاقْبِضْهُنَّ وَاقْبِضْ دِينَكَ فَجَعَلْتُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ ثُمَّ انْظَلَمْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ فِي الْمَسْجِدِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ: مَا

Rekoh: ‘Allahovom voljom sam vratio cijeli dug i ništa nisam dužan.’ ‘Je li ostalo nešto od imovine?’ – upita Vjerovjesnik, s.a.v.s. ‘Jeste.’ – odgovorih. On reče: ‘Gledaj da me rasteretiš toga. Ja ne mogu ući ni kod jedne žene dok me toga ne rasteretiš.’ Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao jaciju, zovnu me i reče: ‘Kakvo ti je stanje što se tiče imovine?’ Rekoh: ‘Još je kod mene; niko nam još nije dolazio.’ Te večeri je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spavao u džamiji. Sutradan me, pošto je klanjao jaciju, zovnu i upita: ‘Imaš li šta od imovine?’ Rekoh: ‘Allahov Poslaniče, Allah te je rasteretio toga.’ On izgovori tekbir i zahvali Allahu, dž.š., bojeći se da ga ne zatekne smrt, a da to bude kod njega. Išao sam za njim, a on je išao od žene do žene i nazivao im selam, sve dok nije došao do one kod koje je te noći trebao biti. – To je ono o čemu si me pitao.”

3057. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, kog je obavijestio Mervan b. Muhammed, prenijevši od Muavija, sa istim senedom isti smisao, prenijevši od Ebu Tevbe, s tim što je rekao: “Ja nemam čime vratiti dug.”, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušutio, te mi je takvo stanje teško palo.”

3058. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Ebu Davud,

فَعَلَّ مَا قَبْلَكَ قُلْتُ قَدْ قَضَى اللَّهُ
كُلَّ شَيْءٍ كَانَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلِمَ يَبْقَى شَيْءٌ قَالَ
أَفْضَلَ شَيْءٍ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ انظُرْ أَنْ
تُرِيحَنِي مِنْهُ فَإِنِّي لَسْتُ بِدَاخِلٍ عَلَى
أَحَدٍ مِنْ أَهْلِي حَتَّى تُرِيحَنِي مِنْهُ فَلَمَّا
صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الْعَتَمَةَ دَعَانِي فَقَالَ: مَا فَعَلَ الَّذِي
قَبْلَكَ قَالَ قُلْتُ هُوَ مَعِيَ لَمْ يَأْتِنَا
أَحَدٌ فَبَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فِي النَّجْدِ وَقَصَّ الْحَدِيثَ حَتَّى
إِذَا صَلَّى الْعَتَمَةَ يَعْنِي مِنَ الْعَدِ دَعَانِي
قَالَ مَا فَعَلَ الَّذِي قَبْلَكَ قَالَ قُلْتُ قَدْ
أَرَاكَ اللَّهُ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَبَّرَ
وَحَمِدَ اللَّهُ شَفَقًا مِنْ أَنْ يُدْرِكَهُ الْمَوْتُ
وَعِنْدَهُ ذَلِكَ ثُمَّ اتَّبَعْتُهُ حَتَّى إِذَا جَاءَ
أَزْوَاجَهُ فَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ امْرَأَةٍ حَتَّى آتَى
مَبِيئَتَهُ فَهَذَا الَّذِي سَأَلْتَنِي عَنْهُ.

٣٠٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا
مَرْوَانَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةَ
بِعَنَى إِسْنَادِ أَبِي تَوْبَةَ وَحَدِيثِهِ قَالَ
عِنْدَ قَوْلِهِ مَا يُفْضِي عَنِّي فَسَكَتَ
عَنِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَأَعْتَمَرْتُهَا.

٣٠٥٨. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ عَنْ

prenijevši od Imrana, on od Katadea, on od Jezida b. Abdullaha b. eš-Šehira, da je Ijad b. Himar kazao: “Poklonio sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., devu. On me upita: ‘Jesi li primio islam?’ ‘Nisam.’ – odgovorio sam, a on reče: ‘Zabranjeno mi je da primam poklone od idolopoklonika.”

36. O dodjeli neobrađive zemlje kao feuda

3059. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od Simaka, on od Alkamea b. Vaila, da je njegovom ocu Vjerovjesnik, s.a.v.s., dodijelio (komad) zemlje u Hadramevtu.

3060. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Džami b. Metar, prenijevši od Alkamea b. Vaila – sa istim senedom, slično prethodnom hadisu.

3061. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdullah b. Davud, prenijevši od Fitra, on od svog oca, ovaj od Amra b. Hurejsa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je u Medini svojim lukom obilježio parcelu na kojoj ću praviti kuću. Rekao je: ‘Ako ti je malo, povećat ću ti.’”

3062. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Rebia b. Ebu Abdurrahmana i drugih,

قَتَادَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الشَّخِيرِ عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ قَالَ:
أَهْدَيْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
نَاقَةً فَقَالَ: أَسَلَّمْتَ فَقُلْتُ لَا فَقَالَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي
نُهَيْتُ عَنْ زَيْدِ الْمُشْرِكِينَ.

٣٦. بَاب فِي إِفْطَاعِ الْأَرْضِينَ

٣٠٥٩. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ
أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سِمَاكِ عَنْ
عَلْقَمَةَ بْنِ وَاثِلٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْطَعَهُ أَرْضًا
بِحَضْرَمَوْتِ.

٣٠٦٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا
جَامِعُ بْنُ مَطَرٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَاثِلٍ
بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ.

٣٠٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ
اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ فِطْرِ حَدَّثَنِي أَبِي
عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ: حَطَّ لِي
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَارًا
بِالْمَدِينَةِ بِعُقُوبِيسَ وَقَالَ أَرِيدُكَ أَرِيدُكَ.

٣٠٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ
عَنْ مَالِكٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ
الرَّحْمَنِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., Bilalu b. el-Harisu el-Muzeniju dodijelio kabelske⁶¹² rudnike između Mekke i Medine, a od tih se ruda sve do danas uzimao samo zekat.⁶¹³

3063. ISPRIČALI SU NAM El-Abbas b. Muhammed b. Hatim i drugi, prenijevši od Husejna b. Muhammeda, on od Ebu Uvejsa, on od Kesira b. Abdullaha b. Amra b. Avfa el-Muzenija, ovaj od svoga oca, a on od njegovog djeda: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je dodijelio kabelske rudnike Bilalu b. Harisu el-Muzeniju: i one na uzvišenjima i one u dolinama."

Neko, mimo El-Abbasa, je kazao: "...one u brdima i one u ravnici, koja je pogodna za poljoprivredu, kao i visoko brdo. Ali mu nije dao pravo koje pripada muslimanu. Vjerovjesnik, a.s., mu je napisao: 'U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog. Ovo je ono što je darovao Muhammed, Allahov poslanik, Bilalu b. Harisu el-Muzeniju. Darovao mu je kabelske rudnike, kako one na uzvišenjima tako i one u dolini.'

Drugi su kazali: "...kako one na uzvišenjima tako i one u dolinama, koji su pogodni za poljoprivredu, ali mu nije darovao pravo muslimana."

Ebu Uvejs kaže: "Ispričao mi je Sevr b. Zejd, štićenik Benud-Dejla b. Bekra

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلَالُ بْنُ الْحَارِثِ الْمُرَزِيُّ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ وَهِيَ مِنْ نَاحِيَةِ الْفُرْعِ فَتِلْكَ الْمَعَادِنُ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا إِلَّا الزَّكَاةُ إِلَى الْيَوْمِ.

٣٠٦٣. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَاتِمٍ وَعَظِيمُهُ قَالَ الْعَبَّاسُ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُوَيْسٍ حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ عَوْفِ الْمُرَزِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلَالُ بْنُ الْحَارِثِ الْمُرَزِيُّ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسِيَّهَا وَعَوْرِيَّهَا.

وَقَالَ عَظِيمُهُ جَلْسَهَا وَعَوْرَهَا وَحَيْثُ يَضْلَعُ الرَّزْغُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ يُعْطِهِ حَقَّ مُسْلِمٍ وَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَذَا مَا أَعْطَى مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ بِلَالُ بْنُ الْحَارِثِ الْمُرَزِيُّ أَعْظَاهُ الْمَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسِيَّهَا وَعَوْرِيَّهَا.

وَقَالَ عَظِيمُهُ جَلْسَهَا وَعَوْرَهَا وَحَيْثُ يَضْلَعُ الرَّزْغُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ يُعْطِهِ حَقَّ مُسْلِمٍ.

⁶¹² Kabel je pokrajina pored mora. Između nje i Medine je pet dana srednjeg pješaćkog hoda.

⁶¹³ Bilježi ga Malik, u *Muvetta'u*.

b. Kinanea, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa – slično prethodnom hadisu.”

3064. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. en-Nadr, kog je obavijestio El-Hunejnija, rekavši: “Više puta sam čitao Vjerovjesnikovo, s.a.v.s., pismo o dodjeli (zemlje i rudnika).”

Ebu Davud kaže: “Mnogi su nam ispričali, prenijevši od Husejna b. Muhammeda, on od Ebu Uvejsa, ovaj od Kesira b. Abdullaha, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je Bilalu b. Harisu el-Muzeniju dodijelio kabelske rudnike, i one na uzvišenjima i one u dolinama.” Ibnun-Nadr je kazao: “One na uzvišenjima i one u plodnim dolinama.”, a onda su se usaglasili: “koji su pogodni za poljoprivredu, ali mu nije dao pravo muslimana.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je napisao: “Ovo je ono što je dodijelio Allahov Poslanik, s.a.v.s., Bilalu b. Harisu el-Muzeniju. Dao mu je kabelske rudnike, one na uzvišenjima i one u dolinama, koji su pogodni i za poljoprivredu, a nije mu dao pravo muslimana.”

Ebu Uvejs kaže: “Ispričao mi je Sevr b. Zejd, prenijevši od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom. Ibn Nadr je dodao: ‘Pisao je Ubej b. Ka’b.’”

3065. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe b. Seid es-Sekafi i Muhammed b. el-Mutevekkil el-Askalani, isti smisao, prenijevši od Muhammeda b. Jahjaa b. Kajs

قَالَ أَبُو أُوَيْسٍ وَحَدَّثَنِي ثُوْرُ بْنُ زَيْدٍ مَوْلَى بَنِي الدَّيْلِ بْنِ بَطْرِ بْنِ كِتَابَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ.

٣٠٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّظْرِ قَالَ سَمِعْتُ الْحَنِينِيَّ قَالَ قَرَأْتُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ يَغْنِي كِتَابَ قَطِيعَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَحَدَّثَنَا غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمُرَزِيَّ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسِيَّهَا وَعَوْرِيَّهَا قَالَ ابْنُ النَّظْرِ وَجَرَسَهَا وَذَاتِ الثُّصْبِ ثُمَّ اتَّفَقَا وَحَيْثُ يَضْلُحُ الرَّزْغُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ يُعْطِ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ حَقَّ مُسْلِمٍ وَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا مَا أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمُرَزِيَّ أَغْطَاهُ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسَهَا وَعَوْرَهَا وَحَيْثُ يَضْلُحُ الرَّزْغُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ يُعْطِهِ حَقَّ مُسْلِمٍ.

قَالَ أَبُو أُوَيْسٍ وَحَدَّثَنِي ثُوْرُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ زَادَ ابْنُ النَّظْرِ وَكَتَبَ أَبِي بْنُ كَعْبٍ.

٣٠٦٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ الثَّقَفِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الْعَمَقَلَانِيُّ الْمَعْنَى وَاحِدٌ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ يَحْيَى بْنِ قَيْسٍ

el-Mazinija, on od svog oca, ovaj od Sumamea b. Šurahila, on od Sumejja b. Kajsa, a on od Šumejra. Ibnul-Mutevekkil b. Abdulmedan je prenio da je Ebjed b. Hammal otišao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da mu kao feud dodijeli (nalazište) soli koje se nalazi u Me'ribu, pa mu je dodijelio. Pošto je htio krenuti, neko⁶¹⁴ od prisutnih, reče: 'Znaš li šta si mu dodijelio? Dodijelio si mu trajno tekuću vodu.' (Čuvši to) on mu to oduze. Potom zatraži da mu dodijeli dio zemlje koja je obrasla drvećem misvaka. On reče: 'Može, ali onaj dio u koji ne gaze kopita.'⁶¹⁵

Ibnul-Mutevekkil kaže: "Riječ *ahfaf* znači: *kopita kamile*."

3066. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah da mu je Muhammed b. el-Hasan el-Mahzumi, rekao do koje ne dopiru kamile, tj. čije vrhove drveća ne jedu kamile da je kultivira."

3067. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ahmed el-Kureši, kog je obavijestio Abdullah b. ez-Zubejr, prenijevši od Feredža b. Seida, on od svog amidže Sabita b. Seida, on od svoga oca, da je

الْمَارِيَّ حَدَّثَهُمْ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ
بْنِ شَرَّاحِيلَ عَنْ سُوَيْبِ بْنِ قَيْسٍ
عَنْ شُمَيْرِ قَالَ ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ ابْنُ عَبْدِ
الْمَدَانِ عَنْ أَبِيصَ بْنِ حَمَالٍ أَنَّهُ وَقَدَ
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَاسْتَقَطَعَهُ الْمِلْحَ.

قَالَ ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ الَّذِي بِمَارِبَ فَقَطَعَهُ لَهُ
قَلَمًا أَنْ وَرَى قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمَجْلِسِ أَتَدْرِي
مَا قَطَعْتَ لَهُ إِنَّمَا قَطَعْتَ لَهُ الْمَاءَ الْعِدَّ
قَالَ فَاثْتَرَعُ مِنْهُ قَالَ وَسَأَلَهُ عَمَّا يُحْتَى مِنْ
الْأَرَازِكِ قَالَ مَا لَمْ تَنْلُهُ خِفَافٌ وَقَالَ ابْنُ
الْمُتَوَكِّلِ أَخْفَافُ الْإِرْبِلِ.

٣٠٦٦. حَدَّثَنِي هَارُونَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ
قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَخْزُومِيُّ مَا
لَمْ تَنْلُهُ أَخْفَافُ الْإِرْبِلِ يَعْنِي أَنَّ الْإِرْبِلَ
تَأْكُلُ مِنْتَهَى رُؤُسِهَا وَيُحْتَى مَا فَوْقَهُ.

٣٠٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْقُرَشِيُّ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الرَّسَيْدِ حَدَّثَنَا
فَرَجُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنِي عَمِّي ثَابِتُ
بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِيصَ

⁶¹⁴ Po Et-Et-Tibbijevom mišljenju, to je bio Akre b. Habis et-Tejmi. Neki vele da je to bio Mirdas.

⁶¹⁵ Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije prakticirao da ljudima, radi obrađivanja, dodjeljuje zemlju blizu stambenih naselja ili pašnjake. On im je, uglavnom, dodjeljivao zemlju izvan naselja i to onu koja nije ni za šta korišćena.

njegov djed čuo Ebjed b. Hamman koji je tražio od Poslanika, s.a.v.s., da obrađuje dio zemlje koja je obrasla drvećem misvaka. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Ta zemlja se ne može obrađivati.” On reče: “Drveće misvaka je na zemlji koja je u mom posjedu.” Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: “Ta zemlja se ne može obrađivati.” Feredž kaže: “Na mojoj zemlji, zasijanoj žitom koje je opasano njima?”

3068. ISPRIČAO NAM JE Omer b. el-Hattab Ebu Hafs, kog je obavijestio El-Firjabi, prenijevši od Ebana, a on je Omera b. Abdullaha b. Ebu Hazima, kom je ispričao Osman b. Ebu Hazim, prenijevši od svoga oca, on od njegovog djeda Sahra: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pošao u pohod protiv plemena Sekif. Kada je za to čuo Sahr, pošao je s konjicom da pomogne Vjerovjesniku, s.a.v.s. Zatekavši Allahovog Vjerovjesnika, s.a.v.s., da se povukao ne osvojivši njihove utvrde, Sahr se toga dana zavjetova Allahu da se neće odmaknuti od njihovih utvrda dok ne pristanu na presudu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. I nije se od njih odmicao dok ne pristadoše na presudu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tada mu Sahr napisao: ‘Sekif je pristao na tvoju presudu, Allahov Poslaniče. Evo, idem prema njima sa svojom konjicom.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredi klanjanje namaza u džematu i uputi deset

بْنِ حَمَّالٍ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ جِئِ الْأَرَكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا جِئِي فِي الْأَرَكَ فَقَالَ: أَرَاكَ فِي حِطَّارِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا جِئِي فِي الْأَرَكَ قَالَ فَرَجٌ يَعْني بِحِطَّارِي الْأَرْضَ الَّتِي فِيهَا الزَّرْعُ الْمُحَاطَ عَلَيْهِا.

٣٠٦٨. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَبُو حَفْصٍ حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ حَدَّثَنَا أَبَانُ قَالَ عُمَرُ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَارِثٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي حَارِثٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ صَخْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا تَقِيْمًا فَلَمَّا أَنْ سَمِعَ ذَلِكَ صَخْرٌ رَكِبَ فِي حَيْلٍ يُمِدُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ انْصَرَفَ وَلَمْ يَفْتَحْ فَجَعَلَ صَخْرٌ يَوْمِيذٍ عَهْدَ اللَّهِ وَذِمَّتَهُ أَنْ لَا يُقَارِقَ هَذَا الْقَصْرَ حَتَّى يَنْزِلُوا عَلَى حُكْمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُقَارِقْهُمْ حَتَّى نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ صَخْرٌ أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ تَقِيْمًا قَدْ نَزَلَتْ عَلَى حُكْمِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا مُقْبِلٌ إِلَيْهِمْ وَهُمْ فِي حَيْلٍ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

dova za pripadnike plemena Ahmes: 'Allahu, blagoslovi Ahmes u njihovim pješacima i u njihovoj konjici.' Tada Vjerovjesniku, s.a.v.s., dođoše ljudi iz plemena Sekif. Sa njim je, u ime njih, govorio El-Mugire b. Šu'be, koji je rekao: 'Allahov Vjerovjesniče, Sahr je uzeo moju tetku (po ocu) koja je primila islam.' On ga pozva i reče: 'Sahre, kada jedan narod prihvati islam, zaštitio je svoje živote i svoju imovinu. Zato El-Mugireu vrati njegovu tetku.', i on ju je vratio. Tada Sahr zatraži od Allahovog Vjerovjesnika, s.a.v.s., vodu plemena Benu Sulejm, koje je napustilo svoje mjesto bježeći od islama, a ostavilo to mjesto i vodu. Sahr reče: 'Dozvoli meni i mome narodu da se nastanimo u mjesto u kome je bilo pleme Benu Sulejm, te mu Poslanik to dozvoli. Tada ljudi iz plemena Benu Sulejm primiše islam i otiđoše kod Sahra da im vrati njihovu vodu. Sahr to odbi, a oni otiđoše Allahovom Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekoše: 'Allahov Vjerovjesniče, mi smo primili islam i otišli kod Sahra. Tražili smo da nam vrati našu vodu. Međutim, on je to odbio učiniti. Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga pozva i reče: 'Sahre, kada jedan narod primi islam, time je (od nas) zaštitio svoje živote i imovinu, pa daj ljudima njihovu vodu.' 'Hoću, Allahov Vjerovjesniče.' – reče on. Tada sam vidio

وَسَلَّمَ بِالصَّلَاةِ جَامِعَةً قَدَعًا لِأَمْحَسَ
عَشْرَ دَعَوَاتِ اللَّهِ بَارِكْ لِأَمْحَسَ فِي
حَيْلِهَا وَرِجَالِهَا وَأَتَاهُ الْقَوْمُ فَتَكَلَّمُوا
الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ
إِنَّ صَخْرًا أَخَذَ عَنِّي وَدَخَلْتُ فِيهَا
دَخَلٌ فِيهِ الْمُسْلِمُونَ قَدَعَاهُ فَقَالَ: يَا
صَخْرُ إِنَّ الْقَوْمَ إِذَا أَسْلَمُوا أَحْرَزُوا
دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَادْفَعْ إِلَى الْمُغِيرَةَ
عَمَّتَهُ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ وَسَأَلَ نَبِيَّ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لِي بِنَبِيِّ سُلَيْمٍ
قَدْ هَرَبُوا عَنِ الْإِسْلَامِ وَتَرَكُوا ذَلِكَ
الْمَاءَ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَنْزَلَنِي أَنَا
وَقَوْمِي قَالَ نَعَمْ فَأَنْزَلَهُ وَأَسْلَمَ يَعْني
السُّلَيْمِيَّينَ فَاتُوا صَخْرًا فَسَأَلُوهُ أَنْ
يُدْفَعَ إِلَيْهِمُ الْمَاءَ فَأَبَى فَأَتُوا النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا نَبِيَّ
اللَّهِ أَسْلَمْنَا وَأَتَيْنَا صَخْرًا لِيُدْفَعَ إِلَيْنَا
مَاءَنَا فَأَبَى عَلَيْنَا فَأْتَاهُ فَقَالَ: يَا صَخْرُ
إِنَّ الْقَوْمَ إِذَا أَسْلَمُوا أَحْرَزُوا أَمْوَالَهُمْ
وَدِمَاءَهُمْ فَادْفَعْ إِلَى الْقَوْمِ مَاءَهُمْ قَالَ
نَعَمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَرَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَغَيَّرُ
عِنْدَ ذَلِكَ خُمْرَةً حَيَاءً مِنْ أَخْذِهِ
الْحَجَارِيَّةَ وَأَخْذِهِ الْمَاءَ.

da se lice Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zacrvenilo od stida zbog toga što mu je uzeo robinju i vodu.”

3069. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Sebrea b. Abdulaziza b. er-Rebiija el-Džuhenija, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je odsjeo pokraj džamije, ispod drveta, u mjestu plemena Džuhejne i ostao tri dana, a onda krenuo na Tebuk. Ljudi iz plemena Džuhejne ga stigose, a on ih upita: ‘Ko su stanovnici Zu-Merve?’ Rekoše: ‘Pleme Benu Rufaa iz Džuhejne.’ On reče: ‘Ja sam dodijelio zemlju kao feud plemenu Benu Rifaa. Oni su je između sebe podijelili, pa su neki svoj dio prodali, a neki su ga zadržali i obrađivali.’ Zatim sam pitao njegovog oca Abdulaziza o ovom hadisu, pa mi je ispričao samo jedan njegov dio.”

3070. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali, kog je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Ebu Bekra b. Ajjaša, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Esme, Ebu Bekrove kćerke: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je Ez-Zubejru dodijelio palmovik.”⁶¹⁶

٣٠٦٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ
الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي
سَبْرَةُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الرَّبِيعِ
الْجُهَيْنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ فِي مَوْضِعِ
الْمَسْجِدِ نَحْتِ دَوْمَةٍ فَأَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ
خَرَجَ إِلَى تَبُوكَ وَإِنَّ جُهَيْنَةَ لِحِقْوَهُ
بِالرَّحْبَةِ فَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَهْلُ ذِي الْمَرْوَةِ
فَقَالُوا بَنُو رِفَاعَةَ مِنْ جُهَيْنَةَ فَقَالَ:
قَدْ أَقْطَعْتُهَا لِيَنِي رِفَاعَةَ فَأَقْتَسَمُوهَا
فَمِنْهُمْ مَنْ بَاعَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَمَكَ
فَعَمِلَ ثُمَّ سَأَلْتُ أَبَاهُ عَبْدَ الْعَزِيزِ
عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِي بِبَعْضِهِ
وَلَمْ يُحَدِّثْنِي بِهِ كُلَّهُ.

٣٠٧٠. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
يَحْيَى بْنُ يَحْيَى ابْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ
بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَقْطَعَ الرُّبَيْعَ نَخْلًا.

⁶¹⁶ El-Hatabi veli: “Postoji mogućnost da mu ga je dodijelio iz petine ratnog plijena, kao dio koji njemu pripada.”

3071. ISPRIČALI SU NAM Hafs b. Omer i Musa b. Ismail, isti smisao, kog je obavijestio Abdullah b. Hassan el-Anberi, kog su obavijestile njegove dvije nane, Safija i Duhajba, kćerke Ulejbea, koje bijahu pomajke Kajle b. Mahremea, a ona je bila nana njihovog oca, koja je kazala: "Došli smo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa je moj saputnik Hurejs b. Hassan, izaslanik Bekra b. Vaila, prišao Allahovom Poslaniku i dao mu prisegu na islam u svoje i u ime svoga naroda, a onda rekao: 'Allahov Poslaniče, napiši između nas i Benu Temima u vezi Ed-Dehne'⁶¹⁷ da preko nje ne prelazi niko od njih, osim putnik ili onaj koji mora tuda proći.' On reče: 'Dječače, napiši mu u vezi Ed-Dehne.' Pošto vidjeh da mu je naredio da napiše u vezi nje, bijah uzrujan, jer mi je tu bila domovina i kuća. Rekao sam (veli dječak): 'Allahov Poslaniče, Hurejs nije tražio da mu daš osrednju zemlju, nego Ed-Dehnu, dobru zemlju i pašnjak za deve i ovce, a tamo iza nje žive žene i djeca Benu Temima.'⁶¹⁸ On reče: 'Šuti, dječače. Siromašna (Kajla) je kazala istinu. Musliman je muslimanu brat i obojici pripada pravo na vodu i drveće.

٣٠٧١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ
وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمَعْنَى وَاحِدٌ
قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَّانَ
الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنِي جَدَّتَايَ صَفِيَّةُ
وَدُحَيْبَةُ ابْنَتَا عَلِيَّةَ وَكَانَتَا رَيْبَتِي
قِيلَةَ بِنْتِ عَجْرَمَةَ وَكَانَتْ جَدَّةَ أَبِيهِمَا
أَنَّهَا أَخْبَرْتُهُمَا قَالَتْ قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ
تَقَدَّمَ صَاحِبِي تَعْنِي حُرَيْتُ بْنُ
حَسَّانَ وَافِدٌ بِطَيْرِ بْنِ وَائِلٍ قَبَايِعَهُ
عَلَى الْإِسْلَامِ عَلَيْهِ وَعَلَى قَوْمِهِ ثُمَّ قَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْتُبْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ بَنِي
تَمِيمٍ بِالْذَهْنَاءِ أَنْ لَا يُجَاوِزَهَا إِلَيْنَا
مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا مُسَافِرٌ أَوْ مُجَاوِرٌ فَقَالَ:
اَكْتُبْ لَهُ يَا غُلَامُ بِالْذَهْنَاءِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ
قَدْ أَمَرَ لَهُ بِهَا شَخِصٌ بِي وَهِيَ وَطَنِي
وَدَارِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ لَمْ
يَسْأَلْكَ السَّوِيَّةَ مِنَ الْأَرْضِ إِذْ سَأَلَكَ
إِنَّمَا هِيَ هَذِهِ الذَّهْنَاءُ عِنْدَكَ مُقْبِدٌ
الْحَبْلَ وَمَرَعَى الْعَتَمِ وَنِسَاءَ بَنِي تَمِيمٍ
وَأَبْنَاؤُهَا وَرَأَى ذَلِكَ فَقَالَ: أَمْسِكْ يَا
غُلَامُ صَدَقْتَ الْمِسْكِينَةَ الْمُسْلِمِينَ

⁶¹⁷ Pustinja u južnoj Arabiji u čijoj je blizini živjelo pleme Benu Temim.

⁶¹⁸ Tj. Allahov Poslaniče, Ed-Dehna je pašnjak i ona je kao takva potrebna svima koji žive u njenoj blizini, pa kako ćeš je dodijeliti samo Hurejsu kada znaš da je pašnjak na rangu vode, a voda se nikome ne dodjeljuje?

Oni će se međusobno pomagati protiv šejtana.”

3072. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Abdulhamid b. Abdulvahid, prenijevši od Ummu Dženuba bint Numejlea, on od svoje majke Suvejde bint Džabir, ona od svoje majke Akile bint Esmer b. Mudarris, da je njen otac Esmer b. Mudarris kazao: “Otišao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., i dao mu prisegu, te je rekao: ‘Ko prvi stigne do vode (ili pašnjaka) koju prije njega nije zauzeo nijedan musliman, to pripada njemu.’ Pa su ljudi požurili da sebi obilježavaju posjede.”⁶¹⁹

3073. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Hammad b. Halid, prenijevši od Abdullaha b. Omera, on od Nafia, a on od Ibn Omera: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je Ez-Zubejru dodijelio predio za konja. Pojahao je svog konja i, tamo gdje je konj stao, bacio je svoj bič i rekao: ‘Obilježite mu do mjesta gdje je pao bič.’”⁶²⁰

37. O obrađivanju neobrađive zemlje

3074. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio

أَخُو الْمُسْلِمِ يَسْعُهُمَا الْمَاءُ وَالشَّجَرُ
وَيَتَعَاوَنَانِ عَلَى الْقَتَانِ.

٣٠٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنِي
عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ
حَدَّثَنِي أَنَّ جُنُوبَ بِنْتُ نُمَيْلَةَ عَنْ
أُمِّهَا سُؤَيْدَةَ بِنْتِ جَابِرٍ عَنْ أُمِّهَا
عَقِيلَةَ بِنْتِ أَسْمَرَ بْنِ مُضَرِّيسٍ عَنْ
أَبِيهَا أَسْمَرَ بْنِ مُضَرِّيسٍ قَالَ: أَتَيْتُ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْتُهُ
فَقَالَ: مَنْ سَبَقَ إِلَى مَاءٍ لَمْ يَسْبِقْهُ
إِلَيْهِ مُسْلِمٌ فَهُوَ لَهُ قَالَ فَخَرَجَ النَّاسُ
يَتَعَاوَنُونَ يَتَحَاطُونَ.

٣٠٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ
بْنُ حَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ
عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَقْطَعَ الرَّبِيزَةَ حَضَرَ فَرَسَهُ فَلَجَرَى
فَرَسَهُ حَتَّى قَامَ ثُمَّ رَمَى بِسَوْطِهِ فَقَالَ:
أَعْطَوْهُ مِنْ حَيْثُ بَلَغَ السَّوْطُ.

٣٧. بَابُ فِي إِحْيَاءِ الْمَوَاتِ

٣٠٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ هِشَامِ

⁶¹⁹ El-Munziri smatra da je ovaj hadis garib.

⁶²⁰ El-Munziri kaže da je u senedu ovoga hadisa prenosilac Abdullah b. Omer b. Hafs b. Asim b. Omer b. el-Hattab, koga su hadiski učenjaci kritizirali.

Abdulvehhab, prenijevši od Ejjuba, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Seida b. Zejda,⁶²¹ da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko zamrlu zemlju vrati u život, ona pripada njemu. Međutim, (niko) nema pravo bespravno obrađivati tuđu zemlju.”⁶²²

3075. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, kog je obavijestio Abde, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jahjaa b. Urvea, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Ko zamrlu zemlju vrati u život, ona pripada njemu.” Spomenuo je slično prethodnom hadisu, rekavši: “Ispričano mi je da su se dvojica ljudi parničili kod Poslanika u vezi toga što je jedan od njih zasadio palmu u zemlji ovoga drugog. Poslanik je presudio da zemlja pripada onome čije je vlasništvo, a onome drugom je naredio da svoju palmu izvadi iz nje.

بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ
عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ وَلَيْسَ
لِعِرْقِ ظَالِمٍ حَقٌّ.

٣٠٧٥. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا
عَبْدَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْنَى ابْنِ إِسْحَاقَ
عَنْ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ وَذَكَرَ
مِثْلَهُ قَالَ فَلَقَدْ خَبَّرَنِي الَّذِي حَدَّثَنِي
هَذَا الْحَدِيثَ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
عَرَسَ أَحَدُهُمَا نَخْلًا فِي أَرْضِ الْآخَرِ
فَقَضَى لِصَاحِبِ الْأَرْضِ بِأَرْضِهِ وَأَمَرَ
صَاحِبَ النَّخْلِ أَنْ يُخْرِجَ نَخْلَهُ مِنْهَا
قَالَ فَلَقَدْ رَأَيْتُهَا وَإِنَّهَا كَأَضْرَبُ

⁶²¹ Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl el-Adevi Ebul-A'ver je ashab. Jedan je od deseterice kojima je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zagarrantirao Džennet. Umro je 50. godine po Hidžri.

⁶²² Ovo se odnosi na društveno i državno zemljište. Po mišljenju većine učenjaka, ko želi, može neobrađivanu zemlju iskrčiti, očistiti i preobraziti u plodno zemljište i bez dozvole vlasti. Ta zemlja, po njihovom mišljenju, pripada njemu. Ebu Hanife u potpunosti dijeli ovo mišljenje, s tim što on smatra da je za to potrebna saglasnost vlasti.

Što se, pak, tiče privatne svojine, ovaj hadis ukazuje na to da niko nema pravo, bez saglasnosti vlasnika, koristiti i obrađivati njegovu zemlju. Ko tako uradi, učinio je prijestup i nasilje. Isto tako, niko nema pravo koristiti zemlju koju je neko prije iskrčio i učinio je obradivom.

Vidio sam je, bijaše pružila žile poput sjekira; bila je čovjekove visine, a on ju je izvadio iz zemlje.”

3076. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid ed-Daremi, kog je obavijestio Vehb, prenijevši od svoga oca, a on od Ibn Ishaka, sa istim senedom, smisao sličan prethodnom hadisu, osim što je rekao: “...pa je jedan od ashaba, ja mislim da je to bio Ebu Seid el-Hudri, rekao: ‘Vidio sam vlasnika palme kada joj je iskopao žile.’”

3077. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde el-Amuli, kog je obavijestio Abdullah b. Osman, prenijevši od Abdullaha b. el-Mubareka, on od Nafia b. Omera, ovaj od Ibn Ebu Mulejkea, da je Urve kazao: “Svjedočim da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., presudio da je zemlja Allahova i da su robovi Allahovi. Ko vrati u život zamrlu zemlju, on na nju ima najveće pravo. Ovo su nam od Vjerovjesnika, s.a.v.s., prenijeli oni koji su od njega prenijeli i (vezano za) namaze.”

3078. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Muhammed b. Bišr, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od El-Hasana, on od Semurea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko oko zemlje sazida zid, ona pripada njemu.”

أَصُولُهَا بِالْفُؤُوسِ وَإِنَّهَا لَتَخُلُّ عُمَّ حَتَّى أُخْرِجَتْ مِنْهَا.

٣٠٧٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدَّارِمِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عِنْدَ قَوْلِهِ مَكَانَ الَّذِي حَدَّثَنِي هَذَا فَقَالَ: رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَكْثَرُ ظَنِّي أَنَّهُ أَبُو سَعِيدِ الْهُدْرِيُّ فَأَنَا رَأَيْتُ الرَّجُلَ يَضْرِبُ فِي أَصُولِ النَّخْلِ.

٣٠٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْأَمْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْأَرْضَ أَرْضُ اللَّهِ وَالْعِبَادَ عِبَادُ اللَّهِ وَمَنْ أَحْيَا مَوَاتًا فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ جَاءَنَا بِهِنَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِينَ جَاءُوا بِالصَّلَوَاتِ عَنْهُ.

٣٠٧٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ سَمُرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَاطَ حَائِطًا عَلَى أَرْضٍ فَهِيَ لَهُ.

3079. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Malika, on od Hišama, koji je kazao: “Bespravno korišćenje tuđe zemlje je i kada neko zasadi sadnicu u tuđoj zemlji i smatra je, na osnovu toga, svojom.” Malik kaže: “Bespravnim korisnikom tuđe zemlje smatra se svako ko je bespravno uzurpira, po njoj kopa ili sadi bez dopuštenja.”

3080. ISPRIČAO NAM JE Sehl b. Bekkar, kog je obavijestio Vuhejb b. Halid, prenijevši od Amra b. Jahjaa, on od El-Abbasa es-Saidija b. Sehla b. Sa'da, da je Ebu Humejd es-Saidi kazao: “Pošli smo sa Allahovim Poslanikom u Pohod na Tebuk. Stigavši u mjesto Vadil-Kura, jedna žena je bila u svojoj bašči. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče ashabima: ‘Procijenite plod!’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je procijenio na deset tovara. Toj ženi je rekao: ‘Broj koliko će biti.’ Kada smo stigli u Tebuk, vladar Ejle je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., poklonio bijelu mazgu, i ogrtač i napisao da pristaje na glavarinu. Kada smo, u povratku, bili u Vadil-Kurau, on upita ženu: ‘Koliko je bilo prihoda u tvojoj bašči?’ Ona reče: ‘Bilo je deset tovara.’, kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., procijenio. Tada Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ja žurim u

٣٠٧٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ السَّرْحِ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي مَالِكٌ قَالَ هِشَامُ الْعِرْقِيُّ الظَّالِمُ أَنَّ يَغْرِسَ الرَّجُلُ فِي أَرْضِ غَيْرِهِ فَيَسْتَحِقُّهَا بِذَلِكَ قَالَ مَالِكٌ وَالْعِرْقِيُّ الظَّالِمُ كُلُّ مَا أُخِذَ وَاحْتَفِرَ وَغُرِسَ بِغَيْرِ حَقٍّ.

٣٠٨٠. حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَبَّاسِ السَّاعِدِيِّ يَعْنِي ابْنَ سَهْلٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ: عَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبُوكَ فَلَمَّا أَتَى وَادِي الْقُرَى إِذَا امْرَأَةٌ فِي حَدِيقَةٍ لَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِأَصْحَابِيهِ اخْرُصُوا فَحَرَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَةَ أَوْسُقٍ فَقَالَ لِلْمَرْأَةِ: أَخْصِي مَا يَخْرُجُ مِنْهَا فَأَتَيْنَا تَبُوكَ فَأَهْدَى مَلِكٌ أَيْلَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكِسَاءَ بُرْدَةً وَكَتَبَ لَهُ يَعْنِي بِبَحْرِهِ قَالَ فَلَمَّا أَتَيْنَا وَادِي الْقُرَى قَالَ لِلْمَرْأَةِ: كَمْ كَانَ فِي حَدِيقَتِكَ قَالَتْ: عَشْرَةَ أَوْسُقٍ حَرَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي مُتَعَجِّلٌ

Medinu, pa ko hoće da ide sa mnom, neka požuri.”⁶²³

3081. ISPRIČAO NAM JE Abdulvahid b. Gijas, kog je obavijestio Abdulvahid b. Zijad, prenijevši od El-A'meša, on od Džamia b. Šeddada, on od Kulsuma, da je Zejneba jednog dana biskala glavu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a kod njega su bile žena Osmana b. Affana i neke muhadžirke. Požališe su mu se na tjeskobu svojih stanova, iz kojih su istje-ravane, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da ubuduće kuće muhadžira nasljeđuju njihove žene. Kada je umro Abdullah b. Mes'ud, njegovoj ženi je u nasljedstvo pripala njegova kuća u Medini.”

38. O ulasku u zemlju na koju se daje zemljarina

3082. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Muhammed b. Bekkar b. Bilal, kog je obavijestio Muhammed b. Isa b. Sumej, prenijevši od Zejda b. Vakida, on od Ebu Abdullaha, da je Muaz kazao: “Ko kupi zemlju na koju je određeno plaćanje zemljarine (od nevjernika), dužan je na nju plaćati zemljarinu, a nije od sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da (musli-man plaća) zemljarinu.”

إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَعَجَّلَ مَعِيَ فَلْيَتَعَجَّلْ.

٣٠٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنِ كَلْبِثِمْ عَنْ زَيْنَبَ أَنَّهَا كَانَتْ تَقْلِي رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ امْرَأَةٌ عُثْمَانَ بْنِ عُمَانَ وَنِسَاءٌ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ وَهُنَّ يَشْتَكِينَ مَنَازِلَهُنَّ أَنَّهَا تَضِيقُ عَلَيْهِنَّ وَيُخْرِجْنَ مِنْهَا فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُوَرَّتْ دُورَ الْمُهَاجِرِينَ النِّسَاءَ فَمَاتَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ فَوَرَّثَتْهُ امْرَأَتُهُ دَارًا بِالْمَدِينَةِ.

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الدُّخُولِ فِي أَرْضِ الْحَرَجِ

٣٠٨٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارِ بْنِ بِلَالٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ عَيْسَى يَعْنِي ابْنَ سُمَيْجٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَنِ مُعَاذِ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ عَقَدَ الْحِزْبِيَّةَ فِي عُنُقِهِ فَقَدْ بَرِئَ مِنَّا عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

⁶²³ Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

3083. ISPRIČAO NAM JE Hajve b. Šurejh el-Hadremi, kog je obavijestio Bekijje, prenijevši od Umarea b. Ebuš-Ša'sa, on od Sinana b. Kajsa, kom je ispričao Šebib b. Nuajm, prenijevši od Jezida b. Humejra, on od Ebud-Derdaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko uzme zemlju (od nevjernika) sa zemljarinom, on je poput onoga koji je poništio svoju hidžru.⁶²⁴ A ko od nevjernika preuzme poniženje (sa njegovog vrata stavi na svoj vrat),⁶²⁵ kao da je islamu okrenuo leđa."

On kaže: "Halid b. Ma'dan je od mene čuo ovaj hadis i upitao me: 'Je li ti Ešjeb ispričao ovaj hadis?' 'Jeste.' – odgovorih. On reče: 'Kada ga sretnoš zamoli ga da ga i meni napiše.' Ešjeb mu ga je napisao. Pošto sam sreo Halida b. Ma'dana, on od mene zatraži stranice i ja mu ih dadoh. Kada je pročitao hadis, napustio je sve ono što je od zemlje do tada posjedovao."

٣٠٨٣. حَدَّثَنَا حَيَوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ
الْحَضْرَمِيُّ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ
ابْنُ أَبِي الشَّعَثَاءِ حَدَّثَنِي سَيِّدَانُ بْنُ
قَيْسٍ حَدَّثَنِي شَيْبُ بْنُ نَعِيمٍ
حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنِي أَبُو
الذَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَخَذَ أَرْضًا يَجْرِيَتِهَا
فَقَدْ اسْتَقَالَ هِجْرَتَهُ وَمَنْ تَرَغَ صَغَارَ
كَلْبٍ مِنْ عُنُقِهِ فَجَعَلَهُ فِي عُنُقِهِ
فَقَدْ رَى الْإِسْلَامَ ظَهْرَهُ قَالَ فَسَمِعَ
مِنِّي خَالِدُ بْنُ مَعْدَانَ هَذَا الْحَدِيثِ
فَقَالَ لِي أَشْبَيْبُ حَدَّثَكَ قُلْتَ نَعَمْ
قَالَ فَإِذَا قَدِمْتَ فَسَلْهُ فَلْيَكْتُبْ إِلَيَّ
بِالْحَدِيثِ قَالَ فَكَتَبَهُ لَهُ فَلَمَّا قَدِمْتُ
سَأَلَنِي خَالِدُ بْنُ مَعْدَانَ الْقِرْطَاسَ
فَأَعْطَيْتُهُ فَلَمَّا قَرَأَهُ تَرَكَ مَا فِي يَدِهِ
مِنَ الْأَرْضِينَ حِينَ سَمِعَ ذَلِكَ.

⁶²⁴ Dakle, ko od nevjernika kupi ili iznajmi zemlju na koju je određeno plaćanje zemljarine i preuzme umjesto njega obavezu plaćanja zemljarine, on je poput onoga koji je poništio svoju hidžru, jer je zbog nevjernika morao napustiti zemlju, a i pored toga ponovo sa njim saraduje, te je pristao da za njega plaća zemljarinu.

⁶²⁵ Džizju i zemljarinu su u islamskoj državi dužni plaćati samo nevjernici. To za njih predstavlja poniženje. Pa ko iznajmi ili kupi od njih zemlju na koju je određeno plaćanje zemljarine i za nevjernika bude plaćao zemljarinu, od njega i preuzeo to poniženje, a ko preuzme takvo poniženje umjesto nevjernika, kao da je okrenuo leđa islamu.

Ebu Davud kaže: “Ovo je Jezid b. Humejr el-Jezeni. On nije bio Šu’beov učenik.”

39. O području koje vođa ili obični čovjek proglasi zabranjenom zonom

3084. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn Abbasa, a ovaj od Es-Sa’ba b. Džesamea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Neki prostor se može proglasiti zaštićenom zonom radi Allaha i Njegovog Poslanika.”⁶²⁶ Ibn Šihab kaže: “Saznao sam da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., mjesto En-Neki⁶²⁷ učinio zaštićenom zonom.”⁶²⁸

3085. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Mensur, kog je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed, prenijevši od Abdurrahmana b. el-Harisa, on od Ibn Šihaba,

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا يَزِيدُ بْنُ حُمَيْرِ الْبَزْزِيِّ لَيْسَ هُوَ صَاحِبَ شُعْبَةَ.

٣٩. بَابُ فِي الْأَرْضِ يَحْتَمِيهَا الْإِمَامُ أَوْ الرَّجُلُ

٣٠٨٤. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّغْبِيِّ بْنِ جَعْفَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَيَلْقَانِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمَى التَّقِيْعِ.

٣٠٨٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ ابْنِ

⁶²⁶ U predislamsko doba su prakticirali da neki uglednik ograniči jedno područje i da ga učini zabranjenim svima drugima osim sebi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ukinuo takvu praksu naglasivši da se područje može proglasiti zabranjenom zonom samo u svrhu borbe na Allahovom putu, kako bi na njemu mogli pasti konji i druge tovarne životinje koje učestvuju u borbi, te deve, krave i bravi od zekata.

⁶²⁷ En-Neki je mjesto nedaleko od Medine na kome se skupljala voda.

⁶²⁸ Ovaj hadis, prema Abadijevom mišljenju, može imati sljedeće značenje: 1) Da niko drugi, osim Vjerovjesnika, s.a.v.s., neki prostor nije mogao zaštititi, osim onaj koji umjesto Vjerovjesnika, s.a.v.s., stoji na čelu muslimana.

on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Abdullaha b. Abbasa, a on od Es-Sa'ba b. Džesamea: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je mjesto En-Neki učinio zaštićenom zonom i rekao: 'Samo se radi Uzvišenog Allaha neki prostor može proglasiti zaštićenom zonom.'"

40. O nađenom blagu i obavezama na njega

3086. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba i Ebu Selemea, oni od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Od rikaza/nađenog blaga daje se petina."⁶²⁹

3087. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Ejub (ispričao nam je Jahja b. Mein), kog je obavijestio Abbad b. el-Avvam, prenijevši od Hišama, da je El-Hasan kazao: "Rikaz je blago prijašnjih naroda."

3088. ISPRIČAO NAM JE Džafer b. Musafir, kog je obavijestio Ibn Ebu Fedik, prenijevši od Ez-Zem'ia, on od svoje tetke Kurejbe bint Abdullah b. Vehb, a

شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى التَّقِيْعِ وَقَالَ لَا حَتَّى إِلَّا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

٤٠. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّكَازِ وَمَا فِيهِ

٣٠٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ سَمِعَا أَبَا هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الرَّكَازِ الْخُمْسُ.

٣٠٨٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي رَبِيعٍ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ: الرَّكَازُ الْكَنْزُ الْعَادِيُّ.

٣٠٨٨. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ حَدَّثَنَا الزَّمْعِيُّ عَنْ عَمَّتَيْهِ قُرَيْبَةَ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أُمِّهَا كَرِيمَةَ بِنْتِ الْيَقْدَادِ

⁶²⁹ Većina islamskih učenjaka smatra da se samo od nađenog blaga koje su zakopali preci, od ukupne njegove količine, daje petina, dok se na sve ostale vrste blaga koje se, npr., iskopaju iz rudnika, daje uobičajeni procenat zekata kao i na ostalu robu.

Ebu Hanife, pak, smatra da se na svako blago koje se izvadi iz zemlje, bez obzira da li se radilo o zakopanom blagu ili, pak, blagu iz rudnika, daje petina.

ona od svoje majke Kerime bint el-Mikdad, da je Dubaa bint ez-Zubejr b. Abdulmuttalib b. Hašim rekla: “El-Mikdad je otišao u Bekiul-Habhabe radi neke svoje potrebe i vidio štakora kako iz svog legla izvuče dinar. Potom je nastavio izvlačiti dinar po dinar dok ne izvuče sedamnaest dinara, a onda na kraju izvuče crvenu krpu u kojoj je bio još jedan dinar: ukupno osamnaest dinara. To je odnio Vjerovjesniku, s.a.v.s., i obavijestio ga o tome rekavši: ‘Uzmi na to zekat.’, a onda ga Vjerovjesnik, s.a.v.s., upita: ‘Jesi li u leglo stavljao ruku?’ ‘Nisam.’ – odgovorio je on, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: ‘Neka ti Allah da bereket u njima.’”⁶³⁰

41. Iskopavanje starih grobova radi blaga

3089. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, kog je obavijestio Vehb b. Džerir, prenijevši od svoga oca, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Ismaila b. Umejjea, on od Bidžejra b. Ebu Budžejra, a ovaj od Abdullaha b. Amra koji je rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad smo sa njim išli na Taif, kad smo prošli

عَنْ صُبَاعَةَ بِنْتِ الرَّبِيعِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمٍ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهَا قَالَتْ ذَهَبَ الْمِقْدَادُ لِحَاجَتِهِ يَبْتِغِي الْحُبْحُوبَةَ فَإِذَا جَرَّدُ يُخْرِجُ مِنْ جُحْرِ دِينَارًا ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُخْرِجُ دِينَارًا دِينَارًا حَتَّى أَخْرَجَ سَبْعَةَ عَشَرَ دِينَارًا ثُمَّ أَخْرَجَ خِرْقَةً حُمْرَاءَ يَعْنِي فِيهَا دِينَارٌ فَكَانَتْ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ دِينَارًا فَذَهَبَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ وَقَالَ لَهُ خُذْ صَدَقَتَهَا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ هَوَيْتَ إِلَى الْجُحْرِ قَالَ لَا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا.

٤١. بَابُ تَنْبِثِ الْقُبُورِ الْعَادِيَةِ يَكُونُ فِيهَا الْمَالُ

٣٠٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْحَاقَ يُحَدِّثُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ بُجَيْرِ بْنِ أَبِي بُجَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

⁶³⁰ Da je on u mišje leglo stavljao ruku i iz njega nešto izvukao, tretiralo bi se kao nađeno blago na koje bi bio dužan dati petinu. Ovako se tretira kao izgubljeno blago koje je on našao, pa mu je rekao da na njega da određeni uobičajeni procenat zekata, a da dinare zadrži za sebe.

pored jednog groba, kada je rekao: ‘Ovo je grob Ebu Rigala, od koga je Harem odbio kaznu.’⁶³¹ Pošto je izišao iz Harema, na ovome mjestu ga je pogodio isti kamen kojim je kažnjem njegov narod, i u njemu je pokopan. Dokaz za to je da je skupa sa njim zakopan i štap od zlata.⁶³² Kada biste otkopali ovaj grob, našli biste ga pored njega.’ Ljudi otkopaše grob i izvadiše štap od zlata.”⁶³³

وَسَلَّمَ يَقُولُ: حِينَ خَرَجْنَا مَعَهُ إِلَى
الطَّائِفِ فَمَرَرْنَا بِقَبْرِ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا
قَبْرُ أَبِي رِغَالٍ وَكَانَ بِهَذَا الْحَرَمِ يَذْفَعُ
عَنْهُ فَلَمَّا خَرَجَ أَصَابَتْهُ الثَّقَمَةُ الَّتِي
أَصَابَتْ قَوْمَهُ بِهَذَا الْمَكَانِ قَدُوفٍ فِيهِ
وَأَيَّةُ ذَلِكَ أَنَّهُ دُفِنَ مَعَهُ عُضْنٌ مِنْ
ذَهَبٍ إِنْ أَنْتُمْ تَبَشَّرْتُمْ عَنْهُ أَصْبَحْتُمْ
مَعَهُ فَأَبْتَدَرَهُ النَّاسُ فَاسْتَخْرَجُوا
الْعُضْنَ.

⁶³¹ Ebu Rigal je, prema mišljenju nekih, pripadao narodu Semud, a prema mišljenju drugih, pripadao je Lutovom narodu. Mudžahid priča: “Kada je Allah poslao kaznu, meleki su upitali: ‘Ima li još iko da je ostao nekažnjen?’ Odgovoreno im je: ‘Ima jedan čovjek iz Lutovog naroda koji već četrdeset dana boravi u Haremu (u Mekki). Kamen je pojurio da ga pogodi, a meleki zaštitnici Harema su mu rekli: ‘Vrati se odakle si došao, čovjek se nalazi u Allahovom Haremu.’ Kamen se vratio iz Harema i četrdeset dana lebdio u zraku čekajući da Ebu Rigal iziđe. Nakon četrdeset dana, Ebu Rigal je izišao iz Harema nekim svojim poslom u ovo mjesto, gdje ga je kamen pogodio i usmrtio. Ukopan je u tom mjestu.”

⁶³² Poštapao se štapom od zlata.

⁶³³ Na osnovu ovoga hadisa, Abadi izvlači zaključak da je dozvoljeno otkopavanje grobova mušrika ako se zna ili se, pak, pretpostavlja da u njemu ima blaga. Nađeno blago u grobovima ima tretman zakopanog zlata. To znači da će se od njega, na ime zekata, dati petina, a ostatak iskoristiti.

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

POGLAVLJA O DŽENAZI

1. Bolesti kojima se iskupljuju grijesi

3090. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od nekog Šamlije, zvanog Ebu Menzur, on od svoga amidže, a on od njegovog amidže, on od Amira er-Rama, El-Hudrovog brata. Ebu Davud kaže da je En-Nufejli Hudr tako rekao. On kaže: "Jednom prilikom, kada su se u našim krajevima podigli bajraci, bijah tu. 'Šta je ovo?' – upitao sam, a oni odgovoriše: 'Ovo je zastava Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' Otišao sam mu i zatekao ga pod drvetom. Bijaše mu prostrt ogrtač i on sjedaše na njemu, a oko njega se okupili ashabi. Sjeo sam među njih. Allahov Poslanik je spomenuo bolesti i rekao: 'Vjernika koga spopadne kakva bolest, potom mu Allah da ozdravljenje, ona će mu biti iskup za grijeha koje je počinio i opomena za ubuduće. Munafik, pak, koji se razboli, potom ozdravi, sličan je kamili koju vežu, a potom je puste. Ona nije svjesna zbog čega su je vezali, ni zbog čega su je pustili.' Jedan od prisutnih reče: 'Allahov Poslaniče, šta su to bolesti, jer ja, tako mi Allaha,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْجَنَائِزِ

١. بَابُ الْأَمْرَاضِ الْمَكْتَرَةِ لِلذُّنُوبِ

٣٠٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
الثَّقِيفِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ
مِنْ أَهْلِ الشَّامِ يُقَالُ لَهُ أَبُو مَنْظُورٍ
عَنْ عَمِّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي عَنْ
عَامِرِ الرَّامِ أَخِي الْخَضِرِ قَالَ أَبُو دَاوُدَ:
قَالَ الثَّقِيفِيُّ هُوَ الْخَضِرُ وَلَكِنْ كُنَّا
قَالَ قَالَ: إِنِّي لَيَبْلَدُنَا إِذْ رُفِعَتْ لَنَا
رَايَاتٌ وَأَلْوِيَةٌ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالُوا هَذَا
لِوَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَأَتَيْنَهُ وَهُوَ تَحْتَ شَجَرَةٍ قَدْ بَسِطَ لَهُ
كِسَاءٌ وَهُوَ جَالِسٌ عَلَيْهِ وَقَدْ اجْتَمَعَ
إِلَيْهِ أَصْحَابُهُ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَذَكَرَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الْأَسْقَامَ فَقَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ
السَّقَمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ كَانَ كَقَمَارَةٍ
لِيَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَمَوْعِظَةٌ لَهُ فِيمَا
يَسْتَفِيلُ وَإِنَّ الْمَنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ
أَعْفِيَ كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ
أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ وَلَمْ يَدْرِ
لِمَ أَرْسَلُوهُ فَقَالَ: رَجُلٌ مِمَّنْ حَوَّلَهُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْأَسْقَامُ وَاللَّهِ مَا
مَرِضْتُ قَطُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

nikada nisam bio bolestan?’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Ustani, ti nisi naš.’ I dok smo sjedili sa njim, pomoli se neki čovjek. Na njemu bijaše ogrtač, a u ruci mu nešto što je umotao ogrtačem. Reče: ‘Allahov Poslaniče, kada sam te ugledao i pošao prema tebi, prošao sam pored grupe drveća i čuo glas ptića. Uzeo sam ih i stavio u svoj ogrtač. Došla je njihova majka i počela kružiti oko moje glave. Otkrio sam ih a ona je sletila među njih, i evo ih sviju u mome ogrtaču.’ On reče: ‘Ostavi ih.’ Međutim, njihova majka je ostala uz njih, a Poslanik, s.a.v.s., reče ashabima: ‘Divite se kako je majka samilosna prema svojim ptićima?’ ‘Da, Allahov Poslaniče.’ – odgovoriše prisutni, a on reče: ‘Tako mi Onoga Koji me je s Istinom poslao, Allah je milostiviji prema Svojim robovima od ptice prema njenim ptićima. Idi i vrati ih skupa s majkom tamo odakle si ih uzeo.’, i on ih je vratio.”

3091. ISPRIČALI SU NAM Abdullah b. Muhammed en-Nufejli i Ibrahim b. Mehdi el-Missisi, isti smisao, prenijevši od Ebul-Meliha, on od Muhammeda b. Halida. Ebu Davud kaže da je Ibrahim b. Mehdi es-Sulemi prenio od svoga oca, a on od njegovog djeda, ashaba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ako Allah jednom robu unaprijed podari mjesto koje on nije uspio zaslužiti svojim djelima,

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قُمْ عَنَّا فَلَسْتَ مِنَّا
فَبَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ إِذْ أَقْبَلَ رَجُلٌ عَلَيْهِ
كِسَاءٌ وَفِي يَدَيْهِ شَيْءٌ قَدْ التَفَّ عَلَيْهِ
فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُكَ
أَقْبَلْتُ إِلَيْكَ فَمَرَرْتُ بِعَيْضَةِ شَجَرٍ
فَسَمِعْتُ فِيهَا أَصْوَاتَ فِرَاحٍ طَائِرٍ
فَأَخَذْتُهُنَّ فَوَضَعْتُهُنَّ فِي كِسَائِي
فَجَاءَتْ أُمُّهُنَّ فَاسْتَدَارَتْ عَلَى رَأْسِي
فَكَشَفْتُ لَهَا عَنْهُنَّ فَوَقَعَتْ عَلَيْهِنَّ
مَعَهُنَّ فَلَقَمْتُهُنَّ بِكِسَائِي فَهُنَّ أَوْلَاءُ
مَعِي قَالَ ضَعْنَهُنَّ عَنكَ فَوَضَعْتُهُنَّ
وَأَبَتْ أُمُّهُنَّ إِلَّا لُزِمْتُهُنَّ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِأَصْحَابِهِ
أَتَعْجَبُونَ لِرُحْمِ أُمَّ الْأَفْرَاحِ فِرَاحِهَا
قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَسَوَّالِذِي بَعْتَنِي
بِالْحَقِّ لِلَّهِ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ أُمَّ الْأَفْرَاحِ
بِفِرَاحِهَا أَرْجِعْ بِهِنَّ حَتَّى تَضَعَهُنَّ مِنْ
حَيْثُ أَخَذْتَهُنَّ وَأُمُّهُنَّ مَعَهُنَّ فَارْجِعْ
بِهِنَّ.

٣٠٩١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
الثَّقَفِيُّ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ
الْمِصِّصِيُّ الْمَعْفِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو
الْمَلِيحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ. قَالَ أَبُو
دَاوُدَ: قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ السَّلْمِيُّ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ
مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

onda mu On da tjelesno iskušenje, ili iskušenje u imovini, ili iskušenje u djeci, kako bi (strpljivošću) zaslužio to mjesto.”⁶³⁴

Ebu Davud kaže: “Ibn Nufejl je dodao: ‘Onda mu u tome podari strpljenje’ – a onda su se saglasili – ‘dok ne zasluži to mjesto koje mu je Uzvišeni Allah unaprijed odredio.’”

2. Ako čovjek radi neko dobro djelo, pa ga u tome omete bolest ili putovanje

3092. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Isa i Musedded – slično značenje – njih je obavijestio Hušejm, prenijevši od El-Avvama b. Havšeba, on od Ibrahima b. Abdurrahmana es-Seksekija, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je više od jedanput i više od dva puta rekao: “Ako neki čovjek prakticira da (redovno) radi neko dobro djelo, pa ga u tome omete bolest ili putovanje, dobro djelo koje je radio dok je bio zdrav i kod kuće i dalje će mu se pisati.”⁶³⁵

3. O obilasku žena

3093. ISPRIČAO NAM JE Sehl b. Bekkar, prenijevši od Ebu Avanea, on od

قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَنَزِلَةٌ لَمْ يَبْلُغَهَا بِعَمَلِهِ ابْتِلَاءَ اللَّهِ فِي جَسَدِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ فِي وَلَدِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: زَادَ ابْنُ نُفَيْلٍ ثُمَّ صَبَّرَهُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ اتَّفَقَا حَتَّى يُبْلَغَهُ الْمَنَزِلَةَ الَّتِي سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى.

٢. بَابُ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ يَعْمَلُ عَمَلًا صَالِحًا فَشَغَلَهُ عَنْهُ مَرَضٌ أَوْ سَفَرٌ

٣٠٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى وَمُسَدَّدُ التَّمِيمِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنِ الْعَوَّامِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ التَّكْكِي عَنِ أَبِي بُرَيْدَةَ عَنِ أَبِي مُوسَى قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ يَقُولُ إِذَا كَانَ الْعَبْدُ يَعْمَلُ عَمَلًا صَالِحًا فَشَغَلَهُ عَنْهُ مَرَضٌ أَوْ سَفَرٌ كُتِبَ لَهُ كَصَالِحٍ مَا كَانَ يَعْمَلُ وَهُوَ صَحِيحٌ مُقِيمٌ.

٣. بَابُ عِيَادَةِ النِّسَاءِ

٣٠٩٣. حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ عَنِ أَبِي عَوَّانَةَ عَنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَمْرِو

⁶³⁴ Bilježi ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*.

⁶³⁵ Bilježi ga El-Buhari u *Sahihu*.

Abdumelika b. Umejra, da je Ummulala kazala: “Allahov Poslanik, a.s., me je obišao kada sam bila bolesna, te mi je rekao: ‘Raduj se, Ummulala – muslimana bolest oslobađa grijeha kao što vatra zlato i srebro oslobađa hrđe.’”

3094. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja. A obavijestio nas je i Muhammed b. Beššar, prenijevši od Osmana b. Omera. Ebu Davud kaže: “Ovo je tekst Ibn Beššara, koji je prenio od Ebu Amira el-Hazzaza, on od Ibn Ebu Mulejkea, da je Aiša kazala: ‘Allahov Poslaniče, ja znam koji je najžešći ajet u Knjizi Uzvišenog Allaha.’ ‘Koji je to ajet, Aiša?’ – upita on, a Aiša reče: ‘To su riječi Uzvišenog Allaha: *Onaj koji radi zlo – bit će kažnjen za to.* (En-Nisa, 123)’ Poslanik potom upita: ‘Aiša, zar ti nije poznato da muslimana (vjernika) neće zadesiti nikakva nedaća, čak ni ubod trna, a da mu, adekvatno tome, neće biti izbrisana najgora djela? Onaj koji bude detaljno ispitivan, bit će kažnjen.’ ‘Zar Uzvišeni Allah nije rekao: *Onaj kome knjiga njegova bude data u desnu ruku, labko će račun položiti.* (El-Inšikak, 7-8)?’ – upita Aiša. ‘To je, Aiša, predočavanje djela. A onaj koji bude detaljno ispitivan, bit će kažnjen.’ – reče on.”⁶³⁶

Ebu Davud je rekao: “Ovo je Ibn Beššarov tekst. On kaže: ‘Obavijestio nas je Ibn Ebu Mulejke.’”

عَنْ أُمِّ الْعَلَاءِ قَالَتْ عَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضَةٌ فَقَالَ: أَبْشِرِي يَا أُمُّ الْعَلَاءِ فَإِنَّ مَرَضَ الْمُسْلِمِ يُذْهِبُ اللَّهُ بِهِ خَطَايَاهُ كَمَا تُذْهِبُ النَّارُ حَبَّتِ الدَّهَبِ وَالْفِضَّةِ.

٣٠٩٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى ح. وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَمَرَ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهَذَا لَفْظُ ابْنِ بَشَّارٍ عَنْ أَبِي عَامِرٍ الْخُرَّازِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَشَدَّ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَالَ آيَةُ آيَةٍ يَا عَائِشَةُ قَالَتْ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ ﴾ قَالَ أَمَا عَلِمْتِ يَا عَائِشَةُ أَنَّ الْمُؤْمِنَ تُصِيبُهُ التَّكْبَةُ أَوْ الشَّوْكَةُ فَيَكَاظُ بِأَسْوَأِ عَمَلِهِ وَمَنْ حُوسِبَ عُدَّتْ قَالَتْ أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ ﴿ فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا بَسِيرًا ﴾ قَالَ ذَاكُمْ الْعَرَضُ يَا عَائِشَةُ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُدَّتْ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَهَذَا لَفْظُ ابْنِ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ.

⁶³⁶ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

4. O obilasku bolesnika

3095. ISPRIČAO NAM JE Abdulaziz b. Jahja, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Usamea b. Zejda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izišao da obiđe Abdullaha b. Ubejja⁶³⁷ koji je bio na samrtnoj postelji. Čim je ušao, znao je da mu je smrt na pomolu, te mu je rekao: 'Zabranjivao sam ti da voliš jevreje.' On reče: 'Mrzio ih je Es'ad b. Zurare, pa šta je postigao?'⁶³⁸ Pošto je umro, Poslaniku je došao njegov sin i rekao: 'Allahov Vjerovjesniče, Abdullah b. Ubejj je umro. Daj mi tvoju košulju da ga u nju umotam.' Allahov Poslanik, a.s., je skinuo svoju košulju i dao mu je."⁶³⁹

٤. بَاب فِي الْعِيَادَةِ

٣٠٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ عُرْوَةَ عَنِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ عَرَفَ فِيهِ الْمَوْتَ قَالَ قَدْ كُنْتُ أَنهَاكَ عَنْ حُبِّ يَهُودَ قَالَ فَقَدْ أَبْغَضَهُمْ سَعْدُ بْنُ زُرَّارَةَ فَمَهَ فَلَمَّا مَاتَ أَتَاهُ ابْنُهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي قَدْ مَاتَ فَأَعْطِنِي قَمِيصَكَ أَكْفِنُهُ فِيهِ فَتَرَاعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَهُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ.

⁶³⁷ Abdullah b. Ubejj b. Selul je bio vođa munafika u Medini koji je do kraja života radio protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i islama.

⁶³⁸ Opet je morao umrijeti.

⁶³⁹ Ovdje se nameće pitanje: Ako je Abdullah b. Ubej b. Selul bio munafik i takav ostao do smrti, zašto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao svoju košulju da ga u nju umotaju? Učenjaci za to navode četiri moguća razloga: 1) Da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao svoju košulju zbog njegovog sina, vjernika, a koji ju je od njega tražio. 2) Da od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nije nikada nešto zatraženo, a da ga, ako je imao, nije dao. 3) Abdullah b. Ubejj je dao košulju Abbasu, amidži Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je na Bedru zarobljen, a na sebi nije ništa imao, pa mu je ovom prilikom to vratio. 4) Da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ovo uradio prije nego je objavljen 84. ajet sure Et-Tevbe: *I ni jednom od njih, kada umre, nemoj molitvu obavljati, niti sahrani njihovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i Njegovog Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici umiru.*

5. O obilasku nemuslimana

3096. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Sabita, a on od Enesa: “Neki jevrejski dječak se razbolio⁶⁴⁰ i Vjerovjesnik, s.a.v.s., je otišao da ga obiđe. Sjeo je pored njegove glave i rekao mu: ‘Prihvati islam.’ Dječak je pogledao oca, koji je bio s druge strane, a otac mu reče: ‘Poslušaj Ebul-Kasima.’, te je primio islam. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ustao, govoreći: ‘Hvala Allahu, Koji ga je mojim sebebom spasio Vatre.’”⁶⁴¹

6. O obilasku bolesnika pješice

3097. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Sufjana, on od Muhammeda b. el-Munkedira, da je Džabir⁶⁴² kazao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je

٥. بَاب فِي عِبَادَةِ الدَّمِيِّ

٣٠٩٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ نَابِثٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ عُلَمَاءَ مِنَ الْيَهُودِ كَانَ مَرِيضًا فَاتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ أَسْلِمْتَ فَتَنظَّرَ إِلَى أَبِيهِ وَهُوَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ أَبُوهُ أَطِيعَ أَبَا الْقَاسِمِ فَأَسْلَمَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ مِنِّي مِنَ النَّارِ

٦. بَاب الْمَشِيِّ فِي الْعِبَادَةِ

٣٠٩٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

⁶⁴⁰ U ovom predanju, koje je zabilježio El-Buhari u *Sahihu*, stoji da je on bio sluga Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

⁶⁴¹ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁶⁴² Ebu Abdullah Džabir b. Abdullah el-Ensari es-Sulemi je jedan od ashaba koji su od Vjerovjesnika, s.a.v.s., prenijeli mnogo hadisa. On je sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s., učestvovao u osamnaest bitaka. S ciljem da provjeri hadise koji su do njega doprli putovao je u Šam i Egipat. Pred kraj života je oslijepio. Umro je u Medini 74. godine po Hidžri. On je posljednji ashab koji je živio u Medini. Da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., iskazao posebnu počast Džabiru b. Abdullahu, kada je bio bolestan, došao je pješke da bi ga obišao. Nije htio uzjahati ni mazgu, a ni konja, iako ih je posjedovao.

pješke došao da me obiđe, nije uzjahao ni mazgu ni konja.”⁶⁴³

7. O vrijednosti obilaska bolesnika pod abdestom

3098. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf et-Tai, kog je obavijestio Er-Rebi b. Revh b. Hulejd, prenijevši od Muhammeda b. Halida, on od El-Fadla b. Delhema el-Vasitija, on od Sabita el-Bunanija, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko lijepo i temeljito uzme abdest i obiđe svoga brata muslimana s ciljem da za to bude nagrađen, bit će udaljen od Džehe-nnema sedamdeset harifa hoda. Upitao sam: ‘Ebu Hamza, šta je to harif?’ On reče: ‘Harif je godina.’”

Ebu Davud kaže: “Samo ljudi iz Basre su od njega prenijeli *obilaznje bolesnika sa abdestom*.”

3099. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od El-Hakema, on od Abdullaha b. Nafia, da je Alija kazao: “Koji god musliman navečer obiđe bolesnika, sa njim će izići sedamdeset hiljada meleka, koji će za njega moliti oprost sve dok ne osvane i imat će za to nagradu – bašču u Džen-netu. A ako kod njega ode ujutru, sa

وَسَلَّمَ يَعُوذُنِي لَيْسَ بِرَاكِبٍ بَغْلِي وَلَا
بِرَذْوَنٍ.

٧. بَاب فِي فَضْلِ الْعِيَادَةِ عَلَى وُضُوئِهِ

٣٠٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُوفٍ الطَّائِيُّ
حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ رَوْحِ بْنِ خُلَيْدٍ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ
بْنُ دَلْهَمِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَوَضَّأَ
فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ
مُحْتَسِبًا بُوعِدَ مِنْ جَهَنَّمَ مِيزَةً
سَبْعِينَ خَرِيفًا قُلْتُ يَا أَبَا حَمْرَةَ وَمَا
الْحَرِيفُ قَالَ الْعَامُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَالَّذِي تَفَرَّدَ بِهِ الْبَصْرِيُّونَ مِنْهُ
الْعِيَادَةُ وَهُوَ مُتَوَضِّئٌ.

٣٠٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ نَافِعٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا مِنْ رَجُلٍ
يَعُوذُ مَرِيضًا مُسْلِمًا إِلَّا خَرَجَ مَعَهُ
سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَفْرِوْنَ لَهُ
حَتَّى يُضَيِّحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ
وَمَنْ آتَاهُ مُضِيحًا خَرَجَ مَعَهُ سَبْعُونَ

⁶⁴³ Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

njim će izići sedamdeset hiljada meleka, koji će za njega moliti oprost sve dok ne omrkne i imat će za nagradu – bašču u Džennetu.”⁶⁴⁴

3100. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ebu Mua- vija, prenijevši od El-A'meša, on od El-Hakema, ovaj od Abdurrahmana b. Ebu Lejla, on od Alije, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – po smislu, slično prethodnom hadisu, s tim što (El-A'meš) nije spome- nuo bašču.

Ebu Davud kaže: “Prenio ga je Men- sur od El-Hakema onako kako ga je i Šu'be prenio.”

3101. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, pre- nijevši od Mensura, on od El-Hakema, da je Ebu Džafer Abdullah b. Nafia kazao: “Nafia je bio sluga El-Hasana b. Alija, koji je rekao: ‘Ebu Musa je došao da obiđe El-Hasana b. Alija.’”

Ebu Davud je kazao: “I naveo je smi- sao Šu'beovog hadisa. Sened ovoga hadi- sa preko Alije od Vjerovjesnika, s.a.v.s., nije pouzdan.”

أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَقَّ يُمِينِي
وَكَانَ لَهُ حَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ.

٣١٠٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنَا
الْأَعْمَشُ عَنِ الْحَكَمِ عَنِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ عَلِيٍّ عَنِ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ
لَمْ يَذْكَرِ الْحَرِيفَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ مَنْصُورٌ عَنِ الْحَكَمِ كَمَا
رَوَاهُ شُعْبَةُ

٣١٠١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ مَنْصُورٍ عَنِ
الْحَكَمِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
تَافِعٍ قَالَ وَكَانَ تَافِعٌ غُلَامٌ الْحَسَنِ بْنِ
عَلِيٍّ قَالَ جَاءَهُ أَبُو مُوسَى إِلَى الْحَسَنِ
بِ بْنِ عَلِيٍّ يَعُودُهُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَسَأَقُ مَعْنَى حَدِيثِ شُعْبَةَ
قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أُسْنِدُ هَذَا عَنْ عَلِيٍّ عَنِ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَيْرِ وَجْهِ
صَحِيحٍ

⁶⁴⁴ Prema El-Munzirijevom mišljenju, ovaj hadis je mevkuif. Međutim, Et-Tirmizi ga je, u *Džami'u*, zabilježio sa potpunim senedom vezujući ga za Vjerovjesnika, s.a.v.s.

8. O stalnom obilasku bolesnika

3102. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Abdullah b. Numejr, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše: “Pošto je Sa’d b. Muaz ranjen na Hendeku, pogodio ga je neki čovjek u ruku, u venu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je postavio šator u džamiji da bi mu bilo bliže, kako bi ga obilazio.”⁶⁴⁵

9. O obilasku bolesnika koji ima upalu oka

3103. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Hadžadž b. Muhammed, prenijevši od Junusa b. Ebu Ishaka, on od svoga oca, da je Zejd b. Erkam kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., me je obišao jer su me boljele oči.”⁶⁴⁶

10. O izlasku iz mjesta u kom vlada kolera (kuga)

3104. ISPRIČAO NAM JE El-Ka’nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Abdulhamida b. Abdurrahmana b. Zejda b. el-Hattaba, on od Abdullaha b.

٨. بَاب فِي الْعِيَادَةِ مِرَارًا

٣١٠٢. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا أُصِيبَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ يَوْمَ الْفُتَيْقِ رَمَاهُ رَجُلٌ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ.

٩. بَاب فِي الْعِيَادَةِ مِنَ الرَّمَدِ

٣١٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّمَلِيُّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: عَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ وَجَعِ كَانِ بَعَيْنِي.

١٠. بَاب الْخُرُوجِ مِنَ الطَّاعُونِ

٣١٠٤. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْحَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ

⁶⁴⁵ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁶⁴⁶ Bilježe ga Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* i El-Hakim u *Mustedreku*. El-Hakim za ovaj hadis kaže da je pouzdan prema kriterijima El-Buharija i Muslima.

Abdullaha b. el-Harisa b. Nevfela, on od Abdullaha b. Abbasa, a on od Abdurrahmana b. Avfa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ako čujete da u jednom mjestu vlada kolera, ne idite tamo. A ako ste se u njemu zatekli, ne izlazite iz tog mjesta, bježeći od toga.”⁶⁴⁷

11. O upućivanju dove bolesniku za ozdravljenje prilikom obilaska

3105. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Mekijj b. Ibrahim, prenijevši od El-Džuajda, on od Aiše bint Sa’d, da je njen otac kazao: “Razbolio sam se u Mekki. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao da me obiđe. Stavio je svoju ruku na moje čelo, potrao mi prsa i trbuh, a onda rekao: ‘Allahu, podari Sa’du ozdravljenje i omogući mu da upotpuni svoju hidžru.’”⁶⁴⁸

3106. ISPRIČAO NAM JE Ibn Kesir, prenijevši od Sufjana, on od Mensura, a

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ
عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ سَمِعْتُ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِذَا
سَمِعْتُمْ بِهِ يَأْرِضُ فَلَا تُقْدِمُوا عَلَيْهِ
وَإِذَا وَقَعَ يَأْرِضُ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا
فِرَارًا مِنْهُ يَعْنِي الطَّاعُونَ.

۱۱. بَابُ الدُّعَاءِ لِلْمَرِيضِ
بِالشِّفَاءِ عِنْدَ الْعِيَادَةِ

۳۱۰۵. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا
الْجَعْفَرِيُّ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ أَنَّ
أَبَاهَا قَالَ: اشْتَكَيْتُ بِمَكَّةَ فَجَاءَنِي
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي
وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِي ثُمَّ مَسَحَ
صَدْرِي وَبَطْنِي ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اشْفِ
سَعْدًا وَأْتِمِّمْ لَهُ هِجْرَتَهُ.

۳۱۰۶. حَدَّثَنَا ابْنُ كَيْسِرٍ قَالَ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَإِلَى

⁶⁴⁷ Bilježi El-Buhari u *Sahihu*, da je Aiša kazala: “Pitala sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o koleri, pa jr rekao: “To je vid kazne koju je Allah spuštao na one koji su živjeli prije vas. Nju je Allah učinio kao milost vjernicima, jer čak i rob koji se zadesi u mjestu u kome vlada kolera i ostane, ne izlazeći iz tog mjesta, strpljivo podnoseći i vjerujući da ga može zadesiti samo ono što mu je Allah propisao, imat će nagradu šehida.”

⁶⁴⁸ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je molio da Allah Sa’adu podari ozdravljenje kako ne bi umro u Mekki, mjestu iz koga je učinio Hidžru. Allah je uslišio dovu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i Sa’d je ozdravio i vratio se u Medinu. U njoj je kasnije umro. Ovaj hadis je zabilježio El-Buhari u *Sahihu*.

on od Ebu Vaila, da je Ebu Musa el-Eš'ari kazao: "Nahranite gladnog, obidite bolesnog i oslobodite roba."

Sufjan kaže: "El-Ani je rob."

12. O dovi bolesniku prilikom obilaska

3107. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebia b. Jahja, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Jezida Ebu Halida, on od El-Minhala b. Amra, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Ko obide bolesnika kome nije došao smrtni čas, pa kod njega sedam puta kaže: *Es'elullabel-Azime Rabbel-Aršil-azimi en ješfijeke/Molim Velikog Allaha, Gospodara velikog Arša da ti podari ozdravljenje* – Allah će mu podariti ozdravljenje."

3108. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Halid er-Remeli, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Hujejja b. Abdullaha, on od Ebu Abdurrahmana el-Hubulija, a on od Ibn Amra, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Kada neko dođe bolesniku u posjetu, neka kaže: *'Podari Tvome robu ozdravljenje, on će se boriti protiv Tvoga neprijatelja i radi Tvoga zadovoljstva će prisustvovati dženazama umrlih.*'"⁶⁴⁹

Rekao je Ebu Davud: "Ibn Serh je rekao da će prisustvovati namazu."

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِي.

قَالَ سُفْيَانُ وَالْعَاقِبِيُّ وَالْأَسْبَغِيُّ

١٢. بَابُ الدُّعَاءِ لِلْمَرِيضِ عِنْدَ الْعِيَادَةِ

٣١٠٧. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَبُو خَالِدٍ عَنْ الْوَهَّالِيِّ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ فَقَالَ: عِنْدَهُ سَبْعَ مَرَارٍ أَسْأَلَ اللَّهُ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ إِلَّا عَاقَاهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ الْمَرِيضِ.

٣١٠٨. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ الرَّمْلِيِّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ حُيَيْبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبَلِيِّ عَنْ ابْنِ عَمْرِو بْنِ قَالٍ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا جَاءَ الرَّجُلُ يَعُودُ مَرِيضًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ اشْفِ عَبْدَكَ يَنْكَأُ لَكَ عَدُوًّا أَوْ يَمْشِي لَكَ إِلَى جَنَازَةٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَقَالَ ابْنُ السَّرْحِ إِلَى صَلَاةٍ.

⁶⁴⁹ Bilježe ga Ibn Hiban u *Sahihu* i El-Hakim u *Mustedreku*.

13. O pokuđenosti priželjkivanja smrti

3109. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Hilal, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši od Abdulaziza b. Suhejba, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nipošto ne molite sebi smrt zbog nevolje koja vas je snašla, nego kažite: *Allahu, poživi me ako je za mene život korisniji, a usmrti me, ukoliko je za mene smrt korisnija.*”

3110. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kog je obavijestio Ebu Davud et-Tajalisi, prenijevši od Šu’bea, on od Katadea, a on od Enesa b. Malika, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Nipošto ne želite sebi smrt.”, a potom je spomenuo slično prethodnom hadisu.

14. O iznenadnoj smrti

3111. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Šu’bea, on od Mensura, on od Temima b. Selemea ili Sa’da b. Ubejdea, a on od Ubejda b. Halida es-Sulemija, ashaba (jedanput je kazao: od Vjerovjesnika, s.a.v.s., a jedanput: od Ubejdea), koji je

١٣. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ تَمَنِّي الْمَوْتِ

٣١٠٩. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْعُونَ أَحَدَكُمْ بِالْمَوْتِ لِضُرِّ تَوَلَّى بِهِ وَلَكِنْ لِيَقُلَ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.

٣١١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ يَعْنِي الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ.

١٤. بَاب مَوْتِ الْفَجْأَةِ

٣١١١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ تَمِيمِ بْنِ سَلَمَةَ أَوْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدِ السُّلَمِيِّ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَرَّةً عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ

kazao: “Iznenadna smrt je vid Allahove kazne.”⁶⁵⁰

15. O vrijednosti onoga koji umre od kuge

3112. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Abdullaha b. Abdullaha b. Džabira b. Atika, on od Atika b. el-Harisa b. Atika – a on je djed Abdullaha b. Abdullaha, otac njegove majke – a njega je obavijestio njegov amidža Džabir b. Atik, koji je kazao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao da obiđe Abdullaha b. Sabita i zatekao ga u besvjesnom stanju. Pozvao ga je, ali mu se on nije odazvao. Allahov Poslanik izgovori: ‘*Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo*’, i reče: ‘Željeli smo da živiš, ali je Allahova odredba takva.’ Žene počеше plakati, a Ibn Atik zatraži od njih da ušute. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Pusti ih, jer kada padne, nijedna od njih neće plakati.’ ‘A šta je to *pad*, Allahov Poslaniče?’ – upitaše prisutni. On reče: ‘To je smrt.’ Njegova kći reče: ‘Želim da budeš šehid, jer si bio pripremio svoju opremu za borbu.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to kaza: ‘Allah će mu dati nagradu u skladu sa njegovim nijetom.

قَالَ مَرَّةً عَنْ عَبِيدٍ قَالَ مَوْتُ الْمَجْأَةِ
أَخَذَةُ أَسِيفٍ.

١٥. بَابُ فِي فَضْلِ مَنْ
مَاتَ فِي الطَّاعُونَ

٣١١٢. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَابِرِ بْنِ
عَتِيكٍ عَنْ عَتِيكِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ
عَتِيكٍ وَهُوَ جَدُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ
اللَّهِ أَبُو أُمِّهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمَّهُ جَابِرَ
بْنَ عَتِيكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ يَعُودُ عَبْدَ اللَّهِ
بْنَ ثَابِتٍ فَوَجَدَهُ قَدْ غُلِبَ فَصَاحَ بِهِ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ
يُجِبْهُ فَاسْتَرْجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ غُلِبْنَا عَلَيْكَ يَا أَبَا
الرَّبِيعِ فَصَاحَ النِّسْوَةُ وَيَكْفَيْنَ فَجَعَلَ
ابْنُ عَتِيكٍ يُسَكِّنُهُنَّ فَقَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعَهُنَّ
فَإِذَا وَجِبَ فَلَا تَبْكِينَ بَاكِيَةً قَالُوا
وَمَا الْوُجُوبُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْمَوْتُ
قَالَتْ ابْنَتُهُ وَاللَّهِ إِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ
تَكُونَ شَهِيدًا فَإِنَّكَ كُنْتَ قَدْ قَضَيْتَ
جِهَارَكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

⁶⁵⁰ Iznenadna smrt je olakšanje za vjernika, a vid kazne za nevjernika. Olakšanje za vjernika, jer vjernik smrt dočekuje spreman, a vid kazne za nevjernika, jer se ne stigne pokajati za svoje nevjerovanje.

Koga vi ubrajate u šehide?’ ‘One koji poginu u borbi na Allahovom putu.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Osim onih koji poginu na Allahovom putu, postoji još sedam vrsta šehida: onaj koji umre od kuge, utopljenik, onaj koji umre od upale pluća, onaj koji umre od stomačnih bolesti, onaj koji umre u požaru, onaj koji umre pod ruševinama, i žena koja umre pri porođaju.’⁶⁵¹

16. Bolesniku treba podrezati nokte i obrijati stidna mjesta

3113. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Ibrahim b. Sa’d, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Omera b. Džarijea es-Sekafija, saveznika Benu Zuhrea, jednog od Ebu Hurejreovih učenika, prenijevši od Ebu Hurejrea, koji je kazao: “Sinovi Harisa b. Amira b. Nevfela su kupili Hubejba, a Hubejb je ubio El-Harisa b. Amira na Bedru. Hubejb je ostao njihov zarobljenik dok nisu odlučili ubiti ga. On je od jedne El-Harisove kćerke zatražio britvu da ukloni dlake sa stidnih mjesta te mu je pozajmila britvu. Dok je ona bila zauzeta nečim, njen sinčić se izmigoljio i prišao mu. Primijetila je da joj dijete sjedi u njegovom krilu, a da mu je britva u ruci. Toliko se bila uplašila – pričala je

وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَوْقَعَ أَجْرَهُ عَلَى قَدْرِ نَيْتِهِ وَمَا تَعُدُّونَ الشَّهَادَةَ قَالُوا الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الشَّهَادَةُ سَبْعٌ سِوَى الْقَتْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْمَطْعُونُ شَهِيدٌ وَالغَرِقُ شَهِيدٌ وَصَاحِبُ ذَاتِ الْحَنْبِ شَهِيدٌ وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَصَاحِبُ الْحَرِيقِ شَهِيدٌ وَالَّذِي يَمُوتُ تَحْتَ النَّهْمِ شَهِيدٌ وَالْمَرْأَةُ تَمُوتُ بِمَجْمَعِ شَهِيدٍ.

١٦. بَابُ الْمَرِيضِ يُؤَخَذُ مِنْ أَظْفَارِهِ وَعَانَتِهِ

٣١١٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ جَارِيَةَ الثَّقَفِيُّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: ابْتَسَعَ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ تَوْفَلِ حُبَيْبًا وَكَانَ حُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ حُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى أَجْمَعُوا لِقَتْلِهِ فَاسْتَعَارَ مِنْ ابْنَةِ الْحَارِثِ مُوسَى يَسْتَعِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ قَدْرَجَ بَيْتِي لَهَا وَهِيَ غَائِلَةٌ حَتَّى آتَتْهُ فَوَجَدَتْهُ مُخْلِيًا وَهُوَ عَلَى فَخْذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ

⁶⁵¹ Bilježe ga En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

kasnije – da je Hubejb primijetio njen strah, te je rekao: ‘Bojiš li se da ću ga ubiti? Ne bih ja to uradio.’⁶⁵²

Ebu Davud kaže: “Kazivanje o ovom događaju je prenio Šuajb b. Ebu Hamza od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Ijada, ovaj od El-Harisove kćerke da je on, nakon što su odlučili da ga pogube, od nje pozajmio britvu da bi uklonio dlake sa stidnih mjesta.”

17. Mustehab je da osoba pred smrt ima lijepo mišljenje o Allahu

3114. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od El-A’meša, on od Ebu Sufjana, on od Džabira b. Abdullaha, a ovaj od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je, tri dana pred smrt, rekao: “Nijedan od vas neće umrijeti, a da o Allahu neće lijepo misliti.”⁶⁵³

18. Mustehab je osobi na samrti obući čistu odjeću

3115. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Ibn Ebu Merjem, prenijevši od Jahjaa b. Ejuba, on od

فَقَرَعَتْ فَرَعَةً عَرَفَهَا فِيهَا فَقَالَ:
أَتَخَشَّيْنِ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَقْمَلَ
ذَلِكَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَى هَذِهِ الْقِصَّةَ شُعَيْبُ بْنُ
أَبِي خَمْرَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ
اللَّهِ بْنُ عِيَّاضٍ أَنَّ ابْنَةَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ
أَنَّهَا حِينَ اجْتَمَعُوا يَعْنِي لِقَائِهِ اسْتَعَارَ
مِنْهَا مُوسَى يَسْتَجِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ.

١٧. بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ حُسْنِ
الظَّنِّ بِاللَّهِ عِنْدَ الْمَوْتِ

٣١١٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَيْسَى
بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي
سُفْيَانَ عَنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ:
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ قَالَ
لَا يَمُوتُ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ
الظَّنَّ بِاللَّهِ.

١٨. بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ تَطْهِيرِ
ثِيَابِ الْمَيِّتِ عِنْدَ الْمَوْتِ

٣١١٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
ابْنُ أَبِي مَرْزُومٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ
عَنْ ابْنِ الْهَادِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ

⁶⁵² Bilježe ga El-Buhari u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*, u dužem obliku.

⁶⁵³ Lijepo mišljenje o Allahu znači misliti da je Allah milostiv i da će mu oprostiti grijeh. Abadi smatra da će o Allahu na samrti imati lijepo mišljenje onaj koji je radio dobra djela. Onaj koji bude radio loša djela na samrti će misliti da mu ih Allah neće oprostiti.

Ibnul-Hada, on od Muhammeda b. Ibrahim, ovaj od Ebu Selemea, a on od Ebu Seida el-Hudrija: “Kada mu se primakla smrt, zatražio je novu odjeću i obukao je, a onda rekao: ‘Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: ‘Umrli će biti proživljen u odjeći u kojoj je umro.’”⁶⁵⁴

19. O čemu se razgovara pored umrle osobe

3116. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od El-A’meša, on od Ebu Vaila, a on od Ummu Seleme, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kod umrlog govorite samo ono što je dobro,⁶⁵⁵ jer meleki govore: ‘Amin!’ na sve što kažete. Kada je umro Ebu Selema, rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, šta ću reći?’ On je kazao: ‘Reci: ‘Allahu, oprosti mu i daj nam bolju nadoknadu.’ I Allah mi je, u zamjenu, dao Muhammeda, s.a.v.s.”⁶⁵⁶

عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ دَعَا بِثِيَابٍ جَدِيدٍ فَلَبِسَهَا ثُمَّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الْمَيِّتَ يُبْعَثُ فِي ثِيَابِهِ الَّتِي يَمُوتُ فِيهَا.

١٩. بَاب مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقَالَ عِنْدَ الْمَيِّتِ مِنَ الْكَلَامِ

٣١١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا حَضَرْتُمْ الْمَيِّتَ فَقُولُوا خَيْرًا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤَمِّنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو سَلَمَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَقُولُ قَالَ قُولِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَأَعْقِبْنَا عُنْفَى صَالِحَةً قَالَتْ فَأَغْفِرْ لِي اللَّهُ تَعَالَى يَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

⁶⁵⁴ El-Hatabi smatra da je Ebu Seid el-Hudri bukvalno shvatio ovaj hadis. U mnogim predanjima stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podsticao ljude da umrle umotavaju u lijepe ćefine. Međutim, ovaj hadis se ne odnosi ni na odjeću ni na ćefine, nego na dobra ili loša djela. Dakle, umrli će biti proživljen sa onim djelima koja je pred smrt radio. Da je to tako, potvrđuje i Poslanikov, s.a.v.s., hadis u kom stoji da će ljudi na Sudnjem danu biti proživljeni goli i bosii.

⁶⁵⁵ Kada ste kod bolesnika, recite: “Allah ti podario zdravlje.”, a kada ste kod umrlog, recite: “Da mu Allah oprosti grijeh.”

⁶⁵⁶ Ummu Selema se kasnije udala za Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

20. O talkinu – podsjećanju bolesnika na samrtni na izgovor Šehadeta

3117. ISPRIČAO NAM JE Malik b. Abdulvahid el-Mismej, kog je obavijestio Ed-Dahhak b. Mahled, prenijevši od Abdulhamida b. Džafera, on od Saliha b. Ebu Ariba, on od Kesira b. Murrea, a on od Muaza b. Džebela, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kome posljednje riječi budu: *La ilabe illallah/Samo je Allah Bog!* – ući će u Džennet.”

3118. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Bišr, prenijevši od Umarea b. Gazijea,⁶⁵⁷ on od Jahjaa b. Umarea, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Podsjećajte one koji su na samrtni na izgovor *la ilabe illallah/samo je Allah Bog.*”⁶⁵⁸

21. O zatvaranju oči umrlom

3119. ISPRIČAO NAM JE Abdulmelik b. Habib Ebu Mervan, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari od Halida, a on od

٢٠. بَاب فِي التَّلْقِينِ

٣١١٧. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْمِصْمَعِيُّ حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ أَبِي عَرِيبٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ آخِرَ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

٣١١٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ عَزَبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

٢١. بَاب تَغْمِيزِ الْمَيِّتِ

٣١١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ حَبِيبٍ أَبُو مَرْوَانَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ يَغْنِي

⁶⁵⁷ Umare b. Gazijje b. Haris el-Ensari el-Mazini el-Medeni, kao ravija nije loš. Hadisi koje on prenosi od Enesa su uglavnom mursel. Pripadao je šestoj generaciji. Umro je 140. godine po Hidžri.

⁶⁵⁸ Svrha podsjećanja bolesnika na samrtni da izgovori Šehadet jeste u tome da on svoj život završi sa Šehadetom, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Onaj čije posljednje riječi budu: *la ilabe illallah/samo je Allah Bog,* ući će u Džennet.”

Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

Ebu Kilabea, on od Kabisea b. Zuejba, da je Ummu Selema kazala: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao kada je umro Ebu Selema. Oči su mu ostale otvorene te mu ih je on zatvorio. Njegova porodica je završitala, a Poslanik reče: 'Ne činite to! To nije dobro. Izgovarajte samo dobro, jer meleki aminaju na sve što kažete.', a onda reče: 'Allahu, oprost i Ebu Selemi, podigni mu stepen među onima koji su bili na Pravom putu, budi mu zastupnik u onima koji su ostali poslije njega (porodici), Gospodaru svijetova, oprost i nama i njemu. Allahu, učini mu kabur prostranim i svijetlim.'"⁶⁵⁹

Ebu Davud kaže: "U vezi zatvaranja oči umrlom nakon što mu duša napusti tijelo, čuo sam Muhammeda b. Muhammeda b. en-Nu'mana el-Mukrija, koji prenosi da je Ebu Mejsere, pobožan čovjek, kazao: 'Umirućem Džaferu el-Muallimu, koji bijaše pobožan čovjek, zatvorio sam oči. Te noći sam usnio kako mi veli: 'Za mene je najbolje bilo to što si mi zatvorio oči prije nego sam umro.'"

22. O izgovoru riječi: Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun

3120. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, pre-nijevši od Sabita, on od Ibn Omera b. Ebu Selemea, on od svoga oca, a on od Ummu

الْمَرَارِيِّ عَنِ خَالِدِ الْحَدَّادِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ قَبِيصَةَ بِنِ دُوَيْبِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَبِي سَلَمَةَ وَقَدْ شَقَّ بَصَرَهُ فَأَغْمَضَهُ فَصَبَّحَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِهِ فَقَالَ: لَا تَذْعُرُوا عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤْمِنُونَ عَلَيَّ مَا تَقُولُونَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَبِي سَلَمَةَ وَارْقِعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ وَاخْلُفْهُ فِي عَقِيهِ فِي الْغَائِبِينَ وَاعْفِرْ لَنَا وَلَهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ افْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَتَوَرَّ لَهُ فِيهِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَتَغْيِيضُ الْمَيِّتِ بَعْدَ خُرُوجِ الرُّوحِ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ الثُّعْمَانِ الْمُفْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مَيْسَرَةَ رَجُلًا غَائِبًا يُسْأَلُ عَمَّضْتُ جَعْفَرًا الْمُعَلَّمَ وَكَانَ رَجُلًا غَائِبًا فِي حَالِهِ الْمَوْتِ فَرَأَيْتُهُ فِي مَنَاسِكِ لَيْلَةٍ مَاتَ يَقُولُ أَغْظَمَ مَا كَانَ عَلَيَّ تَغْيِيضُكَ لِي قَبْلَ أَنْ أَمُوتَ.

٢٢. بَاب فِي الْإِسْتِزْجَاعِ

٣١٢٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ ابْنِ عَمْرٍو بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

⁶⁵⁹ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

Seleme, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada nekog od vas snade kakva nedaća, neka kaže: *Inna lillabi ve inna ilejhi radžiun/Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo. Allahu, od Tebe očekujem nagradu za moju nesreću, pa me nagradi za nju i u zamijenu ovu nedaću onim što je bolje.*”⁶⁶⁰

23. O pokrivanju umrlog

3121. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Aiše: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je prekriven šarenim plaštom.”⁶⁶¹

24. O učenju kod osobe na samrti

3122. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. el-Ala i Muhammed b. Mekijj el-Mervezi, isti smisao, prenijevši od Ibnul-Mubareka, on od Sulejmana et-Tejmija, on od Ebu Osmana, ali ne od En-Nehdija, on od svoga oca, a on od Ma'kila b. Jesara, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kod samrtnika učite Ja Sin.”⁶⁶² Ovo je tekst Ibnul-A'laa.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَصَابَتْ أَحَدَكُمْ مُصِيبَةٌ فَلْيَقُلْ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ عِنْدَكَ أَحْتَسِبُ مُصِيبَتِي فَاجِرْنِي فِيهَا وَأَبْدِلْ لِي بِهَا خَيْرًا مِنْهَا.

٢٣. بَابُ فِي الْمَيِّتِ يُسَجَّى

٣١٢١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَجَّى فِي نَوْبِ حَبْرَةَ.

٢٤. بَابُ الْقِرَاءَةِ عِنْدَ الْمَيِّتِ

٣١٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مَكِّيٍّ الْمَرْزُوقِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ سُلَيْمَانَ النَّيِّبِيِّ عَنْ أَبِي عُمَانَ وَ لَيْسَ بِالتَّهْدِيَّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اقْرَأُوا بِسْ عَلَى مَوْتَاكُمْ وَهَذَا لَفْظُ ابْنِ الْعَلَاءِ.

⁶⁶⁰ Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

⁶⁶¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

⁶⁶² Mudrost učenja Ja Sina osobama koje su na samrti je, prema Er-Razijevom mišljenju, u tome što je jezik kod samrtnika u teškom stanju da bi mogao učiti,

25. O sjedanju prilikom nesreće

3123. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sulejman b. Kesir, prenijevši od Jahjaa b. Seida, a on od Amre, da je Aiša kazala: “Pošto su Zejd b. Harise, Džafer i Abdullah b. Revaha ubijeni, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sjeo u džamiji, a na njegovom licu se primijetila tuga.”⁶⁶³ Spomenuo je cjelokupno predanje.⁶⁶⁴

26. O ta'ziji – izražavanju saučešća

3124. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Halid b. Abdullah b. Mevhib el-Hemdani, prenijevši od El-Muffedala, on od Rebie b. Sejfa el-Meafirija, on od Ebu Abdurrahmana el-Hubulija, da je Abdullah b. Amr b. el-As kazao: “Sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., smo ukopali mejta. Pošto smo završili, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je

٢٥. بَابُ الْجُلُوسِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ

٣١٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا قُتِلَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ وَجَعْفَرُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ يُعْرِفُ فِي وَجْهِهِ الْحُزْنَ وَذَكَرَ الْقِصَّةَ.

٢٦. بَابُ فِي التَّعْزِيَةِ

٣١٢٤. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبِ الْهَمْدَانِيِّ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ سَيْفِ الْمَعَاوِرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: قَبَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ali će srce osjetiti njegovo učenje i u mislima se sjetiti Allaha, imajući u vidu da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Sve ima svoje srce, a srce Kur’ana je Ja Sin.”

Ovaj hadis su zabilježili En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

⁶⁶³ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahibima* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁶⁶⁴ Koje se nastavlja: “Gledala sam kroz procjep u vratima kada mu je došao neki čovjek i rekao: ‘Džaferove supruge i rodice viču.’, te mu je naredio da ih ušutka. Otišao je i naredio im da šute, ali ga nisu poslušale. Otišao je i po drugi put, ali ga ni tada nisu poslušale. Pošto se vratio, on mu i po treći put naredi da ih ušutka, i mislim da mu je naredio da im (ako ne ušute) natrpa zemlje u usta...” – cjelokupno kazivanje je zabilježio El-Buhari.

otišao, a i mi s njim. Pošto je došao pred svoja vrata, zastade. Pogledasmo, neka žena je išla prema njemu. Mislim da ju je poznao. Bila je to Fatima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upita: ‘Zbog čega si izišla iz kuće?’ Rekla je: ‘Allahov Poslaniče, došla sam da ovim ukućanima zatražim milost za njihovog umrlog (ili je kazala: došla sam da im izrazim saučešće).’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj reče: ‘Da nisi možda sa njima (pratila dženazu) do mezarja?’ ‘Nezubillahi.’ – reče ona. ‘Kako da (je pratim) kada sam te čula šta si o tome rekao?’ On reče: ‘Da si sa njima (pratila dženazu) do mezarja, počinila bi takav i takav grijeh.’ Pitala sam Rebiu o značenju riječi *el-kuda*, pa je rekao: ‘Koliko je meni poznato, ona znači: *mezarje*.’⁶⁶⁵

27. O strpljivosti prilikom nesreće

3125. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Osman b. Omer, prenijevši od Šu’bea, on od Sabita, a on od Enesa, koji je kazao: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., je naišao pored žene koja je plakala zbog (umrlog) djeteta, te joj reče: ‘Boj se Allaha i budi strpljiva.’ A ona kaza: ‘Ti ne znaš kakva

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْنِي مَيِّتًا فَلَمَّا فَرَعْنَا
انصرفت رسول الله صلى الله عليه
وسلم وانصرفنا معه فلما حاذى
بابه وقف فإذا نحن بامرأة مقلية قال
أظنه عرفها فلما ذهب إذا هي فاطمة
عليها السلام فقال لها رسول الله صلى
الله عليه وسلم ما أخرجكِ يا فاطمة
من بيتكِ فقالت أتيت يا رسول الله
أهل هذا البيت فرحمت إليهم ميتهم
أو عزيتهم به فقال لها رسول الله صلى
الله عليه وسلم فلعلكِ بلغت معهم
الكفى قالت معاذ الله وقد سيعتلك
تذكر فيها ما تذكر قال لو بلغت
معهم الكفى فذكر تشييدنا في ذلك
فسألت ربيعة عن الكفى فقال:
القبور فيما أحسب.

٢٧. باب الصبر عند الصدمة

٣١٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أَتَى نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ تَبْكِي عَلَى
صَبِيٍّ لَهَا فَقَالَ لَهَا أَتَيْتِ اللَّهَ وَاصِرِي
فَقَالَتْ وَمَا تَبَايِي أَنْتَ بِمُصِيبَتِي

⁶⁶⁵ Iz ovog hadisa se vidi da je ženama dozvoljeno da porodici umrlog izraze saučešće, ali im nije dozvoljeno da prate dženazu do mezarja.

je moja nesreća.’ Kada su joj rekli da je to bio Vjerovjesnik, s.a.v.s., otišla je kod njega. Pošto na njegovim vratima nije zatekla čuvaru, ušla je i kazala: ‘(Oprosti) Allahov Poslaniče, nisam te prepoznala.’ On reče: ‘Strpljivost se ogleda pri prvom udarcu⁶⁶⁶ (ili je kazao: kod prvog udarca).’⁶⁶⁷

28. O plakanju za umrlim

3126. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Šu’be, prenijevši od Asima el-Ahvela, on od Ebu Usmana, koji je prenio od Usame b. Zejda: “Kći Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,⁶⁶⁸ je poslala nekoga po njega, a sa njim smo bili Sa’d, Ubej i ja, poručivši mu: ‘Moj sin (ili: moja kćerka) je na samrti,⁶⁶⁹ pa dođi.’ On nas pozva i posla jednog (od nas) da joj prenese selam i da joj kaže da Allahu pripada ono što uzme i ono što je dao. Kod Njega je rok svakom precizno određen. Ona opet

فَقِيلَ لَهَا هَذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْهُ فَلَمْ تَجِدْ عَلَى بَابِهِ بَوَائِبِينَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ أَعْرِفَكَ فَقَالَ: إِنَّمَا الصَّنْبُرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى أَوْ عِنْدَ أَوَّلِ صَدْمَةٍ.

٢٨. بَابُ فِي الْبُكَاءِ عَلَى الْمَيِّتِ

٣١٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ ابْنَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ وَأَنَا مَعَهُ وَسَعْدٌ وَأَحْسَبُ أَبِيًّا أَنَّ ابْنِي أَوْ ابْنَتِي قَدْ حُضِرَ فَأَشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ يُفْرِي السَّلَامَ فَقَالَ: قُلْ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ إِلَى أَجَلٍ فَأَرْسَلَتْ نَفْسِمُ عَلَيْهِ فَأَتَاهَا فَوَضِعَ الصَّبِيَّ فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

⁶⁶⁶ Vjernik treba pokazati prisebnost, strpljenje i zahvalnost Allahu, dž.š., ne gubeći glavu kada sazna za nesreću ili iskušenje. Ako u tom trenutku pokaže prisebnost i strpljenje, imat će nagradu za to. Ukoliko, pak, u prvom trenutku pokaže očaj, ne može se ubrojati među strpljive, o čijim vrlinama govori Kur’an, makar kasnije i pokazao strpljenje.

⁶⁶⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

⁶⁶⁸ Kako stoji u hadisu koji je zabilježio Ibn Ebu Šejbe u *Musannefu*, od Ebu Muavije, prenijevši od Asima – to je bila Vjerovjesnikova, s.a.v.s., kći Zejneba.

⁶⁶⁹ Ovdje je riječ o nedoumici nekog od prenosilaca: nije bio siguran da li se radilo o sinu ili o kćerki.

posla po njega i zakle ga da joj obavezno dođe, te joj je otišao. Dijete je stavljeno u krilo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a već je bio na izdisaju. Kada to vidje, oči Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zasuziše. Sa'd mu reče: 'Šta je to?' On reče: 'Ovo je milost koju, kome hoće od Svojih robova, Allah stavi u srca. A Allah će biti samilostan prema robovima koji osjećaju samilost.'⁶⁷⁰

3127. ISPRIČAO NAM JE Šejban b. Ferruh, kog je obavijestio Sulejman b. el-Mugire, prenijevši od Sabita el-Bunanija, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Noćas mi se rodio dječak. Dao sam mu ime po našem ocu Ibrahimu, a.s." Potom je spomenuo cijeli hadis. Enes kaže: "Vidio sam ga (Ibrahima) kada je preminuo pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Oči Allahovog Poslanika su zasuzile, a on reče: 'Oklo suzi, a srce tuguje. Mi govorimo samo ono s čime je naš Gospodar zadovoljan. Tvojim odlaskom, Ibrahimu, uistinu smo ožalošćeni.'⁶⁷¹

29. O naricanju i kukanju za umrlim

3128. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Abdulvaris, prenijevši

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَفْسُهُ تَقْفَعُ فَقَاصَتْ
عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ مَا هَذَا قَالَ إِنَّهَا
رَحْمَةٌ وَضَعَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ مَنْ يَشَاءُ
وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرَّحِمَاءَ.

٣١٢٧. حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوحٍ حَدَّثَنَا
سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ ثَابِتِ الْبُنَاتِيِّ
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَلَدٌ لِي
اللَّيْلَةَ غَلَامٌ فَسَمَّيْتُهُ بِاسْمِ أَبِي
إِبْرَاهِيمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

قَالَ أَنَسٌ لَقَدْ رَأَيْتُهُ يَكِيدُ بِنَفْسِهِ بَيْنَ
يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقَالَ: تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَخْرُجُ الْقَلْبُ وَلَا
تَقُولُ إِلَّا مَا يُرْضِي رَبَّنَا إِنَّا بِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ
لَسَخْرُؤُونَ.

٢٩. بَاب فِي التَّوَجُّعِ

٣١٢٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ
الْوَارِثِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ

⁶⁷⁰ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori, osim Et-Tirmizija.

⁶⁷¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*. El-Buhari ga je zabilježio kao muallak-hadis.

od Ejuba, on od Hafse, da je Ummu Atijja kazala: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je zabranio naricanje za umrlim."⁶⁷²

3129. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, kog je obavijestio Muhammed b. Rebia, prenijevši od Muhammeda b. el-Hasana b. Atijjea, on od svoga oca, on od njegovog djeda, a on od Ebu Seida el-Hudrija: "Allahov Poslanik, a.s., je prokleo narikaču i onu koja je sluša."

3130. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Abdea i Ebu Muavije, isti smisao, njih dvojica od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Umrli će patiti zbog plača rodbine za njim."⁶⁷³ To je spomenuo Aiši, pa je rekla: "Da li Ibn Omer zna da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., prošao pored jednog kabura i rekao: 'Ovaj pati, a njegova porodica nariče za njim.'" Potom je proučila: "*I svaki griješnik će samo svoje breme nositi.*" Od Ebu Muavije

أُمُّ عَطِيَّةٍ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا عَنِ النَّيَاحَةِ.

٣١٢٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّايِحَةَ وَالْمُسْتَمِيعَةَ.

٣١٣٠. حَدَّثَنَا هَنَادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ عَبْدَةَ وَأَبِي مُعَاوِيَةَ الْمَعْنَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْمَيِّتَ لَيَعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ وَهِيَ تَعْنِي ابْنَ عُمَرَ إِنَّمَا مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرِ فَقَالَ: إِنَّ صَاحِبَ هَذَا لَيَعَذَّبُ وَأَهْلُهُ يَبْكُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَرَأَتْ ﴿ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴾

⁶⁷² Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁶⁷³ Nevevi tvrdi da su učenjaci jednoglasni u mišljenju da se plač zbog koga će umrli patiti isključivo odnosi na plakanje sa kukanjem i naricanjem, a ne na obični plač. Međutim, ovdje se nameće veoma važno pitanje: S obzirom da je Uzvišeni Allah rekao: *I svaki griješnik će samo svoje breme nositi*, kako onda da umrli pati zbog toga što je neko poslije njegove smrti plakao ili naricao, kada to uopće ne zavisi od njega? Prema mišljenju većine, patnja koja je spomenuta u ovom i sličnim hadisima odnosi se isključivo na osobe koje za života oporuče da se nakon njihove smrti oplakuju. Kod predislamskih Arapa ovo je bila poznata i veoma česta pojava.

je preneseno da je prošao pored kabura jevreja.⁶⁷⁴

3131. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Mensura, a on od Ibrahima, da je Jezid b. Evs kazao: “Ušao sam kod Ebu Musaa dok je bio bolestan. Njegova žena je otišla da za njim plače (ili: da se za njega moli). Ebu Musa joj reče: ‘Zar nisi čula šta je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s?’ ‘Jesam, čula sam.’ – odgovori ona, pa ušutje. Pošto je Ebu Musa umro, Jezid je rekao: ‘Poslije sam sreo (Ebu Musaovu) suprugu i podsjetio je na riječi koje joj je Ebu Musa uputio: ‘Zar nisi čula šta je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.?’ , pa je ušutjela. Ona je kazala da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Nama ne pripada onaj ko (zbog nesreće) sebi čupa kosu, onaj koji nariče i onaj koji čupa svoju odjeću.’”⁶⁷⁵

3132. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Humejd b. el-Esved, prenijevši od El-Hadžadža, namjesnika Omera b. Abdulaziza u Er-Rebzi, on od Esid b. Ebu Esida, da je žena koja je dala prisegu kazala: “Od stvari na koje smo dale prisegu Allahovom Poslaniku u dobročinstvu bile su i te da nećemo grijehiti u poznatim stvarima, da se

أُخْرَى ﴿ قَالَ عَنْ أَبِي مُعَاوِيَةَ عَلَى قَبْرِ يَهُودِيٍّ.

٣١٣١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُوسَى وَهُوَ قَتِيلٌ فَذَهَبَتْ امْرَأَتُهُ لِتَبْكِي أَوْ تَهَمُّ بِهِ فَقَالَ لَهَا أَبُو مُوسَى أَمَا سَمِعْتِ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَتْ بَلَى قَالَ فَسَكَتَتْ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو مُوسَى قَالَ يَزِيدُ لَقَيْتُ الْمَرْأَةَ فَقُلْتُ لَهَا مَا قَوْلُ أَبِي مُوسَى لَكَ أَمَا سَمِعْتِ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَكَتَتْ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَقَ وَمَنْ سَلَقَ وَمَنْ حَرَقَ.

٣١٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ عَامِلٌ لِعُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَلَى الرَّيْدَةِ حَدَّثَنِي أُسَيْدُ بْنُ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ امْرَأَةٍ مِنَ الْمُبَايَعَاتِ قَالَتْ كَانَ فِيمَا أَحَدَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَعْرُوفِ الَّذِي أَحَدَ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَعْصِيَهُ فِيهِ أَنْ لَا نَحْمَشَ وَجْهًا

⁶⁷⁴ Bilježe ga Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

⁶⁷⁵ Bilježi ga En-Nesai u *Sunenu*.

(prilikom nesreće) nećemo udarati po licu, da nećemo kukati, da sebi nećemo cijepati odjeću niti čupati kosu.”

30. O hrani koja se priprema za porodicu umrlog

3133. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Džafera b. Halida, on od svoga oca, a on od Abdullaha b. Džafera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Pripremite hranu za Džaferovu⁶⁷⁶ porodicu, jer njih trenutno zaokuplja nešto drugo.”⁶⁷⁷

31. Da li se šehid kupa ili ne

3134. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Ma'n b. Isa. A obavijestio nas je i Ubejdullah b. Omer el-Džušemi, prenijevši od Abdurrahmana b. Mehdiya, on od Ibrahima b. Tahmana, on od Ebuz-Zubejra, da je Džabir kazao: “Jedan čovjek je pogođen strijelom u

وَلَا نَدْعُو وَيَلًا وَلَا نَشُقُّ جَيْبًا وَأَنْ لَا نَنْشُرَ شَعْرًا.

٣٠. بَابُ صَنْعَةِ الطَّعَامِ لِأَهْلِ الْمَيِّتِ

٣١٣٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اضْعَمُوا لِآلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا فَإِنَّهُ قَدْ آتَاهُمْ أَمْرٌ سَعَلَهُمْ.

٣١. بَابُ فِي الشَّهِيدِ يُغَسَّلُ

٣١٣٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عَيْسَى ح. وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْجُشَمِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ ظَهْمَانَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: رَجَى رَجُلٌ بِسَهْمٍ فِي صَدْرِهِ أَوْ فِي حَلْقِهِ فَمَاتَ فَأُدْرَجَ فِي ثِيَابِهِ كَمَا

⁶⁷⁶ Džafer b. Ebu Talib je poginuo je u Bici na Mu'ti, u blizini Tebuka, 8. godine po Hidžri.

⁶⁷⁷ Muhammed, s.a.v.s., je u brojnim hadisima ukazivao na potrebu za solidarnošću među sljedbenicima islama u teškim iskušenjima. Ovim hadisom upućuje poruku rodbini, prijateljima i komšijama da se u času nečije smrti saosjećaju sa porodicama umrlih i da im u takvim situacijama pomažu, pa i tako što će im u tim momentima pripremiti i donijeti hranu.

Ovaj hadis bilježe Et-Tirmizi u *Džami'u* i Ibn Madže u *Sunenu*. Et-Tirmizi za njega kaže da je hasenun-sahihun.

prsa ili u grlo, i od toga je umro. Umotan je u onako kako je (u tom momentu) bio obućen. Tada smo (tu) bili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.”

3135. ISPRIČALI SU NAM Zijad b. Ejub i Isa b. Junus, koje je obavijestio Ali b. Asim, prenijevši od Ataa b. es-Saiba, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se sa onih koji su poginuli na Uhudu skinu željezni i kožni predmeti i da se ukopaju u njihovoj, krvavoj, odjeći.”

3136. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb. A obavijestio nas je i Sulejman b. Davud el-Mehri, prenijevši od Ibn Vehba, i ovo je njegov tekst, on od Usame b. Zejda, on od Ibn Šihaba, a ovaj od Enesa b. Malika, da se šehidi Uhuda nisu kupali, da su ukopani s krvlju i da im dženaza nije klanjata.⁶⁷⁸

3137. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Zejd b. el-Hubab. A obavijestio nas je i Kutejbe b. Seid, prenijevši od Ebu Safvana el-Mervanija, on od Usamea, on od Ez-Zuhrija, a on od Enesa b. Malika, isti smisao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naišao na

هُوَ قَالَ وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٣١٣٥. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ وَعَيْسَى بْنُ يُونُسَ قَالَا حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِ أَحَدٍ أَنْ يُنَزَعَ عَنْهُمْ الْحَدِيدُ وَالْجُلُودُ وَأَنْ يُدْفَنُوا بِدِمَائِهِمْ وَثِيَابِهِمْ.

٣١٣٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ ح. وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ وَهَذَا لَفْظُهُ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدِ اللَّيْثِيِّ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ شُهَدَاءَ أَحَدٍ لَمْ يُعَسَّلُوا وَدُفِنُوا بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُصَلَّ عَلَيْهِمْ.

٣١٣٧. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا زَيْدُ يَعْنِي ابْنَ الْحُبَابِ ح. وَحَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ يَعْنِي الْمَرْوَانِيَّ عَنْ أُسَامَةَ عَنْ الرَّهْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ

⁶⁷⁸ Da li se šehidima klanja dženaza ili ne, sporno je među islamskim pravnicima. Neki pravници iz Kufe i Ishak smatraju da se šehidima klanja dženaza. Neki učenjaci, među kojima su i učenjaci Medine te Eš-Šafi i Ahmed b. Hanbel, smatraju da se šehidu ne klanja dženaza.

izmasakriranog Hamzu i rekao: ‘Da se Safija⁶⁷⁹ zbog toga neće osjećati nelagodno, ostavio bih ga ovako, da ga lešinari jedu, tako da na Sudnjem danu bude proživljen iz njihovih utroba.’⁶⁸⁰ Tada je bilo puno poginulih, a malo odjeće, tako su se, nekad, dvojica ili trojica zamotali u jedan ogrtač.” Kutejbe je dodao: “Potom bi bili ukopani u jedan mezar. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pitao ko je od njih znao najviše Kur’ana napamet, pa bi njega prvog stavljao u mezar.”⁶⁸¹

3138. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi, kog je obavijestio Osman b. Omer, prenijevši od Usamea, on od Ez-Zuhrija, a on od Enesa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naišao na izmasakriranog Hamzu. Tom prilikom, osim Hamzi, nijednom šehidu nije klanjao (dženazu).”⁶⁸²

3139. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe b. Seid i Jezid b. Halid b. Mevhib, koje je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Abdurrahmana b. Ka’ba

الْمَعْنَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى حِمْرَةَ وَقَدْ مُثِّلَ بِهِ فَقَالَ: لَوْلَا أَنْ تَجِدَ صَفِيَّةَ فِي نَفْسِهَا لَتَرَكْتُهُ حَتَّى تَأْكُلَهُ الْعَافِيَةُ حَتَّى يُخَشَرَ مِنْ بُطُونِهَا وَقَلَّتِ الْقِيَابُ وَكَثُرَتِ الْقَتْلَى فَكَانَ الرَّجُلُ وَالرَّجُلَانِ وَالْقَلَاةُ يُكَمِّئُونَ فِي الثُّوبِ الْوَاحِدِ.

زَادَ قُتَيْبَةُ ثُمَّ يُدْفَنُونَ فِي قَبْرِ وَاحِدٍ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُ أَيُّهُمْ أَكْثَرَ قُرْآنًا فَيَقْدُمُهُ إِلَى الْقَبِيلَةِ.

٣١٣٨. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أُسَامَةُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِحِمْرَةَ وَقَدْ مُثِّلَ بِهِ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الشُّهَدَاءِ غَيْرِهِ.

٣١٣٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَبَرِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَوْهَبٍ أَنَّ اللَّيْثَ حَدَّثَهُمْ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ

⁶⁷⁹ Safija, Abdulmuttalibova kćerka, je Vjerovjesnikova, s.a.v.s., tetka i rođena Hamzina, r.a., sestra.

⁶⁸⁰ Ovo bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., učinio zbog toga da bi Hamza, r.a., Vjerovjesnikov, s.a.v.s., amidža, imao što veću nagradu.

⁶⁸¹ Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami’u*. Za ovaj hadis je rekao da je garibun.

⁶⁸² Neki su Vjerovjesnikovo, s.a.v.s., klanjanje dženaze samo Hamzi pojasnili tako što su rekli da se u ovom hadisu pod pojmom *dženaza* misli na *dovu*. Dakle, on je stao pored Hamze i uputio Allahu *dovu* i za njega i za ostale šehide.

b. Malika, a on od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukopavao po dvojicu poginulih na Uhudu (u jedan mezar) upitavši: “Koji je od njih dvojice više znao Kur’ana napamet?”, pa kada bi mu na nekoga od njih dvojice pokazali, on bi njega prvog stavljao u mezar. Kazao je i ovo: “Ja ću ovima biti svjedok na Sudnjem danu.”, a onda je naredio da se kopaju s krvlju i nisu ih kupali.”⁶⁸³

3140. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od El-Lejsa – po smislu, slično prethodnom hadisu, rekavši: “Na Uhudu je umotavao po dvojicu poginulih u jednu odjeću.”

32. O prekrivanju umrlog prilikom kupanja

3141. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Sehl er-Remli, kog je obavijestio Hadžadž, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Habiba (Ibn Habiba) b. Ebu Sabita, ovaj od Asima b. Damrea, a on od Alije, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ne pokazuj svoje bedro i ne gledaj (stidne dijelove tijela) ni živog ni mrtvog.”⁶⁸⁴

جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ وَيَقُولُ أَيُّهُمَا أَكْثَرُ أَخَذْنَا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُغَسَّلُوا.

٣١٤٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنِ اللَّيْثِ بِهَذَا الْحَدِيثِ بِمَعْنَاهُ قَالَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ.

٣٢. بَابُ فِي سِتْرِ الْمَيِّتِ عِنْدَ غُسْلِهِ

٣١٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَهْلٍ الرَّمْلِيُّ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرْتُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُبْرِزْ فَخْدَكَ وَلَا تَنْظُرَنَّ إِلَى فَخْدِ حَيٍّ وَلَا مَيِّتٍ.

⁶⁸³ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Muslima.

⁶⁸⁴ Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*.

3142. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jahjaa b. Abbada, a ovaj od svoga oca, Abbada b. Abdullaha b. ez-Zubejra, da je Aiša kazala: “Kada su htjeli kupati Vjerovjesnika, s.a.v.s., rekli su: ‘Tako nam Allaha, ne znamo da li da skinemo odjeću sa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kao što je skidamo sa ostalih umrlih, ili ćemo ga kupati u odjeći?’ Pošto su se razišli u tome, Allah spusti na njih san, tako da nijedan od njih nije ostao a da mu brada nije bila spuštena na prsa (glava klonula od sna) pa im se obratio neko iz kuta sobe, a nisu znali ko je: “Ogasulite Vjerovjesnika, s.a.v.s., u njegovoj odjeći.”, pa su ustali i okupali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u košulji, sipajući vodu preko nje i trljajući njegovo tijelo košuljom umjesto rukama.” Aiša je govorila: “Da mi je vratiti ono što je prošlo, ne bi ga kupao niko drugi do njegove supruge.”

33. Kako se umrli kupa

3143. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika. A ispričao nam je i Musedded, prenijevši od Hammada b. Zejda, on od Ejuba, a on od Muhammeda b. Sirina, da je Ummu Atijja kazala:

٣١٤٢. حَدَّثَنَا الثَّقَيْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عَبَّادٍ عَنْ أَبِيهِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الرَّزَّازِ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَقُولُ لَمَّا أَرَادُوا غَسَلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَاللَّهِ مَا نَدْرِي أَنْجَرَّدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ثِيَابِهِ كَمَا نُجَرَّدُ مَوْتَانَا أَمْ نَغْسِلُهُ وَعَلَيْهِ ثِيَابُهُ فَلَمَّا اخْتَلَفُوا أَلْقَى اللَّهُ عَلَيْهِمُ النَّوْمَ حَتَّى مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَدَقْنَهُ فِي صَدْرِهِ ثُمَّ كَلَّمَهُمْ مُكَلِّمٌ مِنْ نَاجِيَةِ الْبَيْتِ لَا يَذُرُونَ مَنْ هُوَ أَنْ اغْسِلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ ثِيَابُهُ فَقَامُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَسَلُوهُ وَعَلَيْهِ قَبِيضُهُ يَصُبُّونَ الْمَاءَ فَوْقَ الْقَبِيصِ وَيَدْلِكُونَهُ بِالْقَبِيصِ دُونَ أَيْدِيهِمْ وَكَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا غَسَلَهُ إِلَّا نِسَاؤُهُ.

٣٣. بَابُ كَيْفِ غَسْلِ الْمَيِّتِ

٣١٤٣. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ الْمَعْنَى عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ دَخَلَ

“Kada mu je umrla kćerka,⁶⁸⁵ Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ušao kod nas i rekao: ‘Okupajte je neparan broj puta: tri ili pet puta, ili više puta, ukoliko to budete smatrale potrebnim. Okupajte je vodom i lotosom. Posljednji put to učinite kamforom ili nečim od kamfora. Kada završite, obavijestite me.’ Pošto završismo, obavijestismo ga, a on nam baci svoj ogrtač, koji je nosio oko pasa, i reče: ‘Stavite joj ga ispod ćefina.’”⁶⁸⁶

Malik je kazao: “tj. njegov ogrtač.” Musedded nije kazao: “Ušao je kod nas.”

3144. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Abde i Ebu Kamil, koje je obavijestio Jezid b. Zurej, prenijevši od Ejuba, on od Muhammeda b. Sirina, a on od svoje sestre Hafse, da je Ummu Atijja kazala: “Kosu smo joj splele u tri pletenice.”

3145. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Abdula’la, prenijevši od Hišama, a on od Hafse bint Sirin, da je Ummu Atijja kazala: “Kosu smo joj splele u tri pletenice: jednu smo položile straga, a dvije sa strane.”

عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَتْ ابْنَتُهُ فَقَالَ: اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي الْأَخِيرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ فَإِذَا قَرَعْتُنَّ فَأَذِنِّي فَلَمَّا قَرَعْنَا آذَنَاهُ فَأَعْظَانَا حَقْوَهُ فَقَالَ: أَشَعِرْتَهَا إِيَّاهُ.

قَالَ عَنْ مَالِكٍ يُعْنِي إِزَارَهُ وَلَمْ يَقُلْ مُدَدٌ دَخَلَ عَلَيْنَا.

٣١٤٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ وَابُو كَامِلٍ بِعَفَى الرَّسَائِدِ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ زُرَيْجٍ حَدَّثَهُمْ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ حَفْصَةَ أُخْتِهِ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةٍ قَالَتْ مَسَّطَنَاهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ.

٣١٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةٍ قَالَتْ وَصَفَّرْنَا رَأْسَهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ ثُمَّ أَلْقَيْنَاهَا خَلْفَهَا مُقَدَّمِ رَأْسِهَا وَفَرَّقْنَاهَا.

⁶⁸⁵ To je bila, kako stoji u Muslimovom predanju, Zejneba, koja je bila udata za Ebul-Asa b. Rebiu. U Ibn Madžeovom *Sunenu* stoji da je to bila Ummu Kulsum, koja je bila udata za Osmana b. Affana.

⁶⁸⁶ Stavljanje Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., pojasa ispod ćefina njegove kćerke bilo je isključivo radi bereketa Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

3146. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kamil, kog je obavijestio Ismail, prenijevši od Halida, on od Hafse bint Sirin, a ona od Ummu Atije, da im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prilikom kupanja njegove kćerke, rekao: “Kupanje počinjite sa desnim dijelovima tijela, i perite prvo one dijelove koji se peru kod abdesta.”⁶⁸⁷

3147. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ejuba, on od Muhammeda, a on od Ummu Atije – po smislu, hadis sličan Malikovom.

Hadisu koji je Hafsa prenijela od Ummu Atije dodao je slično ovome: “... sedam ili više puta, ukoliko to budete smatrali potrebnim.”

3148. ISPRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, kog je obavijestio Hemmam, prenijevši od Katadea, da je Muhammed b. Siri kupanje naučio od Ummu Atije, koja je prakticirala kupati (umrle) po dva puta lotosom i treći put vodom i kamforom.”

34. U umotavanju (umrlog) u ćefine

3149. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezak, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ebuz-Zubejra, a ovaj od Džabira b.

٣١٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا
إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حَفْصَةَ
بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ أَنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهْنٌ فِي
غُسْلِ ابْنَتَيْهِ ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ
الْوُضُوءِ مِنْهَا.

٣١٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ
عَطِيَّةَ بِمَعْنَى حَدِيثِ مَالِكٍ زَادَ فِي
حَدِيثِ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ بِنَحْوِ
هَذَا وَزَادَتْ فِيهِ أَوْ سَبْعًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ
ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتَهُ.

٣١٤٨. حَدَّثَنَا هُدَيْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا
هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
سِيرِينَ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُ الْفُسْلَ عَنْ
أُمِّ عَطِيَّةَ يَغْسِلُ بِالسَّنْدْرِ مَرَّتَيْنِ
وَالْقَالِقَةَ بِالنَّاءِ وَالْكَافُورِ

٣٤. بَابُ فِي الْكَفَنِ

٣١٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ
أَبِي الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ
اللَّهِ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

⁶⁸⁷ Bilježe ga u *El-Kutubus-sitten* svi autori.

Abdullaha, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednog dana držao govor, pa je spomenuo da je neki ashab, koji je ukopan u nedovoljno velike ćefine, zbog toga ukopan noću. Vjerovjesnik, s.a.v.s., nije volio da nekog ukopava noću dok mu ne klanja dženazu, osim u slučaju kada je čovjek primoran na to. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je kazao: “Kada neko od vas umotava svoga brata u ćefine, neka ga lijepo umota u ćefine.”⁶⁸⁸

3150. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od El-Evzaije, on od Ez-Zuhrija, ovaj od El-Kasima b. Muhammeda, a on od Aiše: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio umotan u prugasti plašt, koji je potom skinut sa njega.”

3151. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. es-Sabbah el-Bezzar, kog je obavijestio Ismail b. Abdulkerim, prenijevši od Ibrahima b. Akila b. Ma’kila, on od svoga oca, on od Vehba b. Munebbiha, ovaj od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada neko umre (ukoliko porodica bude u mogućnosti) neka ga umota u prugasti plašt.”

3152. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jahja b. Seid,

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ خَطَبَ يَوْمًا فَذَكَرَ
رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ فُبِصَ فَكَفَّنَ فِي
كَفْنٍ غَيْرِ طَائِلٍ وَقَبْرٍ لَيْسَ فَرَجَرَ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُفْتَرِ
الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهِ
إِلَّا أَنْ يَضْطَرَّ إِنْسَانٌ إِلَى ذَلِكَ وَقَالَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا كَفَّنَ
أَحَدَكُمْ أَخَاهُ فَلْيُحْسِنْ كَفْنَهُ.

٣١٥٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا
الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ
حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَدْرَجَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَوْبٍ جَبْرَةٍ
ثُمَّ أُخْرِعَ عَنْهُ.

٣١٥١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ
الْبَرَّازُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ
الْكَرِيمِ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَقِيلٍ بِنِ
مَعْقِلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ وَهْبٍ يَعْنِي ابْنَ
مُنَبِّهٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِذَا
تَوَفَّى أَحَدَكُمْ فَوَجَدَ شَيْئًا فَلْيُكْفِنْ
فِي ثَوْبٍ جَبْرَةٍ.

٣١٥٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا
يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ هِشَامِ قَالَ

⁶⁸⁸ El-Mubarekfuri smatra da se pod lijepim ćefinima misli na one koji su čisti, kvalitetni i komotni, a ne na to da su oni skupocjeni i luksuzni.

prenijevši od Hišama, on od svog oca, a on od Aiše: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je umotan u tri čaršafa od bijelog jemenskog platna, bez košulje i saruka.”⁶⁸⁹

3153. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Hafs, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše – slično prethodnom hadisu. Hafs b. Gijas je dodao: “od pamuka”. On kaže: “Aiši su spomenuli da je on umotan u dva čaršafa i jedan prugasti plašt, a ona je rekla: ‘Bio je donesen prugasti plašt, ali su ga vratili. Nisu ga u njega umotali.’”⁶⁹⁰

3154. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Hanbel i Osman b. Ebu Šejbe, koje je obavijestio Ibn Idris, prenijevši od Jezida b. Ebu Zijada, on od Miksema, a on od Ibn Abbasa: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je umotan u tri nedžranske odjeće: dva plašta i košulju u kojoj je umro.”

Ebu Davud kaže da je Osman rekao: “Umotan je u tri odjeće: dva crvena plašta i košulju u kojoj je umro.”

أَخْبَرَنِي أَبِي أَخْبَرْتَنِي عَائِشَةُ قَالَتْ كَفَّنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ يَمَانِيَّةٍ بَيْضٍ لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ.

٣١٥٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ هِشَامٍ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ زَادَ مِنْ كُرْسُفٍ قَالَ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ قَوْلَهُمْ فِي ثَوْبَيْنِ وَنَزِدٍ حَبْرَةٍ فَقَالَتْ قَدْ أَتَى بِالْبُرْدِ وَلَكِنَّهُمْ رَدُّوهُ وَلَمْ يُكَفِّنُوهُ فِيهِ.

٣١٥٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ يَزِيدَ يَعْنِي ابْنَ أَبِي زِيَادٍ عَنْ مِقْسَمٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَفَّنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ نَجْرَانِيَّةٍ الْحُلَّةُ ثَوْبَانِ وَقَمِيصُهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ عُثْمَانُ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ حُلَّةٍ خَمْرَاءَ وَقَمِيصِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ.

⁶⁸⁹ Na osnovu ovog hadisa većina islamskih učenjaka smatra mustehabom da se ćefin muškarca sastoji iz tri dijela, i to: tri omotača, bez košulje i saruka. Ebu Hanife smatra da se ćefin muškarca sastoji iz tri dijela i to: košulje, čaršafa i omotača.

⁶⁹⁰ Bilježe ga Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*. Et-Tirmizi ga je ocijenio sahih-hadisom.

35. O pokuđenosti pretjerivanja pri izboru ćefina

3155. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd el-Muharibi, kog je obavijestio Amr b. Hašim Ebu Malik el-Dženbi, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, a on od Amira, da je Alija b. Ebu Talib kazao: “Ne pretjerujte pri izboru ćefina, jer sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: ‘Ne pretjerujte pri odabiru ćefina – oni će svakako brzo istruhnuti.’”

3156. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od El-A’meša, a on od Ebu Vaila, da je Habbab kazao: “Mus’ab b. Umejr je ubijen na Uhudu. Na sebi je imao samo crni ogrtač s bijelim prugama. Kada bismo mu njime prekrili glavu, otkrile bi mu se noge. A kada bi mu prekrili noge, otkrila bi mu se glava. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Prekrite mu glavu, a na noge mu stavite lišće mirisne žukve.’”⁶⁹¹

3157. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Hišama b. Sa’da, on od Hatima b. Ebu Nasra, on od Ubadea b. Nusejja, on od svoga oca, on od Ubadea b. Samita,

٣٥. بَابُ كَرَاهِيَةِ الْمُعَالَاةِ فِي الْكَفَنِ

٣١٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ
الْمُحَارِبِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ هَاشِمٍ
أَبُو مَالِكٍ الْجَنْبِيُّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ
أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي
طَالِبٍ قَالَ: لَا تُعَالَ لِي فِي كَفَنِ فَلْيَا
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تُعَالَوْا فِي الْكَفَنِ فَإِنَّهُ
يُسَلِّبُهُ سَلْبًا سَرِيعًا.

٣١٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ
عَنْ حَبَّابٍ قَالَ: إِنَّ مُضْعَبَ بْنَ
عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ إِلَّا
ثَمَرَةٌ كُنَّا إِذَا عَطَيْنَا بِهَا رَأْسَهُ حَرَجَ
رِجْلَاهُ وَإِذَا عَطَيْنَا رِجْلَيْهِ حَرَجَ رَأْسُهُ
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: عَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى
رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنَ الْإِذْخِرِ.

٣١٥٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنِي
إِبْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ
عَنْ حَاثِمِ بْنِ أَبِي نَضْرٍ عَنْ عُبَادَةَ
بْنِ نُسَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ
الصَّامِتِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

⁶⁹¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Džami’u* i En-Nesai u *Sunenu*.

da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Najbolji ćefin je bijeli čaršaf, a najbolji kurban je rogat ovan."⁶⁹²

36. O ćefinima za ženu

3158. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jakub b. Ibrahim, prenijevši od svog oca, on od Ibn Ishaka, ovaj od Nuha b. Hakima es-Sekafija, koji bijaše učač Kur'ana, on od nekog čovjeka iz plemena Benu Urve b. Mes'ud, koji se zvao Davud, a rodila ga je Ummu Habiba bint Ebu Sufjan, Vjerovjesnikova, s.a.v.s., supruga, da je Lejla bint Kanif es-Sekafije kazala: "Ja sam jedna od onih koje su, gasulile Ummu Kulsum, kćerku Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je prvo dao čaršaf, potom košulju, zatim veo, a potom veći plašt. Onda je umotana u posljednji ogrtač. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sjedio ispred vrata. Kod njega su bili ćefini te nam ih je dodavao, dio po dio."

36. O namirisavanju umrlog mošusom

3159. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio El-Mustemir b. er-Rejjan, prenijevši od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ الْكَفَنِ الْحَلَّةُ
وَخَيْرُ الْأُضْحِيَّةِ الْكَبْشُ الْأَقْرَنُ.

٣٦. بَاب فِي كَفَنِ الْمَرْأَةِ

٣١٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا
يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ
ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي سُورُ بْنُ حَكِيمِ
الْقُفَيْيِّ وَكَانَ قَارِئًا لِلْمُرَّانِ عَنْ رَجُلٍ
مِنْ بَنِي عُرْوَةَ بْنِ مَسْعُودٍ يُقَالُ لَهُ
دَاوُدُ قَدْ وَرَّثَهُ أُمُّ حَبِيبَةَ بِنْتُ أَبِي
سُفْيَانَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنَّ لَيْلَى بِنْتَ قَانِبِ بْنِ الْمُثَنَّى
قَالَتْ كُنْتُ فِي مَنْ عَسَلْتُ أُمَّ كُلثُومَ
بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عِنْدَ وَقَاتِهَا فَكَانَ أَوَّلَ مَا
أَعْطَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ الْحِقَاءَ ثُمَّ الدَّرْعَ ثُمَّ الْخِمَارَ ثُمَّ
الْمِلْحَقَةَ ثُمَّ أُدْرِجَتْ بَعْدَ فِي الثَّوْبِ
الْآخِرِ قَالَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عِنْدَ الْبَابِ مَعَهُ
كَفَنُهَا يُنَاوِلُهَا ثَوْبًا ثَوْبًا.

٣٧. بَاب فِي الْمِسْكِ لِلْمَيِّتِ

٣١٥٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ
حَدَّثَنَا الْمُسْتَمِيرُ بْنُ الرَّيَّانِ عَنْ أَبِي
نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ:

⁶⁹² Bilježi ga Ibn Madže u *Sunenu*, u još kraćoj formi.

Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Mošus je najugodniji miris koji koristite.”⁶⁹³

37. O požurivanju sa dženazom i pokuđenost njenog odugovlačenja

3160. ISPRIČALI SU NAM Abdurrahim b. Mutarrif er-Revasi Ebu Sufjan i Ahmed b. Dženab, koje je obavijestio Isa – a on je Ibn Junus – prenijevši od Seida b. Osmana el-Belevija, on od Azrea. Abdurrahim kaže: “Urve b. Seid el-Ensari je prenio od svoga oca, a on od El-Husajna b. Vahveha koji je rekao: “Talha b. el-Bera se razbolio i Vjerovjesnik, s.a.v.s., je otišao da ga obiđe. Rekao je: ‘Mislim da se Talhi primakla smrt, pa me obavijestite kada umre i požurite sa njegovim opremanjem, jer nije dobro da beživotno tijelo muslimana dugo ostaje kod porodice.”

39. O kupanju nakon kupanja umrlog

3161. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Muhammed b. Bišr, prenijevši od Zekerijjaa, on od Mus'aba b. Šejbea, on od Talka b. Habiba

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
أَطْيَبَ طَبِيبِكُمْ الْمِسْكُ.

٣٨. بَابُ التَّعْجِيلِ بِالْجَنَازَةِ
وَكِرَاهِيَةِ حَبْسِهَا

٣١٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ
مُطَرِّفِ الرَّوَّاسِيِّ أَبُو سُفْيَانَ وَأَحْمَدُ
بْنُ جَنَابٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَيْسَى قَالَ
أَبُو دَاوُدَ: هُوَ ابْنُ يُونُسَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ
عُثْمَانَ النَّبَلِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ سَعِيدٍ
الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَصَنِ بْنِ
وَجَّحٍ أَنَّ طَلْحَةَ بْنَ الْبَرَاءِ مَرَّضَ فَاتَّاهُ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ
فَقَالَ: إِنِّي لَا أَرَى طَلْحَةَ إِلَّا قَدْ حَدَثَ
فِيهِ الْمَوْتُ فَادْنُونِي بِهِ وَعَجَّلُوا فَإِنَّهُ لَا
يَنْبَغِي لِجِيْفَةِ مُسْلِمٍ أَنْ تُحْبَسَ بَيْنَ
ظَهْرَانِي أَهْلِيهِ.

٣٩. بَابُ فِي الْغُسْلِ مِنْ عَسَلِ الْمَيِّتِ

٣١٦١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا
حَدَّثَنَا مُضْعَبُ بْنُ شَيْبَةَ عَنْ طَلْحَةَ

⁶⁹³ Abdurrahman el-Mubarekfuri, na temelju ovog i drugih hadisa, zaključuje da je sunnet namirisati umrlog. On tvrdi da nije mogao odgonetnuti razlog zbog čega neki učenjaci smatraju da je namirisavanje umrlog, specijalno miskom, mekruh.

Ovaj hadis su zabilježili Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

el-Anzija, on od Abdullaha b. ez-Zubejra, a on od Aiše: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., se kupao radi četvero: radi džunupluka, petkom, nakon puštanja krvi kupicom i nakon kupanja umrlog.”

3162. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Fudejk, prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od El-Kasima b. Abbasa, on od Amra b. Umejra, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Ko bude kupao umrlog, neka se okupa, a ko ga bude nosio, neka uzme abdest.”⁶⁹⁴

3163. ISPRIČAO NAM JE Hamid b. Jahja, prenijevši od Sufjana, on od Suhejla b. Ebu Salih, on od svoga oca, on od Ishaka, Zaideovog šticienika, ovaj od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao – slično prethodnom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Ovo je derogirano. Čuo sam Ahmeda b. Hanbela, kada je, upitan o kupanju osobe koja je kupala umrlog, rekao: ‘Dovoljno joj je da uzme abdest.’ Ebu Salih je u sened ovoga hadisa između sebe i Ebu Hurejrea ubacio Ishaka, Zaideovog šticienika. Mus’abov

بْنِ حَبِيبِ الْعَزْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الرُّبَيْعِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَغْتَسِلُ
مِنْ أَرْبَعٍ مِنَ الْجَنَابَةِ وَيَوْمَ الْجُمُعَةِ
وَمِنَ الْحِجَامَةِ وَغَسَلَ الْمَيِّتَ.

٣١٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا
ابْنُ أَبِي فُتَيْكٍ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي ذَيْبٍ
عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ
عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ غَسَلَ الْمَيِّتَ
فَلْيَغْتَسِلْ وَمَنْ حَمَلَهُ فَلْيَتَوَضَّأْ.

٣١٦٣. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ
سُفْيَانَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْحَاقَ مَوْلَى زَائِدَةَ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: هَذَا مَنْسُوحٌ وَسَمِعْتُ أَحْمَدَ
بْنَ حَنْبَلٍ وَسُئِلَ عَنِ الْغُسْلِ مِنَ غَسْلِ
الْمَيِّتِ فَقَالَ: يُجْزِيهِ الْوُضُوءُ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ:
أَدْخَلَ أَبُو صَالِحٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي
هَذَا الْحَدِيثِ يَعْني إِسْحَاقَ مَوْلَى زَائِدَةَ قَالَ

⁶⁹⁴ Da li se osoba koja je kupala umrlog treba okupati ili ne, sporno je među islamskim učenjacima. Neki ashabi smatraju da je dužna okupati se. Neki misle da je dužna samo uzeti abdest. Neki, poput Malika b. Enesa i Eš-Šafija, smatraju da je mustehab okupati se, a da nije obavezno. U prilog ovakvoj tvrdnji neki navode i hadis koji bilježi El-Bejheki od Ibn Abbasa, a u kome stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Niste dužni okupati se nakon što ogasulite vašeg umrlog, jer oni umiru čisti. Dovoljno vam je samo da operete ruke.”

hadis je slab. U njemu ima svojstava hadisa po kome se ne postupa.”

40. O ljubljenju umrlog

3164. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, preni-jevši od Asima b. Ubejdullaha, a on od El-Kasima, da je Aiša kazala: “Vidjela sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada ljubi mrtvog Osmana b. Maz’una.⁶⁹⁵ Čak sam vidjela i suze kako mu teku.”⁶⁹⁶

وَحَدِيثُ مُضَعَبٍ ضَعِيفٌ فِيهِ خِصَالٌ
لَيْسَ الْعَمَلُ عَلَيْهِ.

٤٠. بَابُ فِي تَقْبِيلِ الْمَيِّتِ

٣١٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا
سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ
عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَأَيْتُ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يُقَبِّلُ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ وَهُوَ مَيِّتٌ
حَتَّى رَأَيْتُ الدَّمُوعَ تَسِيلُ.

⁶⁹⁵ Osman b. Maz’un je Vjerovjesnikov, s.a.v.s., brat po mlijeku. Učinio je dvije hidžre: prvu u Abesiniju, a drugu u Medinu. On je prvi muhadžir koji je umro, dvije i po godine po Hidžri. Ukopan je u Bekijji.

⁶⁹⁶ Ovaj hadis je dokaz da je dozvoljeno zaplakati za umrlim i da ga je dozvoljeno poljubiti.

SADRŽAJ

POGLAVLJA O POSTU

30. O postaču koji tokom posta u ramazanu u snu ejakulira	5
31. O postačevom korišćenju surme pred spavanje	5
32. O postačevom namjernom povraćanju	6
33. O postačevom poljupcu	7
34. O postačevom gutanju pljuvačke	9
35. O zabrani milovanja supruge mladom čovjeku koji posti	9
36. Ko tokom ramazana osvane džunub	10
37. O kefaretu (otkupu) za čovjeka koji uz ramazan stupi u spolni odnos sa ženom	11
38. Oštro upozorenje onima koji (ramazanom) namjerno prekidaju post ...	15
39. O onome koji jede zaboravivši da posti	16
40. O odgađanju napošćivanja ramazana	17
41. O onome koji umre, a ostane dužan posta	17
42. O postu tokom putovanja	18
43. O onome koji odabere da ne posti (tokom putovanja)	20
44. Ko izabere da posti (tokom putovanja)	21
45. Kada musafir može prekinuti post	23
46. Dužina i putovanje na kome se ne mora postiti	24
47. O tome da neko kaže: "Postio sam cijeli ramazan."	25
48. O postu u danima dvaju bajrama	25
49. O postu u ostalim danima Kurban-bajrama	27
50. O zabrani da se posti samo petkom	28

51. O zabrani da se posti samo subotom.....	28
52. O dopuštenju u tome	29
53. O dobrovoljnom postu cijelog života	30
54. O postu u mjesecima Ešhurul-hurum.....	33
55. O postu u mjesecu muharremu	34
56. O postu u mjesecu šabanu.....	35
57. O postu u mjesecu ševalu	35
58. O postu šest dana od mjeseca ševala	36
59. Kako je postio Vjerovjesnik, s.a.v.s.	36
60. O postu ponedjeljkom i četvrtkom	37
61. O postu deset dana	38
62. O mršenju (nepošćivanju) ovih deset dana.....	39
63. O postu na Dan Arefata na Arefatu.....	39
64. O postu na Dan Ašure	40
65. Predanja u kojima stoji da je Ašura devetog dana muharrema	42
66. O vrijednosti njegovog pošćenja	43
67. O tome da se dan posti, a dan mrsi	44
68. O postu po tri dana od svakog mjeseca	44
69. O onome koji kaže da je postio ponedjeljak i četvrtak	45
70. O onome koji kaže da nije obraćao pažnju koje će dane postiti	46
71. O nijetu za post.....	46
72. O olakšici u tome	47
73. Mišljenje onih koji smatraju da je obavezno napošćivanje nafle.....	48
74. O postu bez muževljeve dozvole	49
75. O postaču koji bude pozvan na gozbu.....	50
76. Šta će reći postač kada bude pozvan na objed	51
77. O itikafu	52
78. Gdje se boravi u itikafu	53
79. Osoba koja je u itikafu može ući u kuću radi fiziološke potrebe.....	54
80. O mu'tekifovom obilasku bolesnika	56
81. O itikafu žene koja ima istihazu	58

POGLAVLJA O DŽIHADU

1. O hidžri i življenju u pustinji	59
2. Poglavlje o hidžri	60
3. O seljenju u Šam.....	61
4. Ustrajnost u džihadu	62
5. O sevapima za džihad	62

6. O zabrani putovanja (radi izolacije od ljudi)	63
7. O vrijednosti povratka iz borbe.....	63
8. O vrijednosti borbe protiv Bizantinaca u odnosu na borbu protiv ostalih naroda	64
9. O putovanju u borbu morem	64
10. O vrijednosti ratovanja na moru	65
11. O vrijednosti onoga koji (u borbi) ubije nevjernika.....	68
12. O zabrani žena boraca na Allahovom putu onima koji ostaju kod kuće	68
13. O jedinici koja se bori, a ništa ne zaplijeni	69
14. O mnogostruko većoj nagradi za zikr u odnosu na finansiranje borbe na Allahovom putu	70
15. O onome koji umre u borbi na Allahovom putu.....	70
16. O vrijednosti bdijenja na vojnom položaju.....	71
17. O vrijednosti stražarenja na Allahovom putu.....	71
18. O pokuđenosti izostavljanja iz borbe	73
19. O derogaciji općenite naredbe o odlasku u boj posebnom naredbom ...	74
20. O dopuštenju nesposobnima da ne idu u borbu.....	75
21. Šta može nadomjestiti borbu	77
22. O hrabrosti i kukavičluku	77
23. O riječima Uzvišenog: Sami sebe u propast ne dovodite.....	78
24. O gađanju	79
25. Ko ide u boj radi ovosvjetske koristi.....	80
26. Ko se bude borio radi toga da Allahova riječ bude gornja.....	81
27. O vrijednosti pogibije na Allahovom putu.....	82
28. Za koga će se šehid zauzimati	83
29. O svjetlu koje se može vidjeti pored mezara (nekih) šehida.....	84
30. O plaćanju (nadnica) u borbi	85
31. O olakšici u pogledu uzimanja naknade.....	85
32. O čovjeku koji učestvuje u borbi tražeći naknadu za uslugu	86
33. O čovjeku koji se bori na Allahovom putu, a roditelji mu time nisu zadovoljni	87
34. O učešću žena u vojnim pohodima	88
35. O učešću u vojnim pohodima sa lošim vođama.....	88
36. O čovjeku koji ide u vojni pohod na tuđoj jahalici	90
37. O čovjeku koji učestvuje u vojnom pohodu očekujući i nagradu i plijen	90
38. O čovjeku koji se žrtvuje	91
39. O onome koji primi islam a zatim odmah pogine boreći se u ime Uzvišenog Allaha.....	91

40. O čovjeku koji umre od vlastitog oružja.....	92
41. O dovi pri susretu s neprijateljem	93
42. O onome koji bude molio Allaha da padne kao šehid	94
43. O pokuđenosti odsijecanja prednjeg čeonog uvojka i repa kod konja....	95
44. Konje koje boje je mustehab držati	95
45. Da li se kobila naziva konjem	96
46. Koje je konje pokuđeno držati	97
47. O našim obavezama prema jahaćim i životinjama čije meso jedemo	97
48. O odsjedanju u odredištima	99
49. O vezivanju ogrlice od strune konjima oko vrata	99
50. O plemenitosti prema konjima, te lijepom odnosu prema njima i njihovom timarenju	100
51. O stavljanju zvona na konje	100
52. O jahanju životinje koja jede nečist.....	101
53. O čovjeku koji da ime životinji	102
54. O pozivu prilikom borbe: Jašite, o Allahovi konjanici!.....	102
55. O zabrani proklinjanja životinje.....	103
56. O borbi životinja.....	103
57. O stavljanju obilježja životinjama	103
58. O zabrani obilježavanja i udaranja po licu.....	104
59. O pokuđenosti parenja magaraca s konjima.....	104
60. O jahanju trojice na jednoj životinji	105
61. O sjedenju na jahalici.....	105
62. O životinjama koje se vode pored	106
63. O žurbi prilikom putovanja i zabrani odmaranja na putu (pred kraj noći).....	107
64. O putovanju noću	108
65. Vlasnik životinje ima najveće pravo da je jaše naprijed	108
66. O životinji kojoj u ratu bude presječena tetiva iznad pete.....	109
67. O natjecanju za nagradu	109
68. O pješačkim trkama	110
69. O trećem konju u utrci.....	111
70. O povicima na konja prilikom utrka	111
71. O ukrašavanju mača	112
72. O strijeli sa kojom se uđe u džamiju	113
73. O zabrani dodavanja isukanog mača.....	113
74. O zabrani da se nešto siječe među prstima.....	114
75. O oblačenju pancira	114

76. O zastavama i bajracima	114
77. O traženju pomoći na osnovu hrđavih konja i slabašnih muslimana....	115
78. O čovjeku koji izgovori lozinku	116
79. Šta će reći onaj koji kreće na put.....	117
80. O dovi prilikom opraštanja od nekoga.....	119
81. Šta izgovara osoba kada uzjaše.....	119
82. Šta izgovara osoba koja se useljava u stan (ili odsjeda u nekom prostoru).....	121
83. O pokuđenosti putovanja početkom noći.....	121
84. Kojim danom je lijepo putovati.....	122
85. O ranjenju prilikom putovanja.....	122
86. O čovjeku koji putuje sam.....	123
87. O ljudima koji, kada putuju, izaberu vođu puta.....	123
88. O putovanju s Mushafom u neprijateljsku zemlju	124
89. Koliko je mustehab da borbena jedinica, družina na putovanju i izviđački odred sadrže ljudi.....	124
90. O pozivu mušrika.....	125
91. O paljenju u neprijateljskim zemljama.....	127
92. O ubacivanju špijuna.....	128
93. Putnik može jesti plodove i piti mlijeko (stoke) na koje naiđe.....	128
94. O jedenju onoga što opadne s vočke	130
95. Mišljenje onih koji kažu da neće musti tuđu stoku (bez dozvole vlasnika).....	130
96. O pokornosti.....	131
97. O naređenju u pogledu zbijanja i širenja vojnog boravišta	132
98. O pokuđenosti priželjkivanja sukoba s neprijateljem	134
99. Šta se uči prilikom susreta s neprijateljem.....	134
100. O pozivu mušrika (u islam).....	135
101. O varki u ratu.....	136
102. O napadima noću.....	137
103. O nužnosti pomaganja pozadine vojske	137
104. Radi čega se bori protiv mušrika	137
105. O zabrani ubistva onoga koji se sedždom pokuša zaštititi.....	140
106. O bježanju sa bojnog polja.....	141
107. O zarobljeniku koji bude primoravan na nevjerstvo	143
108. O suđenju špijunu ako je musliman	143
109. O špijunaži nemuslimana koji je pod zaštitom islamske države	146
110. O neprijateljskom špijunu.....	146

111. U kom vremenu je mustehab početi borbu	148
112. O naredbi da se štiti pri susretu (sa neprijateljem).....	148
113. O idenju pješke prilikom susreta sa neprijateljem	149
114. O oholosti u ratu.....	149
115. O čovjeku koji je pao u ropstvo.....	150
116. O zasjedama.....	152
117. O (bojnim) redovima	152
118. O vađenju mačeva prilikom sukoba	153
119. O dvoboju	153
120. O zabrani masakriranja.....	154
121. O ubijanju žena.....	154
122. O zabrani kažnjavanja neprijatelja spaljivanjem	157
123. O čovjeku koji iznajmi svoju životinju za pola udjela ili udio.....	158
124. O vezanom zarobljeniku	159
125. O udaranju zarobljenika kako bi se od njega iznudilo priznanje	161
126. O sužnju koji bude primoravan na islam.....	163
127. O pogubljenju zarobljenika a da mu se ponudi islam	163
128. O pogubljenju vezanog zarobljenika	166
129. O pogubljenju zarobljenika strijelom	166
130. O darovanju slobode zarobljeniku, bez otkupa.....	167
131. O otkupu zarobljenika imetkom	168
132. O boravku vođe, nakon pobjede, na poprištu bitke	171
133. O razdvajanju zarobljenika.....	172
134. O dopuštenju da se punoljetna djeca mogu razdvojiti.....	172
135. O imovini koju neprijatelj uzme od muslimana, potom bude vraćena vlasniku u sklopu ratnog plijena.....	173
136. O robovima mušrika koji pređu kod muslimana i prime islam	174
137. O dopuštenju jedenja hrane u neprijateljskoj zemlji	175
138. Zabrana uzimanja ratnog plijena bez raspodjele u vrijeme kada u neprijateljskoj zemlji nedostaje hrane	176
139. O nošenju hrane iz neprijateljske zemlje.....	177
140. O prodaji hrane ukoliko je ljudi u neprijateljskoj zemlji budu imali viška.....	177
141. O čovjeku koji se okoristi nečim od ratnog plijena	178
142. O dozvoli uzimanja oružja kojim će se boriti u bici	179
143. O veličini grijeha utaje ratnog plijena	179
144. Ako se radi o utaji manje količine ratnog plijena, vođa mu neće spaliti prtljag.....	181

145. O kazni za onoga koji utaji plijen	181
146. O zabrani prikrivanja onoga koji utaji plijen.....	183
147. Stvari ubijenog neprijatelja pripadaju onome ko ga je ubio.....	183
148. O vođi koji, onome koji je ubio neprijatelja, zabrani njegovu opremu ako u njoj vidi i oružje i konja.....	185
149. O tome da se iz opreme ne izdvaja petina.....	187
150. O dozvoli da se onome koji dokrajči teško ranjenog neprijatelja da dio njegove opreme.....	187
151. Onome koji dođe nakon raspodjele plijena ne pripada dio plijena.....	188
152. Ženi i robu će se dati od plijena	190
153. Hoće li se idolopokloniku odrediti dio iz ratnog plijena	192
154. O tome da se na konja daju dva dijela.....	193
155. O mišljenju onih koji smatraju da za učešće konja sljeduje jedan dio.....	194
156. O neflu (dodatnoj nagradi)	195
157. O nagradi izviđačkoj jedinici koja je izdvojena od vojske.....	197
158. O mišljenju onih koji kažu da petinu (iz plijena) treba izdvojiti prije nagrade	200
159. O izviđačkoj jedinici koja vraća plijen jedinici iz koje je izdvojena	202
160. O nagradi u zlatu i srebru i od prvog plijena koji se stekne.....	204
161. O vođi koji iz plijena uzme nešto za sebe.....	205
162. O realizaciji dogovora	206
163. Stajat će se iza vođinog dogovora.....	206
164. Ukoliko između vođe i neprijatelja bude sklopljen ugovor, neka ga se pridržavaju.....	207
165. O ispunjenju ugovora i zabrani njegovog kršenja	208
166. O izaslanicima	208
167. O jamstvu žene	210
168. O sporazumu sa neprijateljem.....	210
169. O iznenadnom i tajnom ubacivanju u neprijateljske redove	214
170. O izgovaranju tekbara na svakom uzvišenju prilikom putovanja	216
171. O traženju dopuštenja izostanka iz borbe, nakon što je to bilo zabranjeno	216
172. O slanju muštulugdžija	217
173. O davanju muštuluka	217
174. O sedždi zahvale	218
175. O vraćanju s putovanja noću (nenajavljeno).....	220
176. O dočeku	221

177. Šta je lijepo onome kome u toku borbe nestane opskrbe kada se vrati	221
178. O namazu prilikom povratka s puta.....	222
179. O dijelu koji onaj koji vrši raspodjelu plijena uzme kao nagradu za svoj rad	222
180. O trgovini u toku vojnog pohoda.....	223
181. O nošenju oružja u neprijateljskoj zemlji	224
182. O boravku u zemlji širka	224

POGLAVLJA O KURBANIMA

1. O obaveznosti klanja kuršana	225
2. O kuršanu za umrlog.....	226
3. O osobi koja skрати ili ošiša kosu u prvih deset dana zul-hidžeta, a želi da zakolje kuršan.....	226
4. Šta je lijepo zaklati kao kuršan	227
5. Od koliko godina se bravče kolje za kuršan.....	229
6. Šta je mekruh zaklati u kuršan	231
7. Za koliko osoba se kolju krava i deva.....	234
8. O ovci koja se zakolje u kuršan za skupinu.....	235
9. O tome da će imam kuršan zaklati na musalli.....	235
10. O zadržavanju kuršanskog mesa.....	236
11. O zabrani vezivanja (i gađanja) životinja, i lijepom postupku prema onoj koja se kolje	237
12. O putnikovom klanju kuršana	238
13. O jedenju mesa životinja koje su zaklali sljedbenici drugih Knjiga	238
14. O jedenju mesa deva kojima su beduini, natječući se, presjekli nožne tetive.....	240
15. O klanju komadom kamena.....	240
16. O klanju strmoglavljene životinje.....	242
17. O pretjerivanju u klanju	243
18. O klanju zametka.....	243
19. O jedenju mesa za koje se ne zna da li je nad njim spomenuto Allahovo ime	244
20. O prinošenju žrtve u mjesecu redžebu	245
21. O akiki.....	247

POGLAVLJA O LOVU

1. O držanju psa za lov i druge potrebe.....	252

2. O ulovu (psa).....	253
3. Ako od ulova bude otkinut komad mesa	258
4. O idenju za ulovom.....	259

POGLAVLJA O TESTAMENTIMA

1. Šta je naređeno u vezi oporuke	261
2. Šta je dozvoljeno oporučiti od imovine.....	261
3. O pokudenosti činjenja štete oporukom	263
4. O učešću (oporučitelja) u oporukama	265
5. O derogaciji oporuke roditeljima i bližnjima	265
6. U vezi oporuke nasljedniku.....	266
7. O miješanju hrane siročeta sa svojom hranom	266
8. Šta onaj koji brine o siročetu može da koristi od njegovog imetka	267
9. Kada se siročče prestaje smatrati siročetom	268
10. Oštro upozorenje u pogledu jedenja imetka siročeta	268
11. Dokaz o umotavanju u ćefine cjelokupnom imovinom	269
12. O čovjeku koji nekome da poklon, a onda mu to oporuči ili ga on naslijedi.....	270
13. O čovjeku koji nešto uvakufi.....	270
14. O milostinji za umrlog.....	272
15. Može li se za onog koji umre bez oporuke podijeliti sadaka	273
16. O oporuci nemuslimana čiji nasljednik primi islam	273
17. O čovjeku koji umre, a ostavi dug	274

POGLAVLJA O ŠERIJATSKOM NASLJEDNOM PRAVU

1. O izučavanju šerijatskog nasljednog prava	276
2. O kelali, daljnjoj rodbini	276
3. O onome koji nema djece, a ima sestre	277
4. O nasljedstvu djece i unuka.....	279
5. O nasljedstvu nane.....	281
6. O nasljedstvu djeda.....	283
7. O nasljedstvu rodbine po ocu.....	284
8. O nasljeđu rođaka	284
9. O nasljedstvu djeteta zbog kog je izazvano prokletstvo.....	288
10. Da li musliman nasljeđuje (imovinu) nevjernika.....	289
11. Ako neko primi islam prije raspodjele zaostavštine.....	291
12. O pravu nasljeđa na imovinu oslobođenog roba.....	291
13. O čovjeku koji primi islam posredstvom drugog čovjeka	293

14. O prodaji prava nasljeđa na imovinu oslobođenog roba.....	294
15. O novorođenčetu koje zaplače, a potom umre	294
16. Derogacija nasljeđivanja po ugovoru sa nasljeđivanjem po srodstvu.....	295
17. O savezu	297
18. O ženi koja naslijedi od krvarine svoga muža	298

POGLAVLJA O ZEMLJARINI, POREZU I UPRAVI

1. Obaveze vođe prema podanicima	299
2. O traženju vlasti.....	299
3. O imenovanju slijepca za upravitelja	300
4. O uzimanju pomoćnika (ministra).....	301
5. O starješinstvu	301
6. O uzimanju pisara (sekretara)	303
7. O trudu na prikupljanju zekata	304
8. O halifi koji imenuje svog nasljednika	305
9. O bej'i – zakletvi na vjernost.....	305
10. O plaći radnicima (namještenicima)	307
11. O poklonima radnicima	308
12. O utaji zekata.....	309
13. Obaveze vođe prema podanicima i negova nedostupnost njima	309
14. O raspodjeli plijena	311
15. O opskrbi žene i djece.....	312
16. Kada čovjek postaje dužan da se bori na Allahovom putu	313
17. O pokudenosti primanja darova pred Sudnji dan.....	314
18. O popisu darova.....	315
19. O dijelovima plijena koji su pripadali Allahovom Poslaniku kao vođi	316
20. O pojašnjenju mjesta raspodjele petine i dijela koji pripada rodbini	329
21. O dijelu koji pripada vođi	340
22. Kako se desio progon jevreja iz Medine.....	344
23. O vijesti u vezi plemena En-Nedir	348
24. O presudi u vezi zemlje Hajbera	351
25. Vijest u vezi Oslobođenja Mekke	358
26. Vijest o Taifu.....	361
27. O presudi u vezi zemlje Jemena	363
28. O iseljavanju jevreja s Arapskog poluostrva	365
29. O upravljanju zemljom Babilona i zemljom koja je silom osvojena	367
30. O uzimanju džizje (glavarine)	368
31. O uzimanju glavarine od vatropoklonika	371

32. O grubom postupanju prilikom uzimanja glavarine.....	373
33. O uzimanju desetine nemuslimanima ako trguju različitom robom.....	374
34. Da li je nemusliman koji u toku godine primi islam dužan dati glavarinu	377
35. Hoće li vođa primati poklone od mnogobožaca.....	378
36. O dodjeli neobrađive zemlje kao feuda	381
37. O obrađivanju neobrađive zemlje.....	389
38. O ulasku u zemlju na koju se daje zemljarina	393
39. O području koje vođa ili obični čovjek proglasi zabranjenom zonom ..	395
40. O nađenom blagu i obavezama na njega.....	396
41. Iskopavanje starih grobova radi blaga	397

POGLAVLJA O DŽENAZI

1. Bolesti kojima se iskupljuju grijesi	399
2. Ako čovjek radi neko dobro djelo, pa ga u tome omete bolest ili putovanje	401
3. O obilasku žena	401
4. O obilasku bolesnika	403
5. O obilasku nemuslimana.....	404
6. O obilasku bolesnika pješice	404
7. O vrijednosti obilaska bolesnika pod abdestom	405
8. O stalnom obilasku bolesnika	407
9. O obilasku bolesnika koji ima upalu oka.....	407
10. O izlasku iz mjesta u kom vlada kolera (kuga).....	407
11. O upućivanju dove bolesniku za ozdravljenje prilikom obilaska	408
12. O dovi bolesniku prilikom obilaska	409
13. O pokuđenosti priželjkivanja smrti.....	410
14. O iznenadnoj smrti	410
15. O vrijednosti onoga koji umre od kuge.....	411
16. Bolesniku treba podrezati nokte i obrijati stidna mjesta	412
17. Mustehab je da osoba pred smrt ima lijepo mišljenje o Allahu	413
18. Mustehab je osobi na samrtni obući čistu odjeću	413
19. O čemu se razgovara pored umrle osobe.....	414
20. O talkinu – podsjećanju bolesnika na samrtni na izgovor Šehadeta.....	415
21. O zatvaranju očiju umrlom	415
22. O izgovoru riječi: Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun	416
23. O pokrivanju umrlog	417
24. O učenju kod osobe na samrtni.....	417

25. O sjedanju prilikom nesreće.....	418
26. O ta'ziji – izražavanju saučešća.....	418
27. O strpljivosti prilikom nesreće	419
28. O plakanju za umrlim	420
29. O naricanju i kukanju za umrlim	421
30. O hrani koja se priprema za porodicu umrlog.....	424
31. Da li se šehid kupa ili ne	424
32. O prekrivanju umrlog prilikom kupanja	427
33. Kako se umrli kupa	428
34. U umotavanju (umrlog) u ćefine	430
35. O pokuđenosti pretjerivanja pri izboru ćefina	433
36. O ćefinima za ženu	434
36. O namirisavanju umrlog mošusom	434
37. O požurivanju sa dženzazom i pokuđenost njenog odugovlačenja	435
39. O kupanju nakon kupanja umrlog	435
40. O ljubljenju umrlog.....	437